

ΘΡΑΚΙΚΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
"ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ,"

*Βραβευθὲν ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ τῆς ἐν Παρισίοις
Ἑταιρείας πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σπουδῶν*

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ

(ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ - ΑΡΧΑΙΟΙ ΧΡΟΝΟΙ)



ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ: ΟΔΟΣ ΒΟΥΛΗΣ 20Α
(ΠΡΟΣΔΡΙΝΩΣ ΚΟΡΑΗ 5)

1959

“ΘΡΑΚΙΚΑ,,

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Ἵπείκων εἰς τὴν παράκλησιν πολλῶν διανοουμένων Θρακῶν, ἀπεφάσισα νὰ πραγματευθῶ πᾶν ὅ,τι γνωρίζω περὶ Θράκης. Καθότι, διευθύνας τὰς μυστικὰς ὀργανώσεις τῆς ΝΑ Θράκης ἀπὸ τοῦ 1907—1912, εἶχα περιέλθει ἄρκετὰ τμήματα αὐτῆς. Ὡς ἐκ τῆς φυσικῆς μου δὲ ροπῆς εἰς τὴν Ἱστορίαν καὶ Ἀρχαιολογίαν ἔτυχε νὰ γνωρίσω ἄρκετὰ σημεῖα, τὰ ὁποῖα δύναται ἴσως νὰ ἐπιχύσωσιν ὀλίγον φῶς εἰς τὴν ὄντως σκοτεινὴν κατὰ πολλὰ Ἱστορίαν τῆς ἀξιολογωτάτης ταύτης Ἑλληνικῆς χώρας, ὅπου σπουδαιότατον ἔπαιξε ρόλον ὁ Ἑλληνισμὸς ἀπὸ τοὺς ἡρωϊκοὺς ἔτι χρόνους μέχρι τῆς τελευταίας ἐξόδου τῶν Θρακῶν ἐκ τῆς πέραν τοῦ Ἐβρου Θράκης, ἥτοι ἀπὸ τοῦ 1500 π.Χ.—1922 μ.Χ.

Κατὰ ταῦτα λοιπόν, Μῦθοι, Θρύλοι, Παράδοσις, Ἱστορία, Ἀρχαιολογία, Ἡθῆ, Ἔθιμα, κοινωνικά, πολιτικά καὶ θρησκευτικὰ καθεστῶτα καὶ ὅλα τὰ στάδια προϊόντων γεωργίας, κτηνοτροφίας, ἐπαγγελμάτων, τεχνῶν, βιομηχανίας, ἐμπορίου καὶ λοιπῶν θὰ περιλάβουν διάστημα χρονικὸν 3500 ἐτῶν περίπου.

Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι πολλοὶ Θρακῆς διανοούμενοι ἔγραφαν πολλὰ καὶ ἰδίως μονογραφίας πόλεων ἢ περιοχῶν· ἀλλ’ ἀκόμη μένουσι καὶ πολλὰ ἄγνωστα. Εὐχομαὶ δέ, ὅπως καὶ ἄλλοι ἐπιχειρήσουν νὰ γράψουν πᾶν ὅ,τι γνωρίζουν καὶ δύνανται, διὰ νὰ καταστήῃ δυνατὸν νὰ ἔλθωσιν εἰς φῶς ὅλα τὰ σημεῖα, τὰ ὁποῖα ἡ Ἱστορία καὶ Ἀρχαιολογία δὲν ἠδυνή-

θησαν εἰσέτι νὰ διαλευκάνωσιν. Διότι, ἂν ἀνατρέξωμεν εἰς πηγάς, ἀπὸ τὰς ὁποίας νὰ ἀρυσθῶμεν εἰδήσεις καὶ γεγονότα περὶ τῆς Ἱστορίας τῶν διαφόρων περιόδων, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐπέρασαν οἱ κατὰ καιροὺς κάτοικοι τῆς Θράκης καὶ περὶ τοῦ κατὰ καιροὺς βίου των, θὰ μᾶς παρουσιασθοῦν πολλὰ κενά. Διότι δυστυχῶς τὸ περὶ Θράκης βιβλίον τοῦ Γεωγράφου Στράβωνος (1) δὲν ἔχει μὲν ἀπωλεσθῆ παρουσιάζει ὅμως πολλὰ χάσματα. Προσέτι κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κων]πόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων 1453 μ.Χ., ὡς διηγείται ὁ αὐτόπτης μάρτυς Καρδινάλιος Ἰσίδωρος Πελοπονήσιος, εἶδε μὲ τὰ ἴδια μάτια του πολλοὺς σωροὺς βιβλίων χειρογράφων, τὰ ὁποῖα οἱ Τούρκοι παρέδωσαν εἰς τὸ πῦρ, καὶ τὰ ὁποῖα κατ' αὐτὸν ἀπετέλουν τοῦλάχιστον 120.000 τόμους. Ὅποσα ἄρα γε ζητήματα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν Θράκην ἀπωλέσθησαν διὰ παντὸς κατὰ τὰς ἀπαισίας ἐκείνας ἡμέρας! Καὶ διὰ τοῦτο πολλὰ ἐρωτηματικά περὶ τοῦ ἐν γένει βίου τῶν κατὰ ἐποχὰς Θρακῶν μένουσι δυστυχῶς ἀναπάντητα.

Ἄς εὐχηθῶμεν λοιπὸν νὰ ὑπάρξῃ εἰς τὸ ἐξῆς γίγας τις ἱστορικός, ὅστις εἰς τὸ μέλλον νὰ συλλέξῃ πάντα, ὅσα ἐγράφησαν ὑπὸ διαφόρων διὰ διαφόρους τρόπους καὶ αἰτίας καὶ σκοπούς, νὰ τὰ συναρμολογήσῃ καὶ νὰ τὰ κατατάξῃ καταλλήλως, ὥστε νὰ ἀποτελειθῆ ἐν σύνολον ἐμφαίνον τὴν χρονολογικὴν σειρὰν τῶν γεγονότων, διὰ νὰ ὀλοκληρωθῆ ἔτσι ἡ Ἱστορία τῆς Θράκης πλήρως.

Γ. Ι. Γ.

1. Βιβλίον Ζ' (Γεωγραφικὰ Στράβωνος).

ΕΙΣ ΑΓΩΓΗ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Ἡ Ἱστορία τῆς Θράκης δὲν δύναται νὰ ἐντοπισθῇ ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς περιπετείας μόνον τῶν κατὰ ἐποχὰς κατοίκων τῆς κυρίως Θράκης· διότι ἡ τύχη τῆς Θράκης εἰς πλείστας περιπτώσεις, ὡς θὰ ἀντιληφθῇ ὁ ἀναγνώστης τοῦ παρόντος πονήματος, εἶνε τόσον στενὰ συνδεδεμένη μετὰ τὴν τύχην τῆς Μακεδονίας, ὥστε πᾶσα περιπέτεια τῆς Θράκης εἶχε τὸν ἀντίκτυπὸν τῆς καὶ ἐπὶ τῆς Μακεδονίας, καὶ ἐπὶ τῆς Θράκης. Καίτοι δὲ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους πρὸ τοῦ Φιλίππου ὡς δυτικὸν ὄριον τῆς Θράκης ἐθεωρεῖτο ὁ ποταμὸς Στρυμών, ἀπὸ δὲ τοῦ Φιλίππου 350 π.Χ. μετετέθησαν τὰ γεωγραφικὰ ὄρια τῆς Θράκης πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Νέστου, ἐν τῇ πραγματικότητι ὅμως αἱ δύο αὐταὶ χῶραι ἀπετέλουν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ τμήμα, τὸ μεγαλειότερον καὶ τὸ σπουδαιότερον τῆς μεγάλης Χερσονήσου, τῆς λεγομένης Ἑλληνικῆς, ἢ Ἰλλυρικῆς ὑπὸ Ῥωμαίων καὶ ὑπὸ τῶν νεωτέρων Βαλκανικῆς Χερσονήσου. Ἄλλως τε καὶ αὕτη ἡ Μακεδονία εἰς τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους, πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν Μακεδόνων ἐθεωρεῖτο τμήμα τῆς Θράκης, λεγόμενον Παιονία, διότι τὸ κατεῖχον οἱ Παῖονες Θράκες.

Καὶ ὅτε οἱ λαοὶ τοῦ μεγάλου καὶ σπουδαιότατου τούτου τμήματος εἶχον φθάσει ἀλληλοδιαδόχως εἰς σχετικὴν τινα πολιτικὴν ὀριμότητα, ὥστε νὰ συμπεριλάβῃ καὶ τὴν Μακεδονίαν ἢ μέρη αὐτῆς, ὡς καὶ πᾶν πολιτικὸν κράτος, σχηματιζόμενον ἐν Μακεδονίᾳ, προσεπάθει νὰ ἐξαπλωθῇ καὶ ἐπὶ τῆς Θράκης. Διότι ἡ Θράκη ἐθεώρει ἑαυτὴν ἀσφαλῆ, βασιζομένη ἐπὶ τῆς Μακεδονίας, οἱ δὲ Μακεδόνες ἐθεώρουν ἑαυτοὺς ἀσφαλεῖς, βασιζόμενοι ἐπὶ τῆς Θράκης. Τὸ ἰσχυρὸν κράτος τοῦ Σιτάλκου καὶ τῶν λοιπῶν βασιλέων τῶν Ὀδρυσσῶν Θρακῶν ἐξετείνετο μέχρι τοῦ Στρυμόνος. Καὶ μετὰ ταῦτα τὸ ἰσχυρὸν Μακεδονικὸν τοῦ Φιλίππου, πατρὸς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, ἀφοῦ συμπεριέλαβε καὶ συνεχώνενεσε πολλὰ Θρακικὰ γένη, Ἡδωνοὺς, Παίονας, Ἀγοιᾶνας καὶ ἄλλους πολλοὺς, ἀπέβλεψε καὶ εἰς τὴν κατάκτησιν τῆς λοιπῆς Θράκης.

Ἐπίσης Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας προτοῦ ἐκστρατεύσει κατὰ τῆς Ἀσίας, ἔκρινεν ὁρθὸν πρὸς ἀσφάλειαν τῆς Μακεδονίας νὰ ἀφομοιώσῃ μετὰ αὐτὴν καὶ τὴν Θράκην μέχρι τῶν ἀπωτάτων ὄριων τῆς. Διὰ τοῦτο εἶχεν ἀναλάβει τὴν κατὰ τῶν Ἰετῶν ἐκστρατείαν, κατὰ τὴν ὁποίαν εἶχε διαβῆ καὶ τὸν Ἰστρον (Δούναβιν) καὶ ἐφθάσε μέχρι τῶν Τρανσυλβανικῶν Ἀλπεων, ὅπου εἶχε δεχθῆ πρεσβείαν τῶν ἡμιαγρίων Γαλατῶν.

Σημείωσις.—Γαλάτας ὀνόμαζον οἱ ἄρχαῖοι κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοὺς πάντας τοὺς λαοὺς, τοὺς κατοικοῦντας πρὸς βορρᾶν τῆς Χερσονήσου, τὴν σημερινὴν Οὐγγαρίαν, Αὐστρίαν κ.λ.π., οἵτινες ἦσαν ἴσως ὅμοιοι πρὸς τοὺς ὑπὸ Ἰουλίου Καίσαρος ἀργότερον κατακτηθέντας κατοίκους τῆς Γαλατίας, σημερινῆς Γαλλίας. Σκύθας δὲ τοὺς κατοικοῦντας βορειοανατολικῶς τῆς Χερσονήσου, ἦτοι τὴν σημερινὴν Μολδαβίαν, Βεσσαραβίαν καὶ Ρωσίαν.

Καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα δὲ χρόνους θὰ ἴδωμεν, ὅτι πᾶν γεγονός διὰ τὴν μίαν, ἐξήσκει ἐπίδρασιν καὶ ἐπὶ τῆς ἑτέρας. Οὕτω λ. χ. κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς Ἀσίαν μετέσχε καὶ ἡ Θράκη μὲ ἄριστον ἱπικὸν καὶ πεζικὸν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Θρακῆς στρατηγοῦ Σιτάκου. Ὅτε δὲ βραδύτερον ἐγένετο ἡ εἰσβολὴ τῶν Γαλατῶν ὑπὸ τὸν Βρέννον, κατὰ τῆς Μακεδονίας καὶ λοιπῆς Ἑλλάδος, ὑπέστη καὶ ἡ Θράκη μέγαν ἀντίκτυπον διότι κατὰ τὴν ὀπισθοχώρησιν των ἐλεηλάτησαν τὴν Θράκην καὶ ἐκυριαρχήσαν αὐτῆς ἐπὶ ἐξήκοντα ἔτη, ἰδρῦσαντες τὸ Κράτος τῆς Γύλευς, ὡς θὰ ἴδωμεν.

Κατὰ τὴν πολυετῆ δὲ ἐκείνην πάλιν τῶν στρατηγῶν, διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅτε μὲν μέρη τῆς Μακεδονίας προσηρῶντο εἰς τὸ Μακεδονοθρακικὸν κράτος τοῦ Λυσιμάχου, ὅτε δὲ μέρη τῆς Θράκης εἰς τὴν Μακεδονίαν.

Ὅτε δὲ βραδύτερον ἡ Μακεδονία ὑπετάγη εἰς τοὺς Ρωμαίους, καὶ ἡ σύμμαχος αὐτῆς Θράκη δὲν ἠδυνήθη νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν της, ὑποταγεῖσα καὶ αὐτὴ εἰς τοὺς Ρωμαίους.

Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος δὲ τῶν Ρωμαίων Διοκλητιανοῦ μὲ τὴν ὑπ' αὐτοῦ διαίρεσιν τοῦ ἀπερᾶντου κράτους, ἡ Θράκη μετὰ τῆς Μακεδονίας ἀπετέλεσαν τὸ σπουδαιότερον μέρος τοῦ Ἰλλυρικοῦ τμήματος τῆς Ἀνατολικῆς Αὐτοκρατορίας.

Ὡσαύτως, ὅτε κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους ἤρχισεν ἡ μεγάλη τῶν Ἑθνῶν Μετανάστασις, ὅλοι οἱ βάρβαροι λαοί, πρὸς ἀπὸ τοῦ Δουνάβειος ἐξεχύνοντο κατὰ τῆς Θράκης, ἐξώθουν τὰς ληστρικὰς ἐπιδρομὰς των καὶ εἰς τὴν Μακεδονίαν διότι ἡ Μακεδονία ἐθεωρεῖτο προέκτασις τῆς Θράκης. Τοιαῦται δὲ ἐπιδρομαὶ ἐπὶ Βυζαντινῶν ἐγένοντο ὑπὸ ὀρμαθοῦ ὀλοκλήρου βαρβάρων ὡς Βισιγόθων, Ὡστρογόθων, Οὐννων, Ἀβάρων, Κουτρηγούρων, Βουλγάρων, Σλάβων, Πετσενέγων, Γεπιδῶν, Κομάνων, Κανκάρ, Οὐζων καὶ ἄλλων. Τοῦτο τὸ ἴδιον συνέβη καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους, ὡς θὰ ἴδωμεν ἐν συνεχείᾳ τῆς Ἱστορίας τῆς Θράκης μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Πρέπει δὲ νὰ μὴ λησμονῶμεν ὅτι ἅπασα ἡ Μακεδονία, πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Ἑλληνοδωρικοῦ γένους τῶν Μακεδνῶν ἢ Μακεδόνων, ἐθεωρεῖτο τμήμα τῆς Θράκης καὶ οὔτε τὸ ὄνομα Μακεδονία ὑπῆρχεν διότι ἐκυριαρχοῦν ἐπὶ τῆς χώρας αὐτῆς οἱ μὲν Ἰλλυριοὶ εἰς τὰ ΒΔ. εἰς δὲ τὰ ἐπίλοιπα οἱ Παίονες, λαὸς σπουδαῖος Θρακικὸς καὶ ἐλέγετο Παιονία. Καὶ μό-

νον κατά τὸ 800 π. Χ. ἐμφανίζονται εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Ἡμαθίας, Ἐδεσσα, Πέλλα, οἱ Μακεδόνες, προελθόντες ἐκ Θεσσαλίας μὲ τὸν βασιλέα Κάρανον τὸν Τημενίδην, ἐλθόντα ἐξ Ἄργους μὲ ἄλλους Δωριεῖς ἀποίκους. Τὸ Ἑλληνοδορικὸν δὲ τοῦτο γένος τῶν Μακεδόνων ἀπὸ τοῦ 800—350 π. Χ. ἦτοι μέχρι Φιλίππου τοῦ Β', κατώρθωσε νὰ ὑποτάξῃ καὶ συγχωνεύσῃ πάντα τὰ Θρακικὰ γένη μέχρι τοῦ Νέστου ποταμοῦ, καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὰ τὸ ὄνομα τῶν Μακεδόνων, ἢ δὲ χώρα μέχρι τοῦ Νέστου ἐθεωροῦντο ὡς Μακεδονία, ἐνῶ τὰ πέραν τοῦ Νέστου μέχρι τῆς Μαύρης θαλάσσης καὶ τοῦ Δουνάβεως ἐτήρησαν τὴν φυλετικὴν ὀνομασίαν τῶν Θρακῶν.

Προσέτι, ἐάν τις ἐπιχειρήσῃ νὰ γράψῃ τὴν μακροαῖωνα Ἱστορίαν τῆς Θράκης, δὲν δύναται νὰ ἀποχωρισθῇ ἐντελῶς καὶ ἀπὸ τὰ γεγονότα τῆς καθόλου Ἑλληνικῆς ἱστορίας. Διότι αἱ σχέσεις τῶν Θρακῶν, στρατιωτικαί, πολιτικαί, ἐμπορικαί, κοινωνικαί εἶνε συνεχεῖς καὶ ἀδιάκοποι ἀπὸ τοὺς μυθικοὺς ἀκόμη χρόνους, καθ' οὓς ἡ ἐπίδρασις τῶν Θρακῶν ἐπὶ τῶν Νοτίων Ἑλλήνων διὰ τῶν πολλῶν γεγονότων τῆς μυθικῆς ἐποχῆς εἶνε ἐκδηλος, ἐπὶ τοῦ θρησκευτικοῦ ἐπιπέδου καὶ ἐπὶ τοῦ γεωργικοῦ τοιοῦτου. Διότι Θραῖκες εἰσήγαγον τὴν λατρείαν τῆς Δήμητρος καὶ τοῦ Βάκχου, Θραῖκες ἐδημιούργησαν τὰ Ἐλευσίνα μυστήρια, Θραῖκες ἐδίδαξαν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Ἀττικῆς τὸν τρόπον τῆς καλλιέργειας τῶν σιτηρῶν καὶ τῆς ἀμπέλου, τὴν οἰνοποίησιν τῶν σταφυλῶν καὶ ἄλλα.

Βραδύτερον δὲ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους οἱ μὲν Θραῖκες, ὡς καθαρῶς γεωργικὸς, ποιμενικὸς καὶ ἵπποτρόφος λαός, εἶχον μείνει στάσιμοι ἢ προήγοντο μὲ ρυθμὸν βραδύτατον, ἐνῶ οἱ Νότιοι Ἕλληνες εἶχον προαχθῆ διὰ τῆς ἐπικοινωνίας πρὸς ἄλλους Μεσογειακοὺς λαοὺς περισσότερον προηγμένους ὡς Κρητᾶς, Αἴγυπτιοὺς, Φοίνικας, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐξέμαθον τὴν ναυτιλίαν, τὰς τέχνας καὶ τὸ ἐμπόριον. Καὶ τότε ἤρχισεν ἀντιστρόφως ἡ ἐπίδρασις τῶν Νοτίων Ἑλλήνων, ὡς μᾶλλον προηγμένων, ἐπὶ τῶν στασίμων Θρακῶν. Ἡ τοιαύτη δὲ ἐπίδρασις ἤρχισε διὰ τῆς δημιουργίας Ἑλληνικῶν ἀποικιακῶν πόλεων εἰς ὅλα τὰ ἐκτεταμένα παράλια τῆς Θράκης. Τότε δὲ διὰ τῆς ζωηρᾶς ἀναπτύξεως τῆς ἐπικοινωνίας, τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων καὶ τῶν πολλῶν ἐπιγαμιῶν ἤρχισε βαθμηδὸν ὁ ἐξελληνισμὸς τῶν Θρακῶν, ὅστις ἀναπτυσσόμενος εἶχεν ἀφομοιώσει τελείως τοὺς Θραῖκας πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε ἐπὶ Ρωμαιοκρατίας οἱ Θραῖκες ἀπετέλουν ἀδιάσπαστον τμήμα τοῦ καθόλου Ἑλληνισμοῦ. Διότι οὔτε τὰ γλωσσικά του ἰδιώματα, οὔτε τὰ βάρβαρα αὐτῶν ἦθη καὶ ἔθιμα εἶχον ἀπομείνει, οὔτε τὰ κοινωνικὰ αὐτῶν καθεστῶτα. Καὶ αὐταὶ αἱ ὀνομασίαι των καὶ αἱ τοπωνυμῖαι προσηγορεύθησαν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Διότι ὁ Ἑλληνισμὸς ὡς θάλασσα κατέκλυσε ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τὴν Θράκην ἀπὸ τὰ νότια παράλια μέχρι τῶν βορείων συνόρων αὐτῆς, ἦτοι τοῦ ροῦ τοῦ Δουνάβεως.

Ἡ Ἐπιχειρήσας δὲ ἐν τόσον πολύπλοκον ἔργον, ὡς παρουσιάζεται ἡ Ἱστορία τῆς Θράκης εἰς τὸν ἐπισταμένως μελετῶντα, δὲν ἔχω τὸ εὐτύχημα νὰ δύναιμι νὰ ἰσχυρισθῶ, ὅτι τὸ ἔργον εἶνε τέλειον. Διότι οὔτε τὰ μέσα πνευματικὰ καὶ ὑλικά ὑπάρχουν, ὅσα ἀπαιτεῖ τὸ ἔργον, οὔτε ὁ χρόνος φαίνεται ἐπαρκής, ὥστε νὰ ἐπιχειρήσω καὶ ἄλλας ἐρεῦνας πολυτετεῖς, διότι εὐρίσκομαι εἰς τὰς δυσμὰς τοῦ βίου μου. Ἀλλὰ κατέβαλα πᾶσαν προσπάθειαν νὰ παρουσιάσω ἓνα σκελετὸν τῆς Ἱστορίας τῆς Θράκης ὅπως οὖν τέλειον μετ' ὅλας τὰς ὑποδιαίρεσεις του. Ἀφίνω δὲ εἰς ἄλλους μεταγενεστέρους, ὠπλισμένους με περισσότερα πνευματικὰ ἐφόδια, με ἄφθονα ὑλικά μέσα καὶ με περιθώρια χρονικὰ ἐκτενέστερα, ὅπως συμπληρώσωσιν, ἐπιχρίσωσι καὶ διακοσμήσωσι τὸν ὑπ' ἐμοῦ παρουσιαζόμενον σκελετόν, ὥστε νὰ ἀποβῆ τὸ οἰκοδόμημα τέλειον. Εἴθε οὕτω νὰ γίνῃ.

Ἡ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ
ἹΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Ἡ Διὰ νὰ ἀποβῆ εὐκολονόητος ἡ μακροίων Ἱστορία τῆς Θράκης, πρέπει νὰ χωρισθῇ εἰς Περιόδους, ἧτοι διάφορα χρονικὰ διαστήματα, εἰς τὸ καθὲν τῶν ὁποίων συμβαίνουν διάφορα γεγονότα, εἰς δὲ τὸ τέλος τῶν ὁποίων συμβαίνει οὐσιώδης μεταβολή τις, ἧτις ἐπιφέρει ἀλλοιώσιν τινα σπουδαίαν καὶ παρέχει νέαν κατεύθυνσιν εἰς τὸν πολιτικόν, κοινωνικόν, θρησκευτικόν καὶ οικονομικόν χαρακτῆρα τῆς προηγουμένης. Διὰ τοῦτο κάθε μία περίοδος δὲν ὁμοιάζει οὔτε με τὴν προηγηθεῖσαν, οὔτε μὲν τὴν ἐπομένην αὐτῆς ἀλλὰ φέρει τὸν ἴδιον αὐτῆς χαρακτῆρα.

Κατὰ ταῦτα τὴν Ἱστορίαν τῆς Θράκης δυνάμεθα νὰ τὴν διαιρέσωμεν εἰς τὰς ἐξῆς 8 περιόδους :

Α' = Πρώτη περίοδος. Μυθικὴ 1500—800 π.Χ. Ἡ περίοδος αὕτη λέγεται καὶ προϊστορικὴ. Συμπίπτει δὲ κατὰ πάντα μετ' τὴν Ἱρωϊκὴν τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας δὲν δύναται νὰ χωρισθῇ διότι συνδέονται πολλὰ γεγονότα κοινὰ ἀμφοτέρων τῶν λαῶν.

Β' = Δευτέρα περίοδος — 800—350 π.Χ. Ἱστορικοὶ χρόνοι. Ἡ περίοδος αὕτη περιλαμβάνει 450 ἔτη καὶ φθάνει μέχρι τῆς ὑποταγῆς τῆς Θράκης εἰς τοὺς Μακεδόνας. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἰδρύθησαν Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι εἰς ὅλα τὰ παράλια αὐτῆς ἀπὸ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δουνάβεως. Ἦρχισεν ὁ Ἑξελληνισμὸς καὶ ἐκπολιτισμὸς τῶν Θρακῶν. Ἐγένετο ἡ εἰσβολὴ τοῦ Δαρείου καὶ τοῦ Ξέρξου. Μετὰ ταῦτα ἡ ἀκμὴ τοῦ Θρακικοῦ Κράτους τῶν Ὀδρουσῶν βασιλέων, ἡ ἀνάμιξις αὐτῶν εἰς τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον καὶ εἰς τὴν Μακεδονίαν.

Γ' = Τρίτη περίοδος — 350 π.Χ. — 46 μ.Χ. Ἡ περίοδος αὕτη περιλαμβάνει 396 ἔτη. Λέγεται Ἑλληνιστικὴ περίοδος ἢ Μακεδονοκρατίας περίοδος. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἡ Θράκη ἀπετέλεσε τμήμα τοῦ Μακεδονικοῦ κράτους τοῦ Φιλίππου καὶ ἔπειτα τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Μετὰ

τὸν θάνατον δὲ τούτου ἀπετέλεσε τὸ ἰσχυρὸν κράτος τοῦ στρατηγοῦ Λυσιμάχου καὶ τῶν διαδόχων του. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἔγινεν ἡ εἰσβολὴ καὶ ἡ κυριαρχία ἐπὶ τῆς Θράκης τῶν Γαλατῶν, ἥτις διήρκεσεν ἐξήκοντα ἔτη. Μετὰ τὴν ἔξωσιν δὲ τῶν Γαλατῶν ἤρχισεν ἡ κατακτητικὴ πολιτικὴ τῆς Ρώμης, ἥτις περιέλαβε καὶ τὴν Θράκην τὸ 46 μ.Χ.

Δ' = Ἐτάρτη περίοδος ἀπὸ τοῦ 46—330 μ.Χ. Ἡ περίοδος αὕτη περιλαμβάνει 284 ἔτη καὶ καλεῖται περίοδος Ρωμαιοκρατίας διότι ἡ Θράκη ἀπετέλει ἐπαρχίαν τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους καὶ φθάνει μέχρι τῆς ἀνακηρύξεως τῆς Κων]πόλεως ὡς πρωτεύουσας ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κων]τινοῦ. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην εἶχε γίνῃ καὶ ὁ ἐκχριστιανισμὸς τῶν Θρακῶν (1).

Ε' = Πέμπτη περίοδος 330—1204 μ.Χ. Ἡ περίοδος αὕτη περιλαμβάνει χρονικὸν διάστημα 874 ἐτῶν, κατὰ τὰ ὅποια ἡ Θράκη ἀπετέλει τὴν κεντρικωτέραν χώραν τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ κράτους τῆς Κων]πόλεως τοῦ ἐπιλεγομένου καὶ Βυζαντινοῦ. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἐγένοντο καὶ αἱ εἰσβολαὶ πολλῶν κατὰ διαδοχὴν βαρβάρων λαῶν, ἐπερχομένων κατὰ τῆς Κων]πόλεως.

Σ' = Ἐκτη περίοδος 1204—1261 μ.Χ. Ἡ περίοδος αὕτη καλεῖται περίοδος τῆς Φραγκοκρατίας. Διότι κατὰ τὴν βουρχειαν ταύτην περίοδον τῶν 57 ἐτῶν ἡ Θράκη κατελήφθη ὑπὸ τῶν Φράγκων μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κων]πόλεως ὑπὸ τῆς 4ης σταυροφορίας ἕως οὗτου ἐξειδιώχθησαν οὗτοι ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου καὶ ἀπηλλάγη μετὰ τῆς Κων]πόλεως καὶ ἡ Θράκη ἀπὸ τοὺς ξένους τούτους.

Ζ' = Ἐβδόμη περίοδος 1261—1453. Ἡ περίοδος αὕτη περιλαμβάνει ἔτη 192. Ἀποτελεῖ τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς. Κατὰ ταύτην ἤρχισαν αἱ κατακτήσεις τῶν Ὀθωμανῶν καὶ ἡ διαπεραιώσις αὐτῶν εἰς τὴν Θράκην, ἡ μεταφορὰ τοῦ Ὀθωμανικοῦ θρόνου ἀπὸ τὴν Προῦσαν τῆς Μ. Ἀσίας, εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν τῆς Θράκης, ἐκ τῆς ὁποίας ὀρμώμενοι κατέλαβον καὶ τὴν Κων]πολιν καὶ ἔθνηκαν τέρμα εἰς τὸ Ἑλληνοχριστιανικὸν Κράτος τοῦ Μεσαιῶνος.

Η' = Ὀγδόη περίοδος 1453—1922. Ἡ περίοδος αὕτη περιλαμβάνει 469 ἔτη ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κων]πόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων μέχρι τῆς ἐξόδου τῶν Ἑλληνοθρακῶν ἐκ τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τῆς διασπορᾶς αὐτῶν ἀνὰ τὰς ἐλευθέρους Ἑλληνικὰς χώρας. Κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην περίοδον ἡ Θράκη ὑπῆρξε Τουρκοκρατούμενη. Τὰ δεινὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ ὑπῆρξαν κατὰ τοὺς πρώτους μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κων]πόλεως χρόνους φοβερώτατα, ὡς θὰ ἴδωμεν (2).

1. Ὁ παρῶν 30ὸς Τόμος τῶν «Θρακικῶν» πραγματεύεται τὴν Ἱστορίαν τῆς Θράκης μέχρι τῆς περιόδου ταύτης συμπεριλαμβανομένης, ἥτοι 1500 π.Χ.—330 μ.Χ.

2. Βλ. Ἱστορία τῆς Θράκης ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως, ὑπὸ Γ. Γιαννακάκη, Τόμος 29ος Θρακικῶν.

ΠΗΓΑΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΥΓΓΡΑΦΗΝ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Ἀπὸ τῶν ἀρχαιότατων χρόνων, ἤτοι ἀπὸ τῆς Μυθικῆς ἐποχῆς μέχρι τῆς ἐξώσεως τῶν Θρακῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Τοῦτέστι ἀπὸ τοῦ 1500 πρὸ Χριστοῦ μέχρι τοῦ 1922 μετὰ Χριστόν. (1500 π.Χ. ἕως 1922 μ.Χ.):

Γνωστὸν εἶνε ὅτι ἡ Ἱστορία ἀποτελεῖ ἀφήγησιν γεγονότων παρελθόντων. Ἐπομένως, ὁ ἀναλαμβάνων τοιαύτην συγγραφὴν, εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ ἀνατρέξῃ εἰς συγγραφὰς ἄλλων προηγηθέντων καὶ μάλιστα συγχρόνων διὰ κάθε περίοδον. Διότι πιστότερον περιγράφει τὰ γεγονότα καὶ τὰς καταστάσεις μιᾶς ἐποχῆς ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἔζη τότε καὶ ὑπῆρξεν αὐτόπτης μάρτυς τούτων ἢ τὰ ἤκουσεν ἀπὸ ἄλλους μὲν αὐτόπτας, ἀλλ' ἐπειδὴ πολλάκις καὶ οἱ αὐτόπται μάρτυρες δὲν συμφωνοῦσι μεταξὺ τῶν, τὰ ὑποβάλλει εἰς τὴν βάσανον τῆς λογικῆς καὶ εὐρίσκει τὴν πραγματικότητα. Καὶ τοῦτο μὲν συμβαίνει κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους, ἀφ' οὔτου ἐτέθη χρονικὸν ὄρσημον πρὸς τὸ ὁποῖον συγκρίνονται χρονολογικῶς τὰ μετέπειτα γεγονότα, ὡς τοῦτο συνέβη μὲ τοὺς ἀρχαίους προγόνους μας Ἕλληνας, οἱ ὁποῖοι ὡς ἀφετηρίαν χρόνου εἶχον λάβει τὸ πρῶτον ἔτος τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος, τὸ ὁποῖον ἐν συγκρίσει μὲ τὸ παρ' ἡμῖν σύστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον ὡς ἀφετηρίαν λαμβάνομεν τὸ ἔτος γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, συμπίπτει μὲ τὸ 776 π.Χ. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν προσδιώριζον τὰ γεγονότα κατὰ Ὀλυμπιάδας, λαμβάνοντες ὁμῶς ὑπ' ὄψει καὶ τὸ ἔτος τῆς Ὀλυμπιάδος, κατὰ τὸ ὁποῖον συνέβαινε τὸ γεγονός· δηλ. ἂν ἦτο τὸ πρῶτον, τὸ δεύτερον, τὸ τρίτον ἢ τὸ τέταρτον τῆς Ὀλυμπιάδος, ἐφόσον ἡ Ὀλυμπιάς περιελάμβανε τετραετίαν.

Ἄλλὰ τὰ πρὸ τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος γεγονότα ἀνήκουν εἰς τοὺς λεγομένους προϊστορικοὺς χρόνους. Διὰ τοῦτο αἱ χρονολογίαι αὐτῶν δὲν εἶνε ἀκριβῶς προσδιορισμέναι, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀπέχουν πολὺ τῆς πραγματικότητος. Ὡς πηγαὶ δὲ διὰ τὰ γεγονότα τῆς προϊστορίας λαμβάνονται οἱ μύθοι, αἱ παραδόσεις, οἱ προϊστορικοὶ ποιηταί, τῶν ὁποίων τὰ ποιήματα διεσώζοντο παρὰ τῶ Ἑλληνικῷ λαῷ τῶν μετέπειτα χρόνων, ὡς ἦσαν τοῦ Ὀμήρου, τοῦ Ἡσιόδου καὶ τινῶν ἄλλων. Διὰ τοὺς ἱστορικοὺς δὲ χρόνους τὰ διασωθέντα συγγράμματα τῶν συγγραφέων καὶ δὴ ἱστορικῶν, γεωγράφων,

χρονογράφων, αἱ διασωθεῖσαι ἐπιγραφαὶ ἐπὶ μνημείων, ναῶν, τάφων κ.λ.π.

Εἰδικῶς δὲ διὰ τὴν μακροαῖωνα Ἱστορίαν τῆς Θράκης εἰς τὸ παρὸν πόνημα ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψει πάντα τὰ προλεχθέντα, ὅσα ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν Θράκην, καὶ ἰδίως τὰ σχετικὰ, τὰ ἀναφερόμενα ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου, Θουκυδίδου, Ξενοφῶντος καὶ ἄλλων μεταγενεστέρων.

Θὰ ἀπέβαινε δὲ πλήρης ἡ Ἱστορία τῆς Θράκης τῶν τε ἀρχαίων καὶ μέσων χρόνων, ἐὰν δὲν ἐχάνοντο αἱ βιβλιοθήκαι τῆς ἀρχαιότητος, ὡς ἦσαν ἡ Ἀλεξανδρική καὶ αἱ μεγάλαι καὶ πολυτόμοι βιβλιοθήκαι τῆς Κων/πόλεως κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀλώσεως ὑπὸ τῶν ἀμαθῶν καὶ βαρβάρων οὐδῶν Μωάμεθ τοῦ Πορθητοῦ. Ἀλλὰ μήπως καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους τοὺς μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῶν Τούρκων ἐπὶ τῆς Θράκης ἔχομεν σαφεῖς καὶ λεπτομερεῖς πληροφορίας περὶ πάντων; Διότι οἱ μὲν Ἕλληνες, οἱ ἐναπομείναντες, ἐκυλίωντο εἰς παχυλὴν καὶ ζοφώδη ἀμάθειαν κατὰ τοὺς δύο πρώτους μετὰ τὴν ἄλωσιν αἰῶνας, μὴδὲ τῶν τῆς Ἐκκλησίας ποιμένων ξηαιρουμένων, οἱ δὲ Ὀθωμανοὶ δὲν ἔδιδον σημασίαν εἰς τὰ τοιαῦτα ἢ τὰ ἐσημείουν καὶ τὰ ἐξέθετον, ὅπως ἤρεσκεν εἰς αὐτούς. Εὐρωπαῖοι δὲ τινες, ἐπισκεφθέντες κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους τὰς Ἀνατολικὰς ταύτας χώρας, ἔγραψαν ὀλίγα τινά, ὅσα ἔτυχε νὰ πέσουν εἰς τὴν ἀντίληψίν των. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ ὑπάρχουσαι σήμερον εἰς τὰς διαφόρους βιβλιοθήκας πηγαί, εἰς τὰς ὁποίας ἀνέτρεξα, παρουσιάζουν ἀρκετὰ κενά.

Τοιαῦται δὲ πηγαὶ εἶνε ἡ Ἑλλην. Ἱστορία Παπαρηγοπούλου, τὸ Ἱστοριογεωγραφικὸν Λεξικὸν τοῦ Βουτυρᾶ, ἡ Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἐγκυκλοπαίδεια ὡς καὶ Ἐγχειρίδια τινὰ διαφόρων νεωτέρων, ἀφορῶντα τοπικὰς τινὰς περιγραφάς. Ἀλλ' εἰς ταῦτα προσθέτω καὶ τὰ ὅσα εἶδα, περιελθὼν διάφορα Θρακικὰ τμήματα, ὅσα ἤκουσα, ὅσα ἀντελήφθη ἐξετάζων παλαιὰ φρούρια, ἐρειπωμένα μοναστήρια, λείψανα τειχῶν, καὶ ὅσα συμπεράσματα ἐξάγω ἐκ τῆς κατατάξεως τῶν Ἑλληνικῶν χωρίων ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ὑφισταμένους Τουρκικοὺς οἰκισμοὺς μέχρι τοῦ 1922, ὅτε ἠναγκάσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν Ἀνατολικὴν Θράκην Ἑλληνικοὶ πληθυσμοὶ νὰ ἀποχαιρετήσουν διὰ πολλὰ ἴσως ἔτη τὴν προσφιλεῖ αὐτῶν πατρίδα.

Α' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

ΜΥΘΙΚΟΙ Η ΗΡΩΪΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΑΠΟ 1500-800 Π.Χ.
ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

ΚΕΦ. 1.—ΘΡΑΚΗ.

Ἐπὶ τὸ ὄνομα Θράκη κατὰ τὴν προϊστορικὴν ἐποχὴν ἐννοοῦσαν οἱ πανάρχαιοι πρόγονοί μας, ἄπασαν τὴν ἐκτεταμένην χώραν, τὴν ἀρχίζουσαν ἀπὸ τῶν βορείων κλιτύων τοῦ Ὀλύμπου καὶ φθάνουσαν μέχρι τοῦ Ἰστροῦ ποταμοῦ (Δουνάβεως) καὶ πέραν ἔτι αὐτοῦ· διότι τὰ πρὸς βορρᾶν σύνορα τῆς Θράκης ἦσαν ἀπροσδιόριστα, ἐπειδὴ καὶ πέραν τοῦ Ἰστροῦ κατῴκησαν βραδύτερον οἱ Γέται λαὸς Θρακικός, ἐκδιωχθεὶς ἐκ τῆς μετὰ Αἴμου καὶ Ἰστροῦ χώρας ὑπὸ τῶν Τριβαλλῶν Θρακῶν. Ὠνόμασαν δὲ τὴν πέραν τοῦ Ἰστροῦ νέαν πατρίδα των Γετίαν, τὴν ὁποίαν ὑπέταξεν ὁ Ἀλέξανδρος πρὸ τῆς εἰς Ἀσίαν ἐκστρατείας του. Ἀργότερον ὅμως οἱ Γέται, ἐλθόντες εἰς ἐπιμιξίαν μὲ Γαλατικὰ καὶ Σκυθικὰ γένη, ἀπόλεσαν τὸ φυλετικὸν των ὄνομα, μετωνομασθέντες Λακοὶ ἢ Δᾶκες καὶ ἡ χώρα των Λακία (σημερινὴ Βλαχία). Ἐπὶ τὸ ὄνομα αὐτὸ ὑπέταξε τὴν χώραν ταύτην ὁ Τραϊανός, ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρώμης, ὡς θὰ ἴδωμεν. Ἐπειδὴ δὲ τὰ Θρακικὰ γένη ἦσαν πάμπολλα, ἕκαστον τμήμα τῆς Θρακικῆς γῆς ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦ Θρακικοῦ γένους, ὑπὸ τοῦ οὗοῦ κατωκεῖτο. Δι' αὐτὸ ἐν τῇ μετὰ ταῦτα ὀνομασθεῖσῃ Μακεδονίᾳ βλέπομεν τὰ ἐξῆς τοπικὰ ὀνόματα: Ἐλυμία, Ὀρεστίς, Πελαγονία, Λυγκιστίς, Ἐορδαία, Ἀλμωπία, Πιερία, Ἡμαθία, Βοττιαία, Παιονία, Μυγδονία, Κρηστωνία, Βισαλτία, Σιντική, Ὀδομαντία, Ἡδωνίς». Καὶ ταῦτα μὲν ἀπὸ τῆς λεκάνης τοῦ Ἀλιάκμονος μέχρι τοῦ Νέστου. Εἰς δὲ τὴν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Νέστου Θράκην μέχρι τῆς Μαύρης θαλάσσης καὶ μέχρι τοῦ Δουνάβεως πρὸς βορρᾶν εὐρίσκομεν πολλὰ Θρακικὰ γένη ὑπὸ τὰ ὀνόματα Θυνοί, Ἄρτακοί, Ἀστοί, Βέσσοι ἢ Βησσοί, Βισάλται, Δόλογγοί τῆς Χερσονήσου, Δανθυλίται, Μαῖδοι, Σάπαι ἢ Σαπαῖοι (κατὰ τινες οἱ σημερινοὶ Σάπιδες), Σκορδίσκοι, Ὀδρουσσοί, Τριβαλλοί, Τρανίψαι, Σκιρμίδαι, Παῖτοι, Κίκονες ἢ Βίστονες, Δερσαῖοι, Ἐάνθιοι, Μελανδροῖται, Κροβυζοί, Νιψαῖοι, Τραυσοί, Γέται.

Φαίνεται δὲ ὅτι κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους Θρακικά τινα γένη ἦσαν κινητά. Διὰ τοῦτο βλέπομεν τύπους ὑπὸ τὸ ἀρχικόν των ὄνομα νὰ ἀλλάσουν ὀνομασίαν· διότι κατελαμβάνοντο ὑπὸ ἄλλου Θρακικοῦ γένους. Οὕτω τοὺς Ἀγριᾶνας τοὺς βλέπομεν καὶ περὶ τὴν Ροδόπην, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Στρυμόνα ἀποκαθισταμένους (οἱ Ἀγριᾶνες κατὰ τινὰς εἶνε οἱ σημερινοὶ Ἀχρϊάνηδες). Ὅμοίως οἱ Σᾶτραι κατὰ μὲν τὸν Ἡρόδοτον κατῴκουν μεταξὺ Νέστου καὶ Στρυμόνος, ὁ Θουκυδίδης ὁμως ἀναφέρει ὅτι περὶ τὴν Ροδόπην κατῴκουν οἱ Μαχαιοφῆροι Δῖοι, τοὺς ὁποίους πολλοὶ θεωροῦν ὡς γένος Σατρῶν. Ἀπὸ τὸ ὄνομα Σᾶτραι διεσώθη παρ' ἡμῖν ἡ λέξις Σατῆρι, ὅπερ σημαίνει τὴν πλατεῖαν καὶ βαρεῖαν μάχαιραν τῶν κροσπολῶν. Ὅμοίως οἱ Σίντιες κατῴκουν ἐν Μακεδονίᾳ εἰς τὰ ΒΔ. τοῦ Στρυμόνος περὶ τὴν Ἄνω Τζουμαγιάν, ἀλλὰ φαίνονται κατοικοῦντες καὶ τὴν Λήμιον ὡς καὶ τὰς ἄλλας Θρακικὰς νήσους Θάσον, Ἴμβρον, Σαμοθράκην ὡς ἐπίσης καὶ τὴν ἐναντι τούτων Θρακικὴν παραλίαν. Οἱ Βισᾶλται παρὰ τὸν Νέστον, ἐνῶ συναντῶνται καὶ δυτικῶς τοῦ Στρυμόνος.

Διὰ τοῦτο ὁ πατὴρ τῆς Ἱστορίας Ἡρόδοτος περὶ Θρακῶν λέγει τὰ ἑξῆς: *«Τῶν Θρακῶν τὸ ἔθνος εἶνε τὸ μέγιστον, μετὰ τοὺς Ἰνδοὺς βέβαια, ἐξ ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Ἐὰν δὲ ἐκυβερνῶντο ὑπὸ ἐνὸς ἄρχοντος ὅλοι οἱ Θραῶκες, ἢ ἐὰν ἦσαν σύμφωνοι ὅλοι, θὰ ἦσαν ἀνίκητοι καὶ ἄριστοι πάντων τῶν ἐθνῶν, κατὰ τὴν ἰδικήν μου γνώμην τοῦλάχιστον. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον καὶ ἀκατόρθωτον καὶ οὐδέποτε θὰ γίνῃ (δηλ. ἢ συνένωσις), καὶ διὰ τοῦτο εἶνε ἀδύνατος. Ὄνόματα πολλὰ ἔχουσι κατὰ χώρας ἕκαστος λαός, νόμους δὲ παραπλησίους μεταχειρίζονται ὅλοι, πλὴν τῶν Γετῶν καὶ Τραυσῶν, κατοικούντων βορειότερο».* (Ἐκ τῆς Τερψιχόρης τοῦ Ἡροδότου).

Καὶ ταῦτα μὲν ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν διήγησίν του ὑπῆρξεν αὐτόπτης μάρτυς τῆς ζωῆς τῶν Θρακῶν. Φαίνεται δέ, ὡς ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ, ὅτι ἐπεσκέφθη πολλὰ μέρη τῆς Θράκης καὶ ἔφθασε μέχρι τοῦ Δουνάβεως, τὸν ὁποῖον θεωρεῖ ὡς τὸ τελευταῖον ὄριον τῶν Θρακικῶν γενῶν (450 π.Χ.). Ἀλλὰ μετὰ τὸν Ἡρόδοτον οἱ Γέται, πού κατεῖχον τὴν μεταξὺ Αἴμου καὶ Δουνάβεως (σημερινὴν κυρίως Βουλγαρίαν), ἐξειδιώχθησαν ὑπὸ τῶν ληστικῶν Τριβαλλῶν, κατοικούντων δυτικώτερον, καὶ κατῴκησαν πέραν τοῦ Δουνάβεως, τὴν ὑπ' αὐτῶν ὀνομασθεῖσαν Γετίαν (σημερινὴν Βλαχίαν). Ἀφοῦ δὲ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἐγίνοντο ταῦτα, δύναται ὁ καθεὶς νὰ φαντασθῇ ὁπόσαι μεταστάσεις καὶ μεταναστεύσεις συνέβαινον κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς αἰῶνας ἐν τε τῇ Θράκῃ καὶ ἀλλαχοῦ, ὅποτε τὰ πάντα περιβάλλονται ὑπὸ μυθώδους πέπλου. Κατὰ τὴν περαιτέρω δὲ ἐξιστόρησιν θὰ ἴδωμεν, ὁποῖον ρόλον ἐν τῇ καθόλου ἱστορικῇ ἐξελίξει τῆς Θράκης ἔπαιξαν τὰ κυριώτερα τῶν Θρακικῶν γενῶν. Καὶ πῶς ἅπαντα ταῦτα τὰ Θρακικά γένη ἐμφανίζονται κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς Ρωμαιοκρατίας ὡς τελείως ἐξελληνισμένα καὶ πῶς μετὰ τὸν Μέγαν

Κων]τῖνον ὡς ἐν Ἑλληνοχριστιανικὸν Ἔθνος, μὴ παρουσιάζον οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην διαφορὰν ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος τῶν λοιπῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν ἀπὸ τοῦ Δουνάβεως μέχρι τῆς Κρήτης.

ΚΕΦ. 2.—ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ.

Κατὰ τὴν μυθολογίαν ἡ χώρα αὕτη ὠνομάζετο Πέριος. Προσφω-
μάσθη δὲ Θράκη ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς Θράκης, ἡ ὁποία ἦτο μία ἀπὸ
τὰς θυγατέρας τοῦ Ὀκεανοῦ καὶ ἦτο ἑμοπάτριος ἀδελφὴ τῶν τριῶν ἄλλων
θυγατέρων του, τῆς Εὐρώπης, τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Λιβύας. Κατ' ἄλλους δὲ
ἀπὸ τινος Νύμφης, Θράκης καλουμένης, ἣτις, ὡς φαίνεται, εἶνε ἡ ἰδία θυ-
γάτηρ τοῦ Ὀκεανοῦ. Τινὲς παράγουν τὸ ὄνομα Θραῖξ καὶ Θραῖκες ἀπὸ τὸ
ρημα θρωῖσκω = θρώσκω = χορεύω θούριον, δηλ. χορὸν πολεμικόν· ἐξ οὗ
γίνονται τὰ: Θραῖξ ἢ Θρηῖξ καὶ θηλυκὸν Θρηῖσσα καὶ τὰ Θραῖ καὶ θηλυ-
κὸν Θραῖσσα (*). Ἄλλοι πάλιν, ποῦ ἰσχυρίζονται, ὅτι οἱ λαοὶ τῆς Εὐρώπης
ὠρμήθησαν ἐκ τοῦ Ἰρὰν (Περσία) καὶ διὰ τῆς Μ. Ἀσίας διέβησαν τὸν
Βόσπορον καὶ τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἐξεχύθησαν εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην.
Οὗτοι παραδέχονται ὅτι ἐκ τῆς Μ. Ἀσίας Φρυγες καὶ Θραῖκες διεπέρασαν
καὶ κατόκησαν ἐπὶ τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου. Καὶ οἱ μὲν Φρυγες ἐγέν-
οντο Βρυγες ἢ Βρύγοι, ὡς Φερενίκη=Βερενίκη, Φέρροια=Βέρροια κ.λ.π.
Καὶ ἐπομένως ἐκ τῶν Θρακῶν τούτων ἔλαβε τὸ ὄνομα καὶ ἡ χώρα Θράκη.
Ὁ Ἡρόδοτος ὁμως, ὅστις εἶνε πολὺ πλησιέστερος πρὸς τοὺς ἀρχαίους
Θραῖκας, λέγει ὅπως τὸ ἐναντίον, ὅπερ φαίνεται καὶ ἀληθέστερον. Ὅτι δηλ.
Βρύγοι Θραῖκες καὶ ἄλλοι διέβησαν κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους, ὅχι
πολὺ μακρυνούς ἀπὸ τὴν ἱστορικὴν ἐποχὴν, τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἄλλοι
τὸν Βόσπορον καὶ κατόκησαν τὴν πρὸς τὴν Προποντίδα, Μ. Ἀσίαν ὡς καὶ
εἰς τὸ ἐσωτερικόν· καὶ ἐκεῖ οἱ μὲν Βρύγοι ἢ Βρυγες ἐγένοντο Φρυγες, οἱ
δὲ ἄλλοι Θραῖκες, ὡς οἱ Θυνοὶ ἐγένοντο ἐν Μ. Ἀσίᾳ Βιθυνοί, οἱ Ἄρτακοὶ
Ἄρτακηνοὶ κ.λ.π. Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει, ὅτι οἱ ἴδιοι οἱ Φρυγες ἀφηγή-
θησαν πρὸς αὐτόν, ὅτι οἱ πρόγονοὶ τῶν ἔχουν ἔλθει ἐκ Θράκης καὶ ὅτι ἐν
Θράκῃ ὠνομάζοντο Στρυμόνιοι· διότι κατόκουν παρὰ τὸν ποταμὸν Στρυ-
μόνα. Κατὰ ταῦτα οἱ Θραῖκες ἔλαβον τὸ ὄνομα ἐκ τῆς χώρας καὶ ὅχι ἡ χώ-
ρα ἐκ τῶν κατοίκων.

ΚΕΦ. 3.—ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΡΟΕΛΕΥΣΙΣ ΤΩΝ ΘΡΑΚΩΝ.

Οἱ ἀρχαῖοι Θραῖκες τῆς ἡρωϊκῆς ἐποχῆς κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀνή-

1. Διὰ τοὺς ποιητὰς καὶ φιλοσόφους (Πίνδαρος, Αἰσχύλος, Πλάτων) τὸ ὄνομα
εἶχε συμβολικὸν χαρακτῆρα. Ἐσήμαινε: Χώρα τῆς ἀγνῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἱε-
ραῆς ποιήσεως.

κον εἰς τὸ μέγα Πελασγικὸν δένδρον τῆς Ἀρίας φυλῆς ἢ Καυκασίας. Οἱ Ἄριοι οὗτοι, ὀρηθέντες ἐξ Ἀσίας κατὰ τοὺς ἀπωτάτους χρόνους, διὰ τοῦ Καυκάσου ἢ διὰ βορειότερων διόδων εἰσῆλθον εἰς τὴν Εὐρώπην, ὠθούμενοι ὀπισθεν ὑπὸ ἄλλων φυλῶν καὶ προχωροῦντες διεσκεδάσθησαν σὺν τῷ χρόνῳ εἰς ἅπασαν τὴν πρὸς νότον τοῦ Δουνάβεως μεγάλην Χερσόνησον, ἢ ὅποια σήμερον καλεῖται Βαλκανική.

Γλωσσικὸν ἰδίωμα εἶχον τὸ ἴδιον, ὡς φαίνεται καὶ ἐπὶ τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων ἀκόμη. Μέρος δὲ τοῦ Πελασγικοῦ τούτου πληθυσμοῦ διέβη καὶ εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ κατῴκησε τὸ Βορειοδυτικὸν ταύτης τμήμα πρὸς τὴν Προποντίδα καὶ τὸ Αἰγαῖον. Θεοὺς ἐπίσης ἐλάτρευον τοὺς ἰδίους. Ὀνομασίας ἔλαβον διαφόρους καὶ ποικίλας ἕκαστον τμήμα λαοῦ ἐκάστης περιοχῆς. Βραδύτερον ὅμως μὲ τὴν πάροδον τῶν αἰώνων αἱ ἐγκαταστάσεις τῶν λαῶν ἀπέβησαν μονιμώτεραι καὶ αἱ διαφοραὶ φυλαὶ ἐπεδόθησαν εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς, εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ εἰς διαφόρους βιοτεχνικὰς ἐργασίας. Ἐφεῦρον κατὰ τόπους διάφορα ἐργαλεῖα καὶ μέσα πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν διαφορῶν παρουσιαζομένων ἀναγκῶν των. Τότε ὡς ἐκ τῶν νέων λέξεων, ποὺ προσετίθεντο εἰς κάθε λαὸν ὠρισμένης περιοχῆς ἤρχισε καὶ ἡ ἐξέλιξις τῆς γλώσσης κατὰ διάφορον τρόπον εἰς ἐκάστην περιοχὴν, οὕτως ὥστε, ὅταν ἔφθασαν εἰς τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους καὶ ἀπετέλεσαν διαφόρους κοινωνίας, παρουσιάσθη ἀρκετὴ διαφορὰ γλωσσικῶν ἰδιωμάτων μεταξὺ τῶν διαφορῶν λαῶν τοῦ Πελασγικοῦ τούτου κόσμου. Ἡ οὕτως ἀναπτυχθεῖσα διαφορὰ τῶν γλωσσικῶν ἰδιωμάτων, συνετέλεσεν ὥστε νὰ διακριθῶσιν οἱ λαοὶ ἐκεῖνοι εἰς τρεῖς φυλετικούς κλάδους, ἦτοι εἰς Θρακίας, Ἑλλήνας καὶ Ἰλλυριοὺς.

Συμπεράσματα ἐκ τῶν 3ῶν πρώτων κεφαλαίων.

α') Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὀνομασίαν Θράκη καὶ Θραῖκες, εἰάν μὲν παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ ὄνομα προῆλθεν ἐκ τῆς θυγατρὸς τοῦ Ὀκεανοῦ Θράκης καὶ ἑτεροθαλοῦς ἀδελφῆς τῆς Εὐρώπης (1), Ἀσίας καὶ Λιβύας, ὡς καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου λεγόμενα, ὅτι Θραῖκες ἀπώκησαν καὶ εἰς Μ. Ἀσίαν ἐκ τῆς Εὐρώπης, ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς χώρας Θράκης ἔλαβον τὸ ὄνομα οἱ κάτοικοι. Ἐάν ὅμως παραδεχθῶμεν τὴν ἄλλην γνώμην, ὅτι δηλ. Θραῖκες ἀπώκησαν ἐξ Ἀσίας εἰς Εὐρώπην, ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐκ τῶν Θρακῶν ὀνομάσθη ἡ χώρα Θράκη. Καὶ τότε κατ' ἀνάγκην θὰ δεχθῶμεν ὅτι αἱ λέξεις αὗται παράγονται ἀπὸ τὸ θρόσκω. Καὶ συνεπῶς τὸ ὄνομα Θραῖκες δεικνύει τὸ πολεμικὸν μένος ὑπὸ τοῦ ὁποίου κατεῖχοντο οἱ ἀρχαῖοι ἐκεῖνοι κάτοικοι τῆς Θράκης.

1. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ Θράκη ὀνομάζετο καὶ Εὐρωπεία.

β') Ὁ μύθος δὲ ὅτι ἡ Θράκη ὑπῆρξε κόρη τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ ἀδελφὴ τῆς Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Λιβύας, ἴσως θέλει νὰ ὑπονοηθῇ ὅτι ἐκ τῶν ὑδάτων τοῦ Ὠκεανοῦ, τὰ ὁποῖα εἰς ἀπωτάτους χρόνους εἰσώρμησαν διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτᾶρ καὶ κατέκλυσαν τὴν Λυκτονίαν λεγομένην γῆν, ἡ ὁποία ἦν ὡνε τὴν Εὐρώπην μὲ τὴν Ἀσίαν καὶ Λιβύαν (Ἀφρικὴν) ἐπῆλθε ὁ χωρισμὸς τῶν ἡπείρων τούτων. Τὴν δὲ Θράκην τὴν ἐφαντάσθησαν ὡς ἰδιαιτέραν ἡπειρον ἀδελφὴν ἐπομένως τῶν τριῶν ἄλλων, διότι τὰ πρὸς βορρᾶν ὄρια τῆς Θράκης ἦσαν ἀπροσδιόριστα. Ὡς προέκτασις δὲ τῆς σχηματισθείσης Μεσογείου θαλάσσης ἐσηματίσθη ὁ Ἑλλήσποντος, ἡ Προποντίς, ὁ Βόσπορος, ὁ Εὐξείνιος Πόντος καὶ ἡ Ἀζοφικὴ θάλασσα. Ἐνεκα δὲ τῆς μεγάλης ἐκτάσεως τῆς ὑγρᾶς αὐτῆς ἐπιφανείας ἀπὸ τῆς Ἀζοφικῆς μέχρι τοῦ Γιβραλτᾶρ ἐθεωρήθη εὐλόγως ὡς Ὠκεανός. Ἐπομένως αὐτὸς ὁ σχηματισθεὶς Ὠκεανὸς ἐγέννησε τὰς τέσσαρας ἀδελφάς, δηλ. τὰς ἡπείρους Εὐρώπην, Θράκην, Ἀσίαν καὶ Λιβύαν.

ΚΕΦ. 4.—ΘΕΟΙ ΤΩΝ ΘΡΑΚΩΝ.

Ἡ μυθολογία τῶν Θρακῶν ὡς πρὸς τὴν γένεσιν τῶν διαφόρων θεοτήτων εἶνε σχεδὸν ἡ ἴδια μὲ τὴν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διαμορφωθείσαν κατὰ τοὺς μυθικοὺς χρόνους, κατὰ τοὺς ὁποίους πᾶντες οἱ λαοὶ τῆς Χερσονήσου ἐθεωροῦντο ὁμαίμονες καὶ ὁμόγλωσσοι.

Ὡς κυριωτέρους θεοὺς οἱ Θραῖκες ἐλάτρευον τὸν Ἄρην θεὸν τοῦ πολέμου, τὴν Ἄρτεμιν θεὰν τοῦ κυνηγίου, τὸν Διόνυσον ἢ Βάκχον θεὸν τοῦ οἴνου καὶ τῶν ἀμπέλων καὶ τὸν Ἑρμῆν θεὸν τοῦ ἐμπορίου, τῆς κλοπῆς καὶ τῆς ἐξουσίας⁽¹⁾. Οὗτος κατ' ἐξοχὴν ἐλατρεύετο ὑπὸ τῶν ἀρχόντων. Καὶ ἡ μὲν λατρεία τοῦ Ἄρεως ἀποδεικνύει ὅτι οἱ Θραῖκες ἦσαν λαὸς πολεμοχαρῆς τὰ γένη τοῦ ὁποίου ἀλληλοεμάχοντο καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ ἐνωθῶσι καὶ νὰ συμπράξωσιν, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος. Οἱ διάφοροι τοπικοὶ ἀρχοντες τῶν Θρακῶν ἦσαν ἀπόλυτοι κύριοι τοῦ λαοῦ των ἕκαστος καὶ δὲν ἐνοοῦσε νὰ ὑπακούσῃ εἰς ἄλλον· διὸ καὶ ἀπέβαινον τύραννοι ἀλληλομαχόμενοι. Ἡ δὲ λατρεία τῆς Ἄρτεμιδος ἀποδεικνύει ὅτι οἱ Θραῖκες ἠγάπων πολὺ τὸ κυνήγιον τῶν ἀγρίων ζώων, τῶν ὁποίων τὰς δορὰς μετεχειρίζοντο ὡς ἐξωτερικὰ ἐνδύματα, ὡς καλύμματα τῆς κεφαλῆς καὶ πρὸ πάντων δορὰς ἄλωπέκων, διὰ τὴν δριμύτητα τοῦ ψύχους κατὰ τὸν χειμῶνα. Τοῦτο ἀναφέρει καὶ ὁ Ξενοφάν, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν κατάβασιν μὲ τοὺς Μυρσίους ἐβοήθησε τὸν Σεῦθιν Β' ἐν Θράκῃ, λέγων ὅτι οἱ Μύρσιοι ἐδοκίμασαν τόσον δριμὺ ψυχός

1. Εἰς τὴν Βόρ. Θράκην μετὰ τοῦ Διὸς ἐλατρεύετο καὶ ἡ Ἥρα καλουμένη «Ρησκινθίς».

κατὰ τὸν χειμῶνα ἐκείνον ἐν Θράκῃ, «ὥστε πολλῶν αἱ ῥίνες καὶ τὰ ὦτα ἀπεκάνοντο», δηλ. πολλῶν Ἑλλήνων σκληραγωγημένων στρατιωτῶν ἐκάνονσαν ἐκ τοῦ ψύχους ἢ μύτη καὶ τὰ αὐτιά των. Καὶ τότε, ὡς λέγει, ἐνοήσαμεν διατι οἱ Θραῶκες ἐφόρουν εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον οὐράς ἀλωπέκων. Ἐπίσης τὰ δέρματα μετεχειρίζοντο πρὸς κατασκευὴν ὑποδημάτων καὶ ἄλλων χρειωδῶν.

Ἡ λατρεία τοῦ Λιονύσου ὠφείλετο εἰς τὴν ἀγάπην, πού εἶχαν οἱ Θραῶκες πρὸς τὸν οἶνον καὶ συνεπῶς τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου, καθότι παντοῦ εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Θράκης εὐδοκιμεῖ θαυμασίως ἡ ἀμπελος, μέσα δὲ εἰς τὰ διάσημα τῆς φύονται καὶ αὐτομάτως κλήματα, τὰ ὁποῖα περιτυλίσσονται εἰς τὰ πέριξ δένδρα καὶ καρποφοροῦν ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Παρασκευάζεται δὲ εἰς πολλὰ μέρη οἶνος ἐξαίρετος. Οἱ ἀρχαῖοι Θραῶκες, ὡς ἀναφέρεται ἦσαν φιλοπόται, καὶ μετεχειρίζοντο οἶνον ἄκρατον, ὅστις εἶνε μεθυστικώτερος τοῦ μεθ' ὕδατος ἀναμιγνυομένου, ὡς συνέβαινεν εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ὅσον διὰ τὸν Ἑρμῆν ἐλατρεύετο κυρίως οὗτος ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων τῶν Θρακῶν. Οἱ ἄρχοντες ὠρκίζοντο εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἑρμοῦ καὶ θεώρουν ἑαυτοὺς ὅτι κατάγονται ἀπὸ τοῦ θεοῦ τούτου. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον παρὰ τῶν ὑπηκόων των ἐδέχοντο μόνον δῶρα καὶ οὐδέποτε ἔδιδον τοιαῦτα. Δὲν ἦτο ἐπιτετραμμένον εἰς κανένα νὰ παρουσιασθῇ πρὸς τὸν βασιλέα χωρὶς δῶρα. Τοῦτο ἐνθυμίζει τὴν πολιτείαν τοῦ Ἀλῆ πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων, ὁ ὁποῖος, διὰ τῆς ἰδίας μεθόδου εἶχε συγκεντρώσει ἀφθονον πλοῦτον.

ΚΕΦ. 5.— Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΑΓΗΝΩΡΟΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΦΑΣΗΣ ΕΝ ΣΧΕΣΕΙ ΜΕ ΤΗΝ ΘΡΑΚΗΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΦΙΝΕΑ.

Ὁ Ἀγήνωρ ἢ δωρικῶς Ἀγάνωρ. Λέξις σύνθετος ἄγαν—ἀνήρ ὅπερ σημαίνει ἰσχυρός, ἀνδρείος. Ἡ ἄγαν ὄρω = πολὺ βλέπω καὶ σημαίνει τὸν τὰ πάντα βλέποντα. Κατὰ πολλοὺς οὗτος ὁ Ἀγήνωρ εἶνε προσωποποίησης τοῦ Ἥλιου, τὴν πορείαν τοῦ ὁποίου ἠκολούθησαν οἱ λαοί, οἵτινες ἐξ ἀνατολῶν προελθόντες, καὶ ὠθηθέντες ὀλονὲν πρὸς δυσμάς, κατόκησαν τὰς ἄλλας ἡπείρους.

Τηλεφάσα ἢ σύζυγός του. Ἀπὸ τὸ ἐπίρρημα τῆλε = μακρὰν καὶ τοῦ φάω = φέγγω, ἐξ οὗ ἢ λέξις φάος = φῶς. Τηλεφάσα = ἡ φωτίζουσα μακρὰν ἢ φαινομένη μακρόθεν. Προσωποποίησης τῆς Σελήνης.

Ὁ Ἀγήνωρ ἦτο υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος θεοῦ τῆς θαλάσσης καὶ τῆς Λιβύης (Ἀφρικής). Ὑπῆρξεν ὁ ἀρχαιότατος βασιλεὺς τῆς Φοινίκης. Ἀπέκτησεν ἐκ τῆς Τηλεφάσης τοὺς υἱοὺς Κάδμον, Φοίνικα καὶ Κίλικα, καὶ θυγατέρα τὴν Εὐρώπην. Ἐπειδὴ ἡ Εὐρώπη ἠρπάγη ὑπὸ τοῦ Διός, ὁ Ἀγήνωρ ἔστειλε τοὺς τρεῖς υἱοὺς του, ἀνὰ τὸν κόσμον, νὰ τὴν εὔρουν, μὲ ἐντολὴν νὰ μὴ ἐπιστρέψουν ἄνευ αὐτῆς. Ἐπειδὴ ὁμως μετὰ πολυχρονίους ἀναζη-

τήσεις και ἐρεύνας δὲν ἠμπόρουν οὐδὲ νὰ μάθωσι περὶ αὐτῆς καὶ μὴ θέλοντες νὰ ἐπιστρέψωσι κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ πατρός των, ἐγκατεστάθησαν, ὅπου εὐρέθη ἕκαστος. Καὶ ὁ μὲν Κάδμος ἔμεινεν εἰς τὴν Βοιωτίαν, ὅπου ἔκτισε τὴν Καδμείαν (ἀκρόπολιν τῶν Θεβῶν), ὁ Κίλιξ εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν Κιλικίαν, καὶ ὁ Φοῖνιξ εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν Φοινίκην, γενόμενοι γενάρχοι τῶν τριῶν ἐκείνων λαῶν, Καδμείων, Κιλικίων καὶ Φοινίκων. Ὁ δὲ ἀδελφὸς τοῦ Ἀγήνορος Βῆλος διὰ τῶν δύο υἱῶν του Αἰγύπτου καὶ Δαναοῦ ἐγένετο γενάρχης τῶν Αἰγυπτίων ἐν Ἀφρικῇ καὶ τῶν Δαναῶν τῆς Ἑλλάδος. Ἄλλ' ὁ Ἀγήνωρ φέρεται καὶ ὡς πατὴρ τοῦ Φινέως μάντεως καὶ βασιλέως τῆς Θρακικῆς πόλεως Σαλμυδησοῦ (Μηδείας) εἰς τὰ πρὸς τὸν Εὐξείνιον παράλια τῆς Θράκης, ὅπου καὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν εἰς σχέσεις οἱ Ἀργοναῦται.

ΚΕΦ. 6.— Ο ΜΥΘΟΣ ΠΕΡΙ ΒΟΡΕΟΥ.

Ὁ Βορέας = ἄνεμος βορρᾶς. Οὗτος εἶχεν ἀδελφοὺς τὸν Νότον, τὸν Εὐρόν ἢ Ἀπηνιῶτην (ἀνατολικόν) καὶ τὸν Ζέφυρον (δυτικόν). Καὶ οἱ τέσσαρες ἦσαν υἱοὶ τοῦ Ἀστραίου καὶ τῆς Ἥους' δηλαδὴ τοῦ ἐνάστρου οὐρανοῦ καὶ τῆς Ἀυγῆς. Ἰσχυρότερος πάντων ἦτο ὁ Βορέας, καὶ κατώκει εἰς τὴν Θράκην καὶ ἐλέγετο Θρηΐξ = Θραῖξ ἢ Θρηΐκιος καὶ σήμερον ὑπὸ τῶν ναυτικῶν Θρακιᾶς. Διότι οἱ πρῶτοι ναυτικοὶ Ἕλληνες Αἰγαιοπελαγίται εἶχον ἀντιληφθῆ, ὅτι ἐκ Θράκης οὗτος εἰσορᾷ εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος. Ὁνόμαζον δὲ αὐτὸν καὶ Στρυμόνιον' διότι ἐφαντάζοντο ὅτι πολλάκις εὐρίσκετο εἰς τὸν Στρυμόνα, ἀπ' ὅπου ἐξαπολύετο κατὰ τοῦ Αἰγαίου. Τὰ ἄντρα του ὅμως εὐρίσκοντο ἐπὶ τοῦ Θρακικοῦ ὄρους Αἶμου. Ἐκ τοῦ Αἶμου ἐπιπεσὼν κάποτε ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς, ἤρπασε τὴν Ὀρειθῦνιαν, θυγατέρα τοῦ Ἐρεχθέως, βασιλέως τῶν Ἀθηναίων, ἐνῶ διέτριβεν αὐτὴ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ ποταμοῦ καὶ τὴν ἔφερεν εἰς τὰ ἄντρα τοῦ Αἶμου, ὅπου κατώκει οὗτος. Ἐγέννησε δὲ ἀπὸ αὐτὴν τοὺς υἱοὺς Ζήτην καὶ Κάλαιν, περωτοὺς, καὶ θυγατέρας τὴν Κλεοπάτραν καὶ τὴν Χιόνην. Ἡ Χιόνη ἔγινε μήτηρ τοῦ Εὐμόλπου, τὸν ὁποῖον ἐγέννησεν ἐκ τοῦ Ποσειδῶνος. Ἡ Χιόνη ἐγέννησεν ἐπίσης τὸν Αἶμον, τὸν Βοῦτον καὶ Λυκοῦργον.

Ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι μῦθοι θεωροῦν τὸν Βορέαν ἀναπόσπαστον ἀπὸ τὴν Θράκην. Οἱ ποιηταὶ ἐφαντάσθησαν ὅτι συνεμιγνύετο καὶ μὲ φορβάδας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐγεννῶντο ἵπποι πυρίπνοοι, ὅπως ἦσαν οἱ ἵπποι τοῦ Διομήδους βασιλέως τῆς Θράκης, οἱ ἀρπαγέντες ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους. Παριστάνετο μὲ πτερὰ καὶ κόμην ἀνορθωμένην. Ἐλατρεύετο ὑπὸ τῶν Γεωργῶν, ὡς εὐεργετικὸς τῶν γεννημάτων καὶ γονιμοποιὸς τῶν καρπῶν. Ἐλατρεύετο ὑπὸ τῶν ναυτιλομένων ὡς καλὸς καὶ εὐεργετικὸς διὰ τὴν κίνησιν τῶν ἱστιοφόρων πλοίων. Ἄλλὰ καὶ ὡς φοβερὸς καὶ τρομερὸς, ὡς ἐγείρων τὰς θυέλλας καὶ

τὰς τρικυμίας. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ λατρεία του εἶχεν εἰσαχθῆ ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας τοὺς ἀποικίσαντας εἰς τὰ παραβοσπόρεια μέρη, ὅπου κατ' ἐξοχὴν ἐλατρεύετο ὑπὸ τῶν Θρακῶν. Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ἐτίμουν καὶ τὸν ἐσέβοντο καὶ πρὸ πάντων μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ στόλου τοῦ Ξέρξου εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον καὶ Σηπιάδα ἄκραν τῆς Θεσσαλίας (Τρίκερι). Διότι ἀπέδωκαν τὴν καταστροφὴν εἰς τὴν εὐνοίαν τοῦ Βορέου πρὸς τοὺς Ἑλληνας. Εἰς τὴν Μεγαλόπολιν τῆς Ἀρκαδίας ἐλατρεύετο, διότι διὰ τῆς σφοδρᾶς πνοῆς του ἀνέτρεψε τὰ ξύλινα μηχανήματα τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Ἄγιδος, μὲ τὰ ὁποῖα θὰ ἐκυρίευε τὴν πόλιν των. Ἐπίσης οἱ κάτοικοι τῶν Θουρίων ἐν Ἰταλίᾳ, ἀποικίας τῶν Ἀθηναίων, ἐθυσίαζον εἰς τὸν Βορέα, διότι κατέστρεψε τὸν στόλον τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν Διονυσίου, ὁ ὁποῖος ἤρχειτο ἐναντίον τῆς πόλεως των.

Εἰς πολλὰ ἄγγεῖα παριστάνεται μὲ πτερὰ καὶ πτερύγια εἰς τοὺς πόδας καὶ μὲ κεφαλὴν ἐστεφανωμένην μὲ ἀκτῖνας φωτὸς καὶ ἐλέγεται Αἰθρηγενῆς, ὡς φέρων τὴν αἰθρίαν, ἀφοῦ σκορπίση καὶ σαρώσῃ τὰ νέφη διὰ τῆς πνοῆς του. Ἐνίοτε παριστάνεται μὲ δύο πρόσωπα· καὶ τὸ μὲν ἐν εἶνε γλυκῦ, ἤρεμον καὶ χαρωπὸν (εὐμενῆς), τὸ δὲ ἄλλο ὀργίλον καὶ ἄγριον μὲ τρίχας ἀνωρθωμένας (δυσμενῆς). Εἰς τὸ ὠρολόγιον τοῦ Κηρύστου (Ἀέρηδες) παρίσταται ὡς γενειαφόρος, φέρων χλαίνην κυματίζουσαν καὶ φουσῶν εἰς κόγχην.

ΚΕΦ. 7.—Ο ΜΥΘΟΣ ΠΕΡΙ ΚΡΑΝΑΟΥ, ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ ΚΑΙ ΚΕΛΕΟΥ.

Ἡ πόλις Ἐλευσίς, ἡ τόσον φημισμένη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα διὰ τὸν ναὸν καὶ τὴν λατρείαν τῆς θεᾶς Δήμητρος, καὶ τὰς τελετὰς τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων εἶχε λάβει τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ Ἐλευσίνου, υἱοῦ τοῦ Κραναοῦ. Ὁ Κραναός, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος βασιλεὺς αὐτῆς. Τὸν διεδέχθη ὁ Ἐλευσῖνος, ὅστις ἔδωκε τὸ ὄνομά του εἰς τὴν πόλιν. Ὁ Ἐλευσῖνος ἦτο ὁ πατὴρ τοῦ διαδόχου του Κελεοῦ. Εἰς τὸν φιλόξενον οἶκον τοῦ Κελεοῦ εὗρεν ἄσυλον καὶ φιλοξενίαν ἡ θεὰ Δημήτηρ ἢ Δήμητρα, ὅτε περιεπλανᾶτο, διὰ τὰ εὖρη τὴν κόρην τῆς Περσεφόνην, ὅτε ἤρπαγῃ αὐτὴ ὑπὸ τοῦ Πλούτωνος, θεοῦ τοῦ Ἄδου, καὶ ἐκρατήθη εἰς τὰ καταχθόνια ἄντρα του. Ὁ Κελεὸς ἐκ τῶν πράξεων τῆς Δήμητρος ἀνεγνώρισεν ὅτι ἡ φιλοξενουμένη του ἦτο θεὰ, καὶ ἤγειρε πρὸς τιμὴν αὐτῆς ναόν, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπῆρξεν πρῶτος αὐτὸς ἱερεὺς. Εἰς τὸ ἱερατικὸν ἀξίωμα διεδέχθησαν αὐτὸν αἱ τρεῖς αὐτοῦ θυγατέρες. Τὸ ἱερόν τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ ἀπαρχὴ τοῦ μετὰ ταῦτα ἰδρυθέντος μεγάλου ναοῦ τῆς Δήμητρος, ὅπου καὶ ἐτελοῦντο τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια. Ὡς ἐκ τούτου εἰς τὸ πολυπληθὲς ἱερατεῖον τοῦ ναοῦ μετεῖχον πάντοτε καὶ ἀπόγονοι τοῦ Κελεοῦ, ὅστις ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ πρῶτος θεμελιωτῆς του. Ἄλλ' ἡ καθιέρωσις ὕμνων, ἀσμάτων καὶ τελετῶν ἐγένετο ὑπὸ τῶν τότε Θρακῶν ποιητῶν καὶ μουσικῶν, Εὐμόλου, Ὀρφέως, Μουσαίου κ.λ.π.

ΚΕΦ. 8.—Ο ΜΥΘΟΣ ΠΕΡΙ ΕΥΜΟΛΠΟΥ ΚΑΙ ΕΥΜΟΛΠΙΔΩΝ (').

Ὁ Εὐμόλπος ἦτο υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Χιόνης, κόρης τοῦ Βορέως καὶ τῆς Ὠρειθυίας. Ὁ Εὐμόλπος ἀπέκτησεν υἱὸν τὸν Ἴσμαρον. Ἐβασίλευσεν εἰς τὴν Θράκην, διαδεχθεὶς τὸν πενθερόν του Τεγυρήϊον. Κατῆλθεν εἰς τὴν Ἀττικὴν μὲ τὰς Ἀμαζόνας (²) ἐπὶ Θησέως. Ἐβοήθησε τοὺς Ἐλευσινίους κατὰ τῶν Ἀθηναίων. Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Ἀμαζόνων ἔξωθεν τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ Θησέως, ὁ Εὐμόλπος ἀπεσύρθη εἰς τὴν Ἐλευσίνα καὶ ἔλαβεν ὡς προνόμιον τὴν ἱερωσύνην ἐν τῷ Ναῷ τῆς Δήμητρος, θεᾶς τῆς Γεωργίας, ὡς καὶ τὴν τέλεσιν τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων. Οἱ δὲ ἀπόγονοι τοῦ Εὐμόλπου, οἱ λεγόμενοι Εὐμολπίδαι ἐτήρησαν τὰ προνόμια τῆς ἱερωσύνης καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα αἰῶνας. Ἐκ τῆς γενεᾶς τῶν Εὐμολπίδων ἐξελέγοντο πάντοτε οἱ δύο κυριώτεροι ἱερεῖς τῶν μυστηρίων, ὁ Ἱεροφάντης καὶ ὁ Δαδοῦχος. Τὸ δικαίωμα τοῦτο τὸ ἐπεκύρωσεν ἔπειτα καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων Θησεὺς μετὰ τὴν ἔνωσιν τῆς Ἐλευσίνας μὲ τὸ κράτος αὐτοῦ ἐπὶ βασιλέως τῆς Ἐλευσίνας Διοκλέους.

ΚΕΦ. 9.—ΣΚΟΠΟΣ ΤΩΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ.

Ὁ σκοπὸς τῆς ἰδρύσεως τῶν μυστηρίων τούτων ὑπὸ τοῦ Εὐμόλπου ἦτο ἡ ἔξασφάλις τῆς εὐδαιμονίας μετὰ θάνατον διὰ τοὺς μεμνημένους. Μεμνημένοι ἐλέγοντο ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι κατόπιν πολλῶν δοκιμασιῶν καὶ ἀσκήσεων ἐδιδάσκοντο ὅλα τὰ μυστικά καὶ ἐθεωροῦντο ἄξιοι νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὰς ὑψηλὰς καὶ πλήρεις μυστικισμοῦ τελετὰς, κατὰ τὰς ὁποίας ἀπηγορεύετο ἡ παρουσία τῶν ἀμυήτων. Ὁ θάνατος ἐθεωρεῖτο ὡς ἐπιστροφή εἰς τὴν μητέρα γῆν. (Γῆ — μήτηρ = Δημήτηρ ἢ Δήμητρα). Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας αἱ τελεταὶ ἦσαν ἀγροτικαὶ πρὸς τιμὴν τῆς θεᾶς Δήμητρος, εἰς τὰς ὁποίας ἐλάμβανε μέρος καὶ ὁ ἀμύητος λαός, ἐγίνετο δὲ πρὸ τῆς σποράς. Αἱ λοιπαὶ ἡμέραι ἀπέβλεπον εἰς τὴν κάθαρσιν τῆς ψυχῆς τῶν συμμετεχόντων εἰς τὰς τελετὰς καὶ εἰς τὴν ἔξασφάλισιν τῆς εὐδαιμονίας τῶν ψυχῶν αὐτῶν μετὰ θάνατον.

Κατὰ τὰ πρώτα ἔτη τῆς ἰδρύσεως προεξῆρχον ὁ Τριπτοπόλεμος, ὁ Διοκλῆς, ὁ Εὐμόλπος, ὁ Κελεὸς καὶ ὕστερον οἱ ἀπόγονοι τούτων. Ὁ θάνατος εἰς τοὺς μεμνημένους ἐνεφανίζετο ὄχι ὡς καταστροφή καὶ παῦσις τῆς ζωῆς, ἀλλὰ ὡς ἀρχὴ ἄλλης τελειότερας ζωῆς καὶ καλλιτέρας ἀπὸ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐγίνετο δὲ καὶ μετάληψις δι' ἄρτου. Οἱ ἀρχαῖοι σοφοὶ περὶ

1. Εὐμόλπος ἐκ τοῦ εὐ — μέλω· σημαίνει καλλίφωνος αἰοῖδός, καλλίφωνος ψάλτης.

2. Κατὰ τὸν Πάριον Μάρμαρα ἡ ἐκστρατεία τῶν Ἀμαζόνων τοποθετεῖται εἰς τὸ 1256—55 π.Χ.

μυστηρίων ἔλεγον: «Τὰ μυστήρια καθιστῶσι δικαιότερους καὶ εὐσεβεστέ-
ρους τοὺς ἀνθρώπους».

ΚΕΦ. 10.—ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΩΝ ΚΑΒΕΙΡΩΝ.

ΚΑΒΕΙΡΟΙ ΔΑΙΜΟΝΕΣ = ΜΕΓΑΛΟΙ ΘΕΟΙ (1).

Μήτηρ τῶν Καβείρων θεῶν Ἀλκύνως καὶ Εὐρυμέδωντος ἦτο
Θραῖσσα. Οἱ Κάβειροι ἴδρυσαν τὰ ἐν Σαμοθράκῃ τελούμενα μυστήρια.
Ἀνάλογα τοιαῦτα ἐτελοῦντο εἰς τὴν Ἀἴμιον καὶ Ἴμβρον, ἀλλὰ τὰ σπου-
δαιότερα ἦσαν τῆς Σαμοθράκης, τὰ ὅποια καὶ ἦσαν τὰ μᾶλλον φημισμένα.
Ὁμοιάζον πρὸς τὰ Ἐλευσίνια. Τὸ ἱερόν των ἐθεωρεῖτο ἄδυτον καὶ μό-
νον οἱ ἱερεῖς των εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ παρενοῖσκωνται ἐν αὐτῷ, εἰς πάντας
δὲ τοὺς ἄλλους ἦτο αὐστηρῶς ἀπηγορευμένον. Δηγοῦνται ὅτι κατὰ τὴν ἐκ-
στρατείαν τοῦ Ξέρξου κατὰ τῆς Ἑλλάδος 480 π.Χ. Πέρσαι, τολμήσαντες νὰ
εἰσέλθωσιν, κατελήφθησαν ἀμέσως ὑπὸ μανίας. Ἐπίσης ἐπὶ Φιλίππου, Μα-
κεδόνες ἀξιωματικοί, θελήσαντες νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ ἱερόν, κατεκεραυνώ-
θησαν. Κατὰ τοὺς γλωσσολόγους ἡ λέξις Κ α β ε ἶ ρ εἶναι Φοινικικὴ καὶ
σημαίνει μέγας. Δαίμονας δὲ ἐκάλουν οἱ ὄρχαῖοι τοὺς θεούς. «Τὰ Δαι-
μόνια» ὁ Πλάτων λέγει τοὺς θεούς, ἐξ οὗ τὰ ἐπίθετα εὐδαίμων, κακο-
δαίμων, δεισιδαίμων κ.λ.π. Φαίνεται δὲ ὅτι τὴν λατρείαν ταύτην εἶχον εἰ-
σαγάγει οἱ Φοίνικες εἰς τὰς Θρακικὰς νήσους. Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει ὅτι
οἱ Κάβειροι ἐλατρεύοντο καὶ εἰς τὴν Μέμφιδα τῆς Αἰγύπτου, παρὰ τὸ ση-
μερινὸν Κάιρον.

Οἱ μνούμενοι εἰς τὰ Ἐλευσίνια ὡς καὶ εἰς τὰ Σαμοθράκια τῶν Καβεί-
ρων ἐδεσμεύοντο ὑπὸ φοβερῶν ὄρκων, ὅτι θὰ διαφυλάξωσι μέχρι θανάτου
των τὰ μυστικά, τὰ ὅποια ἐμάνθανον, χωρὶς νὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα νὰ ἀνα-
φέρωσι σχετικόν τι οὔτε κἂν εἰς τὰ προσφιλέστερα πρόσωπά των, ὡς συζύ-
γους, τέκνα κ.λ.π. Εἰς δὲ τὴν μύησιν ἐγένοντο δεκτοὶ μόνον διακεκριμένοι
ἄνδρες καὶ ὄχι οἱ τυχόντες. Ἐκαστος Ἕλληνα ἐθεώρει ἀπαράβατον καθήκον
εἰς τὴν ζωὴν του νὰ παρευρεθῇ τοῦλάχιστον μίαν φορὰν εἰς τὴν θρησκευ-
τικὴν πανήγυριν τῆς Ἐλευσίνας ἢ Σαμοθράκης. Τὰ ὅποια ἐσυχνάζοντο τὸ
πλεῖστον ἀπὸ τοὺς πληθυσμοὺς τῆς Θράκης.

Τίνες ἐγίνοντο δεκτοὶ εἰς τὴν μύησιν.

Εἰς τὰς τελετὰς περὶ γεωργίας καὶ καθάρσεως τῶν ψυχῶν ἐλάμβανον
μέρος πάντες οἱ παρευρισκόμενοι, οἱ ὅποιοι καὶ ἤρχοντο ἐπὶ τούτῳ. Τοιοῦ-
τόν τι συνέβαιεν καὶ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους ἐν τῇ Δυτικῇ
Ἐκκλησίᾳ κατὰ τὰ λεγόμενα ἔτη τῆς Ἀφέσεως, τὰ ὅποια ἐθέσπισαν οἱ

1. Βλ. 23ος Τόμος Θρακικῶν, σελ. 191—198.

κατὰ καιροὺς Πάπαι ἐν Ρώμῃ δι' ἀργυρολογίαν κατ' ἀραιὰ διαστήματα.

Ἄλλὰ διὰ τὰ γίνῃ τις δεκτὸς εἰς τὴν μύησιν τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων καὶ τῶν Καβείρων καὶ τὰ λάβῃ γνώσιν τῶν μυστηριωδῶν τελετῶν καὶ τῆς σημασίας αὐτῶν, ἔπρεπε τὰ ἔχειν πολλὰ προσόντα, σωματικά, ψυχικά, ἠθικά, διανοητικά κ.λ.π. Πόσον δὲ αὐστηρῶς ἐτηροῦντο οἱ τύποι αὐτοί, καταφαίνεται ἐκ τοῦ ἐξῆς γεγονότος, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος εἰς τὸν βίον Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, διὰ τὸν ὁποῖον ἀναφέρει τὰ ἐξῆς :

Ὁ Δημήτριος, ὁ ἐπικαλούμενος Πολιορκητής, ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀντιγόνου γενναιοτάτου καὶ δραστηριωτάτου Μακεδόνοιο στρατηγοῦ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τὰς φοβερὰς ἐκείνας συρράξεις μεταξὺ τῶν διαφόρων στρατηγῶν του καὶ ἰδίως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἐπιμελητοῦ τοῦ θρόνου Περδίκκα, ὁ Ἀντίγονος μὲ τὸν ἰκανότατον καὶ ἐπινοητικώτατον υἱόν του Δημήτριον, προσεπάθησαν τὰ ἐπιβληθῶσιν ἐπὶ ὄλων τῶν ἄλλων, καὶ τὰ διευθύνουν αὐτοί, πατὴρ καὶ υἱὸς ὁλόκληρον τὸ ἀπέραντον ἐκεῖνο κράτος. Ὁ Δημήτριος ἐλθὼν ἐξ Ἀσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα, εὐηργέτησε πολλαχῶς καὶ ποιικιλοτρόπως τοὺς Ἀθηναίους διὰ μεγάλων δωρεῶν πρὸς τὸν Ἄημον των καὶ πολλὰ ἄτομα. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν ἦσαν ὅμοιοι μὲ τοὺς μεγάλους καὶ ὑπερηφάνους προγόνους των, ἀλλ' ἦσαν ἐκπεσμένοι ἠθικῶς, ὑλικῶς καὶ πνευματικῶς· εἶχον ἀποβῆ νωθροὶ καὶ ἐξηχρειωμένοι καὶ δουλοπρεπεῖς καὶ ἐντελῶς ἀπόλεμοι.

Οἱ πολεμικοὶ θρίαμβοι τοῦ Δημητρίου, πὸν ἐπολέμει ἐν Ἑλλάδι τὰ στρατεύματα τοῦ Κασσάνδρου κυβερνήτου τῆς Μακεδονίας καὶ τοῦ Πτολεμαίου τῆς Αἰγύπτου, κατέχοντες τὴν Πελοπόννησον, ἐθάμβωσαν τόσον τοὺς Ἀθηναίους, ὥστε ἀνεκήρυξαν αὐτὸν Ἰ σ ὀ θ ε ο ν. Ψήφισμα δὲ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Δήμου ἔλεγεν : «Κάθε τί, πὸν διατάσσει ὁ Δημήτριος, τοῦτο καὶ πρὸς θεοὺς εἶνε ὅσιον καὶ πρὸς ἀνθρώπους εἶνε ἱερόν». Ἡ δουλοφροσύνη τῶν τότε Ἀθηναίων ἐφθασεν εἰς τοιοῦτον σημεῖον, ὥστε κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐκ τινος ἐκστρατείας ἐκ τῆς Πελοποννήσου, ὁποῦθεν ἐξεδίωξε ὁ Δημήτριος τὰς φρουρὰς τοῦ Πτολεμαίου, ἀνεκήρυξαν αὐτὸν «Μέγιστον τῶν θεῶν». Ὁ Δημήτριος οὗτος καὶ προηγουμένως εἶχεν ὑποβάλλῃ αἵτησιν, διὰ τὰ γίνῃ δεκτὸς εἰς τὴν μύησιν τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων, ἀλλ' ἡ αἵτησις του ἀπερρίφθη ὑπὸ τοῦ Ἱερατείου τῆς θεᾶς Δήμητρος. Διότι, ὡς ἰσχυρίζοντο οἱ ἱερεῖς, ἡ μὲν στρατηγικὴ ἰκανότης του ἦτο μεγάλη καὶ ἀναμφισβήτητος, ἠθικῶς ὅμως δὲν ἦτο ἐν τάξει μὲ τοὺς Νόμους ὡς ἀπῆτουν διὰ τοὺς προσερχομένους εἰς τὴν μύησιν. Ἐξακροτοῦντο ὡς ἀκόλαστος καὶ φιλήδονος· καὶ διότι διὰ τῶν μεγαλοφυῶν ἐπινοήσεων αὐτοῦ, ὡς αἱ πολιορκηταὶ μηχαναί, δι' ὧν κατεκρήμνιζε τὰ τείχη τῶν πολιορκουμένων πόλεων, παρεβίαζε συνεχῶς τὸ δῶγμα τῶν Ἑλλήνων, ὡς πολε-

μῶν μὲ Ἑλληνας ἐναντίον ἄλλων Ἑλλήνων. Μετὰ τὴν τελευταίαν ὄμως ἀποθέωσίν του, καθ' ἣν ἐκηρύχθη ἀνώτερος καὶ τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Δωδεκαθέου, ἀπήτησε πρὸ παντὸς ἄλλου τὴν ἄμεσον μύησίν του εἰς τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια, μὲ τὴν ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν νὰ παραιτηθῇ ὅλων τῶν ὑπερφυσικῶν του τίτλων. Ἀλλὰ καὶ πάλιν τὸ Ἱερατεῖον τῆς Ἐλευσίνοσ ἀπέρριψε πεισιμόνως καὶ μετὰ περιφρονήσεως τὴν ἀπαίτησίν του ταύτην, μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι, ὡς βέβηλος, ἔπρεπε πρῶτον νὰ μνηθῆ εἰς τὰ Μικρὰ Μυστήρια κατὰ μῆνα Ἀνθεστηριῶνα (20 Φεβρουαρίου — 20 Μαρτίου), καὶ ὅτι μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους ἔπρεπε νὰ εἰσαχθῆ εἰς τὰ Μεγὰ Μυστήρια, κατὰ μῆνα Βοηδρομιῶνα (15 Σεπτεμβρίου — 13 Ὀκτωβρίου), ἄρα μετὰ 18 περίπου μῆνας. Τόση δὲ ὑπῆρξεν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἀνεκτικότητα τοῦ Δημητρίου διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ τοιοῦτου δικαίωματος, ὥστε ὁ Δαδοῦχος ἱερεὺς Εὐμολπίδης Πυθόδωρος ἐτόλμησε νὰ ἀντιταχθῆ ἀναφανδὸν κατὰ τοῦ Δημητρίου, τοῦ φοβεροῦ τούτου Μακεδόνοσ.

Παρατήρησις.—Οἱ μεμνημένοι εἰς τὰς μυστικὰς τελετὰς τῶν μυστηρίων τούτων μὲ τὸν ἄκρον μυστικισμὸν καὶ μὲ ἀπαραβάτους ὄρους περὶ διαφυλάξεωσ τῶν μυστικῶν ἀληθειῶν, τὰς ὁποίας ἐδιδάσκοντο, δὲν ὁμοιάζουσιν ἄρα γε πρὸς τοὺς σημερινοὺς Ἐλευθέρους Τέκτονας (Μασσόνοσ); Διότι καὶ αἱ Στοαὶ τοῦ Μασσονισμοῦ, ὡσ φαίνεται, κατὰ πολὺν προσομοιάζουσι πρὸς τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια τῶν ἀρχαίων προγόνων μας. Πολλὰ δὲ ἠθικὰ διδασκαλίαι καὶ τελετουργικοὶ τύποι τοῦ Χριστιανισμοῦ ὀλίγον διαφέρουν ἀπὸ τοὺς τῶν Ἐλευσινίων, ὡσ παρακατιόντες θὰ ἴδωμεν.

ΚΕΦ. 11.—ΤΑ ΠΕΡΙ ΟΡΦΕΩΣ ΘΡΥΛΟΥΜΕΝΑ.

Ἄ Ὀρφεὺσ ἦτο υἱὸσ τοῦ Οἰάγρου τοῦ Θρακῶν βασιλέωσ καὶ τῆσ μούσσησ Καλλιόπησ (*). Ἀναφέρεται ὡσ ἰδρυτῆσ τῶν μυστικῶν τελετῶν, τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν λατρείαν Διονύσου (Βάκχου).

Ἄ Ἀπολλόδωροσ λέγει περὶ τοῦ Ὀρφέωσ: «Ἐῦρεν ὁ Ὀρφεὺσ τὰ Διονύσου μυστήρια· δι' ὃ καὶ τὰς τελετὰς, τὰς γιγνομένησ διὰ τὸν Διόνυσον, καλοῦμεν Ὀρφικὰσ». Θεωρεῖται δὲ καὶ ἕνασ ἀπὸ τοὺς ἰδρυτὰσ τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων. Ἄ Ὀρφεὺσ πιστεύεται ὅτι εἶνε ὁ εἰσηγητῆσ τῆσ διδασκαλίασ περὶ ἀγνότητοσ τοῦ βίου πρὸσ ἀποφυγὴν τῆσ μετὰ θάνατον τιμωρίασ. Τὰ δὲ διάφορα εἶδη τῆσ τιμωρίασ περιγράφονται ὑπὸ τῶν Ὀρφικῶν καὶ εἶνε ἀνάλογα πρὸσ τὰ εἶδη τῶν ἁμαρτημάτων. Οἱ Θράκεσ ἐλάτρευον τὸν Ὀρφέα ὡσ ἦρωα ὡσ καὶ πολλοὶ ἄλλοι Ἑλληνεσ. Τὸ σπουδαιότερον

1. Ἄδρυτῆσ τῶν Μυστηρίων τοῦ Βάκχου (Ἡρόδοτοσ II, 81). (Διόδωροσ II, 64). Σύγχρονοσ Ἀργοναυτῶν (Στράβων VII 1 250 καὶ X47). Κατ' Ἐθόσβιον 85 εἶη πρὸ τῆσ ἀλώσεωσ τῆσ Τροίασ.

ἐπεισόδιον τοῦ βίου του θεωρεῖται ἡ κἀθοδός του εἰς τὸν Ἴαδην, χάριν τῆς συζύγου του Εὐρυδίκης. Ἐπειδὴ δὲ ἀπέτυχε νὰ ἀνασύρῃ αὐτὴν εἰς τὴν ζωὴν, κατέστη περίλυπος. Περιεπλανᾶτο βαρῦθυμος καὶ συντετριμμένος ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἀπέφευγε πλέον πᾶσαν σχέσιν πρὸς τὰς γυναῖκας. Ἡ τοιαύτη ὕμωσ συμπεριφορὰ του καὶ ἡ ἀδιαφορία του ἐξηγγρίωσε τὰς Θρασσίας, αἱ ὁποῖαι ἐπέπεσον ἐναντίον του κατὰ τινα ὀργιαστικὴν ἑορτὴν τοῦ Διονύσου καὶ τὸν κατεξέσχισαν. (Αἱ ὀργιάζουσαι κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Διονύσου γυναῖκες, ἐλέγοντο Μαινάδες, δηλ. μανιακαὶ (1)).

Ἄλλη παράδοσις περὶ Ὀρφέως.

Κατὰ τὸ ποίημα ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὀρφῆος εἰς Ἴαδου κατὰβασις» ὁ Ὀρφεὺς καταβαίνει εἰς τὸν Ἴαδην, ὄχι διὰ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν Εὐρυδίκην εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, δηλ. εἰς τὴν ζωὴν ἄλλὰ διὰ νὰ ἴδῃ τί γίνεται ἐκεῖ καὶ νὰ ἀναγγείλῃ εἰς τὸν κόσμον περὶ τῶν συμβαινόντων ἐν τῷ Ἴαδι, νὰ προσελκύσῃ διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν διδασκαλίαν του καὶ νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ νὰ διαβιῶσιν ὀσίως καὶ ἑναρέτως.

Ὁ Ὀρφεὺς διδάσκει ὅτι ὁ ἀνθρώπος, πού ζῆ ἑναρέτως καὶ μὲ ἐγκράτειαν, ἀπολαμβάνει τὴν αἰώνιον μακαριότητα καὶ εὐτυχίαν, ἅμα ὡς ἀπαλλαγὴ ἢ ψυχὴ ἀπὸ τὸ σῶμα, τὸ ὁποῖον τὴν δεσμεύει.

Ἐπὶ τῇ βᾶσει αὐτῆς τῆς διδασκαλίας εἶχε διαμορφωθῆ ἰσχύρισμα φιλοσόφων, τῶν λεγομένων Ὀρφικῶν. Παραστάσεις καὶ σκηναὶ περὶ τῆς μουσικῆς δυνάμεως τοῦ Ὀρφῆος σώζονται πολλαὶ εἰς τὰ διάφορα μουσεῖα, ὅπου ἐπὶ ἀγγείων εἰκονίζεται ὁ Ὀρφεὺς μὲ τὴν λύραν του ἐξημερῶντων τὰ πάντα, ἀνθρώπους, ζῶα, πτηνὰ καὶ θαλάσσια ὄντα (2).

Συμπεράσματα.— α) Εἰς τοὺς ἀνωτέρω μύθους περὶ Εὐμόλπου καὶ Ὀρφῆος βλέπομεν ὅτι κατὰ τοὺς μυθικοὺς καὶ ἥρωικοὺς χρόνους ἡ ἐπαφὴ τῶν Θρακῶν μὲ τοὺς κατοίκους τῶν νοτιωτέρων χωρῶν ἦτο συχνή, ὡς τοῦτο διαφαίνεται καὶ ἐκ τῶν μύθων Ἡρακλέους καὶ Διομήδους, Ἄργο-

1. Αἱ θῆλειαι αὐταὶ ἀπόγονοι τοῦ θεοῦ Διονύσου ἦσαν καλλίκομοι Νύμφαι περιποιούμεναι αὐτὸν καὶ συνοργιάζουσαι μετ' αὐτοῦ (Ὀμηρος Ζ. 132). Ἀναλόγως τῶν προσφερομένων ὑπηρεσιῶν ἔφερον ἐκάστη τὸ χαρακτηριστικὸν ὄνομα: Εὐδα μονία, Εὐδία, Εὐθύμια, Μακαρία κλπ. Ἐν Θράκη αἱ ἱερατικαὶ Μαινάδες ἐξετέλουν τὰ ἱερατικὰ καθήκοντα φέρουσαι στεφάνους ἀπὸ κισσόν, ἐνδύματα ἀπὸ δέρματα θηρίων καὶ κρατοῦσαι ἀνὰ χεῖρας θύρσον καὶ ὄφεις. Κατεχόμεναι ἀπὸ οἴστρον, δι' ἡλαδὴ μανίαν ἐκστάσεως, ἐχόρευον δαιμονιωδῶς, ἕμνολογοῦσαι τὸν Διόνυσον, τὸν θεὸν τῆς γονιμότητος, οὕτω δὲ ἐτέλουν τὸ λεγόμενον ὄργιον.

2. Τόσον κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὅσον καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους πολλοὶ ἦσαν οἱ καλλιτέχναι (γλύπται, ζωγράφοι, συνθέται), οἵτινες ἐνεπνεύσθησαν ἀπὸ τοὺς θρύλους περὶ Ὀρφῆος. Βλ. καὶ μελόδραμα Γκλόουκ «Ὀρφεὺς καὶ Εὐρυδίκη».

ναυτῶν καὶ Φινέως μάντεως. Ὅλα αὐτὰ τὰ φημολογούμενα δεικνύουν ὅτι οἱ κατοικοῦντες τὰς πρὸς νότον τοῦ Ὀλύμπου χώρας, δὲν ἐθεώρουν τὸν ἑαυτὸν των ξένους καὶ ἄλλοφύλους ἀπὸ τοὺς βορειότερον κατοικοῦντας καὶ λεγομένους Θραῶνας, οὔτε οἱ Θραῶνες ἐθεώρουν ὡς ἄλλογενεῖς καὶ ἄλλογλώσσους τοὺς νοτιωτέρους, τοὺς κληθέντας ἔπειτα Ἑλληνας.

β') Ἡ ἀλληλοεπίδρασις αὕτη ὑπῆρξεν εὐεργετικὴ διὰ τοὺς κατοίκους τῶν νοτίων χωρῶν· διότι ἐδιδάχθησαν παρὰ τῶν Θρακῶν τὴν καλλιέργειαν τῶν σιτηρῶν (Δημητριακῶν καρπῶν ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς Δήμητρος), ὡς καὶ τὴν λατρείαν τῆς Δήμητρος, τὴν τέλεσιν τῶν μυστηρίων, διὰ τῶν ὁποίων οἱ ἄνθρωποι γίνονται ἐνάρετοι, ἐγκρατεῖς καὶ δίκαιοι, ὡς καὶ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου καὶ οἰνοποιήσιν τῶν σταφυλῶν.

Κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν μυστηρίων ἐγένετο ἡ διδασκαλία μόνον εἰς τοὺς μεμνημένους. Κατὰ δὲ τὴν διεξαγωγὴν τῆς διδασκαλίας εἰς τὰ ὑπόγεια τοῦ Ναοῦ ἐλάμβανον χώραν διάφοροι μυστικαὶ τελεταί, εἰς τὰς ὁποίας δὲν ἐπετρέπετο νὰ παρευρίσκωνται ἄλλοι πλὴν τῶν μεμνημένων. Καὶ αὐτοὶ δὲ ἀκόμη, τῶν ὁποίων ἡ μῆσις δὲν εἶχε τελειώση (ὅπως οἱ κατηχούμενοι τοῦ Χριστιανισμοῦ), ἀπεμακρύνοντο ἀμέσως ἀπὸ τὸν ἱερὸν χώρον, ἅμα ὡς ὁ Εὐμολπίδης ἱερεὺς ἐφώνει τό: «Ἐκ ἄς, ἐκ ἄς οἱ βέβηλοιο». Δηλαδή, μακρὰν μακρὰν οἱ βέβηλοι. Διότι ἐκεῖνοι μὲν διὰ τοὺς ὁποίους εἶχε τελειώση ἡ διδασκαλία, καὶ συνεμορφοῦντο πρὸς τὰ διδάγματα, κατόπιν πολλῶν διατυπώσεων καὶ παρατηρήσεων ἐπὶ τῆς ζωῆς των, ἐθεωροῦντο τελείως μεμνημένοι, δηλ. ἄξιοι νὰ παρίστανται εἰς τὰς μυστικὰς τελετάς, διὰ νὰ ἀξιωθῆι δέ τις τῆς τοιαύτης τιμῆς, ἐδοκιμάζετο ἐπὶ ἔτη ὀλόκληρα. Ἐκεῖνοι δὲ διὰ τοὺς ὁποίους δὲν εἶχον τελειώσει ὅλαι αἱ διατυπώσεις τῶν δοκιμῶν καὶ τῆς διδασκαλίας, ἐθεωροῦντο βέβηλοιο, δηλ. ἀκάθαρτοι καὶ ἐπομένως οὐχὶ ἄξιοι νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὰς μυστικὰς τελετάς (ὅπως ἦσαν παρὰ τῷ Χριστιανισμῷ οἱ κατηχούμενοι, οἱ μὴ βαπτισθέντες ἀκόμη). Ἐφ' ᾧ καὶ ὁ Διάκονος πρὶν εἰ ἀρχίσῃ ἡ ἱερὰ λειτουργία φωνεῖ «ὄσοι κατηχούμενοι προέλεθετε, μηδεὶς τῶν κατηχουμένων...», δηλ. ἄς μὴ μείνη ἐντὸς τοῦ κυρίως Ναοῦ, ἀλλὰ εἰς τὸν νάρθηκα. Ἐπειτα ἀφοῦ ἐξέλθουν οἱ κατηχούμενοι πάλιν φωνάζει «ὄσοι πιστοί», δηλ. νὰ μείνουν ὅσοι εἶναι βαπτισμένοι, ἧτοι τελείως πιστοί). Εἰς τὰς μυστικὰς ἐκεῖνας τελετάς οἱ μεμνημένοι, δηλ. οἱ διδαχθέντες τὰ ἀπόρρητα καὶ μυστικά, ἐγνώριζον περὶ ὑπάρξεως ἑνὸς μόνον θεοῦ, τοῦ Δομιουργοῦ τοῦ Σύμπαντος, περὶ ἀθανασίας ψυχῆς, περὶ μελλούσης ζωῆς καὶ κολάσεως τῶν ἁμαρτωλῶν. Πολλοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι ἐγένετο ἐξομολόγησις τῶν ἁμαρτιῶν, ἄφρεσις αὐτῶν, εἶδος καθαρῶν, μετάληψις ἄρτου καὶ ἄλλοι τύποι. Ταῦτα πάντα μᾶς δίδουν τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἰδέα ὑπάρξεως ἑνὸς μόνον Θεοῦ, δημιουργοῦ τοῦ Παντός καὶ τιμωροῦ τῶν κακῶν ἀνθρώπων ὑπῆρχε καὶ εἰς τοὺς παναρχαίους ἐκείνους χρόνους.

γ') Ὁ δὲ μῦθος περὶ Λήμητρας καὶ διδασκαλίας ἀπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Τριπτολέμου διὰ τὸν τρόπον τῆς σπορᾶς τοῦ σίτου καὶ τῆς συγκομιδῆς, μᾶς δεικνύει, ὅτι οἱ Θραῖκες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶχον προηγηθῆ τῶν νοτιωτέρων κατοίκων εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς καὶ τὴν σπορὰν τῶν γεννημάτων, καὶ ὅτι αὐτοὶ εἰσήγαγον τὰς γνώσεις ταύτας εἰς τὰς πρὸς νότον τοῦ Ὀλύμπου χώρας. Καὶ τοῦτο ἦτο ἐπόμενον· διότι αἱ Θρακικαὶ χώραι τῆς ἡρωικῆς περιοχῆς περιελάμβανον πεδιάδας ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν ἀρδευόμενας, ὡς ὁ Ἀλιάκμων, ὁ Λουδίας, ὁ Ἀξιός, ὁ Στρυμών, ὁ Νέστος, ὁ Ἐβρος, ὁ Ἄρδας, ὁ Τούντζας, ὁ Ἐργίνης, ὁ Μέλας καὶ ἄλλοι πολλοὶ μικρότεροι καὶ παραπόταμοι αὐτῶν. Οὗτοι κατὰ τὴν διαδρομὴν των ἐντὸς τῶν πεδιάδων χάνουσι βαθμιαίως τὴν ὀρηκτικότητά των, καὶ διπλοῦντες ταύτας, καθιστῶσι τὰ χόματα κατάλληλα πρὸς καλλιέργειαν δημοτικῶν, ὄσπριων, λαχανικῶν χορτονομῆς κ.λ.π.

δ') Ἄλλη ἐπίδρασις τῶν Θρακῶν ἦτο ἡ ἐπίδρασις τῶν ἀοιδῶν καὶ ποιητῶν Θρακῶν. Ὁ Ὀρφεύς, ὁ λαβὼν μέρος εἰς τὴν Ἀργοναυτικὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ἰάσωνος καὶ τῶν λοιπῶν ἡρώων ἦτο Πιέριος Θραῖξ. Οὗτος ἀναφέρεται ὅτι ἦτο ὁ ἐφευρέτης τῆς λύρας καὶ ἔξοχος ἀοιδός, ὅστις διὰ τῆς μουσικῆς του δεινότητος ἐξημέρωνε καὶ τὰ θηρία καὶ ἐπεσίασε μὲ τὸ μέλος του τὰς Σειρήνας, αἱ ὁποῖαι, νικηθεῖσαι, ἔπεσαν ἐκ τῶν βράχων καὶ ἐπνίγησαν εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Σικελίας. Οὗτος μὲ τὴν λύραν του καὶ τὴν γλυκεῖαν φωνὴν του διεσκέδαζε τοὺς Ἀργοναύτας καὶ καθιστοῦσε τὴν ζωὴν αὐτῶν τοιαύτην, ὥστε ἐλησμόνουν τὰ βάσανα, πὸν ὑπέφερον εἰς τὸ περιπετειωδέστατον καὶ πολυχρόνιον ταξείδιόν των. Ἐπίσης οἱ ἀοιδοὶ Λῆνος, Μουσαῖος, Θάμυρις ἀναφέρονται ὡς Πιέριοι Θραῖκες. Οὗτοι κατήγοντο ἐκ τῆς τότε Θρακικῆς Πιερίας χώρας καὶ τῶν Πιερῶν ὀρέων μεταξὺ τοῦ Ὀλύμπου καὶ τοῦ Βερμίου πρὸς νότον τῆς Βερροίας καὶ πρὸς βορρᾶν τῆς σημερινῆς Κατερίνης, ὅπου τὸ κλίμα, τὰ ἄλση, τὰ δάση, αἱ πηγαί, οἱ ῥυάκες μὲ τὰ διαυγῆ κελαρύζοντα νερά, οἱ φυσικοὶ ἀνθῶνες μὲ τὴν εὐωδίαν των παρασύρουν καὶ προκαλοῦν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ ἄσμα ἀπὸ ὑπερεκχείλισιν τῆς ψυχικῆς εὐαρεσκείας.

ΚΕΦ. 12.—ΘΑΜΥΡΙΣ, ΜΟΥΣΑΙΟΣ, ΛΙΝΟΣ.

Ὁ Θάμυρις εἶνε ἀρχαιότατος ἀοιδὸς Θραῖξ. Ἐκαυχῆθη ὅτι ἤμποροῦσε νὰ νικήσῃ καὶ τὰς Μούσας εἰς ἀγῶνα μουσικῆς. Αἱ δὲ Μοῦσαι, ὀργισθεῖσαι, ἐτύφλωσαν αὐτὸν καὶ ἀφῆρεσαν ἀπ' αὐτὸν τὴν ἰκανότητα νὰ ψάλλῃ καὶ τὴν τέχνην νὰ παίξῃ τὴν κιθάραν.

Εἰς τοὺς Δελφοὺς εἶχε τὴν σημασίαν, πὸν εἶχεν εἰς τὴν Ἐλευσίνα ὁ Μουσαῖος. Ὁ Θάμυρις ἦτο υἱὸς τοῦ Φλάμμωνος. Τινὲς συνταυτίζουν τὸ

ὄνομα Θάμυρις μετὰ τὸ ὄνομα Ὅμηρος, θέλοντες νὰ δείξουν, ὅτι τὰ δύο ὀνόματα εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἀνῆκον.

Μουσαῖος. Οὗτος ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀντιφῆμου ἢ τοῦ Εὐμόλου καὶ τῆς Μήνης ἢ τῆς Σελήνης. Ἐθεωρεῖτο μαθητὴς τοῦ Ὀρφέως. Ἦτο ἡ προσωποποιήσις ἁσμάτων, χρησιμῶν, καθαρῶν κ.λ.π. Ἐτιμᾶτο μεγάλως εἰς Ἐλευσίνα κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν Μυστηρίων.

Λίνος. Οὗτος ἦτο υἱὸς τοῦ Οἰάγου βασιλέως τῆς Θράκης καὶ ὁμοπάτριος ἀδελφὸς τοῦ Ὀρφέως. Ἐθεωρεῖτο ἡ προσωποποιήσις ἁσμάτων θρηνητικῶν καὶ τοῦ τραγεοῦ. Ἀπέθανεν εἰς νεανικὴν ἡλικίαν. Ἐθεωρεῖτο ὡς προσωποποιήσις τῶν ἀνθέων τῆς ἀνοίξεως, τὰ ὅποια καταστρέφονται ἔνωρίς. Ἐπρεσβευέτο ὅτι ὁ Λίνος ἦτο ὠραιότατος νεανίας, ὡς τὰ ἀνθη τοῦ ἔαρος. Δι' αὐτὸ εἰς τὴν μνήμην του κατὰ τὰς εορτὰς πρὸς τιμὴν του αἱ νεάνιδες τοῦ Ἄργους καὶ ἄλλων μερῶν συνηθροίζοντο ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ ἔψαλλον θρηνώδη ἄσματα διὰ τὸν πρόωρον θάνατόν του, καὶ ὕμνους τοῦ ἐκπάλου κάλλους του, τὸ ὅποιον τόσον πρόωρος ἀπώλεσθη.

Συμπεράσματα.—Καὶ οἱ μῦθοι οὗτοι περὶ Ἀγήνωρος, Βορέου, Θαμύριδος Μουσαίου καὶ Λίνου μετὰ τὴν μυθικὴν χροιάν, πρὸς τοὺς περιβάλλει, δεικνύουν τὴν στενωτάτην σχέσιν τῶν παναρχαίων Θρακῶν πρὸς τὰ διάφορα Ἑλληνικὰ γένη, εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς ζωῆς τῶν ὁποίων ἐπέδρασαν λίαν εὐεργετικῶς οἱ τότε Θρακῆς. Ἀλλ' ὅσον ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ τὴν προϊστορικὴν ἐποχὴν καὶ πλησιάζομεν πρὸς τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους, τὰ διάφορα γεγονότα ἀρχίζουσι νὰ φαίνωνται περισσότερον συγκεκριμένα καὶ ὁ σκοτεινὸς πέπλος, πρὸς τὰ περιέβαλλεν, ἀρχίζει νὰ ἀποβαίνει διαφανέστερος, μέχρις ὅτου φθάσωμεν εἰς τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους, κατὰ τοὺς ὁποίους ἡ ἐπικοινωνία τῶν διαφόρων λαῶν ἤρχισε νὰ γίνεται πυκνότερα, ἕνεκα τῆς ἀναπτύξεως τῆς ναυτιλίας, διὰ τῆς χρήσεως τῶν ἰστίων, τὰ ὅποια ἀντεκατέστησαν κατὰ μέγα μέρος τὰς κώπας.

ΚΕΦ. 13.—Ο ΜΥΘΟΣ ΠΕΡΙ ΠΡΑΚΑΕΟΥΣ ΚΑΙ ΛΙΟΜΗΔΟΥΣ.

Ὁ Διομήδης ἦτο βασιλεὺς τοῦ μαχιμωτάτου Θρακικοῦ γένους τῶν Κικόνων. Οἱ Κίκονες κατέκων τὴν παραλίαν τῆς Θράκης μετὰ πόλιν τὴν Ἴσμαρον (σημερινὴ Μαρόνεια). Ὁ Διομήδης ἦτο υἱὸς τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς Κυρῆνης. Εἶχε τέσσαρας ἵππους πυριπνόους, ἐκ τοῦ στόματος τῶν ὁποίων ἐξήρχοντο φλόγες καὶ ἐτρέφοντο μετὰ τὰς σάρκας τῶν ναυαγούντων εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη καὶ μετὰ τὰς σάρκας τῶν αἰχμαλωτιζομένων ἐχθρῶν. Ὁ Εὐρυσθεὺς βασιλεὺς τοῦ Ἄργους καὶ τῶν Μυκηνῶν διέταξε τὸν Ἡρακλέα νὰ φέρῃ πρὸς αὐτὸν τοὺς ἵππους τούτους. Ὁ Ἡρακλῆς μετὰ πολλοὺς συντρόφους του ἐξεκίνησε καὶ ἔφθασε εἰς τὴν χώραν τοῦ Διομήδους ὁπόθεν ἤρπασε τοὺς ἵπ-

πους. Ἄλλ' ὁ Διομήδης μὲ τοὺς Κίκονας ἐτέθη εἰς καταδίωξιν τῶν ἀρπάγων. Ὁ Ἡρακλῆς τότε τοὺς μὲν ἵππους ἀφῆκεν νὰ τοὺς φυλάττῃ ὁ φίλος του Ἄβδηρος, αὐτὸς δὲ μὲ τοὺς ἄλλους ἐπῆγε διὰ νὰ ἀποκρούσῃ τοὺς διώκτας του. Εἰς σύγκρουσιν δὲ πρὸς τὸν Διομήδην ἐνίκησε καὶ ἐφόνευσεν αὐτόν. Ἐν τῇ ἐπιστροφῇ των ὅμως πρὸς τὸν Ἄβδηρον εἶδον ὅτι οὗτος εἶχε κατασπαραχθῆ ὑπὸ τῶν ἀνθρωποφάγων ἵππων. Καὶ τὰ μὲν λείψανα τούτου τὰ ἔθαψεν ἐκεῖ, τοὺς δὲ ἵππους τοὺς ἔφερε καὶ τοὺς παρέδωκεν εἰς τὸν Εὐρυσθέα. Ὁ δὲ Εὐρυσθέας, ἰδὼν ὅτι ὁ Ἡρακλῆς καὶ ἐκεῖθεν ἐπέστρεψεν σῶος, τὸν ἔστειλε εἰς ἄλλην ἐπιχείρησιν, τοὺς δὲ ἵππους διέταξε καὶ τοὺς ἔφεραν εἰς τὸ ὄρος Κιθαιρῶνα ἢ κατ' ἄλλους εἰς τὸν Ὀλυμπον ὅπου κατασπαράχθησαν οὗτοι ὑπὸ λεόντων. Ἐπὶ τῆς θέσεως δέ, ὅπου εἶχε ταφεῖ ὁ Ἄβδηρος, ἐκτίσθη Ἑλληνικὴ ἀποικία βραδύτερον «τὰ Ἄβδηρα». (Πολύστηλον = Μπουλούστρα). Σημειωτέον ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπῆρχον εἰς τὰ ὄρη ταῦτα καὶ λέοντες (ὄρα καὶ λέοντα τῆς Νεμεάς).

Συμπέρασμα.—Ἐκ τοῦ μύθου τούτου συμπεραίνομεν ὅτι οἱ ναυτιλόμενοι ἐκ τῶν νοτιῶν χωρῶν πρὸς ἐκείνην τὴν παραλίαν τῆς Θράκης ὑφίσταντο πολλάκις ληστείας καὶ θανάτους ἀπὸ τοὺς ἡμιαγροὺς ἔτι Κίκονας. Ἡ δὲ ἐκστρατεία τοῦ Ἡρακλέους μὲ τοὺς συντρόφους του ἔγινε πρὸς ἀντεκδίκησιν καὶ σωφρονισμόν τῶν Κικόνων.

ΚΕΦ. 14.—Ο ΜΥΘΟΣ ΠΕΡΙ ΦΙΝΕΩΣ ΚΑΙ ΑΡΓΟΝΑΥΤΩΝ.

Ὁ Φινεὺς ἦτο βασιλεὺς τῆς Θρακικῆς πόλεως Σαλυμδησοῦ εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Εὐξείνου Πόντου (σημερινὴ Μήδεια). Οὗτος ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀγῆνωρος ἢ τοῦ Ποσειδῶνος. Εἶχε λάβει παρὰ τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνος τὸ χάρισμα τῆς μαντικῆς ὡς δῶρον διὰ τὴν μεγάλην του σοφίαν.

Ἐπειδὴ ὅμως ἀσυνέτως προέλεγε τὰ μέλλοντα, ἐτυφλώθη ὑπὸ τῶν θεῶν. Κατ' ἄλλην παράδοσιν εἶχε τυθλωθῆ ὑπὸ τοῦ Βορέου. Διότι, πεισθεὶς ἀπὸ τὰς συμβουλὰς τῆς δευτέρας συζύγου του Ἰδαίας, θυγατρὸς του Δαρδάνου, ἐφόνευσε τοὺς υἱοὺς του Πλήξιππον καὶ Πανδίωνα ἐκ τῆς πρώτης συζύγου του Κλεοπάτρας, θυγατρὸς τοῦ Βορέου. Κατ' ἄλλην παράδοσιν ἐτυφλώθη ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος· διότι ὑπέδειξεν εἰς τοὺς υἱοὺς τοῦ Φρίξωνα Ἰάσωνα καὶ Ἄργον τὸν τρόπον τῆς ἐπιστροφῆς των εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῆς Κολχίδος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς των. Πρὸς μεγάλην του δὲ τιμωρίαν ἔστειλαν οἱ θεοὶ τὰς Ἀρπυρίας πτηνὰς, αἱ ὁποῖαι ἤρπαζον τὸ φαγητόν των ἐκ τῆς τραπέζης, ἢ τὸ ἐγέμιζον μὲ δυσσομίαν, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ φάγῃ καὶ νὰ βασανίζηται ὑπὸ διαρκοῦς πείνης. Ἐκ τῆς σκληρᾶς ταύτης τιμωρίας ἀπήλλαξαν αὐτὸν οἱ περωτοὶ υἱοὶ τοῦ Βορέου Ζήτης καὶ Κάλαις, φονεύσαντες τὰς Ἀρπυρίας. Ἐπειδὴ δὲ καὶ οἱ δύο συγκατελέγοντο μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν, ὁ Φινεὺς ἔξ εὐγνωμοσύνης ὑπέ-

δειξεν εἰς τοὺς Ἀργοναύτας τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν Κολχίδα καὶ πρὸ πάντων τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον θὰ διέλθωσι τὰς Συμπληγάδας Πέτρας, εἰς τὸ στόμιον τοῦ Βοσπόρου πρὸς τὸν Εὐξείνιον, διὰ νὰ φθάσουν ἀσφαλῶς εἰς τὴν Κολχίδα καὶ λάβωσι τὸ Χρυσόμαλλον δέρας (δέριμα). Σύμφωνα μὲ τὴν συμβουλήν τοῦ Φινέως οἱ Ἀργοναῦται, μόλις ἔφθασαν εἰς τὰς Συμπληγάδας, ἀφῆκαν ἐκ τοῦ πλοίου περιστερὰν νὰ διέλθῃ ἐκ τοῦ ἀνοίγματος πρὸς τὴν Μαύρην θάλασσαν. Καὶ διῆλθε μὲν, ἀλλὰ μὲ τὸ ἀπότομον κλείσιμον συνεσφίχθη ἢ οὐρά της, ἢ ὁποία ἀπεκόπη ἀπὸ τὸ σῶμα της. Τότε μόλις ἤνοιξαν ἐκ νέου οἱ βράχοι, οἱ Ἀργοναῦται μὲ ταχεῖαν κωπηλασίαν διῆλθον τὸ στενὸν καὶ μόνον ἢ πρύμνη τῆς Ἀργοῦς συνεθλίβη καὶ ἔσπασε κατὰ τὸ κλείσιμον τῶν Συμπληγάδων Πετρῶν. Ἐκτοτε μετὰ πέρασμα τῆς Ἀργοῦς ἔμειναν διὰ παντὸς ἀκίνητοι καὶ ἐλευθέρως διέρχονται τὰ πλοῖα.

Τὰ μυθεύμενα περὶ Συμπληγάδων Πετρῶν.

Αἱ Συμπληγάδες Πέτραι εἶνε τρεῖς βράχοι δηλ. σκόπελοι, οἵτινες εὐρίσκονται εἰς τὸ στόμιον τοῦ Βοσπόρου πρὸς τὴν Μαύρην θάλασσαν. Ἐκ τούτων ὁ μὲν πρὸς τὴν ἀκτὴν τῆς Θράκης εἶνε μικρὸς καὶ χαμηλότερος τῶν ἄλλων, τοῦ μεσαίου καὶ τοῦ πρὸς τὴν Ἀσιατικὴν ἀκτὴν. Αὐτοὶ οἱ δύο, διὰ μέσου τῶν ὁποίων διαβαίνουν τὰ πλοῖα, ἄλλοτε μὲν ἐπλησίαζεν ὁ εἰς πρὸς τὸν ἄλλον καὶ συνεπλήττοντο (ἐκτύπων ὁ ἕνας ἐπὶ τοῦ ἄλλον) καὶ ἔφρασσον τὴν δίοδον, Ἐάν δὲ κατὰ τὴν ὥραν τῆς συμπλήξεως εὐρίσκετο πλοῖόν τι μεταξὺ τῶν δύο, συνεθλίβετο καὶ κατεθρυμματίζετο, ἄλλοτε δὲ ἀπεμακρύνοντο ἀπ' ἀλλήλων. Ἡ τοιαύτη πρόληψις, ὅπως λέγουν, εἶχε πλασθῆ, καὶ διαδοθῆ ὑπὸ τῶν Φοινίκων· διότι, πρῶτοι οἱ Φοίνικες κατὰ τοὺς ἀπωτάτους ἐκείνους χρόνους ἔπλεον εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον καὶ ἐξεμεταλλεύοντο ἐμπορικῶς ὅλα ἐκεῖνα τὰ παράλια Εὐρωπαϊκὰ καὶ Ἀσιατικά. Ἄλλ' ὕστερον, βλέποντες, ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ τῶν λοιπῶν παραλιακῶν χωρῶν τῆς μετὰ ταῦτα Ἑλλάδος ἤρχισαν διὰ τῆς ναυτιλίας νὰ ἐμπορεῦνται μὲ ἄλλας χώρας καὶ νὰ συναγωνίζωνται αὐτοὺς καὶ φοβούμενοι μήπως γεννηθῆ συναγωνισμὸς καὶ εἰς τὰ πλουτοφόρα μέρη τῆς Μαύρης Θαλάσσης, ἔπλασαν καὶ διέδωκαν τὸν μύθον τοῦτον, διὰ νὰ προλάβουν τοὺς πλόας τοῦ ἀλλου κόσμου, ἐμπνέοντες τὸν τρόμον. Ἄλλ' ἢ δίοδος τῶν Ἀργοναυτῶν κατήργησε τὴν πρόληψιν ταύτην καὶ ἔκτοτε ἤρχισαν τὰ ταξείδια εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν καὶ οἱ ἄλλοι καὶ οὕτω ἐχάθη τὸ ἐμπορικὸν μονοπώλιον τῶν Φοινίκων.

ΚΕΦ. 15.— ΠΑΝΔΙΩΝ Ο Α΄ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΚΑΙ Ο ΤΗΡΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ.

Ὁ Πανδίων ἦτο υἱὸς τοῦ Ἐριχθονίου. Ἐβασίλευσε περὶ τὰ 40 ἔτη κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα π.χ. εἰς τὰς Ἀθήνας. Οὗτος εἶχε λάβει ὡς σύζυγον

τὴν Ζευξίπην, ἀδελφὴν τῆς μητρὸς τοῦ Πραξιθέας. Ἀπέκτησεν υἱοὺς τὸν Ἐρεχθέα καὶ Βούτανά καὶ θυγατέρας τὴν Πρόκνην καὶ Φιλομήλαν. Εἶχε περιέλθει εἰς πόλεμον πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Θηβαίων Λάβδακον, ὅστις ἦτο πολὺ ἰσχυρότερος τοῦ Πανδίωνος. Διὰ τοῦτο ὁ Πανδίων ἐκάλεσεν εἰς βοήθειάν του τὸν βασιλέα τῶν Θρακῶν Τηρέα, ὅστις κατήλθεν εἰς τὴν Ἀττικὴν μὲ τοὺς Θραῖκας, οἱ ὅποιοι καὶ ἐδίδαξαν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Ἀττικῆς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς, τὴν σπορὰν καὶ τὴν συγκομιδὴν τῶν δημητριακῶν, τὴν φύτευσιν τῆς ἀμπέλου, τὴν περιποίησιν τῶν κλημάτων, τὸν τραγετὸν καὶ τὴν οἰνοποίησιν τῶν σταφυλῶν. Ἄλλ' οἱ κάτοικοι τῆς Ἀττικῆς, οἱ ὅποιοι ἐκαυχῶντο, ὅτι μόνοι αὐτοὶ ἐξ ὅλων ἦσαν αὐτόχθονες (ὡς λέγει ὁ Ἰσοκράτης ἐν τῷ Πανηγυρικῷ του), διότι ἐξῆλθον ἐκ τῆς γῆς, ἐκ φυλετικῆς ὑπερηφανείας δὲν κατεδέχοντο νὰ ὁμολογήσουν ὅτι ἐδιδάχθησαν ταῦτα παρ' ἄλλων. Διὰ τοῦτο ἐπλασαν τὸν μῦθον ὅτι τὸ ἔτος, πού εἶχεν ἔλθει ὁ Τηρεὺς εἰς τὴν Ἀττικὴν μὲ τοὺς Θραῖκας, ἐπεσκέφθησαν τὴν Ἀττικὴν ἡ θεὰ Δήμητρα καὶ ὁ θεὸς Διόνυσος. Καὶ οὕτω τὰ μαθήματα τὰ ἔλαβον ἀπὸ τοὺς θεοὺς των. Ἀφοῦ δὲ ἔληξεν ὁ πόλεμος πρὸς τὸν Λάβδακον, ὁ Πανδίων ὡς ἀμοιβὴν ἔδωκεν ὡς σύζυγον εἰς τὸν Τηρέα τὴν κόρην του Πρόκνην. Ὁ δὲ Τηρεὺς, λαβὼν τοὺς Θραῖκας καὶ τὴν σύζυγόν του Πρόκνην, ἀπῆλθεν. Ἄλλ' ἡ Πρόκνη, διὰ νὰ μὴ στενοχωρῆται μόνη της εἰς τὰ ξένα, ἔλαβε μαζί της καὶ τὴν ἀδελφὴν της Φιλομήλαν.

ΚΕΦ. 16.—Ο ΤΗΡΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΘΡΑΚΩΝ.

Ὁ Τηρεὺς ἦτο υἱὸς τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς νύμφης Βιστονίδος (οἱ Κίκωνες ἐλέγοντο καὶ Βίστονες). Ἐβασίλευσεν εἰς τὴν Θράκην ἐπὶ τῶν Κικόνων καὶ ἄλλων Θρακῶν. Ἐβοήθησε τὸν Πανδίωνά βασιλέα τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τοῦ Λαβδάκου βασιλέως τῶν Καδμείων (Θηβαίων) καὶ ἔλαβε σύζυγον τὴν θυγατέρα τοῦ Πανδίωνος Πρόκνην, τὴν ὁποίαν ἔφερεν εἰς τὴν Θράκην μὲ τὴν ἀδελφὴν της Φιλομήλαν. Ἐκ τῆς Πρόκνης ἐγέννησε τὸν Ἴτυν. Βραδύτερον ὅμως ἐβίασε τὴν γυναικαδέλφην του Φιλομήλαν' καὶ διὰ νὰ μὴ δυνηθῇ αὐτὴ νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τὴν ἀδελφὴν της Πρόκνην τὸ πάθημά της, ὁ ἐγκληματίας Τηρεὺς ἀπέκοψε τὴν γλῶσσαν της. Ἡ Πρόκνη ὅμως, πού ἀντελήφθη τὸ ἐγκλημα τοῦ συζύγου της καὶ τὴν ἀτίμως τῆς ἀδελφῆς της, διὰ νὰ τὸν ἐκδικηθῇ, ἔσφαξε τὸν ἴδιον υἱὸν της Ἴτυν, καὶ παρέθεσε τὰς σάρκας του ὡς δαῖνον εἰς τὸν σύζυγόν της. Εὐθύς δὲ κρυφίως ἀνεχώρησε μὲ τὴν ἀδελφὴν της εἰς τὰς Ἀθήνας. Ὁ δὲ Τηρεὺς, ἅμα ὡς ἀντελήφθη τὸ πάθημά του, ἤρπασεν ἕνα πέλεκυν καὶ ἐτέθη εἰς καταδίωξιν αὐτῶν, κατέφθασε δὲ ταύτας εἰς τὴν Δαύλειαν τῆς Φωκίδος. Οἱ θεοὶ ὅμως, ἀγανακτήσαντες διὰ τὰ ἀνοσιουργήματα αὐτά, μετεμόρφωσαν καὶ τοὺς τρεῖς εἰς πτηνά. Καὶ ἡ μὲν Πρόκνη μετεβλήθη εἰς ἀηδόνα, ἡ Φιλομήλα εἰς χελιδόνα ὁ δὲ Τη-

ρεὺς εἰς ἔποπα (τσαλαπετεινόν), ὡς ἀναφέρει ὁ Ἀπολλόδωρος Γ' 14. 8.

Κατ' ἄλλην παράδοσιν ἐν τούτοις ὁ Τηρεὺς, ἐπειδὴ δὲν ἠμπόρεσε νὰ συλλάβῃ αὐτάς, αἱ ὁποῖαι διαφυγοῦσαι ἤλθον εἰς τὰς Ἀθήνας, φθάσας ἕως τὰ Μέγαρα, ἀπηλπίσθη καὶ ἠὺτοκτόνησεν. Ἐτάφη ἐκεῖ, ὅπου ὑπῆρχε καὶ τάφος αὐτοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ Μεγαρεῖς προσέφερον κατ' ἔτος θυσίας, ὡς ἀναφέρει ὁ Πausanias. Αἱ δύο ἀδελφαί, αἱ καταφυγοῦσαι εἰς Ἀθήνας, ἔκλαυσαν μέχρι θανάτου διὰ τὰ ἀτυχήματά των. Τὸν μῦθον τοῦτον ἐξεμεταλλεύθησαν ἀργότερον οἱ τραγικοὶ ποιηταὶ εἰς τὰ δράματά των.

Συμπέρασμα.—Ὁ πρῶτος τῶν μῦθων, ὅτι μετεβλήθησαν δηλαδὴ εἰς πτηνά, εἶναι συμβολικὸς καὶ συμβιβάζεται μὲ τὸν δεύτερον, ὅστις φαίνεται πιθανώτερος ὡς ἐξῆς: Ὅταν αἱ δύο ἀδελφαὶ εἶχον φθάσει εἰς τὴν Δαυλειαν, ἀφοῦ εἶχον διανύσει τὸ πλεῖστον τῆς ὁδοῦ καὶ εἶδον ὅτι πολὺ ὀλίγον διάστημα σχετικῶς μένει νὰ διανύσουν διὰ νὰ σωθοῦν, ἐνέτειναν τὰς δυνάμεις των καὶ πορευόμεναι ταχύτερον, ἔφθασαν εἰς Ἀθήνας ἐφ' ὅσον τὸ πέταγμα τῆς χελιδόνος καὶ ἀηδόνος εἶνε ταχύτερον ἀπὸ τὸ πέταγμα τοῦ ἔποπος, ὃ ὁποῖος εἰς κάθε τόσον κουράζεται καὶ κάθηται. Ἐπομένως ὁ Τηρεὺς, βραδυπορῶν (ὡς ἔποψ) ἔφθασε μὲν ἕως τὰ Μέγαρα, ἀλλ' ἰδὼν τὸ μάταιον τῆς προσπαθείας του ἠὺτοκτόνησεν. Διότι, τὸ νὰ ἐξακολοθησῇ τὴν πορείαν του καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰς Ἀθήνας, δὲν τὸ ἐτόλμησε, ἀφοῦ ἤξευρε τί εἶχε νὰ πάθῃ. Νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς τὸ βασίλειόν του ἄνευ ἱκανοποιήσεως, θὰ περιεφρονεῖτο ὑπὸ τῶν ἰδικῶν του καὶ διὰ τοῦτο ἠὺτοκτόνησεν. Διατὶ ὅμως οἱ Μεγαρεῖς προσέφερον θυσίας εἰς τὸν Τηρέα; Διότι μετὰ τὴν κάθοδον τῶν Δωριέων τὰ Μέγαρα ἀπετέλεσαν Δωρικὴν Πολιτείαν. Καὶ ἐξ ἀντιθέσεως πρὸς τὴν Ἰωνικὴν Πολιτείαν τῶν Ἀθηναίων ἠρωποποίησαν τὸν Τηρέα, τὸν ἐχθρὸν τῆς Ἀθηναϊκῆς Πολιτείας μετὰ τὸ ἀνοσιούργημά του κατὰ τῆς Φιλομήλας.

ΚΕΦ. 17.—ΟΙ ΤΡΩΕΣ.

Οἱ Τρῶες ἦσαν κάτοικοι τῆς πόλεως Τροίας καὶ τῆς Τρωάδος χώρας, ἣτις ὀνομάσθη ἐκ τοῦ πρώτου βασιλέως Τρωός. Ἡ δὲ πόλις Τροία ἐλέγετο καὶ Ἰλιον ἢ Ἰλιος ἐκ τοῦ βασιλέως Ἰλου. Οἱ Τρῶες, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν ποιημάτων τοῦ Ὅμηρου Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεΐας καὶ ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τῶν Γερμανῶν Σλήμαν-Δαϊρπεφελδ καὶ ἄλλων, ἦσαν μίγμα καὶ κράμμα Θρακῶν, Παιόνων, Δαρδάνων, Μυγδόνων καὶ Φρυγῶν, Θρηρῶν καὶ ἀπὸ νότου ἐλθόντων Λελέγων, Τεύκρων, Λικίων, Κιλικίων κλπ. Ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν προκύπτει ὅτι οἱ Τρῶες ὡς καὶ οἱ Θρᾶκες δὲν διέφερον οὐσιωδῶς ἀπὸ τοῦς ἐκστρατεύσαντας κατὰ τῆς Τροίας Ἀχαιοῦς, Δαναοῦς, Ἀργεῖους, Μυρμιδόνας, οὔτε κατὰ τὴν ἐθνικὴν σύνθεσίν των, οὔτε κατὰ τὴν γλῶσσαν, οὔτε

κατὰ τὴν θρησκείαν, οὔτε δὲ καὶ κατὰ τὸν πολιτισμὸν, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν εὐρημάτων τῶν ἀνασκαφῶν. Διότι ἡ Τροία κατὰ τοὺς ἀρχαιότατους χρόνους τῆς ἡρωϊκῆς καὶ μυθικῆς ἔτι ἐποχῆς, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της παρὰ τὸ στόμιον τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ἦτο ὡς φαίνεται μέγα ἐμπορικὸν κέντρον διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου, μεταξὺ τῶν χωρῶν τῆς Ἀσίας καὶ τῶν ἀπέναντι αὐτῶν τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου διὸ καὶ ἐδέχετο πολλοὺς ξένους ἐμπορευομένους. Ἡ χώρα της ἦτο καὶ εἶνε ἕως σήμερον εὐφορωτάτη, ὡς διαρροεμένη ὑπὸ τοῦ Σκομάνδρου καὶ ἄλλων μικρῶν ποταμῶν. Ὡς κύριοι δὲ τοῦ Ἑλλησπόντου μετὰ τῶν Δαρδάνων ἐπλούτων διὰ τῶν ποικίλων φορολογιῶν, τὰς ὁποίας ἐπέβαλλον εἰς τὰ πλοῖα τῶν ἄλλων χωρῶν, ποὺ διήρχοντο τὸν Ἑλλήσποντον εἴτε ἐκ τοῦ Αἰγαίου εἴτε ἐκ τῆς Προποντίδος. Ἴσως δὲ τὰ πλούτη αὐτῆς καὶ ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν ξένων πλοίων ἐγένοντο καὶ τὰ αἷτια τῆς καταστροφῆς της ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν, Δαναῶν, Ἀργείων, Κρητῶν, Μυρμιδόνων καὶ ἄλλων. Διότι οἱ Κρηῆτες μετὰ τὴν κριαρχίαν των ἐπὶ πολλῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, καὶ οἱ Ἀχαιοὶ καὶ ἄλλοι μὲ τὸν ὁσημέραι ἀναπτυσσόμενον πολιτισμὸν αὐτῶν, δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρωσι τὸν ἐμπορικὸν ζυγὸν τῶν Ἀσιατῶν Τρώων καὶ Δαρδάνων. Κατὰ τοὺς χρόνους δὲ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ὁ μὲν Αἰνείας υἱὸς τοῦ Ἄγχισου ἦτο βασιλεὺς τῶν Δαρδάνων (Δαρδανελλίων) ὁ δὲ Ἰλαίριος ἦτο βασιλεὺς τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ἡ ὁποία κατωκεῖτο τότε ὑπὸ τῶν Δολόγγων Θρακῶν, καὶ ἦτο σύμμαχος τοῦ Πριάμου.

ΚΕΦ. 18.—ΡΗΣΣΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΘΡΑΚΩΝ.

Πρὸ τοῦ τελευταίου ἔτους τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ὁ Πριάμος, βασιλεὺς τῶν Τρώων, ἐξήτησε βοήθειαν ἀπὸ τὸν βασιλέα τῆς Θράκης Ρῆσσον. Οὗτος ἦτο υἱὸς τοῦ Ἡϊόνος καὶ τῆς μούσης Καλλιόπης ἢ τοῦ Στρυμῶνος καὶ τῆς Εὐτέρπης ἢ Τερψιχόρης. Ὁ Ρῆσσος, ὡς φαίνεται, κατόκει καὶ ἐβασίλευεν εἰς τὰς παρὰ τὸν Στρυμόνα Θρακικὰς φυλάς, ὅπου ἔκειτο ἡ πόλις Ἡϊῶν ἢ μετὰ ταῦτα Ἀμφίπολις. Οὗτος ἐξεστράτευσε, φέρων μαζί του λαμπροὺς καταλεύκους Θρακικοὺς ἵππους καὶ ἐστρατοπέδευσεν εἰς τὴν μεταξὺ Δαρδάνων καὶ Τροίας χώραν. Οἱ Ἀχαιοὶ ὁμως καὶ Δαναοί, Ἀργεῖοι καὶ Μυρμιδόνες, ὡς ὀνομάζει ὁ Ὅμηρος τοὺς τότε κατοικοῦντας τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐπέλθοντας κατὰ τῆς Τροίας, εἶχον μάθει διὰ κατασκοπείας ἀπὸ τὸν Δόλωνα τὸ μέρος, ὅπου διέτριβεν ὁ Ρῆσσος μετὰ τὸν στρατὸν του. Τὴν ἰδίαν νύκτα δύο ἤρωες τῶν Ἀχαιῶν ὁ τολμηρότατος Διομήδης, ὁ Τυδεΐδης καὶ ὁ πανουργότατος Ὀδυσσεὺς Λαερτιάδης μετὰ τοὺς ἄνδρας τῶν προσέβαλαν τὸ στρατόπεδον τῶν Θρακῶν ἀφηνιδίως, ἐφόνευσαν πολλοὺς καὶ αὐτὸν τὸν Ρῆσσον, ἤρπασαν τοὺς λαμπροὺς ἵππους καὶ τοὺς ὠδήγησαν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Δαναῶν (Ἑλλήνων).

ΚΕΦ. 19.—Ο ΠΟΛΥΔΩΡΟΣ.

Ὡς ἀναφέρουν οἱ δραματικοὶ ποιηταὶ τῶν ἀρχαίων («Μήδεια» τοῦ Εὐρουπίδου καὶ ἡ τοῦ Σενέκα), ὁ Πολύδωρος ἦτο υἱὸς τοῦ Πριάμου καὶ τῆς Ἑκάβης, ὁ τελευταῖος ἐκ τῶν 50 υἱῶν τοῦ Πριάμου. Τοῦτον εἶχον ἀποστείλῃ μὲ πολλοὺς θησαυροὺς εἰς τὸν βασιλέα τῶν Θρακῶν Πολυμήστορα εἰς τὸν ὁποῖον εἶχον δώση καὶ τὴν θυγατέρα των Ἰλινόην ὡς σύζυγον. Ὁ κακὸς ὅμως καὶ πλεονέκτης Πολυμήστωρ, ἀφοῦ ἐκυριεύθη καὶ κατεστράφη ἡ Τροία 1183 π.Χ. καὶ ὁ Πρίαμος ἐσφάγη καὶ ἡ Ἑκάβη ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν, ἠθέλησε νὰ σφετερισθῇ τοὺς θησαυροὺς, πού εἶχε φέρει μαζί του ὁ Πολύδωρος ἀπὸ τὴν Τροίαν. Δι' αὐτὸ ἐφόνευσε τὸν γυναικάδελφόν του Πολύδωρον καὶ ἔρριψε τὸ πτώμα του εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡ Ἑκάβη, ἀπαγομένη εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν, εἶδε τὸ πτώμα τοῦ υἱοῦ της εἰς τὴν παραλίαν τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ὅπου τὸ εἶχεν ἐκβράσει ἡ θάλασσα καὶ ὅπου τὴν εἶχον φέρει οἱ Ἀχαιοὶ αἰχμάλωτον. Τότε ἡ Ἑκάβη μὲ τοὺς ἄλλους Τρωᾶς, πού ἦσαν συναιχμάλωτοι μὲ αὐτήν, διὰ νὰ ἐκδικηθῇ, ἐφόνευσε τὰ δύο τέκνα τοῦ Πολυμήστορος, αὐτὸν δὲ ἐτύφλωσεν.

Κατ' ἄλλην ὅμως παράδοσιν ἡ Ἰλινόη, σύζυγος τοῦ Πολυμήστορος καὶ ἀδελφὴ τοῦ Πολυδώρου, εἶχεν ἀναλάβει τὴν ἀνατροφὴν αὐτοῦ. Ἐπεδείκνυε δὲ εἰς τοὺς ἄλλους τὸν μὲν ἀδελφόν της Πολύδωρον ὡς υἱόν της Δηϊπυλον, τὸν δὲ υἱόν της Δηϊπυλον ὡς ἀδελφόν της Πολύδωρον. Οἱ Ἀχαιοὶ ὅμως, ἐπειδὴ ἤθελαν νὰ ἐξολοθρεύσουν τελείως τὴν γενεὰν τοῦ Πριάμου ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν Πολυμήστορα νὰ φονεύσῃ τὸν Πολύδωρον, ὑποσχόμενοι νὰ δώσουν εἰς αὐτὸν καὶ δῶρα πολλὰ καὶ σύζυγον τὴν Ἡλέκτραν, θυγατέρα τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τῆς Κλυταιμνήστρας. Ὁ δὲ πλεονέκτης καὶ ἀσελγὴς Πολυμήστωρ διέταξε τὸν θάνατον τοῦ Πολυδώρου. Ἄλλ' οἱ δῆμιοι ἐφόνευσαν τὸν υἱόν του Δηϊπυλον, τὸν ὁποῖον ἐνόμιζον ὡς Πολύδωρον. Ἡ δὲ Ἰλινόη, μαθοῦσα τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ της ὑπὸ τῶν δημίων καὶ τοῦ συζύγου της, ἐξεμάνη κατ' αὐτοῦ καὶ πρὸς ἐκδίκησιν τὸν ἐτύφλωσε καὶ ἔπειτα τὸν ἐφόνευσεν.

Συμπεράσματα.—Ἐκ τῆς καθόδου τοῦ Τηρέως εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ τοῦ μύθου περὶ ἐπισκέψεως τῆς Δήμητρος καὶ τοῦ Βάκχου εἰς αὐτήν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Πανδίωνος ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὴν καλλιέργειαν τῶν σιτηρῶν καὶ τῆς ἀμπελοουργίας καὶ οἰνοποιίας ἐδιδάχθησαν οἱ κάτοικοι τῆς Ἀττικῆς ἀπὸ τοὺς κατελθόντας Θραῖκας τοῦ Τηρέως. Καὶ εἰς αὐτὸ λοιπὸν τὸ ἐπίπεδον βλέπομεν, ὅτι οἱ Θραῖκες ἐπέδρασαν εὐεργετικῶς ἐπὶ τῶν νοτιωτέρων κατοίκων. Ἐπιβεβαιοῦται δὲ ἀναμφισβητήτως, ὅτι οἱ Θραῖκες τῶν Μυθικῶν καὶ Ἡρωϊκῶν χρόνων εἶχον προηγηθῇ τῶν νοτιωτέρων κατοίκων κατὰ τὸν ἀρχέγονον καὶ στοιχειώδη ἐκεῖνον πολιτισμὸν καὶ πρὸ πάντων τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς καὶ τὴν ἀμπελοουργίαν καὶ τὴν ὕφαν-

τικὴν μαλλίνων εἰδῶν. Ἄλλ' εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα αἰῶνας οἱ μὲν Θρᾶκες ὡς λαὸς προσκεκολλημένος εἰς τὴν γῆν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ἔμειναν στάσιμοι κατὰ τὰ ἄλλα στάδια τῆς βιοτεχνίας, τῆς ναυτιλίας, τοῦ ἐμπορίου κ.λ.π. Οἱ δὲ νοτιώτεροι, οἱ ὀνομασθέντες Ἕλληνες, εἶχον προαχθῆ μεγάλης ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ, πού ἔλαβαν ἀπὸ τοὺς Μεσογειακοὺς λαοὺς Κρητῶν, Φοινίκων, Αἰγυπτίων. Διὰ τοῦτο, ὅτε κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἤρχισεν ὁ ἀποικισμὸς τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰ Θρακικὰ παράλια καὶ ἐκεῖθεν ἡ διείσδυσις εἰς τὰ Μεσόγεια τῆς Θρακίας, οἱ Ἕλληνες ἐκεῖνοι εὐρέθησαν πρὸ ἑνὸς κόσμου Θρακῶν κατὰ πολὺ ὀπισθοδρομημένου.

β') Ἐκ τῶν μυθευμένων δὲ καὶ θρυλουμένων περὶ Πολυδώρου, Πολυμήστορος, Ἐκάβης, Ἰλιόης κλπ. συμπεραίνομεν ὅτι τὰ μυθεύματα ταῦτα ἐνέχουν μὲν ἴσως κάποιαν πιθανότητα ἀναλόγων συμβάντων, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶνε φαντασία τῶν τραγικῶν ποιητῶν τῆς ἀρχαιότητος, διότι οἱ τραγικοὶ ποιηταὶ τῆς μεγάλης ἀκμῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ μεταξὺ 500—300 π.Χ. εἶχον εὖρει ἄφθορον ὑλικὸν διὰ τὴν δημιουργίαν τῶν ἐξόχων δραμάτων των, ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τὰς τραγικὰς περιπετείας τῶν βασιλικῶν οἰκογενειῶν τῆς ἡρωϊκῆς ἐποχῆς Πριάμου Τροίας, Λαβδάκου Θηβῶν, Ἀτρέως Μυκηνῶν καὶ ἔπειτα τῶν νεωτέρων Δαρείου, Ξέρξου κλπ.

ΚΕΦ. 20.—Ο ΜΥΘΟΣ ΠΕΡΙ ΟΡΕΣΤΟΥ ΚΑΙ ΟΡΕΣΤΙΑΔΟΣ.

Ὁ Ὀρέστης ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος βασιλέως τῶν Μυκηνῶν, ὅστις ὑπῆρξε καὶ Γενικὸς ἀρχηγὸς τῶν κατὰ τῆς Τροίας ἐκστρατευσάντων ἐπὶ Τρωϊκοῦ πολέμου. Ἄλλ' ἀφοῦ ὁ Ἀγαμέμνων μετὰ δεκαετῆ ἀπουσίαν ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς Τροίας νικητῆς καὶ τροπαιοῦχος, ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ ἐξαδέλφου του Αἰγίσθου καὶ τῆς συζύγου του Κλυταιμνήστρας, ἡ ὁποία ἐσφτερερίσθη τὴν βασιλείαν τῶν Μυκηνῶν μετὰ τὸν ἐρωμένον της Αἰγίσθον. Ὁ υἱὸς ὁμῶς τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τῆς Κλυταιμνήστρας Ὀρέστης, ἀφοῦ ἐνηλικιώθη, διὰ νὰ ἀποπλύνῃ τὸ αἷσχος, τὸ προσαφθὲν εἰς τὸν οἶκον τῶν Ἀτρειδῶν, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνῆκεν αὐτός, μετὰ συνεργίαν τῆς ἀδελφῆς του Πυλέρως καὶ τοῦ πιστοῦ του φίλου Πυλλάδου ἐφόνευσεν τὴν μητέρα του Κλυταιμνήστραν. Ἄλλ' ἐναντίον τοῦ μητροκτόνου Ὀρέστου ἐξηγέρθησαν αἱ θεαὶ Ἑριννύες, πού κατεδίωκον καὶ ἐτιμῶρουν τοὺς ἐγκληματίας μετὰ μάλιστα ἀποτελουμένας ἐξ ὄφρων καὶ μετὰ κόμας ἐπίσης ἐξ ὄφρων. Καταδιωκόμενος λοιπὸν ἀκαταπαύστως ὑπὸ τῶν Ἑριννύων καὶ μὴ εὐρίσκων οὐδαμῶς ἡσυχίαν καὶ ἀνάπαυσιν, κατέφυγεν εἰς τὸ Μαντεῖον διὰ νὰ ἐρωτήσῃ, πῶς δύναται νὰ ἐξιλεωθῆ πρὸς τὰς Ἑριννύας. (Αἱ καταδιώκουσαι Ἑριννύες εἶνε αἱ τύψεις τῆς συνειδήσεως, τὰς ὁποίας αἰσθάνονται οἱ κακούργουντες μετὰ τὴν διάπραξιν τοῦ ἐγκλήματος).

Τὸ Μαντεῖον ἀπήντησεν ὅτι, διὰ νὰ συγχωρηθῆ, πρέπει νὰ λουσθῆ

καὶ νὰ κτίσῃ πόλιν ἐκεῖ, ὅπου ἐνοῦνται τρεῖς ποταμοί. Τότε οὗτος περιεπλανήθη ἐπὶ πολλὴν καιρὸν ἀκολουθῶν τοὺς μεγάλους ποταμοὺς ἀπὸ τὰς ἐκβολὰς πρὸς τὰ μεσόγεια, διὰ νὰ εὕρῃ τοιαύτην θέσιν, ὅπου συμβάλλουν τρεῖς ποταμοί. Ἐπὶ τέλους κατόπιν πολλῶν περιπλανήσεων ἔφθασεν εἰς τὴν Θρακικὴν πόλιν *Οὐσκιουνδάμαν* (1), ὅπου γίγνεται ἡ ἔνωσις τοῦ Ἄρδα, τοῦ Ἐβρου καὶ τοῦ Τούντζα εἰς τὸ ἴδιον σημεῖον. Καὶ ὁ μὲν Ἄρδας, πηγάζων ἀπὸ τὰ ὄρη τῆς Ροδόπης καὶ διευθυνόμενος πρὸς τὰ ΒΑ. χύνεται εἰς τὸν Ἐβρον, ὁ δὲ Τόντος ἢ Τούντζας πηγάζων ἐκ τοῦ Αἴμου καὶ λαμβάνων ΝΔ. διεύθυνσιν, ἐνοῦται καὶ οὗτος εἰς τὸ ἴδιον σημεῖον μὲ τὸν Ἐβρον, ἐρχόμενον ἀπὸ τὸν Αἴμον μὲ διεύθυνσιν ἐκ βορρᾶ πρὸς νότον. Εἰς τὴν ἐντεῦθεν λοιπὸν ὄχθην παρὰ τὸ σημεῖον τῆς ἐνώσεως τῶν τριῶν ποταμῶν, ἔναντι τῆς Οὐσκιουνδάμας ἐκτίσθη ἡ Ὁρεστιάς, λαβοῦσα τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ἰδρυτοῦ αὐτῆς. Οἱ δὲ νέοι κάτοικοι τῆς Ὁρεστιάδος, ἐκ τῶν νοτιῶν χωρῶν προερχόμενοι, ἐπεκράτησαν σὺν τῷ χρόνῳ διὰ τῶν τεχνῶν καὶ τοῦ ἐμπορίου, συνεχώνευσαν τοὺς ἐκεῖ Θρακὰς καὶ ἤνωσαν τὰς δύο πόλεις εἰς μίαν ὑπὸ τὴν Ἑλληνικὴν ὀνομασίαν «Ὁ ρ ε σ τ ι άς».

Παρ' ὄλην δὲ τὴν μυθικὴν πλοκὴν, πού φέρει τὸ γεγονός τοῦτο τῆς θεμελιώσεως τῆς Ὁρεστιάδος ἐπὶ τῆς συμβολῆς τῶν τριῶν ποταμῶν, εἶνε ὅμως βέβαιον ὅτι ἡ Ὁρεστιάς ὑπῆρξε πόλις, κτισθεῖσα εἰς προϊστορικοὺς χρόνους ὑπὸ τῶν νοτιωτέρων κατοίκων καὶ δὴ ὑπὸ Πελοποννησίων. Καὶ ἴσως εἶνε ἡ ἀρχαιότερα Ἑλληνικὴ ἀποικία ἐπὶ τῆς Θράκης καὶ μάλιστα εἰς τὸ κεντρικώτερον σημεῖον τῆς χώρας τῶν Ὀδρουσσῶν Θρακῶν. Πρέπει δὲ νὰ μὴ λησμονῶμεν ὅτι ὁ Ἐβρος μέχρι αὐτοῦ τοῦ σημείου, τῆς συμβολῆς δηλ. τῆς σημερινῆς Ἀδριανουπόλεως, ἦτο πλωτὸς διὰ τὰ πλοῖα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀπὸ τῆς σημερινῆς Αἴνου πρὸς βορρᾶν. Διότι μέχρι τῶν μέσων τοῦ 19ου αἰῶνος, ἦτοι 1850 μ.Χ. πλοῖα ἀπὸ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου ἔφθαναν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν μὲ προϊόντα τῶν νήσων, λεμόνια, πορτοκάλια, σῦκα, σάπωνας, ἔλαια, σταφίδας κ.λ.π. Ἄλλ' ἢ Ἑταιρία τοῦ Ἐβραϊοαυστριακοῦ Χίρς, ἡ ὁποία εἶχεν ἀναλάβει παρὰ τῆς Τουρκίας τὴν κατασκευὴν καὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Βιέννης—Κων]πόλεως (Ἀνατολικοὶ Σιδηρόδρομοι), ὅταν ἡ γραμμὴ ἔφθασεν εἰς τὸν Ἐβρον, κατεσκευάσεν τὰς γεφύρας τοῦ σιδηροδρόμου τόσον χαμηλάς, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ διέλθῃ πλοῖον ἀπὸ τὴν Αἴνον πρὸς τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ τάνταπάλιν. Τοῦτο ἐπραξεν ἡ Ἑταιρία Χίρς, διὰ νὰ ματαιωθῇ πᾶσα ἐπικοινωνία τῆς Ἀδριανουπόλεως μὲ τὸ Αἶγαϊον διὰ μέσου τοῦ Ἐβρου, ἵνα διεξάγεται κατ' ἀνάγκην εἴτε εἰσαγωγὴ εἴτε ἐξαγωγὴ προϊόντων σιδηροδρομικῶς, διότι τὰ πλοῖα ἐκεῖνα, ὅπως ἔφθανον εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν φορ-

1. Ἀρχαία Θρακικὴ ὀνομασία τῆς Ἀδριανουπόλεως.

τωμένα, ἐπέστρεφον εἰς τὸ Αἰγαῖον ἄλλιν φορτωμένα μὲ προϊόντα τῆς Θράκης, ὡς δέρματα ζώων μεγάλων καὶ μικρῶν καὶ κυνηγίου, ἀμύγδαλα, καρῖδια καὶ γαλακτοκομικὰ εἶδη, ὡς τυριά, κασσέρια, βούτυρα, μυζήθρες κ.λ.π.

Συμπεράσματα.—Πάντα τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα, μᾶς δεικνύουν, ὅτι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν Θρακῶν καὶ Ἑλλήνων εἰς τὰς οἰκείας τῶν χώρας, αἱ σχέσεις τῶν δύο λαῶν ἦσαν στεναὶ καὶ ἡ ἀλληλοεπίδρασις μεταξὺ τῶν δύο ἦτο μεγάλη, καὶ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε τὸ ἐν ἀνεπλήρου τὸ ἕτερον. Καὶ ὅτι αἱ ἐμπορικαὶ σχέσεις τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Θρακὰς ἦσαν ζωηραί.

Ἡ ἀπὸ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους ἀρξαμένη νὰ ἀναπτύσσηται ναυτιλία τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ τῶν ἄλλων παραλίων, εὗρε λίαν πρόσφορα τὰ παραλία τῆς Θράκης, ὁπόθεν ἐπρομηθεύετο τὰ γεωργικὰ προϊόντα τῆς Θράκης, σῖτον, κριθήν, ὄσπρια, μαλλία, δέρματα καὶ πολλὰ κτηνοτροφικὰ εἶδη τὰ ὁποῖα ἀντήλασσε. Διότι αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου καὶ ἄλλαι παραλιακαὶ πόλεις τῶν νοτίων χωρῶν, εἶχαν προαγάγη τὸν πολιτισμὸν τῶν, ὡς εἵπομεν, καὶ ἔμαθαν πολλὰ ἄλλα, τὰ ὁποῖα δὲν ἐγνώριζον οἱ Θρακᾶες. Ἐκόμιζον λοιπὸν μὲ τὰ πλοιάριά των διάφορα χειροποίητα ἔργα τέχνης, ὡς ἀγγεῖα, ὑφάσματα, ἐργαλεῖα, ἐσπεριδοειδῆ, ἐλαίας καὶ ἔλαια, ταριχευμένους ἰχθῦς καὶ πᾶν ἄλλο, τὸ ὁποῖον ἐγνώριζον μὲν νὰ κατασκευάζουν οὗτοι, ἀγνοοῦσαν ὅμως οἱ Θρακᾶες ἢ δὲν εἶχον τὸ ἀπαιτούμενον ὑλικόν.

ΚΕΦ. 21.—ΟΙ ΑΒΑΝΤΕΣ.

Ἡ Ἄβρα ἦτο πολίχνη τῆς Θράκης. Ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐκ τῆς Νύμφης Ἄβρας. Ἡ νύμφη Ἄβρα, μιγεῖσα μὲ τὸν θεὸν τῆς θαλάσσης Ποσειδῶνα, ἐγέννησε τὸν ἥρωα Ἄβαντα. Κατὰ τὴν περιγραφὴν τῶν ἀρχαίων ποιητῶν οἱ Ἄβαντες ἦσαν κολοσσοὶ κατὰ τὴν σωματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ κατὰ τὴν σωματικὴν ῥώμην, ὡς καὶ τὴν τόλμην των. Ὡς ἀναφέρει ὁ Ἀριστοτέλης, οἱ Ἄβαντες ἐκ Θράκης ὠρμήθησαν ἐκ τῆς πόλεως Ἐργίσκης (περιοχῆς τῆς σημερινῆς Βιζύης καὶ Σιτράντζας) καὶ κατόκησαν τὴν Εὐβοίαν (οἱ δὲ Εὐβοίαν ἔχοντες μένεα πνέοντες Ἄβαντες). Εἰς τὴν Εὐβοίαν συγκατόκησαν μὲ τοὺς ἐντοπίους κατοίκους Ἴωνας καὶ ἄλλα γένη Προελληνικὰ (Πελασγικά). Μέρος τῶν Ἀβάντων συνεξεστράτευσε μὲ τὸν Ἀγαμέμνονα κατὰ τῆς Τροίας. Ἐπιστρέφοντες ὅμως, ἀπεπλανήθησαν καὶ μὲ ὀκτὼ πλοῖα ἦλθαν (κατὰ Πανσανίαν) εἰς τὰ παραλία τῆς Ἡπείρου. Ἀπελπισθέντες δὲ περὶ τῆς ἐπιστροφῆς των ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν Θεσπρωτίαν τῆς Ἡπείρου, ὅπου ἔδρυσαν τὸ πόλισμα Θρόνιον. Μέρος δὲ αὐτῶν εἶχεν ἐγκατασταθῆ καὶ εἰς τὴν Χίον.

Συμπεράσματα.—Ἐκ τῶν περιπετειῶν τῶν Ἀβάντων ὡς καὶ πολλῶν

ἄλλων λαῶν, τὰς ὁποίας εἶδομεν καὶ θὰ ἴδωμεν καὶ κατωτέρω, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅποσαι ἀλλαγὰὶ κατοικιῶν καὶ μεταναστεύσεις καὶ ἀναμίξεις φυλῶν ἐγένοντο κατὰ τοὺς 10 αἰῶνας, ἤτοι ἀπὸ 2000—1000 ἔτη π.Χ. ἕως ὅτου οἱ κατοικήσαντες τότε τὴν Βαλκανικὴν λαοὶ μονίμως ἐγκαταστάθῃσι καὶ διακριθῶσιν εἰς τρεῖς ὁμογενείας, ἤτοι Θρᾶκας, Ἑλληνας καὶ Ἰλλυριοὺς, μὲ γλωσσικὰ ἰδιώματα, τῶν ὁποίων τὸ καθὲν σὺν τῷ χρόνῳ ἔλαβε διάφορον ἐξέλιξιν. Διότι ἡ ἀνάπτυξις τῆς γλώσσης, ὡς ὄργανον τῆς ἐκφράσεως τῶν διανοημάτων ὑπὸ ἐκάστου λαοῦ, κατοικοῦντος εἰς ὄρισμένον μέρος, διεμορφώθη διαφοροτρόπως ἀπὸ τὰ ἄλλα. Διότι μὲ τὴν πάροδον τῶν αἰῶνων, ἐπειδὴ αἱ ἐγκαταστάσεις ἀπέβησαν κατὰ τὸ δυνατόν μονιμότεραι, μὲ τὴν ὀσημέραι ὅμως παρουσιαζομένην γλωσσικὴν διαφορὰν τοῦ καθενὸς γένους ἀπὸ τὰ ἄλλα καὶ τὴν διάκρισιν αὐτῶν εἰς Ἑλληνας, Θρᾶκας καὶ Ἰλλυριοὺς, ἤρχισε νὰ δημιουργηθῆται καὶ Ἑθνικὴ, οὕτως εἶπεῖν, συνειδησις μεταξὺ τῶν λαῶν ἐκάστης ὁμογενείας καὶ οὕτως εἶχεν ἐπέλθει ἀρχετὴ διάκρισις μεταξὺ τῶν τριῶν ὁμογενειῶν, ἤτοι Θρακῶν, Ἑλλήνων καὶ Ἰλλυριῶν, ἐκ τῶν ὁποίων, οἱ μὲν Ἑλληνες ἀνέπτυσαν πολιτισμὸν ὀσημέραι τελειοποιούμενον, οἱ δὲ Θρακῆς ἔμειναν μὲ τὰς ἀρχηγόνας ἐκείνας καὶ ὀλίγας γνώσεις, ἔτι δὲ ὀλιγότερον οἱ Ἰλλυριοί, δι' ὃ ἐθεωρήθησαν βάρβαροι ὑπὸ τῶν ἐκπολιτισθέντων Ἑλλήνων, κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους.

ΚΕΦ. 22.—ΠΡΟΕΛΛΗΝΕΣ 2000—1500 π.Χ.

Ἐπειδὴ πλησιάζομεν εἰς τοὺς χρόνους, ποὺ ἠκολούθησαν μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, ὅτε δηλαδὴ τὰ γεγονότα ἀρχίζουσι νὰ λαμβάνουν πλειότερον συγκεκριμένην μορφήν καὶ ὀλιγότερον μυθώδη, εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐξηγήσωμεν μὲ ὀλίγα λόγια, ποῖοι λαοὶ κατόκουν τὰς χώρας τῆς Χερσονήσου πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν Ἑλλήνων, καὶ πῶς ὀνομάζοντο, πόθεν προῆλθον καὶ ποὺ κατόκησαν οἱ λεγόμενοι Π ρ ο ἔ λ λ η ν ε ς, ἤτοι οἱ ὑπάρξαντες πρὸ τῶν Ἑλλήνων.

Προέλληνες λέγονται οἱ λαοί, ποὺ κατόκησαν τὰς νοτίας χώρας τῆς Χερσονήσου, τὰς πρὸς νότον τοῦ Ὀλύμπου, πρὸ τῆς καθόδου τῶν Ἑλληνικῶν φυλῶν. Ὡς τοιοῦτοι δὲ ἀναφέρονται ὑπὸ τὰ ὀνόματα Κάρες, Λέλεγες, Δόλοπες, Καύκωνες, Κούρητες, Ἐτεόκητες. Τούτους πάντας, οἱ μετὰ ταῦτα ἐλθόντες ἐκ βορρᾶ, ὀνόμασαν Π ε λ α σ γ ο ῦ ς. Ἄγνωστον δὲ πόθεν εἶχον ἔλθει. Οἱ μῦθοι μᾶς δεικνύουν, ὅτι τινὲς ἦλθαν ἀπὸ τὴν Ἀνατολήν, ἄλλοι ἀπὸ τὰ ΒΑ. διὰ Θρακίης, ἄλλοι ἀπὸ τὰ ΒΔ. ἐκ τῆς μετὰ ταῦτα κληθείσης Ἰλλυρίας. Οἱ μῦθοι περὶ Κάδμου, Κέκρωπος, Δαναοῦ, Πέλοπος μᾶς πείθουν, ὅτι ἦλθον ἀπὸ τὰς Ἀνατολικὰς χώρας. Οἱ δὲ μῦθοι περὶ Ἀμαζόνων, Εὐμόλπου, Ὀρφέως, Τηρέως, Λίνου, Μουσαίου, Θαμύριδος, μᾶς βεβαιώνουν, ὅτι πολλοὶ ἦλθον καὶ ἐκ τῶν Θρακικῶν χωρῶν. Ὁ δὲ μῦθος καθ' ὃν ὁ Κάδμος εἶχε σχέσεις καὶ μὲ τοὺς Ἰλλυριοὺς, μᾶς δίδει νὰ συμ-

περάνωμεν, ὅτι καὶ ἡ Ἰλλυρία εἶχε σχέσεις καὶ μὲ τοὺς Προέλληνας ἢ Πελασγοὺς (Πέλας — γῆ = οἱ ἐκ τῆς πλησίον γῆς ἐλθόντες, πιθανῶς ἐκ Μ. Ἀσίας). Ἀλλ' ἡ Ἑλλάς συνεδέετο εἰς παμπάλαιοτάτους χρόνους μὲ τὴν Ἀσίαν καὶ Ἀφρικήν, διὰ τῆς μήπω βυθισθείσης Λυκτονίας χώρας καὶ ἤτο προέκτασις αὐτῶν τῶν ἠπείρων, ὡς τοῦτο ἀποδεικνύουν τὰ προκατακλυσμαῖα λείψανα τῶν ζώων, ποὺ εὐρέθησαν εἰς τὸ Πικέριμι τῆς Ἀττικῆς, παλαιοντολογικῶν ὄντων, γόνιοι τῶν ὁποίων ζῶσι σήμερον εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ Ἀφρικήν. Ἄρα γε καὶ τίνες τῶν Προελλήνων τούτων δὲν θὰ ἦσαν ὅμοιοι μὲ τοὺς κατοίκους τῆς Λυκτονίας, ἂν ὑπῆρχον κάτοικοι ἐπὶ τῆς βυθισθείσης ταύτης χώρας ;

ΚΕΦ. 23.—ΠΡΩΤΟΕΛΛΗΝΕΣ ἢ ΠΡΩΤΕΛΛΗΝΕΣ.

Πρωτέλληνες ὠνομάζοντο αἱ διάφορα φυλαί, αἱ ὁποῖα κατῆλθον ἐκ βορρᾶ καὶ κατέλαβον τὰς ὑπὸ τῶν Πελασγῶν κατοικουμένας χώρας. Ἡ κάθοδος δὲ αὐτῶν ἐγινε κατὰ διάφορα χρονικὰ διαστήματα, μὴ ἀπέχοντα καὶ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων. Καὶ ὡς πρῶτοι μὲν καταβάντες ἐκ βορρᾶ ἀναφέρονται οἱ Ἴωνες, ἐκ τοῦ ἴω = εἶμι = πορεύομαι ἄρα Ἴωνες = οἱ πορευόμενοι, εἰσβολεῖς, ἐπιδρομεῖς, οἱ ὁποῖοι κατόκησαν τὴν Ἀττικὴν, τὴν Εὐβοίαν καὶ τὰ πρὸς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον παράλια τῆς Πελοποννήσου. Ἡ κάθοδος τῶν ἐγένετο πρὸ τοῦ 1500 π.Χ.

Μετὰ τοὺς Ἴωνας κατῆλθον οἱ Ἀχαιοὶ = ἄνθρωποι τῶν ποταμῶν. Τούτων πρῶτος σταθμὸς καὶ ἐγκατάστασις ὑπῆρξεν ἡ Ἀχαϊκὴ Φθιώτις μὲ σπουδαιότεραν πόλιν τὴν Ἴωλκόν. Οἱ βασιλεῖς τῆς Ἴωλκοῦ πρὸ τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας καὶ μετ' αὐτὴν ἦσαν Ἀχαιοί. Συγχρόνως ἄλλη μοῖρα τῶν Ἀχαιῶν κατῆλθεν εἰς Πελοπόννησον καὶ ἄλλη εἰς Κρήτην. Οἱ Ἀχαιοὶ παρέλαβον τὸν Μινωικὸν πολιτισμὸν τῆς Κρήτης καὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, αἱ ὁποῖα ἀπετέλουν μέρος τοῦ κράτους τῶν Μινῶων καὶ ἴδρυσαν τὸν Μυκηναϊκὸν πολιτισμὸν. Ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος διεξήχθη κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν μὲ τὴν συμμετοχὴν καὶ ἄλλων Πρωτοελλήνων. Ἡ κάθοδος τῶν Ἀχαιῶν εἰκάζεται κατὰ τὸ 1500 π.Χ.

Μετὰ τοὺς Ἀχαιοὺς εἰς βραχὺ διάστημα κατῆλθον οἱ Αἰολεῖς καὶ κατόκησαν τὴν χώραν περὶ τὴν Ὀσσαν καὶ Ὀλυμπον καὶ ἐξηπλώθησαν πρὸς τὴν ἄνω Θεσσαλίαν, τὴν ὁποίαν ὠνόμασαν Αἰολίδα. Προσέτι καὶ διάφοροι λαοὶ μιγάδες ἀπὸ Ἀχαιούς, Αἰολεῖς καὶ διαφόρους Πελασγοὺς κατόκησαν εἰς τὴν εὐφορον Θεσσαλικὴν πεδιάδα, ὡς Περραιβοί, Λάπιθες, Αἰνιᾶνες, Ἐστιῶται (οὗτοι ἐπέρασαν εἰς Θεσσαλίαν ἀπὸ τὴν Εὐβοίαν), καὶ Φλεγυαί, κατελθόντες νοτιώτερον εἰς Βοιωτίαν καὶ βραδύτερον εἰς Πελοπόννησον (Μεσσηνίαν). Προσέτι Δόλοπες, Μυρμιδόνες καὶ Ἑλλανες ἢ Ἑλληνες ἐξ Ἠπείρου, τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα ἐπεκράτησεν ἐφ' ὅλων, ὡς θὰ ἴδωμεν. Οἱ ἀναφερόμενοι Κένταυροι ἦσαν ἵππικὸν γένος ἐν Θεσσαλίᾳ. (Ἡ λέξις Κέν-

ταυρος προέρχεται ἀπὸ τὰς Αἰγυπτιακὰς λέξεις Κέντ = υἱὸς καὶ ἄβρ = δούλη, γυναῖκα, ἐξ οὗ Ἄβρέτ, ἄβρατίνα = γυναῖκα παρὰ τοῖς Τούρκοις καὶ Ἄραφιν). Οἱ Αἰολεῖς κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους φαίνονται ἐγκατεσπαρμένοι εἰς Θεσσαλίαν, Βοιωτίαν, Ἡλιδα, Μεσσηνίαν, Κορινθίαν, Φακίδα, Κυκλάδας καὶ Αἰτωλίαν.

Κατὰ τὴν γνώμην τῶν γλωσσολόγων, Αἰολεῖς ὠνομάσθησαν ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ Αἰόλου, ἐπειδὴ ἀπετελέσθησαν ἐκ τῆς ἀναμίξεως πολλῶν φυλῶν, ὅπως λέγομεν σήμερον, ἦσαν ἀνεμομαζώματα ἢ ἀπὸ χίλιες καρυδιᾶς καρύδια. Πάντα δὲ ταῦτα τὰ γένη, πὺν ἀπετέλεσαν τοὺς Αἰολεῖς, ἦσαν συγγενῆ πρὸς ἄλληλα· διότι κατήγοντο ἐκ τοῦ ἰδίου Ἰνδοευρωπαϊκοῦ κλάδου.

Ἡ κἀθοδος τῶν Αἰολέων ἔγινε περὶ τὸ 1450—1400 π.Χ.

Τὰ μυθεύμενα περὶ τοῦ Ἰωνος.

Κατὰ τὸν Εὐριπίδην, ὁ Ἰων ἦτο υἱὸς τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Κρέουσας. θυγατρὸς τοῦ Ἐρεχθέως βασιλέως τῶν Ἀθηναίων. Ὁ Ἀπόλλων ἠράσθη τὴν Κρέουσαν, ὅτε τὴν εὔρε συλλέγουσαν ἄνθη κάτωθι τῆς Ἀκροπόλεως. Συνετάγη μὲ τὸν Ἀπόλλωνα καὶ ἐγκυμόνησε, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ ὁ πατήρ της. Ὅτε δὲ ἐγέννησε μυστικά, ἐγκατέλειπε τὸ βρέφος εἰς τι σπήλαιον. Ἄλλ' ὁ Ἑρμῆς, σταλεῖς ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος, παρέλαβε τὸ βρέφος καὶ τὸ ἔφερεν εἰς τὸ Μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς τοὺς Δελφούς, ὅπου ἀνετράφη ἐντὸς τοῦ ναοῦ ὑπὸ τοῦ πατρὸς του. Ἡ Κρέουσα ἔπειτα ὑπανδρεύθη τὸν Εὐθύθιον, υἱὸν τοῦ Ἑλληνοσ. Καὶ ἐπειδὴ ὁ γάμος τῶν ἦτο ἄκαρπος, ἐπορεύθησαν εἰς τὸ Μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος διὰ νὰ ἐρωτήσωσι περὶ τοῦ πρακτέου. Ἡ Πυθία ἐχρησιμοδότησεν, ὅτι υἱὸς τοῦ Εὐθύθιου θὰ εἶνε ἐκεῖνος, πὺν πρῶτον θὰ συναντήσωσιν, ἐξερχόμενοι ἐκ τοῦ Μαντείου. Οὗτος λοιπόν, πὺν συνήντησεν ἦτο ὁ υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Κρεούσης. Καὶ εἰς μὲν τὴν Κρέουσαν ἀπεκαλύφθη μυστικά, ὅτι αὐτὸς ἦτο υἱὸς της, ὁ δὲ Εὐθύθιος ἐν τῇ ἀφελείᾳ του, ἐπειδὴ ἦτο διαταγὴ τοῦ θεοῦ, ἐδέχθη καὶ ἀνεγνώρισεν αὐτὸν ὡς υἱὸν του νόμιμον. Ὁ Ἰων ἐνηλικιωθεὶς ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῆς Σεληνοῦντος Αἰγιαλοῦ, ὅστις εἶχε κτίσει τὴν ὁμώνυμον πόλιν Αἴγιον. Ἡ δὲ χώρα ἐκείνη ὠνομάσθη Αἰγιαλεῖα εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου ἐπὶ τῆς Πελοποννήσου. Ἐκεῖθεν ὁ Ἰων ἐξεστράτευσε πρὸς βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων, τοὺς ὁποίους ἐπολέμουσι οἱ Ἐλευσίνιοι μὲ τοὺς Θρᾶκας τοῦ Εὐμόλπου. Ἐκ τοῦ Ἰωνος τούτου ὠνομάσθησαν Ἰωνες οἱ κάτοικοι τῆς Αἰγιαλεῖας καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Ἀττικῆς, τοὺς ὁποίους πρῶτος διήρσεσεν εἰς τέσσαρας τάξεις ἢ φυλάς, ἦτοι εἰς Αἰγικορεῖς, Ἀργαδεῖς, Ὀπλητας καὶ Γελέοντας ἢ Παράλους, δηλ. Ποιμένας, πὺν ἐλέγοντο καὶ Διάκριοι, Γεωργοὺς ἢ Πεδιεῖς, Ἐνόπλους καὶ ναυτικούς. Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, ὁ Ἰων ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος Πολέμαρχος τῶν Ἀθη-

νων, καὶ εἰς αὐτὸν ἀπεδίδεδο ἡ πρώτη μορφή τῆς ἐν Ἀττικῇ συμπηχθείσης Πολιτείας. Οἱ Ἐρεχθεῖδαι συνεχωνεύθησαν μετὰ τὸν λαὸν τοῦ Ἴωνος καὶ ἀπερροφήθησαν. Ἐπειτα ἐπὶ Θησέως ἔγινεν ἡ ἔνωσις τῶν συνοικισμῶν τῆς λεκάνης τοῦ Κηφισσοῦ καὶ ἔπειτα ὄλων τῶν κρατιδίων τῆς Ἀττικῆς δύο ἢ τρεῖς αἰῶνας μετὰ τὴν θεμελίωσιν τῆς Κεκρωπίας. Οὕτω Κραναοὶ (Ἐλευσίνιοι), Κεκρωπίδαι, Πελασγοί, Ἐρεχθεῖδαι καὶ Ἴωνες συνεχωνεύθησαν εἰς ἓνα λαὸν καὶ ὠνομάσθησαν Ἀθηναιοί, ἀπὸ τὴν πόλιν Ἀθῆναι, τῆς ὁποίας πολιτοῦχος θεὰ ἐκηρύχθη ἡ Ἀθηνᾶ μετὰ τὴν φιλονεικίαν τῆς πρὸς τὸν Ποσειδῶνα, θεὸν τῆς θαλάσσης.

ΚΕΦ. 24.—ΟΙ ΔΩΡΙΕΙΣ.

Ἐκατὸν ἔτη περίπου μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, ἤτοι περὶ τὸ 1100 π.Χ. ἐγένετο ἡ κάθοδος τῶν Δωριέων (Δωριεῖς = ἄνθρωποι τῶν δασῶν), ἀπὸ τὰς βορείους χώρας, μετὰ τὴν πρόφασιν νὰ ἐπαναφέρουν τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἡρακλέους εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ Πελοπόννησον.

Τὴν πρώτην ὄθησιν ἔδωκαν οἱ ἐκ τῆς Θεσπρωτίας τῆς Ἡπείρου λεγόμενοι Θεσσαλοὶ = παραλιακοί. Οὗτοι διαβάντες τὰ ὄρη τῆς Πίνδου καὶ τοῦ Βοΐου ἐπέπεσαν κατὰ τῶν Αἰολέων καὶ κατέλαβον τὴν χώραν, τὴν ὁποίαν ἔκτοτε ὠνόμασαν Θεσσαλίαν. Οἱ δὲ Αἰολεῖς τῆς χώρας ταύτης ἄλλοι μὲν ὑπετάγησαν εἰς τοὺς ἐπιδρομεῖς καὶ ἐκαλλιέργουν τὴν γῆν διὰ λογαριασμὸν τῶν κυρίων τῶν καὶ ὠνομάζοντο ὑπὸ τῶν κυρίων τῶν Πενέσται, δηλ. ἄνθρωποι, ποὺ ἐκέρδιζον τὸ ψωμί τῶν μετὰ πόνους = κόπους. Μέρος ὁμοῦ τῶν Αἰολέων ὑπὸ τὸ ὄνομα Βοιωτοί, κατέβησαν νοτιώτερον καὶ κατέλαβον τὴν χώραν τῶν Προελλήνων Καδμείων καὶ ὠνόμασαν τὴν χώραν Βοιωτίαν.

Ἄλλη δὲ μοῖρα Δωριέων, ὁρμηθεῖσα ἐκ τῆς Δωρίδος, ἐδοκίμασε διὰ τοῦ Ἴσθμοῦ νὰ περάσῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἀλλ' ἀπεκρούσθη δύο φορὰς. Ἐπειδὴ δὲ τὸ Μαντεῖον, ἐρωτηθὲν, εἶχε γνωμοδοτήσει, ὅτι θὰ ἐπιτύχῃ, ἐὰν περάσῃ διὰ τοῦ στενοῦ, καὶ ἔπειδὴ ἀπέτυχον δύο φορὰς διὰ τοῦ στενοῦ τῆς ξηρᾶς, ἐσκέφθησαν, ὅτι τὸ Μαντεῖον ἐννοεῖ τὸ στενὸν τῆς θαλάσσης καὶ τότε κατῆλθον εἰς τὴν Αἰτωλίαν.

Ἐλαβαν ὡς σύμμαχον καὶ βοηθὸν τὸν βασιλέα τῆς Αἰτωλίας Ὀξύλον, ἐναυπήγησαν πλοῖα εἰς τὴν παραλίαν τῆς Αἰτωλίας πρὸς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ἔδρυσαν εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην κατοικίας καὶ ὠνόμασαν τὴν κόμην ἐκείνην Νάυπακτον, = ναῦς — πήγνυμι, δηλ. ναυπηγεῖον.

Καὶ ἀφοῦ ἔτελείωσεν ἡ ναυπήγησις, βοηθούμενοι καὶ ἀπὸ τοὺς Αἰτωλοὺς, οἱ Δωριεῖς, διέβησαν τὸ στενὸν τῆς θαλάσσης μεταξὺ Ρίου καὶ Ἀντιρρίου καὶ ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὅπου διὰ πολέμων πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ τοὺς ἄλλους κατοίκους κατέλαβον τὰ φρούρια τῶν Ἀχαιῶν, ὅπου κατόκησαν οἱ Δωριεῖς καὶ ἐκυριάρχησαν τῆς χώρας ταύτης.

Καὶ τὴν μὲν χώραν τῶν Ἑλλείων τὴν παρεχώρησαν εἰς τὸν Ὄξυλον βασιλέα τῶν Αἰτωλῶν, οἱ δὲ τρεῖς Ἑρακλεῖδαι, Τήμενος, Κρεσφόντης καὶ Ἀριστόδημος ἐμοιράσθησαν ὡς ἐξῆς τὴν λοιπὴν Πελοπόννησον: Ὁ μὲν Τήμενος ἔλαβε τὴν βασιλείαν Ἄργους, Μυκηνῶν, Τύρινθος καὶ Κορίνθου· ἦτοι τὴν Ἀργολιδοκορινθίαν. Ὁ Κρεσφόντης τὴν Μεσσηνίαν καὶ ἐπειδὴ ὁ Ἀριστόδημος εἶχεν ἀποθάνει, οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Εὐρυσθένης καὶ Προκλῆς κατέλαβον τὴν Λακωνίαν καὶ ἐπειδὴ ἐβασίλευον καὶ οἱ δύο ὁμοῦ ἐπεκράτησε τὸ ἔθιμον νὰ ἔχη ἡ Σπάρτη εἰς τὸ ἐξῆς δύο βασιλεῖς.

Οἱ νέοι οὗτοι κατακτηταὶ τῆς Πελοποννήσου ἠλλάξαν ἐκ θεμελιῶν τὴν κατάστασιν τῆς Πελοποννήσου. Διότι ὁ σπουδαῖος ἐκεῖνος Μυκηναϊκὸς πολιτισμὸς τῶν Ἀχαιῶν, Δαναῶν, Ἀργείων κατεστράφη, διότι οἱ ἐπελθόντες Δωριεῖς ἦσαν τραχεῖς καὶ κατὰ πολὺ ἀμαθέστεροι τῶν ὑποταγέντων ἐντοπίων. Μόνον ἡ Ἀρκαδία εἶχε μείνει ἀνέπαφος· διότι οἱ Ἀρκαῖδες συνεβιβάσθησαν μὲ τοὺς εἰσβολεῖς καὶ παρέμειναν οὐδέτεροι εἰς τὰς συρράξεις ἐκείνας.

Οἱ δὲ Αἰτωλοὶ τοῦ Ὄξυλου, ποὺ κατέλαβον τὸ ΒΔ. τμήμα τῆς Πελοποννήσου, ἀνεμίγησαν μὲ τοὺς ἐντοπίους Ἑλλείους καὶ ἀπετέλεσαν τοὺς Αἰτωλοηλείους. Οἱ δὲ Δωριεῖς, ὑποτάξαντες τοὺς λαοὺς τῶν Ἀχαιῶν, ἐπέβαλαν νέαν κατάστασιν πραγμάτων. Καὶ οὗτοι μὲν κατώκησαν εἰς τὰ ὄχυρά τῶν πόλεων, οἱ δὲ πρῶν κἀτοικοὶ εἰς χωρία, διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς, τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὰς τέχνας, καὶ ἐπλήρωναν βαρεῖς φόρους πρὸς διατροφήν τῶν νέων κυρίων τῆς χώρας, οἱ ὁποῖοι κατεγίνοντο μόνον εἰς τὰ πολεμικὰ ἔργα. Καὶ τὸ πλεῖστον μὲν τῶν Ἀχαιῶν συνεμορφώθη πρὸς τὴν νέαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων· ἄλλοι ὅμως κατέφυγον εἰς τὰ ὄρη καὶ κατόπιν πολλῶν ἀγῶνων ὑπετάγησαν καὶ μετεβλήθησαν εἰς δούλους τῶν κυρίων τῶν (εἴλωτες ἐν Λακωνίᾳ). Πλήθη δὲ τινα Ἀχαιῶν συνεκεντρώθησαν εἰς ΒΔ γωνίαν τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐγκατεστάθησαν ἐκεῖ καὶ ἀπὸ τότε ἐκλήθη τὸ μέρος ἐκεῖνο Ἄχαια.

Οἱ Ἀχαιοὶ ὅμως οὗτοι, διὰ νὰ ἐγκατασταθοῦν ἐκεῖ, ἐξεδίωξαν τοὺς Ἰῶνας, ποὺ εὐρίσκοντο εἰς ἐκεῖνα τὰ παράλια τοῦ Κορινθιακοῦ. Οἱ δὲ Ἰῶνες ἐκείνων τῶν μερῶν κατέφυγαν πρὸς τοὺς ὁμοφύλους τῶν Ἰῶνας τῆς Ἀντικῆς χώρας. Καὶ ἐπειδὴ εἰς τὴν Ἀττικὴν συνεκεντρώθη πολὺ πλῆθος Ἰῶνων καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ ζήσωσιν, μέρος μὲν ἐπροχώρησεν εἰς τὴν Βοιωτίαν. Ἐκεῖ ἠνώθησαν μὲ πολλοὺς Αἰολεῖς, ποὺ εἶχον ἔλθει ἐκ Θεσσαλίας καὶ ἐπέρασαν εἰς Μ. Ἀσίαν. Εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν ἀπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου μέχρι τῆς Σμύρνης ἐγκατεστάθησαν, ιδρύσαντες δώδεκα πόλεις (Αἰολικὴ Λαυδεκάπολις). Ἀλλὰ καὶ ἄλλο μέρος τῶν Ἰῶνων μετὰ ταῦτα ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν, ὅπου εἰς τὰ παράλια πρὸς νότον τῆς Σμύρνης ἔκτισε ἑτέρας πόλεις, αἱ ὁποῖαι ἐκλήθησαν Ἰωνικὴ Λαυδεκάπολις ἢ Ἰωνία. Ἡ δὲ Σμύρνη, ποὺ ἦτο ἡ τελευταία Αἰολικὴ ἀποικία ἐπει-

δὴ συνωκίσθη ἀπὸ πλειοτέρους Ἴωνας ἔγινεν Ἴωνική. Βραδύτερον δὲ πρὸς νότον τῶν Ἴωνικῶν πόλεων ἰδρούθησαν ἕξ πόλεις ὑπὸ τῶν Δωριέων τῆς Πελοποννήσου, αἱ ὁποῖαι ὠνομάσθησαν Δωρικὴ Ἑξάπολις.

Ἐκ τῶν νήσων δὲ πρὸς τὴν Μ. Ἀσίαν, ἡ μὲν Λέσβος κατοικήθη τότε ἀπὸ Αἰολεῖς καὶ Ἀχαιοὺς, ἡ Χίος καὶ ἡ Σάμος ἀπὸ Ἴωνας, ἡ δὲ Ρόδος ἀπὸ Δωριεῖς. Καὶ οὕτως εἶχεν ἀρχίσει ὁ ἀποικισμὸς τῶν Ἑλλήνων εἰς ἄλλας χώρας ἔξω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ Δωριεῖς μὲ τὴν κάθοδόν των ἐξήπλωσαν καὶ τὸ ὄνομα Ἑλλήνες καὶ Ἑλλάς, ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐτέθησαν εἰς ἀχρηστείαν τὰ διάφορα φυλετικὰ ὀνόματα καὶ ὠνομάσθησαν πάντες Ἑλλήνες.

ΚΕΦ. 25.—ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ.

Τὸ ὄνομα Ἑλλανες Δωρικῶς ἢ Ἑλληνες Ἴωνικῶς, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, εἶχε δοθῆ κατὰ τοὺς προελληνικοὺς ἔτι χρόνους εἰς τοὺς ἱερεῖς τοῦ Μαντείου τῆς Δωδώνης ἐν Ἠπείρῳ πρὸς τιμὴν τοῦ Δωδωναίου Διός, ὅπερ ὑπῆρξεν ἀρχαιότερον τοῦ Δελφικοῦ. Διότι οἱ ἱερεῖς ἐκεῖνοι ἀνῆκον εἰς τὸ γένος τῶν Σελλῶν (ἐκ τοῦ σέλας = φῶς, ἐξ οὗ Σελάνα ἢ Σελήνη = φωτεινὴ καὶ Σήλιος, τὸ δὲ σ μετετράπη εἰς δασείαν καὶ ἔγινεν ἡ λ ι ο ς). Ἐπομένως Σελλοὶ σημαίνει ἄνθρωποι φωτισμένοι, θεοφώτιστοι, διότι ἐξηγοῦσαν τοὺς χρησμοὺς τοῦ Δωδωναίου Διός. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐθεωρεῖτο τίτλος τιμητικὸς, οἱ πέριξ κάτοικοι τοῦ Μαντείου ἐκαυχῶντο ὅτι κατάγονται ἐκ τῆς χώρας τῶν Σελλῶν ἢ Ἑλλῶν (τὸ σ = ς). Ἀπὸ αὐτοῦ προῆλθε καὶ ἡ λέξις Ἑλλάς καὶ Ἑλλην καὶ Ἑλληνες. Ἀλλὰ βαθυμῶν τὸ ὄνομα Ἑλληνες ὡς τιμητικὸν καὶ ζηλευτόν, τὸ παρέλαβαν ὄλοι αἱ συγγενικαὶ φυλαί, ὧν αἱ πλείσται ἦσαν Δωρικαί. Πᾶντες ἦσαν ὁμόγλωσσοι καὶ ὁμόθησκοι. Καὶ παρουσίαζε μὲν ἐκάστη φυλὴ μερικοὺς ἰδιωτισμοὺς γλωσσικῶς, ἀλλ' ἠδύναντο νὰ συνεννοηθῶσι μεταξύ των αἱ διάφοροι φυλαί. Θεοὺς εἶχαν τοὺς ἰδίους, λατρείαν ὁμοίαν, ἦθη καὶ ἔθιμα τὰ ἴδια. Τότε ἐγεννήθη καὶ ἡ Ἐθνικὴ συνείδησις μεταξύ τῶν Ἑλλήνων. Καὶ διὰ νὰ μὴ περιέρχωνται εἰς ἐμφυλίους ρήξεις, ἴδρυσαν τὰ Ἀμφικτυονικὰ συνέδρια, τὰ ὁποῖα πάντοτε προσεπάθον νὰ συμβιβάζωσι τοὺς διαφιλονεικοῦντας Ἑλληνας. Αἱ δὲ καθιερωθεῖσαι ἀργότερον κοιναὶ θρησκευτικαὶ πανηγύρεις καὶ ἀγῶνες, ὡς τὰ Ὀλύμπια, τὰ Πύθια, τὰ Ἴσθμια καὶ τὰ Νέμεα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐλάμβανον μέρος πάντες οἱ ἀνεγνωρισμένοι ὡς Ἑλληνες, συνετέλεσαν τὰ μέγιστα εἰς τὴν Ἐθνικὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ.

Καὶ τὰ μὲν Ὀλύμπια ἐτελοῦντο εἰς τιμὴν τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ τῆς Ἡλιδος κατὰ τετραετίαν. Τὰ Πύθια εἰς Δελφούς πρὸς τιμὴν τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος, τὰ Ἴσθμια πρὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ τῆς θαλάσσης Ποσειδῶνος καὶ τὰ Νέμεα ἐν Νεμέᾳ εἰς τιμὴν τοῦ μεγίστου ἥρωος Ἡρακλέους. Ἐπίσης αἱ ἐστίαι, ὅπου ἐτελοῦντο τὰ διάφορα Μυστήρια, ὡς ἦσαν

τὰ Ἐλευσίνια ἐν Ἐλευσίνι, τῶν Καβείρων Δαιμόνων ἐν Σαμοθράκῃ κ.λ.π. Προσέτι τὰ διάφορα Ἀσκληπιεῖα, εἰς τὰ ὅποια προσήρχοντο πρὸς θεραπείαν ἀπὸ ὅλα τοῦ Ἑλληνισμοῦ μέρη, ὅπως ἦσαν τὸ Ἀσκληπιεῖον τῆς Ἐπιδαύρου ἐν Ἀργολίδι καὶ τὸ Ἀμφιαράειον ἐν Ἀττικῇ. Πάντα ταῦτα συνετέλουν εἰς τὴν σύσφιξιν τῶν Ἐθνικῶν δεσμῶν μεταξύ ὄλων τῶν Ἑλλήνων.

ΚΕΦ. 26.—ΤΟ ΔΟΓΜΑ ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ.

Οἱ εὐφάνταστοι ὅμως Ἕλληνες διὰ τὰ ἐξουδετερώσουν ὅλους τοὺς προαναφερθέντας μύθους περὶ καταγωγῆς καὶ τῆς ὀνομασίας των, οἱ ὅποιοι μῦθοι εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἀποβαίνουν δυσεξήγητοι ἢ καὶ συγκρούονται ἀναμεταξύ των, ἐπλασαν λίαν εὐφυῶς τὴν ἐξῆς παραδόσιν, ἢ ὁποία ἀπέβη σὺν τῷ χρόνῳ ὡς ἀμετάτρεπτον πλέον δόγμα, πιστευόμενον ὑπὸ πάντων.

Ἐπειδὴ ὁ κόσμος εἰς μίαν παναρχαίαν ἐποχὴν ἐξώκειλε καὶ διεφθάρη, οἱ θεοὶ ἀπεφάσισαν νὰ καταστρέψουν τὴν γενεὰν ἐκείνην τῶν ἀμαρτωλῶν. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ μόνος ἐνάρετος, ποὺ εὗρίσκετο τότε, ἦτο ὁ Δευκαλίων καὶ ἡ σύζυγός του Πύρρα, τοὺς συνεβούλευσαν νὰ ἔμβωσιν εἰς πλοῖον, καλῶς ἐστεγασμένον καὶ μὲ πολλὰς προμηθείας τροφῶν (1). Τότε ὁ μὲν Ζεὺς ἤρχισε νὰ ἐκσφενδονίξῃ τοὺς κεραυνοὺς ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου, ὁ Ποσειδῶν νὰ ταράσῃ τὴν θάλασσαν μὲ τὴν τρίαινάν του, ὁ δὲ Αἴολος θεὸς τῶν ἀνέμων ἤνοιξε τοὺς ἀσκοὺς καὶ ἐξεχύθησαν οἱ ἀνεμοὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἠνοίγησαν οἱ καταρράκται τοῦ Οὐρανοῦ καὶ ἔπεσε τόση βροχὴ, ὥστε ἐκ τῶν πλημμυρῶν πάντες ἐπνίγησαν καὶ μόνον τὸ σκάφος τοῦ Δευκαλίωνος ἐσώθη. Ὅτε δὲ τὰ ὕδατα ἀπεσύρθησαν ἐκ τῆς ξηρᾶς, ἐξῆλθεν ὁ Δευκαλίων μετὰ τῆς Πύρρας εἰς τὴν Φθίαν τῆς Θεσσαλίας.

Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ διασωθὲν ζεῦγος ἐστενοχωρεῖτο ἐπὶ τῆς γῆς μόνον του, τοὺς συνεβούλευσεν ὁ Ζεὺς διὰ τοῦ Ἀπόλλωνος θεοῦ τοῦ φωτός, νὰ ρίψωσιν ὀπισθὲν των λ α α ς = πέτρας. Καὶ ὅσαι μὲν πέτραι ἐρρίφθησαν ἀπὸ τὸν Δευκαλίωνα, μετεβλήθησαν εἰς ἄνδρας, ὅσαι δὲ ἐρρίφθησαν ἀπὸ τὴν Πύρραν μετεβλήθησαν εἰς γυναῖκας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπετελέσθη πάλιν λ α ὀ ς = πετρογεννημένος. Ἐπὶ δὲ τοῦ λαοῦ τούτου ἐβασίλευσεν ὁ Δευκαλίων.

Ὁ Δευκαλίων ἐγέννησε τὸν Ἕλληνα, ὅστις ἐβασίλευσεν ἐπὶ τοῦ λαοῦ τοῦ πατρὸς του. Καὶ ἐκ τοῦ Ἕλληνος οἱ ὑπῆκοοι ὀνομάσθησαν Ἕλληνες. Ὁ δὲ Ἕλλην ἐγέννησε τρεῖς υἱούς, τὸν Δῶρον, τὸν Αἴολον καὶ τὸν Εὐθύθον. Ὁ δὲ Εὐθύθος ἐγέννησε δύο σημαντικοὺς υἱούς, τὸν Ἴωνα καὶ τὸν Ἀχαιόν.

Καὶ ἐνόσφ μὲν ἠδύναντο νὰ διατραφῶσιν εἰς τὴν Φθίαν, παρέμειναν

1. Παραπλήσιος μῦθος πρὸς τὸν τῆς Κιβωτοῦ τοῦ Νῶε τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

ἐκεῖ. Ὅτε ὅμως ἐπληθύνθη ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς, ἀπεφάσισαν νὰ μετοικήσωσιν. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ Εὐθύθης εἶχεν ἀποθάνει, ὁ λαὸς τῶν Ἑλλήνων ἐμοιράσθη εἰς τέσσαρα μέρη. Καὶ τότε ὁ μὲν Δῶρος μὲ τὸν λαόν του κατώκησαν τὴν Ἡπειρον καὶ Μακεδονίαν καὶ ὀνομάσθησαν Δωριεῖς Ἑλληνες. Ὁ Αἰόλος μὲ τὸν λαόν του κατώκησαν τὴν Θεσσαλίαν καὶ Βοιωτίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα Αἰολεῖς Ἑλληνες. Ὁ Ἴων μὲ τὸν λαόν του κατώκησε τὴν Ἀττικὴν καὶ τὴν παραλίαν τῆς Πελοποννήσου εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἴωνες Ἑλληνες. Ὁ δὲ Ἀχαιοὶ μὲ τὸν λαόν του κατώκησαν τὴν λοιπὴν Πελοπόννησον ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀχαιοὶ Ἑλληνες. Ἀπαντα δὲ τὰ τμήματα ταῦτα ἔλαβον ἐν ὄνομα Ἑλλᾶς διότι εἰς ὅλα κατώκησαν Ἑλληνες ἤτοι Δωριεῖς, Αἰολεῖς, Ἴωνες καὶ Ἀχαιοί.

Ἄλλὰ μὲ τὴν αὔξησιν τῶν πληθυσμῶν καὶ νέων μετακινήσεων κατώκηθησαν καὶ τὰ ἐπίλοιπα μέρη καὶ αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου, τοῦ Ἴονίου πελάγους καὶ ἡ Κρήτη καὶ ἡ Κύπρος. Εἰς μερικὰ δὲ τμήματα βαθμηδὸν ἐγένετο καὶ ἀνάμιξις τῶν τεσσάρων φυλῶν, αἱ ὁποῖαι κατ' ἀρχὰς εἶχον ζῆσει κεχωρισμένως εἰς τὰς ἰδίας τῶν χώρας. Εἰς διάφορα μέρη οἱ Ἀχαιοὶ εἶχον ἀναμιχθῆ μὲ Αἰολεῖς, ὁμοίως οἱ Ἴωνες εἶχον ἀναμιχθῆ μὲ Αἰολεῖς καὶ οἱ Δωριεῖς μὲ Αἰολεῖς. Δι' αὐτὸ καὶ αἱ γλωσσικαὶ διάλεκτοι κατ' ἀρχὰς διεκρίνοντο ἀπ' ἀλλήλων καὶ τοιαῦται ἦσαν ἡ Δωρική, ἡ Αἰολική, ἡ Ἴωνική καὶ ἡ Ἀχαική. Βραδύτερον ὅμως ἀνεφάνησαν καὶ ἰδιώματα Ἀχαιοαἰολικόν, Αἰολοδωρικόν καὶ Ἀττικόν.

Ἄλλ' εἴτε δεχθῶμεν ὅτι τὸ ὄνομα Ἑλλὰς καὶ Ἑλληνες προῆλθεν ἀπὸ τοὺς Σελλοὺς τῆς Λαωδώνης, εἴτε δεχθῶμεν ὅτι προῆλθεν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνος, υἱοῦ τοῦ Δευκαλίωνος καὶ πατρὸς τοῦ Λῶρου καὶ Αἰόλου καὶ πάππου τοῦ Ἴωνος καὶ Ἀχαιοῦ, ἐν εἴνε βέβαιον ὅτι ὀλίγα ἔτη πρὸ τῶν ἱστορικῶν χρόνων δηλαδὴ περὶ τὸ 900—800 π.Χ. παρουσιάζεται ἐν ἔθνος ὁμοιογενές, ὁμόγλωσσον καὶ ὁμόθρησκον, τὸ ὁποῖον κατέχει ὅλα τὰς νοτίους χώρας τῆς Βαλκανικῆς ἢ Ἑλληνικῆς Χερσονήσου ἀπὸ τὰ Κεραυνία ὄρη τῆς σημερινῆς Χειμάρρας, τοῦ Σκάρδου καὶ τοῦ Ρίλου πρὸς βορρᾶν μέχρι τῆς Κρήτης πρὸς νότον, τοῦ Ἀξιοῦ ποταμοῦ πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τῆς Ἀδριατικῆς πρὸς δυσμὰς, μὲ τὸ ὄνομα Ἑλλᾶς καὶ Ἑλληνες καὶ τοῦτο μόνον μᾶς ἐνδιαφέρει νὰ γνωρίζωμεν.

Μολοντί δὲ πολιτικῶς ἦσαν χωρισμένοι εἰς πολλὰς μικρὰς ἐπικρατείας ὑπὸ διάφορα πολιτικὰ καθεστῶτα, διότι ἀλλοῦ μὲν ἐβασίλευον βασιλεῖς (τύραννοι) ἀλλοῦ ὀλιγαρχαί, ἀλλοῦ σκιώδεις δημοκραταί καὶ ἀλλοῦ ἄλλα, ἡ Ἐθνικὴ ὅμως συνείδησις πανταχοῦ ἦτο ἡ ἰδία «Ἑλληνική», ὡς διεφαίνετο ἐκ τῶν Πανελληνίων ἀγώνων, τῶν Ἀμφικτυονίων, τῆς Θρησκείας, τῶν ἠθῶν, τῶν ἐθίμων, τῆς γλώσσης, τῆς γραφῆς, τῶν Μυστηρίων, τῶν Ἀσκληπιείων κ.ἄ.

(Τέλος τῆς Μυθικῆς περιόδου)

Β'. ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ — ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΜΦΑΝΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ
ΜΕΧΡΙ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΤΟΥ Β' ΠΑΤΡΟΣ ΤΟΥ ΜΕΓ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ —
ΑΠΟΙΚΙΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΕΝ ΘΡΑΚΗ.

ΚΕΦ. 27.— ΤΙ ΛΕΓΟΝΤΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ.

Εἰς τὴν προϊστορικὴν Ἑλλάδα, τὸ πρῶτον ὁ Κάδμος εἶχε φέρει εἰς τὴν Καδμείαν καὶ εἶχε διδάξει εἰς τοὺς κατοίκους τὰ 16 γράμματα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἁλφάβητου. Σὺν τῷ χρόνῳ ἤρχισαν νὰ μεταδίδωνται ταῦτα ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, καὶ διὰ τῆς προσθήκης καὶ ἄλλων φθόγγων, εἶχε πλέον συμπληρωθῆ τὸ Ἑλληνικόν ἁλφάβητον, ὥστε νὰ χρησιμεύῃ αὐτὸ ὡς μέσον πρὸς μετάδοσιν τῶν διανοημάτων καὶ τῶν σκέψεων ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς ἀνθρώπον, ἔστω καὶ μακρὰν διαμένοντος τοῦ πρώτου ἀπὸ τὸν δεύτερον. Ἦρκει μόνον ὁ πρῶτος νὰ χαραξῆ διὰ τῶν 24 γραμμάτων τὰς λέξεις πού ἤθελε νὰ εἴπῃ ἐπὶ πλάκῳ ἢ ἐπὶ πανίῳ ἀλειμμένῳ μὲ κηρὸν καὶ νὰ στείλῃ τὴν πλάκα ἢ τὸ πανίον μὲ τὸν κηρὸν εἰς τὸν παραλήπτην.

Μὲ τὴν βαθμιαίαν δὲ διάδοσιν τῆς γραφῆς καὶ τῆς ἀναγνώσεως, ἤρχισαν οἱ γνωρίζοντες γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν νὰ σημειώνωσι τὰ λαμβάνοντα χώραν διάφορα γεγονότα, τὰ ὅποια ἐθεώρουν ὡς σπουδαῖα πρὸς μετάδοσιν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἀπογόνους. Ἄλλ' ἔλειπεν ἡ χρονολογικὴ ἀφαιτηρία, δηλ. ἓν σημεῖον χρόνου, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ εἶνε ἡ βάσις ἀρχῆς χρονολογίας. Ἐπειδὴ δὲ εἶχον συστηθῆ οἱ Πανελληνιοὶ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες 500 περίπου ἔτη μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῶν Ἑλληνοδικῶν νὰ ληφθῆ ὡς ἀφαιτηρία τὸ πρῶτον ἔτος τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος, καθ' ἣν ὡς Ὀλυμπιονίκης ἐστέφη ὁ Ἥλειος Κόροιβος. Τὸ ἔτος δὲ αὐτὸ συγκρινόμενον μὲ τὸ σημερινὸν ἡμερολόγιον εἶνε τὸ 776 π.Χ. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες ἐτελοῦντο κάθε τέσσαρα ἔτη, ἐκάστη Ὀλυμπιάς περιελάμβανε τέσσαρα πλήρη ἔτη. Διὰ τοῦτο οἱ ἀρχαῖοι ἐσημεῖον τὸ κάθε γεγονὸς κατὰ ποῖον ἔτος καὶ ποίας Ὀλυμπιάδος ἐγένετο. Οἱ ἀπὸ τὸ 776 π.Χ. λοιπὸν καὶ ἐξῆς χρόνοι λέγονται *Ἱστορικοὶ Χρόνοι*. Ἄλλ' ἡμεῖς σή-

μερον ἔχομεν ὡς ἀφετηρίαν τὴν γέννησιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τοῦτο τὰ γεγονότα πού συνέβησαν ἀπὸ τοῦ 776, δηλ. ἀπὸ τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος μέχρι τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ τὰ σημειοῦμεν ὡς γενόμενα π. Χ. = (πρὸ Χριστοῦ). Τὰ δὲ γεγονότα πού συνέβησαν μετὰ τὴν Γέννησιν, τὰ σημειώομεν ὡς μ. Χ. = (μετὰ Χριστόν).

Ὅλαι δὲ αἱ χρονολογίαι, πού ἀναφέρονται εἰς γεγονότα τῆς ἐποχῆς τῶν Προελλήνων καὶ τῶν μετέπειτα Πρωτοελλήνων, ἦτοι ἀπὸ 2000 π. Χ. ἕως 776 μ. Χ., σημειοῦνται κατὰ συμπερασμόν. Καὶ δὲν δυνάμεθα μὲν νὰ βεβαιώσωμεν, ὅτι αἱ τοιαῦται χρονολογίαι ἀποδίδουν ἐπακριβῶς τὸν χρόνον τῶν γεγονότων τῆς Προϊστορίας, ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι δὲν ἀπέχουν καὶ πολὺ ἀπὸ τὴν ἀκρίβειαν. Διὰ τοῦτο σημειοῦνται μᾶλλον κατὰ ποῖον αἰῶνα τῶν προϊστορικῶν χρόνων ἐγένοντο.

ΚΕΦ. 28.— ΕΜΦΑΝΙΣΙΣ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΚΗΝΗΣ.

Κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα τὴν Προϊστορικῆς ἐποχῆς, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 850—776 π. Χ. ἔκαμε τὴν ἐμφάνισίν της ἄλλη ἰσχυρὰ Ἑλληνοδωρικὴ φυλὴ, ἡ ὁποία, σὺν τῷ χρόνῳ, ὅπως θὰ ἴδωμεν, ὑπέταξεν ἅπασαν τὴν Χερσονήσον καὶ ἔπειτα ἅπαντα τὸν τότε γνωστὸν κόσμον τῆς Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς. Ἡ φυλὴ αὕτη εἶνε ἡ τῶν Μακεδνῶν ἢ Μακεδόνων. Ἡ λέξις Μακεδνός ἢ Μακεδών παράγεται ἐκ τῆς Δωρικῆς λέξεως μάκος = μήκος. Μακεδνός = ἄνθρωπος μακρός, δηλ. ὑψηλός. Οἱ ὑψηλόσωμοι οὗτοι ἄνδρες, ἐπὶ Δευκαλίωνος, ἀναφέρεται ὅτι κατόκουν εἰς τὰ ὄρη τῆς Φθιωτιδοφωκίδος. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Καδμεῖοι τῶν Θηβῶν ἐξήπλωσαν τὴν ἐξουσίαν των εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, οἱ Μακεδόνες διηυθύνθησαν μὲ τὰ κοπάδια τῶν ζώων των πρὸς βορρᾶν καὶ κατόκησαν τὴν Πίνδον, τὴν Ὀσσαν καὶ τὸν Ὀλύμπον. Ὡς ὀρεσίβιοι δὲ εἶχον ἀνάστημα ὑψηλότερον τῶν ἄλλων λαῶν. Ὁ Ἡσίοδος φρονεῖ ὅτι τὸ ὄνομα ἐδόθη εἰς τὸν λαὸν τοῦτον ὑπὸ τοῦ Μακεδόνο, υἱοῦ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θυίας, θυγατρὸς τοῦ Δευκαλίωνος. Κατ' ἄλλους, ὑπὸ τοῦ Μακεδόνο, υἱοῦ τοῦ Λυκάωνος, βασιλέως τῆς Πιμαθίας.

Κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς ἔτι χρόνους μετηνάστευσαν εἰς τὴν πρὸς βορρᾶν τοῦ Ὀλύμπου χώραν, κατοικουμένην τότε ὑπὸ διαφόρων Δωρικῶν γενεῶν καὶ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Παιόνων καὶ κατέλαβον τὴν εὐρείαν πεδιάδα τῆς Ἡμαθίας, τὴν ὁποίαν ὠνόμασαν Μακεδονίαν καὶ ἔσχον ὡς πρωτεύουσάν των τὰς Αἰγὰς = Ἐδεσσαν. Καὶ Αἰγαὶ ὠνομάσθη, διότι ἦτο μὲν φρούριον ὀχυρὸν τῶν Παιόνων, ἀλλ' ὁ ἀρχηγὸς τῶν Μακεδόνων Περδίκκας Τημενίδης, γόνος τοῦ Ἡρακλείδου Τημένου ἀπὸ τὸ Ἄργος, ἐλθὼν εἰς τὴν χώραν ταύτην καὶ λαβὼν τὴν ἀρχηγίαν τῶν Μακεδόνων μὲ τοὺς ἀδελφούς του Γουάνην καὶ Ἀέροπον, κατέλαβον τὸ φρούριον διὰ δό-

λου. Περί ὕραν δηλαδή, πού ἤρχισε νά σκοτεινιάζει καί νά πίπτῃ πυκνή δμίχλη εἰς τόν ὑγρὸν ἐκεῖνον τόπον ἀπὸ τὰ πολλὰ ὕδατα, εἰσῆλθον οὗτοι εἰς τὸ φρούριον κρυπτόμενοι μεταξὺ σωροῦ αἰγῶν, αἱ ὁποῖαι εἰσῆρχοντο κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ἀπὸ τὴν πύλην τοῦ φρουρίου. Τὸ φρούριον λοιπὸν τοῦτο τὸ ἔκαμαν πρωτεύουσάν των μὲ τὸ ὄνομα «*Αἰγαί*». Βραδύτερον ὁμως ἐπεκράτησε πάλιν τὸ προηγούμενον ὄνομα «*Ἐδεσσα*», ὅπερ σημαίνει τόπος ὕδατώδης (νερότοπος).

Ὁ ἀοίδιμος Γυμνασιάρχης Πέτρος Παπαγεωργίου, Θεσσαλονικεὺς, ἔξοχος φιλόλογος καὶ ἀρχαιολόγος, ἔγραψεν ὅτι ἡ λέξις Ἐδεσσα προῆλθεν ἀπὸ τὴν Μακεδονικὴν λέξιν *Βέδν*, τὸ ὁποῖον σημαίνει εἰς τὴν Μακεδονικὴν διάλεκτον ἦ δ ω ρ, καὶ δι' αὐτὸ τὴν ὠνόμαζε *Βέδνυσσα*. Ἀλλὰ τὸ μὲν β ἐγένετο δασεῖα, τὸ δὲ ν ἐγένεν ε. Οὕτω *Βέδνυσσα* = Ἐδεσσα. Ἡ δὲ λέξις *βέδν* εἶνε συγγενῆς τῆς λέξεως *βύδωρ* = ὕδωρ (ρίζα ὕδατ). Ἴσως καὶ τὸ Σλαβικὸν *βόδα* παραγέται ἐκ τῆς ἰδίας λέξεως.

Κατ' ἄλλους θεμελιωτῆς τοῦ Μακεδονικοῦ Κράτους ἐπὶ τῆς Ἡμαθίας ὑπῆρξεν ὁ *Τημενίδης Κάρανος*. Ἀλλ' ὡς φαίνεται ὁ Κάρανος εἶνε τὸ αὐτὸ πρόσωπον μὲ τὸν Περγίκαν, ὁ ὁποῖος ἀνεκηρύχθη ὑπὸ τῶν ὑπηκόων του *Κάρανος* = βασιλεὺς. Διότι ἡ λέξις *Κοίρανος* ἔγινε Μακεδονιστὶ *Κάρανος*. «*Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἰς κοίρανος ἔστω*», λέγει ὁ Ὀμηρος. Πολλοὶ λοιπὸν ἐξέλαβον τὸν τίτλον «*Κάρανος*», ὡς κύριον ὄνομα, ἐξ οὗ καὶ ἐπαρουσιάσθη ἡ διχογνωμία μεταξὺ τῶν ξένων ἱστοριοδιφῶν.

Κατὰ τὴν παράδοσιν, ὁ Περγίκανς μὲ τοὺς ἀδελφούς του Γουάνην καὶ Ἀέροπον, ὅπως διηγεῖται ὁ Ἡρόδοτος, ἦλθον εἰς τὴν Ἰλλυρίαν ἀπὸ τοῦ Ἄργους. Ἐπειτα ἦλθον εἰς τὴν πόλιν *Λεβαίαν* τῆς *Παιονίας*, ὅπου ἐφιλοξενοῦντο ὑπὸ τοῦ βασιλέως τοῦ τόπου ἐκεῖνου. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς τῆς Λεβαίας ἐπληροφόρηθη ἀπὸ τὴν σύζυγόν του ὅτι ὁ ἄρτος, πού παρεσκευάζετο διὰ τὸν Περγίκαν, ἐγένετο μέσα εἰς τὸν φούρνον καθημερινῶς διπλάσιος, ἐφοβήθη καὶ τοὺς ἀπέπεμψε. Τότε οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ Τημενίδαι κατόκησαν παρὰ τὸ Βέρμιον ὄρος, ὅπου ὑπῆρχον οἱ κῆποι τοῦ Μίδου, υἱοῦ τοῦ Γοργίδου. Μέσα εἰς τοὺς εὐθαλεῖς τούτους κήπους, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, ἐκαλλιεργοῦντο ρόδα (τριαντάφυλλα) μὲ ἐξῆντα φύλλα καὶ μὲ πολλὴν εὐωδίαν. Ἐκεῖθεν δὲ ὀρηθέντες κατέλαβον τὴν Ἐδεσσαν καὶ συνέπηξαν ἰσχυρὸν Μακεδονικὸν κράτος, κατὰ τὸ 800 π.Χ. Οἱ δὲ διάδοχοι τοῦ Περγίκανου ἢ τοῦ Κάρανου κατ' ἄλλους, ἐξήπλωσαν τὸ Κράτος τῆς Μακεδονίας βαθμηδὸν διὰ κατακτητικῶν πολέμων πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις. Οὕτω κατ' ἀρχὰς κατελήφθη ἢ πρὸς νότον τῆς Ἡμαθίας κειμένη *Πιερί*α μεταξὺ Πιερίων ὄρεων Ὀλύμπου καὶ Θερμαϊκοῦ κόλπου, ὅπου σήμερον αἱ πόλιναι Κατερίνη (1), Κίτρος, Ἐλευ-

1. Κατὰ τὸν Ἄγγλον ἀρχαιολόγον Stanley Casson, καὶ ἐν συσχετισμῷ πρὸς τὰς περὶ Θρακῶν καὶ Φρυγῶν παραδόσεις, Θρακὲς ἔζησαν καὶ ἐν Θεσσαλίᾳ, δεδο-

θεροχώρι, Κολυνδρός και ἄλλαι· πρὸς βορρᾶν δὲ ἡ *Βοττιαία*, ἡ χώρα περὶ τὴν σημερινὴν Γουμένιτσα καὶ Ἄλμωπία, ἡ περὶ τὸ σημερινὸν Μουρίχαβον χώρα. Μετὰ ταῦτα κατελήφθη ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ἡ Ἐλιμαία, ὅπου ἡ περιοχὴ τῆς σημερινῆς Σιατίστης. Τσοτυλίου κ.λ.π., ἡ Ὀρεστίς, ἡ περιοχὴ τῆς σημερινῆς Ἀνασελίτσας, ἡ Ἐορδαία, ἤτοι τὰ περὶ τὴν σημερινὴν Κλεισούραν μέρη, καὶ ἡ Δυγκιστίς, ἡ χώρα τῶν σημερινῶν Βιτωλίων (Μοναστήριον) καὶ τῆς Πρέσπας. Μετὰ ταῦτα ἡ Πελαγονία, ἡ χώρα περὶ τὸ Κρούσοβαν καὶ μέρος τῆς Παιονίας, ἡ περὶ τὴν πόλιν Στόβους (σημερινὸν Ἰστίπ). Βραδύτερον ἡ Μακεδονία ἐξηπλώθη καὶ πέραν τοῦ Ἀξιοῦ ποταμοῦ, κατέλαβε τὴν Μυγδονίαν, περὶ τὸ σημερινὸν Γυναικόκαστρον, τὴν Κρηστονίαν περὶ τὸ σημερινὸν Πετρίτσι, τὴν Βισαλίαν περὶ τὴν Κάτω Τζουμαγιάν, τὴν Σιντικὴν περὶ τὴν Ἄνω Τζουμαγιάν καὶ τὴν Ἀνθεμοῦντα, τὰ βόρεια τῆς Χαλκιδικῆς. Οὕτω τὸ βασίλειον τῆς Μακεδονίας ἐπὶ Ἀλέτα τοῦ Β' 448—442 π.Χ., ἐπὶ τῆς ἐποχῆς δηλ. τοῦ Περικλέους ἐν Ἀθήναις, περιελάμβανεν ἅπασαν τὴν χώραν, ἡ ὁποία ἐκτείνεται ἀπὸ τὴν Ἡπειρον καὶ Ἰλλυρίαν πρὸς Δ. μέχρι τοῦ Στρυμῶνος πρὸς Α. ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας, τοῦ Θερμαϊκοῦ καὶ Χαλκιδικῆς πρὸς Ν. μέχρι τῆς Παιονίας, πρὸς Β. δηλαδὴ μέχρι Βελεσσῶν (Βυλαζώρας), Κουμανόβου καὶ Κοτσάνων.

Ἄπασα δὲ αὕτη ἡ χώρα ἐκλήθη Μακεδονία, καὶ οἱ κάτοικοι πάντες, οἱ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Μακεδόνων βασιλέων, ἀπώλεσαν τὰς ἰδιαιτέρας τῶν ὀνομασίας, συνεχωνεύθησαν ὑπὸ τὸ κοινὸν ὄνομα Μακεδόνες. Καὶ οἱ μὲν πρὸς Δ. τοῦ Ἀξιοῦ Πιέριοι, Βοττιαῖοι, Ἀλμωποί, Πελαγῶνες, Λιγκυσταί, Ἐορδαῖοι, Ὀρεστίοι καὶ Ἐλιμαῖῶται ἀνῆκον εἰς τὰ Ἑλληνοδωρικὰ γένη. Οἱ δὲ πρὸς Α. τοῦ Ἀξιοῦ Ἀνθεμοῦντιοί, Μύγδωνες, Κρηστονῆες καὶ Βισάλτιοι ἦσαν Θρακικὰ γένη. Οἱ δὲ Παιόνες πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν Μακεδόνων ἦσαν ἐξηπλωμένοι εἰς ἅπασαν τὴν Μακεδονίαν. Ἄλλ' οἱ Μακεδόνες βασιλεῖς βαθμιαίως τοὺς ἐξετόπισαν ἀπὸ τὰ μέρη πρὸς κατέκτων. Ἐθεωροῦντο δὲ οἱ Παιόνες κατ' ἄλλους μὲν ὡς Θρακικὸν γένος, κατ' ἄλλους δὲ ὡς Ἑλληνοδωρικὸν ἢ, ὅπως λέγουν ἄλλοι, σύμμικτον ἔθνος ἐκ στοιχείων Δωρικῶν, Θρακικῶν καὶ Ἰλλυρικῶν. Ἄλλ' ὡς φαίνεται τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ μικτοῦ τούτου πληθυσμοῦ ἦτο Ἑλληνοδωρικὸν ἐκ τῶν κατωτέρω (1).

μένου, ὅτι ἡ παρὰ τὸν Ὀλυμπον περιοχὴ εἶναι πλήρης παραδόσεων περὶ Φρυγῶν, πρὸς ἡσάν καὶ αὐτοὶ Θραῖκες.

1. Κατὰ τὸν Στράβωνα, τὸν ἰδρυτὴν τῆς «Θρακομουσικῆς» θεωρίας, ὑφίστατο γεωγραφικὴ ἐνώτις Α. Θράκης καὶ Δ. Μικρᾶς Ἀσίας μὲ προεκτάσεις πρὸς δυσμὰς μέχρις Ἀδριατικῆς (Βρύγοι Ἡπείρου) πρὸς ἀνατολὰς δὲ καὶ μέχρι τῆς Ἀρμενίας.

ΚΕΦ. 29.—ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΟΝΩΝ.

Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Ἐνδυμίων, βασιλεὺς τῆς Ἡλίδος τῆς Πελοποννήσου, εἶχε δύο υἱοὺς τὸν Ἐπειὸν καὶ τὸν Παίονα. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς Ἐνδυμίωνος διεφιλονείκουν περὶ τῆς διαδοχῆς τοῦ θρόνου. Ἐν τέλει συνεφώνησαν νὰ τελέσωσιν ἀγῶνα δρόμου καὶ ὅστις ὑπερισχύσῃ εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ δρόμου νὰ ἀναλάβῃ τὴν βασιλείαν. Καὶ πράγματι διεξήχθη ἀγὼν, ἀλλ' ὑπερίσχυσε ὁ Ἐπειὸς καὶ ἔλαβε τὸν θρόνον. Ὁ δὲ Παίων αἰσχυνόμενος, ἔφυγεν ἐκ τῆς χώρας του μὲ πολλοὺς φίλους του καὶ ἦλθε καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὴν πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἀξιοῦ καὶ Στρυμῶνος χώραν, ὅπου ἐβασίλευσε ἐν αὐτῇ καὶ ἡ ὁποία ἐξ αὐτοῦ ὠνομάσθη *Παιονία*, οἱ δὲ κάτοικοι Παίονες. Κατὰ τὸν Στράβωνα δὲ ἐσώζετο ἐν Δελφοῖς πλᾶξ μαρμαρίνη ἐνεπίγραφος μὲ Ἑλληνικοὺς χαρακτῆρας καὶ Ἑλληνικὰς λέξεις, ὡς ἀφιέρωμα πρὸς τὸν θεὸν Ἀπόλλωνα ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Παίωνων. Ταῦτα μᾶς πείθουσιν ὅτι καὶ οἱ Παίονες εἶχον συνείδησιν μᾶλλον Ἑλληνικὴν κατὰ τοὺς πρώτους ἱστορικοὺς χρόνους.

ΚΕΦ. 30.—ΠΕΡΙ ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ.

Ἐπειδὴ κατὰ τὴν διαδρομὴν τῆς Ἱστορίας τῆς Θράκης εἰς τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους, θὰ ἀναγκασθῶμεθα νὰ ἀναφέρωμεν συχνὰ περὶ Ἡπειρωτῶν ὡς καὶ Ἰλλυριῶν, ὡς θὰ ἀναφέρωμεν συχνὰ καὶ περὶ Μακεδόνων, θεωρῶ ἀναγκαῖον νὰ κάμω καὶ ἄλλην παρέκβασιν περὶ Ἡπείρου καὶ Ἰλλυριῶν. Ἡπειρος ὠνομάσθη ἡ χώρα ἡ ἐκτεινομένη ἀπὸ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου μέχρι τῶν Ἀκροκεραυνίων ὄρεων καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Μακεδονίας. Ἐδόθη φαίνεται τὸ ὄνομα Ἡπειρος ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῶν νήσων τοῦ Ἰονίου Πελάγους. Διότι οἱ νησιῶται ἐκεῖνοι ὠνόμασαν τὴν χώραν Ἡπειρον, ὡς ἐκτεταμένην ξηρὰν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν περιορισμένην νησιωτικὴν χώραν.

Αἱ σπουδαιότεραι φυλαὶ κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους, ποὺ κατῴκουν εἰς τὴν Ἡπειρον, ἦσαν οἱ Θεσπρωτοί, οἱ Ἀθαμᾶνες, οἱ Θεσσαλοί, οἱ Γραικοί, οἱ Ἑλλοπες, οἱ Μολοσσοί, οἱ Χάονες, οἱ Παραῦται, οἱ Κασσωπαῖοι. Ὁ δὲ Στράβων ἀναφέρει καὶ ἄλλα μικρότερα γένη: τοὺς Ἀμφιλόχους, τοὺς Αἰθηκας, τοὺς Τυμφαίους, τοὺς Ὀρέστας καὶ τοὺς Ἀτιντᾶνας. Ἀλλὰ μετὰ τὰ Τρωϊκὰ εἶχεν ἐγκατασταθῆ καὶ μοῖρα τῶν ἐξ Εὐβοίας Ἀβάντων. Ἐκ τούτων οἱ μὲν Θεσσαλοὶ εἶχον μεταναστεύσει, μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, εἰς τὴν ὑπ' αὐτῶν ὠνομασθεῖσαν Θεσσαλίαν, τὴν πρώην Αἰολίδα. Οἱ δὲ ἄλλοι συνεχωνεύθησαν καὶ ἀπεροφήθησαν ὑπὸ τῶν πολυπληθεστέρων φυλῶν, ὥστε κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ν' ἀναφέρονται οἱ Χάονες περὶ τὴν βόρειον Ἡπειρον, οἱ Ἀθαμᾶνες καὶ Θεσπρωτοὶ εἰς τὴν νότιον καὶ οἱ Μολοσσοὶ εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἡπειρον.

Οἱ δὲ Γραικοὶ ὡς κατοικοῦντες τὸ πλεῖστον τῆς παραλίας τοῦ Ἰονίου Πελάγους, εἶχον ἀναπτύξει πρωϊμότατα τὴν ναυτιλίαν καὶ ἦλθον εἰς ἐπαφὴν μὲ τὰ ἐν Ἰταλίᾳ ἔθνη τῶν Λευκανῶν, Καμπανῶν, Βρεττιῶν καὶ ἄλλων. Καὶ ἐπειδὴ οἱ πρὸς δυσμὰς ἐκεῖνοι λαοὶ τῆς Ἰταλίας ὡς πρῶτους Ἑλληνας ἐγνώρισαν τοὺς Γραικοὺς, διὰ τοῦτο πάντας τοὺς λοιποὺς, ὁμαίμονας τῶν Γραικῶν, τοὺς ὠνόμαζον καὶ τοὺς ὀνομάζουσι μέχρι σήμερον Γραικοὺς ἢ Γραικοὺς καὶ ὄλην τὴν Ἑλλάδα Γραικίαν. Ἀντιθέτως οἱ Μικρασιατικοὶ λαοὶ ὡς πρῶτους Ἑλληνας, ἐπειδὴ ἐγνώρισαν τοὺς Ἴωνας, ὠνόμασαν πάντας τοὺς ὁμαίμονας τῶν Ἰόνων Ἴωνας καὶ τὴν Ἑλλάδα Ἰωνίαν (Γιασύν, Γιασουνά, Γιουνανλή, Γιουνανιστάν). Ἀλλὰ πάντα ταῦτα τὰ γένη τῆς Ἠπειροῦ οἱ βασιλεῖς τῶν Μολοσσῶν κατώρθωσαν νὰ τὰ συνενώσουν ὑπὸ μίαν ἐξουσίαν καὶ οὕτως ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀλκέτα κατὰ τὸ 375 π.Χ. ἀπετέλεσαν ἰσχυρὸν κράτος ὑπὸ τὸ κοινὸν ὄνομα Ἠπειρωταί. Οἱ κατὰ καιροὺς δὲ βασιλεῖς τῶν Μολοσσῶν ἰσχυρίζοντο ὅτι εἶχον τὸ γένος ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ Πηλέως, πατρὸς τοῦ Ἀχιλλέως. Ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας ἦτο καὶ ἡ Ὀλυμπιάς, ἡ μήτηρ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἐνῶ ὁ πατήρ του Φίλιππος ὁ Β΄ κατήγετο ἐκ τοῦ γένους τῶν Τημενιδῶν ἀπογόνων τῶν Ἡρακλειδῶν.

Ἀνθελληνικαὶ γνῶμαι διαφόρων.

Τινὲς τῶν Ἐθνολόγων καὶ Ἱστοριοδιφῶν καὶ πρὸ πάντων Αὐστριακῶν τῆς ἐποχῆς τῆς μεγάλης Ἀψβουργικῆς Μοναρχίας, θέλοντες νὰ μειώσουν τὰ Ἐθνολογικὰ ὄρια τοῦ σημερινοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀποφαινοῦσι ὅτι οἱ Ἠπειρωταὶ ἦσαν Ἰλλυρικὸν ἔθνος, ἀλλ' ὅτι διὰ τῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν εἰς τὰ παράλια τῆς Ἠπειροῦ κατὰ τὸ 800 π.Χ. εἶχον ἐξελληνισθῆ. Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη, ἡ ὁποία συνέφερεν εἰς τὴν Αὐστριακὴν τότε Μοναρχίαν, καταπίπτει ἐκ τῶν ἐξῆς ἀδιαφιλονεικῆτων τεκμηρίων, περὶ Ἠπειρωτῶν.

α') Ἡ ὑπαρξίς τοῦ Μαντείου τοῦ Δωδωναίου Διὸς εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Τομάρου, τὸ ὁποῖον Μαντεῖον ἦτο ἀρχαιότερον ἀπὸ τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν, δεικνύει ὅτι ἡ Ἠπειρος ὑπῆρξε τρόπον τινὰ τὸ λίκνον τοῦ λαοῦ ἐκεῖνου, ὅστις μετὰ ταῦτα ἐνεστερνίσθη τὴν ὀνομασίαν «Ἑλληνας» καὶ ὅτι ἡ ὀνομασία αὕτη προῆλθεν ἀπὸ τοὺς Σελλοὺς ἱερεῖς τοῦ Μαντείου, ὡς εἴπομεν εἰς προηγούμενον κεφάλαιον.

β') Ἡ ὑπὸ τῶν μύθων τοποθέτησις τοῦ Ἄδου ἐν Θεσπρωτίᾳ, παρὰ τοὺς ποταμοὺς τῆς Ἠπειροῦ Ἀχέροντα καὶ Κοκκυτὸν, δεικνύουσι τὴν ἀπὸ τοὺς μυθικοὺς ἔτι χρόνους ὁμοφυλίαν αὐτῶν πρὸς τοὺς λοιποὺς Ἑλληνας. Καὶ μάλιστα, ὡς εἴπομεν ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι ὀνομασθέντες Ἑλληνας. Καὶ τοιοῦτοι ἔμειναν μέχρι σήμερον οἱ Ἠπειρωταὶ παρ' ὅλας τὰς ξένας προπαγάνδας, αἱ ὁποῖαι προσεπάθησαν, παντὶ σθένει, νὰ διαφθείρουν τὴν Ἑλληνικὴν αὐτῶν συνείδησιν.

ΚΕΦ. 31.—ΠΕΡΙ ΙΛΛΥΡΙΑΣ ΚΑΙ ΙΛΛΥΡΙΩΝ.

Ἴλλυρία ἔκαλεῖτο ἡ χώρα ἡ ἐκτεινομένη ἀπὸ τὰ Ἀκροκεραύνεια ὄρη, κατὰ μῆκος πρὸς βορρᾶν, μέχρι τοῦ μυχοῦ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης (μέχρι τῆς σημερινῆς Τεργέστης) εἰς βάθος δὲ τῆς ξηρᾶς μέχρι τοῦ ὄρους Σκάρδου καὶ Σάβου ποταμοῦ, ἦτοι τὴν σημερινὴν Ἀλβανίαν, περιελάμβανε τὸ Μαυροβούνιον καὶ ὅλον τὸ ΒΔ. τμήμα τῆς σημερινῆς Γιουγκοσλαβίας. Τὸ ὄνομα Ἴλλυρία ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Ἴλλυριοῦ, ἐγγόνου τοῦ Κάδμου. Ὁ Μυθικὸς οὗτος ἦρως ἐγενήθη ἐκ τοῦ Κάδμου καὶ τῆς Ἀρμονίας. Οὗτοι διωκόμενοι ὑπὸ τῆς Τύχης ἔφυγον ἐκ Θηβῶν καὶ διηυθύνθησαν πρὸς βορρᾶν. Ἡ Ἀρμονία καταληφθεῖσα ὑπὸ τῶν ὠδίνων τοῦ τοκετοῦ, ἐγέννησε παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Ἴλλυριοῦ καὶ ἐγκατέλειπε τὸ βρέφος. Ἀνεῦρε δὲ αὐτὸ ὄφις τις, ὅστις τὸ ἐξέθρεψεν, ἕως ὅτου κατέστη ἔφηβος. Ἀπέβη δὲ ἦρως καὶ καθυπέταξεν ἅπασαν τὴν χώραν, ὀνομασθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ Ἴλλυρίαν. Οἱ Ἴλλυριοὶ ἔκτοτε τὸν ἐλάτρευον ὑπὸ μορφὴν μεγάλου ὄφραως.

Ὁ μῦθος δηλοῖ ὅτι ὁ Ἴλλυριὸς εὐρέθη καὶ περισυνελέγη ὑπὸ ἀνθρώπου τινὸς φέροντος τὸ ὄνομα Ὅφις καὶ ὅτι ὑπ' αὐτοῦ ἀνετράφη.

Ὁ μῦθος οὗτος περὶ Ἴλλυριοῦ φαίνεται, ὅτι ἐπλάσθη ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν, οἱ ὅποιοι πρῶτοι ἀνεκάλυψαν τὴν Ἴλλυρίαν κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους καὶ ἵδρυσαν ἐκεῖ ἀποικίας. Καὶ μέρος τῶν Καδμείων μετὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Βοιωτῶν ἐκ τῆς Θεσσαλίας εἰς τὰς Θήβας καὶ τὰς πέριξ πεδιάδας ἐκδιωχθέντες, κατέφυγον εἰς Ἴλλυρίαν, ὅπου εἶχε καταφύγει πρότερον καὶ ὁ γενάρχης αὐτῶν Κάδμος.

Ὁ Ἡρόδοτος ὀνομάζει Ἴλλυριοὺς καὶ τοὺς τότε κατοικοῦς τῆς κοιλάδος τοῦ ποταμοῦ Μοραίου. Φυλαὶ Ἴλλυρικαὶ ἀναφέρονται οἱ Ἀσταριαῖται, οἱ Ἀρδιαῖοι, οἱ Δασαρίται, οἱ Περοῦσται, οἱ Πενέσται, οἱ Ταυλάντιοι, οἱ Ἀβαντες, οἱ Ἀλβανοὶ καὶ ἄλλοι. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι καὶ οἱ Ἴλλυριοὶ ἦσαν Ἀριοὶ, ὅπως καὶ πάντες οἱ κατοικήσαντες τὴν Χερσονήσον Θράκης καὶ Ἑλλήνες. Ὁ μῦθος περὶ Ἴλλυριοῦ, γόνου τοῦ Κάδμου καὶ ἡ μετανάστευσις ἐνὸς μέρους τῶν Καδμείων εἰς τὴν Ἴλλυρίαν μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς χώρας τῶν ὑπὸ τῶν ἐκ Θεσσαλίας Αἰολέων Βοιωτῶν, δεικνύουν ὅτι ὑπῆρχεν ἐπικοινωνία ἀξιόλογος μεταξὺ Ἴλλυριῶν καὶ τῶν νοτιῶν χωρῶν. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι αἱ Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι πρὸς εἶχον ἵδρυθῆ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους εἰς τὰ παράλια τῆς Ἴλλυρίας καὶ τὰς ἀπέναντι Ἰταλικὰς ἀκτὰς εἶχον συντελέσει κατὰ τι εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἐμπορικῶν σχέσεων Ἑλλήνων καὶ Ἴλλυριῶν, ἀλλ' ὀλίγον εἶχον ἐπιδράσει διὰ τὸν ἐξελληνισμόν τῶν Ἴλλυριῶν, οἱ ὅποιοι εἶχον μείνει στάσιμοι εἰς τὰ πατροπαράδοτα ἥθη καὶ ἔθιμα αὐτῶν. Καὶ διότι οἱ εἰς τὰ βόρεια κατοικοῦντες ἀνεμίγησαν μὲ Γαλατικὰς φυλάς, οἱ δὲ πρὸς τὰ παράλια μὲ Ἰταλικὰς φυλάς. Καὶ οὕτως

ἄλλοι μὲν ἔρρεπον πρὸς τὸν ἑξελληνισμόν, ἄλλοι πρὸς τὸν ἐκλατινισμόν καὶ ἄλλοι οὔτε πρὸς τὸ ἓν, οὔτε πρὸς τὸ ἕτερον.

Δι' αὐτό, ὃ ἑξελληνισμὸς δὲν εἶχε ρίψει τόσον βαθείας ρίζας ἐκεῖ, ὅσον εἰς τὴν Θράκην. Ἄλλως τε, ὡς ἐκ τῆς διαμορφώσεως τοῦ ἐδάφους των, οἱ Ἰλλυριοὶ ἔζων τραχὺν βίον καὶ ἀπέβαινον δύσκαμπτοι καὶ σχεδὸν ἀνεπίδεκτοι προόδου, ληστροικοὶ καὶ ἀλληλομαχόμενοι ἀενάως. Ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τοῦ Β', βασιλέως τῆς Μακεδονίας, εἶχε κατακτηθῆ τὸ νότιον μέρος τῆς Ἰλλυρίας (ἢ σημερινῆ Αὐλῶν μέχρι τῆς Σκόδρας μὲ τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς). Τοῦτο εἶχεν ἑξελληνισθῆ ὡς τμήμα τοῦ Μακεδονικοῦ κράτους τότε, καὶ ἐπωνομάσθη «*Ἑλληνικὴ Ἰλλυρία*». Ἐνῶ τὸ ἐπίλοιπον μέρος ἐθεωρεῖτο «*Βάρβαρος Ἰλλυρία*». Τοῦτο δεικνύει ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Μακεδόνες, ὡς γνήσιοι Ἕλληνες, ἐπέβαλλον τὸν ἑξελληνισμόν καὶ εἰς τοὺς κατακτωμένους ὑπ' αὐτῶν λαοὺς ἔξω τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἔπραξαν καὶ ἐν Θράκῃ καὶ ἔπειτα ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ Ρωμαιοκρατίας ἀπετέλουν ὡς μισθοφόροι λεγεῶνας στρατιωτικὰς τῶν Ρωμαίων Αὐτοκρατόρων, ἐδέχθησαν εἰς τὴν γλῶσσαν των πλείστα λατινικὰ στοιχεῖα. Ὅτε δὲ κατὰ τοὺς μ.Χ. αἰῶνας πλείστα τμήματα τῆς χώρας των κατελήφθησαν ὑπὸ Σλαύων, ἀνεμίγησαν μετ' αὐτῶν. Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ μὲ τοὺς Τούρκους, ὑπὸ τῶν ὁποίων ὄχι μόνον κατεκτήθησαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἑξισλαμίσθησαν.

Δι' αὐτό, ἡ μὲν γλῶσσα των, ἡ σημερινῆ δηλαδὴ Ἀλβανικὴ, εἶνε μίγμα καὶ κραῖμα ἀρχαίων Ἰλλυρικῶν, Λατινικῶν, Σλαβικῶν καὶ Τουρκικῶν λέξεων. Ἡ γραφὴ των ὅμως εἶχε μείνει Ἑλληνικὴ μέχρι τοῦ πρώτου Παγκοσμίου πολέμου, ὅτε δι' Ἰταλικῆς εἰσρηγήσεως ἀπέβαλαν τὸ Ἑλληνικὸν ἀλφάβητον καὶ ἐδέχθησαν τὸ Λατινικόν. Τὸ πλεῖστον δὲ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἄλλοτε Ἰλλυρικῶν χωρῶν ἀπεροφήθη ὑπὸ τῶν κατοικησάντων Σλάβων, Ἰταλῶν κ.λ.π.

ΚΕΡ. 32.—ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ ΕΠΙ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ.

Ὅτε, ὀλίγους χρόνους μετὰ τὰ Τρωϊκά, ἤρχισεν ἡ ἀπὸ βορρᾶ μετακίνησις τῶν Ἑλληνοδορικῶν γενῶν πρὸς νότον (κάθοδος τῶν Ἡρακλειδῶν), καὶ ἐγένετο κατὰ τοὺς ἀκολούθους αἰῶνας ἡ ὑπερεκχείλις ἐκείνη τῶν Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν εἰς τὰς νοτίους χώρας, ἤρχισαν καὶ οἱ Ἕλληνες νὰ στρέψωσι τὰ βλέμματα αὐτῶν πρὸς ἀπάσας τὰ παραλίους χώρας, τὰς ἔξω τῆς Ἑλλάδος, διὰ νὰ ἐναποθέτωσιν εἰς αὐτὰς τὰ περισσεύοντα πλήθη τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ἡ ἴδρυσις καὶ ἡ δημιουργία τῶν ἔξω τῆς κυρίως Ἑλλάδος Ἑλληνικῶν Ἀποικιῶν.

Ἡ καταλαβοῦσα τότε τοὺς Ἕλληνας ροπὴ πρὸς ἀποικισμόν διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν ὄρων τῆς ζωῆς των καὶ ἀνύψωσιν τοῦ βιωτικοῦ των ἐπιπέδου διὰ τῆς διεξαγωγῆς εὐρύτερου ἐμπορίου μὲ τὰς ξένας χώρας, δὲν ἦτο

δυνατὸν φυσικὰ νὰ ἐπιτρέψῃ νὰ διαφύγῃ τῆς προσοχῆς τῶν ἢ Θράκη. Διότι ἡ Θράκη παρουσίαζε παραλίαι ἐκτεταμέναι ἀπὸ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δουνάβεως καὶ τῆς Σκυθίας. Διὰ τοῦτο, μεταξὺ τοῦ Θ' καὶ Ε' αἰῶνος π.Χ., πάμπολλαι Ἑλληνικαὶ πόλεις ἐκτίσθησαν καθ' ὅλην τὴν ἐκτεταμένην παραλίαν τῆς τότε Θράκης. Μεγαρεῖς, Σάμιοι, Εὐβοεῖς, Ἀθηναῖοι, Βοιωτοί, Αἰγαιοπελαγῖται καὶ ἄλλοι, ἀφοῦ ἐκάλυψαν σχεδὸν ὅλα τὰ παραλία τῆς Θράκης, ἤρχισαν νὰ εἰσχωροῦν καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ ἴδρουν βάσεις καὶ κέντρα ἐμπορικὰ.

Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου οἱ Χαλκιδεῖς τῆς Εὐβοίας, οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Κορινθιοὶ ἔκτισαν τὰς πόλεις: Ποτίδαιαν, Μένδην, Τορώνην, Ὀλυνθον, Ἀκανθον, Στάγειρα, Θέρμην κ.ἄ.

Μεταξὺ δὲ τῆς Χαλκιδικῆς, ὀνομασθείσης ὑπὸ τῶν πλεοναζόντων Χαλκιδέων, καὶ τοῦ Νέστου ἡ Ἀμφίπολις (456 π.Χ.) ἀπέναντι τῆς Θρακικῆς Ἡϊόνος καὶ πλησίον τῆς Θρακικῆς Μυρκίνου τῆς Ἡδωνίδος χώρας.

Μεταξὺ δὲ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νέστου καὶ τοῦ Ἐβρου, τὰ Ἀβδηρα (561 π.Χ.), ἡ Μαρώνεια (540 π.Χ.), ἡ Ξάνθεια καθὼς καὶ ἄλλαι. Μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἐβρου καὶ τοῦ Μέλανος ποταμοῦ ἡ Αἶνος, ἡ Ἀψινθος, ἡ Ἀφροδισιάς κ.λ.π. Ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου ἡ Σηστός, ἡ Μάδυτος, ἡ Ἐλεοῦς, ἡ Αἰγὸς ποταμοί, ἡ Καλλιούπολις, ἡ Πακτύη κ.λ.π. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἑλλησπόντου μέχρι τοῦ Βοσπόρου ἡ Περίστασις, ἡ Ἡράκλεια, τὸ Μυριόφυτον, ἡ Γάνος, ἡ Βισάνθη, ἡ Ἡράκλεια (509) (Πέρινθος), ἡ Σηλύβρια καὶ τὸ Βυζάντιον (667 π.Χ.). Ἐξῶθεν δὲ τοῦ Βοσπόρου, ἐπὶ τῆς Θρακικῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου πρὸς βορρᾶν τῆς Θρακικῆς Σαλμυδησοῦ ἡ Ἀπολλωνία (660 π.Χ.), ἡ Ἀγαθόπολις, ἡ Ἀγγιάλος, ἡ Μεσημβρία (510 π.Χ.), ἡ Ὀδησσός (535 π.Χ.), οἱ Κρουνοί, ἡ Κάλλατις (540 π.Χ.), οἱ Τόμοι (586 π.Χ.) καὶ ἡ Ἴστρος (656 π.Χ.) εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Ἴστρου (Δουνάβεως) εἰς τὸ τελευταῖον ἄκρον τῆς Θρακικῆς παραλίας τοῦ Πόντου. Αἱ ἐν λόγῳ ἀποικίαι, ὡς ἀναφέρεται εἰς ἀνακαλυφθείσας ἐπιγραφὰς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, διοικοῦντο ἐσωτερικῶς κατὰ τὰ ἐν Ἑλλάδι κρατοῦντα. Ἐκάστη εἶχε τοὺς θεσμοὺς καὶ τὸ σύστημα τῆς Μητροπόλεως αὐτῆς. Γίνεται, λόγου χάριν, μνεῖα περὶ βουλῆς καὶ γερουσίας, περὶ ἱερομνημόνων, ἱεροποιῶν, πολιταρχῶν, ἀγορανόμων, ἐπιμελητῶν, στρατηγῶν κ.λ.π., πολλαὶ δὲ ἐξ αὐτῶν μετὰ τῆς Μητροπόλεως τῶν ἀπετέλουν ὁμοσπονδίαν καλουμένην «κοινόν». Παρόμοια «κοινὰ» ἦσαν τὸ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου καὶ τὸ τῆς Πενταπόλεως τοῦ Εὐξείνου. Τὸ πρῶτον ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὰς πόλεις Σηστόν, Φλαβιούπολιν, Μάδυτον, Ἐλαιοῦντα, Ἀλωπεκόνησον καὶ τὰς ἔναντι τούτων ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς ἀκτῆς Ἀβυδον καὶ Δάρδανον. Τὸ δὲ δεῦτερον «κοινόν» ἀπὸ τὴν Ὀδησσόν, Καλλάτιδα, Μεσημβρίαν τοὺς Τόμους καὶ τὴν Ἀπολλωνιάδα.

ΚΕΦ. 33.— Η ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΑΠΟΙΚΙΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΕΞΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΘΡΑΚΩΝ.

Διὰ τῆς ἰδρύσεως τῶν πολυπληθῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν εἰς τὰ Θρακικὰ παράλια κατὰ τὸ διάστημα τῶν τεσσάρων αἰώνων, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 800 — 400 π. Χ., ἤρχισε βαθμηδὸν ζωηροτάτη ἐμπορικὴ ἐπικοινωνία τῶν μεσογείων κατοίκων τῆς Θράκης πρὸς τοὺς εἰς τὰ παράλια ἐγκατασταθέντας Ἑλληνας ἀποίκους. Οἱ μεσόγειοι Θραῖκες διὰ τῶν ἀμαξῶν καὶ ὑποζυγίων των ἐκόμιζον εἰς τὰ παράλια ὅλα τὰ παραγόμενα ὑπ' αὐτῶν προϊόντα γεωργικὰ καὶ κτηνοτροφικὰ καὶ ἠγόραζον ἀπὸ τὰ παράλια πᾶν ὅ,τι ἡ βιοτεχνία τῶν Ἑλλήνων κατεσκεύαζεν. Οἱ Θραῖκες εἶχον μὲν ἀφθονα σιτηρὰ καὶ κτηνοτροφικὰ εἶδη, ἔστεροῦντο ὅμως πολλῶν ἀντικειμένων, τὰ ὅποια κατεσκεύαζον καὶ οἱ ἀποικοὶ Ἑλληνες, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἐκομίζοντο διὰ τῶν πλοίων τῶν νοτίων Ἑλληνικῶν Πολιτειῶν ἐκ τῆς κυρίως Ἑλλάδος. Διότι οἱ νότιοι Ἑλληνες, ὡς ἐκ τῆς ἐπικοινωνίας των μὲ ἀνωτέρους πολιτισμούς, ἀπὸ τοὺς προϊστορικοὺς ἀκόμη χρόνους, εἶχον ἀναπτύξει ἑπιπολιτισμὸν πολὺ ὑψηλότερον τῶν μεσογείων κατοίκων τῆς Θράκης, τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Ἰλλυρίας, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι ἠσχολοῦντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. Προσέτι ἐκόμιζον εἰς τοὺς Θραῖκας τὰ εὐγενῆ προϊόντα τῆς Ἑλλάδος, τὰ ὅποια δὲν παρήγεν ἡ Θράκη ἕνεκα κλιματολογικῶν λόγων, ὡς ἐλαίας, ἔλαιον, ἐσπεριδοειδῆ, διάφορα ἔργα λεπτῆς τέχνης ὡς ἀγγεῖα καλλιτεχνικά, ὑάλινα προϊόντα, ὑφάσματα, ἐργαλεῖα, διακοσμητικὰ εἶδη καὶ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι εἶχον μὲν οἱ Ἑλληνες, δὲν εἶχον ὅμως οἱ Θραῖκες. Ἐλάμβανον δὲ παρὰ τῶν Θρακῶν εἰς ἀντάλλαγμα δημητριακὰ τὸ πλεῖστον, ὡς σῖτον κριθήν, μελίνην (εἶδος ἀραβοσίτου), κτηνοτροφάς, δούλους κ.λ.π.

Οἱ ἀποικοὶ Ἑλληνες, προϊόντος τοῦ χρόνου, ἤρχισαν νὰ συνάπτουν σχέσεις μὲ τοὺς ἰσχύοντας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν Θραῖκας ἀρχοντας. Ὑπὸ τὴν προστασίαν δὲ τούτων εἰσεχώρουν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Θράκης, συνῆπτον σχέσεις ἐμπορικὰς, οἰκονομικὰς, οἰκογενειακὰς καὶ πνευματικὰς, δὲν ἦσαν σπάνιαι δὲ καὶ ἐπιγαμίαι μεταξὺ Θρακῶν καὶ Ἑλλήνων. Οἱ Θραῖκες εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἶχον ἀναγνωρίσει τὴν ἀνωτερότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἐφιλοτιμοῦντο νὰ μιμῶνται τὸν τρόπον τῆς ζωῆς τῶν Ἑλλήνων. Πολλοὶ ἐξέχοντες Θραῖκες ἔδιδον τὰς καλλιμάρφους κόρας των εἰς Ἑλληνας, ἄλλοι ἐπίσης ἐλάμβανον διὰ τοὺς υἱοὺς των κόρας Ἑλληνίδας ὡς νύμφας των. Ἡ μήτηρ τοῦ μεγάλου καὶ δαιμονίου Θεμιστοκλέους νικητοῦ τῆς Σαλαμίνοσ ἦτο Θραῖσσα (Ἀμβρότονον).

« Ἀμβρότονον ἐγὼ Θρηῖσσα τὸ γένος

τὸν μέγαν φημὶ τεκέσθαι

Ἑλλησι Θεμιστοκλέα». (Πλουτάρχου βίος Θεμιστοκλέους).

Ἐπίσης ἡ μήτηρ τοῦ Κίμωνος καὶ σύζυγος τοῦ Μιλτιάδου Ἡγησιπύλη ἦτο θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῶν Θρακῶν Ὀλόρου. Καὶ ὁ πατὴρ τοῦ Θουκυδίδου Ὀλορος εἶχε μητέρα Θραῶσαν. Μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ Μιλτιάδου οὗτος ὁ Ὀλορος, ἀνεψιὸς τοῦ προηγουμένου, ἐνυμφεύθη τὴν Ἡγησιπύλην, ἐκ τῆς ὁποίας ἐγέννησε τὸν Θουκυδίδην. Κατὰ ταῦτα ὁ Κίμων καὶ ὁ Θουκυδίδης ἦσαν ἀδελφοὶ ἐκ τῆς αὐτῆς μητρός. Ὁ Ὀλορος οὗτος, ὁ πατὴρ τοῦ Θουκυδίδου, εἶχε πολιτογραφηθῆ ἔν Ἀθήναις Ἀθηναῖος πολίτης εἰς τὸν Δῆμον Ἀλιμουσίω τῆς Λεοντίδος φυλῆς. Εἶχε πολλὰ κτήματα εἰς τὴν Σκαπιὴν Ὑλην, ἐπὶ τῆς ἀπέναντι τῆς Θάσου Θρακικῆς παραλίας. Ἀποθανὼν ἐτάφη εἰς τὴν παραλίαν τῆς Ἀττικῆς εἰς τὴν σημερινὴν Γλυφάδα. Αἱ τοιαῦται δὲ σχέσεις μεταξὺ Θρακῶν καὶ Ἑλλήνων σὺν τῷ χρόνῳ ἐπολλαπλασιάζοντο εἰς μέγα βαθμὸν, ὥστε οἱ Θραῶκες ὄχι μόνον τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν προσεπάθουν νὰ ἐκμάθουν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ τέκνα των ἔδιδον Ἑλληνικὰς ὀνομασίας. Ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶχον σημεῖα ἰδιαίτερα γραπτοῦ λόγου, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ἐδέχθησαν τὴν Ἑλληνικὴν γραφήν. Διὰ τοῦτο πᾶν ὅ,τι διεσώθη ἐπὶ πλακῶν, ἀναφερόμενον εἰς πράξεις ἀρχόντων, ἢ τάφων, ἢ θρησκευτικῶν τελετῶν ἢ ἀφιερωμάτων εἶνε γραμμένο μὲ Ἑλληνικοὺς χαρακῆρας καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα τοιοῦτοτρόπως, ἐνῶ ἐχρησίμευεν κατ' ἀρχὰς ὡς ὄργανον γραπτοῦ λόγου, βαθμηδὸν ἤρχισε νὰ ἀποβαίνη καὶ ὡς ὄργανον τοῦ προφορικοῦ λόγου. Καὶ οὕτω πῶς εἶχεν ἀρχίσει ὁ ἐξελληνισμὸς τῶν Θρακῶν, ὁ ὁποῖος εἶχε φθάσει μὲ τὴν ἀρόδον τοῦ χρόνου εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ ἐξαλείψῃ τελείως πᾶν γλωσσικὸν ἰδίωμα τῶν Θρακῶν. Διὰ τοῦτο δὲν σώζονται σήμερον Θρακικαὶ λέξεις πλὴν ἐλαχίστων, ὡς καὶ ὀνομασίαι πόλεων τινῶν Θρακικῶν, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω. Πολλοὶ γλωσσολόγοι δυσχυρίζονται ὅτι λείψανα τῆς ἀρχαίας Θρακικῆς γλώσσης εὐρίσκονται εἰς τὴν Ἀρμενικὴν γλῶσσαν. Διότι οἱ Ἀρμένιοι, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, ἦσαν ἀποικοὶ τῶν Φρυγῶν τῆς Μ. Ἀσίας. Οἱ δὲ Φρύγες ἦσαν Θραῶκες «Στρομόνιοι πρότερον λεγόμενοι», διότι ἐκ τῆς χώρας τοῦ Στρομῶνος εἶχον ἀποικίσει οἱ Βρυῆες εἰς Μ. Ἀσίαν, ὅπου ἐγένοντο Φρύγες. Καὶ τὸ μὲν γλωσσικὸν ἰδίωμα τῶν Φρυγῶν ἔπαθεν ὅ,τι εἶχον πάθει καὶ τὰ ἄλλα γλωσσικὰ ἰδιώματα τῶν Μικρασιατικῶν λαῶν, τῶν Λυδῶν, τῶν Καππαδοκῶν, τῶν Κιλικῶν, τῶν Παφλαγόνων, τῶν Μυσῶν, τῶν Βιθυνῶν κ.λ.π. Δηλαδὴ διὰ τῆς σχέσεως τῶν λαῶν τούτων πρὸς τοὺς Ἕλληνας, τοὺς κατοικήσαντας εἰς ὅλα τὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας, καὶ ἐπειδὴ ἦσαν συγγενεῖς πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ γένη, εἶχον οὗτοι ἐξοικειωθῆ τόσοσ πολλὸ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ὥστε καὶ ἐπὶ Περσοκρατίας ἀκόμη προσεπάθουν νὰ ἐξελληνισθῶσιν. Ὅτε δὲ μετὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Μακεδόνων τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀθρόως ὁ Ἑλληνισμὸς εἰσῆχθη εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐπεκράτησεν ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὡς καὶ ἐν Θράκῃ, ὥστε ἐσαρώθησαν κυριολεκτικῶς τὰ ἐγγῶρια γλωσσικὰ ἰδιώματα. Ἄλλ' οἱ Ἀρμένιοι, ἐπειδὴ

κατόκουν μακρὰν ἐπὶ τῶν Ἀρμενικῶν ἐκτάσεων, εἶχον μὲν καὶ οὗτοι ἐπη-
 ρεασθῆ ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, κατὰ τοὺς χρόνους τῶν διαδόχων τοῦ
 Ἀλεξάνδρου, ἀλλὰ διετήρησαν συνάμα καὶ τὴν Ἑθνικὴν τῶν γλῶσσαν,
 ὅπως καὶ πολλὰ ἄλλα ἔθνη τῆς Ἀσίας κατακτηθέντα ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου.
 Ἐπομένως εἶνε ἀληθὲς ὅτι εἰς τὴν Ἀρμενικὴν γλῶσσαν εὐρίσκονται πολλὰ
 Θρακικὰ λέξεις ἢ παράγωγοι αὐτῶν. Διότι τὰ μὲν ἔθνη τῆς Μ. Ἀσίας, ὡς
 συγγενῆ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, εἶχον τελείως ἐξελληνισθῆ, τὰ δὲ λοιπὰ ἔθνη
 ὡς οἱ Σύροι, οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Ἑβραῖοι, οἱ Πέρσαι, οἱ Πάρθοι, οἱ Ἀρμέ-
 νιοι, οἱ Βάκτροι καὶ οἱ Ἰνδοὶ τῆς Πενταποταμίας εἶχον μὲν δεχθῆ τὴν Ἑλ-
 ληνικὴν ὡς ἐπίσημον γλῶσσαν καὶ ὡς γλῶσσαν τῆς Διπλωματίας, ἐπὶ τέσ-
 σαρὰς περίπου αἰῶνας, ἀλλ' οἱ λαοὶ οὗτοι εἶχον διατηρήσει καὶ τὰς ἔθνι-
 κὰς τῶν γλῶσσας, ἐνῶ οἱ Θράκες καὶ Μικρασιῶται τὰς ἀπόλεσαν, δεχθέν-
 τες εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς τῶν τὴν πλουσίαν καὶ τὴν εὐχον
 Ἑλληνικὴν τοιαύτην. Διὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, διὰ τῆς διακυβερνήσεως
 τῶν χωρῶν τῶν ὑπὸ Ἑλληνομακεδόνων, διαδόχων Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγά-
 λου, διὰ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν τεσσάρων σπουδαίων Ἑλληνικῶν Κρατῶν,
 ἦτοι τοῦ Πόντου, τῆς Καππαδοκίας, τῆς Βιθυνίας καὶ τῆς Περγάμου, διὰ
 τῆς ἐφευρέσεως τοῦ Περγαμηνοῦ χάρτου ὑπὸ τῶν Ἀτταλιδῶν βασιλέων
 τῆς Περγάμου, διὰ τῆς ιδρύσεως νέων Ἑλληνικῶν πόλεων καὶ βιβλιοθη-
 κῶν, ἠνθίσεν ἡ Ἑλληνικὴ Παιδεία ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἀπὸ τοῦ Μεγάλου
 Ἀλεξάνδρου μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων κατακτῆσεως, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 330
 π.Χ. ἕως 1400 μ.Χ., δηλαδὴ ἐπὶ 1730 ἔτη, οἱ λαοὶ τῆς Μ. Ἀσίας ἔζων,
 ἔδρων καὶ ἐσκέποντο ὡς γνήσιοι Ἕλληνες. Ὁ δὲ Χριστιανισμὸς, ὁ ὁποῖος
 εἶχε διαδοθῆ προῖμότετα εἰς τε τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ τὴν Θράκην, ἐνεφύση-
 σεν εἰς αὐτοὺς τὴν Ἑλληνικὴν συνείδησιν, ἡ ὁποία εἶχε ρίψει τόσον βα-
 θείας ρίζας, ὥστε ἔμεινεν ἀκεραία ἕκτοτε εἰς πάντας τοὺς μὴ ἐξισλαμισθέν-
 τας κατοίκους τῶν δύο τούτων μεγάλων Ἑλληνικῶν χωρῶν.

ΚΕΦ. 34.— ΖΑΜΟΛΕΙΣ: ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΗΣ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ
 ΤΩΝ ΓΕΤΩΝ 570—500 π.Χ.

Ἡ ἐπικοινωνία, ἡ ἀναπτυχθεῖσα μεταξὺ τῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν
 καὶ τῶν Θρακῶν, ἀφύπνησε τὸ ἐρευνητικὸν πνεῦμα τούτων. Τινὲς τῶν
 Θρακῶν, οἱ μᾶλλον εὐφυεῖς καὶ ρηξικέλευθοι εἶχον ἐπιδοθῆ εἰς ταξείδια μὲ
 Ἑλληνικὰ πλοῖα καὶ ἠσχολοῦντο εἰς τὸ ἐμπόριον, περιηγούμενοι διάφορα
 μέρη τοῦ τότε Ἑλληνισμοῦ, ὁ ὁποῖος διὰ τῶν ἀποικιῶν εἶχεν ἐξαπλωθῆ
 εἰς ὅλα τὰ παράλια τῆς Μάυρης θαλάσσης, τῆς Προποντίδος, τοῦ Αἰγαίου
 Πελάγους ὡς καὶ ἐπὶ τῆς Ἰταλίας, Γαλατίας (Γαλλίας), Ἰβηρίας (Ἰσπα-
 νίας) καὶ Κυθηναϊκῆς. Οἱ Θράκες οὗτοι, ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν γενέτειραν
 γῆν, προέβαινον εἰς διαφώτισιν τῶν ὁμογενῶν περὶ τῶν ἀγαθῶν τοῦ Ἑλ-

ληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ οὕτω τοὺς παρεσκεύαζον πρὸς τὸν ἐξελληνισμόν. Εἷς ἐξ αὐτῶν ὑπῆρξε καὶ ὁ Γέτης **Ζάμολξις** ἢ **Ζάλμοξις**. Ὁ Ζάμολξις κατῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καθ' ἣν ἐποχὴν ἔζη ἐν Σάμῳ ὁ φιλόσοφος Πυθαγόρας. Ἐκεῖ ὑπηρετήσῃ πησίον τοῦ Πυθαγόρου ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ ἐξέμαθεν ὄχι μόνον τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ καὶ τὰς φιλοσοφικὰς ἰδέας τοῦ Πυθαγόρου περὶ θεοῦ, περὶ ψυχῆς, περὶ μετεμψυχώσεως καὶ περὶ τῆς μετὰ θάνατον ἀμοιβῆς ἢ κολάσεως τῶν ψυχῶν.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Πυθαγόρας ἐξετίμησε τὴν φιλομάθειαν καὶ ἐργατικότητα τοῦ δούλου αὐτοῦ, τοῦ ἔδωκε τὴν ἐλευθερίαν του. Ὁ Ζάμολξις τότε ἐπεδόθη εἰς τὸ ἐμπόριον ἀνὰ τὴν Μ. Ἀσίαν, τὴν Φοινίκην καὶ τὴν Αἴγυπτον, ἐκέρδισε πολὺν πλοῦτον καὶ συνεπλήρωσε τὰς γνώσεις του τὰς κοινωνικὰς, πολιτικὰς καὶ γεωγραφικὰς. Μετὰ πολυετῆ δὲ περιήγησιν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του Γετίαν, ἣ ὁποία τότε περιελάμβανε ἅπασαν τὴν χώραν μεταξὺ Αἴμου καὶ Δουνάβεως (τὴν σημερινὴν κυρίως Βουλγορίαν). Ἐκεῖ ἔκτισεν εὐρεῖαν κατοικίαν, κάθε βράδῳ δὲ ἐκάλει τοὺς ἐξέχοντας ἄνδρας τῶν συμπατριωτῶν του Γετῶν, τοὺς ἐφιλοξένει καὶ τοὺς ἐδίδασκε περὶ παντός, τὸ ὅποιον ἐγνώριζεν ἐκ τῶν πολλῶν ταξειδίων του. Πλὴν τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῶν Ἑλλήνων, τοὺς ἐδίδασκε τὰς θεωρίας τοῦ διδασκάλου του Πυθαγόρου περὶ ψυχῆς καὶ τῆς μετὰ θάνατον ζωῆς. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἀνέπτυσεν εἰς τοὺς Γέτας, οἱ ὅποιοι προσέτρεχον πρὸς αὐτόν, ὅτι ὁ θάνατος δὲν εἶνε ἀπώλεια τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἀρχὴ ἄλλης ζωῆς καλλιτέρας καὶ τερπνοτέρας τῆς ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ. Ὅτι ἡ ψυχὴ ἀπαλλασσομένη τοῦ φθαρτοῦ σώματος, μεταβαίνει εἰς ἄλλον κόσμον γεμᾶτον ἀπὸ ἀγαθῶν καὶ τέρψεως, εἰς ἔζησεν ἐναρέτως ἐπὶ τῆς γῆς. Ὅτι ἡ ψυχὴ, εἰς ἔζησεν ἀμαρτωλὴν ζωὴν, μεταβαίνει εἰς ζῶον τι διὰ τὴν ἐξαγνισθῆ καὶ μετὰ ταῦτα ἀγνὴ καὶ καθαρὰ μεταβαίνει πρὸς τὸν Γεβελείζιν, ὅπου ζῆ αἰώνως.

Διὰ τοῦτο ἀπαγορεύεται ἡ κρεωφαγία διότι ἐντὸς τοῦ ζώου ἐκεῖνον πιθανὸν νὰ ὑπάρχη ἡ ψυχὴ συγγενοῦς τινὸς πρὸς ἐξαγνισμόν (μετεμψύχωσις). Διὰ τῆς τοιαύτης διδασκαλίας του ὁ Ζάμολξις ἀπέβη μεταρροθμιστῆς τῆς θρησκείας καὶ τῆς ζωῆς τῶν Γετῶν Θρακῶν. Μετὰ τὸν θάνατόν του δὲ ἐτιμήθη καὶ ἐλατρεύετο ὡς θεός. Οἱ Γέται, κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Πυθαγόρου ἀπεῖχον πάσης τροφῆς ἐμψύχων, ὅπερ ἦτο δόγμα καὶ πίστις εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς Πυθαγορείου φιλοσοφίας.

ΚΕΦ. 35.—ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΕΝ Τῆ ΘΡΑΚΙΚῆ ΧΕΡΣΟΝΝΗΣΩ.

Καθ' ὃν χρόνον εἰς τὰς Ἀθήνας ἐκυβέρνηα ὁ τύραννος (*) Πεισίστρατος

1. Ἡ λέξις Τύραννος = Κοίρανος = βρασιλεύς.

Τύρως γεν. τύρινθος, εἶνε λέξις Πελασγικὴ καὶ σημαίνει πύργος, φρούριον,

561—527 π.Χ., μετὰ τὴν νομοθεσίαν τοῦ Σόλωνος, εἰς δὲ τὴν Ἀσίαν ἐξηπλώνετο ἡ ἐξουσία τῶν Περσῶν, εἰς τὴν Θρακικὴν Χερσονήσον ἐλάμβανον χώραν τὰ ἐξῆς:

Οἱ κάτοικοι τῆς Χερσονήσου ταύτης Δόλογοι Θραῖκες ἠνωχλοῦντο συχνὰ ὑπὸ τῶν ληστικῶν Ἀφινθίων Θρακῶν, οἱ ὅποιοι κατοικοῦσαν τὴν μεταξὺ Ἐβρου καὶ Μέλανος ποταμοῦ παραλιακὴν Θράκην. Οἱ Ἀφινθιοὶ εἰσήρχοντο εἰς τὴν Θρακικὴν Χερσονήσον καὶ ἐλλήστευον τὴν χώραν τῶν Δολόγων, πλουσίαν εἰς γεωργικὰ καὶ κτηνοτροφικὰ προϊόντα. Οἱ Δόλογοι μὴ δυνάμενοι νὰ τοὺς ἀποκρούσουν, ἔστειλαν πρεσβείαν, διὰ νὰ ἐρωτήσουν τὸ Μαντεῖον τῶν Δελφῶν τί πρέπει νὰ πράξουν, διὰ νὰ ἀπαλλάξουν τὴν χώραν τῶν ἀπὸ τὰ δεινὰ πὺν ὑπέφερε. Ἡ Πυθία τοὺς ἀπήντησεν ὡς ἐξῆς: «Νὰ λάβητε ὡς ἄρχοντα τοῦ τόπου σας ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος πρῶτος θὰ σᾶς καλέσῃ καὶ θὰ σᾶς προσφέρῃ φιλοξενίαν, ὅταν θὰ πορεύσθε εἰς τὴν χώραν σας».

Εἰς τὰς Ἀθήνας ἐπὶ Πεισιστράτου ἕζη ὁ Μιλτιάδης, υἱὸς τοῦ Κυψέλου ἐκ τοῦ σημαντικοῦ γένους τῶν Φιλαίδων. Φιλαῖδαι ἐλέγοντο οἱ ἀπόγονοι τοῦ Φιλαίου, ὅστις ὑπῆρξεν υἱὸς τοῦ ἥρωος κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον Αἶαντος τοῦ Τελαμωνίου. Ὁ Μιλτιάδης, ὡς καταγόμενος ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας, ἐμίσει τὸν Πεισίστρατον ὡς ἄρχοντα, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἐπιβληθῆ εἰς τὴν Ἀττικὴν διὰ δόλου καὶ τῆς δυνάμεως τῶν ἐξοπλισθέντων φίλων του. Μαθὼν δὲ τὴν ἔλευσιν τῆς ἀποστολῆς τῶν Δολόγων καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς, παρεσκεύασε διὰ τοῦ Μαντείου τὴν ἐκλογὴν του, ὡς κυβερνήτου τῶν Δολόγων. Εὐθύς λοιπὸν ὡς οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν Δολόγων ἀπεμα-

μέρος ὄχυράν. ὅπου ἔμενον ὁ ἄρχων τοῦ τόπου μετὰ τὴν φρουράν του. Ἐχει σχέσιν μετὰ τὴν λατινικὴν *turris* καὶ τὴν γαλλικὴν *tour*. Ὡς καὶ ἡ λέξις πύργος ἔχει σχέσιν μετὰ τὴν γερμανικὴν *burg* = κάστρο. Τυράννους ὠνόμαζον οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληες τοὺς ἄρχοντας, οἱ ὅποιοι δὲν ἐξελέγοντο ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ κατώρθωναν νὰ ἐπιβάλουν τὴν ἐξουσίαν τῶν μετὰ διάφορα ἔκνομα μέσα καὶ βίαια πολλάκις, σχηματίζοντες ἰσχυρὸν κόμμα, τὸ ὁποῖον τοὺς ὑπεστήριζεν εἰς βάρος τῶν ἄλλων κομμάτων, ἢ δι' ἐνόπλιον δυνάμειν μισθοφόρων καὶ φίλων, ἢ καὶ διὰ δόλου.

Διὰ νὰ κατορθώσουν δὲ νὰ κρατηθοῦν ἐν τῇ ἐξουσίᾳ, κατελάμβανον συνήθως τὸ ὄχυρόν μέρος τοῦ τόπου, τοῦτέστι τὴν Ἀκρόπολιν μετὰ τοὺς ἀνδρας τῶν καὶ οὕτως ἐπεβάλλοντο ἐπὶ τοῦ λαοῦ. Καὶ πολλοὶ μὲν ἐκ τούτων ἀνεδεικνύοντο εὐεργετικοὶ καὶ προοδευτικοὶ διὰ τὸν λαόν των, ὡς ὁ Πεισίστρατος ἐν Ἀθήναις, ὁ Μιλτιάδης ἐν Χερσονήσῳ, ὁ Ἀγαθοκλῆς ἐν Σικελίᾳ, ὁ Ἴφρων καὶ πολλοὶ ἄλλοι, ὡς ὁ Καλλικράτης ἐν Σάμῳ, ὁ Πιπτακὸς ἐν Λέσβῳ, ὁ Κύπελλος ἐν Κορίνθῳ κλπ. Πολλοὶ ὅμως ἐξ αὐτῶν διὰ νὰ προλαμβάνουν πᾶσαν ἐξέγερσιν τοῦ πλήθους ἐναντίον των, κατέφευγον εἰς πολὺ σκληρὰ μέτρα, φονεύοντες, ἐξορίζοντες, βασανίζοντες τοὺς ἀντιπάλους των, ἀφαιροῦντες τὰς περιουσίας των κλπ. Διὰ τοῦτο ἡ λέξις *τύραννος* μετέπεσε σὺν τῷ χρόνῳ εἰς τὴν σημασίαν τοῦ: σκληρός, βασανιστής, ἀπάνθρωπος κ.λπ.

κρύνθησαν τοῦ Μαντείου πορευόμενοι πρὸς τὴν πατρίδα των, παρουσιάσθη ἔν μέρῃ ὁδῷ ὁ Ἀθηναῖος, τοὺς ἐχαιρέτησε καὶ τοὺς ἐκάλεσεν εἰς τὰ πλησίον δένδρα, ὅπου ὑπῆρχε καὶ πηγὴ δροσεροῦ ὕδατος καὶ ὅπου τοὺς προσέφερε τροφήν, ποτὸν καὶ ξένια, ὡς ἐνθύμια τῆς συναφθείσης μεταξύ των ξενίας κατὰ τὰ Ἑλληνικὰ ἐξευγενισμένα ἔθιμα. Τότε ἐκεῖνοι οἱ Θραῖκες ἀνεκοίνωσαν εἰς αὐτὸν τὸν σκοπὸν τῆς ἐλεύσεώς των εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν χρησμόν, ποῦ εἶχον λάβει ἀπὸ τὴν Πυθίαν, τὸν ὅποιον βλέπουν ἐκπληρούμενον ἔν τῷ προσώπῳ τοῦ φιλοξενούντος αὐτοὺς Μιλτιάδου. Τὸν παρεκάλεσαν δὲ νὰ δεχθῆ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν χώραν των, νὰ ἀναλάβῃ τὴν διακυβέρνησιν τοῦ τόπου των, διὰ νὰ σωθοῦν ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς των. Ὁ Μιλτιάδης ἐδέχθη, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἀφοῦ ἦτο διαταγὴ τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ἔλθων εἰς Χερσονήσον ἀνηγορεύθη βασιλεὺς τῶν Δολόγγων (τύραννος τῆς Χερσονήσου). Ἐφρόντισε δὲ νὰ καταρτίσῃ ἐνόπλους ὁμάδας, ἔκτισε τεῖχος ἰσχυρὸν εἰς τὸν λαιμὸν τῆς Χερσονήσου, ἀπὸ τοῦ Μέλανος κόλπου μέχρι τῆς Προποντίδος, ἐγκατέστησεν ἐκεῖ φυλακὰς, αἱ ὁποῖαι ἠγρύπνουν διὰ νὰ προλαμβάνουν πᾶσαν αἰφνιδίαν εἰσβολὴν ἀπὸ τῆς Θράκης εἰς τὴν Χερσονήσον, κατεσκεύασεν ὁδὸν ἀπὸ τὸ νοτιώτατον ἄκρον τῆς Χερσονήσου μέχρι τοῦ τεύχους καὶ ἔλαβεν ὅλα τὰ μέτρα πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἡσυχίας τῶν νέων ὑπηκόων του. Ἴχνη δὲ ἀδρὰ τοῦ τεύχους αὐτοῦ ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν σώζονται μέχρι σήμερον. Διότι τὸ τεῖχος ἐκεῖνο ἐπροφύλαττε τὴν Χερσονήσον καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα αἰῶνας κατὰ τῶν ἀπὸ Θράκης εἰσβολέων, ὡς ἀλλαχοῦ θὰ ἴδωμεν. Ἀφ' οὗ δὲ ὁ Μιλτιάδης οὗτος ἀπέκτησεν ἰσχὺν καὶ δύναμιν στρατιωτικὴν καὶ ναυτικὴν, ἀπειραράθη νὰ καταλάβῃ καὶ τὴν ἀπέναντι τῆς Χερσονήσου Ἀσιατικὴν χώραν. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο περιῆλθεν εἰς πόλεμον πρὸς τοὺς Λαμψακηνοὺς, Ἑλληνας ἀποίκους, οἱ ὁποῖοι ἐνέμοντο τὴν χώραν ἐκείνην. Εἰς μίαν δὲ σύγκρουσιν πρὸς αὐτοὺς ἔπεσεν αἰχμάλωτος τῆς Λαμψάκου. Οἱ Λαμψακηνοὶ, ἀπειληθέντες ὑπὸ τοῦ φίλου τοῦ Μιλτιάδου Κροίσου, βασιλέως τῶν Λυδῶν, ἠναγκάσθησαν νὰ τὸν ἐλευθερώσουν. Μετ' ὀλίγα ὅμως ἔτη ἀπέθανεν ὁ Μιλτιάδης, ἀφήσας τὴν τυραννίαν εἰς τὸν ἀδελφόν του Στησαγόραν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ Στησαγόρας μετ' ὀλίγα ἔτη, ἄτεκνος καὶ οὗτος, ἀπέθανεν, ἀνέλαβε τὴν τυραννίαν ὁ ἀνεπιὸς αὐτῶν Μιλτιάδης ὁ Β'. Οὗτος συνεζεύχθη τὴν Ἠγησιπύλην, κόρην τοῦ Ὀλόρου βασιλέως τῶν Θρακῶν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐγεννήθη ὁ Κίμων, τὸν ὅποιον θὰ ἀναφέρωμεν εἰς τὸ ἐξῆς. Ὁ Μιλτιάδης οὗτος ὑπέταξε τὴν Αἴημον, τὴν ὁποίαν παρέδωκεν εἰς τὸν Αἴημον τῶν Ἀθηναίων. Ἐπὶ τῆς τυραννίας αὐτοῦ ἐγένετο καὶ ἡ εἰσβολὴ τοῦ Δαρείου εἰς τὴν Θράκην.

Συμπέρασμα 1ον.—Ἡ ἐκλογὴ Μιλτιάδου τοῦ Α' ὡς τυράννου τῆς Θρακιῆς Χερσονήσου ὑπὸ τῶν Δολόγγων Θρακῶν κατὰ τὸν 6ον π.Χ. αἰῶνα, δεικνύει πόσον ἐξοικειωμένοι ἦσαν οἱ Θραῖκες πρὸς τοὺς Ἑλληνας καὶ πόσον πίστιν εἶχον, Θραῖκες αὐτοί, πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν μαντεῖον, κατὰ

τὴν διαταγὴν τοῦ ὁποίου δὲν ἐδίστασαν νὰ ἐκλέξουν ἄρχοντά των, βασιλέα των δηλαδή, Ἕλληνα.

Συμπέρασμα 2ον.—Ἐκ τῆς διακυβερνήσεως τοῦ Μιλτιάδου τοῦ Α΄, τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Στησαγόρα καὶ τοῦ Μιλτιάδου τοῦ Β΄ ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, συμπεραίνομεν ὅτι ἡ ἐπίδρασις των ἐπὶ τῶν Θρακῶν ὑπῆρξεν εὐεργετικὴ καὶ προοδευτικὴ.

Μήπως τὸ αὐτὸ δὲν συνέβη καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους εἰς τὰς παραδουναβείους Ἑγεμονίας τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαβίας μὲ τοὺς Ἕλληνας Φαναριώτας, πού ἐστέλλοντο ὡς Κυβερνηταὶ ὑπὸ τῶν Σουλτάνων τῆς Κων]πόλεως; Πόσα δὲν ὀφείλουν οἱ Ρουμᾶνοι εἰς τοὺς Φαναριώτας ἐκείνους; Καὶ ὅμως ἡ Γερμανικὴ Προπαγάνδα τοῦ Καρόλου Χοχεντζόλερν, τὰ διέστρεψεν ὅλα, καὶ πολλοὶ σήμερον τοὺς νομίζουν ὡς τυράννους τοῦ τότε Ρουμανικοῦ λαοῦ.

Τὸ ἴδιον ἔκαμεν εἰς βάρος τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ἡ Πανσλαβιστικὴ Προπαγάνδα τοῦ Ἰγνάτιεφ καὶ ὕστερα τοῦ Πεποδονότσεφ, ἡ ὁποία διεστρέβλωσε τὴν ἱστορίαν τῶν νεωτέρων Βαλκανικῶν λαῶν, κηρύξασα ὅτι οἱ Βούλγαροι κατετυραννοῦντο καὶ ἐληστεύοντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Ἀρχιερέων τῶν στελλομένων ὑπὸ τοῦ ἐν Κων]πόλει Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἐνῶ ἂν διεσώθη ὁ ἐθνισμὸς τῶν Σλάβων τῆς Χερσονήσου, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τοὺς Ἕλληνας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

ΚΕΦ. 36.— ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΕΙΣΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΔΑΡΕΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΩΝ ΠΕΡΣΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΡΑΚΗΝ, 515 π.Χ.

Ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Δαρεῖος ὁ Α΄, ὁ Ὑστάσπους λεγόμενος, εἶχε διαδεχθῆ εἰς τὸν θρόνον τῆς Περσίας τὸν Καμβύσην υἱὸν τοῦ Μεγάλου Κύρου, τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς μεγάλης Περσικῆς Μοναρχίας. Ἐνυμφεύθη δὲ τὴν θυγατέρα τοῦ Μεγάλου Κύρου καὶ ἀδελφὴν τοῦ Καμβύσου τὴν Ἄτοσσαν. Ὁ Δαρεῖος ὑπῆρξεν ἀνὴρ δραστήριος καὶ πολεμικός. Διὰ κατακτήσεων ἐπηύξησε τὸ Κράτος του ἀπὸ 20 σατραπείας εἰς 32, ἔξαπλώσας τοῦτο μέχρι Σκυθίας πρὸς βορρᾶν, Ἰνδοῦ ποταμοῦ πρὸς Α. καὶ Ἀραβίας πρὸς νότον.

Διὰ νὰ ἐκδικηθῆ δὲ τοὺς Σκύθας διὰ τὸν φόνον τοῦ πενθεροῦ του Κύρου ὑπὸ τῆς βασιλείσεως τῶν Μασσαγετῶν Σκυθῶν Τομύριος, καὶ ἀκούων ὅτι ἡ χώρα τῶν Σκυθῶν εἶχε πολὺν χρυσόν, ἀπεφάσισε τὴν κατ' αὐτῶν μεγάλην ἐκστρατείαν.

Εἶχε κατασκευάσει διάφορα ἔργα συγκοινωνίας ἀνὰ τὸ ἀχανές κράτος του. Κατεσκεύασε τὴν μακρὰν βασιλικὴν ὁδόν, ἡ ὁποία ἀπὸ τὴν πρωτεύουσιν τῶν Σούσων διὰ Περσίας, Μεσοποταμίας, Συρίας καὶ Μ. Ἀσίας ἀπέληγεν εἰς τὴν μεγάλην Ἑλληνικὴν ἀποικίαν τὴν Ἐφεσον, ἵνα καὶ τὸ τα-

χυδρομείον μεταφέρεται καὶ τὰ στρατεύματα νὰ πορεύωνται ἐκ τῶν Μεσογείων χωρῶν εἰς τὰ παράλια διὰ διαφόρων διακλαδώσεων τῆς Κεντρικῆς ἀρτηρίας πρὸς διαφόρους διευθύνσεις. Προέβη εἰς γεωγραφικὰς ἐρεῦνας πρὸς τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Ἀραβικὴν Χερσόνησον. Ἐκτίσθη μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα εἰς τὰ Σοῦσα, τὴν Περσέπολιν, τὰς Παρσασαγάδας, τὴν Βαβυλῶνα καὶ ἄλλαχού. Εἰς ὅλα δὲ ταῦτα τὰ ἔργα μετεχειρίσθη Ἕλληνας ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν τῆς Μ. Ἀσίας, ὡς τὸν Ἡράκλειτον, τὸν καλλιτέχνην Τηλεφάνην, τὸν ἀρχιτέκτονα Μανδροκλῆν, τὸν Σάμιον, τὸν Γεωγράφον Σκύλακα καὶ ἄλλους. Ὁ Μανδροκλῆς ὁ Σάμιος διετάχθη νὰ κατασκευάσῃ γέφυραν εἰς τὸ στενωτέρον μέρος τοῦ Βοσπόρου, ὅπου ἔφθασε καὶ ὁ Δαρεῖος μὲ ὀκτακοσίας χιλιάδας ἄνδρας (514 π.Χ.), ἐλάσας διὰ τῆς Μ. Ἀσίας πρὸς τὸν Βόσπορον. Ἐφθασαν δὲ ἐκεῖ καὶ 600 πλοῖα, τῶν ὁποίων τὰ πλεῖστα ἦσαν Ἰωνικὰ τῶν Ἑλλήνων ἀποικῶν τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τὰ ὁποῖα διὰ τοῦ Αἰγαίου, Ἑλλησπόντου καὶ Προποντίδος ἔπλευσαν εἰς τὸν Βόσπορον, ὅπου ἤρτισεν ἡ διάβασις καὶ εἰσβολὴ εἰς τὴν Θράκην. Εὐθύς δὲ διέταξε τὸν στρατηγὸν Μεγάβαζον νὰ καταλάβῃ ὄσσην ἔκτασιν τῆς Θράκης δυνηθῆ μὲ 100 χιλ. ἄνδρας καὶ νὰ κρατῆ εἰς ὑποταγὴν τοὺς Θράκας, διὰ νὰ ἔχη ὁ Δαρεῖος ἐξησφαλισμένα τὰ νῶτα του, ὅταν θὰ πορεύηται κατὰ τῶν Σκυθῶν. Ἐξετιμᾶτο δὲ ὁ Μεγάβαζος διὰ τὰς ἀρετὰς του τὰς στρατιωτικὰς πολὺ, ὡς διαφαίνεται ἐκ τοῦ ἑξῆς, τὸ ὁποῖον μᾶς λέγει ὁ Ἡρόδοτος. Μίαν φορὰν, ἐνῶ ἔτρωγον, ὁ Δαρεῖος ἔκοψεν ἓνα ρόδι καὶ ἐφάνησαν οἱ πολυπληθεῖς ὄριμοι καὶ κόκκινοι κόκκοι του. Τότε κάποιος ἐκ τῶν συνδαιτημόνων, ἠρώτησε τὸν Δαρεῖον: «Βασιλεῦ! Ἀπὸ ποῖο πρᾶγμα εἰς τὸν κόσμον ἤθελες νὰ ἔχης τόσον ἀριθμὸν, ὅσοι εἶνε οἱ κόκκοι αὐτοῦ τοῦ ὠραίου καρποῦ;» Ὁ Βασιλεὺς ἀπήντησε: «**Μεγαβάζους**». Ὁ Μεγάβαζος λοιπὸν μὲ 100 χιλ. ἄνδρας, ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, ὑπέταξεν ὅλον τὸ Ἀνατολικὸν τμήμα τῆς Θράκης, ἐξανάγκασε δὲ καὶ τὸν τύραννον τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου Μιλτιάδην τὸν Β' νὰ συνεκστρατεύσῃ μετὰ τοῦ Δαρείου μὲ πλοῖα. Καὶ ὁ μὲν Μεγάβαζος ἔμεινεν ἐν Θράκῃ συγκρατῶν εἰς ὑποταγὴν τοὺς Θράκας καὶ τὰς παραλίους Ἕλληνας πόλεις, ὁ δὲ Δαρεῖος ἐξηκολούθησεν ἀπὸ τοῦ Βοσπόρου ἐλαύνων πρὸς τὸν Δούναβιν καὶ ὁ στόλος τῶν Ἰώνων ἐπίσης ἀκτοπλοῶν διὰ τῆς Μαύρης θαλάσσης ἔπλεε πρὸς τὸ στόμιον τοῦ Δουνάβεως διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτόν. Ἄλλ' ἄς ἀφήσωμεν τὸν πατέρα τῆς Ἱστορίας Ἡρόδοτον διηγούμενον τὴν προέλασιν τοῦ Δαρείου διὰ Θράκης, μὲ παράφρασιν εἰς τὴν νεοελληνικὴν.

ΚΕΦ. 38.— ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑ, ΒΙΒΛΙΟΝ ΜΕΛΠΟΜΕΝΗ.

«Ὁ Δαρεῖος ἀφοῦ διέβη τὸν Βόσπορον διὰ τῆς γέφυρας, τὴν ὁποίαν κατεσκεύασεν ὁ Σάμιος Μανδροκλῆς, ἐπορεύετο διὰ Θράκης. Φθάσας εἰς

τὰς πηγὰς τοῦ Τεάρου ποταμοῦ ἐστρατοπέδευεν ἡμέρας τρεῖς. Ὁ δὲ Τεάρου λέγεται ὑπὸ τῶν πέριξ κατοίκων, ὅτι εἶνε ἄριστος ποταμός· διότι θεραπεύει πολλὰς ἀσθενείας καὶ ὅτι θεραπεύει τὴν ψώραν τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ζώων. Εἶνε δὲ αἱ πηγαὶ του τριάκοντα ὀκτῶ (38), αἱ ὅποια ρέουσιν ἐκ τοῦ ἰδίου βράχου. Καὶ ἄλλαι μὲν εἶνε ψυχραὶ, ἄλλαι δὲ θερμοαὶ. Εἶνε δὲ εἰς ἴσην ἀπόστασιν, μεταξὺ τῆς πόλεως Ἡραίου (παρὰ τὴν Πέρινθον) καὶ τῆς Ἀπολλωνίας (Σωζόπολις) ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου, δύο ἡμερῶν ἀπὸ ἐκάστην. Χύνεται δὲ ὁ Τεάρου εἰς Κοντάδεσδον, Κοντάδεσδος δὲ εἰς Ἀγριάννην (Ἐργίνην), ὁ Ἀγριάνης δὲ εἰς Ἐβρον καὶ ὁ Ἐβρος εἰς τὸ Θρακικὸν πέλαγος παρὰ τὴν πόλιν Αἶνον. Ἀφοῦ δὲ ὁ Δαρεῖος ἔφθασεν εἰς τοῦτον τὸν ποταμόν, εὐχαριστηθεὶς πολὺ, ἔστησε στήλην ἐνταῦθα καὶ ἐχάραξε γράμματα, τὰ ὅποια ἔλεγον τὰ ἑξῆς: *«Τοῦ Τεάρου ποταμοῦ αἱ πηγαὶ παρέχουσιν ὕδωρ ἄριστον καὶ κάλλιστον πάντων τῶν ποταμῶν. Καὶ εἰς αὐτὰς ἔφθασεν ἀνὴρ ἄριστος καὶ κάλλιστος πάντων τῶν ἀνθρώπων, ὀδηγῶν στρατὸν κατὰ τῶν Σκυθῶν Δαρεῖος ὁ Ὑστάσπου, βασιλεὺς Περσῶν καὶ πάσης Ἡπείρου»*. Ταῦτα λοιπὸν ἐνταῦθα ἐγράφησαν. Δαρεῖος δὲ ἐντεῦθεν ἐκκινήσας ἔφθασεν εἰς ἄλλον ποταμόν, ὅστις ὀνομάζεται Ἀρτίσκος, ῥεεὶ δὲ διὰ μέσου τῆς χώρας τῶν Ὀδρυσσῶν. Φθάσας δὲ εἰς τοῦτον τὸν ποταμόν ἔπραξε τὰ ἑξῆς: «Δείξας τόπον τινὰ εἰς τὸ στρατεύμα, διέταξεν ὅπως κάθε στρατιώτης, πὺν περᾶ ἀπὸ ἐκεῖ, θέτη ἓνα λίθον εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον. Ἀφοῦ δὲ ὁ στρατὸς ἐξετέλεσε τοῦτο, ἐσχηματίσθησαν μεγάλοι λόφοι ἐκ πετρῶν, τὰς ὁποίας ἀφῆκεν ἐκεῖ, προχωρῶν μὲ τὸν στρατόν».

«Πρὶν δὲ φθάσῃ εἰς τὸν Δούναβιν πρώτους κατακτᾷ τοὺς Γέτας, πὺν ἐπίστευον εἰς τὴν ἀθανασίαν. Οἱ δὲ Θραῖκες, πὺν κατοικοῦν τὴν Σαλμυδησὸν (σημερινὴ Μήδεια), καὶ οἱ κατοικοῦντες ὑπεράνω τῆς Ἀπολλωνίας καὶ Μεσημβρίας, Σκιρμιάδες καὶ Νιψαῖοι, ἀμαχητὶ ὑπετάγησαν εἰς τὸν Δαρεῖον. Οἱ δὲ Γέται ἐπαναστατήσαντες, πάλιν ὑπεδουλώθησαν. Ἦσαν δὲ οἱ γενναιότατοι καὶ δικαιοτάτοι μεταξὺ τῶν Θρακῶν. Πρεσβεύουν δὲ τὴν ἀθανασίαν κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον: «Δὲν θεωροῦν τὸν ἑαυτὸν των ὅτι ἀποθνήσκει, ἀλλ' ὅτι ὁ χανόμενος μεταβαίνει πρὸς τὸν θεὸν Ζάμολξιν». Ἄλλοι δὲ ἔξ αὐτῶν τοῦτον τὸν ἴδιον νομίζον Γεβελείζιν (Γεβελείζιν ἦτο ὁ δαίμων τῶν Γετῶν, πρὸς ὃν κατὰ τινὰς μετέβαινον αἱ ψυχαὶ τῶν νεκρῶν). Κάθε δὲ πέντε ἔτη ἀποστέλλουν ἀγγελιαφόρον πρὸς τὸν Ζάμολξιν, πρὸς τὸν ὁποῖον δίδουν παραγγελίας δι' ἐκεῖνα πὺν χρειάζονται. Στέλλουν δὲ τὸν ἀγγελιαφόρον κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον: Ἐκλέγονται τρεῖς ἄνδρες, οἱ ὅποιοι κρατοῦν ἀκόντιον, ἄλλοι δέ, ἀφοῦ συλλάβουν ἀπὸ τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια ἐκεῖνον πὺν ὠρίσθη ὡς ἀγγελιαφόρος, ἀφοῦ τὸν κουνήσουν μερικὲς φορὲς, τὸν ρίπτουν ἐπάνω εἰς τὰς στημένους αἰχμὰς τῶν ἀκοντίων. Καὶ ἐὰν μὲν ἀποθάνῃ ἀπὸ τὰς πληγὰς, εἶνε σημεῖον ὅτι ὁ θεὸς εἶνε εὐμενὴς πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐπομέ-

νως θὰ θεραπεύσῃ τὰς ἀνάγκας των. Ἐὰν ὁμως δὲν ἀποθάνῃ, αἰτιῶνται αὐτὸν τὸν ἀγγελιαφόρον ὅτι εἶνε ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς καὶ δι' αὐτὸ ὁ θεὸς δὲν τὸν ἐδέχθη, ἀφοῦ δὲ στιγματίσουν τοῦτον ὡς ἁμαρτωλόν, στέλλουν ἄλλον κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον. Τὰς δὲ παραγγελίας τὰς δίδουν ἐνῶ ἀκόμη εἶνε ζωντανός. Αὐτοὶ δὲ οἱ Θραῖκες, κατὰ τὴν ὥραν τῶν ἀστραπῶν καὶ βροντῶν, τοξεύουν κατὰ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ ἀπειλοῦν τὸν θεὸν τῶν βροντῶν, ἐπειδὴ δὲν πιστεύουν εἰς ἄλλον θεὸν ἐκτὸς τοῦ ἰδικοῦ των. Ὡς δὲ μανθάνω ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας, τοὺς κατοικοῦντας τὸν Ἑλλησποντον καὶ τὸν Πόντον, ὁ Ζάμολις οὗτος, ὅτε ἦτο ἄνθρωπος, διετέλεσε δοῦλος εἰς τὴν Σάμον παρὰ τῷ φιλοσόφῳ Πυθαγόρῃ, υἱῷ τοῦ Μνησάρχου. Αὐτὸς δὲ, ἐλευθερωθεὶς ὑπὸ τοῦ Πυθαγόρου, ἀπέκτησε χρήματα πολλὰ ἐμπορευόμενος καὶ ἔπειτα ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του Γετίαν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Θραῖκες ἔζων κακὴν ζωὴν καὶ ὄχι σώφρονα, ὁ Ζάμολις, πού ἔμαθε τὸν τρόπον τῆς ζωῆς τῶν ζώντων (Ἑλλήνων) καὶ ἐγνώρισεν ἡθῆ καὶ τρόπους τῆς ζωῆς καλλιτέρους, ἀπὸ ἐκεῖνα, πού εἶχον οἱ Θραῖκες, ἀφοῦ εἶχε ζήσει μὲ Ἑλληνας, καὶ μάλιστα μὲ τὸν σοφώτατον Πυθαγόραν, ἴδρυσεν ἕνα ἀνδρῶνα εἰς τὴν πατρίδα του, ὅπου ἐφιλοξένει τοὺς πρώτους ἀπὸ τοὺς ἀστοὺς πατριώτας του, καὶ ἐνῶ συνέτρωγον, τοὺς ἐδίδασκεν ὅτι οὔτε αὐτός, οὔτε οἱ συμπατριῶται του, οὔτε οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν θὰ ἀποθάνουν, ἀλλὰ θὰ ὑπάγουν εἰς ἕνα τόπον, ὅπου θὰ ζήσουν εἰς τὸ ἕξῃς καὶ θὰ ἔχουν ὅλα τὰ ἀγαθὰ. Διὰ τοῦτο οἱ Γέται ἔκλαιον μὲν, ὅτε ἐγεννᾶτο ἄνθρωπος, διότι θὰ ὑπέφερον εἰς τὴν ζωὴν του, ἔχαιρον δὲ καὶ ἐπανηγύριζον κατὰ τὸν θάνατον συγγενοῦς των διότι ἐπίστευον ὅτι ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὰ βάσανα τῆς ζωῆς καὶ μεταβαίνει πρὸς τὸν μέγαν θεὸν Ζάμολιν, ὅπου θὰ ἀπολαμβάνῃ αἰωνίως ὅλα τὰ ἀγαθὰ. (Ἡροδότου διήγησις «Μελοπομένη»).

Σχόλια ἐπὶ τῶν ἀναφερομένων ὑπὸ Ἡροδότου περὶ Ἀρτίσκου.

Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει, ὅτι ὁ Δαρεῖος ἀπὸ τὸν Τέαρον, τὸν Κοντιάδεσδον, καὶ τὸν Ἐργίνην ἔφθασεν εἰς τὸν Ἀρτίσκον. Ἐδῶ δὲν διευκρινίζεται ποσῶς, ἂν μετὰ τὸν Ἐργίνην ἔφθασεν εἰς τὸν Ἀρτίσκον. Καὶ ἂν μὲν μὲ τὴν λέξιν *Ἀρτίσκον* θεωρεῖ τὸν ποταμὸν Ἄρτιαν ἢ Ἄρδαν, ὅπως νομίζουσι πολλοί, παραλείπει νὰ εἴπῃ τι περὶ τῶν ποταμῶν Τούντζα (Δόντσου) καὶ Ἐβρον (Μαρίτσα). Διότι διὰ νὰ φθάσῃ τις εἰς τὸν Ἄρδαν, θὰ διέλθῃ διὰ τῶν δύο προηγουμένων, περὶ τῶν ὁποίων δὲν ἀναφέρεται τίποτε. Ἐκ τούτου συμπεραίνομεν ὅτι Ἀρτίσκος ἦτο πολίχνη τις ἐπάνω εἰς τὸν δρόμον του. Καὶ ὡς τοιαύτη ὑπὸ πολλῶν πιστεύεται ὅτι εἶνε ἡ σημερινὴ κομὸπολις Βαβὰ Ἐσκή, ἣτοι τὸ παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς *Βουλγαρόφυγον*, (ἡ Θρακικὴ *Βουργουδιζος*). Ἄλλως τε, ὁ Δαρεῖος δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ διενθυνηθῇ πρὸς τὸν Ἄρδαν, εὐρισκόμενον δυτικώτερον καὶ μετὰ τὸν Τούντζαν καὶ Ἐβρον διότι θὰ ἔχανε χρόνον ἄνευ ὠφελείας. Προσέτι ἡ

ὑποταγὴ τῶν Σκιριμίδων καὶ Νιρβαίων Θρακῶν, οἱ ὅποιοι κατῴκουν τὰ παράλια πρὸς τὴν Μαύρην θάλασσαν δεικνύει ὅτι ὁ Δαρεῖος ἐπορεύετο ὄχι μακρὰν τῆς παραλίας, διευθυνόμενος πρὸς Βορρᾶν.

Ἐπίσης ὁ πατὴρ τῆς Ἱστορίας δὲν λέγει τίποτε περὶ τῆς σπουδαίας ὄροσειρᾶς τοῦ Αἴμου, τὴν ὁποίαν δὲν ἦτο εὐκόλον νὰ διαβῆ μετὰ τὸς χιλιάδας ὑποζυγίων. Ἄλλ' ἀποτόμως ἀπὸ τὸν Ἀρτίσκον μᾶς φέρει εἰς τὴν χώραν τῶν Γετῶν. Ἡ χώρα ὅμως αὕτη εἶνε ἡ σημερινή, μεταξὺ Αἴμου καὶ Δουνάβεως, Βουλγαρία. Τόσον δὲ πλῆθος πεζῶν, ἵππεων καὶ ἄμαξῶν διὰ νὰ διέλθῃ τὸν Αἴμον δὲν ἦτο ἀσήμαντον γεγονός. Ἀλλὰ περὶ τούτων οὐδὲν ἀναφέρεται, ὥς νὰ μὴν ὑπῆρχεν ὁ Αἴμος.

Ἐκ τούτων συμπεραίνομεν ὅτι κάτι λείπει ἀπὸ τὸ ἀρχικὸν κείμενον, ἄγνωστον ὅμως διατὶ καὶ πῶς.

ΚΕΦ. 39.— ΠΡΟΕΛΑΣΙΣ ΤΟΥ ΔΑΡΕΙΟΥ ΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΙΣΤΡΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΑΥΤΟΥ.

Οἱ τύραννοι τῶν Ἰωνικῶν πόλεων πλεύσαντες ἐντὸς τοῦ Ἰστρου, κατεσκεύασαν ἄλλην γέφυραν ἐπὶ τοῦ μεγάλου τούτου ποταμοῦ, ὥστε ὅτε ἔφθασεν ὁ Δαρεῖος μετὰ τὸν στρατόν, κατόπιν πορείας πολλῶν ἡμερῶν, εὐρῆκεν αὐτὴν ἐτοίμην, διὰ νὰ διέλθῃ τὸ περικόν του, τὸ ἵππικόν καὶ αἱ ἄμαξαι. Καὶ τὴν μὲν γέφυραν ἀφῆκε νὰ τὴν φυλάσσουν οἱ τύραννοι τῶν Ἰωνικῶν πόλεων καὶ ὁ Μιλτιάδης μετὰ τὰ πλοῖα των. Ἐδωκε δὲ εἰς αὐτοὺς τεμάχιον σχοινίου μετὰ ἐξῆντα κόμβους καὶ τοὺς παρήγγειλε τὰ ἐξῆς: Κάθε ἡμέρα, πὸν θὰ παρέρχηται μετὰ τὴν διάβασιν, νὰ λύουν ἓνα κόμβον, ὅταν δὲ λυθοῦν ὅλοι οἱ κόμβοι, μετὰ τὴν πάροδον τῶν ἐξῆντα ἡμερῶν, νὰ λύσουν τὴν γέφυραν καὶ νὰ ἀπέλθουν μετὰ τὰ πλοῖα των εἰς τοὺς τόπους των ἕκαστος. Τοῦτο διότι ἐπίστευεν ὁ Δαρεῖος ὅτι ἐντὸς ἐξῆντα ἡμερῶν θὰ κατέβαλλε τοὺς Σκύθας, καὶ προχωρῶν διὰ τῆς Σκυθίας, θὰ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν Περσίαν παρακάμπτων τὸν Καύκασον ἀπὸ τὴν ἀνατολικὴν ἄκρην, βαδίζων κατὰ μῆκος τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς Κασπίας θαλάσσης (λίμνης). Ἐὰν ἀπετύγχανε, θὰ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν γέφυραν προτοῦ παρέλθουν αἱ ἐξῆντα ἡμέραι. Καὶ ἀφοῦ διέταξε ταῦτα, ἐπροχώρησε διὰ μέσου τῆς σημερινῆς Ρουμανίας πρὸς τὴν χώραν τῶν Σκυθῶν. Οἱ Σκύθοι ὅμως, εἰς κάθε διάβασιν ποταμοῦ, ἀμυνόμενοι ἐπέφερον μεγάλην φθορὰν καὶ ἔπειτα ἔφευγον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας των, συναποκομίζοντες τὰς οἰκογενείας των, τὰ τρόφιμά των καὶ πυροπολοῦντες τὰς κατοικίας των. Οὕτως ὁ Δαρεῖος οὔτε ἀνθρώπους συνήτησεν, οὔτε ζῷα, οὔτε τροφάς, ἀλλ' ἔρημον στέππαν καὶ καμμένα τὰ πάντα. Οἱ Σκύθαι τότε ἔστειλαν πρὸς αὐτὸν ἓναν ἵππεα μετὰ τὰ ἐξῆς συμβολικά: Ἐπάνω εἰς ἓνα δόρυ εἶχεν ὁ ἀπεσταλμένος Σκύθης ἓνα πτηνόν, ἓνα μῦν καὶ ἓνα βάτραχον, τὰ ὁποῖα ἐσήμαινον: «Ἐὰν

δὲν γίνετε πτηνὰ νὰ πετάξητε, εἰὰν δὲν γίνετε ποντικοὶ νὰ τρυπώσητε εἰς τὴν γῆν ἢ βάρραχοι διὰ νὰ πέσητε εἰς τὸν ποταμόν, θὰ διαπερασθῆτε μὲ αὐτὸ τὸ δόρυ». Ὁ Δαρεῖος ἀπελπισθεὶς, διότι ἀπώλεσε πολλοὺς ἄνδρας καὶ πολλὰ ζῶα ἐκ τῶν στερήσεων καὶ βλέπων ὅτι, εἰὰν ἐξηκολούθει νὰ προχωρῆ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Σκυθικῆς, θὰ διεκινδύνευε τοὺς πάντας καὶ τὰ πάντα, ἠναγκάσθη νὰ ἀποφασίσῃ τὴν ὀπισθοχώρησιν πρὸς τὸν Δούναβιν.

Κρίσεις.—Ἐκ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Δαρείου κατὰ τῶν Σκυθῶν καὶ τῆς ἀποτυχίας αὐτοῦ βλέπομεν, ὅτι οἱ Σκύθαι ἀπὸ τῶν ἀρχαιότατων χρόνων ἦσαν λίαν δυσπολέμητοι ἀπὸ τοὺς ξένους κατακτητὰς, καὶ τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ἄξιον τῆς χώρας των. Διότι ἡ ἀπεραντώσυνη τῆς στεππώδους γῆς αὐτῶν, τὸ παγετῶδες κλίμα μὲ τοὺς πολλοὺς καὶ μεγάλους ποταμούς, αἱ σφοδραὶ χιονοθύελλαι καὶ ἡ δριμύτης τοῦ ψύχους, καθιστοῦν μέχρι σήμερον ἀκόμη, ὡς καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, τὴν χώραν ταύτην ὅλως ἀκατάλληλον διὰ στρατιωτικὰς ἐπιχειρήσεις ὑπὸ ξένων κατὰ τῶν μονίμων κατοίκων τῆς χώρας ταύτης, οἱ ὅποιοι μὲ τοὺς μεγαλοσώμους καὶ ἰσχυροὺς ἵππους των διέτρεχον τὰς ἀπεράντους καὶ ἀτελειώτους ἐκτάσεις της. Ταῦτα πάντα, ὡς καὶ ὁ τραχὺς καὶ σκληρὸς βίος των καὶ τὸ ἀκατάβλητον τοῦ χαρακῆρος των καὶ τὸ ἀνένδοτον αὐτῶν ἀπέναντι τοῦ ἔξωθεν εἰσβολέως, καθίσταν τούτους ἀητήτους. Τοῦτο ἀπεδείχθη καὶ εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ναπολέοντος τοῦ Α' τὸ 1812 (1), ὡς καὶ κατὰ τὸν τελευταῖον Παγκόσμιον πόλεμον κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Χίτλερ.

ΚΕΦ. 40.— ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΚΥΘΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΥΛΑΚΑΣ ΤΗΣ ΓΕΦΥΡΑΣ.

Μόλις ὁ Δαρεῖος ἤρχισε τὴν ὑποχώρησιν, ἤρχισαν λάβροι νὰ ἐπιτίθενται καὶ οἱ Σκύθαι, καταδιώκοντες αὐτὸν καὶ τὸν ἀποδεκατιζόμενον στρατόν του. Ἔστειλαν δὲ ἵππεις ἀγγελιαφόρους πρὸς τοὺς Ἕλληνας τυράννους καὶ τοὺς ἐπρότειναν νὰ λύσουν τὴν γέφυραν καὶ νὰ ἀπέλθουν· διότι ὡς ἔλεγον καταδιώκοντες τὸν στρατὸν τοῦ Δαρείου καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον, σκοπὸν εἶχον νὰ ἀναγκάσουν αὐτοὺς νὰ πέσουν εἰς τὸν ποταμόν καὶ νὰ πνιγοῦν καὶ οὕτω νὰ ἀπαλλαγῆ ὁ κόσμος ἀπὸ τοὺς Πέρσας.

Τότε οἱ τύραννοι ἔκαμαν συμβούλιον περὶ τοῦ πρακτέου. Καὶ ὁ μὲν Μιλτιάδης ὁ Ἀθηναῖος, τύραννος τῆς Χερσονήσου, εἶπεν ὅτι συμφέρον ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων εἶνε νὰ καταστραφῆ καὶ ὁ Δαρεῖος καὶ ἡ δύναμίς του, διὰ νὰ μείνουν πᾶσαι αἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τῆς Θράκης ἐλεύθεραι. Τὴν σωτήριον ταύτην γνώμην τοῦ Μιλτιάδου διὰ τοὺς Ἕλληνας ἀπέκρουσαν οἱ Κούρσιγκ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ πρὸ πάντων ὁ

1. Καὶ τοῦ Καρόλου ΙΒ' τῆς Σουηδίας τὸ 1709.

τύραννος τῆς Μιλήτου Ἰστιαῖος καὶ ὁ Λέσβιος Κώης, εἰπόντες διὰ στόματος τοῦ Ἰστιαίου τὰ ἑξῆς: Συμφέρει εἰς ἡμᾶς τοὺς τυράννους τῶν πόλεων ἢ διατήρησις τῆς Περσικῆς ἑξουσίας ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων μας· διότι ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Περσῶν ἄρχομεν ἡμεῖς, ὁ καθείς εἰς τὴν πόλιν του. Ἐνῶ, ἅμα ὡς λείψῃ ἡ Περσικὴ ἑξουσία, οἱ συμπολίται μας, πού διψοῦν τὴν ἐλευθερίαν των, θὰ ἐξεγερθοῦν ἐναντίον μας καὶ θὰ μᾶς ἐκδιώξουν ἢ καὶ θὰ μᾶς θανατώσουν. Τότε οἱ ἄλλοι τύραννοι ἐκ φόβου, μήπως πέσουν εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ Δαρείου, ἀπέφυγον νὰ ἐκφράσουν γνώμην συνταυτιζόμενοι σιωπηρῶς μετὰ τοῦ Ἰστιαίου, ἐνῶ πρότερον ἦσαν μὲ τὴν γνώμην τοῦ Μιλιτιάδου. Ὁ Ἡρόδοτος διέσωσεν εὐτυχῶς τὰ ὀνόματα τῶν τυράννων, οἱ ὅποιοι ἀντὶ τοῦ Ἐθνικοῦ συμφέροντος τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐπροτίμησαν τὸ ἀτομικὸν συμφέρον των, ὡς ἄλλοι Κουτίλιγκ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἦσαν δὲ οἱ ἑξῆς: Τῶν μὲν μετὰ τὸ Ἑλλησπόντου καὶ Βοσπόρου πόλεων Δάφνις ὁ Ἀβυθηνός, Ἴπποκλος ὁ Λαμψακηνός, Ἡρόφαντος ὁ Παριηνός (Πάριον ἦτο πόλις εἰς τὴν δεξιὰν πλευρὰν τοῦ Ἑλλησπόντου πρὸς τὴν Προποντίδα, αἱ σημεριναὶ Καμάρες), Μητροδώρος Προκονήσιος (Προκονήσος ὁ σημερινὸς Μαμαρᾶς), Ἀρισταγόρας Κυζικηνός (Κύζικος ἢ σημερινὴ Ἀρτάκη), Ἀρίσταν ὁ Βυζάντιος. Τῶν Ἰωνικῶν δὲ πόλεων Στράτης Χίος, Αἰάκης Σάμιος, Λαοδάμας Φωκαεύς, Ἰστιαῖος Μιλήσιος (Μίλητος τὸ σημερινὸν Μπουτροῦμι). Ἐκ τῶν Αἰολικῶν δὲ πόλεων τῆς Μ. Ἀσίας Ἀρισταγόρας ὁ Κυμαῖος (Κύμη τῆς Μ. Ἀσίας, ἀποικία τῶν Κυμαίων τῆς Εὐβοίας). Καὶ οὕτως ἀπεφασίσθη ἡ διατήρησις τῆς γέφυρας μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ Περσικοῦ στρατοῦ, ἵνα δυνηθῇ οὗτος νὰ διέλθῃ τὴν γέφυραν καὶ σωθῇ ἐκ τοῦ βεβαίου ὀλέθρου. Ἀλλ' ὁ Μιλιτιάδης, τοῦ ὁποίου ἡ σωτήριος διὰ τὸν τότε Ἑλληνισμὸν γνώμη εἶχεν ἀπορριφθῆ, βλέπων ὅτι κινδυνεύει ἀπὸ τὸν Δαρεῖον, ὅστις θὰ ἐμάνθανεν ἀπὸ τὸν Ἰστιαῖον τὰ διατρέξαντα, ἔκρινε φρόνιμον διὰ τὸν ἑαυτὸν του νὰ λάβῃ τὰ πλοῖα του καὶ νὰ ἀποπλεύσῃ πρὸς τὴν χώραν του, πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Δαρείου. Τοιοῦτοτρόπως τότε ἐσώθη καὶ ὁ Δαρεῖος καὶ ὁ στρατὸς του. Μόλις ἐφθασεν ἐκεῖ διέβη τὴν γέφυραν, τὴν ὁποίαν καὶ διέλυσαν κατόπιν παρεμποδίσαντες οὕτω τὴν περαιτέρω καταδίωξιν ἐκ μέρους τῶν Σκυθῶν. Ὁ Δαρεῖος μαθὼν ὅτι ὄφειλε τὴν σωτηρίαν του εἰς τὴν γνώμην τοῦ Ἰστιαίου καὶ Κώη, εἰς μὲν τὸν Ἰστιαῖον παρεχώρησε, πλὴν τῆς Μιλήτου, καὶ τὴν πόλιν Μύρκινον τῆς Ἡδωνίδος χώρας εἰς τὰς χώρας τῆς Κερκινίτιδος λίμνης τῆς Θράκης μὲ τὰ χρυσοῦρα τοῦ Παγγαίου ὄρους, εἰς δὲ τὸν ναύαρχον Κώην τὴν διοίκησιν τῆς νήσου Λέσβου. Φθάσας δὲ εἰς τὰ παράλια τῆς Θράκης καὶ στρατοπεδεύσας εἰς τὴν Σηστὸν τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου (σημερινὴ Γιάλοβα), διεπεραιώθη εἰς Μ. Ἀσίαν καὶ ἐπορεύθη εἰς τὰς Σάρδεϊς τῆς Λυδίας. Εἰς τὴν Θράκην ἀφῆκε τὸν Μεγάβαζον μὲ πολλὴν δύναμιν διὰ νὰ ὑποτάξῃ οὗ-

τος καὶ ὅσους Θρακὰς δὲν εἶχον ἤδη ὑποταχθῆ καὶ νὰ ἐξαπλώσῃ, εἰ δυνατόν, τὴν Περσικὴν κυριαρχίαν καὶ ἐπὶ τῆς Μακεδονίας.

ΚΕΦ. 41.— Η ΓΝΩΜΗ ΤΟΥ ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΘΡΑΚΩΝ ΕΝ ΓΕΝΕΙ. (Βιβλίον Ἡροδότου Τερψιχόρη).

«Τῶν Θρακῶν τὸ ἔθνος εἶνε τὸ μέγιστον, μετὰ τοὺς Ἴνδους βέβαια, ἐξ ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Ἐὰν δὲ ἐκυβερνῶντο ὑπὸ ἐνὸς ἄρχοντος ὅλοι οἱ Θρακᾶς, ἢ ἦσαν ὅλοι σύμφωνοι, θὰ ἦσαν ἀήττητοι καὶ ἄριστοι πάντων τῶν ἐθνῶν, κατὰ τὴν ἰδικήν μου (δηλ. τοῦ Ἡροδότου) γνώμην. Ἄλλὰ τοῦτο εἶνε ἀδύνατον δι' αὐτοὺς καὶ ἀκατόρθωτον καὶ οὐδέποτε θὰ γίνῃ (δηλαδή ἢ συνένωσις τῶν Θρακῶν), καὶ διὰ τοῦτο εἶνε ἀνίσχυροι. Ὀνόματα πολλὰ ἔχουν κατὰ χώρας ἕκαστος λαός. Νόμους δὲ παραπλησίους μεταχειρίζονται ὅλοι, πλὴν τῶν Γετῶν καὶ Τραυσῶν καὶ τῶν κατοικούντων βορειότερον τούτων, τῶν Κρηστονέων».

(Οἱ μὲν Τραυσοὶ εὗρισκοντο, εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Ἡροδότου, εἰς τὰς νοτίους ὑπωρείας τῆς Ροδόπης, οἱ δὲ Κρηστονέοι εἰς τὴν χώραν τῆς λίμνης Δοϊράνης καὶ τοῦ σημερινοῦ Πετριτσίου μεταξὺ Στρυμῶνος καὶ Ἄξιου).

Ἐκ τούτων δὲ οἱ μὲν Γέται πρεσβεύουν τὴν ἀθανάσιαν, οἱ δὲ Τραυσοὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἐκτελοῦν, ὡς οἱ ἄλλοι Θρακᾶς, ἀλλὰ διὰ τοὺς γεννωμένους καὶ ἀποθνήσκοντας κάμνουσι τὰ ἐξῆς: Ὅταν γεννηθῆ τις, οἱ συγγενεῖς καθήμενοι ὀλόγυρα θρηνοῦσι, διότι ὁ νεογεννηθεὶς θὰ ὑποφέρῃ ὅλα τὰ κακὰ τῆς ζωῆς. Ὅταν δὲ ἀποθάνῃ τις, τότε παίζοντες καὶ διασκεδάζοντες, κρύπτουσι τοῦτον ὑπὸ τὴν γῆν, μακαρίζοντες αὐτόν, διότι ἀπῆλλάγη ἀπὸ ὅλα τὰ κακὰ καὶ εἶνε πλέον μακάριος. Οἱ δὲ Κρηστονέοι κάμνουσι τὰ ἐξῆς: Ἐκαστος ἀνὴρ ἔχει πολλὰς γυναῖκας. Ὅποταν δὲ ἀποθάνῃ ἀνὴρ τις, γίνεται μέγα συμβούλιον τῶν γυναικῶν του καὶ τῶν συγγενῶν καὶ φίλων του, διὰ νὰ κριθῆ ποία ἐκ τῶν γυναικῶν του ἦτο ἢ μᾶλλον προσφιλέης εἰς αὐτόν. Ὅταν δὲ κριθῆ καὶ τιμηθῆ ἢ προσφιλεστέρα ἐκ τούτων, ἀφοῦ ἐγκωμιασθῆ καὶ ἐξυμνηθῆ ὑπὸ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν ἀνδρῶν σφραγίζεται ἐπὶ τοῦ τάφου ὑπὸ τοῦ πλησιεστέρου συγγενοῦς της, συνθάπτεται δὲ μὲ τὸν ἄνδρα της. Αἱ δὲ λοιπαὶ γυναῖκες του, θεωροῦσι τοῦτο ὡς μεγάλην συμφορὰν ἢ κάθε μία διὰ τὸν ἑαυτὸν της· διότι, τὸ νὰ μὴ συνταφῶσι μὲ τὸν ἄνδρα, θεωρεῖται δι' αὐτὰς μέγα ὄνειδος.

Τῶν δὲ λοιπῶν Θρακῶν ὑπάρχει ὁ ἐξῆς νόμος: Πωλοῦσι τὰ τέκνα των ὡς ἐμπόρευμα πρὸς ἐξαγωγήν εἰς ἄλλους τόπους. Τὰς δὲ παρθένους δὲν φυλάττουσιν, ἀλλ' ἀφίνουν αὐτὰς νὰ συνευρίσκωνται μὲ οἰουσδήποτε ἄνδρας θέλουσιν. Φυλάττουσιν ὅμως πολὺ αὔστηρὰ τὰς γυναῖκας των καὶ ἀγοράζουσι τὰς γυναῖκας των παρὰ τῶν γονέων των μὲ πολλὰ χρήματα. Καὶ τὸ νὰ εἶνε μὲν τις ἐστιγμένος, θεωρεῖται εὐγένεια, τὸ νὰ μὴ εἶνε θεωρεῖται

ἀγένεια καὶ δειλία. Τὸ νὰ εἶνε τις ἀργὸς θεωρεῖται κάλλιστον πράγμα, τὸ νὰ ἐργάζεται δὲ τὴν γῆν θεωρεῖται ἀτιμότερον. Τὸ νὰ ζῆ τις ἀπὸ πολέμου καὶ ληστείας θεωρεῖται κάλλιστον. Θεοὺς δὲ σέβονται μόνον τοὺς ἐξῆς: Ἄρην καὶ Διόνυσον καὶ Ἄρτεμιν. Οἱ δὲ βασιλεῖς αὐτῶν, ἐκτὸς τούτων τῶν θεῶν, σέβονται τὰ μέγιστα τὸν Ἑρμῆν καὶ δοκίμονται μόνον εἰς τοῦτον· διότι καυχῶνται ὅτι αὐτοὶ κατάγονται ἐκ τοῦ Ἑρμοῦ. Ἐνταφιασμὸς δὲ διὰ τοὺς ἀνωτέρους ἐξ αὐτῶν γίνεται ὡς ἐξῆς: Τρεῖς ἡμέρας ἔχουν τὸν νεκρὸν, καὶ ἀφοῦ σφάξωσι διάφορα ἱερὰ ζῶα, τρώγουσιν, ἀφοῦ πρῶτον κλαύσουν. Ἐπειτα δὲ θάπτουν, ἀφοῦ καύσουν τὸ πτώμα ἢ τὸ κρύψουν ὑπὸ τὴν γῆν. Ἀφοῦ δὲ χύσωσιν ἐπάνω πολὺ χῶμα, τελοῦσιν ἀγῶνας. Διὰ δὲ τὰ πρὸς βορρᾶν τῆς χώρας τῶν Γετῶν, οὐδεὶς δύναται νὰ εἴπη τι τὸ ἀληθές· δηλαδὴ ποιοὶ ἀνθρώποι κατοικοῦσιν ἐκεῖ. Ἀλλὰ ἡ πέραν τοῦ Ἰστρου χώρα φαίνεται ὅτι εἶνε ἔρημος καὶ ἀπέραντος. Διότι οἱ Θραῖκες τοῦ εἶπον ὅτι ἡ πέραν τοῦ Ἰστρου χώρα κατέχεται ὑπὸ μελισσῶν καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ προχωρήσῃ ἐντὸς αὐτῆς, τὰ ὁποῖα βεβαίως δὲν πιστεύω ἐγώ». *«Ταῦτα λέγοντες δοκέουσι μοι λέγειν οὐκ' οἰκίατα»*.

ΚΕΦ. 42. — ΚΡΙΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΡΑΦΟΜΕΝΩΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΠΡΟΔΟΤΟΥ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΘΡΑΚΑΣ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥ.

1) Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ἡ ἀδυναμία τῶν Θρακῶν ν' ἀντιστῶσι κατὰ τῶν ἔξωθεν εἰσβολῶν εἰς τὴν Θράκην προήρχετο ἐκ τῆς διαιρέσεως αὐτῶν εἰς πολλὰ μικρὰ κρατίδια κατὰ φυλάς, τῶν ὁποίων οἱ ἄρχοντες ἢ μᾶλλον οἱ τυραννίσκοι ἐξυπηρέτουν ἀτομικὰ τῶν συμφέροντα πρὸς βλάβην τοῦ ὅλου Θρακικοῦ τότε ἔθνους. Ἀλλὰ μήπως καὶ ἡ Ἑλλὰς τότε δὲν παρουσίαζε τὴν ἴδιαν κατάστασιν; Εἶδομεν καὶ τοὺς τυράννους τῶν Ἰωνικῶν πόλεων, ποὺ διὰ τὰ ἀτομικὰ τῶν συμφέροντα εἶχον ἀπορρίψει τὴν γνώμην τοῦ Μιλτιάδου, ὁ ὁποῖος μόνος ἐφάνη ὅτι κατενόει τὸ ἀληθὲς συμφέρον τοῦ ὅλου Ἑλληνισμοῦ. Ἡ διαίρεσις ὑπῆρξεν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἕως σήμερον ἢ φαγέδαινα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἐὰν ἡ συμφωνία τῶν Ἑλλήνων, ἡ ὁποία ἐξεδηλώθη κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους ὡς καὶ ἐπὶ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ὑπῆρχε πάντοτε μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων, διάφορος θὰ ἦτο σήμερον ὁ κόσμος, καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς θὰ ἠρίθμει ἴσως ἑκατοντάδας ἑκατομμύρια καὶ δὲν θὰ ἀνεφαίνοντο οὔτε Ρωμαῖοι κατακτηταί, οὔτε Τοῦρκοι, οὔτε Σλάβοι, ὁ δὲ Ἑλληνισμὸς θὰ ἀπετέλει Παγκόσμιον Κράτος ἴσως.

2) Τὰ λεγόμενα περὶ Κρηστονέων ἐμφαίνουσιν, ὅτι πολλὰ Θρακικὰ γένη τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἡροδότου, ἦσαν πολύγαμα καὶ ὅτι διετήρουν ἡθὴ καὶ ἔθιμα τινὰ τῶν πρωτογόνων ἀνθρώπων, καθ' οὓς ἡ γυναῖκα ἔπρεπε νὰ συνθάπτηται μὲ τὸν ἄνδρα, διὰ νὰ ἐξυπηρετῇ αὐτὸν καὶ εἰς τὴν ἄλλην

ζωήν, ὡς τοῦτο ἔκαμνον καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἀσσύριοι καὶ τινες τῶν ἀγρίων φυλῶν ἕως σήμερον.

3) Τὸ ὅτι δὲ ἐπώλουν οἱ Θραῖκες τὰ τέκνα των, σημαίνει ἔλλειψιν φίλτρου καὶ στοργῆς τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα, ἣ ὁποία προήρχετο ἴσως ἐκ τῆς πολυγαμίας, καὶ τὴν ἐκ ταύτης πληθῶραν τῶν τέκνων εἰς ἐκάστην οἰκογένειαν. Εἰς τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας ὑπῆρχε πλῆθος δούλων ἀρρένων καὶ θηλέων ἐκ Θράκης. Πολλοὶ τοιαῦται κόραι τῆς Θράκης, ἐχρησίμευον εἰς τοὺς καλλιτέχνας τῶν Ἀθηνῶν ὡς ὑποδείγματα (μοντέλα), διὰ τὸ εὖσωμον καὶ καλλίγραμμον τῶν γυναικῶν τῆς Θράκης.

4) Τὸ ὅτι δὲ ἄρινον τὰς παρθένους νὰ συνευρίσκονται ἐλευθέρως καὶ κατ' ἐκλογὴν μὲ οἰονδήποτε, δεικνύει ὅτι φυλαί τινες τῶν Θρακῶν διῆγον ζωὴν ἀκόλαστον κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἡροδότου.

5) Διὰ τὸ ὅτι ἠγόραζον τὰς γυναῖκας ἀπὸ τοὺς γονεῖς, ἀντὶ πολλῶν χρημάτων, τὰ ὁποῖα συνήθως ἐπληρώνοντο εἰς εἶδος, βλέπομεν παρόμοιον τι ν' ἀναφέρῃ καὶ ὁ Ἡρόδοτος, ὅτι ἐγίνετο καὶ εἰς τὴν χώραν τῶν Βαβυλωνίων. Οὐδόλως λοιπὸν εἶνε παράδοξον ὅτι τὸ τοιοῦτον ἔθιμον τῆς ἐξαγορᾶς τῶν γυναικῶν διετηρεῖτο καὶ μέχρι τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος εἰς τινὰ χωρία τῆς σημερινῆς Ἀνατ. Θράκης εἰς τὸν Καζὰν Οὐζοὺν Κιοπροῦ (Μακρὰ Γέφυρα) καὶ Μαλγάρων (1).

6) Τὸ ὅτι δὲ ἔστιζον τὰ σώματά των, τὸ ἔθιμον τοῦτο σώζεται καὶ σήμερον, ἂν ὄχι εἰς ἔθνη ὁμαδικῶς, ἀλλὰ εἰς πολλὰ ἄτομα, τὰ ὁποῖα στίζουσι τὰ σώματά των μὲ διαφόρους παραστάσεις (tatouage).

7) Τὸ νὰ ζῆ τις ἀπὸ πολέμου καὶ ληστείας δὲν ἐθεωρεῖτο κακόν διότι οἱ Θραῖκες, ὡς μείναντες μακρὰν ἀπὸ τὴν ἐκπολιτιστικὴν κίνησιν τῶν νοτιωτέρων κατοίκων, εἶχον τηρήσει τὰ ἦθη τῆς Ἡρωϊκῆς ἐποχῆς τῆς Ἑλλάδος, καθ' ἣν δηλαδὴ ἐποχὴν, ἡ ληστεία δὲν ἐθεωρεῖτο πρᾶξις κακὴ καὶ ἄδικος, ἀλλ' ἐθεωρεῖτο πρᾶξις Ἡρωϊκῆ, ὡς τοῦτο διαφαίνεται εἰς τὰ περὶ Ἡρακλέους καὶ ἄλλων συγχρόνων του ἡρώων θρυλούμενα.

8) Τὸ ὅτι πάλιν ἐθεώρουν ταπεινωτικὸν καὶ εὐτελὲς τὸ νὰ ἐργάζεται τις, τοῦτο ἦτο ἔθιμον ἰσχύον διὰ τοὺς ἄρχοντας καὶ μεγάλους γαιοκτῆμονας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τὸ ἴδιον συνέβαινε πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν καὶ εἰς τὴν παρ' ἡμῖν ἀριστοκρατίαν.

9) Ἄλλο δεῖγμα τοῦ ὅτι οἱ Θραῖκες ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἡροδότου διετήρουν ἔθιμα τῆς Ἡρωϊκῆς Ἑλληνικῆς ἐποχῆς εἶνε τὸ ὅτι τοὺς νεκροὺς καὶ πρὸ πάντων τοὺς ἄρχοντας ἔθαπτον εἰς τὴν γῆν καὶ ἐπὶ τοῦ τάφου των ἐσώρευον πολὺ χῶμα, ὥστε νὰ ἀποτελεσθῇ ὀλόκληρος κωνοειδῆς λόφος τύμβος (κοινῶς τύμπα) (2), καὶ ἔπειτα ἔστηναν ἀγῶνας.

1. Τοῦτο ἐσημειώζετο καὶ εἰς τὴν Θεσσαλίαν μέχρι πρὸ ὀλίγου ἀκόμη.

2. Κατὰ τοὺς G. Seure καὶ N. Segrant, ἐπισκεφθέντα; τὴν Θράκην κατὰ τὸν

Τὰ ἴδια ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος ὅτι συνέβησαν καὶ κατὰ τὸν ἐνταφιασμὸν τοῦ Ἀχιλλέως, ἔξωθεν τῆς Τροίας. Μέσα δὲ εἰς τοὺς τοιοῦτους τάφους τῶν βασιλέων Θρακῶν ἔχουν ἀνακαλυφθῆ με ἀνασκαφὰς καὶ πολλὰ κτέρεα καὶ ὄπλα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐφ' ὅσον συνεθάπτοντο καὶ τὰ ὄπλα τοῦ νεκροῦ καὶ ὁ ἵππος του καὶ ὁ κυνηγετικὸς σκύλος του καὶ πᾶν ὅ,τι προσφιλὲς εἶχεν ὁ ἐνταφιαζόμενος κατὰ τὴν ζωὴν του. Τοιοῦτοι δὲ κωνοειδεῖς λόφοι εὐρίσκονται πολλοὶ ἀνὰ τὰς πεδιάδας τῆς Θράκης. Οἱ Βυζαντινοὶ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς λόφους τούτους τοὺς μετεχειρίζοντο ὡς σταθμοὺς φυλάκων, διὰ τὴν διὰ σημάτων ἐπικοινωνίαν, τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὡς θὰ ἴδωμεν κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν τῆς Θρακικῆς Ἱστορίας.

10) Τὰ δὲ λεγόμενα ὑπ' αὐτοῦ περὶ τῆς χώρας πέραν τοῦ Δουνάβεως εἶνε ἀναληθῆ διότι ἡ χώρα αὕτη κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους κατοικεῖτο ὑπὸ Σκυθικῶν φυλῶν. Δι' ἐκεῖνο, πού ἔλεγον οἱ Γέται πρὸς τὸν Ἡρόδοτον, ὅτι ἡ πέραν τοῦ Ἰστρου χώρα εἶνε πλήρης μελισσῶν ἵσως νὰ ἐννοοῦσαν τὰ πλήθη τῶν Σκυθῶν, τὰ ὁποῖα δὲν ἐπέτρεπον τὴν εἴσοδον εἰς ξένους.

ΚΕΦ. 43.— Η ΘΡΑΚΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΦΥΓΗΝ ΤΟΥ ΔΑΡΕΙΟΥ ΕΞ ΑΥΤΗΣ.

Ὡς ἐλέχθη ἤδη, ὁ Δαρεῖος διαπεραιωθείς εἰς Ἀσίαν, ἀφῆκε τὸν στρατηγὸν Μεγάβαζον μὲ 100 χιλ. ἄνδρας διὰ νὰ ὑποτάξῃ ἅπασαν τὴν Θράκην καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν κυριαρχίαν τοῦ μεγάλου βασιλέως καὶ ἐπὶ τῆς Μακεδονίας. Ἐπειδὴ ὁμως πολλὰ γένη Θρακικὰ ἀνθίσταντο ἐρρωμένως κατὰ τῆς Περσικῆς κυριαρχίας, κατὰ διαταγὴν τοῦ Δαρείου ἐξετόπισε μέρος ἐκ τῶν κατοικοῦντων τὴν μεταξὺ Στρυμῶνος καὶ Νέστου χώραν καὶ πολλοὺς Παίονας, διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου εἰς τὰς Σάρδεϊς, ὁ Δαρεῖος δὲ τοὺς συνῴκησεν εἰς τὴν λεκάνην τοῦ Μαιάνδρου, ὅπου ὑπὸ Βυζαντινῶν εἶχον ἀποτελέσει τὸ **θέμα Θρακησίων**. Κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν οἱ σημερινοὶ **Ζεῦμπέκοι** εἶνε ἀπόγονοι τῶν Θρακῶν τούτων.

Ἄλλ' ὁ Μεγάβαζος δὲν ἔβλεπε μὲ καλὸν ὄμμα τὴν κυριότητα τοῦ Ἰστιαίου εἰς τὴν Μύρκινον. Διότι ὁ Ἰστιαῖος ἀναλαβὼν τὴν διοίκησιν τῆς

παρελθόντα αἰῶνα, ὑπάρχουν ἐν ὄλῳ 10.000 περίπου τύμβοι (Cumuli), οἱ πλείστοι τῶν ὁποίων εἰς τὴν Βόρ. Θράκην (τὴν σημερινὴν Βουλγαρίαν). Ἔχουν βάσιν ὠοειδῆ καὶ ὕψος 12—15 μέτρων. Ὁ S. Casson ἀνάγει τοὺς τύμβους αὐτοὺς εἰς τὴν νεολιθικὴν ἢ καὶ τὴν τοῦ χαλκοῦ περίοδον. Οἱ A. B. Wace καὶ L. Rey κατατάσσουν αὐτοὺς εἰς τρεῖς κατηγορίας: τοὺς κυκλικῆς βάσεως ὕψους 16 μ., τοὺς ὠοειδεῖς 13—16 μ. καὶ τοὺς μεγάλης ἐπιφανείας καὶ μὲ κορυφὴν ἐπίπεδον γηλόφους, ἀνάγοντες αὐτοὺς εἰς τὴν Ἱστορικὴν καὶ προϊστορικὴν ἐποχὴν. Κατὰ τὸν Dumont οἱ τύμβοι οὗτοι ἐμπερικλείουν τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἀρχαίας Θράκης.

πόλεως ταύτης, παρὰ τὸ στόμιον τοῦ ποταμοῦ Στρυμῶνος, ὃχι μόνον προήγαγεν αὐτὴν καὶ τὴν πέριξ χώραν, ἀλλὰ καὶ στόλον ἀξιόλογον κατασκεύασε καὶ δύναμιν στρατιωτικὴν κατήρτισε ἐξ Ἑλλήνων καὶ Θρακῶν καὶ πλοῦτον ἄφθονον ἀπέκτησεν ἐκ τῶν μεταλλωρυχείων τοῦ Παγγαίου καὶ ξυλείαν ναυπηγήσιμον πολλὴν εἶχεν. Διὰ τοῦτο μὲ ἀπεσταλμένους πρὸς τὸν Δαρεῖον κατέστησε τὸν Ἰστιαῖον ὑποπτον πρὸς τὸν βασιλέα, λέγων ὅτι εἶνε ἐπικίνδυνον διὰ τοὺς Πέρσας νὰ εὐρίσκηται ὁ τόπος οὗτος εἰς χεῖρας Ἑλλήνων τυράννου, ὅσον καὶ ἂν ἐφάνη πρότερον οὗτος τόσον πιστὸς πρὸς τὸν μέγα βασιλέα, ἐπομένως καλὸν καὶ συμφέρον τοῦ βασιλέως εἶνε νὰ ἀπομακρύνῃ τὸν Ἰστιαῖον ἀπὸ τῆν ἑξουσίαν. Ὁ Δαρεῖος μὴ θέλων νὰ δείξῃ πρὸς τὸν Ἰστιαῖον ὅτι τὸν ὑποπτεύεται, κατέφυγεν εἰς ἄλλο διπλωματικὸν μέσον διὰ τῆν ἀπομάκρυνσίν του ἀπὸ τῆν Θρακικὴν ταύτην χώραν. Ἐγράψε πρὸς τὸν Ἰστιαῖον ὅτι, ἐπειδὴ ἐκτιμᾷ τὴν μεγάλην ἀφοσίωσιν καὶ πίστιν του πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὴν πολλὴν σύνεσίν του, καὶ ἐπειδὴ ἔχει ἀνάγκην μεγάλην ἐνὸς τοιούτου συμβούλου τόσον πιστοῦ καὶ ἀφοσιωμένου, παρόμοιον τοῦ ὁποίου οὔτε μεταξὺ τῶν Περσῶν δὲν εὐρίσκει, τὸν προσκαλεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς τὰ Σοῦσα, ὅπου θὰ περιβληθῇ μὲ μεγάλην τιμὴν καὶ ὑπόληψιν παρ' αὐτῷ. Ὁ Ἰστιαῖος ἐνόησε μὲν τὰ τεκταινόμενα ὑπὸ τοῦ Μεγαβάζου, ἀλλὰ δὲν ἠμποροῦσε νὰ φανῇ ὅτι ἀπορρίπτει τὰς προτάσεις τοῦ μεγάλου κυριαρχοῦ του, διότι δὲν εἶχε τόσην δύναμιν, ὥστε νὰ ἀνταπεξέλθῃ κατὰ τῆς μεγάλης τότε Περσικῆς δυνάμεως. Καὶ ἤξευρε μὲν ὅτι ἀπερχόμενος εἰς τὰ Σοῦσα πρὸς τὸν Μέγα Βασιλέα, καταδικάζει τὸν ἑαυτὸν του εἰς ἐξορίαν ἢ μᾶλλον εἰς αἰχμαλωσίαν· ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ καὶ ἄλλως. Παρέδωκε λοιπόν, τὴν χώραν εἰς τὸν Μεγαβάζον, εἰς δὲ τὴν Μίλητον ἀφῆκε τὸν γαμβρὸν του Ἀρισταγόραν νὰ κυβερνᾷ αὐτ' αὐτοῦ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Περσίαν πρὸς τὸν βασιλέα, βαρέως μὲν φέρων τὴν τοιαύτην ἀπομόνωσίν του, ἀλλὰ κρύπτων τοὺς μυχίους σκοποὺς του.

ΚΕΦ. 44. — ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΙΩΝΩΝ ΤΗΣ Μ. ΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΠΕΡΣΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΙΣΤΙΑΙΟΥ.

Ὁ Ἀρισταγόρας γαμβρὸς τοῦ Ἰστιαίου, ἀναδειχθεὶς τύραννος τῆς Μιλήτου, ἐπεχείρησε νὰ ὑποτάξῃ τότε τὴν εὐφορον καὶ πλουσίαν νῆσον Νάξον. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἀπέτυχε καὶ ἔχασε καὶ μερικὰς τριήρεις, ἔπεσεν εἰς τὴν δυσμένειαν τῶν Περσῶν. Ὁ Ἰστιαῖος πληροφορηθεὶς τὴν δύσκολον θέσιν τοῦ γαμβροῦ του καὶ ἐπειδὴ εἶχε νοσταλγήσει τὰ Ἴωνικὰ παράλια, ἐμήνυσεν εἰς τὸν Ἀρισταγόραν νὰ ξεσηκώσῃ ὅλας τὰς πόλεις τῶν ἀποικιῶν τῆς Μ. Ἀσίας εἰς ἀποστασίαν, πρὸς ἀπελευθέρωσιν ἀπὸ τοῦ Περσικοῦ ζυγοῦ. Ἡ ἀναγγελία δὲ τοῦ Ἰστιαίου πρὸς τὸν Ἀρισταγόραν ἐγένετο διὰ τεχνάσματος κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον: Ἐξύρισε τὴν κεφαλὴν ἐνὸς πιστοτάτου δούλου του

καὶ ἔγραψεν ἑπάνω εἰς τὸ γυμνωθὲν κρανίον, ὅσα μυστικά ἤθελεν. Ἐποῦ δὲ μετ' ὀλίγας ἡμέρας αἱ τρίχες τοῦ δούλου ἀνεφύησαν καὶ ἐκάλυψαν τὰ γραπτά, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ διακρίνωνται, τὸν ἔστειλε πρὸς τὸν Ἀρισταγόραν εἰς τὴν Μίλητον, παραγγείλας πρὸς τὸν δοῦλον, μόλις φθάσῃ εἰς Μίλητον, νὰ εἴπῃ πρὸς τὸν Ἀρισταγόραν νὰ ξυρίσῃ ἐκ νέου τὴν κεφαλὴν του καὶ νὰ ἀναγνώσῃ τὰ γραφόμενα. Πράγματι δὲ ὁ Ἀρισταγόρας, ἀποῦ ἀνέγνωσε τὰ παραγγελλόμενα ὑπὸ τοῦ Ἰστιαίου, συνεννόηθη καὶ με τοὺς κατοίκους τῶν ἄλλων πόλεων καὶ παρεσκεύασε τὴν ἐπανάστασιν. Ἐστειλε δὲ ἀπεσταλμένους καὶ εἰς τὴν τότε ἰσχυρὰν Σάρτην, παρακαλῶν νὰ βοηθήσουν οἱ Σπαρτιάται τοὺς ὁμαίμονάς των Ἑλληνας τῆς Μ. Ἀσίας εἰς τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα των. Ἄλλ' οἱ Σπαρτιάται ἔδειξαν ἀδιαφορίαν τελείαν, διότι δὲν ἤθελον νὰ ὑποβληθοῦν εἰς ὑπερπόντιον ἐκστρατείαν.

Οἱ πρόσβεις τότε τοῦ Ἀρισταγόρου ἐπορεύθησαν εἰς Ἀθήνας. Οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς ἔμποροι καὶ θαλασσινοί, ἔκριναν πρόσφορον τὴν περίστασιν νὰ ἐξοντώσουν ἐκ τοῦ Αἰγαίου καὶ τῆς Μεσογείου τὸν Φοινικικὸν στόλον, ὁ ὁποῖος ἐν ὀνόματι τοῦ Πέρσου βασιλέως ἐπροστάτευε τὰ ἔμπορικὰ πλοῖα τῶν Φοινίκων, τῶν Αἰγυπτίων καὶ ἄλλων ὑποτελῶν τῶν Περσῶν. Διὰ τοῦτο ἔστειλαν πρὸς βοήθειαν τῶν Ἰώνων 18 πλοῖα με ἄνδρας. Ἐπίσης δὲ καὶ οἱ Ἐρετριεῖς τῆς Εὐβοίας ἔστειλαν 8 πλοῖα με ἀνάλογον στρατόν. Αἱ ἀποστατήσασαι πόλεις ἐξεδίωξαν τὰς Περσικὰς φρουρὰς καὶ ἐκήρυξαν τὴν ἀπελευθέρωσιν των. Ἐνωθέντες δὲ μετὰ τῶν ἀποσταλέντων Ἀθηναίων καὶ Ἐρετριέων, ἐπροχώρησαν καὶ εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Μ. Ἀσίας, φθάσαντες καὶ εἰς τὰς Σάρδεις τῆς Λυδίας, πρωτεύουσιν τῆς σατραπείας τοῦ Ἀρταφέρνη, τὴν ὁποίαν καὶ ἐκυρίευσαν. Ἄλλ' ἐπειδὴ, εἴτε ἐκ τύχης, εἴτε ἐκ προμελέτης, ἐξεργάγη μεγάλη πυρκαϊὰ καὶ ἀπετέφρωσε τὸ πλεῖστον τῶν οἰκιῶν τῆς πόλεως ταύτης, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ξύλινοι καὶ καλαμπόλεκτοι, οἱ κάτοικοι ἐθεώρησαν ὑπαιτίους τοὺς Ἑλληνας καὶ ἐπιτηδείως προπαγανδίζομενοι, ἀντὶ νὰ βοηθήσουν τοὺς Ἑλληνας πολεμοῦντας διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ αὐτῶν, τοῦναντίον ἐξηγέρθησαν κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἑλληνες εἶχον πληροφορηθῆ ὅτι ἀπὸ τὰ Μεσόγεια τῆς Μ. Ἀσίας κατευθύνεται ἐναντίον των πολὺς Περσικὸς στρατός, ἔκριναν καλὸν νὰ ἀποσυρθῶσιν εἰς τὰ παράλια.

Πολὺ δὲ κακῶς διετέθη ὁ Μέγας Βασιλεὺς πρὸς τὸν ἀπελευθερωτικὸν τοῦτον ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων, ὅταν ἔμαθε τὰ γενόμενα καὶ τὴν πυρπόλησιν τῶν Σάρδεων καὶ ἐξέφρασεν ὑπονοίας πρὸς τὸν Ἰστιαῖον, ὅτι δὲν εἶνε καὶ οὗτος ἀμέτοχος τῶν λαβόντων χώραν γεγονότων. Ὁ Ἰστιαῖος ὁμως, δι' ἀκαταμαχητῶν ἐπιχειρημάτων κατέπεισε τὸν βασιλέα, ὅτι ἂν οἱ Ἴωνες ἐπανεστάτησαν, τοῦτο πρέπει νὰ ἀποδοθῆ εἰς τὸ ὅτι ἐξέφυγον τῆς ἐποπτείας του κατὰ τὴν ἀπουσίαν του ἀπὸ τὰ παράλια καὶ ὅτι, ἂν ἐπιτραπῆ εἰς αὐτὸν νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν Ἰωνίαν, καὶ τὴν ἀποστασίαν θὰ καταπάσῃ καὶ τὸν Ἀρι-

σταγόραν θὰ τιμωρήσῃ ὅπως πρέπει. Ὁ βασιλεὺς πεισθεὶς εἰς τοὺς λόγους του, ἔδωκε τὴν ἄδειαν νὰ ἐπιστρέψῃ οὗτος. Ὁ Ἰστιαῖος κατῆλθεν εἰς τὰς Σάρδεϊς, ἀλλὰ κινδυνεύσας νὰ συλληφθῆ ὑπὸ τοῦ Ἀρταφέρνηου, κατέφυγε κρυφίως εἰς τὴν Χίον. Οἱ Χῖοι τότε τὸν ἐβοήθησαν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Μίλητον, διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὴν διακυβέρνησιν τῆς πόλεως.

Οἱ Μιλήσιοι ὅμως, ἀπαξ ἠλευθερώθησαν ἀπὸ τὸν Ἀρισταγόραν, δὲν ἠθέλησαν νὰ πέσουν πάλιν εἰς τὴν τυραννίαν τοῦ Ἰστιαίου. Κατόπιν τοῦτου ἐπεχείρησεν οὗτος κρυφίως καὶ διὰ νυκτὸς νὰ καταλάβῃ τὴν πόλιν, ἀπεκαλύφθη ὅμως καὶ τὸ σχέδιόν του ἐματαιώθη καὶ ὁ ἴδιος ἐτραυματίσθη εἰς τὸν μηρόν. Ἐκδιωχθεὶς ἐκ τῆς Μιλήτου ἠναγκάσθη πάλιν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Χίον διὰ νὰ ζητήσῃ δύναμιν καὶ πλοῖα. Ἄλλ' οἱ Χῖοι ἠρνήθησαν πρὸς αὐτὸν νὰ δώσουν ἄλλας δυνάμεις. Τότε διεπεραιώθη εἰς τὴν Λέσβον καὶ ἐζήτησεν ἀπὸ τοὺς Μιτυληναίους ὑποστήριξιν. Οὗτοι παρεχώρησαν πρὸς αὐτὸν ὀκτὼ τριήρεις πλήρεις στρατοῦ. Μὲ αὐτοὺς τοὺς Μιτυληναίους ἔπλευσε πρὸς τὴν Βυζάντιον ὅπου καὶ ἐνεδρεύων εἰς τὸν Βόσπορον συνελάμβανε τὰ διερχόμενα πλοῖα καὶ ἐληλάτει τὸ φορτίον των. Ὅτε δὲ ἔμαθε τὴν ἄλωσιν τῆς Μιλήτου ὑπὸ τῶν Περσῶν καὶ τὴν τρομερὰν τιμωρίαν τῶν Μιλησίων τὴν μὲν ἐπιχείρησιν τῶν στενῶν τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τοῦ Βοσπόρου ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν Βισάτην, Ἑλλησπόντιον ἐκ Σηστοῦ, αὐτὸς δὲ μὲ τοὺς Λεσβίους ὑπέταξε τὴν Χίον. Λαβὼν δὲ πολλοὺς Ἴωνας καὶ Αἰολεῖς ἐπορεύθη καὶ ἐπολιόρησε τὴν νῆσον Θάσον διὰ νὰ καταστήσῃ ταύτην ὀρμητήριον πρὸς ἀνάκτησιν τῆς Μυρκίνου. Ἄλλ' ἐνῶ ἡ πολιορκία διήρκει, ἔμαθεν ὅτι πολὺς Φοινικὸς στόλος, ἐγκαταλείψας τὴν Μίλητον, ἐπορεύετο κατὰ τῶν ἄλλων Ἴωνικῶν πόλεων. Τότε καταπλεῖ πάλιν εἰς τὴν Λέσβον διὰ νὰ ἐφοδιασθῆ καὶ ἐπέλθῃ κατὰ τοῦ Φοινικικοῦ στόλου. Ἄλλ' ἐπειδὴ εἰς τὴν Λέσβον δὲν ὑπῆρχον τρόφιμα, ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν ἀπέναντι Μικρασιατικὴν ἀκτὴν διὰ νὰ προμηθευθῆ τρόφιμα, ἔχων ὀλίγην δύναμιν. Ἐκεῖ ὅμως εὐρέθη ἀντιμέτωπος ἰσχυρᾶς Περσικῆς δυνάμεως ὑπὸ τὸν Ἀρπαγον. Εἰς γενομένην δὲ σύγκρουσιν πρὸς ὑπερέτερας δυνάμεις ἠττήθη καὶ ἐξωγρήθη ὑπὸ τοῦ Ἀρπάγου, ὁ ὁποῖος τὸν ἔστειλε δέσμιον εἰς τὰς Σάρδεϊς πρὸς τὸν Ἀρταφέρνην.

Ὁ Ἀρταφέρνης τοῦτον μὲν ἐσταύρωσε, τὴν δὲ κεφαλὴν του, ἀποκόψας ἔστειλε πρὸς τὸν Μέγα Βασιλέα. Ὁ βασιλεὺς, μὲ ὅλα αὐτὰ, ἔθαψε τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰστιαίου μετὰ τιμῶν, διότι οὗτος εἶχεν εὐεργετήσῃ ἄλλοτε τοὺς Πέρσας. Ὁ Ἀρισταγόρας τότε ἀπελπισθεὶς κατέφυγε μὲ ὀλίγους ὀπαδοὺς εἰς τὴν Θράκην, ἐγκαταλείπων τοὺς ἐπαναστάτας Ἴωνας εἰς τὴν τύχην των. Ἄλλ' εἰς τὴν Θράκην κατεσφάγη καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ὀπαδοὶ του ὑπὸ τοῦ Μεγαβάζου. Ὁ δὲ στόλος τῶν ἀποστάντων Ἑλλήνων εἰς ναυμαχίαν τινα παρὰ τὴν νῆσον Λάδην (ἣτις σήμερον ἠνώθη μὲ τὴν ξηρὰν ἐκ προσχώσεως ἐκ τῆς ἰλύος τοῦ Μαιάνδρου ποταμοῦ), ἠττήθη καὶ αὐτὸς ὑπὸ

πολυαριθμὸν Περσικοῦ τοιοῦτου καὶ κατεστράφη (494 π.Χ.). Αἱ ἀποστατήσασαι πόλεις, μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Ἀθηναίων καὶ Ἐρετριέων, ἠαγκάσθησαν πάλιν νὰ ὑποκύψουν εἰς τὴν ἀνωτέραν Περσικὴν δύναμιν καὶ ὑποταχθῶσιν ἐκ νέου εἰς τὸν Μέγα Βασιλέα. Τοιοῦτον θλιβερὸν τέλος ἔλαβεν ἡ ἀποστασία τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων τῆς Μ. Ἀσίας. Οἰκτρὰ δὲ ὑπῆρξεν ἡ τύχη τῶν ἀποστατησασῶν πόλεων. Πολλοὶ ἐκ τῶν κατοίκων ἐσφάγησαν, ἄλλοι ἐξωρίσθησαν καὶ ἄλλοι κατέφυγον εἰς ἄλλας χώρας, οἱ δὲ ἐναπομείναντες ὑπεδουλώθησαν. Πλείσται ὅσαι οἰκογένειαι μετεφέρθησαν εἰς τὴν Περσίαν καὶ συνγκίσθησαν εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. Τούτων τοὺς ἀπογόνους, μετὰ 150 ἔτη, εὔρεν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ὅτε κατέκτησε τὸ Περσικὸν Κράτος.

Τοιοῦτον θλιβερὸν τέλος ἔλαβε καὶ ὁ Ἰστιαῖος, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε τύραννος τῆς Μιλήτου, εὐεργέτης τοῦ βασιλέως εἰς τὸν Δούναβιν πρὸς ζημίαν ὅλων τῶν ὁμοφύλων του, ἰσχυρὸς καὶ πλούσιος κυβερνήτης τῆς Θρακικῆς Μυρκίνου, σύμβουλος τοῦ μεγάλου βασιλέως, δεινὸς ληστοπειρατῆς καὶ τέλος ἀγωνιστῆς πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν συμπατριωτῶν του. Ἡ ἰδία τύχη ἀνέμενεν, ὡς εἶδομεν καὶ τὸν Ἀρισταγόραν. Ὅλοι δὲ αἱ πράξεις τῶν ἀνδρῶν τούτων, δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἐνεπνέοντο ἀπὸ καθαρῶς πατριωτικὸν αἴσθημα, ἀλλὰ ἀπὸ ἀτομικὸν ἐγωῖσμόν καὶ ἀτομικὸν συμφέροντων, χάριν τοῦ ὁποῖου δὲν ἐδίστασαν νὰ παρασύρουν τόσον κόσμον Ἑλληνικὸν εἰς τὴν καταστροφὴν. Τοιοῦτον εἶνε τὸ τέλος πάντοτε τῶν ἀνθρώπων τοῦ εἴδους αὐτοῦ.

ΚΕΦ. 45.— ΦΥΓΗ ΤΟΥ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΑΚΙΚΗΝ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΝ.

Ὁ Μιλτιάδης μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς Ἴωνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ τὴν ὑποταγὴν τῶν Μικρασιατικῶν Ἑλληνικῶν πόλεων εἰς τοὺς Πέρσας, δὲν ἔκρινεν ὅτι καὶ αὐτὸς ἦτο ἀσφαλὴς εἰς τὴν ἐξουσίαν του, διότι οἱ Πέρσαι ὑπωπεύοντο πάντα Ἑλληνα κατέχοντα δύναμιν τινα μέσα εἰς τὰς ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν των χώρας. Καὶ φοβούμενος μὴ συλληφθῆ καὶ αὐτὸς καὶ ὑποστῆ τὴν τύχην τοῦ Ἰστιαίου, ἐγκατέλειπε τὴν Θρακικὴν Χερσονήσον καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Οἱ Ἀθηναῖοι ὅμως δὲν ἐδέχθησαν τοῦτον μετ' εὐμενείας· διότι οὔτε εἰς τὴν ἐκδίωξιν τῶν Πεισιστρατιδῶν εἶχε συντελέσει, ὡς ἀπὸν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, ὅτε οὔτοι εἶχον ἐξεγερθῆ κατὰ τῆς τυραννίας τοῦ Ἰππίου καὶ Ἰπάρχου (505 π.Χ.), καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἴδιος ὑπῆρξε τύραννος τῆς Χερσονήσου, ἐνῶ ἐκεῖνοι εἶχον καταλύσει τὴν τυραννίαν καὶ ἐκυβερνῶντο δημοκρατικῶς μὲ ἀίρετους ἄρχοντας.

Ὁ Μιλτιάδης ὑπέμνησε τότε εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι ἡ πολιτεία του ἐν τῇ Χερσονήσῳ ἐξυπηρετεῖ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος του, δηλ. τῆς

πόλεως τῶν Ἀθηναίων, ἀφοῦ τὴν Λῆμνον, ποὺ εἶχε κυριεύσει μὲ Θρακικὰς δυνάμεις τὴν ἐδώρησεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους· καὶ ὅτι διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ὄλου Ἑλληνισμοῦ εἶχε συμβουλευθεὶς ὅλους τοὺς ἄρχοντας τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων, ποὺ ἦσαν μὲ τὸν Δαρεῖον νὰ καταστρέψουν τὰς ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως γεφύρας, ἀλλὰ δὲν εἶχεν εἰσακουσθῆ ὑπὸ τῶν ἄλλων. Καὶ ὅτι ἂν ἐξετελεῖτο, ἐκεῖ εἰς τὸ Δούναβιν, ἡ Περσικὴ δύναμις θὰ κατεστρέφετο καὶ ὄλαι αἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις θὰ ἦσαν ἐλεύθεραι, καὶ ὅτι, ἐπειδὴ τότε συνεβούλευσε τὸ σωτήριον διὰ τὸν Ἑλληνισμὸν μέτρον ἐκεῖνο, ἐκινδύνευσε τὴν ζωὴν του, πεσὼν εἰς τὴν δυσμένειαν τῶν Περσῶν, οἱ ὁποῖοι τὸν καταδιώκουν. Τοιοῦτοτρόπως οἱ κατήγοροι τοῦ Μιλτιάδου ἔμειναν ἀποστομωμένοι καὶ δὲν ἐτόλμησαν εἰς τὸ ἐξῆς νὰ τὸν ἐνοχλήσουν. Ὁ δὲ Μεγάβαζος μετὰ τὴν ἀποχώρησίν του κατέλαβε τὴν Χερσόνησον, μαζὶ δὲ ἄπασαν καὶ τὴν κτηματικὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἐκδιώξας ἐκεῖθεν πάντας τοὺς φίλους του καὶ τοὺς Ἀθηναίους, ποὺ εἶχε κατὰ καιροὺς φέρει ὁ ἴδιος.

ΚΕΦ. 46.—ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΟΥ ΜΑΡΔΟΝΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΑΚΗΝ.

Κατὰ τοὺς ταραχώδεις τούτους χρόνους, ἀπὸ τοῦ 515—450 π.Χ., κατὰ τοὺς ὁποίους ἔλαβε χώραν ἡ πάλη ἢ ἐναγώνιος μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἀσιατῶν βαρβάρων, θὰ ἀναφέρωμεν τὰ γεγονότα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας ἐν συντόμῳ πάντοτε καὶ καθόσον σχετίζονται καὶ μὲ τὰ συμβαίνοντα σύγχρονα γεγονότα εἰς τὴν Θράκην. Διότι σκοπὸς ἡμῶν δὲν εἶνε ἡ συγγραφὴ Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, ἀλλ' ἡ ἐξιστόρησις τοῦ βίου τῶν Θρακῶν καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας ἀπὸ τῆς μυθικῆς ἐποχῆς μέχρι σήμερον. Ἀλλὰ πολλὰ δρῶντα πρόσωπα ὡς καὶ πλεῖστα γεγονότα εἰς τὴν Θράκην ἔχουν ἄμεσον σχέσιν μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ καθόλου Ἑλληνισμοῦ, διὰ τοῦτο ὁ ἐξιστορῶν τὰ ἐν Θράκῃ γεγονότα εὐρίσκειται ἠναγκασμένος νὰ συσχετίζῃ ταῦτα πρὸς τὰ γεγονότα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας. Καὶ ἤδη προβαίνομεν εἰς τὴν ἀφήγησιν τῆς εἰσβολῆς τοῦ Μαρδονίου 493 π.Χ.

Ὁ Δαρεῖος καὶ ἐν γένει οἱ μεγιστάνες τῶν Περσῶν, ποὺ ἐκυβέρων ἀμπολλα ἔθνη τοῦ ἀπεράντου Περσικοῦ κράτους, εἶχον ἀρχίσει νὰ ἀνησυχοῦν ἀπὸ τὸν ἄνεμον τῆς ἐλευθερίας, ποὺ ἤρχισε νὰ πνέῃ ἀπὸ τὰς Ἑλληνικὰς χώρας καὶ νὰ ἐπηρεάζῃ καὶ τοὺς λαοὺς τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς, ποὺ ἐστέναζον ὑπὸ τὸν καταθλιπτικὸν ζυγὸν τῆς βαρβάρου Περσικῆς ἐξουσίας. Ἀπεφάσισαν λοιπὸν νὰ πνίξουν ἐν τῇ γενέσει τῆς τὴν φιλελευθέραν ταύτην πνοήν, κατακτῶντες τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ καταργήσουν τὰ δημοκρατικὰ πολιτεύματα τῶν Ἑλληνικῶν πολιτειῶν καὶ νὰ ὑπαγάγουν καὶ ὅλους τοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν ἐξουσίαν των, μὲ σκοπὸν νὰ ἀποσβέσουν πάντα σπινθῆρα τῆς ἐλευθερίας. Εἰς τὴν ἀπόφασίν των δὲ ταύτην συνετέλουν καὶ τινες Ἕλληνες τύραννοι, ποὺ εἶχον ἐκδιωχθῆ ἀπὸ τὰς πόλεις των, ὡς ὁ

Ἰππίας, τὸν ὁποῖον εἶχον ἐκδιώξει οἱ Ἀθηναῖοι, ὁ Σπαρτιάτης Δημάρατος καὶ ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι ἐπέσειον εἰς τοὺς Πέρσας τὸ φάσμα τῆς ἐλληνικῆς ἐλευθερίας, τὸ ὁποῖον ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ καταλύσῃ τὴν περσικὴν κυριαρχίαν, ἐὰν δὲν προληφθῇ ἢ ἐξουδετέρωσιν του. Διὰ τοῦτο ἀπεφάσισαν τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ δὴ κατὰ τῶν Ἀθηναίων, τῶν πρωταγωνιστῶν τούτων εἰς τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνας, μὲ τὴν πρόφασιν, ὅτι θὰ τιμωρήσουν τοὺς Ἑρετριεῖς, οἱ ὁποῖοι εἶχον συνδράμει τοὺς Ἴωνας. Καὶ δι' αὐτὸ ἀπεφασίσθη ἡ ἀποστολὴ τοῦ Μαρδονίου.

Ὁ Μαρδόνιος ἦτο γαμβρὸς τοῦ Μεγάλου Βασιλέως ἐπὶ θυγατρί. Ἦτο δὲ ὁ κυριώτερος θιασώτης καὶ μοχλός, ὁ ὁποῖος ἐκίνει πάντα λίθον διὰ νὰ ἀναλάβουν οἱ Πέρσαι τὸν κατὰ τῆς Ἑλλάδος πόλεμον, παριστῶν εἰς τὸν βασιλέα τὸ εὐκόλον τῆς ὑποταγῆς τῆς Ἑλλάδος, μὲ τὰ ἐκλεκτὰ προϊόντα, ὡς καὶ τὸ ἀπόλεμον τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν διαίρεσιν αὐτῶν. Στόλος πολὺς ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Φοινίκης καὶ Μ. Ἀσίας πλήρης ἀνδρῶν καὶ ἐφοδίων ἔπλεε πρὸς τὸν Ἑλλησπόντον καὶ στρατὸς ἐβάδιζε διὰ τῆς Μ. Ἀσίας ἐπίσης πρὸς τὸ ἴδιον μέρος. Ἦτο τὸ 493 π.Χ. ὅτε ὁ μὲν στόλος, συγκείμενος ἐκ 300 πλοίων, ἀφοῦ ἐβοήθησε τὴν διάβασιν τοῦ στρατοῦ ἀπὸ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Θρακικὴν Χερσονήσον παρέπλεε τὰς ἀκτὰς τῆς Θράκης, ὁ δὲ στρατὸς ἐκ 300 χιλ. ἀνδρῶν ἐβάδιζεν ἐκ παραλλήλου διὰ μέσου τῶν νοτίων περιοχῶν τῆς Θράκης πρὸς τὴν Μακεδονίαν καὶ ἐληλάτει τὴν χώραν, διὰ τῆς ὁποίας διήρχετο. Τεχνῖται προεπορεύοντο διὰ νὰ γεφυρῶνῳσι τοὺς ποταμοὺς προχείρως πρὸς διάβασιν τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς. Οἱ δὲ Θράκες, μολόντι ἦσαν ὑποτεταγμένοι εἰς τὸν Μεγάβαζον, ἐφοβοῦντο τὸ διαβατικὸν τοῦτο στράτευμα καὶ ἔφευγον εἰς τὰ ὄρη ἢ ἄλλα ἀσφαλῆ μέρη, ἕως ὅτου περᾶσῃ ἡ θύελλα. Οἱ Δόλογοι τῆς Χερσονήσου, οἱ Ἀψινθιοὶ μεταξὺ τῶν ποταμῶν Μέλανος καὶ Ἐβρου, οἱ Κίκονες καὶ οἱ Σαπαῖοι μεταξὺ Ἐβρου καὶ Νέστου, οἱ Ἠδωνοὶ μεταξὺ Νέστου καὶ Στρυμῶνος, οἱ Βισάλται εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Στρυμῶνος καὶ τῆς Κερκινίτιδος λίμνης, ὑπέστησαν πολλὰς λεηλασίας καὶ κακώσεις κατὰ τὴν διάβασιν τοῦ στρατοῦ τοῦ Μαρδονίου. Ἀφοῦ δὲ διέβη καὶ τὸν Στρυμῶνα ἄνωθεν τῆς Κερκινίτιδος λίμνης, ἐκεῖ ὅπου ὁ ποταμὸς εἰσέρχεται εἰς τὴν λίμνην, ἐβάδιζε διὰ τῆς Μυγδονίας γῆς πρὸς τὸν Ἀξιόν. Καὶ τοῦτον διαβάς εἰσῆλθεν εἰς τὴν χώραν Βοττιαίαν καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν χώραν τῶν Βρύγων Θρακῶν. Ἐπλησίασεν εἰς τὰς Αἰγὰς πρωτεύουσαν τότε τῆς Μακεδονίας, τῆς ὁποίας ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ὁ Α', εἶχε μὲν ἀναγνωρίσει τὴν κυριαρχίαν τῶν Περσῶν, εἶχεν ὅμως ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὰς Αἰγὰς καὶ μετέβη εἰς τὴν παραλιακὴν πόλιν Πύδναν, τὴν ὁποίαν ὥρισεν καὶ ὡς νέαν πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου του. Καὶ ἕως ἐδῶ μὲν ἡ τύχη τὸν Μαρδόνιον τὸν ἐβοήθησεν. Ἀπὸ ἐδῶ ὅμως καὶ πέραν τὸν ἐγκατέλειπε. Διότι μίαν νύκτα πλῆθος Θρακῶν Βρύγων ἐπέπεσε κατὰ τοῦ στρατοπέδου του καὶ κατέκοψε τὸ πλεῖστον τοῦ

στρατοῦ του. Ἐπειδὴ δὲ ἔχασε τὸ πλεῖστον τῆς δυνάμεώς του, δὲν ἔκρινε φρόνιμον νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω καὶ διὰ τῆς πεδιάδος τῆς Ἡμαθίας ἐπορεύετο πρὸς τὴν Θέρμην, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, πρὸς συνάντησιν τοῦ στόλου του. Ἄλλ' ὁ στόλος του εἶχε πάθει ἐν τῷ μεταξὺ μεγάλην φθοράν. Παρὰ τὸ ἀκρωτήριο τοῦ Ἄθω κατελήφθη ὑπὸ φοβερᾶς τρικυμίας καὶ τὰ πλεῖστα τῶν πλοίων του κατεστράφησαν, 20 δὲ χιλ. ἄνδρες εὗρον οἰκτρὸν θάνατον μέσα εἰς τὰ κύματα. Ὁ θεὸς Βορέας ἐφάνη εὖνους αὐτὴν τὴν φορὰν πρὸς τοὺς Ἕλληνας· διότι ὁ Μαρδόνιος ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἀσίαν ἄπρακτος, καὶ ἔλθων πρὸς τὸν Δαρεῖον ἔπεσεν εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ Μεγάλου Βασιλέως καὶ καθηρέθη ἐκ τοῦ ἀξιωματος τοῦ στρατηγοῦ.

Οὕτως οἱ Βρῦγοι Θραῖκες, οἱ ὁποῖοι κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἀπετέλουν μιῆμα τοῦ Μακεδονικοῦ Κράτους καὶ ἡ τρικυμία τοῦ Ἄθωνος, ἔσωσαν τὴν Ἑλλάδα.

ΚΕΦ. 47.— ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΔΑΤΙΔΟΣ ΚΑΙ ΑΡΤΑΦΕΡΝΟΥΣ ΚΑΙ Ο ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ.

Ὁ μέγας βασιλεὺς Δαρεῖος, ἀντὶ νὰ σωφρονισθῇ ἐκ τοῦ παθήματος τοῦ Μαρδονίου, ἐξηργιώθη περισσότερον κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀνέθηκεν εἰς δύο ἄλλους στρατηγούς νὰ ἐκστρατεύσουν κατὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ Ἐρετριέων διὰ νὰ ἀναστηλώσῃ τὸ καταπεσὸν γόητρον τῶν Περσῶν ἐναντι τῶν ὑπηκόων του. Ὁ Δάτις καὶ ὁ Ἀρταφέρνης μὲ 110 χιλ. ἄνδρας καὶ μὲ 600 πλοῖα ἔπλευσαν ἀπὸ τὴν Ἐφεσον διὰ τοῦ Αἰγαίου, ὑπέταξαν πολλὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ διηυθύνθησαν πρὸς τὴν Ἐρετριαν ἐντὸς τοῦ Εὐβοϊκοῦ κόλπου, τὴν ὁποίαν καὶ ἐκυρίευσαν διὰ τῆς προδοσίας δύο Ἐρετριέων τοῦ Ἐφόρου καὶ Εὐαγρίου. Κατέστρεψαν αὐτὴν καὶ ἔστειλαν τοὺς κατοίκους τῆς ἀλυσσοδεμένους εἰς τὴν Ἀσίαν.

Ἐπειτα ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὸν Μαραθῶνα διὰ νὰ ἐπέλθωσιν ἀπὸ ξηρᾶς κατὰ τῶν Ἀθηνῶν. Ἄλλ' οἱ Ἀθηναῖοι μὲ 10 χιλ. Ἀθηναίους καὶ χιλιούς Πλαταιεῖς ἐθέλοντας ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ἀείμηστον ἔσπευσαν εἰς τὸν Μαραθῶνα. Ἐκ τῶν 10 Ἀθηναίων στρατηγῶν προεκρίθη, ὡς γενικὸς ὄλων, ὁ γνωστὸς εἰς τοὺς τότε Θραῖκας Μιλτιάδης, ὁ ἄρχων ἄλλοτε τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου. Διότι καὶ στρατηγὸς ἐμπειρότερος ὄλων ἦτο καὶ τὸ πῶς πολεμοῦν οἱ Πέρσαι ἐγνώριζεν, ὅσον οὐδεὶς ἄλλος, καθὼς καὶ τὴν τακτικὴν αὐτῶν. Εἰς τὸν Μιλτιάδην ὀφείλεται τὸ σχέδιον τῆς Ἑλληνικῆς παρατάξεως, κατὰ τὴν ὁποίαν, μὲ ὅλην τὴν ἀριθμητικὴν κατωτερότητα τῶν Ἑλλήνων (11 χιλ. κατὰ 110 χιλ. βαρβάρων), ἔπρεπε νὰ καταλαμβάνῃ ἡ Ἑλληνικὴ παράταξις ἴσον μῆκος πρὸς τὴν ἀπέναντι Περσικὴν τοιαύτην, διὰ νὰ μὴ δύνανται οἱ Πέρσαι νὰ κυκλώσουν τοὺς Ἕλληνας ἐκ τῶν δεξιῶν ἢ ἐκ τῶν

ἀριστερῶν. Ἐπίσης, ἡ ἐνίσχυσις τῶν δύο Ἑλληνικῶν κεράτων, δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, μὲ 4.500 ἄνδρας ἕκαστον καὶ μὲ 2.000 εἰς τὸ κέντρον, ὥστε νὰ εἶνε τοῦτο ἀσθενὲς καὶ ἔτοιμον πρὸς ὑποχώρησιν ἀπέναντι τοῦ μεγάλου ὄγκου τοῦ κέντρον τῶν Περσῶν. Ὁμοίως ἰδική του ἦτο ἡ διαταγὴ κατὰ τὴν ὁποίαν, τὸ μὲν Ἑλληνικὸν κέντρον νὰ ὑποχωρῇ κατὰ τὴν σύγκρουσιν, διὰ νὰ προχωρῇ τὸ Περσικὸν καὶ χάσῃ τὴν συνοχὴν του μὲ τὰ δύο κέρατα τῶν Περσῶν, ἐκ δὲ τῶν Ἑλληνικῶν κεράτων τὸ μὲν ἀριστερὸν νὰ καταβάλλῃ ὄλην του τὴν προσπάθειαν, ὥστε νὰ καθηλώσῃ ἐπὶ τόπου τὸ βαρβαρικὸν δεξιόν, πού ἦτο εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ἔλους τοῦ ποταμοῦ Χαράδρου, τὸ δὲ Ἑλληνικὸν δεξιὸν νὰ ἐπιπέσῃ μὲ τοιαύτην ὁρμὴν κατὰ τοῦ ἀριστεροῦ τῶν Περσῶν, ὥστε νὰ τὸ τρέψῃ εἰς φυγὴν, καὶ ἐπειδὴ εἰς μὲν τὰ πλευρά του εἶχε τὴν Πεντέλην, ὀπισθὲν του δὲ τὴν θάλασσαν, κατ' ἀνάγκην ἢ θὰ ἐξωθεῖτο εἰς τὴν θάλασσαν ἢ θὰ ἔστρεφεν ἀριστερὰ νὰ ἐπιπέσῃ εἰς τὸ δεξιὸν Περσικὸν καὶ νὰ φέρῃ σύγχυσιν εἰς αὐτό, ἐνῶ τὸ Ἑλληνικὸν δεξιὸν θὰ ἐγκαθίστατο εἰς τὰ ὀπισθεν τοῦ βαρβαρικοῦ Κέντρον. Καὶ οὕτω, τὰ μὲν δύο Περσικὰ κέρατα ἐξωθήθησαν μέσα εἰς τὰ ἔλη, τὸ δὲ κέντρον των εὐρέθη εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἑλληνικοῦ δεξιῶν καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ κέντρον, τὸ ὁποῖον κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπεχώρει κατὰ τὸ προδιαγεγραμμένον σχέδιον, ὅτε ὅμως τὸ Περσικὸν ἀριστερὸν ἐτράπη εἰς φυγὴν, ἔλαβε καὶ τὸ Ἑλληνικὸν κέντρον διαταγὴν νὰ σταματήσῃ τὴν ὑποχώρησιν καὶ νὰ ἐπιτεθῇ. Καὶ ἐπειδὴ τὸ σχέδιον τοῦ Μιλιτιάδου ἐφηροδόσθη ἀκριβέστατα, ἐπῆλθεν ἡ καταστροφὴ τῶν Περσῶν καὶ ἡ μεγάλη νίκη τῶν Ἀθηναίων καὶ Πλαταιέων.

Εἰς τὸν Μιλιτιάδην ἐπίσης ὠφείλετο ἡ γνώμη ὅτι ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἀμέσως ἡ μάχη χωρὶς νὰ περιμένουν τὴν βοήθειαν, τὴν ὁποίαν εἶχον ὑποσχεθῆ νὰ στείλουν οἱ Σπαρτιάται, διὰ νὰ μὴ δοθῇ καιρὸς εἰς τοὺς Πέρσας καὶ ἐννοήσουν τὸ πλημμυλὲς καὶ ἄτοπον τῆς παρατάξεώς των μεταξὺ Πεντέλης, θαλάσσης καὶ ἔλους. Καὶ πράγματι εἰς μὲν τὸ δεξιὸν των εἶχον τὸ ἔλος, τὸ ὁποῖον δὲν τοὺς ἐπέτρεπε νὰ ἀναπτυχθοῦν πρὸς τὰ δεξιὰ, εἰς τὸ ἀριστερὸν των εἶχον τὴν Πεντέλην, ἡ ὁποία δὲν τοὺς ἐπέτρεπε νὰ ἀναπτυχθοῦν πρὸς τὰ ἀριστερά, ὥστε νὰ ἀπειλήσουν κυκλωτικὰς κινήσεις κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ὀπισθὲν των δὲ εἶχον τὴν θάλασσαν τοῦ Εὐβοικοῦ, ὥστε κατὰ τὴν ὀπισθοχώρησίν των ἦσαν ἠναγκασμένοι ἄλλοι μὲν νὰ εὗρουν τὸν θάνατον ἐντὸς τῆς θαλάσσης, ἄλλοι δὲ ἐν βίᾳ νὰ ἐπιβιβασθοῦν εἰς τὰ πλοῖα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ περισσότερα εἶχον συρθῆ ἔξω ἀπὸ τὴν θάλασσαν, περιστατικὸν πού θὰ τοὺς ἐπροξένοι μεγάλας ἀπωλείας, ὅπως πράγματι καὶ συνέβη. Ὁ Μιλιτιάδης ἐπίσης, ἅμα ὡς εἶδεν ὅτι τὰ Περσικὰ πλοῖα ἔκαμπον τὸ Σούνιον, ὑπόπτεισε τοὺς σκοποὺς τῶν Περσῶν. Οἱ Πέρσαι ἠττηθέντες καὶ φεύγοντες ἀπὸ τὸν Μαραθῶνα, ἐσκέφθησαν ὅτι, ἐὰν πλεύσουν πρὸς τὸν Πειραιᾶ θὰ δυνηθοῦν εὐκόλως νὰ καταλάβουν τὰς Ἀθήνας, εἰς τὰς ὁποίας εὐρίσκοντο μόνον γυναῖκες, γέροντες καὶ παιδιὰ. Ὁ Μιλιτιάδης ὅμως ἀμέσως,

ὡς ἀντελήφθη τὸ τέχνασμα τῶν Περσῶν, εἰς μὲν τὸν Μαραθῶνα ἀφῆκε τὸν δίκαιον Ἀριστείδην μὲ τοὺς χιλίους του νὰ φυλάττη τὰ ἐγκαταλελειμμένα λάφυρα, αὐτὸς δὲ μὲ ὄλους τοὺς ἄλλους ἔτρεξε δι' ὅλης τῆς νυκτὸς καὶ φθᾶσας περὶ τὰ ἐξημερώματα εἰς τὴν Φαληρικὴν ἀκτὴν, παρέταξε τοὺς Ἀθηναίους ἐτοιμοὺς νὰ ὑποδεχθῶσι διὰ τῶν λογγῶν τῶν τοὺς Πέρσας, ἐὰν ἐδοκίμαζον νὰ κάμουν ἀπόβασιν εἰς τὴν ξηρὰν. Ἡ τοιαύτη δὲ ταχύτης τῶν κινήσεων τῶν Ἀθηναίων κατέπληξε τοὺς Πέρσας, οἱ ὅποιοι, ἅμα ὡς ἐπλησίασαν τὰ πλοῖα τῶν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἀντελήφθησαν οὗτοι τοὺς Ἀθηναίους παρατεταγμένους μὲ τὰ δόρατα ἐστραμμένα πρὸς αὐτούς, ἀνέκρουσαν πρῦμναν καὶ ἔφυγον διὰ τοῦ Αἰγαίου πρὸς τὴν Ἀσίαν, τὸ 490 π.Χ.

Ἔτσι, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ μεγάλη στρατηγικὴ ἐπίνοια τοῦ Μιλτιάδου, ὅστις ἐξεμεταλεύθη πρεπόντως καὶ τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς σωτηρίου διὰ τε τὸν Ἑλληνισμόν καὶ τὸν πολιτισμὸν μεγάλης ταύτης μάχης, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἀπαράμιλλος ἀνδρεία τῶν τότε Ἀθηναίων ἐλευθέρων πολιτῶν, ἀνατραφέντων μὲ δημοκρατικὸν πολίτευμα καὶ μαχομένων ὑπὲρ βιωμῶν καὶ ἐστιῶν, ἀπέδειξαν πόση μεγάλη διαφορὰ ὑφίσταται μεταξὺ ἐλευθέρου λαοῦ ἀφ' ἑνός, ἔστω καὶ ὀλιγαριθμίου, καὶ βαρβάρου καὶ ὑποδούλου λαοῦ, ἀφ' ἑτέρου, ὡς ἦσαν οἱ ὑπόδουλοι τῆς Περσικῆς Μοναρχίας, ἔστω καὶ πολυπληθοῦς. Καὶ ὅτι εἰς συγκρούσεις ἐλευθέρων πολιτῶν πρὸς ὑποδούλους νικᾷ ὄχι τὸ ποσόν, ἀλλὰ τὸ ποιὸν τῶν ἀνθρώπων.

ΚΕΦ. 48.— ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΚ ΤΩΝ ΕΝ ΜΑΡΑΘΩΝΙ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ.

Ὅσον μεγαλειώδης καὶ ἄν ἀποβαίνει ἡ χαρὰ καὶ ἡ Ἑθνικὴ ὑπερηφάνεια παντὸς συγχρόνου Ἑλλήνος, ὅταν ἀναγινώσκη τὰ τοιαῦτα κατορθώματα τῶν προγόνων του, ἄλλη τόση θλίψις καταλαμβάνει αὐτόν, ὅταν ἐννοήσῃ ὅτι καὶ τότε δὲν ὑπῆρχεν ἡ στενὴ ἐκείνη ἀλληλεγγύη μεταξὺ τῶν πολυπληθῶν Ἑλληνικῶν πολιτειῶν, καὶ ὅτι ὁ φθόνος καὶ ἡ ζηλοτυπία μεταξὺ τῶν ὑπῆρχε καὶ τότε δυστυχῶς, ὅπως καὶ σήμερον, καὶ ὅτι τὰ ἐλαττώματα ταῦτα κατέστρεψαν πολλακίς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ὄλου Ἑλληνισμοῦ. Διότι οἱ Σπαρτιᾶται ὑπεσχέθησαν νὰ στείλουν βοήθειαν στρατιωτικὴν, ἀλλ' ἐκαλώοντο διὰ λόγους θρησκευτικῶν τύπων νὰ σπεύσουν ἀμέσως· ἀλλὰ ποῦ ἦσαν οἱ ἄλλοι Ἑλληνικοὶ λαοὶ οἱ εὐθυσκόμενοι μάλιστα ἐγγύτατα τοῦ πεδίου τῆς μάχης; Οὔτε Βοιωτοί, πλὴν τῶν Πλαταιέων, οὔτε Μεγαρεῖς, οὔτε οἱ ἀπέναντι Εὐβοεῖς, οὔτε ἄλλοι προσέδρομον. Δὲν εἶχον σκεφθῆ, ἀρὰ γε, ὅποια τύχη τοὺς ἀνέμενε καὶ αὐτούς, ἐὰν ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ ἀποφασιστικότης τῶν τότε Ἀθηναίων δὲν συνέτριβε τὴν Περσικὴν δύναμιν; Πρέπει νὰ ἐξαρθῆ ἐπίσης καὶ ἡ μεγάλη φρόνησις τοῦ Ἀριστείδου, ὅστις ἐννοήσας τὴν στρατηγικὴν ἱκανότητα τοῦ Μιλτιάδου, εἶχε παραχωρήσει τὴν ἡμέραν τῆς

στρατηγίας του εἰς τὸν Μιλτιάδην, καὶ συνετέλεσεν ὥστε καὶ οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ νὰ παραχωρήσουν τὰς ἡμέρας των πρὸς τὸν Μιλτιάδην, διὰ νὰ ἀποβῇ οὗτος γενικὸς ἀρχιστράτηγος τρόπον τινά, ἔφ' ὅσον καὶ ἡ μετριοφροσύνη τῶν λοιπῶν στρατηγῶν ὑπερίσχυσε τοῦ ἀτομικοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τοῦτο ἔσωσε τὴν κατάστασιν. Ἐπίσης πρέπει νὰ ἐξαρθῇ καὶ ἡ πίστις τοῦ Πολεμάρχου Καλλιμάχου πρὸς τὸν Μιλτιάδην, ὁ ὁποῖος ἔδωκε τὴν ψῆφον του ὑπὲρ τῆς προτάσεως τοῦ Μιλτιάδου, ὅπως γίνῃ ἡ μάχη τὸ ταχύτερον, χωρὶς νὰ περιμένουν τοὺς Σπαρτιάτας, διὰ λόγους πού ἐξεθέσαμεν ἀνωτέρω.

Ἐν γένει δὲ πρέπει νὰ ἐξάρωμεν τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Ἕλλην, ὁσάκις κατελήφθη ὑπὸ τῆς μέθης τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ τῆς αὐτοθυσίας, ὑπῆρξεν ἀκαταγώνιστος, χωρὶς νὰ σκέπτεται, πόσοι εἶνε οἱ ἀπέναντί του ἐχθροί. Ὅτι ἔχει καὶ μεγάλα προσόντα, τὰ ὁποῖα τὸν καθιστοῦν ἀπαράμιλλον, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἐλαττώματα, τὰ ὁποῖα, ἂν ὑπερισχύσουν καθιστοῦν τοῦτον ὄχι μόνον ἀνίκανον νὰ πράξῃ τι τὸ μεγαλειῶδες, ἀλλὰ καὶ νὰ καταβαραθρώσῃ τὰ πάντα. Εἶνε λαός, πού διὰ νὰ κυβερνηθῇ, πρέπει οἱ κυβερνῶντες αὐτὸν νὰ προσέχουν πολύ.

ΚΕΦ. 49.— ΔΙΑΒΑΣΙΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΑΣ ΤΟΥ ΞΕΡΕΟΥ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ, 480 π.Χ.

Ὁ Δαρεῖος, ὅταν ἔμαθε τὸ πάθημα τῶν στρατηγῶν Δάτιδος καὶ Ἀρταφέρους καὶ τὴν οἰκτρὰν ἀποτυχίαν των, ἤρχισε νὰ σκέπτεται ὅτι μὲ κάθε τρόπον πρέπει νὰ ἐκμηδενισθῇ ἡ ἐστία αὕτη τῆς ἐλευθερίας, δηλαδὴ ἡ ὑπερήφανος πόλις τῶν Ἀθηνῶν καὶ νὰ ὑποταγῇ ἅπασα ἡ Ἑλλάς, διὰ νὰ ἐπικαθῆνται ἀφόβως καὶ ἀμερίμνως εἰς τὸν τράχηλον τῶν ὑπηκόων των οἱ Πέρσαι. Διὰ τοῦτο ἤρχισε νὰ παρασκευάζῃ μέγαν στρατὸν καὶ μέγαν στόλον. Τεσσαράκοντα καὶ ἕξ ἔθνῶν ὑποτελῶν εἰς τοὺς Πέρσας, ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου μέχρι τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ καὶ ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου καὶ Ἀραβίας μέχρι τοῦ Κανκάσου καὶ τῆς Ἀράλης λίμνης, διετάχθησαν οἱ Πέρσαι Σατροῦται νὰ ἐτοιμάζουν στρατεύμα, πεζικὸν καὶ ἵππικόν καὶ ἀμάξας μὲ ὑποζύγια. Ὅλαι δὲ αἱ παράλια χῶραι καὶ νῆσοι, ὡς αἱ Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι τῆς Μ. Ἀσίας, οἱ Κίλικες, οἱ Φοίνικες καὶ οἱ Αἰγύπτιοι, διετάχθησαν νὰ ναυπηγῶσι πλοῖα καὶ πολεμικὰ καὶ φορτηγὰ. Ἄλλ' ἐν τῷ μέσῳ τῶν μεγάλων τούτων προετοιμασιῶν ὁ Δαρεῖος ἀπεβίωσε τῷ 485 π.Χ., διάδοχος δὲ τούτου ἐγένετο ὁ νεαρὸς τὴν ἡλικίαν υἱὸς του Ξέρξης ἐκ τῆς θυγατρὸς τοῦ Μ. Κύρου Ἀτόσσης. Ἐπομένως ὁ Ξέρξης, ἐκ πατρὸς μὲν εἶλκε τὸ γένος ἐκ τοῦ ἐνδόξου Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου, ἐκ μητρὸς δὲ ἦτο ἕγγονος τοῦ Μεγάλου Κύρου, ἰδρυτοῦ τῆς Περσικῆς Μοναρχίας καὶ ἀνεψιὸς τοῦ Καμβύσου τοῦ κατακτητοῦ τῆς Αἰγύπτου. Συνεπῶς καὶ αὐτός, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν προγόνων του, ἔπρεπε νὰ πράξῃ μέγα τι ἔργον διὰ νὰ φανῇ ἀπέναντι τοῦ

Περσικοῦ κόσμου, ἂν ὄχι ἀνώτερος, ἀλλ' ὄχι καὶ κατώτερος τῶν προκατόχων του βασιλείων. Ὅθεν τὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς του παρασκευαζόμενον κατὰ τῶν Ἑλλήνων πόλεμον ἐσυνέχισε μὲ μεγαλυτέραν ἔντασιν. Μάτην ὁ θεῖος του Ἀρτάβανος καὶ ἄλλοι ἐχέφρονες Πέρσαι προσεπάθουν νὰ τὸν ἀποτρέψουν ἀπὸ τὸ ἐπικίνδυνον τοῦτο ἐγχείρημα διὰ νὰ παύσῃ τὰς ἐτοιμασίας. Μάτην τῷ ὑπενθύμιζεν ὁ Ἀρτάβανος, ἀδελφὸς τοῦ Δαρείου, ὅτι οἱ Πέρσαι κατώρθωσαν μὲν καὶ πολλά, ἀλλ' ἔπαθαν καὶ πολλά ἀτυχήματα, διότι ὁ θεὸς φθονεῖ τοὺς ἀνθρώπους πού θέλουν νὰ ἀνέλθουν πολὺ ὑψηλά, καὶ ὅπως τὰ ὑψηλά δένδρα τὰ στέλλει κεραυνούς, ἔτσι καὶ τοὺς ἀνθρώπους, πού θέλουν νὰ ἀποκτήσουν μεγάλην δόξαν καὶ δύναμιν, τοὺς ὀδηγεῖ εἰς καταστροφάς. Τῷ ἀνέφερε τὴν τύχην τοῦ μεγάλου Κύρου, τοῦ πάππου του, ὁ ὁποῖος κατόπιν πολλῶν κατακτήσεων καὶ θριάμβων, εἰς τὸ τέλος ἠττήθη καὶ ἀπέθανε τόσον ἀδόξως πολεμῶν κατὰ τῆς βασιλείσεως τῶν Μασσαγετῶν Τομύριος, ἡ ὁποία ἀφοῦ ἔκοψε τὴν κεφαλὴν του, τὴν ἔρριπεν ἐντὸς ἀσκοῦ αἵματος λέγουσα: *«Πίε τώρα ὅσον αἷμα θέλεις, ἀφοῦ δὲν ἐχόρτασες εἰς τὴν ζωὴν σου»*. Τῷ ὑπενθύμιζε τὸ ἀτύχημα τοῦ θείου του Καμβύσου, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ κατέκτησε τὴν Αἴγυπτον, ἐξεστράτευσεν καὶ κατὰ τῆς Αἰθιοπίας, ἀλλ' ἔχασεν τὸν στρατὸν του μέσα εἰς τὴν Ἀφρικανικὴν ἔρημον ἐξ ἐλλείψεως τροφῶν. Τῷ ὑπενθύμιζε τὰ τελευταῖα ἀτυχήματα τοῦ πατρὸς του Δαρείου, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν ἐκστρατεῖαν ἐναντίον τῶν Σκυθῶν ὀλίγον ἔλλειψε νὰ ἀπωλεσθῇ καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος. Τῷ ἔλεγεν ὅτι οἱ Ἕλληνες, ἐναντίον τῶν ὁποίων προητοιμάζετο νὰ ἐπέλθῃ, εἶνε λαὸς πολεμικώτατος. Ἀπόδειξις δὲ ἡ ἦτα τῶν Περσῶν εἰς τὸν Μαραθῶνα, ὅπου μία μόνον πόλις Ἑλληνικὴ μὲ 10 χιλ. ἄνδρας κατενίκησε τὰς 110 χιλ. τοῦ Δατίδος καὶ Ἀρταφέρνης. Ὁ Μαρδόνιος ὅμως, ὁ ὁποῖος διετέλει μακρὰν τῆς αὐτῆς καὶ τῶν συμβουλιῶν μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Δαρείου, προσήγγισεν ἄλλοι καὶ ἐξῆπτε τὴν νεανικὴν φαντασίαν τοῦ Ξέρξου, παριστῶν ὡς εὐκολωτάτην τὴν ὑποταγὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν ἴδρυσιν παγκοσμίου κυριαρχίας αὐτοῦ κατόπιν τόσων μεγάλων προπαρασκευῶν. Καὶ ὅτι ἡ δόξα τοῦ Ξέρξου θὰ ἀποβῇ πολὺ ἀνωτέρα τῶν προκατόχων του μὲ τὰς νέας σατραπείας, τὰς ὁποίας θὰ προσθέσῃ εἰς τὴν Μοναρχίαν τῶν Περσῶν, οἱ ὁποῖοι θὰ ἀποβοῦν πλεόν κοσμοκράτορες. Ὁ δὲ Ξέρξης, ἀκούων ταῦτα, ἐφαντάζετο τὸν ἑαυτὸν του κύριον ὄλου τοῦ κόσμου. Διὰ τοῦτο ὁ Μαρδόνιος κατέστη ἄλλοι εἰς ἕκ τῶν κυριωτέρων συμβούλων του. Αἱ μεγάλαι αὗται παρασκευαὶ διήρκεσαν μέχρι τοῦ 480 π.Χ.

Οὕτω, στρατεύματα ἀπειροπληθῆ, ἀπὸ ὅλας τὰς χώρας τοῦ ἀπεράντου κράτους, ἔλαβον διαταγὴν νὰ συγκεντρῶνται εἰς τὰς ἐκτεταμέναις πεδιάδαίς τῆς Ἀνδίας ἔξωθεν τῶν Σάρδεων, πού ἦσαν κατάλληλα διὰ τὴν βοσκὴν ἵππων, βοῶν, καμήλων, ἡμιόνων καὶ λοιπῶν ζώων. Πλοῖα δὲ πάμπολλα Αἰγυπτίων, Φοινίκων, Κυπρίων, Κιλικίων καὶ τῶν Μικρασιατῶν Ἑλλήνων

ἤρχισαν νὰ συγκεντρώνωνται εἰς ὄλους τοὺς λιμένας, διὰ νὰ εἶνε ἕτοιμα, εἰς πρώτην διαταγὴν, νὰ πλεύσουν πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον, πρὸς τὸν ὁποῖον θὰ ἐπορευέτο καὶ ὁ μέγας στρατός.

Ἦτο ἤδη ἄνοιξις τοῦ 480 π.Χ., ὅτε ὁ Ξέρξης ἐκ τῆς Περσίας εἶχε φθάσει εἰς τὰς Σάρδεϊς τῆς Λυδίας μὲ ὄλην τὴν μεγαλοπρεπῆ ἀκολουθίαν του. Ἀπὸ ἐκεῖ ἔστειλε πρέσβεις εἰς τὴν Ἑλλάδα, οἱ ὁποῖοι περιερχόμενοι τὰς κυριωτέρας πόλεις ἐζήτησαν ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας ἐκάστου τόπου **ΓΗΝ καὶ ΥΔΩΡ**, δηλαδὴ ἀναγνώρισιν τῆς κυριαρχίας τῶν Περσῶν καὶ ἐπὶ ξηρᾶς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Ἐδωκεν ἔπειτα διαταγὴν εἰς ὄλους τοὺς ναυάρχους, πού ἦσαν εἰς τοὺς διαφόρους λιμένας, νὰ διευθύνωσι τὰ τμήματα τοῦ στόλου πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον, πρὸς τὸν ὁποῖον εἶχεν ἐκκινήσει καὶ αὐτὸς μὲ τεραστίας δυνάμεις τῆς ξηρᾶς. Διηυθύνετο δὲ πρὸς Ἀβύδον, ὅπου τεχνῖται Αἰγύπτιοι καὶ Φοίνικες εἶχον κατασκευάσει δύο γεφύρας ἀπὸ Ἀβύδου ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς ἀκτῆς τοῦ Ἑλλησπόντου εἰς τὴν ἀπέναντι Σησιὸν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ὅπου εἶνε τὸ στενότερον μέρος τοῦ Ἑλλησπόντου (σήμερον εὐρίσκονται ἐκεῖ τὰ φρούρια τοῦ Ναγαρά). Ἐκ τῶν δύο γεφυρῶν ἢ μία προωρίζετο διὰ τὴν διάβασιν τῶν πεζῶν καὶ ἡ ἄλλη διὰ τὸ ἱππικὸν καὶ τὰ ὑποζύγια, ἀμάξας κ.λ.π. Πρὸ τῆς Ἀβύδου, ἔκαμε γενικὴν ἐπιθεώρησιν τοῦ στρατοῦ καὶ ἔπειτα τοῦ στόλου, ὁ ὁποῖος εἶχε καλύψει τὴν ἐπιφάνειαν ὀλοκλήρου τοῦ Ἑλλησπόντου. Τὰ μὲν τμήματα τοῦ στρατοῦ παρήλαυνον ἔμπροσθέν του μὲ τὸν ὄπλισμόν των καὶ τοὺς ἀξιωματούχους των ἀνωτέρους καὶ κατωτέρους. Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει λεπτομερῶς νὰ ὀνόματα ἐκάστου ἔθνους καὶ τοὺς στρατηγούς, ἀλλὰ θὰ παραθέσωμεν μόνον τὰ ὅσα λέγει περὶ τῶν Θρακῶν τῆς Μ. Ἀσίας, οἱ ὁποῖοι ἐξεστράτευσαν μετὰ τοῦ Ξέρξου, καὶ διότι οἱ Θραῖκες, οἱ εἰς τὰς Ἀσιατικὰς χώρας οἰκοῦντες, εἶχον τὰ ἴδια ἐνδύματα καὶ ὄπλισμόν καὶ τρόπον πολέμου μὲ τοὺς ἐπὶ τῆς Εὐρώπης ὁμαίμονάς των.

ΚΕΦ. 50.— ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ Ζ' ΠΟΛΥΜΝΙΑ.

«Οἱ δὲ Θραῖκες ἐξεστράτευσον φέροντες δέρματα ἀλωπέκων εἰς τὴν κεφαλὴν, περίξ δὲ τοῦ σώματος χιτῶνας, ἐπάνω δὲ ζειράς (ἐπανωφόρια) περιβεβλημένοι ποικίλας, εἰς δὲ τοὺς πόδας πέδιλα ἀπὸ δέρματα ἐλάφων ὡς καὶ εἰς τὰς κνήμας. Ὡς ὄπλα δὲ ἀκόντια καὶ πέλτας καὶ μικρὰ ἐγχειρίδια. Οὗτοι ἐξ Ἐδρώπης διαβάντες εἰς Ἀσίαν ἐκλήθησαν Βιθυννοί, πρότερον δὲ ἐλέγοντο, ὡς αὐτοὶ ὁμολογοῦσι, Στυρμόνιοι, διότι κατόκουν ἐπὶ τοῦ Στυρμόνος».

Ἐθεᾶτο δὲ ὁ Ξέρξης τὴν παρέλασιν, καθήμενος ἐπὶ μαρμαρίνης ἐξέδρας, τὴν ὁποίαν εἶχον στήσει οἱ Ἀβυδηνοὶ πρὸς τιμὴν του, καὶ ἐνώ ἐθαύμαζε τὰ ἀπειροπληθῆ ἐκεῖνα σύμμικτα ἔθνη, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐδάκρουν.

Ἐρωτηθεὶς δὲ διὰ τὴν αἰτίαν τῶν δακρῶν του ἀπήντησεν: «*Σκέπτομαι, βλέπων τὰ πλήθη ταῦτα, πόσον βραχεῖα εἶνε ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων! Διότι μετὰ ἑκατὸν ἔτη, οὐδεὶς ἐκ τούτων θὰ ὑπάρχη εἰς τὴν ζωὴν*». Ἦτο ὡς νὰ προησθάνθη πρὸς στιγμὴν τὸν ἐπικείμενον ὄλεθρον, καὶ ὡς θὰ ἴδωμεν, ὄχι ἑκατόν, ἀλλ' ἐν μόνον ἔτος ἤρκεσε νὰ γίνῃ αἴτιος αὐτὸς τῆς καταστροφῆς τῶν πλείστων.

Ἄφοῦ δὲ ἔρριψε μέσα εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Ἑλλησπόντου χρυσοῦν ἀκινάκην, χρυσοῦν φιάλην καὶ χρυσοῦν κρατῆρα, ἔδωκε διαταγὴν νὰ ἀρχίσῃ ἡ διάβασις πεζῶν καὶ ἱππέων καὶ ὑποζυγίων, ἅμα ὡς ἐξημερώσῃ ἡ ἐπομένη ἡμέρα. Ἀλλὰ τὴν νύκτα ἐκείνην ἐσηκώθη μεγάλη θαλασσοταραχὴ καὶ τὸ ἰσχυρὸν ρεῦμα τοῦ Ἑλλησπόντου διέλυσε τὰς γεφύρας, τὴν δὲ πρῶταν συντριμματα μόνον αὐτῆς ἐπέπλεον ἐπὶ τῶν κυμάτων τοῦ Ἑλλησπόντου, φερόμενα τῆδε κάκεισε. Τότε ὁ Ἐέρξης τοὺς μὲν τεχνίτας Φοίνικας καὶ Αἴγυπτιοὺς, πού εἶχον κατασκευάσει τὰς γεφύρας, διέταξε νὰ ἀποκεφαλίσθωσιν καὶ νὰ ριφθῶσιν τὰ πτώματά των εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, τὴν δὲ θάλασσαν νὰ μαστιγώσωσιν πρὸς τιμωρίαν τῆς, διότι τὸν ἠνάγκασε νὰ διακόψῃ τὴν πορείαν του. Διέταξε δὲ τοὺς τεχνίτας τῶν Ἑλλήνων Ἰωνας καὶ Αἰολεῖς νὰ κατασκευάσωσιν νέας καὶ στερεὰς γεφύρας, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ἄφοῦ πρῶτον ἠγκύρωσαν πλοῖα καὶ ἐκ πύργου καὶ ἐκ πρύμνης, διὰ μὲν τὴν πρὸς Προποντίδα πλευρὰν 360, διὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ Αἰγαῖον ὡς βραχυτέραν κατὰ τι 314. Εἶχον δὲ τὰ πλοῖα τὴν μὲν πύργον των πρὸς τὴν Προποντίδα, τὴν δὲ πρύμνην των πρὸς τὸ Αἰγαῖον, ὥστε εἰς τὸ θαλάσσιον ρεῦμα πού ἤρχετο ἐκ τῆς Προποντίδος διὰ τῆς πνοῆς τῶν βορείων ἀνέμων, νὰ μὴ παρουσιάζουν πλατὺ στῆθος. Ἐπειτα μὲ χονδρὰς σανίδας (τραβέρσες) ἔστρωσαν ὅλον τὸ μῆκος ἐκάστης γραμμῆς τῶν πλοίων, ὥστε ὅλα τὰ πλοῖα ἐκάστης γραμμῆς νὰ συνδεθοῦν καὶ νὰ ἀποτελέσωσιν ἐν σῶμα, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ ἀποσπᾶται τὸ ἐν ἀπὸ τὰ ἄλλα, πού εἶχεν ἐκ δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν. Εἰς τὰ πλάγια δὲ ἐκάστης γεφύρας ἐπηξαν καὶ ἐστερέωσαν χονδρὰς πασσάλους, τοὺς ὁποίους συνέδεσαν μὲ χονδρὰ καλῶδια ἐκ λίνου, καὶ ὄχι ἐκ παπύρου, ὡς αἱ προηγούμενα. Ἐκάλυψαν δὲ τὸ μεταξὺ τῶν καλωδίων καὶ τοῦ πατώματος τῆς γεφύρας, ὥστε νὰ ἀποτελεσθῶσι δύο τοιχώματα, εἰς τρόπον ὥστε οἱ διερχόμενοι νὰ μὴ βλέπωσιν τὴν θάλασσαν καὶ καταλαμβάνονται ὑπὸ ναυτίας, ἀλλὰ νὰ ἔχουν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι περνοῦν ξηρὰν. Καὶ ἀφοῦ ἐτελείωσεν ἡ κατασκευὴ καὶ ἡ στερέωσις τῶν δύο γεφυρῶν ἤρχισεν ἡ διάβασις ἀπὸ τὴν Ἄβυδον πρὸς τὴν Σηστὸν τῆς Χερσονήσου. Ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ἑπτὰ νύκτας διήρκεσε τὸ πέρασμα τῶν γεφυρῶν, τὴν φύλαξιν τῶν ὁποίων ἐνεπιστεύθη εἰς τοὺς Ἄβυδηνούς. Καὶ ὁ μὲν στόλος διετάχθη νὰ πλεύσῃ ἔξωθεν τοῦ Ἑλλησπόντου διὰ νὰ ἀκτοπλοῖ τὰ Θρακικὰ παράλια, ὁ δὲ στρατὸς ἀπὸ τῆς Σηστοῦ ἐβάδιζε διὰ μέσου τῆς Χερσονήσου μὲ κατεύθυνσιν βορειοανατολικήν, ἕως ὅτου ἔφθασεν εἰς τὰ ὀπι-

σθεν τῆς Καλλιουπόλεως, ὁπόθεν ἔλαβε κατεύθυνσιν πρὸς βορρᾶν διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Μέλανος Κόλπου. Εἶχε δὲ δεξιὰ μὲν τὸν τάφον τῆς Ἑλλης (1), ἀριστερὰ τὴν πόλιν Καρδίαν (2), καὶ εἰς τὸ μέσον τὴν Ἀγοράν (3).

ΚΕΦ. 51.—ΠΟΡΕΙΑ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΟΥ ΞΕΡΕΟΥ.

Ὁ στρατὸς τοῦ Ξέρξου ἀκολουθῶν τὴν πρὸς βορρᾶν πορείαν του, διῆλθε τὸ τεῖχος τοῦ Μιλτιάδου καὶ ἔφθασεν εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Μέλανος Κόλπου (ὅπου τὸ σημερινὸν Τουρκικὸν χωρίον Κ α β ἄ κ = λεύκη). Ἐκαμψε μὲ στροφὴν πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ διῆλθε τὸν Μέλανα ποταμὸν, τοῦ ὁποίου τὰ νερὰ δὲν ἤρκεσαν νὰ κορέσουν τὴν δίψαν ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν, καὶ διηυθύνθη πρὸς τὴν Ἀφροδισιάδα (σήμερον Ἐφρες ἢ Ἐβρις Καδῆκιοί) μὲ κατεύθυνσιν πρὸς δυσμᾶς. Διῆλθε διὰ τῆς παραλιακῆς ἐκτάσεως τῶν Ἀψινθίων, ὅπου ἠκολουθεῖτο καὶ ἀπὸ τὸν στόλον, πλέοντα παρακτιῶς καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν Αἶνον καὶ Στεντορίδα λίμνην, κειμένην βορρείως τῆς Αἶνου. Ἀφοῦ δὲ ἐκόρησαν ἐκεῖ τὴν δίψαν των ἀπὸ τὴν κοίτην τοῦ Ἐβρου διῆλθον τοῦτον καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν χώραν τῶν Κικόνων Θρακῶν, ὅπου ἐσταμάτησαν εἰς τὴν *Δορίσκον*. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ἡ Δορίσκος ἦτο μέγας ὄρμος καὶ μεγάλη πεδιάς, διὰ μέσου τῆς ὁποίας ῥεεῖ ὁ Ἐβρος, ὅπου ἡ σημερινὴ Ἀλεξανδρούπολις (Δεδεαγάτς). Εἰς ταύτην τὴν πεδιάδα ὑπῆρχε τότε τεῖχος, δηλ. φρούριον βασιλικὸν καὶ φρουρὰ ἀπὸ τοὺς χρόνους τοῦ Δαρείου, ἡ ὁποία καὶ διετελεῖ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Μεγαβάζου. Οἱ δὲ ναύαρχοι ἐκόμισαν τὰ πλοῖα εἰς τὸν Αἰγιαλόν, τὸν κάτωθεν τῆς Δορίσκου, πλησίον δύο Σαμοθρακικῶν χωρίων *Σάλης* καὶ *Ζώνης*, μέχρη τοῦ ἀκρωτηρίου *Σέρρειον* ἐπὶ τῆς χώρας τῶν *Κικόνων*. Εἰς τοῦτον τὸν τόπον ἀνέσυρον τὰ πλοῖα εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἀνεπαύοντο. Καθ' ὃν δὲ χρό-

1. Ὁ τάφος τῆς Ἑλλης εἶνε ἓνας κωνοειδῆς λόφος (τύμβος) ἐκ χώματος εὐρισκόμενος μεταξὺ τοῦ σημερινοῦ Πλαγιαρίου καὶ τοῦ Ἐξαμιλίου, ἄνωθεν τῆς παραλίας κατὰ τὴν ἔξοδον τοῦ Ἑλλησπόντου πρὸς τὴν Προποντίδα, ἀνατολικῶς τοῦ σημερινοῦ Κουρού-Τσιφλίκ. Τὸ τέλειον κωνοειδὲς σχῆμα τοῦ λόφου τούτου, ὁ ὁποῖος φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸ πλοῖον πρὸς τὸ ἀριστερόν, ὅταν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου εἰς τὴν Προποντίδα, τὸ κατέσκαψαν ἐν μέρει οἱ Βούλγαροι, ὅτε τὸ 1912 εἶχον φθάσει ἕως ἐκεῖ.

2. Ἡ Καρδία ἔκειτο ἐπὶ μιᾶς χερσονησίδος τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου εἰς τὸν Μέλανα κόλπον. Ἡ Χερσονησίς σήμερον καλεῖται Μπακλά μπουρούν = ἀκρωτήριον τῶν κουκκιῶν.

3. Ἡ δὲ Ἀγορὰ εἶνε ἡ μετὰ ταῦτα Βολερός τῶν Βυζαντινῶν, τὸ ὑπὸ τῶν Τούρκων ὀνομαζόμενον Μπολαίρ καὶ κοινῶς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Πλαγιάρι. Περὶ τῶν ὀνομασιῶν τούτων θὰ ἴδωμεν ὅταν φθάσωμεν εἰς τὴν Τουρκικὴν κατάκτησιν. (Βλ. Θρακικά, Τόμος 29ος, Ἱστορία τῆς Θράκης, σελ. 287).

νον ἐκείνοι, πού ἦσαν εἰς τὰ πλοῖα ἀνεπαύοντο εἰς τὴν ξηρὰν ἐλάμβανε χώραν ἢ καταμέτρησις τοῦ κατὰ ξηρὰν στρατοῦ εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Δορίσκου κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον: Ἐχώριζαν μίαν μυριάδα (10 χιλιάδας πεζούς), ἐσχημάτιζαν ἓνα κύκλον γεμάτον ἀπὸ ἀνδρας, καὶ ἐχάρασαν ὀλόγυρα μίαν στενὴν τάφρον ἀβαθῆ, εἰς τρόπον ὥστε ὁ περιοριζόμενος οὕτω χῶρος νὰ δύναται νὰ περιλάβῃ μίαν μυριάδα. Ἐγέμισε δὲ αὐτὸς ὁ χῶρος 170 φοράς, ἄρα εὐρέθησαν ἐκεῖ ἐν ἑκατομμύριον καὶ ἑπτακόσiai χιλιάδες (1.700.000) μάχιμοι πεζοί. Τῶν δὲ τριήρων πολεμικῶν ὁ ἀριθμὸς εὐρέθη ἐκεῖ χιλίων διακοσίων ἑπτὰ (1207). Ἄλλ' ἔπειτα ἔφθασαν ἐκεῖ καὶ 100 τριήρεις τῶν Ἰώνων καὶ Αἰολέων, πού κατοικοῦσαν εἰς τὰ παράλια τοῦ Πόντου. Κατέλιπε δὲ ὁ Ξέρξης εἰς τὴν Δορίσκον ὡς φρούραρχον τὸν Μασκάμην. Ἐνταῦθα ἐκάλεσε πλησίον του καὶ τὸν Δημάρατον, Σπαρτιάτην ἐξόριστον ἐκ τῆς πατρίδος του καὶ καταφυγόντα εἰς τὴν Περσίαν. Ἠρώτησε λοιπὸν τοῦτον, ἂν θὰ τολμήσουν οἱ Ἕλληνες νὰ ἀντιτάξουν ἄμυναν ἀπέναντι τοσοῦτου στρατοῦ καὶ στόλου. Ὁ δὲ Δημάρατος ἠρώτησεν ὡς ἐξῆς: «Βασιλεῦ, θέλεις νὰ σοὶ εἶπω εὐχάριστα ἢ τὴν ἀλήθειαν;» «Τὴν ἀλήθειαν», ἀπήντησεν ὁ Ξέρξης. «Βασιλεῦ, ἀπήντησεν ὁ Δημάρατος, μάθε ὅτι σύντροφος τῶν Ἑλλήνων εἶνε πάντοτε ἡ πενία (φτώχεια), ἀλλὰ τὸ μόνον πού δὲν τοὺς λείπει εἶνε ἡ πολεμικὴ ἀρετὴ. Καὶ ἐπειδὴ πρόκειται περὶ τῆς πατρίδος των, τῶν ἱερῶν των καὶ τῶν οἰκογενειῶν των, καὶ πρὸ πάντων οἱ πατριῶται μου Σπαρτιάται θὰ πολεμήσουν, ἔσον ὀλίγοι καὶ ἂν εἶνε, καὶ δὲν θὰ λογαριάσουν τὸ πλῆθος τῶν ἐχθρῶν. Διότι νόμος τῆς Σπάρτης εἶνε νὰ πολεμοῦν μέχρι θανάτου, οὐδέποτε δὲ νὰ ὑποχωροῦν ἀπέναντι τοῦ ἐχθροῦ, ὅσον πλειότερος καὶ ἂν εἶνε, καὶ οὔτε νὰ παραδίδονται». Ὁ Ξέρξης ἀκούσας ταῦτα, τὸν ἐξέλαβεν ὡς τρελλόν. Ἐδῶ συνέλαβον Ἕλληνας τινάς, οἱ ὁποῖοι ὡς ταξειδιῶται ἐπορεύοντο πρὸς βορρᾶν, ἐρχόμενοι ἐκ τῶν νοτίων μερῶν τῆς Ἑλλάδος, τοὺς ὁποίους ἤγαγον ἐνώπιον τοῦ Ξέρξου. Οὗτος, ἀφοῦ τοὺς ἐξήτασε διὰ νὰ μάθῃ τὸν σκοπὸν τῶν ταξειδίου των, τοὺς ἠρώτησε τί κάμνουν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν χώραν των. «Οἱ Ἕλληνες ἄγουσιν ἀγῶνας», εἶπον εἰς αὐτόν, διότι συνέπιπτε νὰ ἐορτάζηται ἡ 75ῃ Ὀλυμπιάς εἰς τὴν Ὀλυμπίαν τῆς Πελοποννήσου. «Καὶ τί εἶνε τὸ βραβεῖον τῶν νικητῶν;» ἠρώτησεν ὁ Ξέρξης. «Στέφανος ἐκ δάφνης», εἶπον οἱ ταξειδιῶται. Τότε Πέρσης τις ἐκ τῶν πλησίον τοῦ Ξέρξου, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Μαροδόνιον, τὸν ὁποῖον ἐθεώρουν ὡς τὸν αἰτιώτατον τῆς ἐκστρατείας ταύτης, εἶπεν: «Παπαί! Μαροδόνιε, ἐναντίον τίνων ἀνθρώπων ἄγεις ἡμᾶς, οὔτινες ἀγωνίζονται οὐχὶ περὶ χρημάτων, ἀλλὰ περὶ ἀρετῆς!!!» (Ἄλλοίμονον, ὦ Μαροδόνιε, ἐναντίον ποίων ἀνθρώπων μᾶς φέρεις, οἱ ὁποῖοι κάμνουν ἀγῶνας ὄχι διὰ χρήματα, ἀλλὰ διὰ τὴν δόξαν!!!).

Ἀπὸ τὴν Δορίσκον ὁ Ξέρξης βαίνων πρὸς δυσμὰς ἔφθασεν εἰς τὰ Σαμοθρακικὰ τεῖχη καὶ τὴν πόλιν Μεσημβρίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν κώμην τῶν

Θασιών *Στρούμην* (ΝΑ τῆς Ξάνθης). Μεταξὺ δὲ Ἀμφιπόλεως καὶ Στρούμης ῥεεὶ ὁ ποταμὸς *Λίσσος*, τοῦ ὁποίου τὰ νερὰ δὲν ἤρκεσαν νὰ ποτίσουν τὰ πλήθη. Εἶνε δὲ καὶ αὕτη χώρα τῶν Κικόνων. Διαβάς τὸν Λίσσον ξηρανθέντα, ἔφθασεν εἰς *Μαρώνειαν* καὶ *Δίκαιαν*, παρέκαμψε τὴν λιμνοθάλασσαν *Βιστονίδα* (Πόρτο-λάγο), ὅπου χύνονται ὁ Τραῦσος καὶ *Κάμψατος* καὶ ἔφθασεν εἰς τὰ *Ἀβδηρα* (Μπολούστρα). Μετὰ τὰ Ἀβδηρα διέβη τὸν Νέστον περὶ τὰς ἐκβολὰς του. Μετὰ τὸν Νέστον παρέκαμψεν ἑτέραν λιμνοθάλασσαν, τὴν ὁποίαν ἀπεξήραναν τὰ πλήθη τῶν ὑποζυγίων, ὅπου ἦ κώμη *Πίστυρις*. Ἔως ἐδῶ ποῦ ἤλθεν, εἶχεν ὑποτάξει Θρακικὰ ἔθνη, τοὺς *Παίτας*, *Κίκονας*, *Βίστονας*, *Σαπαίους*, *Δερσαίους* καὶ *Ἡδωνούς*, ἐκτὸς *Σατρῶν*. Καὶ πάντες οἱ ἄνδρες τῶν Θρακικῶν τούτων γενῶν, ἠκολούθησαν τὸν Ξέρξην, πλὴν τῶν Σατρῶν, διὰ τοὺς ὁποίους ὁ Ἡρόδοτος γράφει τὰ ἑξῆς περίου :

«Οἱ δὲ Σάτραι οὐδενὸς ὑπήκοοι ἔγιναν ἕως τώρα, καθόσον ἡμεῖς γνωρίζομεν· ἀλλὰ διατελοῦσι μέχρις ἐμοῦ, ὄντες ἐλεύθεροι μόνοι ἐκ τῶν Θρακῶν. Διότι κατοικοῦσιν ὄρη ὑψηλὰ καὶ χιονοσκεπῆ καὶ εἶνε ἐπιτηδειότατοι εἰς τὰ πολεμικά. Οὗτοι ἔχουσι καὶ τὸ Μαντεῖον τοῦ θεοῦ Διόνυσου (Βάκχου). Τὸ δὲ Μαντεῖον κεῖται ἐπὶ τῶν ὑψηλοτάτων ὄρεων. *Βησσοὶ* δὲ εἶνε οἱ προφητεύοντες εἰς τὸ ἱερὸν τῶν Σατρῶν. *Πρόμαντις* δὲ λέγεται ἡ χρησμοδοτοῦσα ὡς ἡ ἐν Δελφοῖς Πυθία· καὶ κατ' οὐδὲν ἄλλο διαφέρει ἀπὸ τὸ Δελφικὸν Μαντεῖον».

Προσπεράσας δὲ τὴν χώραν τῶν Σατρῶν ἔφθασεν εἰς τὰ τεῖχη τῶν *Πιέρων*. Ἐκ τούτων τὸ ἐν λέγεται *Φάγρης*, τὸ δὲ ἄλλο *Πέργαμος*. Ἐκ τούτων ἐπροχώρει διὰ τῶν ὑπαρειῶν τοῦ Παγγαίου, τὸ ὁποῖον εἶνε ὄρος ὑψηλὸν καὶ μέγα. Ἐνταῦθα ὑπάρχουν μεταλλεῖα χρυσοῦ, τὰ ὁποῖα ἐκμεταλλεύονται οἱ Πιέρες. Οἱ Πιέρες οὗτοι προήρχοντο ἐκ τῆς Πιερίας, τμήματος τῆς ΝΑ Μακεδονίας (σημερινῆς Κατερίνης), παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον. Μέρος τῶν Πιερῶν τούτων εἶχον μεταφερθῆ ὑπὸ τῶν Μακεδόνων βασιλέων εἰς τὸ Παγγαῖον καὶ ἔλαβον προνόμιον νὰ ἐξορύσσουν τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον ἐκ τοῦ Παγγαίου. Ἀφοῦ δὲ διέβη τοὺς *Δόβηρας* καὶ *Παίοπλας*, ἐβάδιζε πρὸς δυσμὰς καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν *Ἡϊόνα*, τῆς ὁποίας ἄρχων ἦτο ὁ πιστότατος εἰς τὸν βασιλέα *Βόγης*. Ἡ δὲ χώρα περὶ τὸ Παγγαῖον λέγεται *Φυλλίς*. Μετὰ ταῦτα ἔφθασεν εἰς τὸν Στρομόνα ποταμὸν, ὅπου οἱ Μάγοι ἐθυσίασαν ἵππους λευκοῦς, ἐκεῖ ὅπου εἶχον ζευχθῆ γέφυραι.

ΚΕΦ. 52.—ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΞΕΡΕΟΥ ΠΕΡΑΝ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ.

Τὸν καιρὸν τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ξέρξου τὰ δυτικὰ σύνορα τῆς Θράκης ἀπετέλει ὁ Στρομόν· διότι τὰ μεταξὺ Στρομόνος καὶ Ἀξιοῦ Θρακικὰ γένη Μυγδόνων, Κρηστονέων, Βισαλτῶν, Σιντιῶν κ.ἄ., εἶχον περιέλθει εἰς τὴν

ἐξουσίαν τῶν Μακεδόνων βασιλέων καὶ συνεχωνεύθησαν μὲ τοὺς Μακεδόνας. Διὰ τοῦτο, συντομώτατα καὶ κατὰ παρέκβασιν, θὰ ἀναφέρωμεν τὰ μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ Στρουμόνος γεγονότα μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ Ξέρξου διὰ Θράκης πρὸς Μ. Ἀσίαν, ἐφ' ὅσον ταῦτα ἀποτελοῦν κεφάλαια τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, ἐνῶ σκοπὸς ἡμῶν εἶνε ἡ συγγραφή τῆς Ἱστορίας τῆς Θράκης.

Ἀφοῦ διέβη τὸν Στρουμόνα ἐπέρασε διὰ τῆς Ἀργίλλου καὶ Σταγείρου καὶ ἔφθασεν εἰς Ἄκανθον (Ἱερισόος), πλησίον τοῦ λαιμοῦ τῆς Χερσονήσου τοῦ Ἄθω, ὅπου ἐγένετο ἡ ἐκκοπή τοῦ λαιμοῦ, ὥστε ὁ στόλος ἀπὸ τὸν Στρουμονικὸν κόλπον νὰ περάσῃ διὰ τῆς διώρυγος εἰς τὸν Σιγγιτικὸν κόλπον, ἀποφεύγων νὰ πλεύσῃ τὸ τρικυμιῶδες ἀκρωτήριον τοῦ Ἄθω. Ἀπὸ ἐδῶ, ὁ μὲν στόλος διετάχθη νὰ πλεύσῃ διὰ τοῦ Θερμαϊκοῦ εἰς τὴν Θέρμην (παρὰ τὴν μετέπειτα Θεσσαλονίκην), ὁ δὲ στρατὸς διηρέθη εἰς τρεῖς μοίρας, καὶ ἡ μὲν μία, ὑπὸ τὸν Μαργδόνιον καὶ Μασίστιον, ἐβάδιζε παραλιακῶς καὶ ἐστρατολόγει τοὺς ἀνδρας τοῦ τόπου, ἡ δευτέρα, ὅπου ἦτο καὶ ὁ Ξέρξης, ὑπὸ Σμερδομένην καὶ Μεγάβαζον, ἐβάδιζε παραλλήλως ὀλίγον μεσογειότερον, ἡ δὲ τρίτη, βορειότερον ὑπὸ τὸν Τριανταίχημην καὶ Γέργην, μὲ σημεῖον συναντήσεως τὴν Θέρμην. Καὶ ὅσα πλοῖα καὶ ἀνδρας εὑρισκον αἱ τρεῖς στρατιαὶ τὰς προσέθετον εἰς τὰς δυνάμεις τοῦ Ξέρξου. Ἔτσι, αἱ πόλεις τῆς Χαλκιδικῆς Ἄσση, Πύλωρις, Σίγγος, Τορώνη, Γαλυψός, Σερμέλη Μηκυβέρινα, Ὀλυνθος, Ποντίδια, Ἀμφυτις, Σκιώνη, Μένδη καὶ Σάνη ἔμειναν ἔρημοι ἀνδρῶν καὶ πλοίων. Πλέων δὲ ὁ στόλος ἐντὸς τοῦ Θερμαϊκοῦ, ἐστρατολόγησε τὴν Λίπαξον, Κώμβρειαν, Λίσαν, Γίγωνον (ὅπου σήμερον τὸ ἀκρωτήριον Γιγωνίς = Καρὰ Μπουρονού), Κάψαν, Σμίλαν, Αἴνειον, ἕως ὅτου ἔφθασεν εἰς Θέρμην. Ἐπίσης κατέλαβε καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀξιοῦ μὲ τὰ χωρία Σίνδον καὶ Χαλέστρην. Ἐστάθμευσε δὲ ὁ στόλος μετὰ τῆς Θέρμης καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀξιοῦ. Ὁ δὲ στρατὸς βαδίζων πρὸς τὴν Θέρμην ἔφθασεν εἰς τὸν Ἐχέδωρον ποταμὸν (σημερινὸν Γαλλικόν), τοῦ ὁποίου τὰ νερὰ δὲν ἤρκεσαν νὰ σβύσουν τὴν δίψαν τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ζώων. Ὁ δὲ Ἐχέδωρος πηγάζει ἐκ τῆς γῆς τῶν Κρηστονέων, ῥεεὶ διὰ τῆς Μυγδονίας καὶ χύνεται εἰς ἕλος πλησίον τοῦ Ἀξιοῦ. Ὁ δὲ στόλος, πού ἔδωκαν αἱ Ἑλληνικαὶ αὐταὶ πόλεις τῆς Θράκης καὶ αἱ νῆσοι τῆς Θράκης Λῆμνος, Ἰμβρος, Σαμοθράκη καὶ Θάσος, ἦσαν 120 πλοῖα καὶ 24 χιλ. ἀνδρες. Παρέλαβον δὲ καὶ τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Ἀλέξανδρον καὶ ὄλους τοὺς ὑπηκόους του, ὅσοι ἠδύναντο νὰ στρατεύωνται. Οὕτω, Θραῖκες, Μακεδόνες καὶ Θεσσαλοὶ ὡς Παίονες, Ἑορδοί, Βοττιαῖοι, Χαλκιδεῖς, Βρύγοι, Πίερες, Μακεδόνες, Περραιβοί, Αἰνιᾶνες, Δόλοπες, Μάγνητες, Ἀχαιοὶ τῆς Θεσσαλίας, ἀπετέλεσαν στρατὸν τριάκοντα μυριάδων (300 χιλ.) πεζῶν. Ὅσον λοιπὸν ἐπροχώρει πρὸς νότον ἐξογκώνετο καὶ ὁ στρατὸς καὶ ὁ στόλος, ὥστε ὁ Ἡρόδοτος νὰ ἀναβιβάξῃ τὸ σύνολον τῶν ἀνδρῶν τῶν μαχίμων καὶ τῶν

βοηθητικῶν εἰς 5.000.000, ὅταν ἔφθασαν πρὸ τῶν Θερμοπυλῶν. Διότι, λέγει τὸ πλῆθος τῶν γυναικῶν, τῶν ἀρτοποιῶν, τῶν παλλακίδων, τῶν εἰνούχων, τῶν μαγείρων, τῶν καθαριστῶν, ἦτο τοσοῦτον, ὥστε νὰ μὴ δύναται κανεὶς νὰ καθορίσῃ τὸν ἀκριβῆ ἀριθμὸν οὔτε ἀνθρώπων, οὔτε ὑποζυγίων, οὔτε τῶν ἄλλων κτηνῶν καὶ Ἰνδικῶν κυνῶν. (Ἡροδότου βιβλίον Πολύμνια).

ΚΕΦ. 53.— ΣΥΝΤΟΜΩΤΑΤΗ ΑΦΗΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΠΕΡΣΩΝ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΩΝ.

Ὡς γνωστόν, τὸ πλεῖστον τῶν Ἑλλήνων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἔδωκαν γῆν καὶ ὕδωρ εἰς τοὺς Πέρσας, ἐπομένως ἐδήλωσαν ὑποταγὴν, ἄλλοι δὲ ἔμειναν τελείως οὐδέτεροι καὶ ἀδιάφοροι, τὸν δὲ ὅλον ἀγῶνα κατὰ τῶν Περσῶν ἀνέλαβον οἱ Πελοποννήσιοι, πλὴν τῶν Ἀργείων καὶ τῶν κατοίκων τῆς Ἀχαΐας, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι μὲ τοὺς κατοίκους τῆς Ἀττικῆς, τῆς Φθιωτιδοφωκίδος, τῆς κεντρικῆς Εὐβοίας, τῶν νήσων Κέας, Κύθνου, Σερίφου, Σίφνου, Λευκάδος, Αἰγίνης, τῶν Ἀμβρακιωτῶν τῆς Ἠπείρου, τοῦ Ἀνακτορίου τῆς Ἀκαρνανίας καὶ τῆς Νάξου. Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν Πελοποννήσιοι καὶ Ἀθηναῖοι, ὅτε ἀκόμη ὁ Ξέρξης διήρχετο τὰ Μακεδονικὰ ἐδάφη, ἔστειλαν τὸν βασιλέα τῆς Σπάρτης Λεωνίδα μὲ 10 χιλ. ἄνδρας νὰ ἀποκρούσῃ τὸν Ξέρξην εἰς τὰ Τέμπη. Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων Ἀλέξανδρος ἐμήνυσε κρυφίως πρὸς τὸν Λεωνίδα, ὅτι ὁ Ξέρξης δὲν θὰ περάσῃ ἀπὸ τὰ Τέμπη, ἀλλὰ θὰ παρακάμψῃ τὸν Ὀλυμπον ἐκ δυσμῶν (ἀπὸ τὴν σημερινὴν Ἐλασσῶνα). Τότε ὁ Λεωνίδας, ἀφ' ἐνὸς μὲν διὰ νὰ μὴ κυκλωθῆ, ἀφ' ἐτέρου δὲ διὰ νὰ ἀποκρούσῃ τὰς Περσικὰς δυνάμεις ἀποτελεσματικώτερον, ὀπισθοχώρησεν εἰς τὰς Θερμοπύλας.

Ὁ δὲ Ἑλληνικὸς στόλος ὑπὸ τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν τοῦ Σπαρτιάτου Εὐρυβιάδου κατέλαβε τὸ στενὸν τῆς θαλάσσης μεταξὺ Ἀρτεμισίου ἀκρωτηρίου τῆς Εὐβοίας καὶ τῆς Θεσσαλο-Μαγνησίας, διὰ νὰ προφυλάττῃ καὶ τὰ νῶτα τοῦ Λεωνίδα ἀπὸ τοῦ Περσικοῦ στόλου. Ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας διεξήγοντο συγκρούσεις παρὰ τὸ Ἀρτεμίσιον, ὅπου οἱ Ἕλληνες ἐπροξένησαν ἀρκετὰς ζημίας εἰς τὸν Περσικὸν στόλον. Ἀφοῦ ὅμως ἔμαθον, ὅτι διὰ τῆς προδοσίας τοῦ Ἐφιάλτου ἐκυκλώθη ὁ Λεωνίδας εἰς τὰς Θερμοπύλας, ἔκριναν φρονιμώτερον νὰ πλεύσουν εἰς τὰ στενὰ τῆς Σαλαμίνας. Ὁ δὲ Ξέρξης, μετὰ τὴν θυσίαν τοῦ Λεωνίδα καὶ τῶν τριακοσίων του, ἐξεχύθη εἰς τὴν Βοιωτίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἀττικὴν. Ἐκασσε τὰς Ἀθήνας, ἐρήμους ἀνθρώπων, πλὴν ὀλίγων γερόντων, τοὺς ὁποίους ἐθανάτωσεν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ ἐστρατοπέδευσεν εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Ἐλευσίνος. Ἐκάθισεν ἐπὶ χρυσοῦ θρόνου εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Αἰγάλεω καὶ ἐθεᾶτο καὶ τὸν Ἑλληνικὸν στόλον καὶ τὸν πολυπληθῆ Περσικόν, ὁ ὁποῖος ἔφθανε βαθμηδὸν διὰ τοῦ Σαρωνικοῦ πρὸς τὴν Σαλαμίνα. Ἀφοῦ δὲ ἀπέκλεισε καὶ τὸ πρὸς δυ-

σμάς τῆς Σαλαμῖνος στενὸν τῆς θαλάσσης, περιώρισε τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα μεταξὺ Σαλαμῖνος καὶ Ἀττικῆς.

Ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἐξάρωμεν τὴν μεγάλην ἀρετὴν, μετριοφροσύνην καὶ σύνεσιν τοῦ Εὐριβιάδου, Σπαρτιάτου, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν ναυάρχων τῶν Πελοποννησίων. Διότι μόλις ἀπεκλείσθη ὁ Ἑλληνικὸς στόλος καὶ δὲν ὑπῆρχε πλέον τρόπος διαφυγῆς πρὸς τὴν Πελοπόννησον, ἀνεγνώρισαν ὅτι, μόνον ἡ στρατηγικὴ κατὰ θάλασσαν μεγαλοφυΐα τοῦ Ἀθηναίου Ναυάρχου Θεμιστοκλέους καὶ ἡ σύνεσις καὶ ἡ φιλοπατρία τοῦ ἐπίσης Ἀθηναίου Ἀριστείδου, ἠδύναντο νὰ σώσουν καὶ τὸν Ἑλληνισμὸν καὶ τὸν πολιτισμὸν καὶ εὐθὺς παρεκάλεσαν αὐτοὺς νὰ ἀναλάβουν τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ὅλου στόλου καὶ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ναυμαχίας ὑπὸ τὰς διαταγὰς των. Καὶ δὲν διεψεύσθησαν ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν. Ἡ σοφὴ διάταξις τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων κατὰ πολὺ ὀλιγαριθμότερων καὶ μικροτέρων, ἀλλὰ καὶ εὐκίνητοτέρων, ἢ ἐκλογὴ τῆς καταλλήλου στιγμῆς πρὸς διενέργειαν τῆς ἐπιθέσεως, ἢ ὑπὸ τοῦ Ἀριστείδου κατάληψις τῆς Ψυτταλείας καὶ πολλὰ ἄλλα, ὡς ἡ αὐταπάρησις τῶν Ἑλλήνων ναυτῶν, οἱ ὅποιοι εἶχον ἐπιδείξει κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ὄλας τὰς ἀρετὰς τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, ἔδωκαν πλήρη νίκην εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ναυτικόν, τὸ ὁποῖον καὶ κατώρθωσε νὰ κατασυντριβῆ καὶ νὰ κατασχύνη τὴν ἀνυπέρβλητον δύναμιν τοῦ Ἀσιάτου βαρβάρου καὶ ὑπερόπτου. Ἡ δὲ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία ἔμεινε εἰς τὴν ἱστορίαν ἀθάνατος, διὰ νὰ ἐνθυμίζῃ εἰς τὰς μελλούσας γενεάς, οὐχὶ μόνον τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ὅλου τοῦ μεταγενεστέρου κόσμου, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα καὶ ἡ Ἑλληνικὴ φιλοπατρία ἦσαν καὶ ἔμειναν καὶ θὰ μείνουν ἐσαιε ἀκατάβλητα ἔναντι τῆς ἀδικίας καὶ τῆς βίας τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς. Ἐάν σήμερον ὑπάρχῃ πολιτισμὸς καὶ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου καὶ ἐλευθέρα βούλησις καὶ ἐλευθέρη σκέψις καὶ προσπάθεια ἐνδελεχῆς πρὸς τὴν τελειότητα τῆς ἀνθρωπότητος, πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ παρὰ πάντων εἰλικρινῶς, ὅτι τὰ ἀγαθὰ ταῦτα ὀφείλονται εἰς τὴν αὐταπάρησιν τῶν ὀλίγων ἐκείνων Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι εἶχον προτάξει τὰ στήθη των τότε κατὰ τοῦ βαρβαρικοῦ χειμάρρου τῆς Ἀσίας καὶ οἱ ὅποιοι διὰ τῆς θυσίας των ἔσωσαν τὸν πολιτισμὸν, τὸν ὁποῖον καυχῶνται ὅτι ἀκολουθοῦν οἱ σημερινοὶ στραγγαλισταὶ τῶν ἀπαρχάπτων δικαίων τῶν σημερινῶν ἀπογόνων τῶν Σαλαμινομάχων ἐκείνων.

ΚΕΦ. 54.— ΦΥΓΗ ΤΟΥ ΞΕΡΕΟΥ ΕΚ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΛΛΗΣΠΟΝΤΟΝ.

Μετὰ τὴν κατατρόπωσιν καὶ ἐπαίσχυντον ὑποχώρησιν τοῦ Περσικοῦ στόλου ἐκ τοῦ τόπου τῆς ναυμαχίας πρὸς τὸ Αἶγαῖον, ὁ Πέρσης δυνάστης περιέπεσε εἰς μέγαν πανικόν. Διότι ὁ μὲν Θεμιστοκλῆς προέτεινε εἰς τοὺς λοιποὺς ἀρχηγοὺς νὰ πλεύσουν πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον, νὰ χαλάσουν τὰς

γεφύρας καὶ νὰ κλείσουν τὴν Ἀσίαν ἐντὸς τῆς Εὐρώπης, ὅπως ἔλεγεν. Ἄλλ' ὁ συνετὸς καὶ ἥρεμος ἐκεῖνος Ἀριστείδης, ἔδωκεν ἄλλην γνώμην, εἰπὼν: «Συμφέρον τῆς Ἑλλάδος εἶνε νὰ ἀπαλλαγῇ αὕτη ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον ἀπὸ τὸν μέγαν αὐτὸν ὄγκον τοῦ ἀπειροπληθοῦς στρατοῦ. Καὶ δὲν εἶνε φρόνιμον νὰ φέρωμεν εἰς ἀπελπισίαν τὸν Ξέρξην, κατέχοντα τόσον μεγάλας δυνάμεις, διότι θὰ ἀναγκασθῇ νὰ διακινδυνεύσῃ τὸ πᾶν, καὶ τότε φοβῶμαι μήπως ἀπωλέσωμεν τὴν νίκην. Ὁ δὲ ἀμίμητος εἰς ἐπινοήσεις Θεμιστοκλῆς διεμήνυσε καταλλήλως εἰς τὸν Ξέρξην νὰ φύγῃ τὸ ταχύτερον ἵνα μὴ προλάβουν οἱ Ἕλληνας καὶ καταστρέψουν τὰς γεφύρας. Τὸ πνεῦμα τοῦ Ξέρξου, τοσοῦτον εἶχε συσκοτισθῆ ἐκ τῆς καταστροφῆς, τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν αὐτόπτης ὁ ἴδιος, ὥστε νὰ ἐμπέσῃ εἰς τὴν παγίδα, θεωρήσας τὸ κρυφίον μήνυμα τοῦ Θεμιστοκλέους ὡς σωτήριο, καὶ νὰ διατάξῃ πάραυτα ἐσπευσμένην φυγὴν ἐκ τῆς Ἀττικῆς πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον. Ὅτε ὁμως ἔφθασαν εἰς τὰς Θήβας τῆς Βοιωτίας, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι εἶχον δώσει γῆν καὶ ὕδωρ, πλὴν τῶν Πλαταιέων, ὁ Μακρόνιος δὲν ἐνόμισε φρόνιμον διὰ τὴν σωτηρίαν του νὰ συμπορευθῇ μὲ τὸν Ξέρξην εἰς τὴν Περσίαν, ἐκ φόβου μήπως ἐκεῖ ἐπιρρίψῃ ὁ Ξέρξης τὴν εὐθύνην τῆς ἀποτυχίας εἰς αὐτόν, ὡς τὸν θερμότερον ὑποκινητὴν τῆς ἐκστρατείας κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Διὰ τοῦτο εἶπεν εἰς τὸν Ξέρξην νὰ ἀφίση εἰς αὐτὸν 300 χιλ. ἐκλεκτοῦ στρατοῦ, ὑποσχόμενος ὅτι θὰ κατορθώσῃ μὲ τὴν δύναμιν αὐτὴν νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸ Περσικὸν σκῆπτρον. Ἡ πρότασις του ἐγένετο δεκτὴ καὶ παρέμεινε οὗτος μὲ τὸν στρατὸν του εἰς Θεσσαλίαν, ἵνα διαχειμάσῃ ἐκεῖ, ὁ δὲ Ξέρξης μὲ τὸ ὑπόλοιπον πλῆθος ἐσπευδε πρὸς τὴν Θράκην. Ἄλλ' ὡς ἀκολουθήσωμεν τὸν Ξέρξην σπεύδοντα διὰ Μακεδονίας καὶ Θράκης πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον.

ΚΕΦ. 55.— ΠΟΡΕΙΑ ΞΕΡΞΟΥ ΔΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΘΡΑΚΗΝ ΚΑΙ ΕΛΛΗΣΠΟΝΤΟΝ.

Ἡ ἐπιστροφή τοῦ Ξέρξου πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας εἶχε μεταβληθῆ εἰς ἄτακτον φυγὴν μὲ ὅλα τὰ ἐπακόλουθα ποῦ συνεπάγεται, ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας. Διότι, ὅπως διηγεῖται ὁ Ἡρόδοτος, εἶχεν ἐκφύγει καὶ ἡ ἐπιβολὴ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τοῦ συμμίκτου ἐκείνου πλήθους, τὸ ὁποῖον ἔφειγεν ἄτάκτως καὶ ἡ πειθαρχία του εἶχε παραλύσει ἐκ τῶν ἀλείρων δυστυχημάτων, τὰ ὁποῖα συνέβησαν κατὰ τὰς 45 ἡμέρας τῆς ὀπισθοχωρήσεως ἀπὸ Ἀττικῆς μέχρι Ἑλλήσποντου, ὁ δὲ Ξέρξης ἐφρόντιζε μόνον περὶ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. Ὅπου καὶ ἂν ἐστάθμευον, λέγει ὁ Ἡρόδοτος, διήρπαζον ὅλον τὸν καρπὸν τῆς χώρας καὶ ἐσιτίζοντο. Ἐπειδὴ δὲ οἱ κάτοικοι τῶν χωρῶν, διὰ μέσου τῶν ὁποίων ἐπορεύοντο, ἔκρυπτον, ὅσα τροφίμα τοὺς ἦτο δυνατόν, προσεπάθουν μὲ χόρτα νὰ μετριάσουν τὴν πείναν, ἡ

ὅποια τοὺς ἐμάστιζεν. Ἐκεῖ δὲ πού δὲν εὗρισκον οὔτε ἄλλα τρόφιμα, οὔτε χόρτα, ἐτρέφοντο μὲ φλοιούς καὶ φύλλα δένδρων, ὡς οἱ ἄγριοι καὶ οἱ πρωτόγονοι ἄνθρωποι. Ἄλλ' ἔνεκα τῆς κακῆς διατροφῆς των καὶ τῆς πολυημέρου πολλάκις στερήσεως, προσεβάλλοντο ὑπὸ λοιμοῦ καὶ ἀκατασχέτου δυσεντερίας καὶ ἀπέθνησκον καθ' ὁδὸν κατὰ χιλιάδας καὶ μυριάδας, οἱ δὲ δρόμοι, διὰ τῶν ὁποίων διήρχοντο, ἐστρώνοντο μὲ πτώματα. Ἡ τύχη τῶν ἀσθενούντων ἦτο τραγική. Τοὺς ἐγκατέλειπον εἰς τὰς πλησιοχώρους πόλεις καὶ διέτασσαν τοὺς κατοίκους νὰ τοὺς περιποιῶνται καὶ νὰ τοὺς τρέφουν, ἐνῶ δὲν ἄφιναν οὐδὲν τρόφιμον πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν. Τώρα, τί εἶδους περιθάλψις καὶ διατροφή ἐδίδετο ἐκ μέρους τῶν κατοίκων Θεσσαλίας, Μακεδονίας καὶ Θράκης, πού ἐμίσουν τόσοσιν τοὺς Πέρσας, ὁ καθεὶς δύναται νὰ τὸ φαντασθῇ. Εἰς τὴν πόλιν τῆς Μακεδονίας *Σίρραν* (Σέρρας)⁽¹⁾, εἶχεν ἀφήσει ὁ Ξέρξης τὸ ἄρμα τοῦ Διός, ὅτε ἐπορεύετο κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Τώρα δὲ πού ἐπέστρεφε τὸ ἐξήγησεν, ἀλλὰ δὲν τὸ ἔλαβε διότι οἱ κάτοικοι διασχυρίσθησαν ὅτι τὸ εἶχον ἀρπάσει οἱ Θράκες πού κατόικουν παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Στρυμόνος. Ὅτε δὲ διήρχοντο τὴν χώραν τῶν Βισαλιῶν Θρακῶν, ὁ ἡγεμὼν τῆς χώρας ταύτης, εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς Κερκινιτίδος λίμνης, προέβη εἰς παράδοξον καὶ σκληρὰν πράξιν. Ἀρνηθεὶς ὁ ἴδιος, νὰ ὑπακούσῃ καὶ νὰ ὑποδουλωθῇ εἰς τὸν Ξέρξην, καὶ ἀποσυρθεὶς εἰς τὰ ὄρη τῆς Ροδόπης, εἶχεν ἀπαγορεύσει καὶ εἰς τοὺς ἕξ υἱοὺς του νὰ ἀκολουθήσουν. Ἄλλ' ἐπειδὴ οὗτοι εἶχον παρακούσει τὴν διαταγὴν του καὶ ἐκ νεανικῆς περιεργείας εἶχον ἀκολουθήσει τὸν στρατὸν τοῦ Ξέρξου κατὰ τῆς Ἑλλάδος, τώρα, πού ἐπέστρεψαν σῶοι, ἐτυφλώθησαν καὶ οἱ ἕξ ὑπὸ τοῦ πατρὸς των πρὸς τιμωρίαν των. Οἱ δὲ Πέρσαι σπεύδοντες ἔφθασαν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἐπειδὴ αἱ γέφυραι ἦσαν κατεστραμμέναι ἐκ τρικυμίας, διεπεραιώθησαν μὲ ὀλίγα πλοῖα εἰς τὴν ἀπέναντι Ἀβυδὸν ἐπὶ Ἀσιατικοῦ κράτους, ὅπου ἐπειδὴ εὗρον τροφάς, κατόπιν πολυημέρων στερήσεων, καὶ ἔφαγον πολὺ καὶ ἔπιον πολὺ, προσεβλήθησαν ἀπὸ διαφόρους ἀσθενείας καὶ ἀπέθανον πλεῖστοι ἕξ αὐτῶν (Ἡροδότου βιβλ. Οὐρανία). Συνεπεῖα τούτου, ἐκ τοῦ πολυπληθοῦς ἐκείνου στρατοῦ του κατὰ ξηρὰν, μόλις 20 χιλ. κατῴρθωσαν νὰ φθάσουν εἰς τὴν Περσίαν.

Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ Ξέρξης, ἅμα ὡς ἔφθασεν εἰς τὴν Ἡϊόνα, κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν, ἐπεβιβάσθη μὲ πολλοὺς ἐπισήμους εἰς Φοινικικὸν πλοῖον, ἵνα διαπλεύσῃ τὸ Αἰγαῖον πρὸς τὴν Ἀσίαν. Τὸν δὲ στρατὸν ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν Ὑδάρην δια νὰ τὸν ὀδηγήσῃ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον. Ἀλλὰ, κατὰ τὸν πλοῦν, ἐνέσκηψε μεγάλη τρικυμία, προκληθεῖσα ἐκ σφοδροῦ

1. Κατὰ Σουΐδαν, Ἀνθολογίαν Στωβαίου κλπ., αἱ Σέρραι, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ὠνομάζοντο Σίρως ἢ Σίρρα.

Στρυμονίου ανέμου' και πολλοὶ τῶν Περσῶν ἀνέβαινον εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ πλοίου, ὅπου εὗρισκετο ὁ βασιλεὺς. Ὁ Ξέρξης, βλέπων τὸ πλοῖον σφοδρῶς ταλαντευόμενον ἐκ τῆς θαλασσοταραχῆς και κινδυνεῖον νὰ βυθισθῆ, ἐκάλεσε τὸν κυβερνήτην τοῦ πλοίου, και τὸν ἠρώτησεν, ἐὰν θὰ ἠδύνατο νὰ τοῦ ἐξεύρη τρόπον σωτηρίας. Ὁ πλοίαρχος ἀπήντησεν: «Βασιλεῦ! οὐδεμία σωτηρία ὑπάρχει, ἐὰν δὲν ἀπαλλαγῆ τὸ πλοῖον ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἐπιβάτας». Καὶ ὁ Ξέρξης ἀκούσας ταῦτα εἶπε πρὸς τοὺς Πέρσας: «Ἄνδρες Πέρσαι! ὡς ἠκούσατε, εἰς χεῖρας σας ἔγκειται ἡ σωτηρία μου». Καὶ ἐνῶ αὐτὸς ἔλεγε ταῦτα, οὗτοι προσκυνοῦντες ἐπήδων εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐπειδὴ ἠλαφρύνθη τὸ πλοῖον, ἔφθασε σῶον εἰς τὴν Ἀσίαν. Μόλις δὲ ὁ Ξέρξης ἀπεβιβάσθη ἐκεῖ, ἔκαμε τὸ ἐξῆς ἀποτρόπαιον. Εἰς τὸν κυβερνήτην τοῦ πλοίου, πού διέσωσε τὴν ζωὴν τοῦ βασιλέως, ἐδώρησε χρυσοῦν στέφανον. Ἐπειδὴ ὁμοῦς ἔπνιξεν οὗτος πολλοὺς Πέρσας, κατὰ τὸ ταξειδίον, διέταξε και τὸν ἀπεκεφάλισαν.

ΚΕΦ. 56.— ΕΜΦΑΝΙΣΙΣ ΤΩΝ ΟΔΡΥΣΩΝ ΘΡΑΚΩΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΚΗΝΗΣ.

Οἱ Ὀδρῦσοι Θραῶκες κατόικουν τὸ κεντρικώτερον και τὸ εὐφορώτερον μέρος τῆς Θρακῆς, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει τὴν λεκάνην τῶν κυριωτέρων ποταμῶν Ἄρδα, Ἐβρου, Τούντζα και Ἐργίνου μὲ τοὺς παραποτάμους των. Κατὰ Θουκυδίδην ἦσαν ἰσχυρότατοι, πολεμικώτατοι και ἔτρεφον ἀρίστους ἵππους. Πρῶτος βασιλεὺς αὐτῶν ἀναφέρεται ὁ Ὀρφεύς, ὡς σπουδαῖοι δὲ ἀοῖδοι ὁ Φλάμμων και ὁ υἱὸς του Θάμυρις. Καὶ ἐνῶ πρότερον ἔχαρακτηρίζοντο τραχύτατοι και βαρβαρώτατοι, ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν εἰς τὰ παράλια τῆς Θρακῆς, ὡς και βαθμηδὸν εἰς τὰ μεσόγεια, οἱ Ὀδρῦσοι ἤρχισαν νὰ μεταβάλλωνται. Ἀφῆκαν τὰ βάρβαρα ἦθη και τὴν τραχεῖαν ζωὴν των και ἐδέχθησαν τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν και ἠγωνίζοντο νὰ ἐξελληνισθῶσιν. Συνῆπτον ἐπιγαμίας μὲ τοὺς Ἑλληνας και στενὰς ἐμπορικὰς σχέσεις μὲ τὰς παραλίους Ἑλληνικὰς πόλεις. Κατὰ τοὺς τρεῖς αἰῶνας, πὺ ἐμεσολάβησαν, ἦτοι 800—500 π. Χ., καθ' οὓς ἐγένετο ἡ ἐγκατάστασις τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰ παράλια, ὡς και εἰς μερικὰ μέρη τῶν μεσογείων ὡς τὴν Ὀρεστιάδα, τὴν Στενήμαχον και ἄλλας, οἱ Ὀδρῦσοι εἶχον προαχθῆ ἀρκούντως εἰς τὸν νέον πολιτισμὸν, τὸν ὁποῖον εἰσήγον οἱ Ἑλληνας καθὼς και αἱ Ἑλληνίδες, πὺ ἤρχοντο εἰς γάμον κοινωνίαν μὲ ἐπισήμους και ἰσχυροὺς Θραῶκας (1). Καὶ κατὰ τὸ διάστημα μὲν τῶν πρώτων

1. Ἄλλὰ και πολιτικοστρατιωτικαὶ σχέσεις δὲν ἦσαν σπάνιαι μεταξὺ Θρακῶν και Ἑλλήνων. Οὕτως ἐπιγραφὴ ἀνακαλυφθεῖσα ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, ἀναφέρει συμμαχίαν μεταξὺ βασιλέως τῶν Ὀδρῦσῶν Εὐρυζέμιδος και Ἀθηναίων. Ὡς θὰ ἴδωμεν ὑπῆρξαν και ἄλλαι.

ἱστορικῶν χρόνων μέχρι τοῦ 515 π.Χ., ὅποτε ἔγινε βασιλεὺς αὐτῶν ὁ Τήρης, ἡ ἱστορία τῶν Ὀδρουσῶν εἶνε σκοτεινὴ, ὡς καὶ τῶν πλείστων Θρακικῶν φυλῶν, Φαίνεται δηλαδὴ ὅτι καὶ οὗτοι ἐκυβερνῶντο ἀπὸ ἀρχοντας ἀσήμεους, κατὰ τὸ σύστημα, ποὺ ἐπεκράτει τότε εἰς ἅπασαν τὴν Θράκην, τοὔτέστι μεταξὺ βαρβαρότητος καὶ ἡμιπολιτισμοῦ. Ὁ ἡμιπολιτισμὸς ὁμοῦ αὐτὸς βαθμιαίως ἐβελτιοῦτο, καθ' ὅσον ἐπροχώρει καὶ προώδευεν ὁ ἐξελληνισμὸς διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς Ἑλληνικῆς γραφῆς, ὡς ὄργανου συνεννοήσεως μεταξὺ Θρακῶν καὶ Ἑλλήνων. Ἄλλ' ὁσάκις ἐχῆρουν ἡ ἐξουσία, διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἡγεμόνος τῆς, τότε συνήπτετο ἔξωνωτικὸς ἀγὼν μεταξὺ τῶν συγγενῶν τοῦ μνηστήρων τοῦ θρόνου, ἀκριβῶς ὅπως συνέβαινε τὸ ἴδιον καὶ εἰς τὴν γειτονικὴν Μακεδονίαν καὶ ἐβασίλευεν ἐκεῖνος, ποὺ κατώρθωνε μὲ θεμιτὰ ἢ ἀθέμιτα μέσα νὰ καταβάλλῃ τοὺς ἀντιπάλους του. Ἄλλ' ἡ ὁμοιότης τῆς θρησκείας των μὲ τὴν Ἑλληνικὴν, καθ' ὃ ἐπρέσβευον τοὺς ἰδίους θεοὺς καὶ ἡ ἀκράδαντος πίστις των εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Μαντεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα συχνὰ κατέφευγον καὶ οἱ Θραῖκες, ὡς οἱ Λόλογοι τῆς Χερσονήσου, ποὺ ἠρώτησαν, πῶς θὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τοὺς Ἀψινθίους, καθὼς καὶ ἡ συντήρησις τοῦ Μαντείου τοῦ θεοῦ Διονύσου ὑπὸ τῶν Σατρῶν, δεικνύουν τὴν μεγάλην ἐξοικείωσιν των πρὸς τοὺς Ἕλληνας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐκτὸς δὲ τοῦ Μαντείου τῶν Σατρῶν καὶ τῶν Δελφῶν, εἰς τὰ ὁποῖα προσέτρεχον καὶ Ἕλληνες καὶ Θραῖκες, ὑπῆρχε καὶ ὁ Ναὸς καὶ τὰ μυστήρια τῶν Καβείρων δαιμόνων, τὰ ὁποῖα ἐθεωροῦντο ὅσον Ἑλληνικά, τόσον καὶ Θρακικά, ἐν τῇ νήσῳ Σαμοθράκη.

ΚΕΦ. 57.—ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟΥ ΤΗΡΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ 515—455.

(ΣΗΜ. Ὁ Τήρης οὗτος δὲν πρέπει νὰ συγχέηται μὲ τὸν μυθικὸν Τηρέα, σύμμαχον τοῦ βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν Πανδίωνος).

Κατὰ τὸ 515, βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν Θρακῶν ἐγένετο ὁ Τήρης (1), ὁ ὁποῖος εἶχε καταρτίσει ἀξιόμαχον στρατὸν καὶ πεζὸν καὶ ἄριστον ἵππικόν, διότι ἡ χώρα του ἦτο χώρα κατ' ἐξοχὴν ἵπποτρόφος, ὡς καὶ πολὺ πελαστικόν (ἡ πέλιτη ἦτο ἡ ἀσπίς τῶν Θρακῶν, [βραδύτερον τὴν παρέλαβε ὁ Ἀθηναῖος Ἰσοκράτης], ἀλλὰ πολὺ ἐλαφρότερα καὶ δὲν ἐκούραζε τὸν ὀπλίτην). Μετὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Δαρείου κατὰ τῶν Σκυθῶν, ὁ Τήρης κατώρθωσε νὰ συνενώσῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του πολλὰ Θρακικὰ γένη καὶ ἐξήπλωσε τὴν ἐξουσίαν του καὶ πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἑβρου καὶ πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ πρὸς βορρᾶν μέχρι τοῦ Δουνάβεως. Πρὸς τοῦτο

1. «Πρῶτος Ὀδρούσις τὴν μεγάλην βασιλείαν ἐπὶ πλέον τῆς ἄλλης Θράκης ἐποίησεν». Θουκυδίδης 11, 29.

ἐβοηθήθη πολὺ καὶ ἀπὸ τὸν βασιλέα τῶν Σκυθῶν Ἀριαπίθην, πρὸς τὸν ὁποῖον συνῆψε καὶ συγγενικοὺς δεσμούς.

Κατὰ τὴν διάρκειαν δὲ τοῦ χρόνου, πού ὁ Πέρσης Μεγάβαζος ἐξήσκει τὴν ἐξουσίαν τῶν Περσῶν ἐν Θράκῃ, οὗτος ὁ Μεγάβαζος ἔδιδε περισσοτέραν προσοχὴν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις καὶ ἰδίως μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν Ἰώνων, ἐνῶ εἰς τὰ μεσόγεια εἶχεν ἀφήσει τοὺς ἐγχωρίους ἡγεμόνας τῶν Θρακῶν, εἰσπράττων ἀπὸ αὐτοὺς ὠρισμένον φόρον κατὰ τὸ Περσικὸν σύστημα. Ἐπομένως ὁ Τήρης ἔμεινε κύριος τῶν χωρῶν του ἐν λανθανούσῃ, οὕτως εἰπεῖν, καταστάσει. Κατὰ δὲ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ξέρξου, φαίνεται ὅτι ἔδωκεν ἀρκετὰς δυνάμεις κατ' ἀπαίτησιν τῶν Περσῶν. Ἄν ὅμως ἠκολούθησε καὶ αὐτός, οὐδαμοῦ ἀναφέρεται. Οὐχ' ἦττον, μετὰ τὴν φυγὴν τοῦ Ξέρξου καὶ τὴν καταστροφὴν τοῦ Μαρδονίου ἐν Πλαταιαῖς (479 π.Χ.), ὁ Τήρης ἐκινήθη δραστηρίως καὶ ἠδραῖωσε τὴν ἐξουσίαν του, ὥστε ἀπέβη ὁ ἰσχυρότερος ἡγεμὼν τῆς Βαλκανικῆς. Ἐμιμεῖτο δὲ εἰς τοῦτο τοὺς Μακεδόνας βασιλεῖς, οἱ ὁποῖοι προσεπάθουν νὰ θέσουν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν των καὶ Ἑλληνικὰ καὶ Θρακικὰ γένη. Εἶχε συνάψει σχέσεις πολιτικὰς καὶ ἐμπορικὰς, ἀφ' ἑνὸς μὲν μετὰ διαφόρους Ἑλληνικὰς πολιτείας, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ μετὰ τοὺς Μακεδόνας ἄρχοντας καὶ μετὰ τοὺς ἡγεμόνας τῶν Σκυθῶν. Ἐπ' αὐτοῦ ὁ ἐξελληνισμὸς τῆς Θράκης προώδευσε κατὰ πολὺ. Τοῦτο διότι, ὑπῆρξεν εὐνομία εἰς τὸ κράτος τῶν Ὀδρουσῶν καὶ οἱ Ἑλληνες ἴδρουν κέντρα ἐμπορικὰ εἰς πολλὰ σημεῖα καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Θράκης.

ΚΕΦ. 58.—ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΘΡΑΚΙΚΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ
ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΝ ΠΛΑΤΑΙΑΙΣ ΜΑΧΗΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝ
ΜΥΚΑΛῃ ΝΑΥΜΑΧΙΑΝ ΜΕΤΑΕΥ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ
ΠΕΡΣΩΝ.

Ὁ Μαρδόσιος, κατὰ τὴν ἀνοιξιν τοῦ 479 π.Χ., ἀφοῦ ἐπέρασε τὸν χειμῶνα εἰς τὴν Θεσσαλίαν, μάτην προσεπάθησε νὰ ἀποκτήσῃ, ἂν ὄχι τὴν συμμαχίαν, ἀλλὰ τοῦλάχιστον τὴν οὐδετερότητα τῶν Ἀθηναίων εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις, πού ἐμελέτα νὰ ἀναλάβῃ πρὸς ὑποταγὴν τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. Πρὸς τοῦτο μετεχειρίσθη τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Ἀλέξανδρον. Ἄλλ' οἱ Ἀθηναῖοι ὑπερηφάνως ἀπέρριψαν τὰς προτάσεις του εἰπόντες: «Ἐν ὄσῳ ὁ ἥλιος ἀκολουθεῖ τὴν ἰδίαν τροχίαν ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, οἱ Ἀθηναῖοι θὰ πολεμῶσι τοὺς Πέρσας, πού κατεπάτησαν τὰ ἱερὰ ἐδάφη των καὶ ἐμόλυναν τοὺς ναοὺς καὶ τοὺς τάφους τῶν προγόνων των καὶ ἔκαυσαν τὴν πόλιν των».

Τότε ὁ Μαρδόσιος ἐξεστράτευσε μετὰ τὰς 300 χιλιάδας τῶν Περσῶν, φέρων μαζί του καὶ τοὺς Μακεδόνας μετὰ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ πολλοὺς ἄλλους Μηδίζοντας· εἶχε δὲ καὶ τοὺς Θηβαίους. Ἄλλ' ὁ

μὲν Ἀλέξανδρος τῆς Μακεδονίας, κρύφα συνεννοηθεὶς μετὸν Ἀριστείδην Ἀθηναῖον καὶ Πausανίαν τὸν Σπαρτιάτην, προσέφερε μεγάλην ὑπηρεσίαν εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ μόλις ἤρχισεν ἡ μάχη, ἐγκατέλειψε τὸν Μαρδόνιον, ὁ δὲ Ἀρτάβαζος στρατηγὸς Πέρσης μετὰ 40 χιλ. Πέρσας, τῶν ὁποίων ἦτο στρατηγός, τὴν νύκτα πρὸ τῆς μάχης ἐγκατέλειψε τὸ Περσικὸν στρατόπεδον τοῦ Μαρδονίου καὶ διηυθύνθη ἐν σπουδῇ πρὸς τὴν Θεσσαλίαν. Ὅτε δὲ τὴν ἄλλην ἡμέραν ἔλαβε χώραν ἡ μεγάλη μάχη τῶν Πλαταιῶν, οἱ Ἕλληνες, ὑπὸ τὸν Σπαρτιάτην Πausανίαν καὶ τὸν Ἀθηναῖον Ἀριστείδην μετὰ 100 χιλ. Ἑλλήνων, ἐπέφερον τὴν πανωλεθρίαν τῶν Περσῶν, ὡς γνωρίζομεν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας. Τὴν ἰδίαν δὲ ἡμέραν καὶ ὁ στόλος τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τὸν Σπαρτιάτην Λεωτυχίδην καὶ τὸν Ἀθηναῖον Ξάνθιππον κατέστρεψαν τὸν Περσικὸν παρὰ τὸ ἀκρωτήριον τῆς Μυκάλης, ἐναντι τῆς Σάμου. Μετὰ τὴν ναυμαχίαν, ὁ Λεωτυχίδης καὶ Ξάνθιππος ὠδήγουν τοὺς στόλους πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον διὰ νὰ καταλάβουν τὰς γεφυράς, ἀγνοοῦντες ὅτι αὐταὶ εἶχον καταστραφῆ. Ὁ δὲ Πέρσης Ἀρτάβαζος ἐξηκολούθει διὰ Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας φεύγων πρὸς τὴν Θράκην ἐγκαταλείπων καθ' ὁδὸν μέγα μέρος τοῦ στρατοῦ του. Οἱ Θρᾶκες ἐπετίθετο λάβροι κατὰ τῶν διερχομένων Περσῶν καὶ κατέκοπτον πολλούς, ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλοι ἀπέθνησκον ἐκ πείνης καὶ ἄλλοι ἀπὸ ἐξάντησιν τῶν δυνάμεών των. Μαθὼν δὲ ὅτι αἱ γεφυραὶ ἦσαν κατεστραμμένα καὶ ὅτι στόλος Ἑλληνικὸς κατεῖχε τὸν Ἑλλήσποντον, ἐπορεύθη διὰ μέσου τῆς Θράκης, καὶ μετὰ πολλὰς ἀπωλείας ἔφθασεν εἰς τὸ Βυζάντιον καὶ διὰ τοῦ Βοσπόρου διεπεραιώθη εἰς τὴν Ἀσίαν.

Ὅτε δὲ ὁ νικηφόρος στόλος τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων ἔφθασεν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ εὔρε τὰς γεφυράς κατεστραμμένας, οἱ μὲν Πελοποννήσιοι ἐπέστρεψαν, ἀλλ' ὁ Ξάνθιππος μετὰ τοὺς Ἀθηναίους ἐπολιόρκησε τὴν Σηστόν, ὄχυρὸν φρούριον μετὰ Περσικὴν φρουράν. Ἄμα δὲ ὡς ἤκουσαν ὅτι οἱ Ἕλληνες πολιορκοῦν τὴν Σηστόν, ἔτρεξαν νὰ ἐνισχύσουν τὴν Περσικὴν φρουράν καὶ ἄλλοι Πέρσαι, ἐκ τῶν κατεχόντων ἄλλα φρούρια τῆς Χερσονήσου, ἐν οἷς καὶ ὁ Οἰόβαζος μετὰ τὴν φρουράν τῆς Καρδίας, τὴν ὁποίαν κατέκρινον Αἰολεῖς. Εἶχε λάβει δὲ ὁ Οἰόβαζος καὶ ἄλλους. Πάσης δὲ ταύτης τῆς Χερσονήσου ἐτυράννευεν ὁ ὑπαρχος τοῦ Ξέρξου Ἀρτάυκτης, ἀνὴρ Πέρσης δεινὸς καὶ ἀτάσθαλος κατὰ τὸν Ἡρόδοτος. Οὗτος καὶ τὸν βασιλέα Ξέρξην, ὅτε ἐπήρχετο κατὰ τῶν Ἀθηναίων, τὸν ἐξηπάτησε καὶ ἀφῆρεσε τὰ πολυτίμητα ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα ἦσαν εἰς τὸν τάφον τοῦ Πρωτεσίλαου⁽¹⁾, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸν ἐγγυὸς τοῦ Τάφου Ναόν, ἐντὸς τοῦ

1. Ὁ Πρωτεσίλαος ἦτο υἱὸς τοῦ Ἰφίκλου καὶ τῆς Ἀστυόχης ἢ τῆς Διομηδείας ἐκ τῆς πόλεως Φυλάκης τῆς Θεσσαλίας, ἐξ οὗ καὶ Φυλάκιος ἐκλήθη. Ἔλαβε μέρος μετὰ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας εἰς τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Τροίας, ὡς ἡγεμῶν τῶν Θεσσαλῶν μετὰ 40 πλοῖα (Ὀμήρ. Ἰλιάς Γ 698). Ἐκαλεῖτο πρότερον Ἰόλαος. Πρωτεσίλαος

ὁποίου εὐρίσκοντο χρήματα καὶ φιάλαι χρυσαὶ καὶ ἀργυραὶ καὶ χαλκός, καὶ ἔσθῃς, καὶ ἄλλα πολύτιμα ἀναθήματα, ἐσύλησεν ὁ Ἀρταύκτης μὲ τὴν ἄδειαν τοῦ Ξέρξου, πρὸς τὸν ὁποῖον εἶχεν εἶπη τὰ ἐξῆς: «᾽Ω, Δέσποτα, ὑπάρχει ἐδῶ πλησίον τῆς Ἐλαιούντος οἶκος ἀνδρὸς Ἑλλήνος, ὅστις ἐκστρατεύσας ποτὲ εἰς τὴν ἰδικὴν σου χώραν καὶ τιμωρηθεὶς ἀπέθανεν. Δὸς εἰς ἐμὲ τὸν οἶκον τοῦτον, διὰ νὰ μὴ τολμᾶ κανεὶς εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἐκστρατεύῃ κατὰ τῆς ἰδικῆς σου χώρας». Μὲ αὐτοὺς τοὺς λόγους κατέπεισε τὸν Ξέρξην νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν τὴν ἄδειαν νὰ σφετερισθῇ καὶ τὸν τάφον καὶ τὸν ναόν, χωρὶς νὰ ὑποπευθῇ ὁ Ξέρξης τί ἐσκέπτετο ὁ Ἀρταύκτης. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Ἐλαιούντα καὶ τὰ πολύτιμα ἀντικείμενα ἐσύλησε καὶ μὲ γυναῖκας ἐμιγνύετο μέσα εἰς τὸ ἱερόν. Πρὸς μεγαλειτέραν δὲ ἀσφάλειαν τὰ μετέφερεν εἰς τὴν Σηστόν.

Ὅτε δὲ ὁ Ξάνθιππος ἐπολιόρησε τὴν Σηστόν, οὗτος οὔτε ἔτοιμος ἦτο διὰ νὰ ἀμυνθῇ πολιορκούμενος, οὔτε καὶ πρὸς τοὺς Ἑλληνας ἤθελε νὰ διαπραγματευθῇ. Ἐνῶ δὲ διήρκει ἡ πολιορκία, ἔφθασε τὸ φθινόπωρον καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀδημονοῦσαν, πὺ εὐρίσκοντο μακρὰν τῆς πατρίδος των, ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ των δὲ νὰ κυριεύσουν τὸ τεῖχος, παρεκάλουν τοὺς στρατηγοὺς νὰ τοὺς ὀδηγήσουν ὀπίσω εἰς τὸν τόπον των. Οὗτοι ὅμως δὲν ἔσπεργον πρὶν εἰ ἐπιτύχουν τοῦ σκοποῦ των, ἐκτὸς ἐὰν τοὺς μετεκάλει τὸ κοινὸν τῶν Ἀθηναίων. Οὕτω ἠναγκάζοντο νὰ ὑπομένουν τὴν παροῦσαν κατάστασιν.

Ὁ Ἰόβαζος, ὁ Ἀρταύκτης καὶ οἱ ἄλλοι Πέρσαι, ἀφ' ἐτέρου ὑφιστά-

ὠνομάσθη ὕστερον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Διότι ὑπῆρχε χρῆσμός, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐκεῖνος ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας, πὺ θὰ ἐτολμοῦσε πρῶτος νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰ πλοῖα καὶ νὰ πατήσῃ τὸ ἔδαφος τῆς Τρωϊκῆς γῆς, θὰ ἐφονεύετο ἀμέσως. Ὁ Ἰόβαζος ὅμως, μολονότι ἐγνώριζε τὸν χρῆσμόν, μόλις ἐπλησίασαν τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα εἰς τὴν παραλίαν τῆς Τρωάδος, τόσος ἐνθουσιασμός τὸν κατέλαβεν, ὥστε δὲν ἐκραιήθη, ἀλλ' ἐπήδησεν ἔξω καὶ συνεπλάκη μὲ τοὺς φυλάσσοντας ἐκεῖ Τρῶας, ἀλλ' ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Ἐκτορος, ἢ κατ' ἄλλους ὑπὸ τοῦ Ἀγάτου ἢ Αἰνείου ἢ Εὐφόρβου. Τότε οἱ Ἑλληνας, ἐπειδὴ ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἥρωας, πὺ ἔδωκε τὴν ζωὴν του διὰ τὴν Ἑλληνικὴν τιμὴν, τὸν μετέφεραν καὶ τὸν ἔθαψαν ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου καὶ ἀνήγειραν τύμβον καὶ Ναὸν πρὸς τιμὴν του μὲ πολλὰ ἀφιέρωματα. Ἐτιμᾶτο δὲ ὑπὸ τῶν μετὰ ταῦτα Ἑλλήνων καὶ τῶν Χερρονησίων καὶ Θεσσαλῶν ὡς ἡμίθεος, καὶ ὁ τάφος του ἦτο κοινὸν προσκύνημα. Εἶχε σύζυγον τὴν κόρην τοῦ Ἀκάστου Λαοδάμειαν. Ἡ Λαοδάμεια πληροφρονηθεῖσα τὸν ἡρωϊκὸν θάνατον τοῦ συζύγου της, παρεκάλει τοὺς θεοὺς τοῦ Ἄδου νὰ ἐπιτρέψουν εἰς αὐτὴν νὰ συνομιλήσῃ μὲ τὸν σύζυγόν της ἐπὶ τρεῖς μόνον ὥρας. Ἡ παράκλησίς της εἰσηκούσθη ἀπὸ τοὺς θεοὺς καὶ ὁ Πρωτεσίλαος ὠδηγήθη εἰς τὸν ἄνω κόσμον ἐκ τοῦ Ἄδου. Ἀλλ' εὐθύς ὡς παρήλθον αἱ τρεῖς ὥραι καὶ ἐτελείωσεν ἡ συνομιλία, ἀπέθανεν ἐκ νέου. Τότε ἡ Λαοδάμεια ὡς σύζυγος πιστὴ καὶ ἀφοσιωμένη, ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν ἥρωα σύζυγόν της, δὲν ἠθέλησε πλέον νὰ ζήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἠτύοκτόνησεν. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος βραδύτερον, προτοῦ διέλθῃ τὸν Ἑλλήσποντον, προσέφερε μεγάλην θυσίαν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Πρωτεσίλαου καὶ ἀφιέρωσε πολύτιμα ἀναθήματα.

μενοι ἐντὸς τοῦ τείχους τὰ πάνδεινα ἐκ τῆς πείνης, μίαν νύκτα καταβάντες ἐκ τοῦ ὀπισθίου μέρους τοῦ τείχους, πού ἦτο ἀφύλακτον ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας, ἔφυγον. Ὅτε δὲ ἐξημέρωσεν, οἱ κάτοικοι ἀπὸ τοὺς πύργους ἀνήγγειλαν εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸ γεγονός καὶ ἤνοιξαν τὰς πύλας, καὶ οἱ μὲν πλειότεροι τότε ἔσπευδον πρὸς καταδίωξιν τῶν φευγόντων, οἱ δὲ ἄλλοι κατέλαβον τὴν πόλιν. Μολαταῦτα, ὁ Οἰόβαζος μὲ τοὺς ἰδικούς του, ἐπρόλαβε καὶ ἔφυγεν εἰς τὴν Θρακίαν. Μόλις ὅμως διέβησαν οὗτοι τὸν Μέλανα ποταμόν καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀψινθίων Θρακῶν, οἱ Ἀψίνθιοι τοὺς συνέλαβον. Καὶ τὸν μὲν ἀρχηγὸν Οἰόβαζον τὸν ἐθυσίασαν εἰς τὸν θεόν των **Πλείστωρον** (1), κατὰ τὸν ἰδικόν των τρόπον, τοὺς δὲ ἄλλους ἐφόνευσαν κατ' ἄλλον τρόπον. Ὁ Ἀρταύκτης ἐξ ἄλλου, μὲ τοὺς ἰδικούς του, ἐνῶ ἐπορεύοντο ἀνωθεν τῶν Αἰγῶν ποταμῶν, συνελήφθησαν ὑπὸ τῶν διωκόντων Ἀθηναίων καὶ ὠδηγήθησαν πάντες δέσμοι εἰς τὴν Σησιὸν (ὁ Ἀρταύκτης μετὰ τοῦ υἱοῦ του), ἀφοῦ πρότερον εἶχον ἀποθάνει πολλοὶ κατὰ τὴν καταδίωξιν ἀπὸ τὴν ἐξάντησιν. Ἐδῶ δέ, ὡς λέγεται ὑπὸ τῶν Χερρονησίων, συνέβη νὰ γίνῃ τὸ ἐξῆς «τέρας» (πᾶν ὅ,τι ἐγίνετο ἐναντίον τῶν φυσικῶν νόμων, ἐλέγετο τέρας, δηλ. θαῦμα). Ἐνῶ εἷς ἀπὸ τοὺς φυλάττοντας τὸν Ἀρταύκτην καὶ τὸν υἱόν του ἔψηνε ἐπὶ ἀνημμένων ἀνθρώκων ταρίχους (ἀλατισμένα ψάρια), οἱ τάρικοι ἐπὶ τῆς πυρᾶς ἤρχισαν νὰ σαλεύουν καὶ νὰ ἀσπαίρουν, ὡς κάμνουν οἱ νεοαλιευθέντες. Τοῦτο ἐθεωρήθη ὡς θαῦμα καὶ πολλοὶ ἔτρεχον ἐκεῖ καὶ ἀπεθαύμαζον τὸ γεγονός. Ὁ δὲ Ἀρταύκτης εἶπε τότε πρὸς τὸν Ἀθηναῖον, πού ἔψηνε τοὺς ἰχθύς: «ὦ ξένη Ἀθηναῖε, μὴ φοβηθῆς διόλου διὰ τὸ τοιοῦτον θαῦμα· διότι δὲν ἐφανερῶθη διὰ σέ, ἀλλὰ δι' ἐμέ. Σημαίνει ὅτι, ὁ εἰς Ἐλαιούντα θαμμένος Πρωτεσίλαος καὶ εἰς νεκρὸν ἀκόμη καὶ ἀλατισμένον ἰχθῦν μεταβληθεὶς, ἔχει πλησίον τῶν θεῶν τὴν δύναμιν νὰ βλάπτῃ τὸν ἀδικήσαντα αὐτόν. Τώρα δὲ τὰ ἐξῆς θέλω νὰ δώσω ὡς ἀποζημίωσιν: Ἀντὶ μὲν τῶν πραγμάτων, πού ἔλαβα ἀπὸ τὸ ἱερόν του, θὰ δώσω ἑκατὸ τάλαντα εἰς τὸν θεόν. Ἀντὶ δὲ τοῦ ἑαυτοῦ μου καὶ τοῦ παιδός μου θὰ δώσω διακόσια τάλαντα εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἅμα ὡς κληθῶ νὰ παρουσιασθῶ». Μολονότι δὲ ὑπέσχετο ταῦτα δὲν ἔπειθε τὸν Ξάνθιππον. Διότι καὶ οἱ Ἐλαιούντιοι, ὑπερασπιζόμενοι τὸν Πρωτεσίλαον, παρεκάλουν νὰ τιμωρηθῆ ὁ Ἀρταύκτης. Καὶ τοῦ στρατηγοῦ ἡ γνώμη ἡ ἴδια ἦτο. Ὀδηγήσαντες δὲ αὐτὸν εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου ὁ Ξέρξης εἶχε ζευξεί τὰς γεφύρας, τὸν ἔπνιξαν. Ἄλλοι ὅμως λέγουν ὅτι τὸν ὠδήγησαν ἐπὶ τοῦ τοῦ λόφου ἔξωθεν τῆς πόλεως Μαδύτου καὶ ἐκεῖ τὸν ἐκάρφωσαν ἐπὶ ὄρ-

1. Ὁ Πλείστωρος ἦτο ἐπιτόπιος θεὸς τῶν Ἀψινθίων Θρακῶν. Ἐκ τῆς θυσίας δὲ τοῦ Οἰοβάζου συμπεραίνομεν ὅτι προσέφερον εἰς αὐτὸν θυσίας ἀνθρώπων καὶ πρὸ πάντων ἐχθρῶν, συλλαμβανομένων ὑπ' αὐτῶν αἰχμαλώτων.

θίας σανίδος. Τὸν δὲ υἱὸν τοῦ ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ πατρὸς τοῦ τὸν ἐθανάτωσαν μὲ πέτρας. Ἄφοῦ δὲ ἔπραξαν ταῦτα, ἔλαβον καὶ τὰ ἄλλα χρήματα καὶ τῶν γεφυρῶν τὰ ὑπολείμματα καὶ ἀνεχώρησαν εἰς Ἑλλάδα.

ΚΕΦ. 59. — ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΛΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ ΥΠΟ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΣΤΟΛΩΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΩΝ, ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΜΜΑΧΩΝ.

Μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς Ἑλλάδος καὶ Μακεδονίας ἀπὸ τοῦ Πέρσου οἱ ἠνωμένοι στόλοι τῶν Ἑλλήνων εἶχον ἀναλάβει τὴν ἐκκαθάρισιν ὄλων τῶν παραλίων Ἑλληνικῶν πόλεων ἀπὸ τὰς Περσικὰς φρουράς, αἱ ὁποῖαι ἐξηκολούθουν νὰ παρσμένουν εἰς τὰ διάφορα ὄχυρά μέρη. Καὶ τοῦ μὲν Πελοποννησιακοῦ στόλου τὴν ἀρχηγίαν εἶχεν ὁ ἦρωσ τῶν Πλαταιῶν Πανσανίας, ἀδελφὸς τοῦ ἦρωος τῶν Θερμοπυλῶν Λεωνίδου, τῶν δὲ Ἀθηναϊκῶν πλοίων οἱ δύο στρατηγοὶ Ἀριστείδης ὁ Δίκαιος καὶ Κίμων ὁ Ξανθίππου. Καὶ ὁ μὲν Πανσανίας ἔπλευσε πρὸς τὸ ὄχυρὸν Βυζάντιον καὶ ἠχμαλώτισεν ἅπασαν τὴν φρουράν του, ὅπου συνελήφθησαν καὶ πολλοὶ ἐξέχοντες Πέρσαι καὶ συγγενεῖς τοῦ Ξέρξου. Ὁ δὲ Κίμων καὶ Ἀριστείδης ἔπλευσαν πρὸς τὴν Χαλκιδικὴν Χερσονήσον, τὴν ὁποίαν ἀπῆλλαξαν ἐντελῶς, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπολιόρκησαν τὴν ὄχυροτάτην Ἡϊόνα, ὄχυρὸν φρούριον τῶν Ἡδωνῶν Θρακῶν καὶ κατεχόμενον ὑπὸ τοῦ Πέρσου Βόγη, πιστοτάτου Πέρσου πρὸς τὸν Μ. Βασιλέα. Καὶ ὁ μὲν Βόγης, διὰ νὰ μὴ παραδοθῆ ζῶν, ἤναψε μεγάλην πυράν, ἔρριπεν ἐντὸς αὐτῆς τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα του καὶ ἔπειτα ἔπεσε καὶ αὐτὸς καὶ ἐκάησαν ὅλοι. Ἡ δὲ ἐπίλοιπος φρουρὰ παρεδόθη. Ἐκεῖθεν ἔπλευσαν τὰ παράλια αἰχμαλωτίζοντες τὰς τυχόν φρουράς τῶν Περσῶν καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν Σηστόν τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου. Αἱ Περσικαὶ φρουραὶ, ἄλλαι μὲν παρεδίδοντο, ἄλλαι δὲ ἐδοκίμαζον νὰ φύγουν εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Θράκης, ἀλλ' ἐφθείροντο ὑπὸ τῶν Θρακῶν. Ἐκ τῆς Σηστοῦ, πλέοντες τὸν Ἑλλήσποντον καὶ τὰ Θρακικὰ παράλια τῆς Προποντίδος, ἔφθασαν εἰς τὸ ὄχυρὸν τῆς Περίνθου (Ἡράκλεια), τὸ ὁποῖον ἀπῆλλαξαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸ Βυζάντιον, ὅπου συνηγήθησαν μὲ τὸν Πελοποννησιακὸν στόλον. Ἐπειδὴ δὲ οἱ σύμμαχοι ἔστειλαν καὶ παρεπονέθησαν, δι' ἀνάγκηστον διαγωγὴν τοῦ Πανσανίου, εἰς τὴν Σπάρτην, οἱ Σπαρτιάται ἀνεκάλεσαν μὲν τὸν Πανσανίαν διὰ νὰ ἀπολογηθῆ, ἔστειλαν ὅμως ἄλλον ναύαρχον, τὸν Λόρκιν. Ἄλλ' οἱ σύμμαχοι δὲν ἐδέχθησαν πλέον νὰ μάχωνται ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν Σπαρτιάτου καὶ συνετάχθησαν μὲ τοὺς Ἀθηναίους. Τότε οἱ Σπαρτιάται ἀνεκάλεσαν ὅλον τὸν Πελοποννησιακὸν στόλον καὶ κατέλιπον τοὺς Ἀθηναίους καὶ τοὺς ἄλλους συμμάχους διὰ τὰς περαιτέρω ἐπιχειρήσεις κατὰ τῶν Περσῶν. Καὶ οὕτως ἀρχίζει ἡ λεγομένη Ἡγεμονία τῶν Ἀθηναίων, εἰς

τὴν ὁποίαν ὑπήχθησαν καὶ αἱ παράλιαι πόλεις τῆς Θράκης καὶ ἐπλήρωσαν τὸν *Θράκιον φόρον*.

ΚΕΦ. 60.— Η ΘΡΑΚΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΛΥΣΙΝ ΤΗΣ ΠΕΡΣΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ ΕΠ' ΑΥΤΗΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΣΙΤΑΛΚΟΥ ΤΟΥ Α΄.

Καθ' ὃν χρόνον ἐλάμβανον χώραν τὰ προαναφερθέντα γεγονότα, ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου καὶ ἐφεξῆς, τὴν Σηστόν κατέστησαν οἱ Ἀθηναῖοι σπουδαῖον ναυτικὸν σταθμὸν διὰ τὰ πλοῖα των, τὰ ὁποῖα ἔπλεον ἀπὸ τὸ Αἰγαῖον πρὸς τὴν Μαύρην Θάλασσαν καὶ ἀπὸ τὴν Μ. Θάλασσαν καὶ Προποντίδα πρὸς τὸν Πειραιᾶ, ὅπου ἐκόμιζον σῖτον καὶ ἄλλα ἐμπορεύματα. Κατέχοντες δὲ τὴν Σηστόν καὶ ἄλλας πόλεις ἐπ' αὐτῆς ἐνέμοντο ὅλην τὴν Χερσόνησον, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχον ἐγκατασταθῆ πολλοὶ Ἀθηναῖοι, ἰδρῦσαντες κτήματα πρὸς καλλιέργειαν καὶ κτηνοτροφίαν, ὥστε νὰ ἀποβῆ ἡ Χερσόνησος χάρις εἰς αὐτοὺς σιτοβολῶν τῶν Ἀθηναίων.

Εἰς τὴν λοιπὴν Θράκην, πρὸς βορρᾶν τῆς Χερσονήσου, ἐβασίλευε σταθερῶς ὁ Τήρης, βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν, ὁ ὁποῖος, ὡς εἵπομεν προηγουμένως, εἶχεν ἰδρῦσει ἰσχυρὸν πολιτικὸν κράτος, ὑποτάξας πολλὰς Θρακικὰς φυλὰς πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις. Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ὅμως αἱ παράλιαι Ἑλληνικαὶ πόλεις, ἀφοῦ ἠλευθερώθησαν ὑπὸ τῶν ἠνωμένων Ἑλλήνων τοῦ Κίμωνος, εἶχον μείνει ἐλεύθεραι, καὶ ὑπήχθησαν ἔπειτα εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν Ἀθηναίων. Εἰς τὴν ἐξουσίαν δὲ τοῦ Τήρου (ἢ Τήρεως), ἀνῆκον ὅλα τὰ μεσόγεια τῆς Θράκης μέχρι τοῦ Δουνάβεως. Διότι ὁ Τήρης, μολονότι τὰ παράλια τῆς χώρας του ἦσαν ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῶν Ἀθηναίων, δὲν ἤθελε νὰ ἐμπλακῆ εἰς πολεμικὰς περιπετείας πρὸς τοὺς παντοδυνάμους τότε Ἀθηναίους. Τούναντίον μάλιστα συνῆψε σχέσεις φιλίας καὶ καλῆς γειτονίας καὶ προσεπάθει νὰ ὠφελήσῃ τοὺς λαοὺς του διὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, τὸν ὁποῖον ἐθαύμαζε. Παρεῖχε δὲ πᾶσαν εὐκολίαν εἰς τοὺς Ἑλληνας τῶν παραλίων νὰ εἰσέρχωνται ἐλευθέρως εἰς τὰ ἐσωτερικὰ καὶ νὰ ἰδρῶν ἐμπορικὸς σταθμὸς εἰς ἐπικαίρους τόπους καὶ νὰ ἐγκαθίστανται μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των. Ὁμοίως καὶ ἄλλοι καὶ πρὸ πάντων οἱ Ἑλληνας τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, εἰσῆρχοντο μὲ τὰ πλοῖα των εἰς τὸν Ἐβρον, ὅστις τότε ἦτο πλωτός, καὶ εἰσεχώρουν μέχρι τῆς Ὀρεστιάδος, ὅπου ἐκόμιζον πολλὰ προϊόντα τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν νήσων καὶ ἐλάμβανον ἄλλα διὰ τὰς χώρας των.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ὅμως τοῦ βίου του, εἶχον ἀποστατήσει οἱ Θυνοὶ Θραῖκες καὶ ἄλλοι τινες, ὡς Νιψαῖοι, Σκιριμίδαι κλπ., διὰ νὰ ἀποσχισθῶσιν ἀπὸ τὸ κράτος τῶν Ὀδρουσῶν. Ὁ Τήρης τότε ἐξεστράτευσεν διὰ νὰ τοὺς ἐπαναφέρῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του. Ἄλλ' οἱ Θυνοὶ καὶ οἱ σύμμαχοί των κα-

τόρωθωσαν νὰ περιπλέξουν τὸν Τήρην καὶ τὸν στρατὸν τοῦ μέσα εἰς τὰ δάση καὶ τὰς χαράδρας τοῦ τόπου των καὶ κατώρωθωσαν νὰ τὸν κατασυντρίψουν. Ὁ δὲ δυστυχὴς Τήρης ἐπέστρεψεν ἠττημένος καὶ μὲ πολλὰς ἀπωλείας. Πολλὰ δὲ τμήματα τοῦ ἐκτεταμένου κράτους τοῦ εἶχον ἀποσπασθῆ.

Συμπέρασμα.— Ὡς δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ἐκ τῶν ἀνωτέρω, βλέπομεν ὅτι οἱ διάφοροι Θρακῆς ἡγεμόνες καὶ λαοὶ αὐτῶν, ἂν καὶ ἦσαν ὁμόγλωσσοι, ὁμόθησκοι καὶ κατὰ πάντα ὅμοιοι πρὸς ἀλλήλους, ἔρρεπον ὅμως πάντοτε εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν ἀπ' ἀλλήλων καὶ δὲν ἐννοοῦσαν νὰ συμπήξουν ἓνα κράτος ἰσχυρόν, ὥστε νὰ ἀντεπεξέρχωνται νικηφόρος καὶ ἀποτελεσματικῶς κατὰ ξένων κατακτητῶν. Ἄλλ' ἕκαστος ἄρχων, καλούμενος καὶ βασιλεὺς, ἐπόθει νὰ βασιλεύῃ ἐπὶ τῶν ὑπηκόων τοῦ μὲ πᾶσαν αὐταρχικότητα καὶ αὐθαιρεσίαν καὶ νὰ εἰσπράττῃ φόρους καὶ ἄλλα κατὰ βούλησιν. Ἄλλὰ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους καὶ εἰς τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις καὶ εἰς τὴν Ἰλλυρίαν καὶ τὴν Θράκην καὶ τὴν Σκυθίαν, ἔξ ὅσων γνωρίζομεν, ὑπῆρχε τὸ ἴδιον πνεῦμα τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ ἐνὸς ἀπὸ τοῦ ἄλλου.

Ὅσαίς δὲ ἡγεμόνι τις ἀντελαμβάνετο, ὅτι τὸ κοινὸν συμφέρον ἀπῆτει τὴν ἔνωσιν, συνήντα ἀπέριους δυσκολίας διὰ νὰ καταπέσῃ καὶ τοὺς ἄλλους, ἢ νὰ τοὺς ἐξαναγκάσῃ νὰ συμπράξουν, ὑποτάσσων αὐτούς.

Τὸ πνεῦμα τοῦτο τῆς συνενώσεως εἰς μὲν τὴν Θράκην τὸ ἀντεπροσώπευσαν οἱ βασιλεῖς τῶν Ὀδρουσῶν Τήρης, Σιτάλκης ὁ υἱὸς τοῦ καὶ ὁ Σεῦθις ὁ Α', ὁ Κότυς ὁ Α' καὶ ὁ Κερσοβλέπτης, ὡς θὰ ἴδωμεν παρακατιόντες. Εἰς τὴν Μακεδονίαν ὁ Πεοδίκκας ὁ Β', ὁ Ἀρχέλαος, ὁ Φίλιππος καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ Ἀριστείδης, ὁ Κίμων καὶ ὁ Περικλῆς, εἰς δὲ τὴν Ἡπειρὸν ὁ Ἀλκέτας, ὁ βασιλεὺς τῶν Μολοσσῶν καὶ ὁ Πύρρος. Εἰς δὲ τὴν Πελοπόννησον ὁ Δερκυλλίδας καὶ ὁ Ἀγησίλαος. Ἄλλ' ἢ ἔνωσις, τὴν ὁποίαν μὲ πολλοὺς κόπους καὶ θυσίας ἐπέτυχον, κατὰ τὸν ροῦν τῆς μακρᾶς αὐτῶν ἱστορίας, ὑπῆρχε πάντοτε ὀλιγοχρόνιος. Δι' αὐτό, τὰ ἔθνη τῆς μεγάλης ταύτης Χερσονήσου, τῆς πρὸς νότον τοῦ Δουνάβεως μέχρι τοῦ Μαλέα καὶ Ταινάρου, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἤδη χρόνων, κατεθλίβοντο καὶ κατετρώχοντο ὑπὸ ἐμφυλίων ἐρίδων, πλὴν ὀλιγίστων διαλειμμάτων, μέχρι τῆς ὑποταγῆς αὐτῶν εἰς τοὺς Ρωμαίους.

ΚΕΦ. 61.—ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΣΙΤΑΛΚΟΥ ΤΟΥ Α' ΕΠΙ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν παραλίων Ἑλληνικῶν πόλεων τῆς Θράκης, ὑπὸ τοῦ Σπαρτιάτου Πausανίου καὶ τῶν Ἀθηναίων, Ἀριστείδου καὶ Κίμωνος, οἱ συμμαχικοὶ στόλοι τῶν Ἑλλήνων κατέληξαν εἰς τὸ Βυζάντιον, ὅπου εἶχον ἠχμαλωτίσει πολλοὺς ἐπισήμους Πέρσας, συγγενεῖς τοῦ Μεγάλου Βασιλέως. Ἡ ἀνάγκη ὅμως ἐκεῖ συμπεριφορὰ τοῦ Πausανίου, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐξευγενισμένην τοιαύτην τῶν Ἀθηναίων ναυάρχων, συ-

νετέλεσεν, ὥστε αἱ συμμαχικαὶ πόλεις νὰ ἀναγνωρίσουν ὡς ἀρχηγούς καὶ ἡγεμόνας τοῦ πολέμου κατὰ τῶν Περσῶν, πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων, τοὺς Ἀθηναίους ναυάρχους Κίμωνα καὶ Ἀριστείδην. Αἱ δὲ παραλία Ἑλληνικαὶ πόλεις τῆς Θράκης ὑπήχθησαν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐπλήρωνον τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀριστείδου ὀρισθέντα ἐτήσιον φόρον. Οὗτος ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων «*Θράκιος φόρος*», συνίστατο δὲ εἰς χρῆμα, ἄνδρας καὶ πλοῖα.

Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸ 455 π.Χ. εἶχεν ἀποθάνει καὶ ὁ Τήρης ὑπέργυρος, εἰς ἡλικίαν ἐνενηήκοντα ἐτῶν, ὁ ἰδρυτῆς τοῦ μεγάλου κράτους τῶν Ὀδρουσῶν, κατέλαβε τότε τὸν θρόνον ὁ υἱὸς του Σιτάλκης ὁ Α΄, ἀνὴρ δραστήριος καὶ πολεμικός, βασιλεύσας μέχρι τοῦ 424 π.Χ. Ὁ Σιτάλκης ἀνεδείχθη ἀντάξιός τοῦ πατρὸς του Τήρου. Διὰ πολέμου ἠνάγκασε τὰς Θρακικὰς φυλάς, αἱ ὁποῖαι εἶχαν ἀποσχισθῆ ἀπὸ τοὺς Ὀδρουσοὺς κατὰ τὸ τελευταῖον ἀτύχημα τοῦ Τήρου, νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν κυριαρχίαν του (1), ὡς ἦσαν οἱ Θυνοί, οἱ Ἀστοί (2), οἱ Νιψαῖοι, οἱ Σκιρμίδαι καὶ ἄλλοι. Ἐπολέμησε τοὺς Παιόνας καὶ ὑπήγαγεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του σχεδὸν πάντα τὰ Θρακικὰ ἔθνη μέχρι τοῦ Στρουμόνος πρὸς δυσμὰς καὶ μέχρι τοῦ Εὐξείνου πρὸς ἀνατολάς, καὶ ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου πρὸς νότον μέχρι τοῦ Δουνάβεως πρὸς βορρᾶν. Ἐπολέμησε καὶ ἐγένετο κύριος τῶν μεταξὺ Αἴμου καὶ Δουνάβεως πολεμικωτάτων Θρακῶν, τῶν Τριβαλλῶν, Κροβυζῶν καὶ τῶν ἰσχυροτάτων καὶ δικαιοτάτων Γετῶν.

Κατεσκεύασεν ὁδοὺς ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τοῦ ἰσχυροῦ κράτους του καὶ ἀπὸ τὰ μεσόγεια πρὸς τὰς παραλίους πόλεις, διὰ νὰ διευκολύνεται ἡ μεταφορὰ τῶν ἐμπορευμάτων. Κατήρτισεν ἰσχυρὸν καὶ πολυάριθμον στράτευμα πεζικὸν καὶ πολυάριθμον ἵππικὸν ἀπὸ τὰ κατ' ἐξοχὴν ἵππικὰ γένη τῶν Ὀδρουσῶν καὶ Γετῶν.

Διηκόλυσε καὶ αὐτός, ὡς ὁ πατήρ του, τὴν διείσδυσιν τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τὰ παραλία εἰς τὰ μεσόγεια καὶ ἠγωνίσθη πρὸς ἐξελληνισμόν καὶ ἐκπολιτισμόν τῶν ὑπηκόων του Θρακῶν.

Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου συνεμάχησε μὲ τοὺς Ἀθηναίους, τὸ 431 π.Χ. ἐπὶ Περικλέους. Τὸ δὲ 430 π.Χ. διήρχοντο διὰ τῆς Θράκης πρέσβεις τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Κορινθίων, οἱ ὁποῖοι ἐπορεύοντο πρὸς τὸν Μέγαν Βασιλέα, διὰ νὰ συνάψουν συμμαχίαν ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων των Μυτιληναίων, Χίων, Σαμίων, Ροδίων καὶ ὅλων τῶν Μικρασιατικῶν πόλεων καὶ νήσων, εἰς ἀντιστάθμισμα τῆς συμμαχίας τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὸν Σιτάλκην, τὸν ἰσχυροτάτον βασι-

1. Ὡς ἀναφέρει ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (XII, 50).

2. Τῶν Ἀστών τὴν πόλιν *Βιζύην* ἀνεκήρυξε πρωτεύουσαν τοῦ Θρακικοῦ Κράτους. Διότι ἐπὶ Τήρου εἶχον πρωτεύουσαν τὴν Ὀρεστιάδα (Ἀδριανούπολιν).

λέα τῶν Θρακῶν. Ἄλλ' ὁ Σιτάλκης συνέλαβε τοὺς πρέσβεις τούτους καὶ τοὺς παρέδωκεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἔματαίωσε τὰ σχέδια τῶν Πελοποννησίων. Οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ εἶχον μεγάλην ἀνάγκην σίτου, τὸν ὁποῖον ἐκόμιζον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐκ Θράκης περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο τὴν φιλίαν καὶ συμμαχίαν τῶν Θρακῶν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐκαλλιέργουν τὴν φιλίαν τοῦ Σιτάλκου καὶ ὡς ἀντίρροπον πρὸς τὸν Βασιλέα τῶν Μακεδόνων Περδίκκαν τὸν Β'.

Διὰ τὰ κολακεύουσιν δὲ τὸν Σιτάλκην ἀκόμη περισσότερον ἔδωσαν χάριν τιμῆς εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Σάδοκου τὸ δικαίωμα τοῦ Ἀθηναίου Πολίτου. Ἐπανηγύρισαν δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν σύναψιν τῆς συμμαχίας μετὰ τῶν Θρακῶν ὡς εὐοίωνον δι' αὐτοὺς γεγονός. Ὠνομάσθη δὲ Φιλαθήναιος ὁ Σιτάλκης καὶ ἐνυμφεύθη τὴν ἀδελφὴν τοῦ Νυμφοδώρου, υἱοῦ τοῦ Πύθειω ἐκ τῆς Ἀβδήρου, ἀλλ' Ἀθηναίου πολίτου. Ὁ Νυμφόδωρος συνετέλεσεν εἰς τὴν συμμαχίαν Σιτάλκου καὶ Ἀθηναίων.

ΚΕΦ. 62.— ΘΡΑΚΕΣ, ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ ΚΑΙ ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΚΑΤΑ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΕΤΗ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ. ΠΕΡΔΙΚΚΑΣ, ΣΙΤΑΛΚΗΣ ΚΑΙ ΑΘΗΝΑΙΟΙ.

Ὁ Περδίκκας ὁ Β' ἦτο υἱὸς Ἀλεξάνδρου τοῦ Α', ὁ ὁποῖος εἶχεν ἐπικληθῆ Φιλέλλην (φιλογενῆς θὰ ἐλέγαμεν σήμερον), ἕνεκα τῶν μεγάλων ὑπηρεσιῶν, ποῦ εἶχε προσφέρει κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους πρὸς τοὺς μαχομένους κατὰ τῶν Περσῶν Ἕλληνας. Αἱ ὑπηρεσίαι δὲ αὐταὶ ἦσαν αἱ ἐξῆς: Ὅτε ὁ Λεωνίδας μὲ 10 χιλ. Ἕλληνας εἶχε καταλάβει τὴν χαράδραν τῶν Τεμπῶν πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ Ξέρξου καταβαίνοντος ἐκ Μακεδονίας πρὸς Θεσσαλίαν, ὁ Ἀλέξανδρος πληροφορηθεὶς τὸν σκοπὸν τοῦ Ξέρξου νὰ παρακάμψῃ τὰ Τέμπη διὰ τῆς ἄλλης ὁδοῦ δυτικῶς τοῦ Ὀλύμπου καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὰ μετόπισθεν τῶν Ἑλλήνων, εἶχε μηνύσει μυστικὰ τὸν Λεωνίδα, ὁ ὁποῖος πάραυτα ἐγκατέλειπε τὰ Τέμπη καὶ ἀπελθὼν, κατέλαβε τὰ στενὰ τῶν Θερμοπυλῶν ὡς προσφορώτερα διὰ τὴν ἀπόκρουσιν.

Μετὰ δὲ ἓν ἔτος, 479 π.Χ., ὅτε οἱ Ἕλληνες ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι εἰς τὰς Πλαταιάς, διὰ τὰ πολεμήσουν τὸν Μαροδόκιον, τὴν προηγηθεῖσαν τῆς μάχης νύκτα, ὁ Ἀλέξανδρος κρύφα προσῆλθε πρὸς τὸν Ἀριστείδην καὶ τῷ ἀνεκοίνωσεν ὅτι ὁ Μαροδόκιος ἀπεφάσισε νὰ ἐπιτεθῆ, μολὶς ἐξημερώσῃ. Τῷ ἀνέφερον ἐπίσης τὴν ἀπελπιστικὴν κατάστασιν τῶν Περσῶν καὶ τὸ καταπεπτωκὸς ἠθικὸν τοῦ Μαροδόκιου καὶ ἐνεθάρρυνε τοὺς Ἕλληνας. Προσέτι δὲ ἅμα ὡς ἤρχισεν ἡ μάχη, αὐτὸς ἔλαβε τοὺς Μακεδόνας καὶ ἄλλους, ποῦ ἠκολούθησαν καὶ ἐγκατέλειψαν τὸν Μαροδόκιον.

Μετὰ θάνατον, ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Φιλέλληνας 454 π.Χ., ἀφῆκε τρεῖς υἱούς: τοὺς Περδίκκαν, Φίλιππον καὶ Ἀλκέταν, οἱ ὁποῖοι συνεβασίλευσαν.

Ἄλλὰ μετ' ὀλίγον παρηγκώνισαν τὸν Ἀλκέταν καὶ ἐβασίλευσαν οἱ δύο Περδίκκας καὶ Φίλιππος. Τῷ 436 π.Χ. ὁ πονηρὸς Περδίκκας ἐξεδίωξε καὶ τὸν Φίλιππον καὶ ἐσφετερίσθη μόνος τοῦ τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας, ὅπου ἐβασίλευσε μέχρι τοῦ 413 π.Χ. Ὁ δὲ Φίλιππος μετὰ τοῦ υἱοῦ του Ἀμύντου κατέφυγε πρὸς τὸν Σιτάλκην καὶ ἐζήτησε τὴν συνδρομὴν του ἐναντίον τοῦ ἀδικήσαντος αὐτὸν ἀδελφοῦ του Περδίκκου. Εἶχε δὲ ὁ Περδίκκας τότε καὶ τὴν φιλίαν τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι τὸν ἐβοήθησαν κατὰ τοῦ Φιλίππου, εἰς ἀντάλλαγμα δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἴδρυσαν δύο ἀποικίας εἰς τὴν χώραν του, τὴν Βρέαν⁽¹⁾ καὶ τὴν Ἀμφίπολιν, διὰ νὰ προσπορίζωνται τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον τοῦ Παγγαίου. Βλέπων δὲ ὁ Περδίκκας ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν ἐμπόδιον εἰς αὐτὸν πρὸς ἀπόκτησιν λιμένων εἰς τὰ παράλια, διέρρηξε τοὺς δεσμούς του πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐκίνησεν εἰς ἀποστασίαν κατ' αὐτῶν τοὺς Ποιδιαίτας, τοὺς λοιποὺς Χαλκιδεῖς καὶ τοὺς Βοττιαίους εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Λουδίου καὶ Ἀλιάκμονος, ὅπου ἡ Μεθώνη καὶ ἡ Πύδνα, ὄρμοι τῶν Ἀθηναίων. Ἄλλ' οἱ Ἀθηναῖοι τότε ὑπεστήριξαν τοὺς ἀνταπαιτητὰς τοῦ θρόνου, τὸν Φίλιππον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀμύνταν, εὐρισκομένους πλησίον τοῦ Σιτάλκου καὶ τὸν ἠνάγκασαν νὰ ἐγκαταλείψῃ τοὺς Χαλκιδεῖς καὶ νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν Ἀθηναίων μετὰ τὴν μεσολάβησιν τοῦ Σιτάλκου. Ὁ παλίμβουλος ὁμῶς Περδίκκας, καίτοι σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων, κρυφίως εἰργάζετο ἐναντίον αὐτῶν, ἐφ' ᾧ καὶ ἐβοήθησε τοὺς Κορινθίους συμμάχους τῆς Σπάρτης ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων ἐν Ἀκαρνανίᾳ. Ἡ τοιαύτη δὲ διαγωγὴ τοῦ Περδίκκου καὶ ἡ ἀλλοπρόσαλλος πολιτικὴ του ἐξώργισε καὶ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸν Σιτάλκην. Τότε ἀμφοτέροι καὶ Ἀθηναῖοι καὶ Θραῖκες ἐκήρυξαν τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Περδίκκου καὶ τῶν Χαλκιδεῶν. Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι θὰ συνέπραττον καὶ μετὰ πλοῖα καὶ μετὰ ὄσους θὰ ἠδύναντο ἄνδρας ἀπὸ τὰ παράλια, ὁ δὲ Σιτάλκης ἀνέλαβε νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Μακεδονίαν μετὰ πεζικὸν καὶ ἵππικὸν Θρακῶν, διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ εἰς τὸν θρόνον τῶν Μακεδόνων τὸν Φίλιππον καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Φιλίππου Ἀμύνταν. Καὶ πράγματι μετὰ 100 χιλ. πεζοὺς καὶ 50 χιλ. ἵππεῖς ἐξεκίνησεν ἀπὸ τὴν Θράκην κατὰ τῆς Μακεδονίας τὸ τρίτον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (429 π.Χ.).

Ἄλλὰ πρὸς πληρεστέραν κατανόησιν τῆς δυνάμεως τοῦ τότε μεγάλου καὶ ἰσχυροῦ Θρακικοῦ κράτους παραθέτομεν ὁλόκληρον τὴν περιγραφὴν τῆς ἐκστρατείας ταύτης τοῦ Σιτάλκου ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ, τῆς ἐποχῆς ἐκείνης Θουκυδίδου, ὅστις ἔχει ἐξιστορήσει λεπτομερῶς ὅλα τὰ γεγονότα τοῦ Πε-

1. Ὁ Περικλῆς διὰ νὰ προσεταιρισθῇ τοὺς κατοίκους τῆς χώρας, ποὺ εἶχεν ἀφθονον ξυλείαν διὰ πλοῖα καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ἔκτισε τὰς πόλεις Ἀμφίπολιν καὶ Βρέαν, ὅπου ἔστειλε Ζευγίτας καὶ Θῆτας τῆς Ἀττικῆς.

λοποννησιακοῦ πολέμου ἀπὸ τὸ 431 μέχρι τοῦ 411 π.Χ., ἐφ' ὅσον τὰ ἐπιλοιπα 7 ἔτη 411—404 τὰ ἔξιστορεῖ μὲ τὴν σειρὰν τοῦ ὁ Ἀθηναῖος Ξενοφῶν.

ΚΕΦ. 63.— ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΣ ΣΙΤΑΛΚΟΥ, ΥΙΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ.

«Κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, ἐνῶ ἤρχιζεν ὁ χειμῶν, Σιτάλκης ὁ υἱὸς τοῦ Τήρου βασιλέως τῶν Ὀδρουσσῶν Θρακῶν, ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ Περδικκου, υἱοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου βασιλέως τῆς Μακεδονίας καὶ κατὰ τῶν Χαλκιδῶν τοὺς ἐπὶ Θράκης, (δηλ. τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου) διὰ δύο αἰτίας: Ἡ μὲν μία ἦτο ὅτι ὁ Περδικκας ὑπεσχέθη εἰς τὸν Σιτάλκην νὰ δεχθῆ τὸν Φίλιππον ὡς συμβασιλέα, ἐὰν κατώρθωνεν ὁ Σιτάλκης καὶ ἔπειθε τοὺς Ἀθηναίους νὰ τὸν δεχθῶσιν ὡς σύμμαχον, εἰς δὲ τοὺς Ἀθηναίους ὑπέσχετο ὅτι, ἅμα ὡς συμμαχήσῃ, θὰ ἔπαυε νὰ βοηθῆ τοὺς Χαλκιδεῖς ἐναντίον των. Ἀλλ' ὁ Περδικκας δὲν ἐτήρησεν οὔτε τὴν μίαν, οὔτε τὴν ἄλλην ὑπόσχεσιν. Λοιπὸν, χάριν τῶν δύο αὐτῶν σκοπῶν ἐπεχείρει τὴν ἐκστρατείαν ὁ Σιτάλκης, ἔχων μαζὶ του καὶ τὸν Ἀμύνταν, τὸν υἱὸν τοῦ Φιλίππου, διὰ νὰ ἐγκαταστήσῃ τοῦτον ὡς βασιλέα τῶν Μακεδόνων, καὶ πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὁποῖοι ἔτυχε νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὴν αὐλήν του διὰ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν καὶ τὸν ἀρχηγεῦντα (ἡγεμόνα) Ἀγωνα (1). Διότι ἔπρεπε καὶ οἱ Ἀθηναῖοι νὰ ἔλθωσι κατὰ τῶν Χαλκιδῶν μὲ πλοῖα καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον στρατόν.

Ξεσηκῶνει λοιπὸν πρῶτον τοὺς Θρακῆς, τοὺς μεταξὺ Αἴμου καὶ τῆς Ροδόπης, ὅσους ἐξουσίαζε μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Μαύρης Θαλάσσης. Ἔπειτα τοὺς πέραν τοῦ Αἴμου Γέτας καὶ ὅσους κατὰ τὸν μεταξὺ Δουνάβειος καὶ Εὐξείνου Πόντου καὶ ξεκινᾷ ἐκ τῆς χώρας του. Προσεκάλεσε δὲ καὶ πολλοὺς τῶν ὄρεινῶν Θρακῶν, οἱ ὁποῖοι εἶνε αὐτόνομοι καὶ μαχαιροφόροι, τοὺς καλούμενους Δίους, κατοικοῦντας τὸ πλεῖστον τὴν Ροδόπη καὶ ἄλλοι μὲν προσεικύνοντο μὲ μισθόν, ἄλλοι ὁμως συνηκολούθουν ὡς ἐθελονταί. Ἐξεσήκωσε δὲ καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας (2) καὶ Λαιαίους καὶ ἄλλα ἔθνη

1. Ἀγων, υἱὸς τοῦ Νικίου. Κατὰ τὸ 430 ἐστάλη κατὰ τῆς ἐν Μακεδονίᾳ Ποτιδαίας, ἣτις εἶχεν ἐπαναστατήσῃ κατὰ τῶν Ἀθηναίων, τῇ ὑποκινήσει τῶν Κορινθίων, ὡς οὐσα ἀποικία αὐτῶν, ὁ Ἀγων τὴν ἐπιλήθησεν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ λοιμικὴ ἀσθένεια τῶν Ἀθηναίων ἐμάστιζε τὰ πληρώματα τῶν πλοίων του, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν καὶ ἐπέστρεψεν ἄπρακτος εἰς Ἀθήνας ἀπὸ Ἀθήνας ἐστάλη πρέσβυς εἰς τὴν αὐλήν τοῦ Σιτάλκου, τὸν ὁποῖον καὶ ἠκολούθησεν εἰς τὴν ἐκστρατείαν ταύτην.

2. Ἀγριᾶνες = λαὸς Θρακικός. Κατῴκει παρὰ τὰς πηγὰς Στρυμόνος καὶ Νέστου, περὶ τὰ σημερινὰ Κότσανα. Πιθανῶς οἱ σήμερον καλούμενοι Ἀχρηγιάννηδες εἶνε ἀπόγονοι τῶν Ἀγριάνων. Οἱ δὲ σημερινοὶ Πομάκοι προφανῶς εἶνε ἀπόγονοι τῶν Σατρῶν ἢ μαχαιροφόρων Θρακῶν.

Παιονικά, τὰ ὁποῖα ἐξουσίαζεν. Εἶχε δὲ τὸ κράτος τῶν Ὀδρουσῶν μέγεθος. Ἐπὶ τὸ μέρος μὲν τῆς θαλάσσης ἤρχιζεν ἀπὸ τὴν πόλιν τῶν Ἀβδήρων καὶ ἔφθανε, διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου, τῆς Προποντίδος, τοῦ Βοσπόρου καὶ τῆς Μαύρης Θαλάσσης μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δουνάβεως. Ἐπὶ τὸ μέρος δὲ τῆς ξηρᾶς περιελάμβανεν ὅλην τὴν χώραν τὴν ὀριζομένην πρὸς βορρᾶν ὑπὸ τοῦ Ἰστρου (Δουνάβεως), πρὸς δυσμὰς ὑπὸ Στρυμόνος, πρὸς νότον καὶ ἀνατολὰς ὑπὸ τῆς προαναφερθείσης θαλάσσης. Ἐλάμβανε δὲ φόρους καὶ ἀπὸ τὰ βάρβαρα ἔθνη καὶ ἀπὸ τὰς παραλίους Ἑλληνικὰς πόλεις, ὅσα ἔδιδον πρότερον ἐπὶ Τήρου. Βασιλεύσας δὲ ὁ Σιτάλκης ἐπηύξησε κατὰ πολὺ τὰς εἰς χρυσὸν καὶ ἄργυρον προσόδους, ποὺ ἀνήρχοντο εἰς τετρακόσια (400) τάλαντα. Ἐπιπροσθέτως καὶ δῶρα, ὅχι ὀλιγώτερα τούτων, ἔδιδοντο εἰς χρυσὸν καὶ ἄργυρον, χωριστὰ δὲ καὶ ὑφάσματα ποικίλα δι' ἑαυτὸν καὶ διὰ τοὺς λοιποὺς ἄρχοντας τῶν Ὀδρουσῶν.

Διότι οἱ Θραῖκες βασιλεῖς καθιέρωσαν νόμον ὅπως ἀντίθετον τοῦ Περσικοῦ, ὃ ὁποῖος συνίστατο εἰς τὸ νὰ λαμβάνουν δῶρα οἱ ἄρχοντες μᾶλλον, παρὰ νὰ δίδουν. Αἰσχρὸν δὲ ἔθεωρεῖτο τὸ νὰ μὴ δίδῃ τις δῶρον, ἐνῶ τοῦ τὸ ἐζήτησαν, παρὰ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ ἄλλον καὶ νὰ μὴ λάβῃ. Ἀλλ' ὅμως, ἐφήρμωσαν αὐτὸ τὸ ἔθιμον περισσότερον τοῦ δέοντος, διότι δὲν ἠδύνατό τις νὰ πράξῃ τι, ἐὰν δὲν ἔδιδε δῶρα. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μεγάλως ἠυξήθη ἡ ἰσχὺς τοῦ βασιλέως. Διότι ἐκ τῶν ἐν Εὐρώπῃ βασιλείων, ὅσα ἔκειντο μετὰ τὸ Ἰονίου κόλπου καὶ τοῦ Εὐξεινοῦ, ἀπέβη τὸ μέγιστον ὡς πρὸς τὸ εἰσόδημα καὶ τὴν λοιπὴν εὐδαιμονίαν. Ὡς δύναμις μαχητικὴ καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ στρατοῦ ἐτάσσετο ἡ Θράκη δευτέρα μετὰ τὴν χώραν τῶν Σκυθῶν.

Πρὸς ταύτην δὲ τὴν δύναμιν τῶν Σκυθῶν εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐξισωθῇ οὐδενὸς ἔθνους ἢ δύναμις, οὔτε ἐκ τῶν ἐν Εὐρώπῃ, οὔτε ἐκ τῶν ἐν Ἀσίᾳ, ὥστε νὰ ἀντισταθῶσιν, ἂν λαμβάνωνται ἐν πρὸς ἐν χωριστὰ καὶ παραβάλλονται πρὸς τοὺς Σκύθας ὁμογενωμονοῦντας.

Ὁ Σιτάλκης λοιπόν, βασιλεύων ἐπὶ μιᾶς τόσοῦς μεγάλης χώρας, ἠτοίμασε τὸν στρατὸν καὶ ἐπορεύετο κατὰ τῆς Μακεδονίας, πρῶτον μὲν διὰ μέσου τοῦ ἰδικοῦ τοῦ κράτους, ἔπειτα δὲ ἐπάνω ἀπὸ τὸ ἔρημον ὄρος Κερκίνη, (=ὄροσειρὰ μετὰ τὸ Στρυμόνος καὶ Ἀξιοῦ, τὸ σημερινὸν Μπέλλες, παρὰ τὴν μεθόριον Σιντῶν καὶ Παιόνων). Ἐπορεύετο δὲ διὰ τῆς ὁδοῦ, τὴν ὁποῖαν αὐτὸς εἶχεν ἄλλοτε κατασκευάσει ἀποκόψας τὰ δένδρα, ὅτε εἶχεν ἐκστρατεύσει κατὰ τῶν Παιόνων. Διελθόντες δὲ τὸ ὄρος, δεξιὰ μὲν εἶχον τοὺς Παιόνας, ἀριστερὰ δὲ τοὺς Σιντοὺς καὶ Μαῖδους. Ἀφοῦ δὲ ἐπέρασαν αὐτὰ, ἔφθασαν εἰς Δόβηρον (1) τὴν Παιονικὴν (ἄνωθεν τῆς Δοϊράνης λίμνης).

1. Δόβηρος ἦτο πόλις τῶν Παιόνων Θρακῶν. Ἐκεῖτο πρὸς βορρᾶν τῆς λίμνης Δοϊράνης. Ἴσως τὸ ὄνομα Δόβηρος ἀντεκατεστάθη μεταγενεστέρως ἀπὸ τὸ ὄνομα Δοϊράνη.

Ἐνῶ δὲ ἐπορεύετο, οὐδόλως ὀλιγόστευεν ὁ στρατός, ἠῦξανε δέ, διότι πολλοὶ τῶν αὐτονόμων Θρακῶν ἀπρόσκλητοι ἠκολούθουν, μὲ σκοπὸν τὴν λαφυραγωγίαν, ὥστε ὅλο τὸ πλῆθος νὰ γίνῃ ὄχι ὀλιγότερον τῶν ἑκατῶν πεντήκοντα χιλιάδων (150.000), ἐκ τῶν ὁποίων αἱ μὲν 100.000 ἦσαν πεζοί, αἱ δὲ 50.000 ἵππεις. Καὶ τὸ μὲν ἵππικόν, τὸ πλεῖστον ἦσαν Ὀδρουσοί, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον Γέται. Μεταξὺ δὲ τοῦ πεζικοῦ πολεμικώτεροι ἦσαν οἱ μαχαιροφόροι (Σάτραι), οἱ ἐκ τῆς Ροδόπης, αὐτόνομοι, καταβάντες. Τὸ δὲ ἄλλο σύμμικτον πλῆθος ἠκολούθει, ἐμπνέον τὸν τρόμον.

Συνηθροίζοντο λοιπὸν εἰς Δόβηρον καὶ παρεσκευάζοντο, ὅπως ἐκ τοῦ ἄνω μέρους εἰσβάλουν εἰς Μακεδονίαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐβασίλευεν ὁ Περδίκκας. Ὡς Μακεδόνες δὲ ἐλογίζοντο καὶ οἱ Λυγκισταὶ καὶ οἱ Ἐλιμιῶται καὶ ἄλλα ἔθνη, τὰ ὁποία εἶνε σύμμαχα μὲ τοὺς Μακεδόνας καὶ ὑπήκουα εἰς αὐτούς. Ἐκαστον δὲ ἔθνος χωριστὰ ἔχει καὶ τὸν βασιλέα του. Τὴν δὲ πρὸς τὴν θάλασσαν Μακεδονίαν, ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ πατὴρ τοῦ Περδίκκου καὶ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ Τημενίδαι, ἐξ Ἄργους προελθόντες παλαιότερον, κατέκτησαν καὶ ἐβασίλευσαν, νικήσαντες τοὺς Πίερας. Ἐκ δὲ τῆς Βοιτιαίας, τοὺς λεγομένους Βοιτιαίους, οἱ ὁποῖοι κατοικοῦσι πλησίον τῶν Χαλκιδέων. Μέρος δὲ τῶν Πιερίων ἀπώκησαν τότε πέραν τοῦ Στρυμόνος, κάτωθεν τοῦ Παγγαίου καὶ κατώκησαν τὸν Φάγγητα καὶ ἄλλα μέρη (χωρία). Ἀκόμη δὲ καὶ τὴν Πιερίκην κόλπον καλεῖται ὁ χώρος, ὁ πρὸς τὴν θάλασσαν κάτωθεν τοῦ Παγγαίου (τῆς σημερινῆς Καβάλλας). Ἐκ δὲ τῆς Παιονίας κατέκτησαν στεγνὴν τινα λωρίδα παρὰ τὸν Ἀξιὸν ἀπὸ ἄνω μέχρι τῆς Πέλλης καὶ θαλάσσης (πεδιάδα τῆς Ἡμαθίας), καὶ πέραν τοῦ Ἀξιοῦ μέχρι Στρυμόνος κατέχουν τὴν Μυγδονίαν καλουμένην, ἐκδιώξαντες τοὺς Ἡδωνούς. Κατέκτησαν δὲ καὶ τοὺς Ἐορδούς, τῶν ὁποίων πολλοὶ ἐφθάρησαν καὶ ἐκ τῆς Ἀλμωπίας τοὺς Ἀλμωπίους. Κατέκτησαν δὲ οἱ Μακεδόνες οὗτοι καὶ τὰ ἄλλα ἔθνη, τὰ ὁποία καὶ τώρα ἀκόμη κατέχουν· προσέτι καὶ τὴν Ἀνθεμοῦντα καὶ Γρηστωνίαν καὶ Βισάλτην. Ὅλα δὲ αὐτὰ τὰ μέρη καλοῦνται Μακεδονία καὶ Περδίκκας ὁ Ἀλεξάνδρου ἦτο βασιλεύς, ὅτε ἐπῆλθεν ὁ Σιτάλκης.

Καὶ οἱ μὲν Μακεδόνες οὗτοι, ἐπειδὴ εἰσέβαλε πολὺς στρατός, καὶ ἦσαν ἀνίκανοι νὰ ὑπερασπίσουν τὴν χώραν των, κατέφυγον εἰς τὰ ὄρη μέρη καὶ τὰ τείχη τῶν φρουρίων. Ἦσαν δὲ πολλὰ. (Ἄλλ' ὕστερον ὁ υἱὸς τοῦ Περδίκκου Ἀρχέλαος, γενόμενος βασιλεύς, αὐτὸς ἔκτισε ὅσα ὑπάρχουν σήμερον εἰς τὴν χώραν, καὶ ὁδοὺς εὐθείας ἐχάραξε καὶ κατὰ τὰ ἄλλα διωργάνωσε, καὶ μὲ ὄπλα καὶ μὲ τ' ἄλλα πολεμικὰ μέσα, δηλ. ἵππους κλπ. ἐφωδίασε καὶ ἐν γένει ἔκαμε προπαρασκευὴν ἀνωτέραν, ἀπὸ ὅσων εἶχον κάμει οἱ ὀκτὼ προκάτοχοί του βασιλεῖς τῶν Μακεδόνων).

Ὁ δὲ στρατὸς τῶν Θρακῶν ἐκ τῆς Δοβήρου εἰσέβαλε κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν χώραν, ἣ ὁποία πρότερον ἦτο τοῦ Φιλίππου, ἀδελφοῦ τοῦ Περδίκκου

καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Εἰδομένην⁽¹⁾, τὴν Γορτυνίαν⁽²⁾ δὲ καὶ Ἀταλάντην⁽³⁾ καὶ ἄλλα τινὰ «χωρία» μὲ συνθήκην, προσχωρήσαντα διὰ τὴν φιλίαν τοῦ Φιλίππου⁽⁴⁾ Ἀμύντου, υἱοῦ του, ὅστις ἦτο παρῶν. Τὸν δὲ Εὐρωπον⁽⁵⁾ τὸν ἐπολιόρησαν μὲν, δὲν ἠδύναντο ὅμως νὰ τὸν κυριεύσουν. Ἐπειτα δὲ ἐπροχώρει καὶ ἐπὶ τὴν λοιπὴν Μακεδονίαν, τὴν πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῆς Πέλλης καὶ Κύρρου⁽⁶⁾. Πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν δὲ τούτων, πρὸς τὴν Βοττιαίαν καὶ Πιερίαν δὲν ἦλθον, ἀλλ' ἐλεηλάτουν τὴν Μυγδονίαν καὶ Γρηστωνίαν καὶ τὴν Ἀνθεμουῖντα.

Οἱ δὲ Μακεδόνες μὲ τὸ περικόν των οὐδὲ κἄν διενόηθησαν νὰ ἀμυνθοῦν. Προσεκάλεσαν ὅμως τοὺς συμμάχους των νὰ στείλουν ἵππους, καὶ τότε προσέβαλον τὸ στράτευμα τῶν Θρακῶν, τὸ ὁποῖον ἦτο πολὺ, ἐνῶ αὐτοὶ ἦσαν σχετικῶς ὀλίγοι. Καὶ ὅπου μὲν ἐπέπιπτον οἱ Μακεδόνες ἱππεῖς, οὐδεὶς ἠμποροῦσε νὰ ἀντισταθῇ ἐναντίον ἀνδρῶν ἐφίππων, ἀνδρείων καὶ μὲ θώρακα. Ἀλλ' εἰς τὸ τέλος ἐκυκλώθησαν ὑπὸ πολλαπλασίου τοῦ ἰδικοῦ των πλήθους καὶ ἐκινδύνεον, ὥστε ἐπὶ τέλους κατέθεσαν τὰ ὅπλα διότι ἐνόμισαν ὅτι δὲν ἦσαν ἱκανοὶ νὰ πολεμήσουν πλέον μὲ ὑπέροτερον ἀριθμητικῶς ἐχθρόν.

Ὁ δὲ Σιτάλκης καὶ πρὸς τὸν Περδίκκαν ἔστειλε καὶ ἔλεγε τοὺς λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους εἶχεν ἐκστρατεύσει, καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι δὲν προσῆλθον μὲ τὰ πλοῖα των, δυσπιστοῦντες πρὸς αὐτόν, (ἔστειλαν δὲ πρέσβεις καὶ δῶρα πρὸς αὐτόν), στέλλει μέρος τοῦ στρατοῦ του κατὰ τῶν Χαλκιδικῶν καὶ Βοττιαίων, καὶ ἀναγκάσας αὐτοὺς νὰ καταφύγουν εἰς τὰ τεῖχη, ἐλεηλάτει τὴν χώραν των.

Καθ' ὃν δὲ χρόνον ὁ Σιτάλκης ἐστρατοπέδευεν εἰς αὐτὰ τὰ μέρη, οἱ πρὸς νότον οἰκοῦντες Θεσσαλοὶ καὶ Μάγνητες καὶ οἱ λοιποὶ ὑπήκοοι τῶν Θεσσαλῶν καὶ οἱ μέχρι τῶν Θερμοπυλῶν Ἕλληνες ἐφοβήθησαν, μήπως καὶ ἐναντίον των προελάσει ὁ στρατὸς τῶν Θρακῶν καὶ ἠτοιμάζοντο πρὸς ἄμυναν. Ἐφοβήθησαν δὲ καὶ οἱ πέραν τοῦ Στρουμόνος Θραῖκες, ὅσοι κατεῖχον πεδιάδας, Παναῖοι καὶ Ὀδόμαντοι, καὶ Δῖοι καὶ Δερσαῖοι. Πᾶντες δὲ οὗτοι εἶναι αὐτόνομοι. Οὗτος ὅμως τὴν Χαλκιδικήν, τὴν Βοττιαίαν καὶ τὴν Μακεδονίαν ἐλεηλάτησε. Καὶ ἐπειδὴ οὐδὲν κατωρθοῦτο ἐξ ἐκείνων, διὰ τὰ ὁποῖα εἶχεν εἰσβάλει, καὶ ἐπειδὴ ὁ στρατὸς του δὲν εἶχε τροφὰς καὶ ὑπέφε-

1-3. Εἰδομένη, Γορτυνία, Ἀταλάντη, φρούρια καὶ συνοικισμοὶ Μακεδονικοὶ εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ἀξιοῦ, ὅπου σήμερον κεῖνται ἡ Γευγελή, ἡ Γουμένιτζα, καὶ ἡ Βοεμίτσα.

4. Ὁ Φίλιππος εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκστρατείας εἶχεν ἀποθάνει καὶ παρηκολούθησε μόνον ὁ Ἀμύντας.

5. Εὐρωπος ἦτο ἐπίσης νοτιώτερον τῶν προηγουμένων.

6. Ἡ Κύρρος, ὅπου σήμερον εἶνε τὸ Σοῦμπσοκον.

ρεν ἐκ τοῦ χειμῶνος, καταπέθεται ὑπὸ τοῦ Σεύθου, ἀνεπιμοῦ του, υἱοῦ τοῦ Σπαρδάκου, ὅστις μετὰ τὸν Σιτάλκην εἶχε τὸ μεγαλείτερον κῦρος, νὰ ἀπέλθῃ ἀμέσως.

Ἐπεὶ ὁ Πέρδικας κρυφίως ὑπέσχετο εἰς τὸν Σεύθην ὅτι θὰ τοῦ ἔδιδε τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ ὡς σύζυγον καὶ χρήματα πολλά, ὡς προῖκα δι' αὐτήν. Καὶ ὁ μὲν Σιτάλκης πεισθεὶς, ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν μετὰ τὸν στρατὸν ταχέως πρὸς τὴν χώραν του, ἀφοῦ εἶχε παραμείνει ἐκεῖ τριάκοντα ἡμέρας, ἐκ τῶν ὁποίων τὰς ὀκτὼ ἐν Χαλκιδικῇ. Ὁ δὲ Πέρδικας βραδύτερον ἔδωκε τὴν ἀδελφὴν του Στρατονίκην εἰς τὸν Σεύθην, ὡς εἶχεν ὑποσχεθῆ. Τὰ τῆς ἐκστρατείας, λοιπόν, τοῦ Σιτάλκου τοιουτοτρόπως συνέβησαν».

ΚΕΦ. 64.—ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

Ἀπὸ τὴν ἀφήγησιν τοῦ Θουκυδίδου, περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Σιτάλκου κατὰ τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Χαλκιδικῆς πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κυριαρχίας τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ Ἀμύντου, υἱοῦ τοῦ Φιλίππου, ἀδελφοῦ τοῦ Περδίκου.

α') Ὅτι, τὸ Θρακικὸν κράτος τοῦ Σιτάλκου ἦτο μέγα καὶ ἰσχυρὸν μὲν, ἀλλ' ὅτι ὑπῆρχον καὶ ἐν τῷ μεταξὺ εἰς διαφόρους τόπους Θρακικαὶ φυλαὶ ἀνεξάρτητοι καὶ αὐτόνομοι, ὡς οἱ κατοικοῦντες τὴν Ροδόπην μαχαιοφόροι Δῖοι (τοὺς ὁποίους πολλοὶ συνταυτίζουν μετὰ τοὺς Σάτρας) ἴσως οἱ πρόγονοι τῶν σημερινῶν Πομάκων. Ἐπίσης, οἱ εἰς τὰ βόρεια τοῦ Στρυμόνος Παναῖοι καὶ Ὀδόμαντοι καὶ Δρωοὶ καὶ Δερσαῖοι. Αἱ φυλαὶ αὗται θεωρητικῶς ἢ καὶ ἠθικῶς μόνον ἀνεγνώριζον τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Σιτάλκου, ὡς αὐτοκράτορος τῶν Θρακῶν τρόπον τινά. Εἰς τὴν παρούσαν δὲ ἐκστρατείαν προσῆλθον ἐξ ὄλων, ἄλλοι μὲν ὡς καθαυτὸ ὑπήκοοι, ἄλλοι δὲ ὡς μισθοφόροι (ὅπερ δεικνύει ὅτι δὲν ἦσαν ὑποχρεωμένοι, ὡς οἱ ὑπήκοοι), καὶ ἄλλοι ὡς ἐθελονταί, (ὅπερ σημαίνει ὅτι ἦσαν ἀνεξάρτητοι), ἀλλὰ προσῆλθον πρὸς διαρπαγὴν, ἐκ τυχοδιωκτικοῦ καὶ ληστροικοῦ πνεύματος.

β') Ὅτι, τὸ κράτος τοῦ Σιτάλκου ἦτο πλουσιώτατον ἐκ τῶν πολυειδῶν φόρων πὸν εἰσέπραττε. Ἀκόμη καὶ παράλια τινὲς Ἑλληνικαὶ πόλεις ἐπλήρωνον φόρους, οἱ ὅποιοι ἀπετελοῦντο ἀπὸ διάφορα χρειώδη διὰ τοὺς Θρακας, ὡς ὑφάσματα, ἀγγεῖα, ἐργαλεῖα τεχνῶν καὶ γεωργίας, τῶν ὁποίων εἶχον ἀνάγκην, διότι δὲν κατεγίνοντο εἰς τὰ τοιαῦτα, ἐξ ἀγνοίας τῶν τρόπων καὶ τῶν μεθόδων τῶν Ἑλλήνων.

γ') Τὰ περὶ Σκυθῶν ἀναφερόμενα, μᾶς βεβαιώνουν ὅτι οἱ Σκύθαι, ὡς καὶ ἐπὶ Δαρείου (ὡς ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου), ἦσαν καὶ ἐθεωροῦντο λίαν δυσπολέμητοι ἀπὸ ξένους κατακτητῆς.

δ') Ὅτι, ὁ Πέρδικας, κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας του εἶχε μοιρασθῆ τὸ κράτος τῆς Μακεδονίας μετὰ τοὺς ἀδελφούς του Ἀλέξανδρον καὶ Φί-

λιππον. Ἄλλ' ὕστερον ἐξεδίωξε τὸν Ἀλέξανδρον καὶ ἤνωσε τὴν χώραν αὐτοῦ μὲ τὴν ἰδικήν του. Ἐπειτα ἐξεδίωξε καὶ τὸν Φίλιππον ἐκ τοῦ ἀνήκοντος εἰς αὐτὸν τμήματος. Διὰ τοῦτο τὰ φρούρια Εἰδομένη, Γορτυνία καὶ Ἀταλάντη, ποὺ ἦσαν πρότερον τοῦ Φιλίππου, παρεδόθησαν μὲ συνθήκην εἰς τὸν Σιτάλκην, ποὺ εἶχε μαζί του καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Φιλίππου Ἀμύνταν, τὸν ὁποῖον εἶχε σκοπὸν νὰ ὑποστηρίξῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Μακεδονίας, καθ' ἣν περίπτωσιν μὲ τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων θὰ ἐξεθρόνιζον τὸν Περγάκην.

ε') Ὅτι, ὁ μὲν Σιτάλκης ἐδείχθη εὐλαβὴς σύμμαχος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, διότι χάριν αὐτῶν εἶχεν ἐκστρατεύσει, διὰ νὰ ἀναγκάσῃ τὸν μὲν Περγάκην νὰ παύσῃ νὰ ὑποκινῇ τοὺς Χαλκιδαῖς κατὰ τῶν Ἀθηναίων, τοὺς δὲ Χαλκιδαῖς νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων.

Ἄλλ' οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἐτήρησαν τὰ συμπεφωνημένα. Ἐφοβήθησαν μήπως, διὰ τῆς συντριβῆς τοῦ Περγάκου, ἀποβῇ ὁ Σιτάλκης ἐπικίνδυνος καὶ δι' αὐτούς· καὶ δι' αὐτό, μὲ τὴν ἀποχὴν των καὶ μὲ τὴν διπλωματίαν των, κατάρθωσαν νὰ ἐξουδετερώσωσι τὸν σκοπὸν τῆς μεγάλης αὐτῆς ἐκστρατείας τῶν Θρακῶν. Ἀλλὰ τοιαύτη παλίμβουλος καὶ ὑποκριτικὴ πάντοτε εἶνε ἡ πολιτικὴ τῶν κρατῶν, ποὺ στηρίζουν τὸ μεγαλεῖον των εἰς ἀποικίας ἐπὶ ξένων χωρῶν, ἔξω τοῦ ἐδάφους των, καὶ καταπροδίδουν πολλάκις καὶ φίλους καὶ συμμάχους των, προκειμένου νὰ ἀποτρέψουν μέλλοντα δῆθεν κίνδυνον. Εἰς τὴν πραγματικότητα ὅμως, διὰ νὰ καρπωθῶσιν ἄμεσόν τι ὄφελος.

στ') Ὅτι, ὁ ἀνεπιθὸς τοῦ Σιτάλκου Σεύθης ὁ καὶ διαδεχθεὶς αὐτόν, ἀνήκον εἰς τὴν ἀντιαθηναϊκὴν μερίδα τῶν Θρακῶν. Διότι πολλοὶ ἰσχυροὶ Θρακῆς διέβλεπον ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν ἐμπόδιον εἰς αὐτούς, ὡς καὶ εἰς τοὺς Μακεδόνας, ἐφ' ὅσον δὲν ἐπέτρεπον εἰς τοὺς βασιλεῖς τῶν χωρῶν τούτων νὰ ἀποκτήσωσι λιμένας ἀσφαλεῖς εἰς τὰ παράλια των καὶ νὰ δημιουργήσωσι στόλους. Οἱ Ἀθηναῖοι, ἀπὸ τοὺς Περσικοὺς πολέμους καὶ ἐξῆς μέχρι τῆς ὑποταγῆς των εἰς τὸν Φίλιππον καὶ Ἀλέξανδρον, ἦτοι ἀπὸ 480—330 π.Χ. ἐπὶ 150 ἔτη, εἶχον στηρίξει τὴν δύναμιν καὶ τὸ κράτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης, νεμόμενοι ὅλας τὰς νήσους καὶ τὰς παραλίους πόλεις τοῦ Αἰγαίου, τοῦ Ἑλλησπόντου, τῆς Προποντίδος, τοῦ Βοσπόρου καὶ τῆς Μαύρης Θαλάσσης, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Κριμαίας καὶ τοῦ κόλπου τοῦ Ἀζώφ. Προσέτι δὲ καὶ δυτικῶς μέχρι τῆς Σικελίας καὶ τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος (Νοτίου Ἰταλίας).

Ἄλλ' ὅπως ἀσταθῆ εἶνε τὰ κύματα τῆς θαλάσσης, ἀσταθῆ ἀποβαίνουν καὶ τὰ κράτη, ποὺ στηρίζουν τὸ μεγαλεῖον των ἐπὶ τῶν κυμάτων αὐτῆς, ἐνῶ αἱ χερσαῖαι δυνάμεις ἀποβαίνουν σταθερώτεραι καὶ μονιμώτεραι τῶν ναυτικῶν πολιτειῶν. Καὶ μολοντί ὁ μέγας Περικλῆς εἶπε: **«Μέγα τὸ τῆς θαλάττης κράτος»**, ὁ μετὰ ταῦτα ὅμως χρόνος ἀπέδειξεν ὅτι, ὅσον ἰσχυρὸν καὶ ἂν ἀποβῇ, τοῦτο εἶνε παρὰ ταῦτα ἐφήμερον, ὅπως τὸ τῶν Ἀθηναίων, τῆς Καρχηδόνας, τῆς Βενετίας, τῆς Γενούης κλπ. Ἴσως δὲ καὶ αὐτῆς τῆς σημερινῆς Ἀγγλίας, τὸ ὁποῖον τὴν αὐτὴν τύχην θὰ ὑποστῇ ἀργὰ ἢ γρή-

γορα. Διότι τὸ τοῦ Ἡρακλείτου: «Τὰ πάντα ρεῖ»⁽¹⁾ δὲν ἀναφέρεται μόνον εἰς τὴν ὕλην, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἄτομα καὶ εἰς τὰ κράτη καὶ εἰς τὰ ἔθνη. Καὶ αὐτὰ δὲ τὰ χειραῖα κράτη, ὅσον ἰσχυρὰ καὶ ἂν ἀποβοῦν, ὑπόκεινται εἰς τὸν ἄτεγκτον νόμον τῆς φθορᾶς, βραδέως μὲν πολλάκις, ἀλλ' ἀσφαλῶς. Εἰς τὸν κόσμον τὰ πάντα εἶνε ρευστά, καὶ οὐδὲν τὸ σταθερόν, μόνιμον καὶ αἰώνιον, πλὴν τῆς ὕλης, ἣ ὁποία μεταβάλλεται μὲν πολλάκις, ἀλλὰ δὲν χάνεται.

ΚΕΦ. 65.— ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΠΕΡΔΙΚΚΟΥ ΤΟΥ Β',
ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΘΗ-
ΝΑΙΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΣΙΤΑΛΚΗΝ, ΒΑΣΙΛΕΑ ΤΩΝ
ΘΡΑΚΩΝ.

Ὁ Περδίκκας ὁ Β', βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, κατὰ τοῦ ὁποίου εἶχεν ἐκστρατεύσει ὁ Σιτάλκης, ὅπως εἶδομεν προηγουμένως, ὑπῆρξεν ἐκ τῶν δραστηριωτέρων καὶ πολιτικωτέρων βασιλέων τοῦ τότε Μακεδονικοῦ κράτους, ἀλλὰ συνάμα καὶ ἄστατος καὶ ἀνειλικρινῆς εἰς τὰς σχέσεις του πρὸς τοὺς γειτονεύοντας μὲ τὸ κράτος του Ἀθηναίους καὶ Θρᾶκας.

Ἀφοῦ εἶχε μείνει μόνος κυρίαρχος ὀλοκλήρου τῆς Μακεδονικῆς χώρας, μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν του ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ Ἀλκέτον καὶ Φίλιππον, ὑπεκίνησε τὰς παραλίους Ἑλληνικὰς πόλεις τῆς Μακεδονίας εἰς ἀποστασίαν κατὰ τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι τὰς εἶχον ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν των. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐκδικούμενοι τοῦτον κατέλαβον τὴν Θέρμην καὶ ἐπολιόρησαν καὶ τὴν Πύδναν, πού ἦσαν τοῦ Περδίκκου. Τότε ὁ Περδίκκας προσέφυγεν εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Σιτάλκου βασιλέως τῆς Θράκης καὶ φίλου τῶν Ἀθηναίων.

Μὲ τὴν μεσολάβησιν τοῦ Σιτάλκου ἐπέτυχε νὰ συνάψῃ συμμαχίαν μὲ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐγκατέλειπεν εἰς τὴν τύχην των τὰς συμμάχους του παραλιακὰς πόλεις, αἱ ὁποῖαι καθ' ὑποκίνησίν του εἶχον ἀποστατήσει, ἀλλὰ τώρα ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποταγῶσι πάλιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Οὐχ' ἦττον, ὁ Περδίκκας βλέπων κατόπιν ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς κύριοι ὄλων τῶν παραλίων τοῦ κράτους του, ἦσαν ἐμπόδιον εἰς τὴν ἰσχυροποίησίν του, διέρρηξε τὴν πρὸς αὐτοὺς συνθήκην καὶ ἐβοήθησε τοὺς Ποτιδαιάτας ἐναντίον των, ὑπεστήριξε δὲ συνάμα καὶ τοὺς Κορινθίους κατ' αὐτῶν, ὡς εἶδομεν

1. Τὰ περὶ τῆς «ροῆς τῶν πάντων», ἂν καὶ ἀποδίδονται εἰς τὸν Ἡρακλείτον, ἀνήκουν μᾶλλον, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ φανερὰ γεγονότα τοῦ σύμπαντος, εἰς τὸν Κρατύλον, τὸν διδάσκαλον τοῦ Πλάτωνος. Ἡ ρῆσις: «τὰ πάντα ρεῖ» εἶναι τοῦ Πρωταγόρου, ἐπιγόνου καὶ τούτου τῆς φιλοσοφίας τοῦ Ἡρακλείτου. Ὁ Πρωταγόρας κατήγετο ἀπὸ τὰ Ἀβδηρα τῆς Θράκης.

δὲ ἡ τοιαύτη συμπεριφορὰ τοῦ ὑπῆρξε καὶ ἡ ἀφορμὴ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Σιτάλκου. Ἡ ἀδράνεια ὁμῶς τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐτήρησαν τὴν συμφωνίαν, δυσηρέστησε τὸν Σιτάλκην. Τῆς δυσαρεσκείας ταύτης ἐπωφελήθη ὁ Περδίκκας καὶ συνῆψε συμμαχίαν πρὸς τὸν Σιτάλκην, μὲ τὴν μεσολάβησιν τοῦ ἀνεμιοῦ τοῦ Σεύθου, ἀρχηγοῦ τῆς ἀντιαθηναϊκῆς φατρίας τῶν Ὀδρουσῶν, καὶ οὕτως ἀπῆλλαξε τὴν χώραν τοῦ ἀπὸ τὰ Θρακικὰ στίφη, τὸν δὲ ἑαυτὸν τοῦ ἀπὸ τὸν ἀνταγωνιστὴν τοῦ Ἀμύνταν, υἱὸν τοῦ ἀποθανόντος ἀδελφοῦ τοῦ Φιλίππου, τοῦ ὁποῖου τὰ δικαιώματα ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Μακεδονίας ὑπεστήριξε πρότερον ὁ Σιτάλκης. Ἐσωτερικῶς δὲ ἀφέλησε πολὺ τὴν Μακεδονίαν, διότι ἐγκατέστησε μέσα εἰς τὴν χώραν τοῦ ἀποίκους Χαλκιδεῖς καὶ πολλοὺς Εὐβοεῖς ἐκ τῆς Ἰστιαίας, ἀποβλέπων εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Μακεδόνων. Προσεκάλεσεν ἐπίσης εἰς τὴν αὐλήν τοῦ τὸν ποιητὴν Μελανίπιδην καὶ τὸν ἰατρὸν Ἴπλοκράτην, ὡς καὶ πολλοὺς ἄλλους. Ἀπέθανε δὲ τὸ 413 π.Χ. Τοῦτον διεδέχθη ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρχέλαος 413—399 π.Χ.

ΚΕΦ. 66.— «ΤΑ ΕΠΙ ΘΡΑΚΗΣ», ΥΠΟ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ, ΗΤΟΙ Η ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΕΠ' ΑΥΤΗΣ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ, ΚΑΙ ΕΠΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ.

Ἡ μεγάλη Χερσόνησος, ποὺ εὐρίσκεται μεταξὺ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου ἀπ' ἀνατολῶν καὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ ἀπὸ δυσμῶν, κατωκεῖτο εἰς τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους ὑπὸ τῆς Θρακικῆς φυλῆς τῶν Βοττιαίων, πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν Μακεδόνων. Ἀλλά, τὸ ἔξοχον κλίμα τῆς, τὰ πολλὰ δάση τῆς, ἡ εὐφορος γῆ τῆς, ἡ μεγάλη κτηνοτροφία τῆς καὶ τὰ μεταλλεῖα τῆς, εἶχον ἐπισύρει τὴν προσοχὴν τῶν Ἑλλήνων λίαν ἐνωρίς. Οἱ διάφοροι κόλποι καὶ οἱ φυσικοὶ λιμένες τῆς ἦσαν ἀσφαλῆ καταφύγια διὰ τοὺς ναυτιλομένους τότε Ἕλληνας. Οὕτως ἐξηγεῖται ἡ ἴδρυσίς ἐπ' αὐτῆς πλήθους Ἑλληνικῶν συνοικισμῶν. Ἐκ τοῦ κορμοῦ δὲ τῆς Χερσονήσου ταύτης, κρέμανται ἐν εἶδει δακτύλων τρεῖς ἄλλαι Χερσόνησοι, ἧτοι αἱ τῆς Παλλήνης, τῆς Σιθωνίας καὶ τοῦ Ἄθω, δηλ. μὲ τὰ σημερινὰ ὀνόματα Κασσάνδρας, Λόγγου καὶ Ἁγίου Ὄρους. Σχηματίζονται δὲ καὶ ἄλλοι δύο κόλποι μεταξὺ αὐτῶν, ὁ Τορωναῖος, μεταξὺ Κασσάνδρας καὶ Λόγγου, καὶ ὁ Σιγγιτικὸς μεταξὺ Λόγγου καὶ Ἁγίου Ὄρους.

Πρῶτοι Ἕλληνες, ποὺ ἔστειλαν ἀποικίας ἐπ' αὐτῆς, ἦσαν οἱ Εὐβοεῖς τῆς Χαλκίδος καὶ Ἐρετρίας. Ἐπειδὴ δὲ οἱ πλεῖστοι ἦσαν ἐκ Χαλκίδος, ὠνόμασαν τὴν ὅλην Χερσόνησον Χαλκιδικήν. Καὶ πρῶται πόλεις ὑπὸ Χαλκιδέων κτισθεῖσαι, ἦσαν αἱ: Χαλκίς, Μένδη, Σάνη, Ἄσσα, Σίγγος, Σάρτη,

Τορώνη, Γαλυψός, Σερμύλη, Μυκυβέρνα, Ἄφυτις, Νεάπολις, Πύλαρος, Αἰγὴ καὶ Θεράμβη.

Τοὺς Εὐβοεῖς ὁμως ἐμιμήθησαν καὶ ἄλλοι βραδύτερον, ὡς οἱ Κορίνθιοι, ποὺ ἔκτισαν τὴν Ποτίδαιαν, καὶ Αἰνεΐαν, οἱ Ἄνδριοι τὴν Ἄκανθον, τὰ Στάγειρα καὶ τὴν Ἀργίλλον, οἱ Ἀθηναῖοι τὴν Ὀλυνθον καὶ ἄλλα. Ὅλοι δὲ αἱ ἀποικίαι αὗται εἶχον ὀργανωθῆ εἰς ὁμόσπονδον πολιτείαν κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἰδρύσεώς των, ὑπὸ τοῦ σοφοῦ νομοθέτου Ρηγίνου Ἀνδροδάμα. Κατὰ τὸν ἑνὸς αἰῶνα π.Χ. (600—506) ὁ τύραννος τῶν Ἀθηναίων Πεισίστρατος, τὸ δεύτερον ἐκδιωχθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, εἶχε καταφύγει εἰς Χαλκιδικὴν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸ Παγγαῖον, ὅπουθεν εἶχεν ἐπιχειρήσει νὰ ἀνακαταλάβῃ τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν Ἀθηναίων. Κατὰ τὸ 492 π.Χ. ὁ στόλος τοῦ Μαρδονίου, περιπλέον τὸ Ἀκρωτήριον τοῦ Ἄθω, κατεστράφη ὑπὸ φοβερᾶς τρικυμίας, ὡς εἶδομεν. Τὸ 480 ὁ Ξέρξης κατεσκεύασε τὴν διώρυγα, κόψας τὸν λαμὸν τῆς Χερσονήσου τοῦ Ἄθω ἀπὸ τοῦ κοιλίσκου τῆς Ἀκάνθου πρὸς τὸν Σιγγιτικόν, εἰς μῆκος 2 χιλιομέτρων καὶ πλάτος 100 μέτρων, ἐκ φόβου, μήπως ἀναγκασθῆ ὁ στόλος του καὶ περιπλεύσῃ τὸν Ἄθωνα. Πρὸς ἔκκοπὴν δὲ καὶ ἀνοιγμὰ τῆς διώρυγος ταύτης εἶχον ἀγγαρευθῆ οἱ κάτοικοι τῆς Χερσονήσου, ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ ἀπέθανον καταπλακωθέντες ἐπανειλημμένως ἐκ τῆς προσπτώσεως ὄγκων χωμάτων· διότι κατ' ἀρχὰς ἡ ἐκβάθυνσις ἐγένετο κατὰ κάθετον γραμμὴν.

Μετὰ τὴν φυγὴν τοῦ Ξέρξου ἐκ τῆς Ἑλλάδος, αἱ πόλεις τῆς Χαλκιδικῆς προσεπάθησαν νὰ ἀποτινάξουν τὸν Περσικὸν ζυγόν. Ἄλλ' ὁ Πέρσης στρατηγὸς Ἀρτάβαζος, ὁ ὁποῖος εἶχε παρακολουθήσει τὸν Ξέρξην μέχρις Ἑλλησπόντου, ἐπιστρέψας ἐπολιόρησε τὴν Ὀλυνθον καὶ Ποτίδαιαν. Καὶ τὴν μὲν Ὀλυνθον κυριεύσας ἐθανάτωσε τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων, τὴν δὲ Ποτίδαιαν ἠναγκάσθη νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ, μὴ δυνηθεὶς νὰ τὴν ἐκπορθήσῃ. Σημειωτέον δὲ ὅτι τότε ἡ Ὀλυνθος καὶ Ποτίδαια ἦσαν αἱ ἰσχυρότεροι πόλεις τῆς Χαλκιδικῆς. Μετὰ τὰ Περσικά, αἱ Χαλκιδικαὶ πόλεις ἀπεπειράθησαν νὰ συνενωθοῦν πάλιν εἰς μίαν ὁμοσπονδίαν· ἀλλ' οἱ ἰσχυροὶ τότε Ἀθηναῖοι δὲν ἐπέτρεψαν τοῦτο, καὶ τὰς ὑπήγαγον ὅλας ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν των ἐπὶ Περικλέους, ὅπου εἶχε στείλει οὗτος καὶ ἄλλους Ἀθηναίους κληρούχους. Οὕτως ἅπασα ἡ Χερσονήσος μὲ τὰς 30 περίπου πόλεις καὶ κομποπόλεις ἀπέβη κτῆσις τῶν Ἀθηναίων μέχρι τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Κατὰ τὰς ἀρχὰς δὲ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Περδίκκας ὁ Β', ὁ ὁποῖος δὲν ἔβλεπε μὲ καλὸν ὄμμα τὴν κυριαχίαν τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ τῆς Χαλκιδικῆς, ἐβοήθησε τὴν ἀποικίαν τῶν Κορινθίων Ποτίδαιαν καὶ ἄλλας εἰς ἀποστασίαν κατ' αὐτῶν καὶ τὴν σύμπληξιν τῆς Ὀμοσπονδίας. Ἀλλὰ τοῦτο ἐπέφερε τὴν εἰσβολὴν τοῦ Σιτάκου τοῦ βασιλέως τῶν Θρακῶν καὶ τὴν λεηλασίαν τῆς Χαλκιδικῆς. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἰθαγενεῖς κάτοικοι Βοττιαῖοι, ἐγκατεσπαρμένοι ὄντες μεταξὺ τῶν πολυπλη-

θῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν, ἀπερροφήθησαν σὺν τῷ χρόνῳ καὶ ἐξελληνίσθησαν, ἔπαυσε πλέον μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον καὶ νὰ θεωρηται αὕτη ὡς τμῆμα τῆς Θράκης. Εἶχεν ἀποβῆ τὸ μῆλον τῆς Ἐριδος μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν καὶ ἔπειτα μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Μακεδόνων καὶ ἐπὶ Φιλίππου, μὲ τὴν ἄλωσιν καὶ καταστροφὴν τῆς Ὀλύμπου, συνεχωρεύθη μὲ τὴν Μακεδονίαν, ὅπως θὰ ἴδωμεν, καὶ ἀπετέλεσε τμῆμα τῆς Μακεδονίας.

ΚΕΦ. 67.— ΑΠΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΤΡΙΒΑΛΛΩΝ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΣΙΤΑΛΚΟΥ.

Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐκ τῆς ἐκστρατείας τῶν Θρακῶν κατὰ τῆς Μακεδονίας, ὁ Σιτάλκης εἶχε μὲν δυσαρεστηθῆ ἐκ τῆς ἀποχῆς τῶν Ἀθηναίων, ὑπὸ διαφόρους προφάσεις, νὰ τὸν βοηθήσουν κατὰ τοῦ Περδίκκου, ὡς εἶχον συμφωνήσει, δὲν ἐφανέρωσεν ὅμως τὴν δυσαρέσκειάν του αὐτὴν ἐκ πολιτικῶν λόγων. Συνεφιλώθη μολταῦτα μὲ τὸν Περδίκκον τῇ μεσολαβήσει τοῦ Σεύθου, ἀνεψιοῦ του, ὅστις ἔγινε καὶ γαμβρὸς τοῦ Περδίκκου (1) καὶ ἀπεκατεστάθησαν οὕτως ὁμαλαὶ σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο κρατῶν Θράκης καὶ Μακεδονίας. Μετὰ ταῦτα ὁ Σιτάλκης κατέλυσε τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἡγεμόνος τῶν Ἀστῶν Θρακῶν καὶ μετέφερε τὴν πρωτεύουσάν του εἰς τὴν τῶν Ἀστῶν Βιζύην, ἀφήσας τὴν Ὀρεστιάδα.

Ἄλλ' ἐνῶ κατεγίνετο πρὸς ἀναδιοργάνωσιν τοῦ ὅλου κράτους του καὶ προσεπάθει νὰ ἐπιβάλλῃ ἐνιαίαν διοίκησιν εἰς τὰς κατὰ τόπους Θρακικὰς φυλάς, ἐπανεστάτησαν οἱ ληστρικοὶ Τριβαλλοὶ μὲ σκοπὸν νὰ ἀποσχισθῶσιν. Οὗτοι, κατοικοῦντες τὰς δυτικὰς ὑπωρείας τοῦ Αἴμου μέχρι τοῦ Λουνάβεως, ἔζων βίον ληστρικὸν εἰς βάρος τῶν Γετῶν καὶ τῶν ἄλλων Θρακῶν. Καὶ ἐνίκησε μὲν ἄλλ' ἐφονεύθη εἰς τὴν μάχην τὸ 424 π.Χ., διεδέχθη δὲ τοῦτον ὁ ἀνεψιὸς του Σεύθης ὁ Α', υἱὸς τοῦ ἀδελφοῦ του Σπαρδάκου καὶ γαμβρὸς τοῦ Περδίκκου τῆς Μακεδονίας. Ἐν τούτῳ ὅμως τῷ μεταξὺ ὁ ἐξελληνισμὸς τῆς Μακεδονίας ἐπροώδευεν. Ἐσυνεχίσθη δὲ εἰς τὸ ἐξῆς καὶ ὑπὸ τοῦ Σεύθου τοῦ Α'.

ΚΕΦ. 68.— ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΣΕΥΘΟΥ ΤΟΥ Α', 424 π.Χ.

Σεύθης ὁ Α', υἱὸς Σπαρδάκου καὶ ἀνεψιὸς τοῦ προκατόχου του Σιτάλκου, ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῶν Ὀδρυσσῶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ θείου του Σιτάλκου τὸ 424 π.Χ., διαρκοῦντος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν καὶ τῶν συμμάχων αὐτῶν. Εἰς τὸν πόλεμον

1. Ἐνουμφεύθη τὴν ἀδελφὴν τοῦ Περδίκκου, Στρατονίκην.

τοῦτον εἶχεν ἀναμιχθῆ καὶ τὸ Θρακικὸν κράτος τοῦ Σιτάλκου ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐναντίον τοῦ Περγάκου, βασιλέως τῶν Μακεδόνων, ὁ ὁποῖος εἶχεν ὑποκινήσει τοὺς κατοίκους τῆς Χαλκιδικῆς κατὰ τῶν Ἀθηναίων, τῶν ὁποίων τὴν κυριαρχίαν εἰς τὰ παράλια τῆς Μακεδονίας ἤθελε νὰ ἀποσεύσῃ, ὑποστηρίζων τὴν δημοσπονδίαν τῶν Χαλκιδικῶν πόλεων. Οἱ Ἀθηναῖοι ὁμως, παρὰ τὰ συμφωνηθέντα, δὲν ἐβοήθησαν τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν Θρακῶν κατὰ τῆς Μακεδονίας. Ἐπτοήθησαν ἐκ τῆς πολυαρίθμου στρατιᾶς τῶν Θρακῶν, ἐκ φόβου δὲ μήπως κινδυνεύσῃ ἅπασα ἡ Ἑλλάς, ἐξ ἐνδεχομένης προωθήσεως τῆς Θρακικῆς στρατιᾶς πρὸς τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὰς νοτιωτέρας χώρας, ἠδράνησαν.

Ὁ Σεύθης τότε, ὁ ὁποῖος εἶχε μεγάλην ἰσχὺν παρὰ τῷ Σιτάλκῳ καὶ τῶν λοιπῶν Θρακῶν διὰ τὴν μεγάλην φρόνησίν του καὶ ἀνῆκεν εἰς τὴν ἀντιαθηναϊκὴν μερίδα τῶν Θρακῶν, τῶν θεωρούντων ἐμπόδιον τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὴν πρὸς τὰ παράλια ἐπέκτασιν τοῦ Μακεδονικοῦ κράτους, κατέπεισε τὸν Σιτάλκῳ νὰ παύσῃ τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Περγάκου καὶ τῶν Χαλκιδικῶν πόλεων.

Μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ Σιτάλκου, ἀναλαβὼν τὴν βασιλείαν, ἐπειθανάγκασεν ἅπαντα σχεδὸν τὰ Θρακικὰ γένη νὰ συνενωθοῦν μὲ τὸ κράτος τῶν Ὀδρουσσῶν, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του εἶδε μεγάλην ἀκμὴν καὶ δόξαν, ἔκταθὲν μέχρι τοῦ Στρυμόνος, τοῦ Πόντου, τοῦ Δουνάβεως καὶ τῆς Προποντίδος. Καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ Παίονες, Ἀγριᾶνες, Τριβαλλοί, Κροβυζοὶ καὶ Γέται εἶχον ἀναγνωρίσει τὴν κυριαρχίαν του.

Τὸ κράτος τοῦ Σεύθου ὑπῆρξε, κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, τὸ ἰσχυρότερον πάντων τῶν ἐν Εὐρώπῃ κρατῶν, διὰ τὴν μεγάλην του ἔκτασιν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκ τοῦ πλήθους τῶν κατοίκων του. Ὡς ἐκ τούτου ἠδυνήθη νὰ συγκροτήσῃ καὶ μεγάλας στρατιωτικὰς δυνάμεις πεζικοῦ καὶ ἱππικοῦ.

Πλοῦτον δὲ διέθετεν ἄφθονον εἰς δημητριακά, διότι κατεῖχεν εὐρείας πεδιάδας καλλιεργουμένας καὶ ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν ἀρδευομένας. Νομὰς καταλληλοτάτας, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἄπειροι ἀγέλαι προβάτων, βοῶν, ἵππων, χοίρων κ.λ.π., ἔβροσκον καὶ παρεῖχον ποικίλα κτηνοτροφικὰ προϊόντα. Τὰ ἀπέραντα δάση τῆς ἔτρεφον πλήθη αἰγῶν καὶ ἀγρίων ζώων, τὰ ὁποῖα μετὰ πάθους ἐθήρευον οἱ Θραῖκες.

Τὰ μεταλλεῖα τῆς ἐξῆγον πολὺν χρυσόν, ἄργυρον καὶ σίδηρον. Αἱ Ἑλληνικαὶ παράλια πόλεις, ἄλλαι μὲν ὑπετάγησαν εἰς αὐτόν, ἄλλαι δὲ ὑπεχρεώθησαν νὰ πληρώνουν φόρους. Συνῆψεν ἐπαφελεῖς διὰ τὸ κράτος του συνθήκας πρὸς ὅλα τὰ γειτονεύοντα τότε ἔθνη, ἦτοι: Ἀθηναίους, Μακεδόνας, Ἰλλυριοὺς καὶ Σκύθας.

Προήγαγε τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν μεταξὺ τοῦ λαοῦ τῶν Θρακῶν καὶ ἐβοήθησε πολὺ τὸν ἐξελληνισμὸν τῶν ὑπηκόων του. Διὰ παντοίων τρόπων συνετέλει εἰς τὴν διείδυσιν τῶν Ἑλλήνων ἐκ τῶν παραλίων εἰς τὰ

μεσόγεια. Ἔκοψε νομίσματα Θρακικά⁽¹⁾ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ. Κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου δὲν ἀνemieχθη ἐνεργῶς οὔτε ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων, οὔτε ὑπὲρ τῶν Πελοποννησίων, ἀλλ' εἶχε σχέσεις φιλίας πρὸς ὅλους. Διὰ τοῦτο αἱ ἐμπορικαὶ συναλλαγαὶ Θρακῶν καὶ Ἑλλήνων, ὡς καὶ ἄλλων εἶχον ἀξιοθῆναι μεγάλας. Οἱ Ἀθηναῖοι, πού εἶχον μεγάλην ἀνάγκην τῶν γεωργικῶν καὶ κτηνοτροφικῶν προϊόντων τῆς Θράκης, ἐκολάκευον εἰς ὑπέριστατον βαθμὸν τὴν φιλίαν του, διὰ νὰ ἀνταλλάσσουν τὰ βιομηχανικά των προϊόντα, μὲ γεωργικά καὶ κτηνοτροφικά τοιαῦτα τῶν Θρακῶν, διὰ νὰ τὸν κολακεύσουν δὲ ἀνεκήμερον αὐτὸν πολίτην Ἀθηναῖον, μολονότι ἐνεργῶς δὲν τοὺς ἐβοήθησεν. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι, πολλοὶ Θρακῆς προσήρχοντο εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Ἀθηναίων, ὡς καὶ τῶν Πελοποννησίων, ἀλλ' οὗτοι ἦσαν μισθοφόροι τῶν ἀντιμαχομένων. Ἐν γένει δὲ τὸ Θρακικὸν τοῦτο κράτος εἶχε καταστῆναι λίαν σεβαστὸν πρὸς ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, διὰ τὴν δύναμιν καὶ τὸν πλοῦτον του. («⁷Ωστε ἐπὶ μέγα ἡ βασιλεία ἦλθεν ἰσχύος», γράφει ὁ Θουκυδίδης).

ΚΕΦ. 69.—ΕΧΘΡΟΠΡΑΞΙΑΙ ΜΕΤΑΞΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΚΑΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΩΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας Σεύθου τοῦ Α', τοῦ ἰσχυροῦ τούτου βασιλέως τοῦ μεγάλου Θρακικοῦ κράτους τῶν Ὀδρυσσῶν, συνέβησαν τὰ ἐξῆς γεγονότα ἐπὶ τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου καὶ τῆς Θρακικῆς παραλίας τῆς κειμένης πρὸς Α. τοῦ Στρυμόνος.

Μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν 300 περίπου Σπαρτιατῶν ἐπὶ τῆς νήσου Σφακτηρίας, ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου δημαγωγοῦ Κλέωνος, οἱ Σπαρτιᾶται κατεπτοήθησαν καὶ ἐζήτησαν ἀναχωρῆναι, διὰ νὰ συνάψουν εἰρήνην καὶ διὰ νὰ ἀπαλλάξουν τοὺς αἰχμαλώτους συμπολίτας των, μεταξὺ τῶν ὁποίων εὐρίσκοντο καὶ πολλοὶ ἐπίσημοι Σπαρτιᾶται. Ἄλλ' οἱ ὄροι, τοὺς ὁποίους ἐπρότειναν οἱ Ἀθηναῖοι, καθ' ὑποκίνησιν τοῦ Κλέωνος, ἦσαν τόσον βαρεῖς διὰ τὴν Σπάρτην, ὥστε δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γίνουιν δεκτοί.

Τότε ἀνέλαβεν ὁ γενναῖος Σπαρτιάτης Βρασίδας νὰ διορθώσῃ τὴν κατάσταση καὶ νὰ ἀνυψώσῃ τὸ καταπεσὸν φρόνημα τῶν συμπατριωτῶν του. Ἐπειδὴ δὲ τὰ προταθέντα μέτρα ὑπ' αὐτοῦ δὲν ἔδιδαν πολλὰς ἐλπίδας εἰς τὴν γερούσιαν καὶ ἀμφέβαλλον περὶ τῆς ἐπιτυχίας, παρεχώρησαν εἰς αὐτὸν δύναμιν ἐλαχίστην, ἀποτελουμένην ἀπὸ 700 μόνον ἀνδρας, εἰλωτας καὶ αὐτούς, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ τοὺς ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὴν Σπάρτην, ὅπου ἡ παρουσία των ἦτο ἐπιφοβος, μήπως ἐπαναστατήσουν.

1. Ἔφερον ὡς ἔμβλημα κυψέλην.

Λαβών τούτους ὁ Βρασίδης, συνέλεξε καὶ χιλίους ἀκόμη Πελοποννησίους καὶ ἀπεφάσισε νὰ μεταφέρει τὰς ἐχθροπραξίας ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος. Δηλαδή, νὰ προσβάλλῃ τὸ τμῆμα ἐκεῖνο, ἀπὸ τὸ ὁποῖον οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάμβανον καὶ σῖτον καὶ ξυλείαν ναυπηγήσιμον διὰ τὰ πλοῖα καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ πολλὰ ἄλλα χρειώδη ἀπὸ τὴν χώραν τοῦ Παγγαίου ὄρους. Κατὰ τὸ 424 π.Χ. ἔτος, καθ' ὃ εἶχεν ἀποθάνει ὁ Σιτάλκης καὶ ἀνέλαβε τὴν βασιλείαν τῶν Θρακῶν ὁ Σεύθης ὁ Α', ὁ Βρασίδης διὰ ξηρᾶς ἐφθασεν εἰς τὴν Χαλκιδικήν, ἔχων σύμμαχον καὶ τὸν βασιλέα τῶν Μακεδόνων Περγίκαν τὸν Β'. Διὰ τῆς στρατηγικῆς δὲ ἰκανότητος, τοῦ μελιχίου τρόπου του καὶ τῆς χρηστῆς πολιτικῆς του συμπεριφορᾶς, κατώρθωσε νὰ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, τὰς πλείστας πόλεις τῆς Χαλκιδικῆς, τὰς ὁποίας ἤλευθέρωσεν ἀπὸ τὴν τυραννικὴν καὶ βαρβαρὴν φορολογίαν τῶν Ἀθηναίων. Καταλαβὼν δὲ καὶ τὰς σημαντικὰς πόλεις Ποτίδαιαν, Ἀκανθον, Ἀργίλλον, Στάγειρα καὶ ἄλλας, ἐπῆλθε κατὰ τῆς Ἀμφιπόλεως ἐπὶ τοῦ Στρυμόνος, ἡ ὁποία ἦτο τὸ σπουδαιότερον ἔρεισμα τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ τῆς πολυτίμου ἐκεῖνης περιοχῆς. Ταύτην κατέλαβε, μᾶλλον διὰ τῆς ὀρθῆς καὶ συνετῆς πολιτικῆς του, παρὰ μὲ ἐχθροπραξίας. Διότι, οἱ κάτοικοι τῆς Ἀμφιπόλεως, πλὴν τῶν Ἀθηναίων ἀποίκων, προήρχοντο κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ διαφόρων μερῶν ἐν οἷς καὶ Θραῖκες, τοὺς ὁποίους δι' ὑποσχέσεων καὶ ἐπαγγελιῶν κατώρθωσε νὰ προσεταιρισθῇ καὶ νὰ καταλάβῃ ταύτην. Ἐκεῖθεν ἠτοιμάζετο νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐκ τῆς Ἠϊόνας. Ἀλλά, ὁ νάναρχος τῶν Ἀθηναίων Θουκυδίδης (ὁ Ἱστορικός), εἰρισκόμενος μὲ μοῖραν Ἀθηναϊκοῦ στόλου εἰς Θάσον, ἐπρόλαβε καὶ τὴν ἔσωσεν. Τὰ γεγονότα ταῦτα ἐπὶ Θράκης ἔφεραν εἰς μεγάλην ἀμχανίαν τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὁποῖοι κατόπιν πολλῶν συζητήσεων καὶ συσκέψεων ἔπεμψαν τὸν δημαγωγὸν Κλέωνα, κατ' Ἀγρουστον τοῦ 422, μὲ 1200 Ἀθηναίους, Λημνίους καὶ Ἰμβρίους, 300 ἱππεῖς καὶ 30 τριήρεις, ἵνα ἐκδιώξῃ τὸν Βρασίδαν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐπέτυχεν νὰ καταλάβῃ τὴν Τορώνην ἐπὶ τῆς Χερσονήσου Σιθωνίας καὶ ἄλλας πόλεις τῆς Χαλκιδικῆς καὶ ἐφθασεν εἰς τὴν Ἠϊόνα.

Ὅτε ὅμως ἐπλησίασεν εἰς τὴν Ἀμφίπολιν, διὰ νὰ κατοπτεύσῃ ταύτην, αἰφνιδίως ἐξῆλθεν ὁ Βρασίδης μὲ τὸν σχετικῶς ὀλιγάριθμον στρατόν του. Ἐπέπεσε κατὰ τῶν Ἀθηναίων, τοὺς ἐνίκησε καὶ τοὺς ἔτρεψεν εἰς ἄτακτον φυγὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν 6.000 ἀπωλέσθησαν ἐκ τοῦ στρατοῦ τοῦ Κλέωνος καὶ τῶν συμμάχων του, ἐνῶ αὐτὸς οὗτος ὁ Κλέων ἐφρονεύθη. Ἐκ τῶν ἀνδρῶν τοῦ Βρασίδα μόνον 7 ἔπεσαν, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Βρασίδης τραυματισθεὶς θανασίμως, ἀπέθανεν.

Ἄφοῦ δὲ ἐξέλιπον αὐτοὶ οἱ δύο ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐμπόδιον εἰς τὴν εἰρήνην τῶν διαμαχομένων, ὑπερίσχυσαν τὰ φιλειρηνικὰ στοιχεῖα, ἐν Ἀθήναις μὲν ἡ μερὶς τοῦ Νικίου, εἰς δὲ τὴν Σπάρτην οἱ ὀπαδοὶ τοῦ βασιλέως Πλειστίνακτος καὶ συνήφθη ἡ λεγομένη «*Νικίειος Εἰρήνη*». Κατὰ

ταύτην ἢ Ἀμφίπολις ἀπεδίετο εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Αἱ δὲ πόλεις τῆς Χαλκιδικῆς Ἄργιλλος, Στάγειρος, Ἀκανθος, Σκῶλος, Ὀλυνθος καὶ Σπάρταλος συνεφωνήθη νὰ ὑπαχθῶσι μὲν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλὰ νὰ πληρῶνουν εἰς αὐτοὺς μόνον τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀριστείδου ἄλλοτε προσδιορισθέντα φόρον. Νὰ μὴν εἶνε δὲ σύμμαχοι οὔτε τῶν Ἀθηναίων, ἀλλ' οὔτε καὶ τῶν Λακεδαιμονίων. Οἱ δὲ Μηκυβερναῖοι, Σαναῖοι καὶ Σιγγαῖοι νὰ ὄσιν αὐτόνομοι καὶ νὰ μὴ ἐνοχλῶνται ὑπὸ τῶν Ὀλυνθίων καὶ Ἀκανθίων.

Κατὰ τὴν διαμάχην ταύτην τῶν Ἑλλήνων, ἂν καὶ διεξήγετο αὕτη εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ κράτους τοῦ Σεύθου, οὗτος ἔμεινε τελείως οὐδέτερος καὶ ἀμέτοχος, ἔχων κακὴν πεῖραν τῆς Ἀθηναϊκῆς πολιτικῆς ἐκ τῶν ἐπὶ Σιτάλκου γεγονότων. Εὐρίσκετο δὲ εἰς σχέσεις φιλικὰς καὶ ἐμπορικὰς πρὸς ὅλους. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, μολονότι τὸν ἐτίμων καὶ τὸν ἐκολάκευον, δὲν ἐτόλμησαν νὰ ζητήσουν τὴν σύμπραξίν του εἰς τὴν περιπέτειαν τῆς Ἀμφιπόλεως, γνωρίζοντες τὴν ἐπὶ Σιτάλκου ἀνειλικρινῆ συμπεριφορὰν των. Ἐξ ἄλλου, ὁ Σεύθης συνεδέετο μὲ τὸν Περδίκκην διὰ συγγενικῶν δεσμῶν, ἐφ' ὅσον εἶχε γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν τούτου Στρατονίκην. Ὁ δὲ Περδίκκας εἰς τὸν ἀγῶνα περὶ Ἀμφιπόλεως ἦτο σύμμαχος τῆς Σπάρτης.

Τὰ γεγονότα ταῦτα τὰ ἀνέφερα ἐν γενικαῖς μόνον γραμμαῖς, καθ' ὅτι ἀνήκουν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν, διεξήχθησαν ὅμως ἐπὶ ἐδάφους, τὸ ὁποῖον, κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ἐθεωρεῖτο τμήμα Θρακικόν.

ΚΕΦ. 70.— ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΣΕΥΘΟΥ ΤΟΥ Α΄ ΚΑΙ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΩΝ ΟΔΡΥΣΩΝ. ΜΗΔΟΚΟΣ ἢ ΑΜΑΔΟΚΟΣ Α΄ 411 π.Χ.

Ὁ Σεῦθης, ἀφοῦ ἐβασίλευσεν ἰσχυρῶς ἀπὸ τοῦ 424 π.Χ., ἀπέθανεν ἄγνωστον πότε ἀκριβῶς. Ὁ χρόνος τοῦ θανάτου του δὲν ἀναφέρεται εἰς οὐδεμίαν ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν πηγῶν. Ἐκ τοῦ συσχετισμοῦ ὅμως πρὸς τὰ γεγονότα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, καὶ δὴ τὸν διαρκοῦντα εἰσέτι Πελοποννησιακὸν πόλεμον, προκύπτει ὅτι τὸ τέλος τοῦ Σεύθου ἔλαβε χώραν μεταξὺ τοῦ 412 καὶ 411 π.Χ. Διότι ἀμέσως διαφαίνεται κατὰ τὸ 409 ἡ ἀδυναμία τοῦ κράτους τῶν Ὀδρυσῶν, ὡς ἐκ τῆς ἐπελθούσης διαιρέσεως αὐτοῦ καὶ τῆς πολυαρχίας, ἣ ὁποία ἐπεκράτησε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰκανοῦ ἐκείνου καὶ σάφρονος ἀνδρός.

Τοῦτον διεδέχθη εἰς τὸν θρόνον ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μήδοκος (1) ἢ Ἀμάδοκος, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχεν, ὡς φαίνεται, τὴν ἐπιβολὴν τοῦ πατρὸς του διὰ νὰ

1. Σύγχρονος τοῦ Ξενοφῶντος. Ἦτο καὶ αὐτὸς σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων, τοὺς ὁποίους ὅμως ἐγκατέλειπε κατὰ τὸ 352 π.Χ. συμμαχίσας μὲ τὸν Φίλιππον Β΄ τῆς Μακεδονίας.

συγκρατήση εἰς ὑποταγὴν τοὺς ἄλλους ἡγεμόνας τῶν Θρακῶν, οἱ ὅποιοι πάντοτε ἐπεδίωκον τὴν ἀνεξαρτησίαν των ἕκαστος ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Καὶ οὕτω, ὁ μὲν συγγενὴς τοῦ οἴκου του Μαισάδης ἐκηρύχθη βασιλεὺς τῶν Θυνῶν, Μελανδυτῶν καὶ Τρανιψῶν Θρακῶν εἰς τὰ ΝΑ παραλία τῆς Θράκης, μὲ ἔδραν πάντως τὴν Βιζύην, ὁ δὲ Εὐρύζελμις Α΄ ἔλαβε τὴν πρὸς Δ. τοῦ Ἐβρου Θράκην, μὲ ἔδραν τὰ Κύψελα καὶ ὁ Ἀμάδοκος τὴν Κεντρικὴν Θράκην, μὲ ἔδραν τὴν Ὀρεστιάδα εἰς τὴν συμβολὴν τῶν τριῶν ποταμῶν (Ἀδριανούπολις). Ἐκτὸς τούτων καὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν Παιόνων καὶ Ἀγριῶνων καὶ ἄλλων ἔμειναν τελείως ἀνεξάρτητοι.

ΚΕΦ. 71.— ΕΠΙΔΡΟΜΗ ΤΩΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΠΑΡΑΒΟΣΠΟΡΕΙΑ.

Ἄμα ὡς ἔλειπεν ἡ στιβαρὰ χεὶρ τοῦ Σεύθου ἐν Θράκῃ, ὁ ὅποιος εὐρίσκειτο εἰς ὁμαλὰς σχέσεις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ἀντίπαλοι αὐτῶν Σπαρτιᾶται, ἀπεφάσισαν νὰ δράσουν εἰς τὸν Βόσπορον, διὰ νὰ παρεμποδίσουν τὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα ἐκόμιζον σῖτον εἰς τὰς Ἀθήνας. Διείδον ὅτι ἡ διαρκὴς παραμονὴ των εἰς τὴν Δεκέλειαν (1) πρὸς ἀποκλεισμὸν τῶν Ἀθηνῶν δὲν ἔφερεν κανὲν ἀποτέλεσμα, ἐνόσω διὰ τοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου ἐλάμβανον αὐταὶ σῖτον ἔκ τε τῆς Θράκης καὶ τοῦ Πόντου. Διὰ τοῦτο, περὶ τὸ 411, ἔστειλαν τὸν στρατηγὸν Κλέαρχον μὲ 40 πλοῖα νὰ καταλάβῃ τὴν Χαλκηδὸνα ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς ἀκτῆς εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Βοσπόρου καὶ τὸ Βυζάντιον ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς, ὥστε νὰ ἔχη ὑπὸ τὸν ἔλεγχόν του ὅλα τὰ ἐκ τοῦ Πόντου ἐρχόμενα πλοῖα. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ Βυζάντιον ἦτο εἰς τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων, ἀλλ' ἐπλήρωσε καὶ φόρον εἰς τοὺς βασιλεῖς τῶν Θρακῶν Σιτάλκην καὶ ἔπειτα τὸν Σεύθην τὸν Α΄. Καὶ τοὺς μὲν Χαλκηδονίους, ὡς καὶ τὰς περιουσίας των, ἔσωσαν οἱ πέριξ Θρακῆς τῆς Βιθυνίας, οἱ ὅποιοι ἔσπευσαν πρὸς σωτηρίαν των καὶ ὑπερήσπισαν τὴν πόλιν των κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων, ἀλλὰ τὸ Βυζάντιον κατῴρωσε νὰ τὸ καταλάβῃ τὸ 409. Ὁ Κλέαρχος ὡς Σπαρτιᾶτης γνήσιος, συμπεριεφέρθη πρὸς τοὺς Βυζαντίους λίαν τραχέως, εἰς τρόπον ὥστε νὰ προκαλέσῃ μεγάλην δυσἀρέσκειαν τῶν κατοίκων κατ' αὐτοῦ. Ἠκολούθησε δηλαδὴ, ὅπως ἀντίθετον πολιτικὴν ἐκείνης, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀκολουθήσει πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἰς τὴν Ἀμφίπολιν ὁ ἐξάίρετος ἐκεῖνος καὶ διορατικὸς Βρασίδης. Καὶ τότε οἱ Βυζαντιοὶ, οἵτινες εἶχον ἐννοήσει τὴν μεγάλην διαφορὰν,

1. Ἡ κατοχὴ τῆς Δεκελείας πρὸς συνεχὴ ἀποκλεισμὸν τῶν Ἀθηνῶν ἐγένετο, ὡς γνωστόν, κατὰ συμβουλήν τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὅστις μετὰ τὴν ἐν Σικελίᾳ καταστροφὴν τῶν Ἀθηναίων, εἶχε καταφύγει εἰς τὴν Σπάρτην καὶ κατεπρόδωσε τὴν πατρίδα του.

πὸ ὑπῆρχε μετὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων, ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς διακυβερνήσεως τῶν ἀποικιῶν, ὅτε μετὰ ἓν ἔτος τὸ 408 π.Χ. οἱ δύο Ἀθηναῖοι στρατηγοί, ὁ Θρασύβουλος καὶ ὁ Θηραμένης κατεναυμάχησαν τὸν στόλον τοῦ Κλεάρχου παρὰ τὴν Κύζικον (Ἀρτάκη), ἐξηγέρθησαν καὶ παρέδωσαν τὴν πόλιν τῶν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὅποιοι τὴν ἐκράτησαν μέχρι τέλους τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅτε ἡ ἡγεμονία περιῆλθε καὶ πάλιν εἰς τοὺς Σπαρτιάτας.

ΚΕΦ. 72.— ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΚ ΤΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΩΝ ΟΔΡΥΣΩΝ.

Ἀνέκαθεν, οἱ πολυπληθεῖς ἡγεμόνες τῶν κατὰ τόπους διαφόρων Θρακικῶν λαῶν, οἱ ὅποιοι ἐλάμβανον καὶ τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως, ὁμοίαζον τρόπον τινα μὲ μεγάλους γαιοκτῆμονας. Διότι ἕκαστος, εἰς τὸ τμήμα του, ἦτο ἀπόλυτος ἄρχων, ἀσύδοτος καὶ ἐκαρποῦτο ὅλα τὰ ἔσοδα τῆς χώρας του καὶ τοὺς πολυειδεῖς φόρους, τοὺς ὁποίους ὑπὸ διαφόρου αἰτιολογίας εἰσέπραττε δι' ἀτομικόν του λογαριασμὸν ἐκ τῶν ὑπηκόων του καὶ τῶν ξένων. Οἱ δὲ ὑπῆκοι ἐκάστου ἐθεώρουν ἑαυτοὺς προωρισμένους νὰ ἐργάζωνται χάριν τοῦ κυρίου των. Νόμοι γραπτοί, διὰ νὰ καθορίζουν τὰς σχέσεις τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν ἡγεμόνα των, δὲν ὑπῆρχον, διότι γραφὴ δὲν ὑπῆρχεν. Ἡ θέλησις τοῦ μονάρχου καὶ ἡ διαταγὴ αὐτοῦ ἦτο νόμος. Οὔτε καὶ ἀλληλεγγύη τις ὑπῆρχε μετὰ τῶν διαφόρων ἡγεμόνων. Ἡ πλεονεξία των τοὺς ὥθει πολλάκις εἰς τὴν διαρπαγὴν καὶ τὴν λεηλασίαν τῶν γειτονικῶν των χωρῶν. Καὶ μόνον ἀπὸ 515—410 π.Χ., κατὰ τὰ ὁποῖα βασιλεῖς τῶν Ὀδρυσῶν ὑπῆρχαν ὁ Τήρης, ὁ Σιτάλης καὶ ὁ Σεύθης ὁ Α', οἱ ὅποιοι διὰ τῆς ἱκανότητός των εἶχον κατορθώσει νὰ ἐπιβληθοῦν ἐπὶ τῶν λοιπῶν κατὰ τόπους ἡγεμόνων, ἐφάνη ποιά τις ἔνωσις ὀλοκλήρου τοῦ Θρακικοῦ ἔθνους. Ἡ ἔνωσις αὕτη εἶχεν ἐμβάλει εἰς τρόμον καὶ τοὺς Μακεδόνας καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς καὶ τοὺς Ἀθηναίους. Πάντες δὲ οὗτοι καὶ πρὸ πάντων οἱ Μακεδόνες καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, διὰ διαφόρων πολιτικῶν ἐλιγμῶν, κατώρθωναν νὰ συγκρατοῦν τὸν πολυπληθῆ ἐκεῖνον ὄγκον τῶν Θρακῶν. Διὰ τοῦτο, ἡ διάσπασις τοῦ κράτους τῶν Ὀδρυσῶν, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σεύθου τοῦ Α', ἐχαιρετίσθη ὡς σωτηρία τῆς Μακεδονίας καὶ τῶν ἐπὶ τῆς Θράκης συμμαχικῶν πόλεων τῶν Ἀθηναίων.

Μετὰ τὸν θάνατον Σεύθου τοῦ Α', ἀναφαίνονται πολλοὶ βασιλεῖς, διὰ τοὺς ὁποίους, πλὴν ὀλίγων, ἐλάχιστα γνωρίζομεν περὶ τοῦ χρόνου τῆς βασιλείας των καὶ τοῦ τόπου εἰς τὸν ὅποιον ἐβασίλευον. Γνωρίζομεν μόνον ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο εἰς σχέσεις πολιτικὰς ἢ οἰκονομικὰς πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ Μακεδόνας, καὶ πρὸ πάντων τοὺς βασιλεῖς τοῦ γένους τῶν

᾽Οδρουσῶν, οἱ ὅποιοι ὑπῆρξαν καὶ οἱ σπουδαιότεροι πάντων τῶν ἄλλων.

ΚΕΦ. 73.— ΜΑΙΣΑΔΗΣ ΚΑΙ ΣΕΥΘΗΣ Ο Β΄, ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ ΚΑΙ
ΑΜΑΔΟΚΟΣ Ο Α΄.

Μετὰ τὸν θάνατον Σεύθου τοῦ Α΄ ἐπὶ μὲν τῶν ᾽Οδρουσῶν ἐβασίλευσεν ὁ ᾽Αμαδόκος ἢ Μήδοκος ὁ Α΄, ὁ δὲ Μαισάδης, συγγενῆς τοῦ οἴκου τῶν ᾽Οδρουσῶν, ἐκήρυξεν ἑαυτὸν βασιλέα τῶν Θυνῶν, Μελανδυτῶν καὶ Τρανιψῶν, οἱ ὅποιοι κατόικουν τὴν πρὸς τὸν Εὐξείνιον Πόντον παραλιακὴν Θράκην. ᾽Αλλ' ἔνεκα τῆς πλεονεξίας του καὶ τῆς σκληρότητός του ἐξεδιώχθη οὗτος ὑπὸ τῶν ὑπηκόων του καὶ κατέφυγε μὲ τὸν υἱὸν του Σεύθην εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ βασιλέως τῶν ᾽Οδρουσῶν ᾽Αμαδόκου, ὅπου μετ' ὀλίγον καὶ ἀπέθανεν, ἀφήσας τὰ δικαιώματα τῆς διαδοχῆς του εἰς τὸν υἱὸν του Σεύθην, ὁ ὁποῖος ἀνετρέφετο εἰς τὴν αὐλὴν τῶν ᾽Οδρουσῶν, ὅπου ἅμα ὡς ἐνηλικιώθη ἀνέλαβε καὶ ὑπηρεσίαν στρατιωτικὴν. ᾽Εγένετο στρατηγὸς καὶ ἠγωνίζετο ὅπως ἀνακαταλάβῃ τὸ βασίλειον τοῦ πατρὸς του, ὡς θέλομεν ἰδῆ περαιτέρω.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ ᾽Αλκιβιάδης, ἔνεκα τῆς ἄλλοπροσάλλου διαγωγῆς του, ἐξεδιώχθη καὶ ἐκ Σπάρτης καὶ κατώρθωσε νὰ ἀναλάβῃ πάλιν στρατηγίαν εἰς τὸν ᾽Αθηναϊκὸν στόλον. ᾽Ενίκησε τοὺς Πελοποννησίους εἰς τινὰς ναυμαχίας καὶ ἀπεκατέστησε τὸ γόητρόν του καὶ τὰ πολιτικά του δικαιώματα εἰς τὴν πατρίδα του. ᾽Ακολούθως, θέλων νὰ ἐπαναφέρῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ᾽Αθηναίων ἀπάσας τὰς ἀποσπασθείσας ἀπ' αὐτοὺς πόλεις τῆς Μ. ᾽Ασίας, ἔπλευσε μὲ ἰσχυρὸν στόλον εἰς τὰ παράλια τῆς Ἰωνίας καὶ κατέλαβε τὴν Φώκαιαν, τὴν ὁποίαν μετεχειρίσθη ὡς ὀρμητήριον κατὰ τοῦ Σπαρτιατικοῦ στόλου. ᾽Ο στόλος οὗτος, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ δραστηρίου καὶ πανούργου ἐκείνου Λυσάνδρου, ἐναυλόχει εἰς τὴν ᾽Εφεσον, ὁπότεν ὁ Λύσανδρος ἐλάμβανεν ἄφθονα τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως ὑπὸ τοῦ σατράπου Κύρου τοῦ νεωτέρου, ἀδελφοῦ τοῦ Μεγάλου βασιλέως ᾽Αρταξέρξου. ᾽Επειδὴ δὲ ὁ ᾽Αλκιβιάδης εἶχεν ἀνάγκην πολλῶν χρημάτων διὰ τὴν μισθοδοσίαν τῶν πληρωμάτων τῶν πλοίων του, διὰ τὰ ὅποια οἱ ᾽Αθηναῖοι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπαρκέσουν, ἀπεβιβάσθη εἰς Ἰωνίαν πρὸς προσηταιρισμὸν τῶν πόλεων καὶ συλλογὴν χρημάτων. Εἶχε δὲ παραγγείλει εἰς τὸν ᾽Αντίοχον, τὸν τοποτηρητὴν του, μὴ τύχη καὶ ναυμαχίῃ, εἰὰν προκληθῆ ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου.

᾽Αλλ' ὁ ᾽Αντίοχος, ζητῶν δόξαν καὶ προκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου, ἐξῆλθεν εἰς ναυμαχίαν καὶ παρὰ τὸ ἐπίνειον τῆς Κολοφῶνος Νότιον ἠττήθη καὶ ἔχασε πολλὰ πλοῖα (407 π.Χ.). Τότε οἱ ἐν ᾽Αθήναις πολιτικοὶ ἀντίπαλοι τοῦ ᾽Αλκιβιάδου ἐξηγέρθησαν καὶ κατηγορήσαν αὐτὸν πρὸς τὸν δῆμον τῶν ᾽Αθηναίων, ὅτι ἐσκεμμένως ἀφῆκεν οὗτος τὸν ᾽Αντίοχον νὰ ἠττηθῆ καὶ κατεδίκασαν αὐτὸν πάλιν ἐπὶ προδοσίᾳ. Καθαιρεθεὶς ἐκ νέου ὁ ᾽Αλκιβιάδης τῆς στρατηγίας καὶ μὴ τολμήσας νὰ ἐπανέλθῃ εἰς ᾽Αθήνας, ὅπου

εἶχον ὑπερισχύσει οἱ πολιτικοὶ τοῦ ἀντίπαλοι, ἠναγκάσθη νὰ καταφύγη εἰς τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον, ὅπου εἶχε πλούσια κτήματα. Ἐλθὼν δὲ ἐκεῖ, πολλαπλῶς εὐηργέτησε τοὺς Χερρονησίους, ἀπαλλάξας αὐτοὺς ἀπὸ τὰς συχνὰς ἐπιδρομὰς ποῦ ὑφίσταντο ἀπὸ τοὺς βορειότερον κατοικοῦντας Θρακας. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν, ὁ Ἀλκιβιάδης, εἶχε συνάψει λίαν φιλικὰς σχέσεις μὲ τὸν βασιλέα τῶν Ὀδρουσῶν Ἀμάδοκον καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ Σεύθην τὸν Β΄, υἱὸν τοῦ Μαισάδου, καὶ τῇ μεσολαβήσῃ του ἔμειναν ἡσυχοὶ οἱ Χερρονήσιοι ἀπὸ τοὺς Θρακας.

ΚΕΦ. 74.— Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΡΑΞΙΣ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΘΡΑΚΙΚΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ.

Ἦ ἐν Αἰγὸς Ποταμοῖς πανωλεθρία τῶν Ἀθηναίων.

Ὁ Λύσανδρος, ἐξ Ἐφέσου, μετὰ τὴν νίκην τοῦ κατὰ τοῦ Ἀντιόχου, ἐπλευσεν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ κατέλαβε τὴν Ἀβυδον, ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς ἀκτῆς, ἔναντι τῆς Σηστοῦ. Ἐξ Ἀβύδου δὲ παρέπλεε πρὸς τὴν πλουσίαν Λάμψακον, ἣ ὅποια κατεῖχετο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ εἶχε λιμένα προφυλαττόμενον ἀπὸ τὸν βορρᾶν, τὴν ὅποιαν καὶ κατέλαβε, προτοῦ οἱ Ἀθηναῖοι προφθάσουν καὶ στείλουν ἐπικουρίαν.

Ἀπέναντι τῆς Λαμψάκου, εἷς τινα ὀρμίσκον ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ὑπῆρχε χωρίον τι λεγόμενον τότε Αἰγὸς Ποταμοί. Ἐνωθεν αὐτοῦ ὑπάρχει καὶ λόφος ὑψηλός, ὅπου καὶ ἐρείπια ἀρχαίου φρουρίου σώζονται ἕως σήμερον. Ὀλίγον τι βορειότερον τοῦ ὀρμίσκου ἐσώζετο, μέχρι τοῦ 1922, τὸ Ἑλληνικὸν χωρίον Γαλατᾶς ἢ Γαλατάρια, διὰ τὴν ὀνομασίαν τοῦ ὁποίου θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

Εἰς τὸν μικρὸν τοῦτον ὄρμον τῶν Αἰγὸς Ποταμῶν ἔφθασε καὶ ὁ στόλος τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ 10 στρατηγούς, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ Κόνων. Παρηκολούθει τὸν στόλον καὶ ἡ Πάραλος. Ἡ Πάραλος ἦτο τὸ ἱερὸν πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἔφερεν ἐξ Ἀθηνῶν, κατ' ἔτος, τὰ δῶρα τῶν Ἀθηναίων εἰς τὴν νῆσον Δῆλον, ἀφιερωμένα εἰς τὸν θεὸν Ἀπόλλωνα. Παρηκολούθει τὸν στόλον διὰ νὰ μεταφέρει τὰς εἰδήσεις εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐξαρχατηρίζετο δὲ διὰ τὴν ταχύτητά του.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ χωρίον ἦτο μικρὸν καὶ δὲν παρεῖχε τὰ ἀναγκαῖοντα τρόφιμα, οἱ Ἀθηναῖοι ἠναγκάζοντο νὰ στέλλουν μέγα μέρος τῶν πληρωμάτων ἀνὰ τὴν Χερρόνησον, διὰ νὰ προμηθεύωνται ταῦτα. Ἀλλὰ, τὸ τοιοῦτον ἐπέφερε χαλάρωσιν τῆς πειθαρχίας καὶ ἐπαγρυπνήσεως.

Ὁ Ἀλκιβιάδης, ὅστις ἐνδιέτριβεν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, ἦλθεν ἐκεῖ καὶ εἶδε τὸ ἀκατάλληλον τῆς θέσεως τῶν Ἀθηναίων. Συνεβούλευσε δὲ τοὺς στρατηγούς αὐτῶν, ὅτι εἶνε καλὸν καὶ συμφέρον νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ἐπι-

σφαλή δι' αὐτοὺς θέσιν τῶν Αἰγῶς Ποταμῶν καὶ νὰ μεθορμισθοῦν εἰς τὴν ὀλίγον νοτιώτερον Σηστόν, ὅπου καὶ τὰ πλοῖα ἀσφαλέστερα θὰ εἶνε καὶ τροφίμα θὰ δύνανται νὰ προμηθεύωνται ἐκ τῆς πόλεως ἐκείνης· καὶ δὲν θὰ εἶνε ἠναγκασμένοι νὰ διασκορπίζουσι τοὺς ἄνδρας εἰς τὴν ξηρὰν πρὸς ἀναζήτησιν ἐφοδίων. Ὁ ἴδιος, ἀνελάμβανε νὰ ἐξασφαλίσῃ διὰ τοὺς Ἀθηναίους τὴν βοήθειαν τοῦ βασιλέως Ἀμαδόκου καὶ τοῦ στρατηγοῦ του Σεύθου τοῦ Β', ὑπὸ τὸν ὄρον ὅμως νὰ ἀνατεθῇ εἰς αὐτόν, τὸν Ἀλκιβιάδην, ἡ ἀρχηγία τοῦ στόλου. Πλὴν ὅμως, μετὰ περιφρονήσεως καὶ πείσματος, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων Τηδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπέρριψαν τὰς προτάσεις τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ τὸν ἀπέπεμψαν λέγοντες ὅτι, αὐτοὶ τώρα διοικοῦν καὶ εἰς αὐτοὺς ἐναπόκειται νὰ κυβερνοῦν τὸν στόλον. Ἄλλ' ἡ καταστροφὴ ἐπῆλθε ραγδαία, ὡς ἐξῆς, (ὅπως τὰ διηγεῖται ὁ Ξενοφῶν εἰς τὰ Ἑλληνικά του):

Ἐπὶ πέντε ἡμέρας, κάθε πρωΐαν, ὁ Ἀθηναϊκὸς στόλος ἐπλησίαζεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Λαμψάκου καὶ προεκάλει τὸν στόλον τοῦ Λυσάνδρου νὰ ἐξέλθῃ εἰς ναυμαχίαν. Ὁ Λύσανδρος εἶχε τὸν στόλον του πάντοτε ἔτοιμον μὲν, ἀλλὰ μὲ ἀυστηρὰν διαταγὴν νὰ ἀποφύγῃ πᾶσαν πρόκλησιν τῶν Ἀθηναίων. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ἀφοῦ μάτην προεκάλουν τοὺς Πελοποννησίους ἐπὶ ὄρας, ἐξελάμβανον τὴν τοιαύτην ἀποχὴν τῶν ἐχθρῶν των ὡς δειλίαν. Καὶ ἐπανερχόμενοι εἰς τοὺς Αἰγῶς Ποταμούς, ἄφινον τὰ πλοῖα των καὶ ἐσκορπίζοντο ἀνά τὴν Χερρόνησον πρὸς προμήθειαν τῶν χρησίμων εἰς αὐτούς. Ὁ Λύσανδρος ἐξ ἄλλου, ἔπεμπεν ἐπὶ τούτῳ πλοῖα τινά, τὰ ὅποια μακρόθεν παρετήρουν τὰς κινήσεις τῶν Ἀθηναίων καὶ ἀνήγγελλον τὰ συμβαίνοντα εἰς αὐτόν. Τὴν πέμπτην ἡμέραν εἶχε διατάξει τὸ κατοπτευτικὸν πλοῖον, ἅμα ὡς ἴδῃ τοὺς Ἀθηναίους διασκορπιζομένους ἀνά τὴν Χερρόνησον μακρὰν τῶν πλοίων των, νὰ ἀνακρούσῃ πρῦμναν καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἑλλησπόντου, μεταξὺ τῶν δύο στόλων, ἅμα ὡς εὐρεθῇ, νὰ ὑψώσῃ ἀσπίδα. (Ἡ ὑψωθείσα ἀσπίς ἐσήμαινεν, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἐγκατέλειψαν τὰ πλοῖα των καὶ ἐσκορπίσθησαν μακρὰν ἀπὸ αὐτά). Καὶ ταῦτα μὲν ἔτσι ἔγιναν, ὅπως εἶχε διατάξει ὁ Λύσανδρος. Ἀμέσως τότε δίδει σύνθημα εἰς τὸν στόλον του, ὁ ὁποῖος ἦτο ἔτοιμος, νὰ πλεύσῃ ὀλοταχῶς πρὸς τοὺς Αἰγῶς Ποταμούς, φέρον μαζὶ καὶ τὸ περικλὸν τῶν Λακεδαιμονίων, ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν Θώρακα. Τὸ διάστημα μεταξὺ τῶν δύο στόλων μόλις ἦτο δεκαπέντε στάδια. Ἐντὸς ὀλίγης ὥρας, ἔφθασαν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ κατέλαβον ὅλα τὰ πλοῖα τῶν Ἀθηναίων, ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλα μὲν ἐξ ὀλοκλήρου κενὰ ἀνδρῶν, ἄλλα μὲ τὸ ἓν τρίτον τῶν ἀνδρῶν των καὶ ἄλλα μὲ τὰ δύο τρίτα. Ἐπομένως, ἡ φυγὴ των ἦτο ἀδύνατος. Καὶ μόνον ἐκ τῶν 10 στρατηγῶν ὁ Κόνων δὲν ἐπέτρεπεν εἰς τοὺς ἄνδρας του τὴν ἀπομάκρυνσιν. Οὗτος λοιπόν, ἅμα ὡς εἶδε ἄφρευκτον τὴν ἐπερχομένην καταστροφὴν τῶν λοιπῶν συστρατῆγων του καὶ ὀλοκλήρου τοῦ στόλου τῶν Ἀθηναίων, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ πράξῃ ἄλλο τι πρὸς σωτηρίαν του, ἔλαβε τὰ ὀκτὼ πλοῖα, τὰ ὅποια ἦσαν πλήρως ἐπηνδρωμένα

καὶ πλέων κατὰ τάχος ἀπεμακρύνθη τοῦ τόπου τῆς καταστροφῆς. Μετ' αὐτῶν δὲ ἔφυγε καὶ ἡ Πάραλος. Καὶ οὗτος μὲν ἔπλευσεν εἰς τὴν Κύπρον, πρὸς τὸν βασιλέα Εὐαγόραν καὶ συνεπολέμησε μετ' αὐτοῦ κατὰ τῶν Περσῶν, ἡ Πάραλος ὅμως διηυθύνθη εἰς τὸν Πειραιᾶ, ὅπου καὶ ἀνήγγειλε τὴν θλιβερὰν εἶδησιν.

Ὁ δὲ Λύσανδρος (κατὰ τὸν Πλούταρχον), ὡς ἀρχὴν τῆς πολιτικῆς του εἶχεν: «*Ὅπου δὲν χωρεῖ ἡ λεοντῆ, ἐπιβάλλεται ἡ ἀλωπεκῆ*» (ὁ δόλος). Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τὴν ἀρχὴν ταύτην, ἐπειδὴ δὲν ἐτόλμα νὰ κατισχύσῃ διὰ τῆς δυνάμεως, κατέφυγεν εἰς τὴν πανουργίαν καὶ τὴν ἀπάτην καὶ ἐπέτυχε νὰ ἐπιφέρῃ τὴν πανωλεθρίαν τῶν Ἀθηναίων. Διότι, ἀφοῦ κατέλαβεν ἅπαντα τὰ πλοῖα τῶν Ἀθηναίων, ἔβγαλεν εἰς τὴν ξηρὰν ἀποσπάσματα, καὶ ἀποκλείσας δι' αὐτῶν τὰς ὁδοὺς συνελάμβανε πάντας τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὅποιοι ἀνύποπτοι, ὡς ἀγνοοῦντες τὰ συμβάντα, ἐπέστρεφον εἰς τὰ πλοῖα των. Πολλοὶ δέ, πληροφορηθέντες τὰ γενόμενα, εἶχον φύγει πρὸς διαφόρους διευθύνσεις καὶ ἐκρύβησαν εἰς διάφορα ὄχυρά. Ἄπαντα δὲ τὸν στόλον τῶν Ἀθηναίων καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ ὅ,τι ἄλλο ὑπῆρχε τὰ μετέφερον οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰς τὴν Λάμψακον, ὅπου 3.000 Ἀθηναῖοι αἰχμάλωτοι ἐσφάγησαν ἀνηλεῶς.

Ἡ καταστροφή αὕτη τῶν Ἀθηναίων, ὀφειλομένη εἰς τὴν ἐπιπολαιότητα καὶ ἀμέλειαν τῶν στρατηγῶν των, ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν πολιορκίαν καὶ εἶτα τὴν παράδοσιν τῆς πόλεώς των εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Σπάρτης καὶ τὴν ἀνάληψιν τῆς ἡγεμονίας τῶν ἀποικίων ὑπὸ τῆς Σπάρτης. Ἡ τοιαύτη καταστροφή τῶν Ἀθηναίων ἐπέδρασε καὶ ἐπὶ τῆς περαιτέρω ζωῆς τοῦ ἐν Θρακιῇ Χερρονήσῳ διατριβόντος Ἀλκιβιάδου, ὅστις, διωκόμενος ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν, εὗρεν οἰκτρὸν θάνατον ἐν Μ. Ἀσίᾳ. Πολιορκηθεὶς ἐκεῖ, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς φίλης του Τιμάνδρας, ἐξῆλθε ξιφῆρης κατὰ τῶν διωκτῶν του, οἱ ὅποιοι εἶχον θέσει πῦρ εἰς τὴν οἰκίαν. Κατὰ τὴν ἐξοδὸν του ὅμως, ἐφρονεύθη ὑπ' αὐτῶν καὶ τὴν μὲν κεφαλὴν του τὴν ἀπέκοψαν, τὸ δὲ λοιπὸν σῶμα του τὸ ἔθαψεν ἡ Τιμάνδρα.

ΚΕΦ. 75.— ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΤΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΘΡΑΚΙΚΩΝ ΠΟΛΕΩΝ.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (404 π.Χ.), ἡ ἡγεμονία περιῆλθεν εἰς τοὺς Σπαρτιάτας, οἱ ὅποιοι εἰς κάθε πόλιν, ὡς καὶ εἰς τὰ παράλια τῆς Θράκης ἔπεμφαν διοικητὰς μετὰ φρουρῶν. Οἱ διοικηταὶ οὗτοι ἔκαλοῦντο *ἀρμοσταί*. Οἱ ἀρμοσταὶ κατήργησαν τὰ δημοκρατικὰ πολιτεύματα τῶν πόλεων καὶ παντοῦ ὑπεστήριζον τὰ ὀλιγαρχικὰ κόμματα. Καὶ ἐνῶ πρότερον, ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηναίων, οἱ πολῖται ἐκάστης πόλεως ἐθεωροῦντο ἐλεύθεροι καὶ ἐξέλεγον αὐτοὶ τοὺς ἀρχοντάς των, τώρα ὑπέκυ-

πτον εις τὰς θελήσεις τῶν ὀλιγαρχικῶν, τοὺς ὁποίους διώριζον οἱ κατὰ τόπους ἀρμοσταὶ τῆς Σπάρτης. Ὁ Λύσανδρος, μετὰ τὴν νίκην του εἰς Αἰγὸς Ποταμοῦς, κατέλαβε πάσας τὰς παραλίους Θρακικὰς πόλεις καὶ τὴν Χερρόνησον καὶ ἀπέληξεν εἰς τὸ Βυζάντιον, ὅπου καὶ διωρίσθη ἀρμοστής ὁ Κλέαρχος, ὁ ἄλλοτε ἐκδιωχθεὶς ὑπὸ τῶν Βυζαντίων. Οὗτος, ἐκδικούμενος τοὺς Βυζαντίους διὰ τὴν προηγουμένην πρὸς αὐτὸν διαγωγὴν τῶν, ἐτιμώρησε σκληρὰ τοὺς δημοκρατικούς πολίτας. Ἄλλους μὲν κατεδίκασεν εἰς θάνατον, ἄλλους εἰς εἰρκτὴν καὶ ἄλλους εἰς ἔξορίαν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Βυζάντιοι παρεπονέθησαν εἰς τὴν Σπάρτην διὰ τὰς ἀνομίας του, οἱ Ἐφοροὶ ἔστειλαν ἀντ' αὐτοῦ ἄλλον ἀρμοστήν, τὸν Κλέανδρον, τὸν δὲ Κλέαρχον τὸν ἐτοποθέτησαν ὡς ἀρμοστήν εἰς τὴν Σηλύβριαν, ἔνθα εἶς τινα μάχην πρὸς τοὺς Θράκας ἐκυκλώθη καὶ ἐκινδύνευσε νὰ αἰχμαλωτισθῇ, ἀλλὰ κατώρθωσε τελικῶς νὰ σωθῇ. Ἐπειδὴ δὲ καὶ εἰς τὴν Σηλύβριαν ἐφέρθη τυραννικώτατα καὶ πολλοὺς πολίτας ἐθανάτωσεν, ἀνεκλήθη ὑπὸ τῶν Ἐφόρων εἰς τὴν Σπάρτην διὰ νὰ ἀπολογηθῇ. Ἄλλ' οὗτος δὲν ὑπήκουσεν. Τότε οἱ Ἐφοροὶ ἔστειλαν κατ' αὐτοῦ δύναμιν διὰ νὰ τὸν συλλάβουν. Ὁ Κλέαρχος ὅμως, ἐμβὰς εἰς πλοῖον, διεπέρασεν εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ κατέφυγε πρὸς τὸν Σατραπὴν τῆς Λυδίας εἰς Σάρδεις. Ὡς σατραπὴς δὲ εἰς τὰς Σάρδεις ἦτο Κῦρος ὁ νεότερος, ἀδελφὸς τοῦ Μεγάλου Βασιλέως Ἀρταξέρξου τοῦ Α', ὅστις ἀποβλέπων εἰς τὴν ἐκθρόνισιν τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ ἔχων πρὸς τοῦτο ἀνάγκην στρατοῦ μισθοφορικοῦ, πρὸ πάντων δὲ ἔξ Ἑλλήνων, ἐπωφελήθη τῆς εὐκαιρίας καὶ προσεταιρισθεὶς τὸν Κλέαρχον ἔδωκεν εἰς αὐτὸν πολλὰ χρήματα διὰ νὰ ἐτοιμάσῃ στρατὸν μυστικά. Οὗτος δὲ ἀφοῦ συνέλεξε μισθοφόρους, ἦλθεν εἰς τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον καὶ ἐτυράνησεν ἐκεῖ μέχρι τοῦ 401 π.Χ., μετὰ τὴν πρόφασιν ὅτι διεξάγει πόλεμον κατὰ τῶν πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἑλλησπόντου Θρακῶν διὰ νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν Χερρόνησον ἀπὸ τὰς εἰσβολὰς αὐτῶν, κατ' οὐσίαν ὅμως, διὰ νὰ συγκαλύψῃ οὕτω τὰς πολεμικὰς προπαρασκευὰς τοῦ Κύρου. Ἀλλὰ, τὸ 401 π.Χ., ἐκλήθη μετὰ τὸν στρατὸν του εἰς τὰς Σάρδεις καὶ ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν 13.000 Ἑλλήνων μισθοφόρων τοῦ Κύρου ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγούς Ἑλληνας, καὶ μετὰ 100.000 Μικρασιάτας τῆς σατραπείας του καὶ ἐξεκίνησαν διὰ τὴν Ἄνω Ἀσίαν πρὸς ἐκθρόνισιν τοῦ Ἀρταξέρξου καὶ ἐγκαθίδρυσιν τοῦ Κύρου εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ. Ἡ ἐκστρατεία αὕτη ὀνομάζεται εἰς τὴν Ἱστορίαν *Κύρου Ἀνάβασις*, ἢ *Ἀνάβασις τῶν Μυρῶν Ἑλλήνων*. Περιγράφονται δὲ τὰ γεγονότα τῶν Μυρῶν μέχρι καὶ τῆς ἐπιστροφῆς των ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου Ξενοφῶντος, ὅστις εἶχεν ἀκολουθήσει τούτους διὰ νὰ ἴδῃ νέους τόπους καὶ ἄλλους λαοὺς καὶ κατοπινὴν νὰ γράψῃ περὶ αὐτῶν. Ὡς γνωστὸν δὲ ὁ Ξενοφὼν ὑπῆρξεν ἐκ τῶν διακεκριμένων μαθητῶν τοῦ Σωκράτους. Εἶς τινα δὲ μάχην παρὰ τὰ Κούναξα, πέραν τοῦ ποταμοῦ Τίγρητος, οἱ Μύριοι Ἕλληνες ἐνίκησαν καὶ ἔτρεψαν εἰς φυγὴν τὰ πολυπληθῆ στρατεύματα τοῦ Ἀρταξέρξου, ἀλλ' ὁ Κῦρος,

ἐν τῇ μέτῃ τῆς νίκης, εἰσώρησεν ἀκράτητος κατὰ τῆς σωματοφυλακῆς τοῦ ἀδελφοῦ του διὰ νὰ τὸν φονεύσῃ. Κατὰ τὴν συμπλοκὴν, ἥτις ἐπηκολούθησε ἐφονεύθη ὁ ἴδιος ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων τοῦ Ἀρταξέρξου. Τότε ὁ μέγας βασιλεὺς ἐκάλεσε τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν Ἑλλήνων διὰ νὰ διαπραγματευθῆ συνθήκην μὲ αὐτοὺς περὶ τῆς ἐπανόδου των εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀλλά, μόλις ἔφθασαν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ προσδιορισθὲν μέρος, ἐκυκλώθησαν ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ ἐφονεύθησαν, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Κλέαρχος. Οἱ δὲ Μύριοι, ἀφοῦ διὰ τῆς τοιαύτης ἀπάτης τῶν βαρβάρων ἐστερήθησαν ἀρχηγῶν, ἐξέλεξαν ἀμέσως τὸν μὲν Ξενοφῶντα ὡς ἀρχηγὸν τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς, Χειρίσοφον δὲ τὸν Λακεδαιμόνιον ἀρχηγὸν τῆς ὀπισθοφυλακῆς. Οἱ δύο οὗτοι ᾠδήγησαν τοὺς Μυρίους, διὰ μέσου τῆς Καρδουχίας καὶ Ἀρμενίας εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον, ἐν μέσῳ βαρυτάτου χειμῶνος, πολεμῶντας καὶ πολεμουμένους. Ἀφοῦ δὲ ἔφθασαν εἰς τὴν Τραπεζοῦντα, 8.000 περίπου, ἀπὸ ἐκεῖ, ἐξ αὐτῶν, ἄλλοι μὲν διὰ πλοίων, ἄλλοι δὲ διὰ ξηρᾶς ἀρίχθησαν εἰς τὴν Χρυσούπολιν τοῦ Βοσπόρου, ὅπόθεν διεπεραιώθησαν εἰς τὸ Βυζάντιον, ὅπου καὶ τοὺς παρέλαβεν ὡς μισθοφόρους Σεύθης ὁ Β', υἱὸς τοῦ Μαισάδου, διὰ νὰ τὸν βοηθήσουν νὰ καταλάβῃ τὴν χώραν του, ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἶχεν οὗτος ἐκδιωχθῆ μετὰ τοῦ πατρὸς του. Σεύθης ὁ Β' ἦτο τότε στρατηγὸς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἀμαδόκου βασιλέως τῶν Ὀδρουσῶν.

ΚΕΦ. 76.— ΠΩΣ ΠΕΡΙΠΟΥ ΔΙΗΓΕΙΤΑΙ Ο ΞΕΝΟΦΩΝ ΤΟ ΔΙΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΩΝ ΜΥΡΙΩΝ, 400-399 π.Χ.

«Ὅτε οἱ Μύριοι, ἐρχόμενοι διὰ τῆς παραλίας τοῦ Πόντου, ἔφθασαν εἰς τὴν Χρυσούπολιν (Σκούταρι) ὁ Φαρνάβαζος, σατράπης τῆς Βιθυνίας καὶ Κάτω Φρυγίας, ἐφοβήθη μήπως, ὁ στρατὸς οὗτος, τὸν ὁποῖον ᾠδήγει ὁ Ξενοφῶν καὶ ἄλλοι ἀρχηγοὶ, εἰσβάλῃ ἀπὸ τὴν Χρυσούπολιν εἰς τὰ μεσόγεια καὶ λεηλατήσῃ τὴν χώραν του. Διὰ τοῦτο ἔστειλεν εἰς τὸ Βυζάντιον πρέσβυν πρὸς τὸν ναύαρχον τῶν Λακεδαιμονίων Ἀναξίβιον καὶ τὸν παρεκάλει νὰ διαπεραιώσῃ τοὺς Μυρίους διὰ τῶν πλοίων του εἰς τὸ Βυζάντιον, ὑπέσχετο δὲ ὅτι θὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Ἀναξίβιον πολλά.

Συγχρόνως δὲ καὶ Σεύθης ὁ Θρᾶξ ἔστειλε τὸν πρέσβυν Μηδοσάδην καὶ παρεκάλει τὸν Ξενοφῶντα νὰ διαπεράσῃ τὸ στράτευμα ἐκ Χρυσουπόλεως εἰς Βυζάντιον καὶ ὅτι δὲν θὰ μετανοήσῃ διὰ τὴν προθυμίαν ποῦ θὰ δείξῃ πρὸς τοῦτο. Ὁ δὲ Ξενοφῶν ἀπήντησεν: «Τὸ μὲν στράτευμα θὰ διαβῇ, νὰ μὴ γίνῃ δὲ τίποτε οὔτε πρὸς χάριν μου, οὔτε πρὸς χάριν οὐδενὸς ἄλλου. Ὅποταν δὲ διαβῇ, ἐγὼ μὲν θὰ φύγω ὡς προσφεροθῆ δὲ τότε ὅτι πρέπει πρὸς τοὺς ἀρχηγούς, ποῦ θὰ παραμείνουν μὲ τὸ στράτευμα». Μετὰ δὲ ταῦτα διαβαίνουσι πάντες εἰς τὸ Βυζάντιον. Ταῦτα συνέβαινον κατὰ τὴν ἀνοιξιν τοῦ 400 π.Χ.

Ξενοφῶν ὁ Ἀθηναῖος, ἐπειδὴ ἦτο φίλος ἐκ ξενίας πρὸς τὸν Κλέαν-

δρον, ἀρμοστήν τῆς Σπάρτης ἐν Βυζαντίῳ, ἦλθε καὶ ἐχαιρέτησε τοῦτον, μὲ σκοπὸν νὰ ἐπιστρέψῃ πλέον εἰς Ἀθήνας.

(Ὡς ἐλέχθη ἤδη, ὁ Κλέανδρος εἶχε διαδεχθῆ εἰς τὴν ἀρμοστείαν τοῦ Βυζαντίου τὸν γνωστὸν Κλέαρχον, ὁ ὁποῖος, διὰ τὴν σκληρότητά του, εἶχε παυθῆ καὶ φοβηθεὶς νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Σπάρτην διὰ νὰ ἀπολογηθῆ πρὸς τοὺς Ἐφόρους, εἶχε καταφύγει πρὸς Κύρον τὸν νεώτερον καὶ εἶχεν ὀδηγήσει μετ' αὐτοῦ τοὺς Μυρίους κατὰ τοῦ Ἀρταξέρξου, ὅπου καὶ εὗρον τὸν θάνατον ἀμφοτέρω).

Ὁ Κλέανδρος λοιπόν, λέγει πρὸς τὸν Ξενοφῶντα, ὅτι δὲν πρέπει νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ στράτευμα, διότι θὰ κατηγορηθῆ, ἐφ' ὅσον καὶ τώρα ἀκόμη στρατιῶται τινὲς αὐτὸν αἰτιῶνται, ὅτι δὲν κινεῖ ταχέως τὸ στράτευμα. Ὁ δὲ Ξενοφῶν ἀπήντησεν: «Ἄλλ' ἐγὼ μὲν δὲν εἶμαι ὑπαίτιος τῆς τοιαύτης καταστάσεως· οἱ δὲ στρατιῶται δυσφοροῦν, ἐπειδὴ ἔχουν ἀνάγκην ἐπισιτισμοῦ καὶ δὲν ἔχουν χρήματα νὰ ἀγοράσουν τροφίμα, διὰ τοῦτο καὶ δὲν προθυμοποιοῦνται νὰ ἐξέλθουν τῆς πόλεως». (Σημειωτέον ὅτι οἱ Βυζάντιοι καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν ἐφοβοῦντο, μήπως ὁ στρατὸς λεηλατήσῃ τὴν πόλιν, ὡς ἔστειρημένος τῶν πάντων. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον προσεπάθουν νὰ τοὺς πείσουν νὰ ἐξέλθουν τοῦ Βυζαντίου πρὸς τὴν Θράκην).

Ὁ δὲ Κλέανδρος εἶπε πρὸς τὸν Ξενοφῶντα: «Ἐγὼ σὲ συμβουλεύω νὰ ἐξέλθῃς μαζί τους, προσποιούμενος ὅτι συμπορεύεσαι μετ' αὐτῶν. Ὅπότεν δὲ ὄλον τὸ στράτευμα ἐξέλθῃ, τότε νὰ ἀπαλλαγῆς αὐτῶν καὶ νὰ φύγῃς». Ὁ δὲ Ξενοφῶν εἶπεν: «Ἀλλὰ ταῦτα θὰ τὰ κανονίσωμεν, ἀφοῦ ἔλθωμεν πρὸς τὸν Ἀναξίβιον». Ὁ δὲ Κλέανδρος διέταξεν ἀμέσως νὰ ἐξέλθῃ τὸ στράτευμα. Καὶ κατὰ πρῶτον ἐξῆλθον οἱ στρατηγοὶ καὶ ἔπειτα ὅλοι οἱ ἄλλοι. Καὶ ἀμέσως πάντες εὐρέθησαν ἔξω, πλὴν ὀλίγων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐσκορπισμένοι, ὡς φαίνεται, μέσα εἰς τὴν πόλιν. Ὁ δὲ Ἐτεόνικος, ὁ φρουρὸς τῆς πύλης, ἐστέκετο ἐκεῖ πλησίον διὰ νὰ θέσῃ τὸν μοχλόν, ἅμα ὡς ἐξέλθουν ὅλοι. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος ὁ ναύαρχος, συγκαλέσας τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς, ἔλεγεν εἰς αὐτοὺς ὅτι τὰ τροφίμα θὰ λαμβάνετε ἀπὸ τὰ χωρία τῶν Θρακῶν, ὅπου ὑπάρχουν πολλά. Ἀφοῦ δὲ λάβητε ταῦτα, θὰ πορεύησθε πρὸς τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον. Ἐκεῖ θὰ σᾶς μισθοδοτήσῃ ὁ Κυνίσκος (ὁ ἐν Χερσονήσῳ ἀρμοστής τῆς Σπάρτης). Στρατιῶται δὲ τινες καὶ κάποιοι λοχαγός, ἀκούσαντες ὅτι θὰ ἀποσταλῶσιν εἰς τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον, ἀνήγγειλαν ταῦτα εἰς τὸ στράτευμα. Οἱ δὲ στρατηγοὶ ἠρώτων νὰ μάθουν περὶ τοῦ Σεύθου, ἂν ἦτο φίλος ἢ ἐχθρὸς καὶ ἂν πρέπη νὰ πορεύωνται διὰ μέσου τοῦ Ἱεροῦ Ὄρους τῆς Θράκης (δηλαδὴ παραλιακῶς) ἢ κυκλοτερῶς, διὰ μέσου τῆς ὑπαίθρου Θράκης (ὅτε θὰ διήρχοντο κατ' ἀνάγκην ἀπὸ τὴν χώραν τοῦ Σεύθου καὶ Ἀμαδόκου καὶ συνεπῶς θὰ ἔπρεπε νὰ ἤξεύρουν, ἂν οἱ Θραῖκες θὰ ἦσαν φίλοι των ἢ ἐχθροὶ των). Ἐνῶ δὲ ταῦτα συνεζήτουν οἱ στρατηγοί, οἱ στρατιῶται, ὑποπτεύσαντες ὅτι προσπαθοῦν νὰ τοὺς ἐξαπα-

τήσουν καὶ νὰ τοὺς ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὸ Βυζάντιον, ἀρπάζουν τὰ ὄπλα καὶ τρέχουν δρομαίως, διὰ νὰ εἰσέλθουν ἐκ νέου εἰς τὴν πόλιν. Ὁ δὲ Ἐτεόνικος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ἅμα ὡς εἶδον τοὺς στρατιώτας ὀπλισμένους νὰ τρέχουν πρὸς τὰς πείλας τοῦ τείχους, κλείουν αὐτὰς καὶ θέτουν τὸν μοχλόν. Οἱ δὲ στρατιῶται ἐκτύπων τὰς πύλας ἔξωθεν καὶ παρεπονοῦντο ὅτι τοὺς ἀδικοῦν πολὺ καθότι τοὺς ἄφινον ἔξω εἰς τὴν διάθεσιν ἐχθρῶν, καὶ ὅτι θὰ παραβιάσουν τὰς πύλας, ἐὰν δὲν τοὺς ἀνοίξουν οἰκειοθελῶς. Ἄλλοι δὲ ἔξ' αὐτῶν πού ἔτρεχον πρὸς τὴν παραλίαν καὶ πλησίον τοῦ προβλήτος τοῦ λιμένος, διὰ τοῦ τείχους, πηδῶσιν ἀπὸ ἐπάνω εἰς τὴν πόλιν. Ἄλλοι δὲ στρατιῶται, πού ἔτυχε νὰ εὐρίσκωνται μέσα εἰς τὴν πόλιν, ἅμα ὡς εἶδον τὰ συμβαίνοντα εἰς τὰς πύλας, ἀφοῦ ἔκοψαν μὲ ἀξίνας τὰ κλειθρα, ἤνοιξαν αὐτάς. Οἱ δὲ ἔξω εἰσώρησαν μέσα.

Ὁ δὲ Ξενοφών, ἅμα ὡς ἀντελήφθη τὰ συμβαίνοντα, ἐφοβήθη, μήπως τὸ στράτευμα τραπῇ εἰς ἀρπαγὴν καὶ προξενήσῃ ἀθεοράευστα κακὰ εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς στρατιώτας. Τρέχει λοιπὸν καὶ εἰσέρχεται μέσα διὰ τῶν πυλῶν μὲ τὸ πολὺ στράτευμα. Οἱ δὲ Βυζάντιοι, μόλις εἶδον ὅτι τὸ στράτευμα εἰσῆρχετο διὰ τῆς βίας, ἔφυγον ἐκ τῆς ἀγορᾶς, καταφυγόντες ἄλλοι μὲν μέσα εἰς πλοῖα, ἄλλοι μέσα εἰς τὰς οἰκίας των, ἄλλοι ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν, ἄλλοι δὲ ἔσυρον τὰ πλοῖα μέσα εἰς τὴν θάλασσαν, διὰ νὰ σωθοῦν μέσα εἰς αὐτά. Πάντες δὲ ἐνόμιζον ὅτι εἶνε χαμένοι, διότι ἡ πόλις εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ τῶν Μυρίων. Ὁ δὲ Ἐτεόνικος φεύγει καὶ κρύπτεται καὶ οὗτος εἰς μίαν ἄκραν. Ὁ Ἀναξίβιος ἀφ' ἑτέρου, τρέξας πρὸς τὴν παραλίαν, ἐπιβιβάζεται ἐπὶ ἀλιευτικοῦ σκάφους καὶ πλέει περὶ τὴν Ἀκρόπολιν τοῦ Βυζαντίου, ἀμέσως δὲ στέλλει καὶ προσκαλεῖ φρουροὺς ἀπὸ τὴν Χαλκηδὸνα (Καδῆκιοῖ), ἐφ' ὅσον ἡ φρουρὰ πού ὑπῆρχεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, δὲν ἐνομιζέτο ἱκανὴ νὰ συγκρατήσῃ τοὺς εἰσβαλόντας. Οἱ δὲ στρατιῶται, ἅμα ὡς εἶδον τὸν Ξενοφῶντα, παρακαλοῦν αὐτὸν πολλοὶ καὶ λέγουν: «Τώρα εἰς σὲ εἶνε δυνατὸν, ὦ Ξενοφών, νὰ φανῆς ὅτι εἶσαι ἄνδρας. Διότι ἔχεις εἰς τὴν ἐξουσίαν σου τὴν πόλιν, ἔχεις πλοῖα, ἔχεις χορήματα, ἔχεις τόσους στρατιώτας. Τώρα, ἐὰν θέλῃς καὶ ἡμᾶς ἡμπορεῖς νὰ ὠφελήσῃς καὶ ἡμεῖς θὰ σὲ ἀναδείξωμεν μέγα». (Ταῦτα λέγοντες, ἐννοοῦσαν νὰ τεθῆ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν ὁ Ξενοφών καὶ νὰ κρατήσῃ τὸ Βυζάντιον εἰς τὴν ἐξουσίαν των). Οὗτος δὲ ἀπεκρίθη: «Βεβαίως, καλῶς λέγετε καὶ ἐγὼ θὰ κάμω ταῦτα. Ἐὰν δὲ ἐπιθυμῆτε νὰ γίνουν αὐτά, πού λέγετε, τακτοποιήσατε τοὺς ὀπλίτας, ὅσον τὸ δυνατὸν τάχιστα». Λέγων δὲ ταῦτα, προσεπάθει νὰ τοὺς καθησυχάσῃ. Οὗτοι δὲ μόνον τοὺς συντασσόμενοι, ἐντὸς ὀλίγου καὶ οἱ ὀπλίται ἔγιναν ἕως πενήκοντα καὶ οἱ Πελτασταὶ προσέτρεξαν καὶ παρετάχθησαν εἰς ἓνα ἕκαστον ἀπὸ τὰ δύο κέρατα.

Ἀφοῦ δὲ ἐτέθησαν εἰς τάξιν οἱ ὀπλίται καὶ καθησυχάσαν, συγκαλεῖ ὁ Ξενοφών τὸ στράτευμα καὶ λέγει τὰ ἑξῆς:

«Καθόλου δὲν παραξενεύομαι, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, διότι ὀργίζεσθε καὶ διότι νομίζετε ὅτι ὑποφέρετε ἑξαπατάμενοι. Ἐὰν δέ, παρασυρόμενοι ὑπὸ τοῦ θυμοῦ, θελήσωμεν νὰ τιμωρήσωμεν τοὺς παρευρισκομένους Λακεδαιμονίους διὰ τὴν ἑξαπάτησιν, καὶ τὴν πόλιν χωρὶς αἰτίαν διαρπάσωμεν, σκεφθῆτε καλὰ τί θὰ προκύψῃ ἀπὸ τὴν τοιαύτην συμπεριφορὰν μας. Κατὰ πρῶτον θὰ φανῶμεν ἀποδεδειγμένοι ἐχθροὶ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς συμμάχους των. Ὅποιον δὲ θὰ εἶνε τὸ ἀποτέλεσμα, εἶνε δυνατὸν νὰ τὸ συμπεράνωμεν, ἐὰν ἐνθυμηθῶμεν τὰ ἕως τώρα γινόμενα. Διότι, ἡμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι, ὅταν εἰσῆλθομεν εἰς τὸν πόλεμον πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς συμμάχους των, εἴχομεν ἄνω τῶν 400 τριήρων. Ὑπῆρχον δὲ πολλὰ χρήματα καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἐκ τῶν κατ' ἔτος φόρων τῶν πόλεων, ἄνω τῶν 1000 ταλάντων. Κατεῖχομεν δὲ ὅλας τὰς νήσους καὶ τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις ἐπὶ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης, καὶ αὐτὸ τὸ Βυζάντιον, εἰς τὸ ὅποιον τώρα εὐρισκόμεθα. Ἀλλὰ κατεπολεμήθημεν τόσον, ὥστε ἠναγκάσθημεν νὰ ὑποταχθῶμεν, ὅπως ὅλοι γνωρίζετε. Τώρα δέ, πού οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶνε κύριοι πάντων, καὶ ἔχουν συμμάχους καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους, τί νομίζετε ὅτι ἠμποροῦμεν νὰ πάθωμεν; καὶ μάλιστα, ἐνῶ ὁ Τισσαφέρνης καὶ ὁ Φαρνάβαζος εἶνε ἐχθροὶ μας καὶ ἰσχυροὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ Μεγ. Βασιλέως, τοῦ ὁποίου τὴν ἐξουσίαν εἴχομεν ἔλθει νὰ ἀφαιρέσωμεν; Ἐνῶ δὲ ὅλα ἔτσι εἶνε, ποῖος εἶνε τόσον παρὰ φρων, ὥστε νὰ νομίζῃ ὅτι θὰ ὑπερισχύσωμεν; Ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν, ἃς μὴ ἔχομεν τόσον πείσμα, διὰ νὰ μὴ χαθῶμεν ἀτίμως, ἀφοῦ γίνωμεν ἐχθροὶ πρὸς τοὺς πατέρας μας, πρὸς τοὺς φίλους καὶ συγγενεῖς μας. Διότι ὅλοι κατοικοῦν εἰς τὰς πόλεις πού θὰ ἐπιστρατευθοῦν ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἐναντίον μας, ἐν ἀνάγκῃ. Καὶ πολὺ δικαίως. Διότι ἐνῶ οὐδεμίαν πόλιν βάρβαρον κατεστρέψαμεν, ἐρχόμεθα νὰ καταστρέψωμεν τὴν Ἑλληνικὴν πόλιν, εἰς τὴν ὁποίαν κατὰ πρῶτον εἰσῆλθομεν. Ἐγὼ μὲν εὐχομαι τώρα τουλάχιστον, πρὶν νὰ ἴδω ὅλα αὐτὰ νὰ ἀποθάνω. Εἰς σὰς δὲ συμβουλεύω, ἀφοῦ εἴμεθα Ἕλληνες, νὰ ὑπακούωμεν εἰς τοὺς προεξάρχοντας τῶν Ἑλλήνων καὶ νὰ προσπαθῆσωμεν νὰ ἐπιτύχωμεν τὰ δίκαιά μας. Καὶ τώρα νὰ στείλωμεν εἰς τὸν Ἀναξίβιον καὶ νὰ τὸν πείσωμεν, ὅτι ἡμεῖς εἰσῆλθομεν εἰς τὴν πόλιν χωρὶς νὰ ἔχομεν σκοπὸν νὰ βλάψωμεν, ἀλλὰ διὰ νὰ ἠμπορέσωμεν νὰ ἐπιτύχωμεν ἀπὸ σὰς εὐεργεσίαν τινά. Εἰ δὲ μὴ νὰ φανερώσωμεν εἰς σὰς, ὅτι θὰ ἐξέλθωμεν ἀπὸ τὴν πόλιν, ὄχι ἑξαπατάμενοι, ἀλλὰ καταπειθόμενοι».

Ταῦτα ἐφάνησαν καλὰ καὶ ἀπέστειλαν τὸν Ἥλειον Ἰερώνυμον, τὸν Ἀρκάδα Εὐρύλοχον καὶ τὸν Ἀχαιοὺν Φιλήσιον, διὰ νὰ τὰ εἴπουν πρὸς τὸν Ἀναξίβιον.

Ἐνῶ δὲ ἐκάθητο οἱ στρατιῶται, ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς ὁ Θηβαῖος Κοιρατάδης. Οὗτος ἦτο ἐπαγγελματίας στρατηγὸς καὶ περιήροχετο τὰς πόλεις, διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ ἐπὶ μισθῷ, ἐὰν πόλις τις εἶχεν ἀνάγκην στρατηγοῦ. Λέ-

γει λοιπόν πρὸς αὐτούς, ὅτι ἦτο ἕτοιμος νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ εἰς τὸ Δέλτα τῆς Θράκης, ὅπου θὰ λάβουν πολλὰ ἀγαθὰ καὶ ὅτι θὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς καὶ τροφὰς καὶ ποτά.

Συγχρόνως, ἐπέστρεψαν καὶ οἱ ἀποσταλέντες πρὸς τὸν Ἀναξίβιον καὶ ἔλεγον ὅτι ὁ Ἀναξίβιος ὑπέσχετο, ὅτι θὰ πράξῃ δι' αὐτοὺς ὅ,τι καλὸν ἠμπορεῖ, ἐὰν πείθωνται, καὶ ὅτι δὲν θὰ μετανοήσουν δι' αὐτό. Οἱ δὲ στρατιῶται, ἀφοῦ ἤκουσαν τὸν Κοιρατάδην καὶ τοὺς ἀπεσταλμένους των, πείθονται καὶ δέχονται τὴν στρατηγίαν τοῦ Κοιρατάδου καὶ ἐξέρχονται ἀπὸ τὸ τεῖχος. Καὶ ὁ μὲν Κοιρατάδης συμφωνεῖ νὰ ἐπανέλθῃ τὴν ἐπομένην καὶ νὰ κοιμῆσθαι ἱερεῖα καὶ μάντις καὶ τροφὰς καὶ ποτά. Ἀφοῦ δὲ εἶχον ἐξέλθει, ὁ Ἀναξίβιος ἔκλεισε τὰς πύλας καὶ διεκήρυξεν ὅτι, ὅστις θὰ εὑρεθῇ μέσα εἰς τὴν πόλιν θὰ πωληθῇ ὡς δοῦλος.

Τὴν δὲ ἐπομένην ἡμέραν ἦλθε μὲν ὁ Κοιρατάδης καὶ ἐκόμισε τροφίμα καὶ ποτά καὶ ἠτοιμάσθη νὰ θυσιάσῃ, διὰ νὰ γίνουσι σπονδαί. Ἀλλά, εἶπον εἰς αὐτόν, νὰ μὴ θυσιάσῃ, διότι δὲν θὰ ἀκολουθήσουν οἱ στρατιῶται, ἐὰν δὲν δώσῃ πρῶτον τὰ τροφίμα εἰς αὐτούς. Ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶχεν ὅσα ἐχρειάζοντο διὰ τὸ στράτευμα, ἔλαβεν ὀπίσω τὰ ἱερεῖα καὶ ἀπῆλθεν, ἀρνούμενος τὴν στρατηγίαν.

Ὁ δὲ Ξενοφὼν τότε παρεκάλεσε τὸν ἀρμοστὴν Κλεάνδρον καὶ ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὴν πόλιν διὰ νὰ ἀπέλθῃ ἐκεῖθεν εἰς Ἀθήνας.

Ὁ δὲ Νέων ὁ Ἀσιναῖος καὶ Φρυνίσκος ὁ Ἀχαιοὺς καὶ Φιλήσιος καὶ Ξανθοκλῆς Ἀχαιοί, καὶ Τιμασίων ὁ Δαρδανεύς καὶ Κλεάνωρ ὁ Ἀρκάς, ἔμειναν μὲ τὸ στράτευμα καὶ προχωρήσαντες εἰς τὰς κόμας τῶν Θρακῶν ἐστρατοπέδευσαν. Καὶ ὁ μὲν Κλεάνωρ καὶ Φρυνίσκος ἤθελον νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στρατὸν πρὸς τὸν Σεύθην, διότι εἰς μὲν τὸν ἕνα ἐχάρισεν ἵππον, εἰς δὲ τὸν ἕτερον γυναῖκα. Ὁ Νέων ὁμῶς, ἤθελε νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στρατὸν πρὸς τὴν Χερρόνησον, διότι ἠλπίζεν, ὅτι ἐκεῖ θὰ ἐλάμβανεν αὐτὸς τὴν ἀρχηγίαν, ὡς Λακεδαιμόνιος, μὲ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ ἀρμοστοῦ τῆς Χερρονήσου, τοῦ Λακεδαιμονίου Κυνίσκου. Τιμασίων δὲ ὁ Δαρδαχεὺς ἤθελε νὰ διαπεράσῃ εἰς Μ. Ἀσίαν, διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του.

Ἐπειδὴ δὲ ἐπερνοῦσε ὁ καιρὸς ἀνωφελῶς, πολλοὶ στρατιῶται, παραδίδοντες τὰ ὄπλα, ἀνεχώρουν ἄλλοι μὲ πλοῖα καὶ ἄλλοι εἰσῆρχοντο εἰς τὰς πόλεις καὶ ἀνεμιγνύοντο μὲ τὸ πλῆθος. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος ἔχαιρε, διότι ἤκουεν ὅτι τὸ στράτευμα ἤρχισε νὰ διαλύηται, διότι τοῦτο θὰ ἦτο περισσότερον ἀρεστὸν εἰς τὸν Φαρνάβαζον, παρὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἠλπίζε πολλὰ χρήματα νὰ λάβῃ.

Ἐνῶ δὲ ὁ Ἀναξίβιος, ναύαρχος ὢν, ἀνεχώρησεν ἐκ Βυζαντίου εἰς Κύζικον, τὸν συνήτησεν ὁ νεοδιορισθεὶς ἀρμοστὴς τοῦ Βυζαντίου Ἀρίσταρχος, διάδοχος τοῦ Κλεάνδρου. Ὁ Ἀρίσταρχος ἀναφέρει εἰς τὸν Ἀναξίβιον, ὅτι διωρίσθη ἄλλος ναύαρχος ἀντ' αὐτοῦ, ὁ Πῶλος, ὅστις ἐκ Πελοποννήσου φθάνει ὅσον οὐπω εἰς τὸν Ἑλλήσποντον διὰ νὰ διαδεχθῇ τὸν Ἀναξί-

βιον. Ὁ δὲ Ξενοφών, ὁ ὁποῖος εἶχε φύγει μὲ τὸν Κλέανδρον, ἔφθασεν εἰς Πάριον (Καμάρες), ὅπου συνητηθήθη μὲ τὸν Ἀναξίβιον. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος εἶχε στείλει πρὸς τὸν Φαρνάβαζον, σατραπὴν τῆς Βιθυνίας καὶ τῆς παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον Μικρᾶς ἢ Κάτω Φουγίας καὶ ἐζήτηε τὰ ὑποσχεθέντα διὰ τὴν διάλυσιν τοῦ στρατοῦ τῶν Μυρίων. Ἄλλ' ὁ Φαρνάβαζος, μαθὼν ὅτι ὁ Ἀναξίβιος ἦτο παυμένος ἐκ τῆς ναυαρχίας, αὐτὸν μὲν τὸν παρημέλησεν, χωρὶς νὰ τοῦ δώσῃ τὰ ὑποσχημένα, ἤρχισε δὲ νὰ κολακεύῃ τὸν ἀρμοστήν τοῦ Βυζαντίου Ἀρίσταρχον διὰ νὰ ἔχῃ αὐτὸν μὲ τὸ μέρος του. Ὁ Ἀναξίβιος τότε, διὰ νὰ ἐκφοβίσῃ τὸν Φαρνάβαζον, δίδει εἰς τὸν Ξενοφῶντα πλοῖον τριακόντορον (μὲ 30 κώπας), διὰ νὰ πλεύσῃ τάχιστα εἰς τὴν Πέρινθον τῆς Θράκης καὶ ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Περινθίους καὶ ἄνθρωπον ἔμπιστόν του διὰ νὰ τοὺς εἴπῃ ἐκ μέρους του νὰ βοηθήσουν τὸν Ξενοφῶντα νὰ συναθροίσῃ ὅσους δυνηθῇ στρατιῶτας ἐκ τῶν Μυρίων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν διεσκοπισμένοι. Οἱ στρατιῶται, ὅσοι εὐρέθησαν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, μὲ πολλὴν χαρὰν ἐδέχθησαν τὸν Ξενοφῶντα, διὰ νὰ τοὺς διαπεραιώσῃ ἐκ Θράκης εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν. Ὁ Σεύθης ὅμως, ἀκούσας ὅτι εἶχεν ἔλθει ὁ Ξενοφών, ἔστειλεν τὸν Μηδοσάδην πάλιν καὶ παρεκάλει νὰ ὀδηγήσῃ οὗτος πρὸς αὐτὸν τὸ στράτευμα. Ὁ Ξενοφών τότε ἀπήντησεν ὅτι τοῦτο δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ. Καὶ ὁ μὲν Μηδοσάδης ἀνεχώρησεν ἄπρακτος, ὁ δὲ στρατὸς τοῦ Ξενοφῶντος ἐστρατοπέδευσε πλησίον τοῦ τείχους τῆς Περίνθου. Νέων δὲ ὁ Ἀσιναιῖος, ἔχων ἕως 800, ἐστρατοπέδευσε χωριστά.

Καὶ ἐνῶ ὁ Ξενοφών ἠσχολεῖτο πρὸς ἐξεύρεσιν πλοίων, διὰ νὰ μεταφέρῃ τὸν στρατὸν εἰς τὴν Ἀσίαν, ἦλθεν ὁ Ἀρίσταρχος ἐκ Βυζαντίου εἰς Πέρινθον μὲ δύο τριήρεις. Οὗτος, ἐπειδὴ εἶχεν ἐξαγορασθῆ ἀπὸ τὸν Φαρνάβαζον, εἶπεν εἰς τὸν Ξενοφῶντα νὰ μὴ μεταφέρῃ τὸ στράτευμα εἰς Ἀσίαν. Ὁ δὲ Ξενοφών, εἶπεν ὅτι ὁ Ἀναξίβιος εἶχε διατάξει τοῦτον νὰ πράξῃ ταῦτα. Ἄλλ' ὁ Ἀρίσταρχος ἀπήντησεν ὅτι «ὁ μὲν Ἀναξίβιος δὲν εἶνε πλέον ναύαρχος, ἐγὼ δὲ εἶμαι ἀρμοστής. Καὶ κάθε πλοῖον ποῦ θὰ συλλάβω μὲ στρατιῶτας σου, θὰ τὸ βυθίσω».

Τὴν δὲ ἐπομένην ἡμέραν προσεκάλεσεν ὁ Ἀρίσταρχος τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς τοῦ στρατεύματος διὰ νὰ τοὺς καθοδηγήσῃ.

Καὶ ἐνῶ ἔμελλον νὰ εἰσέλθουν ἐντὸς τῆς πόλεως διὰ τῆς πύλης τοῦ τείχους, κάποιος διεμήνυσε μυστικὰ εἰς τὸν Ξενοφῶντα, ὅτι ἅμα ὡς εἰσέλθῃ, οὗτος μέλλει νὰ συλληφθῇ ὑπὸ ἀνθρώπων τοῦ Ἀριστάρχου καί, ἢ ἐκεῖ θὰ πάθῃ τι, ἢ θὰ παραδοθῇ εἰς τὸν Φαρνάβαζον. Ὁ Ξενοφών, λαβὼν τὴν πληροφορίαν ταύτην, τοὺς μὲν ἄλλους προέπεμψεν, αὐτὸς δὲ ἔφυγε διὰ νὰ προσφύγῃ θυσίαν. Καὶ ἀπελθὼν ἐθυσίαζε διὰ νὰ ἴδῃ, ἐὰν οἱ θεοὶ ἤθελον νὰ ὀδηγήσῃ τὸ στράτευμα πρὸς τὸν Σεύθην, διότι διέβλεπεν ὅτι δὲν ἦτο ἀσφαλὲς νὰ διαβῇ εἰς Ἀσίαν, ἐφ' ὅσον ὁ Ἀρίσταρχος διέθετε τριήρεις πρὸς καταδίωξίν των. Ἄλλ' οὔτε καὶ πρὸς τὴν Χερρόνησον ἠθέλε νὰ πορευθῆ, ὅπου καὶ

ἐκεῖνος θὰ περιορίζετο καὶ θὰ ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν ἐκεῖ ἄρμοστήν, ἀλλὰ καὶ τὸ στράτευμα θὰ ἐστερεῖτο πολλῶν πραγμάτων. Οἱ δὲ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί, ἐπιστρέψαντες ἀπὸ τὸν Ἀρίσταρχον, εἶχον ὑποψίας ὅτι κάποια ἐπιβουλὴ ἐξυφαίνετο ὑπὸ τοῦ Ἀριστάρχου ἐναντίον των.

Ὁ Ξενοφὼν τότε, παραλαβὸν Πολυκράτην τὸν Ἀθηναῖον, λοχαγόν, καὶ ἐξ ἐκάστου τῶν στρατηγῶν ἀνὰ ἓνα ἄνδρα πιστόν, (πλὴν τοῦ Λάκωνος Νέωνος) ἀνεχώρησε διὰ τὸ στρατόπεδον τοῦ Σεύθου, τὸ ὁποῖον ἀπεῖχεν ἐξήκοντα στάδια (6—9 χιλιόμετρα). Ὅτε δὲ συνήντησε τοὺς νυκτοφύλακας τῶν Θρακῶν, στέλλει τὸν διερμηνέα του διὰ νὰ εἴπῃ πρὸς αὐτοὺς νὰ ἀναγγείλωσι πρὸς τὸν Σεύθην, ὅτι ὁ Ξενοφὼν ἦλθε καὶ ὅτι θέλει νὰ μιλήσῃ πρὸς αὐτόν. Οὗτοι δὲ ἠρώτησαν, ἂν οὗτος εἶνε ὁ Ἀθηναῖος Ξενοφὼν, πὺ εἶνε μὲ τὸ στράτευμα. Καὶ λαβόντες ἀπάντησιν ὅτι εἶνε ὁ ἴδιος, ἠγέθησαν καὶ ἔτρεξαν δρομαίως. Μετ' ὀλίγον ἐπέστρεψαν φέροντες μαζί ἕως διακοσίους πελταστὰς καὶ παραλαβόντες τὸν Ξενοφῶντα καὶ τοὺς συντρόφους τους, τοὺς ᾠδήγησαν πρὸς τὸν Σεύθην. Οὗτος δὲ ὁ Σεύθης εὗρίσκετο ἐντὸς περικεχωρακωμένου στρατοπέδου, πέριξ τοῦ ὁποῖου ἐστάθμευον ἵπποι μὲ χαλινούς ἔτοιμοι. Διότι, ἐκ φόβου, τὴν μὲν ἡμέραν ἔβασκον τοὺς ἵππους, τὴν δὲ νύκτα εὗρίσκοντο ἐν ἐπιφυλακῇ, ἐφ' ὅσον ὁ πρόγονος τοῦ Σεύθου Τήρης (ὁ πατὴρ τοῦ Σιτάλκῳ) εἰς αὐτὸν τὸν τόπον, μολονότι εἶχε πολὺ στράτευμα, εἶχε καταστραφῆ ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς χώρας ταύτης καὶ τὰ σκευοφόρα του τὰ εἶχε χάσει. Ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ Θυνοί, οἱ ὁποῖοι ἐφημίζοντο ὡς πολεμικώτατοι κατὰ τὰς νύκτας. Ἄμα ὡς εἰσῆλθον λοιπόν, ἐχαιρέτησαν ἀλλήλους καὶ κατὰ τὸ Θρακικὸν ἔθιμον ἠγειραν προπόσεις, πίνοντες οἶνον ἀπὸ κέρατα. (Κέρατα = κύπελλα, ἐκ κεράτων βοῶν, ἢ κεράμων εἰς σχῆμα κεράτων). Παρίστατο δὲ καὶ ὁ Μηδοσάδης ὁ πρεσβευτής.

Ὁ δὲ Ξενοφὼν, ἀφοῦ ὑπέμνησεν εἰς τὸν Σεύθην, ὅτι, ὁ Μηδοσάδης ἐπανελημμένως, καὶ ὅτε ἦτο ἐν Χαλκηδόνι ἀκόμη καὶ ὅταν ἦλθεν ἐκ Παρίου, εἶχε παρακαλέσει αὐτὸν νὰ ὀδηγήσῃ τὸ στράτευμα πρὸς τὸν Σεύθην, εἶπεν: «Ἴδου λοιπὸν τώρα ἦλθα καὶ ἐγὼ καὶ οὗτος ὁ Φρουνίσκος, εἰς ἐκ τῶν στρατηγῶν, καὶ ὁ Πολυκράτης ἀπ' ἐδῶ, εἰς ἐκ τῶν λοχαγῶν. Καὶ ἔξω εἶνε καὶ ἄλλοι ἀπεσταλμένοι ἐκ μέρους τῶν ἄλλων στρατηγῶν, πλὴν Νέωνος τοῦ Λάκωνος. Ἐὰν λοιπὸν θέλῃς ἢ πράξῃς νὰ εἶνε πιστοτέρα, κάλεσον καὶ ἐκεῖνους. Σὺ δέ, ὦ Πολυκράτη, εἰπὲ εἰς τοὺς ἔξω, ἀφοῦ ἀφήσουν τὰ ὄπλα καὶ σὺ τὴν μάχαιραν, νὰ εἰσέλθῃτε». Ἀκούσας ταῦτα ὁ Σεύθης εἶπεν ὅτι πρὸς οὐδένα Ἀθηναῖον θέλει φανῆ ἄπιστος· διότι καὶ συγγενεῖς πιστεύει ὅτι εἶνε αὐτοὶ καὶ εὐνοϊκοὺς φίλους τοὺς θεωρεῖ. Μετὰ ταῦτα δέ, ἀφοῦ εἰσῆλθον, ὅσοι ἔπρεπε, ἠρώτησεν ὁ Ξενοφὼν τὸν Σεύθην, εἰς τί εἶχεν ἀνάγκην νὰ μεταχειρισθῇ τὸν στρατόν; οὗτος δὲ ἀπήντησεν ὡς ἐξῆς: «Ἐγὼ εἶμαι υἱὸς τοῦ Μαισάδου, ὁ ὁποῖος ἐξουσίαζε τοὺς Μελανδίτας, Θυνοὺς καὶ Τρανίφας. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐπιβολὴ τῶν Ὀδρουσῶν εἶχεν ἐξασθενή-

σει, ὁ πατήρ μου ἔχασε τὴν ἀρχήν. Καὶ αὐτὸς μὲν ἀπέθανεν. Ἐγὼ δὲ ἐμεγάλωσα ὄρφανὸς πλησίον τοῦ Μηδόκου, τοῦ νῦν βασιλέως. Ἄμα δὲ ὡς ἔγινα νεανίσκος, δὲν ἤμπορουσα νὰ ζῶ, σιτιζόμενος εἰς ξένην τράπεζα καὶ παρεκάλεσα τὸν θεῖον μου Ἀμάδοκον νὰ μοὶ δώσῃ ὄσους ἄνδρας ἢμπορεῖ, ἵνα καὶ αὐτούς, πού μᾶς ἐδίωξαν νὰ βλάπτω καὶ νὰ μὴν περιμένω ὡσὰν σκύλος ἀπὸ ξένο τραπέζι. Μοὶ ἔδωκε, λοιπόν, ὁ βασιλεὺς καὶ τοὺς ἄνδρας καὶ τοὺς ἵππους, τοὺς ὁποίους θὰ ἴδῃτε μόλις ἐξημερώσῃ. Καὶ τώρα, ἐγὼ ζῶ μὲ αὐτούς, ληστεύων τὴν πατρικὴν μου χώραν. Ἐάν, λοιπόν, σεῖς μὲ βοηθήσητε, νομίζω ὅτι μὲ τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν, θὰ καταλάβω τὴν ἐξουσίαν. Ταῦτα εἶνε ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὁποῖα σᾶς χρειάζομαι».

«Λέγε λοιπόν—εἶπε ὁ Ξενοφών—τί θὰ δώσης εἰς τὸ στράτευμα καὶ εἰς τοὺς λοχαγοὺς καὶ στρατηγούς, ἔὰν σὲ ὑπηρετήσωμεν, διὰ νὰ τὸ ἀναγγέλωμεν». Οὗτος δὲ ὑπεσχέθη εἰς ἕκαστον στρατιώτην νὰ δίδῃ ἓνα Κυζικηνὸν (νόμισμα τῆς Κυζίκου ἐκ μίγματος χρυσοῦ καὶ ἀργύρου βάρους 16 γραμμαρίων, ἰσοδυναμοῦν μὲ 3—4 λίρας χρυσαῖς. Ἀπὸ τὴν μίαν ὄψιν ἔφερον ἰχθυῖν καὶ ἀπὸ τὴν ἐτέραν τετραγώνον κοῖλον), εἰς δὲ τὸν λοχαγὸν τὸ διπλάσιον καὶ εἰς τὸν στρατηγὸν τετραπλάσιον, ὡς καὶ γῆν ὄσσην θέλουν καὶ ζεύγη βοῶν καὶ χωρίον παραλιακὸν τετειχισμένον. Ὁ δὲ Ξενοφών ἠρώτησεν: «Ἐάν, προσπαθοῦντες νὰ κατορθώσωμεν ταῦτα, δὲν ἠμπορέσωμεν, καὶ ἔὰν ὑπάρχῃ φόβος νὰ περιπέσωμεν εἰς τὴν δυσμένειαν τῶν Λακεδαιμονίων, θὰ δεχθῆς νὰ παραμείνωμεν εἰς τὴν χώραν σου, ὅσοι θελήσωμεν;» Ὁ δὲ Σεύθης εἶπεν: «Ὅχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀδελφοὺς θὰ σᾶς θεωρήσω καὶ μετόχους πάντων τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀποκτήσωμεν. Εἰς σὲ δέ, ὦ Ξενοφών, θὰ δώσω καὶ μίαν κόρην, καὶ ἂν ἔχῃς θυγατέρα, θὰ τὴν ἀγοράσω κατὰ τὸν Θρακικὸν νόμον· καὶ τὴν *Βισάνθην* θὰ δώσω ὡς κατοικίαν σου, ἢ ὁποῖα εἶνε κάλλιστον δι' ἐμὲ παραλιακὸν χωρίον».

Ἀφοῦ ἤκουσαν ταῦτα, ἀνῆλλαξαν χειραψίας διὰ τῆς δεξιᾶς μετὰ τῶν Θρακῶν (σημεῖον τελειωτικῆς συμφωνίας), ἀνεχώρησαν καὶ περὶ τὰ χαράματα ἦλθον εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων καὶ ἕκαστος ἔλεγε ταῦτα εἰς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτόν.

Ἄμα ὡς ἐξημέρωσεν ὅμως, ἦλθεν ὁ Ἀρίσταρχος, ὁ ἀρμοστής τοῦ Βυζαντίου καὶ ἐκάλεσε τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς. Ἄλλ' οὗτοι ἀπεφάσισαν νὰ ἀφήσουν κατὰ μέρος τὴν ὁδόν, πού ὑπεδείκνυν εἰς αὐτούς· διότι ἤθελε νὰ τοὺς στείλῃ διὰ τοῦ Ἴερού Ὄρους εἰς τὴν Χερρόνησον καὶ ἀπεσύρθησαν πάντες νὰ σκεφθοῦν περὶ τοῦ πρακτέου. Ἐγερωθεὶς δὲ ὁ Ξενοφών εἶπεν, ὅτι ὁ Ἀρίσταρχος δὲν ἐπιτρέπει νὰ εἰσέλθωμεν εἰς πλοῖα διότι τότε θὰ μᾶς καταδιώξῃ. Ὁ Σεύθης ὅμως λέγει ὅτι, ἂν ὑπάγωμεν πρὸς ἐκεῖνον θὰ μᾶς εὐεργετήσῃ ποικιλοτρόπως. Εἰς ἐμὲ δὲ φαίνεται καλὸν νὰ ὑπάγωμεν πρὸς τὸν Σεύθην· ἐφ' ὅσον τώρα οὔτε χρυσὸν οὔτε ἀργυρον ἔχομεν διὰ νὰ ἀγοράζωμεν τρόφιμα, οὔτε μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ τὰ λαμβάνωμεν ἄνευ χρημά-

των. Καί ὅστις ἐγκρίνει ταῦτα πού λέγω, ἄς σηκώσῃ τὸ χέρι. Ὑψωσαν ὅλοι τὸ χέρι. Τώρα λοιπόν, εἶπε, συσχευάσατε τὰ πράγματα, καί ὅταν δοθῇ τὸ σύνθημα τῆς ἀναχωρήσεως, ἕκαστος ἄς ἀκολουθῇ τὸν προηγούμενόν του. Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ ἐδόθη τὸ σύνθημα, ὁ μὲν Ξενοφών προηγεῖτο, οὗτοι δὲ ἠκολούθουν.

Ὁ δὲ Νέων καί τινες ἀνθρώποι τοῦ Ἀριστάρχου τοὺς ἀπέτρεπον νὰ ἀκολουθοῦν· ἀλλ' οὗτοι δὲν ὑπήκουσαν εἰς αὐτούς. Ἀφοῦ δὲ ἐβάδισαν περὶ τὰ 30 στάδια, τοὺς συναντᾷ ὁ Σεύθης. Καί ὁ Ξενοφών, ἰδὼν αὐτόν, τὸν προέτρεψε νὰ πλησιάσῃ. Ὅτε δὲ ἐπλησίασεν ὁ Σεύθης, εἶπεν ὁ Ξενοφών: «Ἡμεῖς πορευόμεθα, ὅπου τὸ στρατεύμα μέλλει νὰ λάβῃ τροφήν. Ἐκεῖ δέ, ἀφοῦ ἀκούσωμεν καί σέ καί τὸν Λακωνικὸν Νέωνα, θὰ προτιμήσωμεν ἐκεῖνα, πού μᾶς φαίνονται κάλλιστα. Ἐὰν λοιπὸν μᾶς ὀδηγήσῃς ἐκεῖ, ὅπου ὑπάρχουν πλεῖστα τρόφιμα, θὰ θεωρήσωμεν ὅτι ὑπὸ σοῦ φιλοξενούμεθα». Καί ὁ Σεύθης εἶπεν: «Ἡξεύρω βέβαια ὅτι ὑπάρχουν πολλὰ χωρία, καί ὅλα ἔχουν τὰ χρειάζόμενα. Ἀπέχουν δὲ τόσον ὀλίγον ἀπὸ ἡμᾶς, ὥστε ἐλθόντες, ἠμποροῦμεν μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν νὰ φάγωμεν τὸ ἄριστον». Ὁδήγει λοιπόν, εἶπεν ὁ Ξενοφών. Ἄμα δὲ ἔφθασαν εἰς αὐτά, συνηθροίσθησαν οἱ στρατιῶται καί εἶπεν ὁ Σεύθης: «Ἐγώ, ὦ ἄνδρες, ἔχω ἀνάγκη νὰ ἐκστρατεύητε μὲ ἐμέ· καί ὑπόσχομαι ὅτι εἰς ἕκαστον θὰ δώσω ἓνα Κυζικηνὸν κατὰ μῆνα καί εἰς τοὺς λοχαγοὺς καί στρατηγοὺς τὰ καθιερωμένα. Ἐκτὸς δὲ ἀπὸ αὐτά, ὅστις φανῇ ἀξιώτερος, θὰ τὸν τιμήσω. Τροφᾶς δὲ καί ποτᾶ θὰ τὰ ἔχητε, λαμβάνοντες ἐκ τῆς χώρας, ὡς καί τώρα. Ὅσα δὲ λάφυρα καί ἄν κυριεύωμεν, αὐτὰ θὰ εἶνε ἰδικά μου, διὰ νὰ διαθέτω ταῦτα διὰ τὸν μισθόν σας. Ἐὰν δὲ ἀνθίσταται τις, θὰ προσπαθήσωμεν νὰ τὸν ὑποτάσσωμεν». Τότε ὁ Ξενοφών ἠρώτησεν: «Ἐπὶ πόσον διάστημα ἀπὸ τῆς παραλίας θὰ ζητήσῃς νὰ σὲ ἀκολουθήσῃ τὸ στρατεύμα;» Οὗτος δὲ ἀπεκρίθη ὅτι «οὐδαμοῦ περισσότερον τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν, εἰς πολλὰ μέρη δὲ καί ὀλιγώτερον».

Ὅλα δέ, ὅσα εἶχον λεχθῆ, ἐφάνησαν συμφέροντα εἰς τὸν στρατόν, διότι ὁ χειμὼν ἐπλησίαζε καί δὲν ἦτο δυνατόν νὰ περάσουν τὸν χειμῶνα εἰς φιλικὰ μέρη, οὔτε νὰ ἀποπλεύσουν εἰς τὰς πατρίδας των, καί ἐθεώρησαν συμφέρον νὰ τρέφονται εἰς ξένην χώραν μετὰ τοῦ Σεύθου, ὡς ἐκ περισσοῦ δὲ θὰ ἔχουν καί μισθόν. Διὰ τοῦτο, οὐδεὶς πλέον ἀντέλεγε.

Μετὰ ταῦτα, οἱ μὲν στρατιῶται, κατὰ τάξεις, ἔστησαν τὰς σκηνάς των. Τοὺς δὲ στρατηγοὺς καί λοχαγοὺς ἐκάλεσεν ὁ Σεύθης εἰς δεῖπνον. Ἐπειτα δὲ εἰσῆλθον διὰ τὸ δεῖπνον καί οἱ ἄριστοι ἐκ τῶν παρευρισκομένων Θρακῶν καί ὅσοι πρέσβεις εἶχον ἔλθει ἐκ διαφόρων πόλεων καί οἱ στρατηγοὶ καί λοχαγοὶ τῶν Ἑλλήνων. Ἐκάθισαν δὲ ὅλοι κυκλοτεροῶς. Ἐνῶ δὲ ἐφαγοπότουν, εἰσῆλθεν ἀνὴρ Θραξ, ἔχων λευκὸν ἵππον καί λαβῶν κέρας γεμάτο μὲ οἶνον, εἶπεν: «Προπίνω εἰς ὑγείαν σου, ὦ Σεύθη, καί δωροῦμαι

εἰς σέ τοῦτον τὸν ἵππον, ἐπάνω εἰς τὸν ὄποιον, ὅταν θὰ εἶσαι καβάλλα, ὄποιον καταδιώξεις θὰ τὸν συλλαμβάνης καὶ ὅταν φεύγεις, δὲν θὰ φοβεῖσαι νὰ συλληφθῆς ἀπὸ τὸν ἐχθρόν.» Ἄλλος δὲ ἐδώρησε παῖδα καὶ ἄλλος φόρμα διὰ τὴν γυναῖκα του. Καὶ ὁ Τιμασίων προπίνων, ἐδώρησε φιάλην ἀργυρᾶν καὶ τάπιδά (= τάπητα = χαλί ἢ κελίμι Περσικόν).

Γνήσιππος δὲ ὁ Ἀθηναῖος, ἐγερωθεὶς εἶπεν: «Υπῆρχε νόμος ἀρχαῖος, κατὰ τὸν ὄποιον, οἱ ἔχοντες πρέπει νὰ δίδωσι πρὸς τὸν βασιλέα, τιμῆς ἕνεκεν, εἰς δὲ τοὺς μὴ ἔχοντας νὰ δίδῃ ὁ βασιλεύς, ὅπως καὶ ἐγὼ νὰ ἠμπορῶ νὰ δωροῦμαι πρὸς σέ καὶ νὰ σέ τιμῶ». Ὁ δὲ Ξενοφῶν ἐστενοχωρεῖτο διὰ τὸ τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐθεώρει ἑαυτὸν ἐν μεγάλῃ τιμῇ πλησίον τοῦ Σεύθου, ἀφ' ἑτέρου ὁμοῦ δὲν εἶχε φέροι μαζί του τίποτε. Ὁ Ἡρακλείδης τότε διέταξε τὸν οἰνοχόον νὰ δώσῃ εἰς τὸν Ξενοφῶντα κέρασ γειμᾶτο. Ὁ Ξενοφῶν, ποῦ εἶχε πῖει ἀρκετὸν οἶνον, ἐσηκώθη θαρραλέως καὶ εἶπεν: «Ἐγὼ δέ, ὦ Σεύθη, προσφέρω εἰς σέ τὸν ἑαυτὸν μου καὶ τοὺς συντρόφους μου, οἱ ὅποιοι περισσότερον ἀπὸ ἐμὲ θέλουν νὰ εἶνε φίλοι σου καὶ νὰ προκινδυνεύουν ὑπὲρ σοῦ. Μὲ αὐτούς, ἂν οἱ θεοὶ θέλουν, πολλὴν χώραν θὰ καταλάβῃς, ὡς καὶ τὴν πατρῶαν σου, πολλοὺς δὲ ἵππους καὶ πολλὰς καὶ καλὰς γυναῖκας θὰ ἀποκτήσῃς, καὶ δὲν θὰ εἶνε ἀνάγκη νὰ ληστεύσῃς ἄλλους, ἀλλ' οἱ ἴδιοι θὰ τὰ φέρουν ὡς δῶρα πρὸς σέ». Καὶ ὁ Σεύθης σηκωθείς ἔπιε μαζί καὶ ἐξεκένωσαν μαζί τὰ κέρατα τοῦ οἴνου.

Κατόπιν εἰσηλθόν ἄλλοι μὲ διαφόρων εἰδῶν σάλπιγγας ἀπὸ μέταλλα καὶ ἀπὸ κέρατα, μὲ τὰ ὅποια δίδουν τὸ σύνθημα εἰς τὸ στράτευμα. Καὶ ὁ ἴδιος ὁ Σεύθης ἐγερωθεὶς, ἔψαλλε πολεμικόν τι θούριον. Εἰσηλθόν δὲ καὶ διάφοροι γελωτοποιοὶ καὶ ἐφραΐδροννον τὸ συμπόσιον.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἥλιος ἐπλησίαζε νὰ δύσῃ, ἐσηκώθησαν οἱ Ἕλληνες καὶ εἶπον ὅτι, ἦτο ὥρα νὰ ὀρίσουν νυκτοφυλακὰς καὶ νὰ δώσουν εἰς αὐτὰς σύνθημα διὰ τὴν νύκτα. Καὶ πρὸς τὸν Σεύθην παρήγγειλαν, ὅπως μηδεὶς τῶν Θρακῶν εἰσέλθῃ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον. Διότι ὑπάρχουν καὶ Θρακῆς ἐχθροὶ μας, σεῖς δὲ μόνον εἶσθε φίλοι.

Ἄμα δὲ ἐξῆλθον, ἐσηκώθη μαζί καὶ ὁ Σεύθης, χωρὶς καθόλου νὰ φαίνεται μεθυσμένος. Ἐξελθὼν δὲ εἶπεν εἰς τοὺς στρατηγούς: «ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, οἱ ἐχθροὶ μας οὐδόλως γνωρίζουν τὴν συμμαχίαν μας. Ἐὰν λοιπὸν ἐπιτεθῶμεν, προτοῦ λάβουν προφυλακτικὰ μέτρα, ὥστε νὰ μὴ συλληφθοῦν, ἢ νὰ ἐτοιμασθοῦν πρὸς ἄμυναν, θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀποκτήσωμεν χρήματα πολλὰ καὶ νὰ συλλάβωμεν αἰχμαλώτους». Ἐπήνεσαν τὴν γνώμην ταύτην οἱ στρατηγοὶ καὶ τὸν παρεκίνησαν νὰ προηγήται. Οὗτος δὲ εἶπεν: «Ἄφοῦ ἐτοιμασθῆτε, θὰ ἀναμένητε, ἐγὼ δὲ ἄμα ὡς ἔλθῃ ἢ κατάλληλος στιγμή, θὰ ἔλθω πρὸς σᾶς. Καὶ ἀφοῦ λάβω καὶ σᾶς καὶ τοὺς πελαστὰς, θὰ σᾶς ὀδηγήσω μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ». Καὶ ὁ Ξενοφῶν εἶπεν: «Σκέψου καλά, ἐπειδὴ θὰ πορευθῶμεν ἐν ὥρᾳ νυκτός, μήπως ὁ Ἑλληνικὸς νό-

μος εἶνε ὀρθότερος. Εἶνε δὲ ὡς ἐξῆς: «Τὴν μὲν ἡμέραν προηγεῖται ἐκεῖνο τὸ τμήμα τοῦ στρατεύματος, τὸ ὁποῖον εἶνε κατάλληλον διὰ τὸν τόπον, εἴτε ὀπλιτικόν, εἴτε πελταστικόν, εἴτε ἱππικόν. Τὴν νύκτα ὅμως νόμος εἶνε διὰ τοὺς Ἕλληνας νὰ προηγήται τὸ βραδυκίνητον μέρος τοῦ στρατεύματος κατὰ τρόπον ὅστε ὀλιγώτερον νὰ ἀπομακρύνηται τὸ ἐν τμήμα ἀπὸ τὸ ἄλλο, καὶ ἐλάχιστοι νὰ δύνανται νὰ διαφύγουν ἀπαρατήρητοι. Διότι, οἱ χωριζόμενοι κατὰ τὴν νύκτα καὶ χάνοντες τὴν ἐπαφήν των, πολλάκις συμβαίνει, κατὰ λάθος, νὰ ἐπιπίπτουν ὁ εἰς ἐναντίον τοῦ ἄλλου καὶ ἐν ἀγνοίᾳ των νὰ βλάπτουν οἱ μὲν τοὺς δέ, ἐνῶ εἶνε συμπολεμισταί». Ὁ δὲ Σεύθης εἶπεν: «Ὁρθῶς τῷ ὄντι λέγετε καὶ θὰ ὑπακούσω εἰς τὸν ἰδικόν σας νόμον. Καὶ εἰς ἐσᾶς θὰ δώσω ὁδηγούς τοὺς ἐμπειροτάτους ἐκ τῶν πρεσβυτάτων τῆς χώρας· ἐγὼ δὲ θὰ ἀκολουθήσω τελευταῖος, ἔχων τὸ ἱππικόν. Ταχέως δέ, ἂν παρουσιασθῇ ἀνάγκη, θὰ συμπράξω μὲ σᾶς».

Ὅτε δὲ ἔφθασε τὸ μεσονύκτιον, ἦλθεν ὁ Σεύθης, ἔχων ἱππεῖς μὲ θώρακας καὶ τοὺς πελταστάς μὲ τοὺς ὀπλίτας. Καὶ ἀφοῦ παρέδωκε τοὺς ὁδηγούς, οἱ μὲν ὀπλίται προηγοῦντο, ὡς βραδυκίνητοι, οἱ πελτασταὶ ἠκολούθουν, οἱ δὲ ἱππεῖς εἶχον τὴν ὀπισθοφυλακὴν.

Ὅταν ἐξημέρωσεν, ὁ Σεύθης ἐπροχώρησε πρὸς τὰ πρόσω, καὶ ἐπῆνεσε τὸν Ἑλληνικόν νόμον. Διότι, ὡς εἶπεν, πολλάκις κατὰ τὴν νύκτα, ἐνῶ ἐπορεύετο μὲ ὀλίγους, εἶχεν ἀποχωρισθῆ τὸ ἱππικόν ἀπὸ τοὺς πεζοὺς. «Ἐνῶ τώρα φαινόμεθα πάντες μαζί, ὅπως πρέπει. Ἄλλὰ σεῖς μὲν περιμένετε ἐδῶ καὶ ἀναπαύεσθε, ἐγὼ δέ, ἀφοῦ παρατηρήσω κάτι θὰ ἐπανέλθω». Ταῦτα εἶπε καὶ ἐπορεύετο διὰ μέσου ὄρους τινός, ἀκολουθήσας ὁδὸν τινα. Καὶ ὅταν συνήντησε πολλὴν χιόνα, ἐξήτασεν ἂν ὑπῆρχον ἴχνη ἀνθρώπων πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἢ πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἐπειδὴ δὲ εὔρε τὴν ὁδὸν ἄθικτον (ἄνευ ἰχνῶν), ἐπέστρεψε ταχέως πάλιν καὶ εἶπε: «Καλὰ θὰ γίνῃ ἡ δουλειά μας, ὦ ἄνδρες, ἂν τὸ θελήσῃ ὁ θεός. Διότι, τοὺς μὲν ἀνθρώπους, ἐὰν ἐπιπέσωμεν αἰφνιδιαστικῶς, προτοῦ μᾶς ἀντιληφθῶν, θὰ τοὺς συλλάβωμεν. Καὶ ἐγὼ μὲν θὰ προηγηθῶ μὲ τὸ ἱππικόν, διὰ νὰ συλλάβωμεν ὅποιον καὶ ἂν εὔρωμεν, ὥστε νὰ μὴ προφθάσῃ νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς ἐχθρούς. Σεῖς δὲ ἀκολουθεῖτε, ἐὰν δὲ μείνετε ὀπίσω, ἀκολουθεῖτε τὰ ἴχνη τῶν ἰππων. Ὅταν δὲ θὰ περάσωμεν τὰ ὄρη, θὰ φθάσωμεν εἰς πολλὰς καὶ πλουσίας κώμας». Ὅτε δὲ ἔγινε μεσημέρι, εὔρέθημεν πλέον ἐπάνω εἰς τὴν κορυφήν. Καὶ ἀφοῦ εἶδομεν τὰ χωριά, ἦλθεν ὁ Σεύθης καὶ ἔλεγεν, ὅτι τώρα θὰ ἀφήσω οἱ μὲν ἱππεῖς νὰ τρέξουν εἰς τὴν πεδιάδα, οἱ δὲ πελτασταὶ πρὸς τὰς κώμας. Ἄλλὰ, σεῖς ἀκολουθεῖτε, ὅσον ἠμπορεῖτε πῶ γρηγόρα, διὰ νὰ ἀποκρούσητε, ὅποιον δῆποτε ἀνθίσταται.

Μόλις ἤκουσε ταῦτα ὁ Ξενοφών, ἀφίππευσε ἐξηγήσας εἰς τὸν Σεύθην ὅτι ἔκαμε τοῦτο ἵνα καὶ οἱ ὀπλίται τρέχουν ταχύτερον καὶ μὲ μεγαλειτέραν προθυμίαν, ὅταν θὰ βλέπουν καὶ αὐτὸν νὰ ὀδηγῇ πεζός. Ἦλθε δὲ καὶ ὁ

Τιμασιών με αὐτόν, ἔχων ἕως 40 ἱππεῖς Ἑλλήνας. Ὁ δὲ Ξενοφὼν διέταξε νὰ χωρισθοῦν ἀπὸ τοὺς λόχους οἱ εὗζωνοι (ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι), ποὺ ἦσαν ἕως 30 ἑτῶν καὶ κάτω (οἱ νεώτεροι). Τούτους λαβὼν, ἔτρεχε δρομαίως ὀδηγῶν αὐτούς. Ὁ δὲ Κλεάνωρ ὠδήγει τοὺς ἄλλους Ἑλλήνας. Ἄμα δὲ ἔφθασαν εἰς τὰς κόμας, ὁ Σεύθης, με 50 ἱππεῖς, προχωρήσας εἶπε: «Σωστά, ὦ Ξενοφῶν, ἐκεῖνα ποὺ ἔλεγες, ὅτι οἱ πεζοὶ συγκροτοῦνται κοντὰ ὁ ἕνας στὸν ἄλλον, ἐνῶ οἱ ἱππεῖς προχωροῦν διεσκορπισμένοι καταδιώκοντες ὁ εἰς πρὸς τὰ ἐδῶ καὶ ὁ ἄλλος πρὸς τὰ ἐκεῖ, καὶ φοβοῦμαι μήπως οἱ ἐχθροὶ κάμουν τίποτε κακόν, ἐὰν εἶνε πολλοὶ μαζί. Πρέπει δὲ καὶ εἰς τὰς κόμας νὰ παραμείνουν μερικοὶ ἀπὸ ἡμᾶς διότι εἶνε γεμάται ἀπὸ ἀνθρώπους». Ὁ δὲ Ξενοφὼν εἶπεν: «Ἄλλ' ἐγὼ μὲν με ὅσους ἔχω, θὰ καταλάβω τὰ ἄκρα. Σὺ δὲ λέγει εἰς τὸν Κλεάνωρα νὰ ἐξαπλώσῃς τὴν φάλαγγα διὰ μέσου τῆς πεδιάδος, πλησίον τῶν χωρίων». Ἀφοῦ δὲ ἔκαμαν ταῦτα συνέλαβον δούλους μὲν ἕως 1000, βοῦς ἕως 2.000 καὶ πρόβατα ἕως 10.000. Καὶ τότε μὲν ἐστρατοπέδευσαν ἐκεῖ. Τὴν δὲ ἄλλην ἡμέραν ὁ Σεύθης κατέκαυσεν ὅλα τὰ χωρία, χωρὶς ν' ἀφήσῃ οὔτε μίαν οἰκίαν, διὰ νὰ τρομοκρατήσῃ τοὺς ἄλλους, ὥστε νὰ παραδίδονται. Καὶ τὰ μὲν λάφυρα ἀπέστειλεν εἰς Πέρινον, πρὸς τὸν Ἡρακλείδην, ἵνα πωληθῶσι διὰ τὸν μισθὸν τῶν στρατιωτῶν. Αὐτὸς δὲ καὶ οἱ Ἕλληνες ἐστρατοπέδευσαν ἐντὸς τῆς πεδιάδος τῶν Θυνῶν Θρακῶν. Οἱ Θυνοὶ τότε ἐγκατέλειψαν τὰς οἰκίας των καὶ κατέφυγον εἰς τὰ ὄρη. Ὑπῆρχε δὲ ἐκεῖ πολλὴ χιών, καὶ ψυχρὸς πάρα πολὺ, εἰς σημεῖον, ὥστε τὸ νερό, ποὺ ἔφεραν διὰ τὸ δεῖπνον, ἐπάγωνε, καθὼς καὶ ὁ οἶνος μέσα εἰς τὰ ἀγγεῖα. Πολλῶν δὲ Ἑλλήνων αἱ ῥῖνες καὶ τὰ ὄτα εἶχον προσβληθῆ ἔκ κρυοπαγημάτων. Καὶ τότε ἐνοήσαμεν διατὶ οἱ Θραῖκες φέρουν εἰς τὰς κεφαλὰς καὶ εἰς τὰ ὄτα των οὐρὰς ἀλωπέκων, καὶ φοροῦν χιτῶνας, ὅχι μόνον διὰ τὸ στήθος, ἀλλὰ μακροῦς, φθάνοντας κάτω ἀπὸ τοὺς μηρούς καθὼς καὶ ἐπανωφόρια μέχρι τῶν ποδῶν. Ἀποστείλας δὲ ὁ Σεύθης μερικοὺς ἀπὸ τοὺς αἰχμαλώτους, εἰδοποίησε τοὺς φυγάδας ὅτι, ἂν δὲν κατέλθουν ἀπὸ τὰ βουνὰ καὶ ἂν δὲν ὑπακούσουν, θὰ καύσῃ καὶ αὐτῶν τὰς οἰκίας καὶ τὸν σῖτον, ὥστε νὰ ἀποθάνουν ἐκ τῆς πείνης. Διὰ τοῦτο ἤρχισαν νὰ καταβαίνουν αἱ γυναῖκες, τὰ παιδιὰ καὶ οἱ γέροντες, οἱ νεώτεροι ὅμως συνεκεντρώθησαν εἰς τὰ κάτωθεν τοῦ ὄρους χωρία. Καὶ ὁ Σεύθης, μαθὼν ταῦτα, διέταξε τὸν Ξενοφῶντα, ἀφοῦ λάβῃ τοὺς νεωτάτους ἀπὸ τοὺς ὀπλίτας, νὰ ἀκολουθήσῃ αὐτὸν κατὰ πόδας. Καὶ ἐκινήσατες τὴν νύκτα, ἔφθασαν εἰς τὰ χωρία κατὰ τὴν αὐγὴν. Οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν νέων Θυνῶν, ἐτράπησαν πρὸς τὸ ὄρος, διότι ἦτο πλησίον. Ὅσους ὅμως συνέλαβε τοὺς ἐφόνευσεν ὁ Σεύθης, ἄνευ οἴκτου δι' ἀκοντίων.

Μετὰ ταῦτα, ὁ Σεύθης ἐθεώρησε καλὸν νὰ παραμείνῃ ἐκεῖ, διὰ νὰ μὴ τροφοδοτοῦνται ἐκ τούτων τῶν χωρίων οἱ φυγόντες εἰς τὰ ὄρη. Καὶ αὐτὸς μὲν κατεσκηνώσεν εἰς τὴν πεδιάδα. Ὁ Ξενοφὼν, ἔχων τοὺς ἐκλεκτούς, ἐσκή-

νωσεν εις την υψηλοτέραν κόμην, κάτωθεν τοῦ ὄρους, οἱ δὲ λοιποὶ Ἑλλη-
νες κοντὰ εἰς τοὺς ὄρεινους λεγομένους Θραῖκας.

Δὲν ἐπέρασαν ὅμως πολλαὶ ἡμέραι καὶ οἱ Θραῖκες, καταβαίνοντες ἐκ
τοῦ ὄρους πρὸς τὸν Σεύθην, ἔκαμνον σπονδὰς καὶ ἔδιδον ὀμήρους. Ὁ δὲ
Ξενοφῶν, ἔλθων πρὸς τὸν Σεύθην τοῦ εἶπεν ὅτι, κατασκηνοῦν εἰς τόπους
ἀκαταλλήλους, καθ' ὅσον οἱ ἐχθροὶ εἶνε πλησίον. Ὁ Σεύθης τότε τὸν καθ-
ησύχασε, δείξας πρὸς αὐτὸν τοὺς ὀμήρους, πὺν εἶχε λάβει ὡς ἐγγύησιν. Τι-
νὲς δὲ Θραῖκες, καταβαίνοντες ἐκ τοῦ ὄρους, παρεκάλουν καὶ τὸν Ξενοφῶν-
τα, νὰ συντελέσῃ καὶ αὐτός, διὰ τὴν σύναψιν τῶν σπονδῶν των. Οὗτος δὲ
τοὺς ἐβεβαίωνε περὶ τούτου καὶ τοὺς προέτρπε νὰ ἔχουν θάρρος, ἐγγυώμε-
νος ὅτι οὐδὲν κακὸν πρόκειται νὰ πάθουν ἐφ' ὅσον ὑπακούουν εἰς τὸν Σεύ-
θην. Ταῦτα μὲν συνέβαινον κατὰ τὴν ἡμέραν.

Κατὰ τὴν ἐπομένην ὅμως νύκτα, καταβάντες ἐκ τοῦ ὄρους οἱ Θυνοί,
ἐπετέθησαν κατὰ τῶν Ἑλλήνων τοῦ Ξενοφῶντος. Καὶ ὄδηγοὶ μὲν αὐτῶν
ἦσαν ὁ κάθε οἰκοδεσπότης ἐκάστης οἰκίας· διότι ἦτο δύσκολον εἰς ἄλλον νὰ
ἀνευρίσκῃ τὰς οἰκίας μέσα εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός, καθ' ὅσον αἱ οἰκίαι,
ὀλόγυρα περιεβάλλοντο ἀπὸ μεγάλους σταυρούς, ἐν εἶδει φράκτου, διὰ τὰ
πρόβατα. Ὅταν δὲ ἐφθانون πλησίον τῶν θυρῶν ἐκάστου οἰκήματος, ὅπου
εὐρίσκοντο οἱ Ἕλληνες, λόγῳ τοῦ ψύχους, ἄλλοι μὲν ἔρριπτον ἐντὸς αὐτοῦ
ἀκόντια, ἄλλοι σκυτάλας, διὰ νὰ ἀποκόπτουν τὰς λόγχας ἀπὸ τὰ δόρατα καὶ
ἄλλοι ἔθετον πῦρ. Τὸν Ξενοφῶντα τὸν ἐκάλουν ὀνομαστικῶς καὶ τοῦ ἔλε-
γον ἢ νὰ ἀποθάνῃ ἐξερχόμενος, ἢ ἂν δὲν τολμᾷ, νὰ κατακαῆ ἐκεῖ μέσα.

Καὶ τὸ πῦρ, ἐντὸς ὀλίγου, ἤρρισε νὰ φαίνηται ἄνωθεν τῆς στέγης. Οἱ
περὶ τὸν Ξενοφῶντα ἦσαν μέσα μὲ ἀσπίδας, κράνη καὶ μαχαίρας. Τότε Σι-
λανὸς (1) ὁ Μακεστίας ἐσήμανε μὲ τὴν σάλπιγγα ἔξοδον καὶ εὐθύς πηδῶσιν
οἱ Ἕλληνες ἔξω ξιφῆρεις, οἱ δὲ Θυνοὶ Θραῖκες φεύγουν, κρατοῦντες τὰς
πέλτας ὀπισθεν τῶν πρὸς κάλυψιν τῶν νώτων των ἀπὸ τὰ βέλη, κατὰ τὴν
συνήθειάν των. Καὶ μερικοὶ ἀπὸ αὐτούς, ἐνῶ ἐπήδων ἐπάνω ἀπὸ τοὺς φρά-
κτας συνελήφθησαν, παγιδευθέντες λόγῳ ἐμπλοκῆς τῆς πέλτης των εἰς τοὺς
σταυρούς, ἄλλοι δὲ καὶ ἐφρονεύθησαν, διότι εἶχον χάσει τὰς ἐξόδους ὡς ἐκ
τοῦ σκότους καὶ τῆς παραζάλης των. Οἱ δὲ Ἕλληνες τοὺς κατεδίωξαν καὶ
ἔξω ἀπὸ τὴν κόμην. Τινὲς ὅμως τῶν Θυνῶν αὐτῶν, τολμηροί, ἐπέστρεφον
ἐν μέσῳ τοῦ σκότους καὶ ἠκόντιζον τοὺς Ἕλληνας, πὺν εὐρίσκοντο πλησίον
τῶν καιομένων οἰκῶν καὶ ἦσαν ὄρατοί, ἐνῶ οἱ ἀκοντίζοντες ἦσαν ἀφανεῖς
μέσα εἰς τὸ σκότος. Καὶ ἐπλήγωσαν τὸν Ἰερώνυμον, τὸν Ἐνοδιαν τὸν λο-
χαγὸν καὶ τὸν Θεαγένην, Λοκρὸν λοχαγόν, οὐδεὶς ὅμως ἐξ αὐτῶν ἀπέθανε.
Κατεκάησαν ὅμως τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ σκευὴ μερικῶν. Ὁ δὲ Σεύθης ἦλθε
διὰ νὰ βοηθήσῃ, ἔχων τοὺς πρώτους ἐπὶ ἵππεῖς καὶ τὸν Θραῖκα σάλπιγ-

1. Σιλανὸς ἀπὸ τὴν Μακεστίαν τῆς Ἡλίδος, σάλπιγκτῆς τῶν Ἑλλήνων.

κτῆν. Καὶ τὸ κέρας ἐσάλπιζε καθ' ὄλον τὸ διάστημα, πού ἔτρεχεν εἰς βοήθειαν, ἐνσπείρον τὸν τρόμον εἰς τοὺς ἐχθρούς. Μόλις δὲ ἦλθεν ἐχαιρέτησε, δώσας τὴν δεξιάν, καὶ εἶπεν, ὅτι ὡς ἐνόμιζε, θὰ εὔρισκε πολλοὺς νεκρούς.

Τὴν ἐπομένην, παρέδωκεν ὁ Σεύθης εἰς τὸν Ξενοφῶντα τοὺς ὁμήρους, οἵτινες ἦσαν οἱ πρεσβύτεροι καὶ ἀνώτατοι μεταξὺ τῶν ὄρεινῶν Θρακῶν. Οἱ ὄπαδοι τοῦ Σεύθου ἠῤῥήθησαν κατὰ πολὺ, καθ' ὅσον, πολλοὶ Ὀδρουσοὶ Θραῖκες, ἀκούοντες τὰς ἐπιτυχίας τοῦ Σεύθου, ἔσπευδον πρὸς αὐτόν, διὰ νὰ καταταγοῦν εἰς τὸ στράτευμά του. Οἱ δὲ Θυνοὶ, πού ἦσαν ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος, βλέποντες πολὺ ἱππικόν, πολὺ πελταστικόν καὶ πολὺ ὀπλιτικόν στράτευμα τοῦ Σεύθου, κατήρχοντο ἐκ τοῦ ὄρους καὶ παρεκάλουν νὰ κάμουν σπονδὰς συμφιλιώσεως, ὑποσχόμενοι νὰ τηρήσουν ὅλας τὰς συμφωνίας καὶ νὰ ὑπακούουν. Ὁ δὲ Σεύθης καλέσας τὸν Ξενοφῶντα, ἔθεσεν ὑπ' ὄψιν του τὰ ὅσα ἔλεγον οἱ Θυνοὶ. Προσέθεσε δὲ ὅτι δὲν θὰ κάμη σπονδὰς, ἐὰν ὁ Ξενοφῶν θελήσῃ νὰ τιμωρήσῃ αὐτοὺς διὰ τὴν προηγουμένην ἐπίθεσίν των κατὰ τὴν νύκτα. Ἄλλ' ὁ Ξενοφῶν εἶπεν, ὅτι νομίζει ἀρκετὴν τιμωρίαν δι' αὐτούς, τὸ ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς θὰ εἶνε δοῦλοι ἀντὶ νὰ εἶνε ἐλεύθεροι. Συνεβούλευσε δὲ τὸν Σεύθην νὰ λαμβάνῃ ἀπὸ αὐτοὺς ὡς ὁμήρους ἐκείνους μόνον, πού δύνανται νὰ τὸν βλάψουν, ἀφῆνων τοὺς γέροντας εἰς τὸν τόπον των. Καὶ ὅλοι συνεφώνησαν ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ. (Οὔτοι δὲ πάντες ἔστρεγον ταῦτα).

Μετὰ ταῦτα, εἰσῆλθον εἰς τὴν χώραν τοῦ Δέλτα τῆς Θρακίας. (Δέλτα τῆς Θρακίας ὀνομάζεται τὸ ΝΑ. μέρος τῆς Θρακίας, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ ἐν τρίγωνον ἔξω τοῦ Βυζαντίου καὶ βρέχεται ἀπὸ τὴν Προποντίδα, τὸν Βόσπορον καὶ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, ἡ δὲ ἀπὸ ξηρᾶς πλευρᾶ του ἀρχίζει ἀπὸ τὴν Σηλύβριαν καὶ ἀπολήγει εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν, ἀνωθεν τῆς λίμνης τῶν Δέρκων). Αὕτη δὲ ἡ χώρα δὲν ἦτο ἡ τοῦ Μαισάδου, πατρὸς τοῦ Σεύθου, ἀλλ' ἀνήκεν ἄλλοτε εἰς τὸν πρόγονόν του Τήρην, βασιλέα τῶν Ὀδρουσῶν. Ἐδῶ ἦλθε καὶ ὁ Ἡρακλείδης ἐκ Περίνθου, κομίζων τὰ χρήματα τῆς πωληθείσης λείας, τὴν ὁποίαν εἶχε στείλει ὁ Σεύθης πρὸς αὐτόν.

Ὁ δὲ Σεύθης, ἀφοῦ ἐξεχώρησεν ἀπὸ ἄλλα λάφυρα τρία ζεύγη ἡμιόνων, πού ὑπῆρχον ἐκεῖ, τὰ ἐπίλοιπα ἦσαν ζεύγη βοῶν, τὰ ἔδωκεν εἰς τὸν Ξενοφῶντα, ὅστις ὅμως εἶπεν: «Ἐγὼ παίρνω ἀργότερα, δώρησε ταῦτα πρὸς τούτους τοὺς στρατηγούς, οἱ ὁποῖοι συνεξεστράτευσαν μαζί μου». Καὶ ἐν μὲν ζεύγος ἔλαβεν ὁ Τιμασίων ὁ Λαοδανεύς, ἕτερον Κλέανδρος ὁ Ὀρχομένιος καὶ τὸ τρίτον Φρονίσκος ὁ Ἀχαιοῦς. Τὰ δὲ βόεια ζεύγη ἐδωρήθησαν εἰς τοὺς λοχαγούς. Ἐπλήρωσε δὲ καὶ μισθόν, ἐπειδὴ εἶχε λήξει ὁ μῆν, ἀλλὰ μόνον δι' εἴκοσιν ἡμέρας. Διότι ὁ Ἡρακλείδης ἔλεγεν, ὅτι δὲν ἔφθασαν τὰ χρήματα διὰ περισσότερα.

Δυσανασχετήσας ὅμως διὰ τοῦτο ὁ Ξενοφῶν εἶπε: «Μοὶ φαίνεσαι, ὦ Ἡρακλείδη, ὅτι δὲν ἐνδιαφέρεσαι καὶ πολὺ διὰ τὸν Σεύθην. Διότι, ἂν

ἔσκέπτεσο διὰ τὸ συμφέρον τοῦ Σεύθου, θὰ ἔφερνες ἀκέραιον τὸν μισθόν, καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ δανεισθῆς καὶ νὰ πωλήσης καὶ τὰ ρούχα σου ἀκόμη, ἐὰν δὲν ἠμποροῦσες κατ' ἄλλον τρόπον νὰ ἐπαρκέσης». Ἐκ τούτων δὲ τῶν λόγων ὁ Ἡρακλείδης, ἐστενοχωρήθη καὶ ἐφοβήθη, μήπως χάσῃ τὴν φιλίαν τοῦ Σεύθου. Καὶ ὅσον ἠμποροῦσεν ἔκτοτε διέβαλλε καθημερινῶς τὸν Ξενοφῶντα πρὸς τὸν Σεύθην. Οἱ στρατιῶται, ἀφ' ἑτέρου, ἠγανάκτουν κατὰ τοῦ Ξενοφῶντος, διότι δὲν ἔλαβον ὁλόκληρον τὸν μισθόν. Καὶ ὁ Σεύθης ἐπίσης ἐστενοχωρεῖτο, διότι χάριν τῶν στρατιωτῶν ὁ Ξενοφῶν ἀπῆτει τοὺς μισθοὺς μὲ ἔντονον ὕφος. Καὶ ἐνῶ πρότερον συχνὰ ὑπενθύμιζεν εἰς τὸν Ξενοφῶντα, ὅτι ὅταν φθάσουν εἰς τὰ παράλια θὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν τὴν Βισάνθην, τὴν Γάνον καὶ τὸ Νέον τεῖχος, ὕστερον ὅμως ἀπὸ τὴν τοιαύτην ἔντονον ἀπαίτησιν τοῦ Ξενοφῶντος, ὁ Σεύθης ἐλησμόνησεν ὅλας τὰς ὑποσχέσεις του, ὁ δὲ Ἡρακλείδης, ραδιουργῶν, συνεβούλευε τὸν Σεύθην, ὅτι δὲν θὰ ἦτο φρόνιμον νὰ ἐμπιστευθῆ ὁὗτος φρούρια εἰς παρόμοιον ἄνθρωπον, ποὺ ἔχει μάλιστα εἰς τὴν διάθεσίν του καὶ τόσον στράτευμα Ἑλληνικόν.

Τότε ὁ Ξενοφῶν ἤρχισε νὰ σκέπτεται, τί πρέπει νὰ κάμῃ διὰ τὴν περαιτέρω πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν ἐκστρατείαν. Ὁ δὲ Ἡρακλείδης εἰσαγαγὼν τοὺς ἄλλους στρατηγούς πρὸς τὸν Σεύθην, τοὺς προέτρεπε νὰ διαβεβαιώσουν τοῦτον, ὅτι αὐτοὶ ἠμποροῦν νὰ ὀδηγήσουν τὸν στρατὸν καὶ ἄνευ τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ὑπέσχετο ὅτι ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν θὰ δυνηθῆ νὰ πληρῶσῃ εἰς αὐτοὺς ἀκόμη καὶ δύο μηνῶν μισθὸν καὶ τοὺς παρώτρυνε νὰ συνεκστρατεύσουν μὲ τὸν Σεύθην. Ἄλλ' ὁ Τιμασίων εἶπεν: «Ἐγώ, τοῦλάχιστον, καὶ πέντε μηνῶν μισθόν, ἐὰν δώσης, οὐδέποτε θὰ συνεκστρατεύσω ἄνευ τοῦ Ξενοφῶντος». Ὁμοίως καὶ ὁ Φρυνίσκος καὶ ὁ Κλεάνωρ συνεφώνουν μὲ τὸν Τιμασίωνα. Ὁ δὲ Σεύθης ἐμέμφετο τὸν Ἡρακλείδην, διότι δὲν παρεκάλει καὶ τὸν Ξενοφῶντα. Τότε οὗτοι παρεκάλεσαν τὸν Ξενοφῶντα νὰ μείνῃ μαζί τους. Ὁ δὲ Ξενοφῶν, εἰς πείσμα τοῦ Ἡρακλείδου, ποὺ προσεπάθει νὰ τὸν φέρῃ εἰς διάστασιν πρὸς τοὺς ἄλλους στρατηγούς, συντάσσεται πρὸς αὐτούς. Καὶ ἀφοῦ πάντες ἐπέσιθησαν, συνεξεστράτευσαν καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν Σαλμυδησσόν⁽¹⁾, διὰ μέσου τῆς χώρας τῶν Μελινοφάγων Ὀρακῶν, ἔχοντες, κατὰ τὴν πορείαν, δεξιὰ τὸν Πόντον.

Εἰς τὴν Σαλμυδησσόν, πολλὰ πλοῖα, ποὺ πλέουν εἰς τὸν Πόντον, ὅταν τὰ εὔρη τρικυμία ἢ ὀμίχλη προσαράζουν καὶ ἐξοκέλλουν· διότι ἡ θάλασσα,

1. (Σαλμυδησσὸς ἢ Ἄλμυδησσὸς = πόλις παραθαλασσία, ταυτίζεται πρὸς τὴν σημερινὴν Μήδειαν. Ἡ λέξις σύνθετος ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν ἄλς, γεν. ἁλὸς = θάλασσα ἢ ἄλμη = ἀρμύρα· καὶ τὸ Ὀρακικὸν δησσὸς ἢ διζὸς = πόλις, ὡς Ὀστούδιζος, Βουρτουδίζος. Ἡ παραλία εἶνε ἀμμώδης καὶ τὰ νερὰ ἀβαθῆ εἰς μεγάλην ἔκτασιν καὶ εἶνε ἐπικίνδυνα εἰς τὰ πλοῖα, ὅπως τὸ ἴδιον συμβαίνει εἰς τὰ ἀκτὰς τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ εἰς τὴν παρὰ τὰ Ἀβδηρα περιοχὴν τῆς σημερινῆς Μπολούστρας, παρὰ τὴν Ξάνθην καὶ ἀλλαχοῦ).

εἰς μεγάλην ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς, ἐπὶ 70 στάδια, εἶνε τεναγώδης (ἀβαθῆς καὶ ἀμμώδης). Καὶ οἱ Ἄστοι Θραῖκες, οἱ κατοικοῦντες εἰς ταῦτα τὰ μέρη, ἔχοντες ἐστημένους πασσάλους μέσα εἰς τὰ ρηχὰ νερά, διαχωρίζουν ἕκαστος τὸ μέρος πὺν ἀνήκει εἰς αὐτόν, ὥστε ὁ καθεὶς νὰ ληστεύῃ τὰ πλοῖα, πὺν πέφτουν εἰς τὸ μέρος του. Λέγουν δὲ ὅτι, προτοῦ νὰ διαχωρίσουν διὰ πασσάλων ὁ καθεὶς τὸ τμήμα του, ἤρχοντο εἰς διαπληκτισμούς καὶ ἀλληλοεφονεύοντο πολλοί. Εἰς τὸν τόπον αὐτόν, εὐρίσκοντο πολλὰ κλίνας, πολλὰ κιβώτια, πολὺ ὑλικὸν διὰ βιβλία (φλοιοὶ φιλύρας, ἐπάνω εἰς τοὺς ὁποίους ἔγραφον οἱ ἀρχαῖοι, ἀντὶ χάριτος, πὺν δὲν ὑπῆρχε τότε), καὶ ἄλλα πολλά. Ἄφου δὲ πάντα ταῦτα κατέστρεψαν, ἀνεχώρησαν πάλιν. Ἐδῶ ὁ Σεύθης συνοίθρισε στρατεύματα πλείοτερον τοῦ Ἑλληνικοῦ. Διότι ἐκ τῶν Ὀδρυσῶν προσῆλθον πολλοὶ περισσότεροι, ἐπίσης καὶ ὅλοι ὅσοι ἐπείθοντο καὶ ὑπετάσσοντο, συνεξεστράτευον. Ἐλθόντες δὲ ἐστρατοπέδευσαν εἰς τὴν πεδιάδα, τὴν πρὸς βορρᾶν τῆς Σηλυβρίας, εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς θαλάσσης 50 σταδίων περίπου. (Τὸ στάδιον = 100 μέτρα ἢ κατ' ἄλλους 160 μέτρα, ἀλλὰ τὰ στάδια διέφερον κατὰ τόπους). Καὶ μισθὸς μὲν οὐδαμοῦ ἐφάνετο. Οἱ δὲ στρατιῶται ὠργίζοντο κατὰ τοῦ Ξενοφώντος, καὶ ὁ Σεύθης δὲν διέκειτο πλέον πρὸς αὐτὸν εἰννοικῶς. Καὶ ὁσάκις ὁ Ξενοφὼν ἤθελε νὰ ἔλθῃ πρὸς αὐτόν, ἐπροφασίζετο ὁ Σεύθης, ὅτι εἶχε πολλὰς ἀσχολίας.

Κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν, ἀφου εἶχον περάσει 2 μῆνες, ἔρχονται οἱ Λάκωνες Χαρμίνος καὶ Πολύνεικος ἐκ μέρους τοῦ Θίμβρωνος. (Ὁ Θίμβρων εἶχε σταλῆ ἀπὸ τὴν Σπάρτην κατὰ παράκλησιν τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ Ἑλληνικῶν πόλεων νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ σατραπόυ Τισσαφέρου, ὁ ὁποῖος τὰς εἶχε καταλάβει μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου, τοῦ ὁποίου τὴν σατραπείαν εἶχε λάβει ὡς ἀμοιβὴν παρὰ τοῦ Ἀρταξέρξου, διὰ τὰς ὑπηρεσίας του).

Οὔτοι λοιπὸν οἱ Λάκωνες ἔλεγον, ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπεφάσισαν νὰ ἐκστρατεύσουν κατὰ τοῦ Τισσαφέρου, καὶ ὅτι ὁ Θίμβρων ὁ στρατηγὸς ἐστάλη εἰς τὴν Ἀσίαν διὰ νὰ τὸν πολεμήσῃ καὶ ἔχει ἀνάγκην τούτου τοῦ στρατοῦ. Καὶ ὅτι εἰς ἕκαστον στρατιώτην θὰ δίδῃ κατὰ μῆνα 1 Δαρεικὸν (ὁ Δαρεικὸς ἦτο Περσικὸν νόμισμα, ἐκ καθαροῦ χρυσοῦ, τεθὲν εἰς χρῆσιν ὑπὸ τοῦ Δαρείου), εἰς τοὺς λοχαγοὺς 2 καὶ εἰς τοὺς στρατηγοὺς 4.

Ὁ Ἡρακλείδης, μαθὼν ὅτι οἱ Λάκωνες ἦλθον διὰ τὸ στρατεύματα, λέγει εἰς τὸν Σεύθην, ὅτι τοῦτο εἶνε κάλλιστον. «Διότι οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι ἔχουσιν ἀνάγκην αὐτοῦ τοῦ στρατοῦ, σὺ δὲ δὲν ἔχεις πλέον ἀνάγκην τούτου. Ἄφου λοιπὸν θὰ παραχωρήσῃς εἰς αὐτοὺς τὸ στρατεύματα, θὰ φανῆς ὅτι τοὺς κάμνεις μεγάλην χάριν. Ἄπὸ σὲ δὲ δὲν θὰ ἀπαιτήσουν πλέον τὸν μισθόν, ἀλλὰ θὰ φύγουν ἐκ τῆς χώρας σου». Ὁ δὲ Σεύθης ἀκούσας ταῦτα, διατάσσει νὰ τὸν ὀδηγήσουν πρὸς τοὺς ἀπεσταλμένους. Καὶ ἐπειδὴ οὔτοι τῷ εἶπον ὅτι ἦλθον διὰ τὸ στρατεύματα, αὐτὸς ἀπήντησεν ὅτι τὸ παραχωρεῖ, καὶ ὅτι θέλει νὰ εἶνε πρὸς αὐτοὺς φίλος καὶ σύμμαχος καὶ ὅτι καλεῖ αὐτοὺς

νά τοὺς φιλοξενήσῃ. Καὶ τοὺς ἐφιλοξένει μεγαλοπρεπῶς. Τὸν δὲ Ξενοφῶντα δὲν τὸν ἐκάλεσεν, οὔτε κανένα ἐκ τῶν στρατηγῶν τῶν Ἑλλήνων. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Λάκωνες ἠρώτησαν τὸν Σεύθη, τί εἶδους ἄνθρωπος ἦτο ὁ Ξενοφών, ἀπεκρίθη ὁ Σεύθης καὶ εἶπε: «Κατὰ τὰ ἄλλα μὲν δὲν εἶνε κακός, ἀλλ' ὅμως εἶνε πολὺ φιλοστρατιώτης καὶ διὰ τοῦτο τόσον τὸ χειρότερον δι' αὐτὸν τὸν ἴδιον». Οὗτοι δὲ ἠρώτησαν νὰ μάθουν μήπως, μὲ λόγους παραπλανητικούς, θὰ ἠδύνατο αὐτὸς νὰ παρασύρῃ τοὺς ἄνδρας; Ἀμέσως παρενέβη τότε ὁ Ἡρακλείδης καὶ εἶπε: «Βεβαίωτατα». Ἐκεῖνοι δὲ προσέθεσαν: «Μήπως, ἄρα γε, ἐναντιωθῆ καὶ πρὸς ἡμᾶς, προκειμένου νὰ πάρωμεν τὸ στράτευμά του;» «Ἄλλ' ὅμως, εἶπεν ὁ Ἡρακλείδης, ἐὰν σεῖς ὑποσχεθῆτε μισθόν, δὲν θὰ δώσουν εἰς ἐκείνον οὐδεμίαν προσοχὴν, ἀλλὰ θὰ φύγουν μαζί σας». Ἠρώτησαν δὲ ἐκεῖνοι: «Πῶς λοιπόν, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, θὰ τοὺς συναθροίσωμεν;» Ὁ δὲ Ἡρακλείδης εἶπεν: «Λύτριο τὸ πρῶτ' ἂν σᾶς ὀδηγήσωμεν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἡξεύρωμεν, ὅτι ἅμα ὡς ἴδωσι σᾶς, μετ' εὐχαριστήσεως θὰ σᾶς ἀκολουθήσουν». Αὕτη μὲν ἡ ἡμέρα ἔτσι ἐτελείωσεν.

Τὴν δὲ ἄλλην ἡμέραν ὠδήγησαν εἰς τὸ στράτευμα τοὺς δύο ἀπεσταλμένους Χαρμῖνον καὶ Πολύνεικον. Ἔλεγον δὲ οὗτοι ὅτι ἡ Σπάρτη ἀπεφάσισε νὰ πολεμήσῃ τὸν Τισσαφέρην, ὁ ὁποῖος σᾶς ἐπροξένησε τόσα δεινά. Ἐὰν λοιπόν ἔλθητε μαζί μας, καὶ τοῦτον τὸν ἐχθρόν σας θὰ τιμωρήσῃτε καὶ μισθόν θὰ λάβητε ἕκαστος ἓνα Δαρεικὸν τὸν μῆνα, οἱ δὲ λοχαγοὶ διπλοῦν καὶ οἱ στρατηγοὶ τετραπλοῦν. Οἱ στρατιῶται μετ' εὐχαριστήσεως τοὺς ἤκουσαν. Κάποιος δὲ στρατιώτης Ἀρχάς, ἐγερθεὶς καὶ κατηγορῶν τὸν Ξενοφῶντα εἶπεν: «Ἄλλ' ἡμεῖς μὲν, ὧ Λακεδαιμόνιοι, ἀπὸ τὴν ἡμέραν, ποὺ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ Βυζάντιον, θὰ ἠορχόμεθα πρὸς σᾶς, ἐὰν ὁ Ξενοφών αὐτὸς δὲν μᾶς κατέπειθε καὶ μᾶς ἔφερνεν ἐδῶ, ὅπου καθ' ὄλον τὸν τρομερὸν χειμῶνα καὶ ἡμέραν καὶ νύκτα, χωρὶς ἀνάπαυσιν, ἐκτελούσαμεν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. Αὐτὸς ἔκαρπώθη τοὺς ἰδικούς μας κόπους καὶ ὁ Σεύθης, ἰδιαιτέρως, αὐτὸν ἔχει καταστήσει πλουσιώτατον, ἐνῶ ἡμᾶς μᾶς κατακρατεῖ τὸν μισθόν. Ὡστε ἐγώ, ποὺ πρῶτος λέγω ταῦτα, ἐὰν ἔβλεπα τοῦτον τὸν Ξενοφῶντα, καταπετροβολούμενον, νομίζω ὅτι ἔτσι καὶ τὸν μισθόν θὰ ἠμποροῦσα νὰ ἐξασφαλίσω καὶ διὰ τοὺς κόπους νὰ μὴ λυποῦμαι πλέον». Μετὰ ταῦτα ἐσηκώθησαν καὶ ἄλλοι καὶ κατηγοροῦν τὸν Ξενοφῶντα. Ἦτο δὲ παρών καὶ ὁ Σεύθης, διότι ἤθελε νὰ ἴδῃ τί θὰ ἀπογίνη καὶ ἐστέκετο, διὰ νὰ ἀκούσῃ, ἔχων κοντά του τὸν διερμηνέα, ἃν καὶ ἐννοοῦσε καὶ αὐτὸς τὰ πλεῖστα ἀπὸ τὰ λεγόμενα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Τότε ὁ Ξενοφών ἐσηκώθη καὶ ἀπελογήθη. Ἀνέφερεν ὅλα ὅσα ἔπραξε πρὸς σωτηρίαν τοῦ στρατεύματος, διὰ μακρῶν, καὶ ἐν Ἀσίᾳ μετὰ τὸν φόνον τῶν Ἑλλήνων στρατηγῶν ὑπὸ τοῦ Ἀρταξέρξου καὶ καθ' ὅλην τὴν μνημειώδη πορείαν τῶν Μυρῶν μέχρι Τραπεζοῦντος καὶ ἔπειτα μέχρι Χρυσουπόλεως. Καὶ ἀφοῦ διεπεραιώθησαν εἰς τὸ Βυζάντιον καὶ εὐρέθησαν

ἔστερημένοι τροφῶν, εἶχεν ἐπιστρέψει ἐκ Παρίου μὲ διαταγὴν τοῦ Ἀναξιβίου νὰ τοὺς ἐπαναφέρει εἰς τὴν Ἀσίαν, ἀλλ' ὅτι ὁ ἀρμοστής Ἀρίσταρχος τοὺς εἶχεν ἀπειλήσει ὅτι θὰ τοὺς κατεδίωκε μὲ τριήρεις καὶ θὰ τοὺς ἐβύθιζεν εἰς τὴν θάλασσαν (διότι οὗτος εἶχεν ἐξαγορασθῆ ὑπὸ τοῦ Φαρναβάζου, διὰ νὰ μὴ τοὺς ἐπιτρέψη νὰ διαπεραιωθοῦν εἰς τὴν σατραπείαν του). Καὶ ὅτι, ἐπειδὴ οὔτε χρήματα εἶχον διὰ νὰ ἀγοράζουν, οὔτε ἐπετρέπετο νὰ λαμβάνουν τροφίμα χωρὶς πληρωμὴν, αἱ δὲ πύλαι τοῦ Βυζαντίου ἦσαν κλεισταὶ δι' αὐτοὺς καὶ δὲν ἐπετρέπετο εἰς οὐδένα νὰ εἰσέλθῃ καὶ ἐνῶ δὲ εὐρίσκοντο εἰς τοιαύτην ἀμηχανίαν, αὐτὸς ἦτο ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔκρινεν ὅτι τὸ μόνον σωτήριον μέτρον διὰ τὸ στράτευμα ἦτο νὰ τὸ ὀδηγήσῃ πρὸς τὸν Σεύθην, ἵνα καὶ τροφίμα ἐξασφαλίσῃ καὶ μισθόν. Καὶ ἐν γένει τὰ ἐπιχειρήματα, πὺ ἐξέθεσεν ὁ Ξενοφῶν, ἦσαν τόσον πειστικὰ καὶ ἀδιάσειστα, ὥστε καὶ αὐτός, ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Θ' Ἰμβρωνος, ὁ Χαρμῖνος, νὰ σηκωθῆ καὶ νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι οὐδεμίαν μομφὴν ἢ κατηγορίαν κατὰ τοῦ Ξενοφῶντος εὐρίσκει ἀξίαν καταδίκης του, διότι ὅ,τι καὶ ἂν ἔπραξε, τὸ ἔπραξε χάριν τοῦ στρατεύματος. Καὶ ὅτι καὶ ὁ Σεύθης ἀκόμη, πὺ δὲν διέκειτο πλέον εὐνοϊκῶς πρὸς τὸν Ξενοφῶντα, ὡς μόνην κατηγορίαν, πὺ κατελόγιζεν εἰς βᾶρος του, ἦτο τὸ ὅτι οὗτος ἦτο πολὺ φιλοστρατιώτης, πρᾶγμα πὺ ζημιώνει αὐτὸν τὸν ἴδιον.

Τότε ἐσηκώθη καὶ ὁ Ἀθηναῖος Πολυκράτης, ὁ ὁποῖος εἶπεν, ὅτι αἷτιος πὺ καθυστεροῦνται οἱ μισθοὶ τοῦ στρατοῦ ἀπὸ τὸν Σεύθην εἶνε ὁ Ἡρακλείδης, αὐτὸς ἐδῶ, διότι, ἀφοῦ ἐπώλησε τὰ λάφυρα πὺ ἐστάλησαν εἰς αὐτόν, οὔτε τὸν μισθὸν τῶν στρατιωτῶν ἐπλήρωσε σωστόν, οὔτε εἰς τὸν Σεύθην τὰ ἔδωκεν, ἀλλὰ τὰ ἐκράτησε διὰ τὸν ἑαυτὸν του, καὶ ὅτι πρέπει νὰ συλληφθῆ καὶ νὰ τιμωρηθῆ διότι δὲν εἶνε Θραξ, ἀλλὰ Ἕλληνας, ἀδικήσας Ἕλληνας. Ὁ δὲ Ἡρακλείδης ἀκούσας ταῦτα καὶ φοβηθεὶς τοὺς ἐξαγορωθέντας στρατιώτας, εἶπεν εἰς τὸν Σεύθην, ὅτι καλὸν εἶνε ἡμεῖς νὰ ἀπομακρυνθῶμεν ἀπὸ τὸν τόπον τοῦτον, μὴ κακοπάθωμεν. Λαβόντες δὲ πάντα τοὺς ἵππους τῶν καὶ ἱππεύσαντες, ἀπεμακρύνθησαν καλπάζοντες πρὸς τὸ στρατόπεδον τοῦ Σεύθου. Οἱ δὲ στρατιῶται καὶ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀπεφάσισαν πάλιν νὰ στείλουν πρὸς τὸν Σεύθην τὸν Ξενοφῶντα, ὡς τὸν καταλληλότερον, διὰ νὰ εἴπῃ καθαρὰ καὶ ξάστερα, ὅτι ὁ στρατὸς τῶν Ἑλλήνων ἀπαιτεῖ, προτοῦ φύγει, νὰ πληρωθῆ τοὺς καθυστερημένους μισθοὺς του. Καὶ ἐὰν δὲν τοὺς δώσῃ ὁ Σεύθης οἰκιοθελῶς, ἔχουν σκοπὸν νὰ τοὺς λάβουν καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ αὐτός.

Τότε ὁ Ξενοφῶν ἐδέχθη πάλιν καὶ ἦλθε πρὸς τὸν Σεύθην καὶ ἀφοῦ ὑπέμνησεν εἰς αὐτὸν ὅλας τὰς προηγουμένας συμφωνίας, πὺ εἶχον κάμει μεταξύ τους, ὡς καὶ τὴν πιστὴν τήρησιν τούτων τῶν συμφωνιῶν ἐκ μέρους τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατεύματος, εἶπεν ὅτι, ἂν σήμερον ὁ Σεύθης εἶνε κάτοχος πολλῆς χώρας καὶ πολλοῦ στρατοῦ ἐκ Θρακῶν, ὅλα ταῦτα τὰ ὀφείλει

εἰς τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα καὶ εἰς τοὺς ἀρχηγούς του, οἱ ὅποιοι μὲ τὴν ἀφοσίωσιν καὶ μὲ τὴν ἀφιλοκέρδειαν ὑπηρέτησαν τοὺς σκοπούς του καὶ τὸν ἀπεκατέστησαν εἰς τὴν προγονικὴν του χώραν, ὥστε αὐτὸς μὲν νὰ εἶνε πλούσιος καὶ ἰσχυρὸς ἡγεμῶν, ὁ δὲ Ἑλληνικὸς στρατὸς νὰ εἶνε ἐστερημένος τοῦ δεδουλευμένου μισθοῦ του, πρᾶγμα πολὺ ἄδικον. Καὶ ὅτι ἂν μὲν πληρώσῃ θεληματικῶς, καλῶς ἔχει εἶδε μὴ, θὰ τὰ πληρώσῃ χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ. Τῷ ὑπέδειξε δὲ ὅτι πολὺ μέγα κέρδος θὰ εἶνε δι' αὐτὸν νὰ καταστήσῃ 6.000 ἄνδρας στρατιώτας εὐγνώμονας πρὸς αὐτόν, ἀντὶ νὰ τοὺς ἔχη ἐχθρούς του· διότι, ἐὰν μὲ τὴν ἄρνησιν νὰ πληρώσῃ τοὺς μισθοὺς, τοὺς δυσχερεστήσῃ, εἶνε πιθανὸν νὰ χάσῃ ὅλα ὅσα ἐκφόρτισεν ἕως τὴν βοήθειαν αὐτῶν τῶν 6.000 Ἑλλήνων. Νὰ ἔχη δὲ ὑπ' ὄψιν του, ὅτι αὐτοὶ οἱ ὅποιοι σήμερον ὑπακούουν εἰς αὐτόν, ὑπακούουν ὄχι θεληματικῶς, ἀλλ' ἀπλῶς καὶ μόνον, διότι δὲν ἔχουν κανένα ἄλλον νὰ τοὺς προστατεύσῃ ἀπὸ αὐτόν. Ἐὰν δὲ οἱ δυσχερεστήμενοι Ἑλληνας ἀναλάβουν τὴν προστασίαν αὐτῶν, θὰ ἐξεγερθοῦν ὅλοι ἐναντίον του καὶ θὰ παύσουν νὰ ὑπακούουν εἰς αὐτόν καὶ νὰ πληρώνουν φόρους. Τότε ὁ Σεύθης κατηράσθη τὸν αἴτιον τῆς καθυστερήσεως τοῦ μισθοῦ, ἐννοῶν βεβαίως τὸν Ἡρακλείδην, ὅστις εἶχεν, ὡς φαίνεται, σφετερισθῆ πολλὰ χρήματα. Καὶ εἶπεν, ὅτι μολονότι δὲν ἔχει χρυσόν, παρὰ μόνον ἓν τάλαντον, τὸ δίδει εἰς τὸν Ξενοφῶντα. Καὶ διὰ τοὺς μισθοὺς τοῦ στρατοῦ παρεχώρησεν 600 βοῦς, 4.000 πρόβατα καὶ 120 δούλους, καὶ τοὺς ὁμήρους τοὺς ἀδικήσαντας τὸν Ξενοφῶντα, κατὰ τὴν νύκτα τῆς ἐπιθέσεως κατ' αὐτοῦ. Ὁ Ξενοφῶν τὰ ἐδέχθη μὲν καὶ ἠτοιμάσθη μὲ τοὺς ἄλλους πὺν εἶχε μαζί του, νὰ ἀπέλθῃ, ἀλλ' εἶπεν εἰς τὸν Σεύθην: «Ἐὰν ὅμως ταῦτα πάντα, ἀφοῦ πωληθῶν, δὲν ἐπαρκέσουν διὰ τοὺς μισθοὺς, τότε τὸ τάλαντον τίνος θὰ εἶνε;» Ταῦτα εἶπεν ἐπιφυλασσόμενος νὰ ἀπαιτήσῃ ὀλόκληρον τὸν μισθὸν δι' ἄλλου τρόπου.

Ὅτε δὲ ἐπέστρεψεν ὁ Ξενοφῶν μὲ τὰ δοθέντα ζῶα καὶ τοὺς δούλους, ἀπετελέσθη ἐπιτροπὴ λαφυροπωλῶν καὶ ἐκλήθησαν ἀπὸ τὰ περίεξ ἀγορασταὶ διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν πωλουμένων λαφύρων. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ ποσὸν ἐκ τῆς πωλήσεως δὲν ἐπάρκει διὰ νὰ καλύψῃ τοὺς μισθοὺς, ὁ Ξενοφῶν συνεβούλευσε τοὺς Λάκωνας, Χαρμῖνον καὶ Πολύνεικον, νὰ ὑπάγουν καὶ νὰ εἴπουν εἰς τὸν Σεύθην, ὅτι δὲν ἐννοοῦν νὰ παραλάβουν τὸν στρατὸν ἐκ τῆς Θράκης, ἐὰν δὲν πληρωθῇ ἀκέραιος ὁ μισθός. Οὗτοι δὲ ἐλθόντες μὲ ἄλλους μαζί, ὄχι μόνον τὰ ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος συνιστάμενα μετέδωκαν πρὸς τὸν Σεύθην, ἀλλὰ προσέθεσαν καὶ ὅτι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, ἐν ἀνάγκῃ, θὰ ὀδηγήσουν τὸ στράτευμα, ἕως ὅτου πληρωθῇ ἀκέραιος ὁ μισθός. Τὴν δὲ ἐπομένην ἦλθεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον ὁ Ἐβοζέλιμος (Ἐβρίζελιμος) καὶ ἔφερε τὰ χρήματα διὰ τὴν πληρωμὴν ἀκεραίου τοῦ μισθοῦ. Καλέσας δὲ τὸν Ξενοφῶντα ἰδιαιτέρως, εἶπεν εἰς αὐτόν, ἐκ μέρους τοῦ Σεύθου, νὰ παραμείνῃ ἐδῶ μὲ 1000 ὀπλίτας, καὶ ὑπέσχετο ὅτι καὶ τὰ παραλιακὰ χωρία θὰ

τοῦ ἔδιδε καὶ ὅλα, τὰ ὅσα εἶχεν ὑποσχεθῆ πρότερον. Μυστικὰ δὲ εἶπεν εἰς τὸν Ξενοφῶντα ὁ Ἐβρίζεμις, ὅτι εἶχεν ἀκούσει ἀπὸ τὸν Πολύνεικον, ὅτι δῆθεν, ἐὰν ὁ Ξενοφῶν πέσῃ εἰς τὰ χέρια τῶν Λακεδαιμονίων, θέλει θανατωθῆ ὑπὸ τοῦ Θίμβρωνος. Ταῦτα δὲ ἀνήγγειλαν καὶ ἄλλοι ξένοι πρὸς τὸν Ξενοφῶντα, ὅτι δῆθεν ἔχει διαβληθῆ καὶ πρέπει νὰ προφυλάσσηται. Ὁ δὲ Ξενοφῶν, ἀκούων ταῦτα, ἔλαβε δύο ἱερεῖα (ζῶα πρὸς θυσίαν) καὶ ἐθυσίαζε πρὸς τὸν θεὸν Δία, διὰ νὰ βεβαιωθῆ ἐὰν ὁ θεὸς θέλῃ νὰ μείνῃ ἐδῶ, δι' ὅσα λέγει ὁ Σεύθης ἢ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ στράτευμα εἰς Ἀσίαν. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἱερά ἐδείκνυον, ὅτι καλλίτερον θὰ κάμῃ, ἐὰν ἀκολουθήσῃ τὸ στράτευμα, ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγῃ μαζί.

Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὁ μὲν Σεύθης ἀπεσύρθη μὲ τὸ στράτευμα τοῦ μακρότερον, οἱ δὲ Ἕλληνες ἔστησαν τὰς σκηνάς των εἰς κώμας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἔμελλον νὰ λάβουν τὰ τρόφιμα, πὺν τοὺς ἐχρειάζοντο, διὰ νὰ καταβῶσιν εἰς τὴν παραλίαν. Αἱ δὲ κῶμαι αὗται εἶχον δωρηθῆ ὑπὸ τοῦ Σεύθου εἰς τὸν πρέσβυν του Μηδοσάδην.

Ὁ Μηδοσάδης, βλέπων ὅτι αἱ κῶμαι του ἀπογυμνοῦνται ἀπὸ τρόφιμα, ἦλθε πρὸς τὸν Ξενοφῶντα, φέρων μαζί του καὶ ἕνα ἀπεσταλμένον τοῦ Ἀμαδόκου, τοῦ βασιλέως τῶν Ὀδρουσῶν, καὶ παρεπονεῖτο ὅτι ἡ χώρα του κινδυνεύει νὰ μείνῃ χωρὶς τρόφιμα. Ὁ Ξενοφῶν τότε ἀπεκρίθη ὅτι θὰ ὀμιλήσῃ ὄχι πλέον πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἀπεσταλμένον τοῦ Ἀμαδόκου, διὰ νὰ κατατοπίσῃ τοῦτον καὶ δι' αὐτοῦ τὸν Ἀμαδόκον, περὶ τοῦ ποιοῦ ὑπῆρξαν οἱ Ἕλληνες πρὸς τὸν Σεύθην καὶ Μηδοσάδην καὶ πῶς ἐφέρθησαν οἱ τελευταῖοι πρὸς τὸν Ξενοφῶντα καὶ τὸν Ἑλληνικὸν στρατόν, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐξυπηρέτησεν. Ἀνέπτυξε λοιπὸν ὁ Ξενοφῶν, ὅτι, ἐπανειλημμένως, ὁ Μηδοσάδης οὗτος, εἶχε παρακαλέσει αὐτόν καὶ ἐν Χρυσουπόλει καὶ μετὰ ταῦτα, ἐξῶθεν τῶν τειχῶν τοῦ Βυζαντίου, νὰ φέρῃ τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα πρὸς τὸν Σεύθην. Καὶ ἀφοῦ ἦλθον καὶ συνεφώνησαν καὶ ἔγιναν φίλοι καὶ σύμμαχοι, οἱ μὲν Ἕλληνες, πολεμοῦντες, ἠνάγκασαν ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς χώρας νὰ πείθωνται καὶ νὰ ὑπακούουν, ὥστε ὁ μὲν Σεύθης, ἐνῶ πρότερον μὲ ὀλίγους ἱππεῖς καὶ πελταστὰς πὺν εἶχεν, ἦτο ἠναγκασμένος νὰ ληστεύῃ καὶ νὰ καταδιώκηται ἀπὸ τοὺς κατοίκους ὡς ληστής, τώρα καὶ τὴν πατρίαν του χώραν ἔχει, καὶ ἄλλην πολλὴν καὶ κατοίκους πολλοὺς μὲ πολλὰ πλοῦτη καὶ εἰς χρήματα, καὶ εἰς ζῶα καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ πράγματα, καὶ στρατιωτικὴν δύναμιν σπουδαίαν. Ἀπὸ ταῦτα δὲ ὅλα τίποτε δὲν θὰ εἶχεν, ἐὰν δὲν ἦθελον ἔλθει πρὸς αὐτόν οἱ Ἕλληνες, οὔτε θὰ ἠμποροῦσε νὰ δώσῃ εἰς τὸν Μηδοσάδην τοῦτον ταύτας τὰς πλουσίας κώμας. Ἐντὶ δὲ τῆς πίστεως καὶ τῆς εἰλικρινείας τῶν Ἑλλήνων, οὔτοι τοὺς ἀντήμειψαν μὲ τὴν ἀχαριστίαν καὶ μὲ τὴν παραβίασιν τῶν συμφωνηθέντων. Ἐδυστρόπησαν δὲ φοβερὰ διὰ νὰ πληρώσουν τὸν μισθὸν τοῦ στρατοῦ, ἀφοῦ μετῆλθον πρότερον ὅλα τὰ μέσα καὶ ὅλας τὰς ἀπάτας διὰ νὰ μὴ πληρώσουν. Καὶ

τώρα παραπονεῖται, ὁ Μηδοσάδης οὗτος, πού δὲν εἶχε πρότερον τίποτε, δι' ὀλίγα τρόφιμα, πού θὰ πάρουν οἱ εὐεργέται του, διὰ νὰ καταβοῦν εἰς τὸ παράλιον καὶ νὰ φύγουν. Καὶ μᾶς ἀπειλεῖ ὅτι θὰ μᾶς μεταχειρισθῆ ὡς ἐχθροὺς τῆς χώρας, τὴν ὁποίαν τοὺς ἀπεδώσαμεν ἡμεῖς, ἐνῶ πρότερον αὐτοὶ ἐλήστευον αὐτὴν τὴν χώραν. Ἀφοῦ δὲ ἤκουσε ταῦτα ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Ἀμαδόκου, ἠγανάκτησε καὶ εἶπε πρὸς τὸν Μηδοσάδην: «ὦ Μηδοσάδη, αὐτὰ, πού ἀκούω, ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, ἐντρέπομαι τόσον, ὥστε μοῦ ἔρχεται νὰ σχίσω τὴν γῆν καὶ νὰ μπῶ μέσα. Πρὸς ἀνθρώπους τόσον εὐεργετικούς πρὸς σᾶς, ἐφέρθητε μὲ τέτοιον τρόπον! Ἄν ἤξευρα αὐτὰ, οὔτε ἀπὸ τὸν βασιλέα θὰ ἠρχόμην πρὸς σέ, οὔτε μὲ σένα θὰ ἠρχόμην ἐδῶ!» Καὶ ἀναβὰς εἰς τὸν ἵππον του ἔφυγε. Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες, συσκευάσαντες τὰ πράγματά των, κατήλθον εἰς τὴν παραλίαν τῆς Σηλυβρίας καὶ Περίνθου καὶ ἐπιβιβάσθentes εἰς πλοῖα τῶν Ἀκεδαιμονίων, ἀπέπλευσαν πρὸς τὸν Ἑλλησποντιον, ὅπου καὶ ἀπεβιβάσθησαν εἰς Λάμψακον ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς παραλίας, διὰ νὰ πορευθῶσι πρὸς τὸν Θίμβρωνα. Οἱ δὲ Λαμψακῆνοὶ ἐτίμησαν μεγάλως τὸν Ξενοφῶντα καὶ ἐδώρησαν πρὸς αὐτὸν ἓνα ῥωμαλέον ἵππον» τὸ 399 π.Χ. (1).

ΚΕΦ. 77.— ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΚ ΤΗΣ ΔΙΗΓΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ 6.000 ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΕ ΤΟΝ ΣΕΥΘΗΝ.

1) Ἐκ τῆς διηγήσεως ταύτης ἐξάγομεν τὸ συμπέρασμα ὅτι, τὰ λείψανα τῶν Μυρίων, πού συνειργάσθησαν μὲ τὸν Σεύθην, ἦσαν μόνον 6.000, διότι ἐκ τῶν 13.000, πού εἶχον ἀκολουθήσει τὸν Κῦρον, πολλοὶ εἶχον ἀπωλεσθῆ καὶ κατὰ τὴν μεγάλην μάχην τῶν Κουνάξων, καὶ κατὰ τὴν πορείαν, διὰ μέσου Καρδουχίας καὶ Ἀρμενίας, ὑπὸ δριμύτατον χειμῶνα, ὥστε ὅταν ἔφθασαν εἰς τὴν Τραπεζοῦντα ἦσαν μόνον 8.000. Ἀπὸ Τραπεζοῦντος δέ, μέχρι Χρυσουπόλεως καὶ Βυζαντίου καὶ μέχρι τῆς προσελεύσεως εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Σεύθου, εἶχον διαρρεῦσει περίπου 2.000 μὲ τοὺς 800 τοῦ Νέωνος.

2) Ὅτι, ὁ ἐξελληνισμὸς τῶν Θρακῶν εἰσέτι δὲν εἶχε ρίψει ρίζας τόσον βαθείας, ὥστε νὰ γνωρίζουν ὅλοι τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, διότι βλέπομεν ὅτι καὶ ὁ Ξενοφὼν μεταχειρίζεται διερμηνέα πολλὰκις καὶ ὁ Σεύθης ἐπίσης, μολονότι ἐγνωρίζεν ἀρκετὰ Ἑλληνικά.

3) Ὅτι, οἱ ἄρχοντες τοῦ Βυζαντίου, ὡς ὁ ἀρμοστής Κλέανδρος καὶ ὁ ναύαρχος Ἀναξίβιος, Λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ Βυζαντίου, ὑπωπεύοντο τὰ λείψανα ταῦτα τοῦ στρατοῦ τῶν Μυρίων καὶ διὰ διαφόρων ἀπατηλῶν μέσων προσεπάθουν νὰ τοὺς ἐκβάλουν ἀπὸ τὸ τεῖχος, διὰ νὰ μὴ ἐκτραπῶσιν εἰς λεηλασίας ἔνεκα στερήσεων.

1. Κατὰ παράφρασιν ἐκ τοῦ ἀρχαίου κειμένου.

4) Ὅτι, ὁ Ἀναξίβιος, ναύαρχος, καὶ ὁ διαδεχθεὶς τὸν Κλέανδρον ἀρμοστής Ἀρίσταρχος, χάριν χρημάτων, εἶχον ἐξαγορασθῆ ἀπὸ τὸν Πέερση σατραπῆν Φαρνάβαζον, ὅπερ σημαίνει ὅτι οἱ Σπαρτιάται, ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, εἶχον χάσει τὰ ἀγὰ ἦθη τῆς Λυκουργείου νομοθεσίας καὶ ἐπώλουν τὰ συμφέροντα τοῦ Ἑλληνισμοῦ πρὸς τοὺς βαρβάρους ἀντὶ χρημάτων.

5) Ἡ παρουσία τοῦ τυχοδιώκτου Θηβαίου στρατηγοῦ Κοιρατάδου δὲν διευκρινίζεται ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος τίνα σκοπὸν εἶχεν. Ἦτο, ἄρα γε, βαλμένος ἀπὸ τὸν Σεύθην νὰ παρασύρῃ τὸν στρατηγὸν πρὸς αὐτόν, ἀφοῦ ὁ Ξενοφῶν δὲν ἔστεργε νὰ ἔλθῃ πρὸς αὐτόν; Ἡ ἦτο βαλμένος ἀπὸ τοὺς ἐν Βυζαντίῳ, διὰ νὰ ἠμπορέσῃ μὲ τοιαῦτα ἀπατηλὰ μέσα νὰ ἀπομακρύνῃ τὸν στρατόν, ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον ἀπὸ τὸ Βυζάντιον, καὶ νὰ τὸν ἐξαναγκάσῃ μὲ τὰς στερήσεις νὰ λάβῃ τὴν ἄγουσαν πρὸς τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον, ὅπως ἤθελον ὁ Νέων καὶ ὁ Ἀρίσταρχος;

6) Ὅτι, ὅπως καὶ τώρα, ὑπῆρχον καὶ τότε Ἕλληνες τυχοδιώκται, οἱ ὅποιοι καὶ τότε ἐπωφελοῦντο ἀπὸ τοιαύτας περιστάσεις διὰ νὰ κερδίζουν ἀκόπως, εἰς βάρος τῆς δυστυχίας τῶν ὁμογενῶν των.

Τοιοῦτος δὲ παρουσιάζεται ὁ Ἡρακλείδης, ὅστις πωλεῖ τὰ λάφυρα, τὰ ὑπὸ τοῦ Σεύθου σταλέντα, καὶ μέγα μέρος κατακρατεῖ δι' ἑαυτὸν καὶ ἐμπαίζει καὶ τὸν Σεύθην καὶ τὸν Ἑλλ. στρατόν, τὸν ὅποιον ἀναγκάζει νὰ διαστῆ πρὸς τὸν Σεύθην, ἀφ' ἑτέρου δὲ παρακινεῖ τὸν Σεύθην νὰ μὴ πληρώσῃ πλέον τὰ χρέη του πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἀφοῦ πρόκειται νὰ φύγουν ἐκ Θράκης. Ἀλλά, ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τοῦ Ἀθηναίου Πολυκράτους, ὅτι πρέπει νὰ συλληφθῆ καὶ νὰ τιμωρηθῆ, διότι Ἕλλην αὐτός, ἀδικεῖ τοὺς Ἕλληνας, τρέπεται εἰς φυγὴν μὲ τὸν Σεύθην ἀπὸ τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων, μετὰ τὴν ἀπολογίαν καὶ ἀθώωσιν τοῦ Ξενοφῶντος. Φαίνεται δέ, ὅτι ἔφυγε καὶ ἀπὸ τὸ στρατόπεδον τοῦ Σεύθου, διότι δὲν ἐνεφανίσθη πλέον εἰς τὰς μετὰ ταῦτα διαπραγματεύσεις τῶν Ἑλλήνων μετ' αὐτοῦ.

7) Ὅτι, ὁ Σεύθης χαρακτηρίζεται ὀρθῶς ὡς λίαν συμφεροντολόγος, φιλάργυρος καὶ ὄχι πιστὸς εἰς τοὺς λόγους του καὶ τὰς ὑποχρεώσεις του, διότι μόνον μὲ τὰς ἀπειλὰς τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τῶν Λακώνων Χαρμίνου καὶ Πολυνείκου, ἀναγκάζεται νὰ συμπληρώσῃ τοὺς μισθοὺς τοῦ στρατοῦ, διὰ νὰ ἀπαλλαγῆ ἀπὸ αὐτόν.

8) Ἐντύπωσιν ἐπίσης προξενεῖ ἡ μεγάλη ἀφιλοκέρδεια τοῦ Ξενοφῶντος, ὡς ἀληθινοῦ φιλοσόφου, διότι, ἐνῶ παρουσιάσθησαν εἰς αὐτόν πολλαὶ εὐκαιρίαι διὰ νὰ πλουτίσῃ, αὐτὸς ἔμεινε πάντοτε ἀνώτερος χρημάτων. Καὶ ἐνῶ ὅλοι τὸν ἐθεώρουν ὅτι ἐπλούτισεν, αὐτός, ὡς ἀπεδείχθη, ὅταν ἀπεβιβάσθη εἰς Λάμψακον, ἦτο πτωχότατος, διότι καὶ τὸν ἵππον, ποὺ τῷ ἐχάρισαν οἱ Λαμψακηνοί, ἠναγκάσθη νὰ τὸν πωλήσῃ, διὰ νὰ ἀγοράσῃ τὰ χρήσιμα εἰς αὐτόν. Καὶ ὅτι, ὁ Ξενοφῶν, ὡς ἀληθὴς μαθητὴς τοῦ Σωκράτους, δὲν ἔζη μὲ τὴν στενὴν ἰδέαν τοῦ τοπικισμοῦ του, ἀλλ' ἔζη μὲ τὰς ἰδέας τοῦ

Πανελληνισμοῦ καὶ πανανθρωπισμοῦ, ἐφ' ὅσον καὶ ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἐν Εὐρώπῃ μὲ τὸ στράτευμα, ποῦ ἀπετελεῖτο ἀπὸ ἀνδρας ἐξ ὅλων σχεδὸν τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν καὶ ἀπὸ τὰ τυχοδιωκτικώτερα στοιχεῖα, προσεπάθει νὰ συγκρατῇ αὐτοὺς ἀπὸ ἐκνόμους πράξεις καὶ πρὸς βαρβάρους καὶ πρὸς Ἑλληνας, ἐνῶ ταυτοχρόνως ὑπεστήριζεν ἐρρωμένως τὰ δίκαια τοῦ στρατοῦ καὶ πολλάκις πρὸς βλάβην τοῦ ἑαυτοῦ του, κατασυκοφαντούμενος ὅτι πλουτεῖ εἰς βάρος τῶν ἀνδρῶν του.

9) Ὅτι, ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς ἐποχῆς ταύτης, μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, παρουσίαζε θέμα ἀξιοθρήνητον διότι ἡ ἀρχουσα τάξις τῶν Ἑλληνικῶν Πολιτειῶν εἴτε δημοκρατικῶν, εἴτε ὀλιγαρχικῶν, εἴτε μοναρχικῶν, ἀπέβλεπεν εἰς τὴν χρηματολογία καὶ ἰδιοτέλειαν. Καὶ οὔτε οἱ αὐστηροὶ νόμοι τοῦ Λυκούργου πλέον ἴσχυον, οὔτε οἱ ἠθικοὶ καὶ ἀνθρωπιστικοὶ νόμοι τοῦ Σόλωνος καὶ ἄλλων σοφῶν νομοθετῶν. Καὶ ἐνῶ τὰ σύγχρονα τότε ἔθνη προσεπάθουν νὰ ἀπομιμῶνται πᾶν τὸ Ἑλληνικόν, οἱ Ἕλληνες κατεσπαράσσοντο ὑπὸ ἐμφυλίων ἐρίδων διὰ μικροσυμφέροντα. Καὶ ἀντί, διὰ τῆς διάδοσεως τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς φιλοσοφίας νὰ κινοῦν πρὸς Πανελλήνιον ἔνωσιν, κατόπιν μάλιστα τσαύτης πείρας ἐκ τῶν προηγηθέντων γεγονότων, μοιραίως, διὰ τῆς διαιρέσεως καὶ τῶν ἀενάων πολέμων πρὸς ἀλλήλους, νὰ φέρωνται πρὸς μέλλονσαν ὑποδούλωσιν.

10) Οἱ διάφοροι ἡγεμόνες τῶν Θρακῶν ἦσαν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τυρανικοὶ ἀρχοντες, ἐπίεζον καὶ ἐφορολόγουν τοὺς ὑπηκόους των κατὰ τὸ δοκοῦν, μισοῦμενοι ὑπὸ τούτων πάντοτε. Διὰ τοῦτο, οἱ δυνάσται οὗτοι, δὲν εἶχον καὶ μεγάλην ἐμπιστοσύνην πρὸς τοὺς ὑποδούλους λαοὺς, καὶ κατέφευγον εἰς μισθοφορικὰ στρατεύματα, μὲ μισθοφόρους ἀρχηγούς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δέ, ἐκ τυχοδιωκτῶν Ἑλλήνων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης στρατολογουμένους. Καὶ ὅτι, πολλοὶ Ἕλληνες τότε, ἦσαν ἐπαγγελματῆαι μισθοφόροι, καὶ ὑπηρέτουν εἰς ξένους, ἔστω καὶ πρὸς βλάβην τῶν ὁμοεθνῶν των.

ΚΕΦ. 78.— ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΟΤΥΟΣ ΤΟΥ Α' ΕΠΙ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ (383—360 π.Χ.).

Εἶδομεν εἰς προηγούμενα κεφάλαια ὅτι, καθ' ὃν χρόνον ἐβασίλευεν ὁ υἱὸς Σεύθου τοῦ Α' Μήδοκος ἢ Ἀμάδοκος ὁ Α', συνυπῆρχον καὶ ἄλλοι ἡγεμόνες Ὀδρυσοί, διοικοῦντες διάφορα τμήματα τοῦ βασιλείου τῶν Ὀδρυσῶν, ὡς ὁ Μαισάδης μὲ τίτλον βασιλέως ἐπὶ τῆς χώρας τῶν Θυνῶν, Μελανδιτῶν καὶ Τρανιψῶν, πρὸς τὴν Μαύρην θάλασσαν, καὶ ὁ Ἐβροῖζελμις ὁ Α', κυβερνῶν τὴν πρὸς Δ. τοῦ Ἐβρου χώραν. Τὰ ὀνόματα τῶν βασιλέων τῶν Ὀδρυσῶν Τήρης, Σιτάκης, Σεύθης, Ἀμάδοκος, Μαισάδης, Εὐρύζελμις καὶ Κότυς εἶνε Θρακικά, μὲ Ἑλληνικὰς καταλήξεις, δηλαδὴ προσηρομοσμένα ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς, κατὰ τὴν συνήθειάν των πρὸς τοὺς κανόνας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὅπως καὶ τὰ Περσικά, Δαρειος, Ξέρξης,

Κύρος, Τισσαφέρης, Ἀρτάβαζος κλπ. Ἄλλὰ τί σημαίνουν τὰ ὀνόματα αὐτὰ εἰς τὴν Θρακικὴν γλῶσσαν εἶνε ἄγνωστον. Καὶ τὸ μὲν Τήρης φαίνεται ὡς Ἑλληνικόν, τὸ δὲ Ἐβρίζελμις, τινὲς συμπεραίνουν ὅτι εἶνε σύνθετον ἀπὸ τὰς Θρακικὰς λέξεις Ἐβροι καὶ Ζέλμα ἢ Ζάλμα, μετὰ τὸ πρῶτον συνθετικὸν συγγενὲς πρὸς τὸ Ἐβρος (ὁ ποταμὸς τῆς Θράκης «Ρόμβος») καὶ Ζάλμα εἰς τὸ ὄνομα Ζάλμοξις. Ἄλλ' ἄρα γε, τὸ ὄνομα Ἐβρος δὲν ἔχει σχέσιν μετὰ τὸ Ἑλληνικὸν ἐπίθετον εὐρύς, ποῦ σημαίνει πλατύς; Διότι πράγματι ὁ πλατύτερος καὶ μεγαλειότερος ποταμὸς τῆς Θράκης καὶ τῆς ὅλης Βαλκανικῆς, ἀπὸ τοῦ Αἴμου καὶ κάτω, εἶνε ὁ Ἐβρος, τοῦ ὁποίου τὸ πλάτος αὐξάνει, ἀπὸ τῆς συμβολῆς τῶν τριῶν ποταμῶν παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν. Νοτιώτερον δὲ παρὰ τὰ Ὑψαλα (Κύψελα) (1), ποῦ συμβάλλει καὶ ὁ Ἐργίνης, γίνεται πλατύτερος ἀκόμη. Ἡ δὲ λέξις *ζέλμα* ἢ *ζάλμα* σημαίνει εἰς τὴν Θρακικὴν *δέρμα*.

Ἐκ τούτων δὲ ὁ Μαισάδης εἶχεν ἐκδιωχθῆ λίαν ἐνωρὶς ὑπὸ τῶν ὑπηκόων του καὶ κατέφυγε μετὰ τὸν υἱὸν του Σεύθην εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀμαδόκου, ὅπου καὶ ἀπέθανεν. Ὁ δὲ υἱὸς του Σεύθης, ὡς εἶδομεν, μετὰ τὴν βοήθειαν τῶν ἀπομεινάντων Μυρίων, ὑπὸ τὴν στρατηγίαν τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ἄλλων στρατηγῶν, εἶχεν ἀνακτήσει τὰς χώρας του (399 π.Χ.), ὅπου ἐβασίλευσε μέχρι τοῦ 383, ὅτε καὶ ἀπέθανεν, ἀφήσας τὸ βασιλεῖόν του εἰς τὸν υἱὸν του Κότυν τὸν Α', ὅστις ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 383—360 π.Χ.

Ὁ Κότυς ὁ Α' (2), υἱὸς Σεύθου τοῦ Β', ὑπῆρξεν ἰσχυρὸς βασιλεὺς καὶ καιροσκοπός. Ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι, μετὰ τὴν κατάργησιν τῶν 30 τυράννων ὑπὸ τοῦ Θρασυβούλου, εἶχον ἀνακτήσει τὴν ἐλευθερίαν των καὶ ἤρχισαν νὰ ἀναλαμβάνουν τὰ κυριαρχικά των δικαιώματα ἐπὶ διαφόρων πόλεων, ὁ Κότυς συνῆψε συμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐβοηθήθη πολὺ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων Ἰφικράτους, τὸν ὁποῖον ἔκαμε καὶ γαμβρὸν ἐπὶ θυγατρὶ, εἰς τὸ νὰ κατορθώσῃ νὰ ἐπιβληθῆ ἐπὶ τῶν ἄλλων Θρακῶν ἡγεμόνων

1. Τὰ ἀρχαῖα Κύψελα εἶνε γνωστὰ καὶ ἐκ νομισμάτων μετὰ τὰ ἐπ' αὐτῶν γράμματα: ΚΥΨΕΙΓ.

2. Ὑπὸ τὸ ὄνομα «Κότυς ἢ Κοτυτιώ», κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἐλατρεύετο ἐν Θράκῃ καὶ θεότης, ἀνάλογος πρὸς τὴν «Μεγάλην Μητέρα» τῶν Φρυγῶν, οἵτινες ἦσαν, ὡς ἐλέχθη ἤδη, καὶ αὐτοὶ Θράκες. Ἡ λατρεία τῆς θεᾶς αὐτῆς, ἣτις εἶχε ὀργιαστικὸν χαρακτήρα, διεδόθη βραδύτερον καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Κόρινθον (*Κοτυτιοὺς Μυστήρια*). Περὶ αὐτῶν ἐλάχιστα μόνον εἶνε γνωστὰ, διότι εἰς τὰ ὑπὸ τῶν ἱερέων τῆς θεᾶς «Βαπτῶν» τελούμενα μυστήρια, καθαρισμοὺς κλπ., μετεἶχον μόνον γυναῖκες, αἵτινες καὶ ἐφύλαττον τὸ μυστικὸν μετὰ ζήλου Περὶ τῶν Κοτυτιῶν ἀναφέρει καὶ ὁ Ἀριστοφάνης (βλ. «Σφήκες» 9, «Λυσιστράτη» 538). Ἐπίσης (κατὰ τὸν Στράβωνα, Χ. 470), καὶ ὁ Αἰσχύλος εἰς τὸ ἀπωλεσθὲν ἔργον του «Ἡδωνοί», ὡς καὶ ὁ Εὐπολις εἰς τὸ ἔργον του «Βάπται», ὅπου διεκωμῶδει τὸν ἰδιωτικὸν βίον τοῦ Ἀλκιβιάδου. Αἱ λέξεις βαπτίζω, βάπτισις (μυστήριον), εἶνε σχετικαὶ μετὰ τὸ «Βάπται».

καὶ νὰ κυριαρχήσῃ συμπάσης τῆς Θράκης ἀπὸ τοῦ Πόντου μέχρι τοῦ Στρουμόνος, ἐξαναγκάσας ὄλους τοὺς τοπικοὺς ἡγεμόνας τῶν Θρακῶν νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν κυριαρχίαν του. Ἐκ παραλλήλου, κατέβαλεν οὗτος καὶ πολλὰς προσπαθείας διὰ τὴν προώθησιν τοῦ ἐξελληνισμοῦ τῶν Θρακῶν.

Ἐπιδρομὴ τῶν Τριβαλλῶν.

Καθ' ὃν χρόνον Κότυς ὁ Α' ἠγωνίζετο πρὸς σύσφιξιν τῶν σχέσεων αὐτοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν ἡγεμόνων τῶν Θρακῶν, διὰ νὰ προσδώσῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ὀδρυσῶν τὴν δύναμιν ποὺ εἶχε ἐπὶ Σιτάλκου καὶ Σεύθου τοῦ Α', καὶ ὅτε τὴν πρὸς Δ. τοῦ Ἐβρου Θράκην ἐκυβέρον ὁ Ἐβριζέλιμις ὁ Α', εἶχεν ὑποστῆ τὸ τιμῆμα τοῦτο μεγάλην ἐπιδρομὴν ὑπὸ τῶν ἀτιθάσων καὶ ληστρικῶν Τριβαλλῶν. Οἱ Θραῖκες οὗτοι, ὑπὸ τὸ ὄνομα Τριβαλλοί, κατόκουν τὸ πρὸς Δ. μέρος τῆς Β. πλευρᾶς τοῦ Αἴμου καὶ ἔφθανον μέχρι τοῦ Δουνάβεως. Ἦσαν λαὸς σκληροτράχηλος καὶ ἀνυπότακτος, πολεμικώτατος καὶ ληστροκώτατος. Περὶ τὸ 376 π.Χ., ἀπὸ ἀρπακτικὰς διαθέσεις κινούμενος, ἐπέδραμεν εἰς τὴν χώραν τοῦ Ἐβριζέλιμου, ἐδήλωσεν αὐτὴν καὶ ἔφθασε μέχρι τῆς παραλίας, ὅπου καὶ ἐληλάτησε δεινῶς τὰ Ἄβδηρα, τὰ ὅποια διετέλουν τότε ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ἀθηναίων. Ἀλλὰ, δύο στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων, ὁ Ἰφικράτης καὶ ὁ Χαβρίας, προφθάσαντες, ἐξεδίωξαν αὐτοὺς καὶ ἔσωσαν αὐτὴν ἀπὸ ὀλοσχερῆ καταστροφῆν. Μετὰ τινα δὲ ἔτη, περὶ τὸ 340 π.Χ., ἐπετέθησαν κατὰ τῶν γειτόνων των Γετῶν, τοὺς ἐξεδίωξαν ἐντελῶς ἐκ τῆς χώρας των καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ μετοικήσουν εἰς τὴν πέραν τοῦ Δουνάβεως περιοχὴν, τὴν Μικρὰν Σκυθίαν καλουμένην, ὅπου ἐβασίλευεν ὁ Σκύθης Ἀτέας. Οὗτος ἐκάλεσεν εἰς βοήθειαν τὸν Φίλιππον τῆς Μακεδονίας, ὅστις καὶ ἐπέδραμε πρὸς τὴν πέραν τοῦ Δουνάβεως χώραν. Ἀλλὰ, δυσπιστήσας ὁ Ἀτέας, ἔστρεψε τὰ ὄπλα κατὰ τοῦ Φιλίππου. Ὁ Φίλιππος τότε, συμφιλιωθεὶς μὲ τοὺς Γέτας, ἐληλάτησε τὴν χώραν τοῦ Ἀτέα καὶ ἀπῆλθεν.

Βριδύτερον ὅμως, περὶ τὸ 361 π.Χ., ὅτε ἠσθάνθη τὸν ἑαυτὸν του ἀρκετὰ ἰσχυρὸν καὶ παροτρυνόμενος ὑπὸ τοῦ φιλοπολέμου υἱοῦ του Κερσοβλέπτου, διέρρηξε τὴν φιλίαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ κατέλαβε τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον, κυριεύσας καὶ αὐτὴν τὴν Σηστόν, ἣτις ἦτο ἡ σπουδαιότερα βᾶσις αὐτῶν διὰ τὰ πλοῖα των, ποὺ ἔπλεον τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἐκόμιζον τὸν σίτον. Ἀλλὰ, μετὰ ἓν ἔτος, ἀπέθανε, δολοφονηθεὶς ὑπὸ τῶν Πλατωνικῶν Πύθωνος καὶ Ἡρακλείδου, ὡς ἐχθρὸς τῆς ἐλευθερίας. Διότι, κατὰ τὸ τότε ἰσχυρὸν σύστημα, ἐκυβέρον ἀπολυταρχικῶς. Δὲν ἠξεύρομεν δέ, ἂν οἱ δύο φονεῖς του, μὲ Ἑλληνικὰ ὀνόματα, ἦσαν Ἕλληνες τῆς χώρας του ἢ ἦσαν Θραῖκες ἐξελληνισμένοι, ἐφ' ὅσον, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἤρχισαν οἱ Θραῖκες νὰ δέχονται διὰ τὰ τέκνα των Ἑλληνικὰ ὀνόματα, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐσπούδαζον τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν.

ΚΕΦ. 79. — ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΕΡΣΟΒΛΕΠΤΟΥ (360—340 π.Χ.).

Διάδοχος τοῦ Κότυος τοῦ Α΄ ἔγινεν ὁ πολυπράγμων, ὁ δραστήριος καὶ πολεμικὸς Κερσοβλέπτης, ὅστις παρεχώρησε καὶ εἰς τοὺς ἀδελφούς του Βηρισιάδην καὶ Ἀμάδοκον τμήματα τοῦ εὐρέος κράτους του. Οὗτος εἶχε συμπολεμήσει μετὰ τοῦ πατρὸς του κατὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἀφῆρσεν ἀπ' αὐτοὺς τὴν Χερσόνησον μετὰ τοῦ ναυτικοῦ κέντρου τῶν Ἀθηναίων τῆς Σηστοῦ. Ἐπίσης ἐνίκησε τοὺς Ἀθηναίους παρὰ τὴν Πέρινθον ὑπὸ τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Κηφισόδωρον. Εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις ταύτας εἶχεν ὡς στρατηγὸν τὸν ἐπ' ἀδελφῆ γαμβρόν του Χαρίδημον, τολμηρότατον τυχοδιώκτην ἐξ Ὠρεοῦ τῆς Εὐβοίας, μὲ πολὺν μισθοφορικὸν στρατὸν ἐξ Ἑλλήνων καὶ Θρακῶν. Οἱ Ἀθηναῖοι, ἠττηθέντες, ἠναγκάσθησαν νὰ συνθηκολογήσουν καὶ νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν κυριαρχίαν του ἐπὶ τῆς Σηστοῦ καὶ ἀπάσης τῆς Χερσονήσου τὸ 359 π.Χ. Ἔτσι, ἐξειδικήθη αὐτοὺς διὰ τὴν χαρὰν, ποὺ ἠσθάνθησαν διὰ τὸν φόνον τοῦ πατρὸς του Κότυος τοῦ Α΄. Ἀλλά, τὸ 358, οἱ Ἀθηναῖοι ἐβόηθησαν τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ Βηρισιάδην καὶ Ἀμάδοκον ἐναντίον του, καὶ τὸν ὑπεχρέωσαν νὰ μοιρασθῇ τὸ βασιλείον του, παραχωρῶν εἰς μὲν τὸν Βηρισιάδην τὴν ἀπὸ Μαρωνείας μέχρι Στρυμόνος χώραν, ἣ ὁποία περιελάμβανε τὴν χρυσοφόρον περιοχὴν τοῦ Παγγαίου, εἰς δὲ τὸν Ἀμάδοκον τὸ ἀνατολικὸν μέρος, πρὸς τὴν Μαύρην θάλασσαν. Ὁ ἴδιος περιωρίσθη εἰς τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Ἐβρου, καὶ ἠναγκάσθη νὰ παραδώσῃ τὴν Χερσόνησον πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Μετὰ ἓν ἔτος, τὸ 357, συνεμάχησε μὲ τὸν Φίλιππον τὸν Β΄, βασιλέα τῶν Μακεδόνων. Καὶ ὁ μὲν Κερσοβλέπτης ἀνεκατέλαβε τὴν Χερσόνησον, ὁ δὲ Φίλιππος τὴν Ἀμφίπολιν. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ θρόνου ἐκάθητο ἀνὴρ πολεμικώτατος, δραστηριώτατος, πολιτικώτατος καὶ πονηρότατος, ὁ ὁποῖος ἤρχιζε νὰ ἀποβαίῃ πολὺ ἐπίφοβος διὰ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τοὺς Θρακὰς ἡγεμόνας, (Φίλιππος ὁ Β΄), ὅστις καὶ εἶχε στρέψει ὅλην του τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῆς Χαλκιδικῆς καὶ ἐπὶ τῆς μεταξὺ Στρυμόνος καὶ Νέστον χώρας, μὲ σκοπὸν νὰ ἀποκτήσῃ τὴν περὶ τὸ Παγγαῖον χρυσοφόρον περιοχὴν μὲ τὰς πλουσίας καὶ γονίμους πεδιάδας αὐτῆς, οἱ Ἀθηναῖοι διιδόντες τὸν μέγαν κίνδυνον καὶ φοβηθέντες μήπως ἐκτοπίσῃ αὐτοὺς ἀπὸ ὅλας τὰς κτήσεις των, ἠναγκάσθησαν νὰ συμβιβασθοῦν μὲ τὸν Κερσοβλέπτην. Ἐπέμφθη εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ γαμβρὸς τοῦ Κερσοβλέπτου καὶ στρατηγὸς τῶν μισθοφόρων του Χαρίδημος, ὁ ἐξ Ὠρεοῦ τῆς Εὐβοίας, παρ' ὅτι οὗτος πρότερον πολλάκις εἶχεν ἐξαπατήσει τοὺς Ἀθηναίους διὰ τυχοδιωκτικῶν πράξεων. Ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι, τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν ποιούμενοι, ὄχι μόνον διὰ πολυειδῶν τιμῶν ἐτίμησαν τοῦτον, ἀλλὰ καὶ διὰ χρυσοῦ στεφάνου τὸν ἐστεφάνωσαν, ὡς μέγαν φίλον καὶ εὐεργέτην των. Καὶ παρεχώρησε μὲν ὁ Κερσοβλέπτης εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν Σηστὸν καὶ τὸ ἐπίλοιπον μέρος τῆς Χερσονήσου, ἐκράτησεν ὁμοῦς τὴν πόλιν Καρδίαν

διὰ τὴν ἠμπορήν τὴν ἀπειλὴν πάντοτε τὰς κτήσεις τῶν Ἀθηναίων. Ἄλλ' ἢ σύναψις τῆς τοιαύτης φιλίας πρὸς τὸν Κερσοβλέπτην, ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ αὐτοῦ τὸν ἀδελφόν του Ἀμάδοκον, ὁ ὁποῖος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βηρισάδου (375 π.Χ.), καὶ ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, εἶχεν ἀποβῆ σπουδαῖος ἀντίπαλος καὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ Κερσοβλέπτου. Διὰ τοῦτο, ὅτε ὁ Φίλιππος εἰσέβαλεν εἰς τὴν πέραν τοῦ Στρυμόνος Θράκην, ὁ Ἀμάδοκος συνέπραξε μετ' αὐτοῦ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Κερσοβλέπτου, ὅστις ἤττηθείς, ἠναγκάσθη μετὰ κρατερὰν ἀντίστασιν νὰ ὑποκύψῃ καὶ νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν Φίλιππον τὸν υἱόν του ὡς ὄμηρον τὸ 353 π.Χ. Ἄλλ' ὁ Κερσοβλέπτης, καὶ μετὰ τὴν ταπεινώσιν ταύτην, δὲν εἶχε παύσει νὰ συνεννοῖται μὲ τοὺς Ἀθηναίους κατὰ τοῦ Φιλίππου. Ὅτε δὲ ὁ Φίλιππος τὸ 349—348, κατὰ τὸν λεγόμενον Ὀλυνθιακὸν πόλεμον, εἶχε πολιορκήσῃ τὴν κραταιὰν Ὀλύνθον ἐπὶ τῆς Χαλκιδικῆς καὶ σύμμαχον τῶν Ἀθηναίων ὁ Κερσοβλέπτης ἔσπευσε νὰ ἀποστείλῃ εἰς βοήθειαν τῶν Ὀλυνθίων καὶ Ἀθηναίων 4.000 ψιλούς Θράκας καὶ 150 ἱππεῖς, ὑπὸ τὸν γαμβρόν του Χαρίδημον.

Ὁ δὲ Φίλιππος, μολοντί ἔχασε τὸν ἓνα ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του εἰς τὴν πολιορκίαν, κατῴρθωσε νὰ γίνῃ κύριος τῆς Ὀλύνθου, τὴν ὁποίαν καὶ κατέστρεψε καὶ τοὺς κατοίκους τῆς ἐξηνδραπόδισεν. Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Φίλιππος, μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ὀλύνθου καὶ ὑποταγὴν τῆς Χαλκιδικῆς, ἔστρεψε τὰ ὄπλα κατὰ τοῦ Κερσοβλέπτου καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἐπικυριαρχίαν του καὶ νὰ δώσῃ μέρος τοῦ κράτους του εἰς τὸν Τήρον τὸν Β', ἀπόγονον τοῦ Τήρου τοῦ Α' (τὸ 347 π.Χ.). Κατόπιν τούτου τὴν ἐπὶ τοῦ Κερσοβλέπτου ἐπικυριαρχίαν τοῦ Φιλίππου ἠναγκάσθησαν νὰ ἀναγνωρίσουν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ συνθήκης, τὴν ὁποίαν συνῆψαν πρὸς τὸν Φίλιππον, τὸ 346 π.Χ.

Οὕτως ὁ Φίλιππος, ἀπαλλαγείς τῶν Ἀθηναίων, ὑπέταξε κατόπιν ἄπασαν τὴν Θρακικὴν χώραν, μεταξὺ Στρυμόνος καὶ Νέστου, τὴν ὁποίαν καὶ προσέθεσεν εἰς τὸ κράτος του, ὡς Μακεδονικὸν πλέον τμήμα, θέσας ὡς ὄριον μεταξὺ Μακεδονίας καὶ Θράκης τὸν ποταμὸν Νέστον. Συνεχῶνευσε δὲ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ Θρακικᾷ γένῃ Ὀδόμαντας, Ἡδωνοὺς καὶ ἄλλους μὲ τοὺς Μακεδόνας, ὡς εἶχε πράξει τοῦτο πρότερον μὲ τοὺς Παιόνας καὶ Ἀγριᾶνας. Τοιοῦτοτρόπως, τὰ γεωγραφικὰ ὄρια τῆς Θράκης, εἶχον περιορισθῆ πρὸς δυσμὰς μέχρι τοῦ Νέστου, ἀκριβῶς ὅπως εἶνε καὶ μέχρι σήμερον. Διὰ τὴν συγκρατῆ δὲ ὁ Φίλιππος τὴν μεταξὺ τοῦ Στρυμόνος καὶ Νέστου χώραν, εἰς τὴν ὁποίαν περιλαμβάνετο ἢ μεταλλοφόρος χώρα τοῦ Παγγαίου, ἴδρυσεν στρατιωτικὴν ἀποικίαν, τὴν πόλιν τῶν *Φιλίππων*, ὅπου ἔκειντο προηγουμένως αἱ *Κρηνίδες*. Τοιοῦτοτρόπως, ἀπέκτησεν ὄχι μόνον χρυσοφόρα ἐδάφη, ἀλλὰ καὶ γονιμωτάτας πεδιάδας, εἰς τὴν λεγομένην σήμερον Ἀνατολικὴν Μακεδονίαν.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων Διοπέιθης εἶχεν ἐγκαταστήσει εἰς τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον κληρούχους Ἀθηναίους, διὰ τὴν ἐδρασίωσιν

ἐπ' αὐτῆς τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τῶν Ἀθηναίων, τὸ 342 π.Χ., καὶ εἶχε συμμαχήσει μὲ τὸ Βυζάντιον, τοῦτο ἐπροκάλεσε τὴν πολιορκίαν τοῦ Βυζαντίου ὑπὸ τοῦ Φιλίππου. Ἐνῶ δὲ ὁ Φίλιππος ἐπολιόρκει τὸ Βυζάντιον διὰ τοῦ στόλου του καὶ μέρους τοῦ στρατοῦ του, ὁ ἴδιος ἐπορεύθη κατὰ τῶν Τριβαλλῶν καὶ Γετῶν εἰς τὴν πέραν τοῦ Αἴμου Θράκην καὶ ἔφθασε μέχρι τοῦ Δουνάβεως. Τὰ δύο ταῦτα Θρακικὰ γένη, Τριβαλλοὶ καὶ Γέται, μολονοί ἦσαν γείτονες, διότι κατέκουν τὴν μεταξὺ Αἴμου καὶ Δουνάβεως χώραν, οἱ μὲν Τριβαλλοὶ τὸ Δ. μέρος, οἱ δὲ Γέται τὸ Α., εἶχον πολλὰς ἀντιθέσεις μεταξὺ των. Οἱ Τριβαλλοὶ ἦσαν ληστροικοί, ἀρπαγες, πολεμοχαρεῖς, ἀνυπότακτοι καὶ βάνανσοι. Ἀντιθέτως οἱ Γέται, ἦσαν ἀνδρεῖοι μὲν, ἀλλὰ δίκαιοι, φιλόνομοι, πρᾶοι, ἀκολουθοῦντες τὰ διδάγματα τοῦ Ζαλμόξιδος, μαθητοῦ τοῦ Πυθαγόρου.

Κατὰ τὸ 340 π.Χ., οἱ Τριβαλλοὶ προσέβαλαν τὴν χώραν τῶν Γετῶν καὶ μετεχειρίσθησαν τόσον σκληρὰ μέτρα κατὰ τῶν κατοίκων, ὥστε οἱ Γέται, διὰ νὰ ἀποφύγουν τὰς θηριωδίας καὶ κτηνωδίας τῶν Τριβαλλῶν, ἤναγκάσθησαν νὰ διαβοῦν τὸν Δούναβιν καὶ νὰ ζητήσουν καταφύγιον εἰς τὴν χώραν τοῦ Σκύθου βασιλέως Ἀτέα. Οὗτος, πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν Γετῶν, ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τοῦ Φιλίππου, ὅστις καὶ ἔσπευσεν ἐκεῖ. Ὁ Ἀτέας ὅμως, θεωρήσας ἐκ τῶν ὑστέρων ἐπικίνδυνον τὴν παρουσίαν τοῦ Φιλίππου εἰς τὴν χώραν του, ἔστρεψε τὰ ὄπλα κατ' αὐτοῦ. Ὁ Φίλιππος τότε, συμφιλωθεὶς μὲ τοὺς Γέτας, ἐνίκησε τὸν Ἀτέαν καὶ ἐλεηλάτησε τὴν χώραν του.

Οἱ δὲ Γέται ἔκτοτε κατοικήσαντες τὴν πέραν τοῦ Δουνάβεως χώραν, ἀνემίγησαν μὲ τὰ Σκυθικὰ γένη καὶ ἔχασαν τὸ φυλετικὸν των ὄνομα, κληθέντες Δάκες ἢ Δακοὶ καὶ ἡ χώρα των Δακία. (Τινὲς παραδέχονται, ὅτι οἱ Γέται ἦσαν πρόγονοι τῶν μετὰ ταῦτα ἀναφανέντων Γότθων, ὡς ἐκ τῆς συγγενείας τῶν ὀνομασιῶν).

Πρὸς ἀπαλλαγὴν ὅμως τοῦ Βυζαντίου, ἦλθεν Ἀθηναϊκὸς στόλος ὑπὸ τὸν Χάρητα, ὅστις ἀπώθησε τὸν Μακεδονικὸν στόλον, ἀναγκάσας αὐτὸν νὰ φύγῃ εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Βυζάντιοι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοί των μυστικῶς ὑπεστηρίζοντο ὑπὸ τοῦ Κερσοβλέπτου, ὅστις πάντα λίθον ἐκίνει, διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν ἐπιρροὴν τοῦ Φιλίππου, ἐπῆλθεν ὁ Φίλιππος ἐκ νέου ἐναντίον αὐτοῦ καὶ τὸν ἠνάγκασεν εἰς πλήρη ὑποταγὴν. Ἀπέθανε δὲ ὁ Κερσοβλέπτης τὸ 340 π.Χ. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι βλέποντες καταρρέον τὸ μεγαλεῖον των, ἐδοκίμασαν μὲ τὰς φλογεράς παροτρύνσεις ταῦ ρήτορος Δημοσθένους καὶ πάλιν τὴν τύχην των κατὰ τοῦ Φιλίππου ἐν Χαρωναίᾳ τῆς Βοιωτίας, ὅπου ἠττηθέντες μετὰ τῶν Θηβαίων, ὑπεχρεώθησαν διὰ συνθήκης νὰ παραδώσουν καὶ τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον. Οὕτως, ἅπασα ἡ Θράκη, μετὰ τῶν παραλίων Ἑλληνικῶν πόλεων, εἶχεν ἀποξενωθῆ ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, τὸ 338 π.Χ.

Ἐπειδὴ δέ, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κερσοβλέπτου, οἱ διάφοροι κατὰ

τόπους ἡγεμόνες τῶν Θρακῶν περιῆλθον εἰς συγκρούσεις πρὸς ἀλλήλους, ὁ Φίλιππος ἐπωφελοῦμενος τῶν φιλονεικιῶν τούτων, διέβη τὸν Νέστον, ὑπέταξε τοὺς βασιλίσκους τῆς Νοτίου Θράκης, δόρυθεν εἰσέβαλε καὶ πάλιν εἰς τὴν Βόρειον Θράκην, ὅπου εἶχον ἀποστατήσαι οἱ ἀτίθασσοι Τριβαλλοί, τοὺς ὁποίους καὶ ἐδάμασεν. Ἴνα δὲ ἐδραιώσῃ τὴν κυριαρχίαν του ἐπὶ τῆς Θράκης, ἴδρυσεν ἐκεῖ Μακεδονικὰς ἀποικίας, τὴν Φιλιππούπολιν, τὴν Καλύβην καὶ τὰς Βίνας. Ἐμερίμνησε συνάμα, ὅπως οἱ κάτοικοι τῆς πλουσίας ταύτης χώρας ἀπολαύωσιν εἰρήνης καὶ ἐπιδίδονται εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν γονίμων ἀγρῶν των καὶ ἐκτροφὴν τῶν πολυπληθῶν ποιμνίων των. Ἐκτοτε ἡ Θράκη ἔπαυσε νὰ εἶνε χώρα αὐτονόμων κρατῶν, πλὴν τῶν παραλίων Ἑλλ. πόλεων, αἱ ὁποῖαι διετήρουν μὲν τὴν αὐτονομίαν των, εἶχον ἀπωλέσει ὅμως τοὺς συμμάχους των Ἀθηναίους. Ἀκολούθως ὁ Φίλιππος, ἀσφαλὴς πλέον καὶ μὴ ἔχων ἀντίπαλον, ἐπεδόθη εἰς τὴν ἐπιβολὴν τῆς κυριαρχίας του ἐπὶ ὅλων τῶν παραλίων πόλεων τῆς Θράκης καὶ τῶν νήσων τοῦ Θρακικοῦ πελάγους. Ἀλλά, τὸ 340 π.Χ. πάλιν, διάφοροι ἀρχοντίσκοι τῶν Θρακῶν, ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν Σεύθου τοῦ Γ', ἐπανεστάτησαν κατὰ τῶν Μακεδόνων, διὰ νὰ ἀπελευθερωθοῦν. Κατεβλήθησαν ὅμως ἐκ νέου καὶ τότε ἐστάλη Μακεδὸν στρατηγός, ὅστις ἀνέλαβε τὴν διακυβέρνησιν τῶν Θρακῶν. Σεύθης ὁ Γ' ἔμεινε ψιλῶ ὀνόματι βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν. Αὐτὸς καὶ τινες ἄλλοι τοπικοὶ ἀρχοντες, ἦσαν ἔκτοτε ὑπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Μακεδόνα στρατηγοῦ καὶ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Φιλίππου, ὅστις, διὰ τῶν Μακεδονικῶν ἀποικιῶν, ἀπέβλεπε νὰ προωθήσῃ τὸν ἐξελληνισμόν τῆς χώρας καὶ νὰ συγχωνεύσῃ καὶ αὐτοὺς, ἵνα ἀποτελέσουν τμῆμα τοῦ Πανελληνίου Κράτους, ὅπερ ὠνειρεύετο.

ΚΕΦ. 80. — ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΙΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ ΥΠΟ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

Φίλιππος ὁ Β', βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, ἀνελθὼν εἰς τὸν θρόνον, τὸ 359 π.Χ., εἶχεν ἀναδειχθῆ εἰς ἓκ τῶν μεγίστων ἡγεμόνων τῆς ἀρχαιότητος. Ἦτο ὄχι μόνον ἱκανὸς στρατηγός, ἀλλὰ καὶ πολιτικὸς καὶ διπλωμάτης ἔξοχος. Παραμείνας κατὰ τὴν ἐφηβικὴν του ἡλικίαν ὡς ὄμηρος εἰς τὰς Θήβας, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀκμῆς τῆς πόλεως, ἐπὶ Πελοπίδου καὶ Ἐπαμεινώνδου, καὶ παρακολουθήσας τοὺς δύο αὐτοὺς ἐπιφανεῖς στρατηγοὺς εἰς διαφόρους ἐκστρατείας των, εἶχεν ἐγκύψει εἰς τὴν Ἑλληνικὴν στρατιωτικὴν τότε τέχνην καὶ εἰς τὰ μεγαλοφυᾶ πολεμικὰ σχέδια τοῦ Ἐπαμεινώνδου, χάρις εἰς τὰ ὁποῖα ὁ τελευταῖος εἶχεν ἐπανειλημμένως κατασυντρίψει τὴν ἕως τότε ἀήττητον θεωρουμένην Σπάρτην. Πεπρωικισμένος μὲ βαθεῖαν παρατηρητικότητά καὶ δξύνοιαν, εἶχε κατανοήσει συνάμα καὶ τὴν διαφθορὰν τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῶν διαφόρων καὶ ἀλληλομαχομένων τότε Ἑλληνικῶν

πολιτειῶν. «*Ἡ γῆ οὐκ ἐνήνοχεν ἄνδρα ὡς τὸν Φίλιππον*», (δηλ. ἐπάνω εἰς τὴν γῆν δὲν ἐγεννήθη ἄλλος ἄνθρωπος, ὡς ὁ Φίλιππος).

Ἄν, μετὰ τὸν Φίλιππον, ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος του Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας, ἐπέτυχε τὰ θαυμαστά ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ἔργα του, κατὰ μέγα μέρος ὠφείλετο τοῦτο καὶ εἰς τὸ μέγα εὐτύχημα, ὅτι ἔσχε πατέρα τὸν μεγαλοφυῆ Φίλιππον. Μέχρι τῆς ἀνόδου τοῦ Φιλίππου εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας, ἐθεωρεῖτο τὸ Μακεδονικὸν κράτος ὡς μία μάνδρα ἀνευ σκύλων. Ἐπενέβαινον εἰς τὰ ἔσωτερικά της συχνάκις οἱ Ἀθηναῖοι, διότι κατεῖχον οὗτοι ὅλας τὰς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους της παραλιακὰς πόλεις. Βραδύτερον, μὲ τὴν σειρὰν των, ἐπενέβαινον καὶ οἱ Σπαρτιᾶται, μετὰ δὲ τὴν καταστροφὴν καὶ τούτων ὑπὸ τῶν Θηβαίων, ἤρχισαν νὰ ἐπεμβαίνουν καὶ οἱ Θηβαῖοι, ἐπὶ τῆς ὀλιγοχρονίου ἡγεμονίας των. Ὅσάκις ἐχίρουν ὁ θρόνος τῶν Μακεδόνων, διεξήγοντο ἐμφύλια συγκρούσεις μεταξὺ τῶν διαφόρων μνηστήρων του, ἀδελφῶν πολλάκις ἢ ἐξαδέλφων ἢ καὶ ἀπωτέρων συγγενῶν τοῦ ἀποθανόντος βασιλέως, ὑποστηριζομένων ἄλλου μὲν ὑπὸ τῶν Θρακῶν, ἄλλου δὲ ὑπὸ τῶν νοτιωτέρων Ἑλλήνων καὶ ἄλλου ὑπὸ Μακεδόνων ἀρχόντων.

Οἱ δὲ ληστροικοὶ Παιῖνες, Ἀγριᾶνες καὶ Ἰλλυριοὶ ἐκαρὰδόκουν μίαν τοιαύτην ἀνεμοζάλην νὰ ἐκσπάσῃ εἰς τὸ ἔσωτερικὸν τῆς Μακεδονίας, διὰ νὰ εἰσορμήσουν καὶ νὰ διαρπάσουν πᾶν ὅ,τι ἤμποροῦσαν. Ἐκαλοῦντο τότε οἱ Μακεδόνες νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ ἄροτρα των, ἢ τὸν θερισμόν, ἢ τὰ ποιμνιά των, καὶ πάντοτε ἀτελῶς ἐξωπλισμένοι καὶ ἀνοργάνωτοι στρατιωτικῶς, νὰ ἀποκρούσουν τοὺς εἰσβολεῖς, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἠτιῶντο. Τὴν τοιαύτην κατάστασιν τῆς Μακεδονίας, ποὺ εἶχεν ἐπικρατήσει ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Περδίκκου Β' μέχρι τοῦ Φιλίππου, ἐπὶ ἕνα σχεδὸν αἰῶνα, ἀνέλαβε νὰ τακτοποιήσῃ Φίλιππος ὁ Β', υἱὸς τοῦ Ἀμύντου τοῦ Γ', ὅστις καὶ ἐπεδόθη ἀόκνως εἰς τὴν διοργάνωσιν τοῦ σαθοῦ κράτους του. Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν, διὰ νὰ ἤμπορῇ νὰ ἐξουδετερώσῃ τὸ βαρὺ ὀπλιτικὸν στράτευμα τῶν νοτίων Ἑλλήνων, ἐπενόησε δόρατα πολὺ μακρότερα, τὰς λεγομένας Μακεδονικὰς σαρίσσας, 25 ποδῶν μήκους (7—8 μέτρα), καὶ ἐσχημάτισε τὴν ὀνομασθεῖσαν Μακεδονικὴν φάλαγγα ἀπὸ στιβαροὺς καὶ ἐπιλέκτους Μακεδόνες, οἱ ὅποιοι παρετάσσοντο εἰς 6 σειράς, ἀνὰ 1000, οὕτως ὥστε καὶ ἡ τελευταία ὀπισθία γραμμὴ νὰ ἤμπορῇ νὰ ὑπερασπίσῃ καὶ τὰς 5 ἄλλας, ποὺ προηγούντο. Ἡ παράταξις δὲ ἐκάστης ἐξάδος ἦτο λοξή, ὥστε ὁ τελευταῖος, ἔχων προτεταμένην τὴν σάρισσάν του, ἠδύνατο νὰ ὑπερασπίσῃ καὶ τοὺς λοιποὺς 5. Ἔτσι ἀπετελοῦντο 6 γραμμαὶ προτεταμένων λογγῶν, ὥστε ὁ ἐχθρὸς διὰ νὰ προσβάλλῃ τὴν πρώτην γραμμὴν ἔπρεπε νὰ θραύσῃ 6 σειρὰς λογγῶν, ὅπερ ἦτο ἀδύνατον. Διὰ τοῦτο, μόλις ἐπλησίαζεν ἡ φάλαγξ τὰς ἐχθρικὰς γραμμὰς, τὰ πάντα ἀνετρέποντο, εἴτε ὀπλιτικόν, εἴτε πελταστικόν, εἴτε ἱππικόν. Ὅμοίως καὶ τὸ ἱππικόν τῶν Μακεδόνων, τὸ ὥπλισε μὲ σαρίσσας βραχυτέρας μὲν, ἀλλὰ πάντως μακροτέρας τῶν δοράτων τῶν ἐχθρικῶν του στρα-

τῶν. Διὰ τοῦ τοιοῦτου πρωτοφανοῦς ὄπλισμοῦ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὄχι μόνον τοὺς Θράκας, Παίονας, Ἀγριᾶνας καὶ ληστρικοὺς Ἰλλυριοὺς ἐταπείνωσε καὶ προσέθεσεν εἰς τὸ κράτος του ἐκτεταμένα ἐδάφη καὶ λαοὺς, ἀλλὰ καὶ τὰς δυνάμεις τῶν νοτιῶν Ἑλλήνων, Θηβαίων, Ἀθηναίων, Φωκαέων καὶ ἄλλων, ἐξεμηδένισεν.

Ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν δέ, ἐναντι τῶν ἄλλων, ὑπῆρξεν ὁ δαιμονιώτερος πάντων μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Εἰς ὅλας τὰς ἀξιολόγους πόλεις, ἐδημιούργησε κόμμα φιλιππίζον, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς Ἀθήνας ἀκόμη τὸν ρήτορα Αἰσχίνην καὶ ἄλλους, τὸ ὁποῖον εἰργάζετο ὑπὲρ αὐτοῦ διὰ Μακεδονικῶν χρημάτων. Χαρακτηριστικὸν τῆς χρηματοδοτήσεως ὑπ' αὐτοῦ τῶν πρακτόρων του εἶνε τὸ ἐξῆς: Ὅτε ἐπολιόρκει τὴν ὀχυρὰν Ὀλυνθον τῆς Χαλκιδικῆς, ὅπου ἔχασε τὸν δεξιὸν του ὀφθαλμὸν ἀπὸ βέλος, ριφθὲν ἐκ τοῦ τείχους ἐναντίον του, καὶ τὸ ὁποῖον ἔφερε τὴν ἐπιγραφὴν: «Εἰς τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν τοῦ Φιλίππου», καὶ εἰς ἐκ τῶν σωματοφυλάκων του εἶπεν, ὅτι ματαίως προσπαθοῦμεν νὰ ἀλώσωμεν τὴν πόλιν ταύτην, ὀχυροτάτην οὖσαν, ὁ Φίλιππος ἀπήντησεν: «Ἐὰν ἐμβάσω εἰς αὐτὴν ἕναν ὄνον φορτωμένον μὲ χρυσόν, πολὺ εὐκόλα θὰ τὴν κυριεύσω». Καὶ τοῦτο ἐγίνε πράγματι, διότι διὰ πολλῶν δωροδοκιῶν ἐγένετο κύριος τῆς Ὀλύνθου. Διὰ τοῦτο, οὔτε οἱ ρητορικώτατοι Φιλιππικοὶ τοῦ Δημοσθένους, οὔτε οἱ φλογεροὶ Ὀλυνθιακοὶ αὐτοῦ, οὔτε ὁ ὄρκος τοῦ Ἱεροῦ λόχου τῶν Θηβαίων, οἱ ὁποῖοι, ἔπασαν μέχρις ἐνὸς εἰς τὴν ἐν Χαιρωνεῖα μάχην, ἤρκεσαν διὰ νὰ σώσουν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν ἀντιπάλων του Θηβαίων, Ἀθηναίων, Σπαρτιατῶν καὶ ἄλλων. Πᾶντες ὑπέκυσαν εἰς τὴν ἀκατανίκητον δύναμιν τοῦ ἀκαταπονήτου Μακεδόνοιο: *«Εἰπερ ἴσην γνώμη ρώμην Δημόσθενες εἶχες οὔποι' ἂν Ἑλλήνων ἦρξεν Ἄρης Μακεδῶν»*, ἦτο ἡ χαρακτηριστικὴ ἐπιγραφὴ ἐπὶ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ρήτορος Δημοσθένους. Δηλαδή, «ἐάν, ὦ Δημόσθενες, εἶχες ἴσην πολεμικὴν δύναμιν μὲ τὰς σοφὰς συμβουλὰς σου, δὲν θὰ ἠμποροῦσε ποτὲ νὰ γίνῃ κύριος τῶν Ἑλλήνων ὁ πολεμικώτατος Μακεδῶν».

Ἐναντι λοιπὸν τοιαύτης ὀργανωμένης δυνάμεως τοῦ Φιλίππου, πῶς ἦτο δυνατόν νὰ ἀνθέξουν καὶ νὰ κρατήσουν τὴν ἀνεξαρτησίαν των αἱ ὀλίγαι Ἑλληνικαὶ πόλεις τῶν παραλίων τῆς Θράκης μετὰ τὴν ἀποξένωσιν των ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους; Διό, μετὰ τὴν ὑποτογὴν τῆς Μεσογείου Θράκης, ἡ ὁποία ἀπετελεῖτο ὑπὸ τοῦ Κεντρικοῦ βασιλείου τῶν Ὀδρουσῶν καὶ ἄλλων Θρακικῶν ἡγεμονιῶν, ἐγίνε κύριος τῆς ἀκμαιοτάτης Περίνθου, τὸ 341 π.Χ.

Ἐνῶ δὲ ὁ στόλος τῶν Μακεδόνων ἐπλεεν ἐκ Περίνθου πρὸς τὸ Βυζάντιον, μετὰ τὸ μεσονύκτιον καὶ ἐνῶ ἐπεκράτει σκότος βαθύ, ἐπεφάνη ἀνατέλλουσα ἡ ἡμισέληνος, ἡ ὁποία καὶ ἐφώτισε τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Οἱ φύλακες τοῦ τείχους τοῦ Βυζαντίου, εἰδοποιηθέντες ἐκ τῶν ὑλακῶν τῶν κυνῶν, διέκριναν τότε ἐκ τῶν ἐπάλξεων τὰς Μακεδονικὰς τριήρεις, ἐρχομένας πρὸς τὴν πόλιν των καὶ εἰδοποίησαν ἀμέσως τοὺς κατοίκους καὶ τοὺς

στόλους τῶν Ἀθηναίων, Χίων, Κώων καὶ Ροδίων, πὺν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Ἀθηναίου Φωκίωνος καὶ διὰ Περσικῶν χρημάτων ἐνισχυόμενοι, ἐπολέμουν τὸν Φίλιππον καὶ ἦσαν ἡγκυροβλημένοι ἐντὸς τοῦ Κερατίου κόλπου. Ὁ Φίλιππος, ἀφοῦ εἶχε γίνει κύριος τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου καὶ εἶχεν ὑπὸ τὸν ἔλεγχόν του τὸν Ἑλλησποντον, ἤθελε νὰ καταλάβῃ καὶ τὸ Βυζάντιον διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ καὶ τὸν ἔλεγχον τοῦ Βοσπόρου. Καὶ τότε μὲν οἱ σύμμαχοι ἀπέκρουσαν τὴν ἐπίθεσιν τοῦ Μακεδονικοῦ στόλου. Οἱ δὲ Βυζάντιοι, ἐξ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν θεὰν τῆς Σελήνης Ἑκάτην, ἤγειραν πρὸς αὐτὴν μὲν ἄγαλμα, τὴν δὲ ἡμισέληνον ἐχάραξαν ἐπὶ τῶν νομισμάτων των. Τὴν ἡμισέληνον ταύτην οἱ Τοῦρκοι, ὅτε ἔγιναν κύριοι τῆς Κων/πόλεως, μετὰ 18 αἰῶνας ἀπὸ τοῦ γεγονότος τούτου, ἐδέχθησαν ὡς ἐθνικὸν τῶν ἔμβλημα ἐπὶ τῶν σημαίων των (*). Ἀλλ' ὅτε, μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην (338 π.Χ.), ἔπαυσε πλέον τελείως ἡ ἡγεμονία τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐκυριάρχησεν ὁ Φίλιππος καὶ εἰς τὸ Αἰγαῖον καὶ εἰς τὴν Προποντίδα, ὑπετάγη καὶ τὸ Βυζάντιον, τὸ 338 π.Χ. Τοιοῦτοτρόπως, ἡ ἐξουσία τοῦ Φιλίππου, περιέλαβεν ὁλόκληρον τὴν Θράκην, ἀπὸ Νέστου μέχρι Μαύρης θαλάσσης καὶ ἀπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τοῦ Βοσπόρου μέχρι τοῦ Δουνάβεως. Ἄπασα δὲ αὕτη ἡ ἐκτεταμένη περιοχὴ συνηνώθη μὲ τὴν Μακεδονίαν, ἡ ὁποία εἶχεν ἐν τῷ μεταξὺ ἐπεκταθῆ πρὸς Δ. μὲν μέχρι τῆς Ἀδριατικῆς, πρὸς Ν. δὲ μέχρι τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, ἦτοι εἰς ὁλόκληρον σχεδὸν τὴν Βαλκανικὴν.

1. Ἀπὸ τὸ Βυζάντιον παρέλαβον πρῶτοι τὴν ἡμισέληνον οἱ Σασσανίδαι τῆς Περσίας (226—641 μ.Χ.), ἐξ αὐτῶν δὲ περὶ τὸ 1200 οἱ Σελτζούκοι, ἐκ τῶν ὁποίων διεδόθη καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς Τοῦρκους.

Γ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ, ΗΤΟΙ ΑΠΟ ΤΗΣ ΥΠΟΤΑΓΗΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΜΑΚΕΔΟΝΑΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΥΠΟΤΑΓΗΣ ΑΥΤΗΣ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ, 338 π.Χ. — 46 μ.Χ.

ΚΕΦ. 81.—ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΡΑΚΗΝ.

Ἐνῶ ὁ Φίλιππος ἐτέλει τοὺς γάμους τῆς θυγατρὸς του Κλεοπάτρας, μετὰ τοῦ βασιλέως τῶν Ἡπειρωτῶν Ἀλεξάνδρου, ἐδολοφονήθη ὑπὸ τινος τῶν σωματοφυλάκων του, Πausανίου, τὸ 336 μ.Χ., ἐν μέσῳ τῆς μεγάλης του ἰσχύος καὶ τῶν μεγαλοπρεπῶν θριάμβων του. Τὰ πραγματικὰ αἷτια παραμένουν μέχρι σήμερον ἄγνωστα, δοθέντος ὅτι ὁ δολοφόνος Πausανίας, πάραυτα ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν λοιπῶν σωματοφυλάκων του, προτοῦ οὗτος ἀνακριθῆ. Ἄλλ' αὐτὰ τὰ ἐξετάζει ἡ Μακεδονικὴ Ἱστορία. Τὸν Φίλιππον διεδέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος, ἐκ τῆς συζύγου του Ὀλυμπίδος, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῶν Ἡπειρωτῶν, καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ μεγάλου τῆς ἀρχαιότητος φιλοσόφου Ἀριστοτέλους τοῦ ἐκ Σταγείρων τῆς Χαλκιδικῆς, ἀνατροφεὶς καὶ διδασκαλίας. Ἦτο 20 μόλις ἐτῶν, ὡς γεννηθεὶς τὸ 356. Ἦτο ἀπόγονος τῶν ἐξοχωτέρων ἡρώων τῆς Ἑλλάδος. Ἐκ πατρὸς μὲν Ἡρακλείδης (διότι ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια τῶν Μακεδόνων κατήγετο ἐκ τοῦ Ἡρακλείδου Τημέου, τοῦ κατακτητοῦ τοῦ Ἄργους), ἐκ μητρὸς δέ, ἀπόγονος τοῦ Ἀχιλλέως (διότι οἱ βασιλεῖς τῶν Μολοσσῶν τῆς Ἡπείρου ἐφέροντο ὡς ἀπόγονοι τοῦ Πηλέως· ἐξ οὗ καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς ἐλέγετο Πηλείδης). Σῶμα ρωμαλέον, νοῦς ἔξοχος, τόλμη ἀπαράμιλλος, θέλησις σιδηρᾶ, σύλληψις σχεδίων καὶ ἐκτελέσεις αὐτῶν ταχίστη. Οὐδέποτε ἄλλοτε βασιλόπαις ἔτυχε πλέον ἐπιμελημένης ἀγωγῆς. Ἀσκήσις εἰς τὴν στρατιωτικὴν τέχνην, ἡ νεωτέρα καὶ τελειότερα τῆς ἐποχῆς. Πολιτικὴ περινοία ἀσυνήθης εἰς τοιαύτην ἡλικίαν. Πάντα ταῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ κατέστησαν τοῦτον ἕναν ὑπεράνθρωπον, τὸ θαῦμα τῶν μεταγενεστέρων αἰῶνων, καὶ ἀνώτερον ὅλων τῶν προγενεστέρων ἀνδρῶν τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ. Ὡς ἐκ τῶν τοιούτων καὶ τοσούτων προσόντων του καὶ τὰ ἔργα του ὑπῆρξαν μεγάλα καὶ θαυμαστά· διότι διήνοιξε νέας ὁδοὺς προόδου καὶ εὐημερίας, ὅχι μόνον διὰ τὸν Ἑλληνισμόν, ἀλλὰ δι' ὅλον τὸν τότε γνωστὸν κόσμον, ἐξ οὗ καὶ ἡ Ἱστορία τὸν προσωνόμασε Μέγαν. Ὑπῆρξε δὲ ὅχι μόνον μέγας Μακεδών, ἢ κατ' ἐπέκτασιν μέ-

γας Ἕλληνα, ἀλλὰ καὶ μέγας ἄνθρωπος, καθ' ὅτι τὰ ἔργα του δὲν ἀπέβλεπον μόνον εἰς τὸ μεγαλεῖον τῆς Μακεδονίας, ἢ τῆς ἐν γένει Ἑλλάδος, ἀλλ' εἰς τὴν ἐξύψωσιν ὅλων τῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του παντοίων ἐθνῶν διὰ τῆς μεταδόσεως εἰς τοὺς ἕως τότε βαρβάρους τοῦ λοιποῦ κόσμου, τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος, τῆς Ἑλληνικῆς ζωῆς, τῶν Ἑλληνικῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων καὶ πρὸ παντὸς τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, ὄργανον τῆς ὁποίας ἦτο ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἣτις καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐξάπλωσιν αὐτῶν. Ἄν ὁ πατήρ του Φίλιππος εἶχεν ἐργασθῆ καὶ εἶχεν ἐπιτύχει νὰ ἰδρῦση ἐν Πανελληνίῳ κράτος εἰς ἐν μόνον τμήμα τοῦ τότε κόσμου, δηλ. ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου, ὁ Ἀλέξανδρος ἐσκέφθη καὶ ἐπέτυχε νὰ ἰδρῦση ἐν Πανελληνίῳ κράτος, ἐκτεινόμενον ἐφ' ὀλοκλήρου τοῦ γνωστοῦ τότε κόσμου. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος θεωρεῖται, ὅτι δὲν ἀνήκει μόνον εἰς τὸν Ἑλληνισμόν, ἀλλ' εἰς ὀλόκληρον τὸν κόσμον. Ὅλοι αἱ χῶραι, διὰ μέσου τῶν ὁποίων εἶχε διέλθει ὡς ἀστραπὴ καὶ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς, τὸν ἐπολιτογράφησαν ὡς ἰδικόν των ἥρωα, καὶ εἰς τὴν παράδοσιν καὶ εἰς τοὺς μύθους αὐτῶν ἀναφέρεται τὸ ὄνομά του. Ἐγίνε θεῶλος, καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἀνδρὸς τούτου εἶνε ὁ μεγαλείτερος τίτλος Ἑλληνικότητος τῆς Μακεδονίας, τὴν ὁποίαν διαφιλονεικοῦν σήμερον, τὰ μὴ ὑπάρχοντα ἀκόμη τότε, ἀλλογενῆ ἔθνη τοῦ βορρᾶ.

Μόλις ἀπέθανεν ὁ Φίλιππος, ἐξηγέρθησαν πολλοὶ ἀπαιτηταὶ τοῦ θρόνου τῆς Μακεδονίας. Ἄλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἔχων στρατὸν ἀφωσιωμένον, πρὸ τὸν ὑπερηγάπα διὰ τὰς μεγάλας του στρατιωτικὰς ἀρετάς, τὰς ὁποίας ἐπέδειξε ζῶντος ἔτι τοῦ πατρὸς του, κατέβαλε πάντας καὶ ἐξεκαθάρισε τὴν Μακεδονίαν ἀπὸ τοὺς πολιτικούς του ἀντιπάλους. Ἄλλ' οἱ πρὸς Ν. Ἕλληνες, θεωρήσαντες τὴν περίστασιν εὐνοϊκὴν διὰ νὰ ἀπαλλαγῶν τῆς κηδεμονίας τῶν Μακεδόνων, ἤρχισαν νὰ ταράσσονται. Ὁ Ἀλέξανδρος ὁμως, ἐντὸς ὀλίγων ἑβδομάδων, διὰ μιᾶς ἐπιδεικτικῆς ἐκστρατείας του πρὸς τὴν Βοιωτίαν καὶ Ἀττικὴν, ἔφερε τὴν εἰρήνευσιν τῶν πρὸς Ν. Ἑλλήνων. Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξὺ οἱ βάρβαροι τοῦ Βορρᾶ ἐκινουῦντο ἀπειλητικῶς καὶ ἦσαν ἔτοιμοι νὰ ἐπιπέσουν ἀπὸ τὰς παραδουναβείους χώρας κατὰ τοῦ βασιλείου του. Καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα μὲν τοῦ 336 π.Χ., ἐπιστρέψας ἐξ Ἑλλάδος, παρέμεινεν εἰς τὴν Μακεδονίαν. Τὴν ἀνοιξιν ὁμως τοῦ 335 π.Χ., ἐξώρμησε κατὰ τῶν Θρακῶν καὶ Ἰλλυριῶν, οἱ ὅποιοι ἐνέμοντο ἀπὸ πολλῶν αἰῶνων τὰς πρὸς βορρᾶν τῆς Μακεδονίας χώρας. Ἐντὸς 10 ἡμερῶν, φθάνει καὶ ἐκβιάζει τὰς διαβάσεις τοῦ Αἴμου, ὅπου καὶ προσβάλλει τοὺς ληστρικούς καὶ ἀτιθάσσους Τριβαλλοὺς. Εἰς μίαν καὶ μόνην μάχην, ὅπου ἔπεσαν 3.000 νεκροὶ ἐξ αὐτῶν, ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων 11 μόνον ἱππεῖς καὶ 40 πεζοί, τοὺς ἀναγκάζει μὲ τὸν βασιλέα των Σύρμον εἰς τελείαν ὑποταγὴν. Μετὰ 3 δὲ ἡμέρας, ὡς κεραυνὸς φθάνει εἰς τὸν Ἴστρον, τὸν κάτω ροῦν τοῦ Δουνάβεως. Ἐκεῖ εἰς μίαν νῆσον Πεϋκην καλουμένην, ἢ ὁποία εὐρίσκετο ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ, εἶ-

χον συγκεντρωθῆ πολλοὶ Τριβαλλοὶ καὶ ἄλλοι Θραῖκες, ἔτοιμοι νὰ ἀντισταθοῦν διὰ νὰ παρεμποδίσουν τὴν περαιτέρω πορείαν του, καθόσον ἡ νῆσος ἐκείνη ἀπειτέλει δυσπρόσιτον σημεῖον. Καὶ ἔφθασε μὲν στόλος τοῦ Ἀλεξάνδρου, προερχόμενος ἐκ Βυζαντίου, ἀλλὰ τὸ σφοδρὸν ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ, ὡς ἐκ τοῦ ὄγκου τῶν ὑδάτων, λόγῳ τῆς τήξεως τῶν πάγων καὶ τῶν χιόνων κατὰ τὴν ἀνοιξιν, δὲν ἄφινε τὰ πλοῖα νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸ στόμιον καὶ νὰ προσεγγίσουν εἰς τὴν νῆσον. Ἐνῶ συνέβαινον ταῦτα ἐκεῖ, εἰς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, 4.000 ἱππεῖς καὶ 10.000 πεζοὶ Γ'έται, ἐλάμβανον θέσεις διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν εἰσβολὴν καὶ εἰς τὴν χώραν των.

Ἀλλά, κατὰ μίαν νύκτα ἀσέληνον, μὲ πλοῖα καὶ μονόξυλα, διέβη τὸν ποταμόν, εἰς ἀπομεμακρυσμένον σημεῖον ἀπὸ τῆς παρατάξεως τῶν Γετῶν καὶ ἐπῆλθε κατ' αὐτῶν ἐκ τῶν πλαγίων, καὶ ἄλλους μὲν ἐξωλύθρευσε, ἄλλους δὲ διεσκόρπισε τῆδε ἀκείισε. Ἀφοῦ δὲ κατεβλήθησαν καὶ οἱ Γ'έται, προσέφερον ὁ Ἀλέξανδρος θυσίας πλησίον τοῦ ποταμοῦ πρὸς τὸν Σωτῆρα Δία καὶ πρὸς τὸν Ἡρακλέα καὶ ὤρισεν ὡς βόρειον σύνορον τοῦ κράτους του ἐν Εὐρώπῃ τὸν Δούναβιν. Πάντες δὲ οἱ βάρβαροι, οἱ ἐντεῦθεν καὶ πέραν τοῦ Δουνάβεως, κατάπληκτοι ἐκ τῶν κεραυνοβόλων νικῶν του, ἔσπευσαν νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν κυριαρχίαν του, καὶ διὰ πρεσβειῶν καὶ δώρων πολλῶν, ἐξέφραζον τὴν ὑποταγὴν των πρὸς αὐτόν. Μεγάλην δὲ ἀπέκτησε φήμην τὸ ὄνομα τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς ἅπαντας τοὺς πρὸς βορρᾶν λαοὺς γνωστοὺς τότε καὶ ἀγνώστους. Καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ἡμιάγριοι Κελτοὶ ἢ Γαλᾶται, ἐκ τῶν ἀπομεμακρυσμένων κορυφῶν τῶν ὄρεων, ὅπου κατῴκουν, ἔσπευσαν νὰ ἀποστείλουν πρέσβεις μὲ πολλὰ δῶρα, ἐξ ὧσων ἐκεῖνοι ἐθεώρουν πολῦτιμα. Ἦσαν δὲ οὗτοι ἄνδρες γιγαντόσωμοι, ἐνδεδυμένοι μὲ πολυποίκιλα δέρματα καὶ ἔφερον βαρέα καὶ καλλιτεχνικὰ ῥόπαλα.

Ὁ Ἀλέξανδρος, ἐκτιμῶν πάντοτε τὴν ἀνδρείαν καὶ τὸ πολεμικὸν μένος τῶν μαχητῶν, εἰς ὁποιανδήποτε φυλὴν καὶ ἂν ἀνῆκον οὗτοι, ὑπεδέχθη αὐτοὺς μὲ μεγάλην προσήγειαν καὶ εὐγένειαν καὶ τοὺς ἐτίμησε προσκαλέσας αὐτοὺς εἰς γεῦμα. Κατὰ τὸ συμπόσιον τοῦτο, πὺν ἐδίδετο πρὸς τιμὴν του, τοὺς ἠρώτησε: «Τί εἶνε ἐκεῖνο, πὺν τοὺς προξενεῖ φόβον εἰς τὸν κόσμον;» Διότι ἤθελε νὰ μάθῃ ποῖαν ἐντύπωσιν ἐπροξένησαν εἰς αὐτοὺς αἱ νίκαι των καὶ ἡ ἀνδρεία τοῦ στρατοῦ του. Ἀλλ' οὗτοι ἀγερώχως ἀπήντησαν: «Βασιλεῦ, ἡμεῖς εἴμεθα ὁ ἀνδρειότερος λαὸς τοῦ κόσμου καὶ δὲν μᾶς πτοεῖ τίποτε. Τὸ μόνον πὺν φοβούμεθα εἶνε μήπως πέσῃ ὁ οὐρανὸς καὶ μᾶς πλακώσῃ, ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων, ὅπου κατοικοῦμεν. Ἀλλ' ἂν καὶ δὲν φοβούμεθα, θέλομεν ὅμως τὴν φιλίαν σου καὶ ἐκτιμῶμεν τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν ἰδικὴν σου καὶ τοῦ στρατοῦ σου». Ἐκ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης τῶν Γαλατῶν καὶ ἐξ ἄλλων διαμειφθέντων κατὰ τὸν χρόνον τῆς παραμονῆς αὐτῶν πλησίον του, κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅπερ καὶ ἐκοινοποίησεν εἰς τοὺς ἰδικούς του, ὅτι οἱ Γαλᾶται εἶνε πολὺ ἀλαζόνες. Διείδεν,

ὅτι οἱ πρὸς βορρᾶν τοῦ Δουνάβεως λαοὶ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης εὐρίσκονται εἰς ὄλως νηπιώδη καὶ ἄγροϊκον κατάστασιν, καὶ ὅτι δὲν παρουσιάζουν κανὲν ἐνδιαφέρον διὰ τὸν Ἑλληνισμόν καὶ τὸν πολιτισμόν του. Ἐπομένως πᾶσα περαιτέρω κατάκτησις, πέραν τοῦ μεγάλου τούτου ποταμοῦ, θὰ ἀπαιτήσῃ μόνον θυσίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ἄνευ ὠφελείας τινός. Ἐνῶ, ἀντιθέτως, τὰ Ἀσιατικὰ Ἔθνη ἦσαν ὅπως οὖν ὠργανωμένα, πλούσια καὶ ὄριμα πλέον νὰ δεχθῶσι τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν διὰ τῆς κατακτήσεως, ἢ ὅποια θὰ φέρῃ εἰς αὐτὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν χειραφέτησίν των ἀπὸ τοῦ καταθλιπτικοῦ περσικοῦ ζυγοῦ. Διὰ τοῦτο, τοὺς ἀπεσταλμένους τῶν Γαλατῶν ἐπιλοδώρησε μὲ διάφορα ἀντικείμενα Ἑλληνικῆς τέχνης καὶ κατεργασίας, καὶ ὠνόμασεν αὐτοὺς φίλους καὶ συμμάχους. Τοῦτο ἐθεωρήθη ὡς τίτλος ἀπὸ τοὺς γενναίους ἐκείνους ἄνδρας, ἔφ' ᾧ καὶ ἀνεχώρησαν εὐχαριστημένοι καὶ κατενθουσιασμένοι. Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω, ὡς τελευταῖον ὄριον πρὸς βορρᾶν τοῦ ἐν Εὐρώπῃ κράτους του, ὥρισε τὸν ποταμὸν Δούναβιν. Εἰρηνεύσας δὲ πάντας τοὺς ἡγεμόνας τῶν Θρακῶν πρὸς Ν. τοῦ Δουνάβεως, ὥστε νὰ ἐπιδίδωνται εἰς τὸ ἐξῆς οἱ λαοὶ οὗτοι εἰς τὰ εἰρηνικά των ἔργα, καὶ ἀφήσας Ἑλληνικὰς φρουρὰς εἰς ἐπίκαιρα σημεῖα, ἐπέστρεψεν εἰς Μακεδονίαν.

ΚΕΦ. 82.— ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΕΙΣ ΙΛΛΥΡΙΑΝ.

Διὰ νὰ ἀναλάβῃ ὁμως ὁ Ἀλέξανδρος τὴν κατὰ τῆς Ἀσίας ἐκστρατείαν, ἣτις ἦτο ὁ κύριος σκοπὸς τῆς βασιλείας του, ἔπρεπε νὰ ἐξασφαλίσῃ τελείως τὸ ἐν Εὐρώπῃ κράτος του. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Μακεδονίας ἦσαν τότε οἱ πολεμικώτατοι καὶ ληστρικώτατοι Ἰλλυριοί, ἔτοιμοι πάντοτε νὰ εἰσβάλλουν εἰς τὴν Μακεδονίαν πρὸς λεηλασίαν καὶ διαρπαγὴν, εὐθὺς ὡς ἔβλεπον σημεῖα τινα ἀδυναμίας εἰς τὸ Μακεδονικὸν κράτος, μόλις ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς Θράκης, ἐξεστράτευσεν εἰς τὴν Ἰλλυρίαν. Οἱ ὄρεσιβιοὶ Ἰλλυριοὶ ἐμάχοντο μετὰ πείσματος, βοηθούμενοι ἀπὸ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἐδάφους των. Ἀποφεύγοντες τὸν κατὰ παρὰταξιν ἀγῶνα, ἐπετίθεντο τὴν νύκτα ὡς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Ὅσακις δὲ ἐξηναγκάζοντο εἰς τὸν κατὰ μέτωπον πόλεμον, ἐθυσιάζον πρῶτον 3 παῖδας, 3 κόρας καὶ 3 κριοὺς μέλανας καὶ ἔπειτα ἀκάθεκτοι ἐρρίπτοντο εἰς τὴν μάχην μετὰ φοβερῶν κραυγῶν. Ἄλλ' ὁ Μακεδὼν στρατηλάτης, διὰ τολμηρῶν καὶ ριψοκινδύνων ἐπιχειρήσεων, κατῴρθωσε νὰ ὑπερισχύσῃ καὶ νὰ τοὺς ὑποτάξῃ. Ἀκολούθως ὁ Ἀλέξανδρος, ἐκ πολιτικῶν λόγων κινούμενος, ἀνεγνώρισε τὴν ἐξουσίαν τῶν αὐτοχθόνων ἡγεμόνων τῶν Ἰλλυριῶν, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν βαρβάρων, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ διαβιῶσιν εἰς τὸ ἐξῆς ἐν εἰρήνῃ ὑπὸ τὴν ὑπεράτατην ἐπικυριαρχίαν του καὶ νὰ στέλλουν πρὸς αὐτὸν ὠρισμένας ἐπικουρίας' καὶ οὕτως ἐπέτυχε νὰ στερεώσῃ τὸ κράτος του καὶ ἐπάνω εἰς ὅλας τὰς χώρας ποὺ περιέβαλλον τὴν Μακεδονίαν.

ΚΕΦ. 83. = ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΘΗΒΩΝ.

Τὴν Πανελλήνιον ἰδέαν καὶ τὸ Πανελλήνιον ἔργον τῶν Μακεδόνων βασιλέων, δυστυχῶς δὲν ἦσαν εἰς θέσιν, ὡς φαίνεται, νὰ ἐννοήσουν, αἱ διάφοροι πρὸς νότον τοῦ Ὀλύμπου Ἑλληνικαὶ καὶ πεπολιτισμέναι πολιτεῖαι. Ἡ τὰ ἐννοοῦσαν μὲν, ἀλλ' ἡ ἀνόητος φιλοτιμία των, διότι δὲν θὰ εἶχον αὐτοὶ τὴν πρωτοβουλίαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μεγίστου τούτου σχεδίου, καὶ ἡ στενὴ ὡς πρὸς τὰ ἐθνικὰ ζητήματα ἀντίληψις αὐτῶν, δὲν τοὺς ἄφινε νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν ἀνωτερότητα οὔτε τοῦ Φιλίππου, οὔτε τοῦ Ἀλεξάνδρου. Εἰς τοῦτο δὲ συνετέλουν καὶ πολλοὶ δημοκόποι καὶ λαοπλάνοι, οἱ ὅποιοι διὰ νὰ ἐξυψηρετήσουν ἀτομικά των συμφέροντα, ἐπροπαγάνδιζον τὴν ἰδέαν, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀπώλεσαν τὴν ἐλευθερίαν των, τὸ μόνον θεῖον ἀγαθόν, διὰ τῆς ὑπακοῆς εἰς τοὺς Μακεδόνας βασιλεῖς. Καὶ εἰς τοῦτο ὀφείλετο ἡ λυσσαλέα αὐτῶν ἀντίδρασις κατὰ τοῦ Φιλίππου καὶ μετέπειτα κατὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου. Διὸ ἐπιτηδείως διέδιδον μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων, ὅτι ὁ παρὰ τολμος οὗτος Μακεδῶν, ὁ υἱὸς τοῦ Φιλίππου, ἐφρονεῦθη εἰς τινα μάχην κατὰ τῶν Ἰλλυριῶν, καὶ διὰ καταλλήλων εἰσηγήσεων ἐκάλουν τοὺς πολίτας τῶν Θηβῶν, τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν ἐπικρατειῶν εἰς ἐξέγερσιν διὰ τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας δῆθεν ἀγῶνα. Ἀμέσως λοιπόν, διάφοροι ρήτορες, ἤρχισαν νὰ φανατίζουν, μὲ φλογεροὺς λόγους, τὰ πλήθη καὶ νὰ πρσετοιμάζουν ταῦτα διὰ τὴν ἐπίθεσιν καὶ ἐκδίωξιν τῶν Μακεδονικῶν φρουρῶν. Οἱ Θηβαῖοι μάλιστα, οἱ ὅποιοι ἔτρεφον ἄσβεστον μῖσος κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, πού εἶχε κατασυντρίψει τὸν Ἱερόν των λόχον εἰς τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας, ἐξηγέροθησαν καὶ ἐπολιόρκησαν τὴν Μακεδονικὴν φρουρὰν μέσα εἰς τὴν ἀκρόπολιν των τὴν Καδμείαν. Ἀλλ' ὡς κεραυνός, ἐντὸς 14 ἡμερῶν ἀπὸ τὴν Ἰλλυρίαν ἐμφανίζεται πρὸ τοῦ τείχους τῶν Θηβῶν ἐπὶ κεφαλῆς ἰσχυρᾶς δυνάμεως ἱππικοῦ, πεζικοῦ καὶ μέρους τῆς Μακεδονικῆς φάλαγγος, ὁ ἀκαταγώνιστος ἐκεῖνος νεανίας. Καλεῖ τοὺς Θηβαίους νὰ ἠσυχάσουν καὶ νὰ ἀνοίξουν τὰς πύλας τῆς πόλεως πρὸς παραδόσιν. Ἀλλ' οὔτοι, ἀντὶ νὰ σωφρονήσουν καὶ νὰ παραδώσουν τὴν πόλιν των εἰς αὐτόν, ὁ ὅποιος μάλιστα ὑπέσχετο, ὅτι θὰ τοὺς συνεχώρει, ἐξεπόρθησαν τὴν Καδμείαν, κατέσφαξαν τὴν Μακεδονικὴν τῆς φρουρῶν καὶ παρεξετράπησαν εἰς χυδαίας ὕβρεις κατὰ τῶν ἔξωθεν Μακεδόνων καὶ ἰδίως τοῦ βασιλέως. Ἡ τοιαύτη ἀνοίκειος συμπεριφορὰ ἐξώργισε τὸν Ἀλέξανδρον εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ διατάξῃ σφοδροτάτην κατὰ τοῦ τείχους ἔφοδον, συνεπεία τῆς ὁποίας καὶ ἐγένετο κύριος τῆς πόλεως. Οἱ Μακεδόνες, ἐκδικούμενοι τότε τὴν μετέβαλον εἰς ἐρείπια καὶ τέφραν, τοὺς δὲ ἄρρενας κατοίκους αὐτῆς ἐξηνδραπόδισαν διὰ λογαριασμὸν τοῦ κράτους. Ἡ τρομερὰ αὕτη τιμωρία τῶν Θηβαίων ἐσωφρόνησε τὰς λοιπὰς πόλεις καὶ δὲν ἐτόλμησαν αὐταὶ νὰ κινηθοῦν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἔσπευσαν μὲ ἀπεσταλμένους των νὰ βεβαιώσουν ὅτι ἔμειναν ἠσυχοί

καὶ ἀμερόληπτοι κατὰ τὴν ἐπαναστατικὴν ταύτην κίνησιν καὶ ὅτι θὰ διῆγον ἐν εἰρήνῃ εἰς τὸ ἐξῆς. Ὁ Ἀλέξανδρος κατόπιν ἦλθεν εἰς Κόρινθον, ὁπόθεν καὶ ἐκάλεσεν ἀντιπροσώπους ἐξ ὅλων τῶν Ἑλληνικῶν πολιτειῶν δι' ἐν Πανελληνίῳ συνέδριον. Ἐκεῖ ἀνεκοίνωσεν εἰς τοὺς συγκληθέντας, ὅτι σκοπὸς αὐτοῦ ἦτο ἡ κατὰ τῆς Ἀσίας ἐκστρατεία ἐν ὀνόματι καὶ πρὸς ὄφελος ὀλοκλήρου τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ὁμοφώνως τότε ὅλοι, ἀνακηρύξαντες τοῦτον ἀρχιστρατήγον καὶ αὐτοκράτορα τῶν Ἑλλήνων, ἀνέθεσαν εἰς αὐτὸν νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ ἀναληφθῆσόμενον ἔργον. Μόνοι οἱ Σπαρτιᾶται ἠρνήθησαν νὰ λάβουν μέρος εἰς τὸν Πανελληνίῳ τοῦτον συναγεμὸν εἰπόντες: «*Πατριὸν ἐστὶν ἡμῖν τὸ ἀρχειν καὶ οὐ τὸ ἀρχεσθαι*». Δηλαδή: «Πατροπαράδοτον εἶνε εἰς ἡμᾶς τοὺς Σπαρτιάτας νὰ εἴμεθα ἀρχοντες τῶν ἄλλων καὶ ὄχι νὰ ὑπακούωμεν εἰς ἄλλους». Ὁ Ἀλέξανδρος ὅμως δὲν ἔδωκε σημασίαν εἰς τὴν ὑπερήφανον μὲν, ἀλλὰ καὶ ἀλλαζονικὴν ταύτην ἀπάντησιν, καὶ ἀφῆκεν αὐτοὺς νὰ μετανοήσουν, ὅταν θὰ ἐβλεπον τὰ μετέπειτα συντελεσθέντα μεγάλα τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἔργα. Ἐκεῖθεν, ἀφοῦ τῷ ὑπεσχέθησαν πάντες ὅτι θὰ συνδράμουν τὸ ἔργον του καὶ μὲ ἄνδρας καὶ μὲ πλοῖα, ἀνεχώρησε διὰ τὴν Μακεδονίαν, ὅπου ἤρχισε τὰς παρασκευὰς διὰ τὴν Ἀσίαν.

ΚΕΦ. 84.— ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΘΡΑΚΩΝ ΕἰΣ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ.

Ὁ Ἀλέξανδρος, ἔχων πλήρη γνῶσιν τῆς μεγάλης ἐπιχειρήσεως, τὴν ὁποίαν θὰ ἀνελάμβανεν ἐναντίον τοῦ ἀπεράντου καὶ πολυανθρώπου Περσικοῦ κράτους τοῦ Δαρείου τοῦ Γ' τοῦ Κοδομανοῦ, τοῦ κατέχοντος ἀπάσας τὰς χώρας τῆς Ἀσίας ἀπὸ τῆς Μεσογείου καὶ Αἰγαίου Πελάγους μέχρι τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ καὶ ἀπὸ τῆς ἐρήμου τῆς Ἀφρικῆς μέχρι τοῦ Καυκάσου καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, ἐσκέφθη, ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ παρασκευασθῇ ἀναλόγως καὶ αὐτός. Ἐβάσισε δὲ τὴν μέλλουσαν ὑπεροχὴν τοῦ στρατοῦ του, ἐναντι τῶν ἀπειροπληθῶν στρατευμάτων τοῦ Δαρείου, ὄχι εἰς τὴν ποσότητα, ἀλλ' εἰς τὴν ποιότητα καὶ τὰς ἀνωτέρας πολεμικὰς μεθόδους τῶν Μακεδόνων καὶ τῶν ἐπιλοίπων Ἑλλήνων. Διότι, ποσοτικῶς οὐδέποτε θὰ ἦδύνατο ὁ τότε Ἑλληνισμὸς νὰ ἀντιμετώπισῃ τῆς Ἀσίας τὰ τόσα πλήθη. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ νικήσῃ ὄχι τὸ πλῆθος, ἀλλ' ἡ ποιότης τοῦ στρατοῦ καὶ ἡ πολεμικὴ τέχνη τῶν Ἑλλήνων. Διὰ τοῦτο, ἀνεσημάτισε τὴν Μακεδονικὴν φάλαγγα τοῦ πατρὸς του Φιλίππου καὶ κατέστησε ταύτην τρομερωτέραν. Ἀντὶ τῶν 6.000 φαλαγγιτῶν σαρισσοφόρων, ἔθηκε 12.000 καὶ ἀπετέλεσε τὸ φράγμα, πὺν κατέστησαν αἱ σάρισσαι πυκνότερον, καὶ οὕτως ἡ φάλαγξ μῆκος μὲν εἶχε 1000 ἀνδρῶν, ἀλλὰ βάθος 12 ἀντὶ τῶν προηγουμένων 6. Διὰ νὰ προφυλάττῃ δὲ τὰ μετόπισθεν τῆς φάλαγγος, ὥρισε 2 σειρὰς σαρισσοφόρων μὲ ὀρθίαι τὰς σαρίσσας, ἐν ὥρᾳ μάχης, ὥστε νὰ δύνανται μὲ μίαν μεταβολὴν τοῦ μετώπου των νὰ ἐκτείνουν τὰς σαρίσσας κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν

ἀπὸ τοὺς μαχομένους καὶ νὰ ἀποκρούουν τυχὸν ἐπίθεσιν εἰς τὰ νῶτα τῶν φαλαγγιτῶν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ. Διὰ νὰ ὑπερασπίζηται δὲ τὰ πλάγια τῆς φάλαγγος ἀπὸ ἐπιθέσεις τῶν ἐχθρῶν, ἔθηκεν εἰς τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς φάλαγγος λόγους ἱππικοῦ, οἱ ὁποῖοι διὰ σφοδρᾶς ἐπελάσεως ἀπεμάκρυναν πᾶσαν προσβολὴν ἐκ τῶν πλαγίων. Τὸ δὲ ὀπλιτικὸν στράτευμα τὸ ἀπετέλουν οἱ νότιοι Ἕλληνες, πὺν ἦσαν περισσότερον ἐξησχημένοι εἰς τὸ ὄπλον τοῦτο. Καὶ τὸ ἱππικὸν ἀπετέλουν Θεσσαλοί, Θραῖκες, Παῖονες καὶ Μακεδόνες τῶν πεδινῶν μερῶν. Στόλος δὲ Μακεδονικὸς καὶ τῶν διαφόρων Ἑλληνικῶν πόλεων καὶ νήσων συνηθροίζετο εἰς τὴν Κερκινίτιδα λίμνην καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος, ὅπου ἀνέμενε διαταγὴν πρὸς ἀπόπλουν. Ἄφου δὲ ἐτελείωσεν ἡ ἔλευσις στρατοῦ καὶ στόλου ἀπὸ τὰ διάφορα μέρη, προσῆλθε καὶ ὁ Θραξ Σιτάλης ἐκ τῆς χώρας τῶν Ὀδρουσῶν μὲ ἱππικὸν Θρακικόν, μὲ Πελαστικὸν καὶ ψιλοὺς στρατιώτας, διὰ νὰ λάβῃ μέρος καὶ ἡ ἐξελληνιζομένη Θράκη εἰς τὸν Πανελλήνιον τοῦτον ἀγῶνα. Καὶ τὸν μὲν στρατηγὸν Ἀντίπατρον, ὥρισεν ὡς κυβερνήτην καὶ ἐπίτροπόν του ἐν Μακεδονίᾳ διὰ νὰ κυβερνᾷ τὸ ἐν Εὐρώπῃ κράτος καὶ νὰ συγκρατῇ ὅλους τοὺς λαοὺς ἐν εἰρήνῃ, τοὺς δὲ λοιποὺς στρατηγοὺς ἔταξεν ἕκαστον, ὅπου τὸν ἐθεώρει κατάλληλον. Εἰς τὴν Θράκην ἔστειλε τὸν στρατηγὸν Μέμωνα διὰ νὰ ἐποπτεύῃ καὶ συγκρατῇ τοὺς διαφόρους ἡγεμόνας τῶν Θρακῶν, οἱ ὁποῖοι ὡς τοπάρχαι ἐκυβέρνηον τὸν Θρακικὸν λαόν, ὁ ὁποῖος καὶ ἐφιλοτιμεῖτο πλεόν μὲ ἄλματα νὰ ἐξελληνισθῇ. Οἱ Θραῖκες ἐν τῷ μεταξύ, ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν γεωργοκτηνοτροφίαν, προήγοντο, καθὼς καὶ εἰς τὴν βιοτεχνίαν. Κατεργάζοντο τὰ μαλλία τῶν προβάτων καὶ αἰγῶν καὶ τὸ λίνον, ἀπὸ τὰ ὁποῖα κατεσκευάζον τὰ μάλλινα καὶ λινὰ ὑφάσματα. Ἀνέπτυξαν τὴν κεραμοουργίαν, τὴν πλινθοποιίαν, τὴν ἀγγειοπλαστικὴν, τὴν σιδηρουργίαν καὶ τὴν κατεργασίαν τῶν εὐγενῶν μετάλλων, χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, τῶν δερμάτων, ὡς καὶ πολλῶν ἄλλων ὕλων. Ἐπεδίδοντο εἰς τὴν ἀμαξοποιίαν, τὴν ξυλουργικὴν, τὴν ἐπιπλοποιίαν καὶ ἐν γένει ἤρχισαν νὰ ἀποτελοῦν μίαν κοινωνίαν εἰρηνικὴν, ἐργαζομένην καὶ προοδεύουσαν. Εἰσήγαγον τὴν Ἑλληνικὴν γραφὴν καὶ προσεπάθουν διὰ ταύτης νὰ ἐκμάθουν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐπροόδευαν.

ΚΕΦ. 85.— ΔΙΑΒΑΣΙΣ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΔΙΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΛΛΗΣΠΟΝΤΟΝ ΚΑΙ ΔΙΑΠΕΡΑΙΩΣΙΣ
ΑΥΤΟΥ ΕΙΣ ΑΣΙΑΝ.

Ἦτο ἀνοιξίς τοῦ 334 π.Χ., ὅτε ὁ Ἀλέξανδρος, ἐκ τῆς Μακεδονίας, ἐξεκίνησε μετὰ τῆς Μακεδονικῆς φάλαγγος καὶ τοῦ λοιποῦ στρατοῦ του ἀπὸ τὴν Πέλλαν πρὸς ἀνατολὰς μὲ κατεύθυνσιν τὸν Ἑλλήσποντον. Διέβη τὸν Ἄξιόν καὶ ἔφθασεν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος, ὅπου ἀνέμενεν ὁ στόλος. Καὶ οὗτος μὲν, ὑπὸ τὸν ναύαρχον Νέαρχον, ἔλαβε διαταγὴν νὰ πλεύσῃ

εἰς τὸν Ἑλλήσποντον διὰ τὴν διαπεραιώσιν τοὺς ἄνδρας τοῦ ἀπὸ τῆς Εὐρώπης εἰς Ἀσίαν, ὁ ἴδιος δέ, μετὰ τὸ στράτευμα, ἐκ τοῦ Στρουμόνος ἐβάδιζε πρὸς τὸν Νέστον. Τοῦτον διαβάς καὶ παραλιακῶς προχωρῶν ἔφθασεν εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Μέλανος ποταμοῦ, παρὰ τὴν πόλιν Ἀφροδισιάδα. Διαβάς δὲ καὶ τὸν Μέλανα ποταμὸν ἔφθασε διὰ τῆς παραλίας εἰς τὸν λαιμὸν τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ὅπου ὑπῆρχε τὸ τεῖχος τοῦ Μιλτιάδου. Ἐκεῖθεν, ὁ μὲν στρατός, διὰ μέσου τῆς Χερσονήσου, ἐπορεύετο πρὸς τὴν Σηστόν, πόλιν τοῦ Ἑλλησπόντου ἐπὶ τῆς Θρακικῆς παραλίας, αὐτὸς δὲ ὁ ἴδιος πρὸς τὴν Ἐλαιούντα, ὅπου ἐπισκεφθεὶς τὸν τάφον τοῦ πρώτου ἥρωος τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου Πρωτεσίλαου, προσέφερε μεγάλην θυσίαν καὶ πολλὰ καὶ πλούσια δῶρα ἀνέθηκεν εἰς τὸν Ναόν. Μετὰ ταῦτα, ἀφικθεὶς εἰς τὴν Σηστόν, διέβη πρῶτος ἐξ ὄλων καὶ ἐπάτησε πρῶτος ἐπὶ τοῦ Ἀσιατικοῦ ἐδάφους ἀναφωνήσας: **«Δέχομαι παρὰ τῶν θεῶν τὴν Ἀσίαν δορυκίτητον»**, καὶ ἐνέπηξε τὸ ξίφος του εἰς τὴν γῆν τῆς Ἀσίας. Κατόπιν δὲ ἤρχισε νὰ διαβαίῃ καὶ τὸ ἐπίλοιπον στράτευμα. Μετὰ τὴν διάβασιν, ἐπορεύθη πρὸς τὴν Τροίαν, ὅπου ἐστεφάνωσε τὸν τύμβον τοῦ προγόνου τοῦ Ἀχιλλέως καὶ ἐμακάρισεν αὐτόν· διότι ζῶν μὲν ἐδοξάσθη ὅσον οὐδεὶς ἄλλος, καὶ ἔσχε πιστὸν φίλον τὸν Πάτροκλον, ἀποθανὼν δέ, ἐξυμνήθη ὑπὸ τοῦ μεγίστου ποιητοῦ τοῦ τότε κόσμου.

Τὰ περαιτέρω γεγονότα ἐν Ἀσίᾳ, κατὰ τὴν πορείαν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀνήκουσιν εἰς τὴν Μακεδονικὴν καὶ τὴν καθόλου Ἑλληνικὴν ἱστορίαν καὶ δὲν θὰ τὰ ἀναφέρωμεν, εἰμὴ μόνον ὁσάκις σχετίζονται μετὰ τὰ ἐν Θράκῃ συμβάντα, καθ' ὃν χρόνον ἔζη ὁ Ἀλέξανδρος. Διότι ὅλα τὰ συναφῆ μετὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Θράκης, τὰ ἐξετάζομεν ἀπὸ Θρακικῆς, οὕτως εἰπεῖν, σκοπιᾶς καὶ ἀπὸ Θρακικῆς ἀπόψεως.

ΚΕΦ. 86.— ΑΠΟΣΤΑΣΙΑ ΣΕΥΘΟΥ ΤΟΥ Γ', ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ.

Ὁ Σεύθης ὁ Γ', ὅστις καὶ ἐπὶ Φιλίππου ἠγωνίσθη νὰ διαφυλάξῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Θράκης, ὡς βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν, βαρέως ἔφερε τὴν ὑποτελείαν εἰς τοὺς Μακεδόνας. Ἀφοῦ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος, τὸν ὁποῖον ἠκολούθησε καὶ δύναμις Θρακικῆ, ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Σιτάλκην, εἶχε πλέον διαβῆ τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἐπορεύθη, μετὰ τὸν ποταμὸν Γρανικόν, εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀσίας, ὅπου τόσον μεγάλα καὶ θαυμαστά ἔργα ἐπέτελλοῦντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, εἰς τὰ ὁποῖα μετείχον καὶ οἱ μετ' αὐτῶν συμπορευόμενοι καὶ συμπολεμοῦντες Θραῖκες, Σεύθης ὁ Γ', θεωρήσας κατάλληλον τὴν εὐκαιρίαν, ἀπεπειράθη δι' ἐξεγέρσεως τῶν Θρακῶν, ν' ἀπαλλαγῇ τῆς ὑποτελείας εἰς τοὺς Μακεδόνας. Ἀλλ' ὡς φαίνεται, ὁ Θρακικὸς λαὸς τῶν Ὀδρουσῶν καὶ τῶν ἄλλων, δὲν ἠκολούθησε τὸ ἐγερτήριον σάλπισμά του. Οἱ λαοὶ τῆς Θράκης, ὡς ἐκ τῆς συχνοτάτης πλέον ἐπικοινωνίας των

πρὸς τοὺς Μακεδόνας καὶ τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας, εἶχον ἐννοήσει, ὅτι συμφέρον πλεόν αὐτῶν ἦτο νὰ ἐργάζωνται εἰρηνικῶς, διὰ νὰ ἐξελληνισθῶσι καὶ νὰ ἐκπολιτισθῶσι, ὥστε νὰ ἀποβοῦν καὶ αὐτοὶ ἐνάμιλλοι τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. Ἐθεώρουν δὲ τὴν ὑποταγὴν εἰς τοὺς ἰδικούς των ἡγεμόνας πολὺ βαρύτεραν τῆς Μακεδονικῆς ἐξουσίας. Διότι, οἱ Θράκες ἡγεμόνες σκοπίμως ἄφριναν αὐτοὺς εἰς τὴν βαρβαρότητα, διὰ νὰ δύνανται εὐκολώτερον νὰ τοὺς ἐκμεταλλεύωνται, εἰσπράττοντες ἀνθαιρέτως ἐπαχθεστάτους φόρους, ἐλλείψει νόμου, ὁ ὁποῖος νὰ ὀρίζη τὰς σχέσεις τῶν ὑπηκόων πρὸς τὸν κατὰ καιροὺς βασιλέα. Καὶ οὐδὲν ἠδύνατο νὰ ζητήσουν ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα των, χωρὶς νὰ προσφέρουν εἰς αὐτὸν πλούσια δῶρα.

Διὰ τοῦτο, ὁ Σεύθης ἠναγκάσθη νὰ προσεταιρισθῇ τὰ ληστρικώτερα Θρακικὰ γένη, τὰ ὁποῖα κατώκουν πλησίον τοῦ Αἴμου καὶ ἦσαν οὗτοι οἱ Βέσσοι, οἱ Κορπίλλοι, οἱ Μαῖδοι καὶ οἱ Τριβαλλοί. Μετὰ τῶν ληστρικῶν τούτων Θρακῶν, ἐξηγέρθη καὶ ἐκήρυξεν ἑαυτὸν ἀνεξάρτητον καὶ ἠθέλησε νὰ κατέλθῃ ἀπὸ τὸν Αἴμον πρὸς τὰ παράλια, διὰ νὰ ἀπελευθερώσῃ καὶ τὴν λοιπὴν Θράκην ἀπὸ τὰς Μακεδονικὰς φρουράς. Δὲν εἶχε σκεφθῆ ὁμως ὅτι, Τοποτηρητῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τῆς Εὐρώπης, ἦτο ἀνὴρ ἰκανώτατος καὶ δραστηριώτατος ὁ στρατηγὸς ὁ Ἀντίπατρος. Οὗτος, ἐλθὼν εἰς τὴν Θράκην, τὸν μὲν Σεύθην, μετὰ τινὰς συγκρούσεις, ἠνάγκασε νὰ καταθέσῃ τὰ ὄπλα καὶ νὰ εἰρηνεύσῃ, παρέδωκε δὲ τὴν ἐξουσίαν εἰς τὸν Μέμωνα, τὸ 332 π.Χ. Ἀλλὰ καὶ ὁ Μέμων, ὅτε ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρησεν εἰς τὴν Ἄνω Ἀσίαν, μετὰ τὴν μεγάλην μάχην τῶν Ἀρβήλων καὶ Γαυγαμήλων καὶ κατεγίνετο εἰς τὴν κατάκτησιν τῶν ἀπωτάτων χωρῶν τῆς Περσίας, ἐνόμισεν ὅτι ἦτο εὐκαιρία νὰ συμπήξῃ διὰ τὸν ἑαυτὸν του πλεόν κράτος ἀνεξάρτητον εἰς τὰς Θρακικὰς χώρας. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἠττηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀντιπάτρου, ἐξέπεσε τῆς ἐξουσίας (330 π.Χ.). Ἔτσι, ἡ Θράκη ἔμεινεν ἥσυχος, ὁ δὲ Θρακικὸς λαὸς ἀπερίσπαστος, ἐπὶ δέκα σχεδὸν ἔτη, ἐπεδόθη εἰς εἰρηνικὰ ἔργα καὶ ἀνέπτυξε τὰς πλουτοπαραγωγικὰς πηγὰς τῆς χώρας του, καταστάς εὐτυχῆς. Ὁ ἐξελληνισμὸς αὐτοῦ εἶχε προχωρήσει εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε καὶ τὰ ὀνόματα τῶν Ἑλλήνων ἐδέχοντο διὰ τὰ τέκνα των, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων ἀντιπαθίστων μὲ Ἑλληνικὰ καὶ τὴν κοινωνικὴν ζωὴν τῶν Ἑλλήνων ἐμιμοῦντο εἰς ὅλα, καὶ θεοὺς Ἑλληνικοὺς ἐδέχθησαν καὶ λατρείαν καὶ θυσίας προσέφερον εἰς αὐτοὺς κατὰ τὰ Ἑλληνικὰ ἔθιμα, καὶ κατὰ τὰ ἦθη προσεπάθουν νὰ ἀφρωμιωθοῦν, ἐγκαταλείποντες ὀριστικῶς τὰς πρῶην βαρβάρους συνθήκας, αἵτινες δὲν συνεβίβάζοντο μὲ τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν, τὸν ὁποῖον ἐδέχθησαν. Ἡ δὲ Θρακικὴ γλῶσσα, ἡ ὁποία ἦτο πτωχὴ καὶ ἀκατάλληλος διὰ νὰ ἐκφράσῃ ὑψηλότερα διανοήματα, ὑπεχώρησε πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς, ἥτις καὶ ἔρριψε τόσον βαθείας ρίζας, μεταξὺ τῶν Θρακικῶν γενῶν, ὥστε ἐλάχιστα μόνον ἴχνη αὐτῶν νὰ διασωθῶσιν. Αἱ φυλετικαὶ διαφοραὶ μεταξὺ Θρακῶν ἔλλειψαν καὶ παρουσιάσθη

μετ' ὀλίγα ἔτη ἐν ἔθνος Θρακικὸν μὲ Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, Ἑλληνικὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, Ἑλληνικὰς ὀνομασίας, μὴ διαφέρον πλέον διόλου ἀπὸ τοῦ Μακεδόνα καὶ τοῦ λοιποῦ Ἑλληνας.

ΚΕΦ. 87.— ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΝΔΙΚΗΝ. ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΣΙΤΑΛΚΟΥ.

Ἀφοῦ ἀπεφασίσθη ἡ ἐπιστροφή τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς, μέρος τοῦ στρατοῦ ἐπεβίβασθη εἰς τὰ πλοῖα, τῶν ὁποίων ἀνώτατος κυβερνήτης ὠρίσθη ὁ Ἀμφιπολίτης Νέαρχος, διὰ τὴν ὁδηγήσει ταῦτα, πλέων παραλιακῶς, εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. Ὁ Ἀλέξανδρος μὲ τὸ ἐπίλοιπον στρατεύμα, ὤδευε διὰ ξηρᾶς διὰ τὴν φθάσει εἰς τὴν Περσίαν. Καὶ ὁ μὲν στόλος, μετὰ πολλὰς περιπετείας, ἔφθασεν εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον, ὁ στρατὸς ὅμως, ἐνῶ ἐπέστρεφε διὰ μέσου τῶν ἐρήμων χωρῶν τῆς Γαβρωσίας καὶ Καραμανίας (Βελουχιστάν), ὑπέστη τοιαύτας καὶ τοσαύτας στερήσεις τροφῶν καὶ ὕδατος, ὥστε ἀπωλέσθη τὸ πλεῖστον τῶν ἀνδρῶν καὶ ἅπαντα τὰ ὑποζύγια· διότι μέσα εἰς τὰς ἀπεράντους ἐκείνας ἐκτάσεις, πού ἦσαν ἐστρωμένοι ἀπὸ χαλίκια καὶ πέτρας, οὔτε ὕδωρ ἀνέβλυζεν, οὔτε χόρτον ἐφύετο. Μετὰ ἐξήκοντα δὲ ἡμερῶν πορείαν, ὅσοι διεσώθησαν, σκελετωμένοι καὶ ἡμιθανεῖς, ἔφθασαν εἰς τὴν Περσίαν καὶ συνηντήθησαν μὲ τὰ πληρώματα τοῦ στόλου.

Καὶ ἐπανηγυρίσθη μὲν μὲ ἑορτὰς ἡ διάσωσις τοῦ στόλου καὶ ἡ συνάντησις αὐτοῦ μὲ τὸν διασωθέντα στρατόν, ἡ ἐπιτευχθεῖσα κατόπιν μεγίστων ταλαιπωριῶν, καὶ ἀνεπαύθησαν ἐπὶ ἑβδομάδας διὰ τὴν συνέλθουν ἐκ τῆς σωματικῆς τῶν ἐξαντλήσεως, ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἐδοκίμασε πολλὰς πικρίας καὶ ἠσθάνθη μεγάλην ἀπογοήτευσιν· διότι ἀπὸ τὰς διαφόρους σατραπείας, τὰς ὁποίας ἐκυβέρνηον σατράπαι Ἑλληνες ἢ καὶ ἐγγῶροι ἀκόμη κατέφθανον φρικτὰ παράπονα ἐκ μέρους τῶν κατοίκων κατὰ τῆς συμπεριφορᾶς τῶν ἀρχόντων τῶν. Οἱ ἀρχοντες οὗτοι κατὰ τὸ διετὲς διάστημα, πού διήρκεσεν ἢ εἰς τὰς Ἰνδίας ἐκστρατεία, ἐνόμισαν ἢ μᾶλλον ἐπίστευσαν, ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος δὲν θὰ δυνηθῆ νὰ ἐπανέλθῃ σῶος. Ὑπὸ τὸ κράτος δὲ τοιούτων παρουσιάζσεων εὐρισκόμενοι, πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, εἶχον παρεκτραπῆ εἰς ἀρπαγὰς, εἰς δηλώσεις περιουσιῶν καὶ φόνους, τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν κατοίκων τῶν χωρῶν τῶν. Οἱ αὐτόχθονες ὅμως, οἵτινες ἐκ τῆς πείρας τῶν γεγονότων εἶχον ἀποκτήσει ἀπόλυτον πεποιθήσιν ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς γενναιοφροσύνης τοῦ Ἀλεξάνδρου, μὲ ἀπόλυτον θάρρος καὶ ἐλευθερίαν, προσήρχοντο πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἐξέθετον ὅλας τὰς ἀνομίας, αἱ ὁποῖαι εἶχον διαπραχθῆ εἰς βάρος τῶν ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους ἀρχόντων.

Ὁ Ἀλέξανδρος διείδεν εἰς τὰς καταγγελλομένας πράξεις αὐτῶν ἀντίδρασιν κατὰ τοῦ ἔργου του. Διότι αὐτὸς μὲν προσεπάθει νὰ ἐλκύσῃ τὴν ἀγάπην καὶ ἐκτίμησιν τῶν λαῶν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυριαρχίαν, ἐνῶ αὐτοί, διὰ τῶν τοιούτων ἀνοικειῶν πράξεων τῶν, ἀπεμάκρυνον τοὺς λαοὺς καὶ

καθίστων τὴν Ἑλληνικὴν κυριαρχίαν μισητὴν, ἀναρριπίζοντες τὰ πάθη μεταξὺ κατακτητῶν καὶ κατακτηθέντων. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ περαιτέρω ἐκτροχιασμῶν, ἐτιμώρησε παραδειγματικῶς πολλοὺς ἐκ τῶν ἀρχόντων, οἱ ὅποιοι εἶχον παραβῆ τὰ καθήκοντά των, καταδικάσας αὐτοὺς εἰς θάνατον, κατόπι ἐξονυχιστικῆς διαδικασίας. Μεταξὺ τῶν οὕτω θανατωθέντων ἦτο καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν *Θρακῶν Σιτάλκης*, ὁ ὁποῖος μολονότι προηγουμένως εἶχε προσφέρει πολλὰς ὑπηρεσίας, διὰ τὰς ὁποίας εἶχε τιμηθῆ προπόντως ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐθεωρήθη τόσον ἔνοχος ἀξιοποιίνων πράξεων, ὥστε νὰ καταδικασθῆ εἰς τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον. Ἡ τοιαύτη δὲ δικαία τιμωρία, ἣ ἐφαρμοσθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἔτι μᾶλλον ἐπηύξησε τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν ὑπηκόων του ἐπὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ.

ΚΕΦ. 88.— Η ΘΡΑΚΗ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ.

Μετὰ τὸν θάνατον Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου καὶ τὴν ἐναπόθεσιν τῆς σωροῦ του μέσα εἰς χρυσὴν λάρνακα πρὸς μεταφορὰν εἰς Αἴγυπτον, ἐγένετο συμβούλιον τῶν στρατηγῶν περὶ τῆς τύχης τῆς Αὐτοκρατορίας.

Κατὰ τὸ συμβούλιον τοῦτο ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ Περδίκκου, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀναγνωρισθῆ ὡς Γενικὸς Ἐπιμελητὴς τῆς Αὐτοκρατορίας, ἀπεφασίσθησαν τὰ ἑξῆς :

Ὁ μὲν Περδίκκας, μὲ ἔδραν τὴν Βαβυλῶνα, θὰ ἤρχεν ὀλοκλήρου τοῦ Κράτους. Ἐκαστος δὲ τῶν ἄλλων στρατηγῶν θὰ ἐλάμβανεν ἀνὰ ἓν τμήμα τοῦ ἀχανοῦς κράτους, τὸ ὁποῖον θὰ ἐκυβέρνηα καὶ θὰ ὠργάνωνε σύμφωνα μὲ τὰς ἀρχὰς καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐκλιπόντος μεγάλου κυρίου. Καὶ ὁ μὲν Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἔλαβε τὴν Αἴγυπτον, ὁ Σέλευκος τὴν Συρίαν, ὁ Ἀντίγονος τὴν Μεγ. Φρυγίαν, ὁ Ἀντίπατρος ἀπέθη εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἑλλάδα, ὁ Λυσίμαχος τὴν Θράκην, ὁ Κράτερος τὴν Κάτω Φρυγίαν καὶ Λυδίαν, ὁ Εὐμένης τὴν Καππαδοκίαν, Παφλαγονίαν καὶ τὸν Πόντον. Ἡ δὲ λοιπὴ Ἀσία, ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου μέχρι τῶν Ἰνδιῶν, ἔμεινεν εἰς τὸν Περδίκκην, ὁ ὁποῖος διώρισεν εἰς τὰς ἀνατολικὰς σατραπείας Ἑλληνας σατράπας καὶ βαρβάρους τοιοῦτους.

ΚΕΦ. 89.— Ο ΛΥΣΙΜΑΧΟΣ ΣΑΤΡΑΠΗΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ ΕΝ ΘΡΑΚΗ.

Ὁ Λυσίμαχος κατήγετο ἐκ Κρανῶνος τῆς Θεσσαλίας ἦτο υἱὸς πενήστου τῆς Θεσσαλίας τοῦ Ἀγαθοκλέους. Τὸν Ἀγαθοκλέα τοῦτον ὁ Φίλιππος εἶχε πολιτογραφῆσει ὡς Μακεδόνα καὶ τὸν εἶχε μεταφέρει εἰς τὴν Πέλλαν, ὅπου ἐγεννήθη ὁ Λυσίμαχος τὸ 361 π.Χ. Ἐπομένως, ἦτο κατὰ 5 ἔτη πρεσβύτερος τοῦ Ἀλεξάνδρου. Κατὰ τὴν ἐκστρατείαν εἰς Ἀσίαν ἦτο εἰς ἀπὸ τοὺς πιστοτέρους καὶ μᾶλλον ἀφωσιωμένους σωματοφύλακας τοῦ Ἀλε-

ξάνδρου. Κατὰ τὴν ἔκστρατείαν εἰς Ἰνδικήν, εἰς μίαν ἔφοδον πρὸς ἄλλωσιν τῆς Ἰνδικῆς πόλεως τῶν Σαγγάλων, εἶχε πληγωθῆ βαρέως. Κατὰ δὲ τὰς ἑορτὰς τῶν Σούσων μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἀπὸ τὰς Ἰνδίας, τὸ 324 π.Χ., εἶχε τιμηθῆ μεγάλης ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου μὲ πολλὰ καὶ πολύτιμα δῶρα. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐπειδὴ διέκειτο ὁ Λυσίμαχος λίαν φιλικῶς πρὸς τὸν Περδίκκαν, διωρίσθη κυβερνήτης τῆς Θράκης, διὰ τὰ νὰ περιορίσῃ τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἐξουσίας τοῦ Ἀντιπάτρου καὶ νὰ ἐπιβλέπῃ αὐτόν· διότι ὁ Περδίκκας εἶχεν ὑπονοίας μήπως ὁ Ἀντίπατρος, ὡς ἄρχων τῆς Μακεδονίας, θελήσῃ νὰ οἰκιοποιηθῆ τὴν ἐπιμελητείαν τῆς Αὐτοκρατορίας διὰ τὸν ἑαυτὸν του.

Ὅτε ὅμως ἦλθεν εἰς τὴν Θράκην ἐκ τῆς Ἀσίας εὔρεν ἔκρουθμον κατάστασιν (322 π.Χ.). Διότι, ὁ μὲν Σεύθης ὁ Γ', κατορθώσας νὰ συγκροτήσῃ στρατὸν Θρακῶν 20.000 πεζῶν καὶ 8.000 ἵππέων, δὲν ἀνεγνώρισεν τὴν κυριαρχίαν τοῦ Λυσιμάχου. Αἱ δὲ πόλεις τῆς Θράκης ἐν Μαύρῃ θαλάσῃ Κάλλατις (Μαγγάλια), Τόμοι (Κωνσταντζα), Ὀδησοῦς (Βάρνα), Διονυσόπολις (Μπαλτζικ) καὶ Ἴστρος ἀνεκήρυξαν τὴν ἐλευθερίαν των. Εἰς τοῦτο δὲ ἐβοηθοῦντο καὶ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Σκυθῶν. Ἐπομένως, ὁ Λυσίμαχος ἦτο ἠναγκασμένος καὶ τὸν Σεύθην νὰ ὑποτάξῃ καὶ τὴν Θρακικὴν Πεντάπολιν νὰ κυριεύσῃ καὶ κατὰ τῶν Σκυθῶν νὰ ἀντεπεξέλθῃ. Διὰ τοῦτο, κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, κατέγιεν ἀνευδότως εἰς τὸ νὰ καταρτίσῃ στρατὸν, ἐκ Θρακῶν τὸ πλεῖστον. Ἀφοῦ δὲ εἶδε τὴν δύναμιν του ἀρκετὰ ἰσχυράν, ὕστερα ἀπὸ πεισματώδεις ἀγῶνας καὶ τὸν Σεύθην ἠνάγκασεν εἰς ὑποχώρησιν, καὶ τὰς πόλεις τοῦ Πόντου, ποὺ ἐπανεστάτησαν, ἐκυρίευσεν (πλὴν τῆς Καλλιτίδος) καὶ τοὺς Σκύθας ἀπώθησεν, ὥστε νὰ φθάσῃ ἡ σατραπεία του πάλιν μέχρι τοῦ Δονάβητος. Ἀλλ' ἡ διαμάχη μεταξὺ τῶν στρατηγῶν, ποὺ εἶχε θνήσκων προεῖπει ὁ Ἀλέξανδρος (1), δὲν ἤργησεν νὰ ἐκσπάσῃ. Διότι, δύο μόλις ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου, βλέπομεν τὸν Ἐπιμελητὴν τοῦ θρόνου Περδίκκαν, τὸ 321 π.Χ., νὰ ἐκστρατεύῃ ἐκ τῆς Βαβυλωνίας κατὰ τοῦ ἄρχοντος τῆς Αἰγύπτου Πτολεμαίου τοῦ Αἰγίου. Ἐφερε δὲ μαζί του καὶ τὸ σκῆνωμα τοῦ Ἀλεξάνδρου διὰ νὰ θάψῃ αὐτό, κατὰ τὴν παραγγελίαν του, ἐπὶ τῆς νήσου Φάρου, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐντὸς χρυσῆς λάρνακος. Καὶ ὁ μὲν Περδίκκας ἐδολοφονήθη περὶ τὸ Πηλούσιον (Σουεξ) ὑπὸ τῶν ἰδίων του ἀξιωματικῶν, ὁ δὲ στρατὸς του παρεδόθη εἰς τὸν Πτολεμαῖον. Πολλὰ δὲ τμήματα τῆς χώρας τοῦ Περδίκκου διενεμήθησαν ἐκ νέου μεταξὺ Πτολεμαίου καὶ Σελεύκου. Καὶ ναὶ μὲν ἡ Ραξάνη εἶχε γεννήσει υἱόν, ὀλίγους μῆνας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της, τὸν ὅποιον ἀνεγνώρισαν ὡς μέλλοντα διάδοχον, ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀλέξανδρος ὁ Β', ἀλλ' ὡς Ἐπιμελητὴν τοῦ θρόνου καὶ κηδεμόνα τοῦ μικροῦ διαδόχου ὤρισαν τὸν

1. «Μέγαν ἐπιτάφιον ἀγῶνα στήσονται πάντες οἱ φιλοῦντες με».

ἑτεροθαλῆ ἀδελφὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου Ἀρριδαῖον, ἄνδρα περιορισμένης ἀντιλήψεως καὶ ἄνευ πρωτοβουλίας, ὃ ὁποῖος εἶχε ἀποβῆ παίγνιον τῶν ἰσχυρῶν στρατηγῶν. Ὁ δὲ Λυσίμαχος καίτοι ἐξακτιοῦτο ὡς φίλος τοῦ ἐκλιπόντος Περδίκκου, ἐπειδὴ ὁμοῦ οὐδόλως εἶχε κινήθῃ ὑπὲρ αὐτοῦ, παρέμεινε πάλιν εἰς τὴν σατραπείαν τῆς Θράκης, παρασκευάζων δυνάμεις ἐκ Θρακῶν, διὰ νὰ εὐρεθῆ ἕτοιμος κατὰ τὴν ἐν ὄψει θύελλαν, ὅπως ἔπραττον ἄλλως τε, καὶ οἱ ἄλλοι κατὰ τόπους ἄρχοντες, ὡς ὁ Πτολεμαῖος, ὁ Σέλευκος, ὁ Ἀντίγονος, ὁ Εὐμένης, ὁ Κράτερος, ὁ Ἀντίπατρος κ.λ.π., οἵτινες ἐπεδόθησαν εἰς τὴν συλλογὴν, ἐκγύμνασιν καὶ ἐκπαίδευσιν στρατοῦ ἐκ τῆς χώρας των ἕκαστος. Ἐπειδὴ δέ, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Περδίκκου, τὴν Ἐπιμελητείαν τοῦ θρόνου τὴν διεξεδίκουν ὁ Ἀντίπατρος, ὡς ἄρχων τῆς Μακεδονίας, ἐκ τῆς ὁποίας εἶχεν ἐξορμήσει ὁ μέγας κατακτητὴς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ Καρδιανὸς Εὐμένης, ὃ ὁποῖος ἐπεδίωκεν, ὅπως συγκρατήσῃ τὴν ἐνότητά τοῦ ὅλου κράτους, ἐνῶ οἱ λοιποὶ ἐδείκνυον τάσεις ἀνεξαρτησίας καὶ ἀποχωρισμοῦ των ἀπὸ τῆς Ἐπιμελητείας τοῦ θρόνου, ἐπόμενον ἦτο, ὅτι ὅσον οὕτω θὰ συνεκρούοντο ἀναμεταξύ των.

Κατὰ τὸ 315 π.Χ., εἶχεν ἀποθάνει ὁ Ἀντίπατρος ἐν Μακεδονίᾳ, τὴν δὲ τοποτηρητείαν τῆς Μακεδονίας ἔλαβεν ὁ υἱὸς του Κάσσανδρος, ἀφοῦ πρότερον, κατόπιν πολλῶν ἀγῶνων, ἐξετόπισε τὸν στρατηγὸν Πολυσπέρχοντα, εἰς ὃν εἶχεν ἀφήσει ὁ Ἀντίπατρος τὴν ἐπιμελητείαν τοῦ θρόνου, καὶ ἐθανάτωσε τὴν Ὀλυμπιάδα, τὴν Ρωξάνην καὶ τὸν υἱὸν τῆς Ἀλέξανδρον. Ὁ Κάσσανδρος διὰ νὰ συνδεθῆ μὲ τὴν οἰκογένειαν τοῦ Φιλίππου, ἔλαβε σύζυγον τὴν ἑτεροθαλῆ ἀδελφὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου Θεσσαλονίκην — πρὸς τιμὴν τῆς ὁποίας ἔκτισε καὶ τὴν πόλιν Θεσσαλονίκην — καὶ ἀπέβλεψε καὶ οὗτος εἰς τὴν διαδοχὴν τοῦ θρόνου. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν συνεμάχησε μὲ τοὺς Λυσίμαχον, Σέλευκον καὶ Πτολεμαῖον, ἵνα ἐξουδετερώσουν μασὶ τὸν ἀνταπαιτητὴν τῆς ἐπιμελητείας Ἀντίγονον, ὃ ὁποῖος ἔχων καὶ τὸν ἰκανώτατον υἱὸν του Δημήτριον, τὸν ἐπικληθέντα Πολιορκητὴν, εἶχεν ἀποβῆ ἐπίφοβος δι' ὅλους τοὺς ἄλλους.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἀντίγονος εἰς τὸν συνδυασμὸν τοῦτον τῶν ἀντιπάλων του ἐπιφοβώτερον ἐνόμιζε τὸν Λυσίμαχον τῆς Θράκης, διὰ νὰ φέρῃ ἀντιπερισπασμὸν εἰς αὐτόν, ἐκίνησε τὸν Σεύθην εἰς ἀποστασίαν, ὡς καὶ τὴν Θρακικὴν Πεντάπολιν, ἧτις ἐβοηθεῖτο καὶ ἀπὸ τοὺς πέραν τοῦ Δουνάβεως Σκύθας, ποὺ ἐφοβοῦντο τὴν δύναμιν τοῦ Λυσιμάχου καὶ στρατὸν ἔστειλεν εἰς τὸν Βόσπορον ὑπὸ στρατηγὸν τινα Πανσανίαν διὰ νὰ ἐνισχύσῃ τοὺς ἐπαναστατήσαντας. Ἄλλ' ὁ Λυσίμαχος καὶ τὸν Σεύθην καὶ τοὺς συμμάχους Σκύθας ἐνίκησε καὶ τὰς τέσσαρας πόλεις τῆς Πενταπόλεως ἐκυρίευσε, πλὴν τῆς ὀχυρᾶς Καλλάτιδος. Ἐπιστρέφων ὁμοῦ διὰ νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν Βόσπορον, εὗρε τὰς διόδους τοῦ Αἴμου κατεχομένας ὑπὸ τοῦ Σεύθου. Μετὰ φονικὴν δὲ μάχην ἐξεβίασε τὰς διόδους καὶ φθάσας εἰς τὸν Βόσπορον, ἐνίκησε

τὸν Πανσανίαν καὶ τὸ πλείστον τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀντιγόνου ἠχμαλώτισεν. Ἀφοῦ δὲ ἀπηλλάγη ὁ Λυσιμάχος ἀπὸ τὸν στρατὸν καὶ τὰς ραδιοργίας τοῦ Ἀντιγόνου, ἐπῆλθε τὸ 312 π.Χ. καὶ πάλιν κατὰ τῆς ἀνυποτάκτου Καλλάτιδος, ἣ ὁποία ἐβοηθεῖτο ἀπὸ τὸν βασιλέα τῶν Σκυθῶν Εὐμηλον, μὴ δυνηθεὶς ὁμως νὰ τὴν κυριεύσῃ, ἐσυνθηκολόγησε καὶ ἀνεγνώρισε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Θρακικῆς Πενταπόλεως.

ΚΕΦ. 90.— ΛΥΣΙΜΑΧΕΙΑ.

Ἐπειδὴ αἱ διάφοροι Θρακικαὶ πόλεις, αἱ ὁποῖαι πρότερον ἐχρησίμευον ὡς ἔδραι τῶν κατὰ καιροὺς Θρακῶν βασιλέων, δὲν ἀνταπεκρίνοντο εἰς τὰς νέας ἀπαιτήσεις τῆς σατραπείας τοῦ Λυσιμάχου, ἀπεφάσιεν οὗτος νὰ κτίσῃ νέαν πρωτεύουσαν.

Ἡ νέα αὕτη πρωτεύουσα ἔπρεπε νὰ εὐρίσκηται εἰς τοιαύτην θέσιν, ὥστε καὶ τὴν Μ. Ἀσίαν νὰ δύναται νὰ κατοπεύῃ καὶ πᾶσαν κίνησιν ἐξ Ἀσίας πρὸς τὴν Θράκην καὶ τὴν λοιπὴν Εὐρώπην νὰ παρεμποδίξῃ, ὡς καὶ πᾶσαν εἰσβολὴν ἐκ τῶν βορείων τῆς Θράκης πρὸς τὸν Ἑλλησποντον νὰ προλαμβάνῃ· συνάμα δὲ καὶ τὸν Ἑλλησποντον καὶ τὴν Προποντίδα καὶ τὸ Αἰγαῖον νὰ ἐλέγῃ. Τινές, ἴσως θὰ παρετήρουν: διατὶ τότε δὲν ἐξέλεξε τὸ Βυζάντιον, τὸ ὁποῖον μετὰ 600 ἔτη, ἦτοι τὸ 330 μ.Χ., λίαν προσφυνῶς εἶχεν ἐκλέξει Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας; Τοῦτο ἔγινε, διότι αἱ ἀπόψεις τοῦ Κωνσταντίνου, ὡς ἄρχοντος παγκοσμίου κράτους ἦσαν εὐρύτεραι, ἐνῶ αἱ τοῦ Λυσιμάχου ἦσαν πολὺ στεναί, ὡς ἄρχοντος μιᾶς μόνον χώρας τῆς Θράκης, τὴν ὁποίαν καὶ μόνην ἀπέβλεπε νὰ ἐξασφαλίσῃ καὶ ἀπὸ Ἀσίας καὶ ἀπὸ βορρᾶ. Ἐπρεπε νὰ εὐρίσκηται πλησίον καὶ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Μακεδονίας· διότι προέβλεπεν ὅτι τότε εἰς αὐτὰς τὰς χώρας ἐμελλον νὰ συμβοῦν τὰ σπουδαιότερα γεγονότα. Ὁ Λυσιμάχος εἶχεν ἐστραμμένην τὴν προσοχὴν πρὸς τὸν σπουδαιότερον ἀντίπαλόν του τὸν Ἀντίγονον, τοῦ ὁποίου πρόθεσις ἦτο νὰ διαβῇ τὸν Ἑλλησποντον ἐξ Ἀσίας καὶ διὰ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου νὰ βαδίσῃ πρὸς κατάκτησιν καὶ τῆς Θράκης καὶ τῆς Μακεδονίας, καταβάλλον τὰς δυνάμεις καὶ τοῦ Λυσιμάχου καὶ τοῦ Κασσάνδρου. Ἐπομένως, ὁ κίνδυνος τοῦ Λυσιμάχου, προήρχετο ἐκ τοῦ ΒΔ. τμήματος τῆς Μ. Ἀσίας καὶ ἐκ βορρᾶ. Ἐνῶ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ὁ κίνδυνος προήρχετο ἐκ τοῦ Σαπῶ, βασιλέως τῶν Σασσανιδῶν Περσῶν. Συνεπῶς, ἡ θέσις τοῦ Βυζαντίου ἦτο προσφορωτέρα διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Ρωμαϊκῆς κοσμοκρατορίας κατ' αὐτῶν, ἐφ' ὅσον ἐκ Βυζαντίου ἠδύνατο πολὺ ταχύτερον νὰ ἀποκρούῃ τὰς εἰσβολὰς τῶν Σασσανιδῶν εἰς Μ. Ἀσίαν, βαδίζων πρὸς τὸν ποταμὸν Ἄλυν καὶ Εὐφράτην, ἣ πρὸς τὸν Κανάκσον, ὅπως τοῦτο εἶχεν ἀποδειχθῆ μεταγενεστέρως ἐκ τῶν ἀγώνων τοῦ Ἡρακλείου τὸ 620 μ.Χ.

Κατὰ τὸ 309 π.Χ. ἐτέθησαν τὰ θεμέλια τῆς *Λυσιμαχείας*, ὅπου, πρὸς αὐξήσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νέας πόλεως, μετεφέρθησαν οἱ κάτοικοι τῆς

Καρδίας και Πακτύης, δύο μικρῶν πόλεων τῆς Χερσονήσου. Ἡ θέσις τῆς, ἀπὸ στρατηγικῆς ἀπόψεως δι' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ἦτο ἀρίστη. Διότι εὐρίσκετο εἰς ἓν περίοπτον σημεῖον, κάτωθεν λόφων, εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἀρχίζει ὁ λαιμὸς τῆς Χερσονήσου. Εὐρίσκετο εἰς τὸ μέσον τῆς ἀποστάσεως ἀπὸ τοῦ Μέλανος κόλπου καὶ τῆς Προποντίδος. Τὸ δὲ ἀρχαιότερον, ἐπὶ Μιλτιάδου ἐγερθὲν τείχος, διήρχετο ἔξωθεν αὐτῆς καὶ τὴν προεφύλασσε ἀπὸ Θράκης. Εἶχεν ὀχυρωθῆ δι' ἰδιαίτερου τείχους μὲ πύργους καὶ ἐπάξεις, ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου, πὺν κεῖται εἰς τὴν ΝΑ. πλευράν, ἐκτίσθη καὶ ὀχυρώθη ἡ Ἀκρόπολις. Ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ταύτης, ὅταν στέκεται τις, βλέπει ὅτι ἐκτυλίσσεται ἐνώπιόν του ἓνας θαυμάσιος ὄριζων. Πρὸς Α. μὲν, εἰς ἀπόστασιν τριῶν χιλιομέτρων, ἐκτείνεται ἡ Προποντὶς μὲ τὸν Ἑλλησποντον καὶ εἰς τὸ βάθος ἡ ἀπέναντι παραλία τῆς Μ. Ἀσίας μὲ τὰ ὄρη τῆς Ἰδης. Πρὸς Δ. ὁ Μέλας κόλπος μὲ τὴν πεδιάδα τοῦ Μέλανος ποταμοῦ (Καβὰκ ὄβασι) καὶ τοῦ Κουρὸν-δάγ, διακλαδώσεως τοῦ Ἰερού ὄρους καὶ τὴν πόλιν Ἀφροδισιάδα (Ἐφρες καδήκιοι). Πρὸς Β., τὸ δασῶδες Ἰερόν ὄρος, τοῦ ὁποίου τὸ τμήμα τοῦτο εἶνε πλήρες πεύκων καὶ πρίνων, πὺν καὶ τὸν χειμῶνα ἀκόμη εἶνε καταπράσινα. Πρὸς Ν., ἡ ἔκτασις τῆς Χερσονήσου μὲ τὰ ἔξοχα τοπεῖα τῆς καὶ αἱ νῆσοι Ἴμβρος καὶ Σαμοθράκη. Εἰς ἀπόστασιν δὲ 5 χλμ. πρὸς Ν. εὐρίσκεται ὁ κωνοειδὴς λόφος τοῦ τάφου τῆς Ἑλλης, καὶ ὀλίγον νοτιώτερον ἡ Χερσονησίς τῆς ἄλλοτε πόλεως Καρδίας, πατρίδος τοῦ Εὐμένους γραμματέως καὶ στρατηγοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Μεταξὺ δὲ τοῦ Τάφου τῆς Ἑλλης καὶ τῆς θέσεως τῆς ἄλλοτε Καρδίας κεῖται ἐπὶ λόφου, εἰς τὸ στενότερον μέρος τοῦ λαιμοῦ, ἡ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου ἀναφερομένη Ἀγορά, ἡ κατὰ τὸν Μεσαίωνα Βολερὸς καλουμένη, (τὸ σημερινὸν Πλαγιάρι, Τουρκιστὶ δὲ Μπουλαῖρ), περὶ τῆς ὁποίας θὰ ἴδωμεν ἄλλοτε. Εἶχε δὲ ἀποβῆ ἡ Λυσιμαχία τάχιστα σπουδαῖον ἐμπορικὸν κέντρον καὶ εἶχε συγκεντρώσει πολὺν πλοῦτον· διότι ἐπεκοινώνει μὲ δύο θαλάσσας, τὴν Προποντίδα καὶ Ἑλλησποντον ἀπ' ἀνατολῶν καὶ Μέλανα κόλπον καὶ τὸ Αἰγαῖον ἐκ δυσμῶν. Ἰχνη δὲ τεχνητοῦ λιμένος διακρίνονται μέχρι σήμερον εἰς τὸ ἄκρον τοῦ τείχους πρὸς τὴν Προποντίδα, ὅπου ὑπῆρχε πρὸ τοῦ 1922 μικρὸν παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου (τὸ λεγόμενον Παλποῦς), καὶ ὅπου διενηργεῖτο τὸ πάλαι ἡ φόρτωσις καὶ ἡ ἐκφόρτωσις τῶν ἐκ Προποντίδος καὶ τῆς ἔναντι Ἀσιατικῆς παραλίας προερχομένων πλοίων. Ἀπὸ τὸ ἄλλο δὲ μέρος, ὁ μυχὸς τοῦ Μέλανος κόλπου, ἦτο τότε καὶ αὐτὸς λίαν πρόσφορος εἰς τὴν προσέγγισιν πλοίων. Προσέτι, ὅλαι αἱ ἐμπορικαὶ συνοδεῖαι ἀπὸ Θράκης πρὸς τὴν Χερσονήσον καὶ ἀπὸ Χερσονήσου πρὸς τὴν λοιπὴν Θράκην, διήρχοντο διὰ τῆς Λυσιμαχίας. Ἐπὶ τῆς θέσεως δὲ τῆς ἄλλοτε ὀχυροτάτης Λυσιμαχίας εὐρίσκετο τὸ χωρίον Ἐξαμίλιον, ὀνομασθὲν ἴσως

κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ Ἑξαμίλιον, τὸ ὑπάρχον ἐπὶ τοῦ Κορινθιακοῦ ἰσθμοῦ, προφανῶς λόγῳ ὁμοιότητος τῶν δύο θέσεων (1).

ΚΕΦ. 91.— Η ΘΡΑΚΗ ΤΟΥ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΤΑΡΑΧΩΔΕΙΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΗΣ ΔΕΙΝΗΣ ΠΑΛΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΓΟΝΩΝ.

Ἐπίγονοι, ἢ Διάδοχοι Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, ὀνομάζονται εἰς τὴν Ἱστορίαν οἱ διάφοροι στρατηγοὶ του καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς ἀπόγονοι αὐτῶν, ὅσοι ὑπῆρξαν ἄρχοντες διαφόρων τμημάτων τῆς Ἀλεξανδρινῆς Αὐτοκρατορίας κατὰ διάφορα χρονικὰ διαστήματα. Καὶ κατ' ἀρχάς, εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου, μέγαν ρόλον ἐπὶ τῆς ἱστορικῆς σκηνῆς παίζουν οἱ ἀνώτατοι ἐκεῖνοι συστρατηγοὶ Αὐτοῦ, οἱ ἑταῖροι του λεγόμενοι· καὶ ὡς τοιοῦτοι ἀναφέρονται ὁ Περδίκκας, ὁ Πτολεμαῖος, ὁ Ἀντίπατρος, ὁ Ἀντίγονος, ὁ Λυσίμαχος, ὁ Κράτερος, ὁ Εὐμένης, ὁ Σέλευκος καὶ ὁ Μελέαγρος. Ἀλλὰ, κατὰ τὴν δεινὴν ἐκείνην πάλην, πὺν ἐπηκολούθησεν εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου, εἶχον ἐκλείψει βαθμηδὸν οἱ πρωταγωνισταὶ Περδίκκας, Ἀντίπατρος, Κράτερος, Εὐμένης καὶ Μελέαγρος. Εἶχον δὲ ἀπομείνει ὁ Πτολεμαῖος, ἄρχων τῆς Αἰγύπτου, ὁ Ἀντίγονος, ἄρχων τῆς Μεγάλης Φρυγίας καὶ ἄλλων τμημάτων, κατακτηθέντων ὑπ' αὐτοῦ, ὁ Λυσίμαχος ἄρχων τῆς Θράκης καὶ ἀντὶ τοῦ Ἀντιπάτρου, ἐκλιπόντος, ὁ Πολυσπέρχων κατ' ἀρχάς, καὶ ἔπειτα ὁ Κάσσανδρος καὶ ὁ Σέλευκος, ἄρχων τῆς Ἀσίας ἀπὸ τῆς Συρίας μέχρι τῶν Ἰνδιῶν μὲ διαφόρους τοπάρχας (Σατράπας) Ἑλλήνας καὶ βαρβάρους. Ἀπὸ ὅλους δὲ αὐτούς, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Περδίκκου, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος μέχρι τελευταίας του πνοῆς ἠγωνίζετο ὅπως διατηρηθῆ ἢ ἐνότης τῆς ἀπεράντου Αὐτοκρατορίας καὶ μὴ διασπασθῆ αὐτὴ, ἦτο ὁ Καρδιανὸς Εὐμένης, ὁ περὶνους ἐκεῖνος γραμματεὺς καὶ στρατηγὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος ὕστερα ἀπὸ δεινοὺς ἀγῶνας ἐναντίον ὅλων τῶν ἄλλων, πὺν ἀπέβλεπον εἰς τὴν διανομὴν καὶ τὴν σύμπληξιν ἀνεξαρτήτων κρατῶν, ὑπέκυψεν εἰς τὴν Μοῖραν, τὸ 317 π.Χ.

Εἰς τὴν τρομερὰν δὲ ταύτην σύρραξιν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ λάβῃ μέρος καὶ ἡ Θράκη ὑπὸ τὸν Λυσίμαχον. Διότι ὁ Λυσίμαχος καὶ φιλοπόλεμος ἦτο καὶ στρατὸν ἀξιόμαχον ὠργάνωσε πεζικοῦ καὶ ἱππικοῦ ἐκ Θρακῶν, οἱ ὅποιοι ἐθεωροῦντο ἄριστοι ὡς τοξόται, ὡς πελτασταὶ καὶ ὡς ἱππεῖς, ἀλλὰ καὶ πλοῦτον πολὺν συνεκέντρωσε. Διότι, ἀφ' ἐνὸς οἱ συγγενικοὶ δεσμοί, τοὺς ὁποίους εἶχε συνάψει μὲ τὸν Πτολεμαῖον τῆς Αἰγύπτου καὶ τὸν Κάσσανδρον τῆς Μακεδονίας, ἀφ' ἐτέρου δὲ καὶ ἡ ἄμετρος πλεονεξία του πρὸς ἀρπαγὴν καὶ ἄλλων χωρῶν, διὰ νὰ μεγεθύνῃ τὸ οὐχὶ μικρὸν κράτος του, δὲν ἦτο δυ-

1. Τὴν μετονομασίαν Ἑξαμίλιον ὀφείλει μᾶλλον εἰς τὸ ὅμιλλιον ἀνεπτυγμένον τεῖχος τοῦ Μιλιιάδου. Βλ. σημ. ὑπὸ Σ. Ε. Λυκούδη εἰς Ἑγκ. Λεξικὸν «Ἠλίου»

νατὸν νὰ τὸν ἀφήσουν ἡσυχον καὶ ἀμέτοχον. Καὶ ἐπειδὴ, κατὰ τὸ 306 π.Χ., ὁ Ἀντίγονος καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Δημήτριος, ἐκήρυξαν ἑαυτοὺς βασιλεῖς ἐν Μ. Ἀσίᾳ, τούτους ἐμιμήθησαν καὶ οἱ ἄλλοι: Σέλευκος ἐν Συρίᾳ, Πτολεμαῖος ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Κάσσανδρος ἐν Μακεδονίᾳ. Τότε καὶ ὁ Λυσίμαχος ἀνεκήρυξεν ἑαυτὸν βασιλεῆ τῆς Θράκης. Τὸ δὲ 305 π.Χ., ὅτε ὁ υἱὸς τοῦ Ἀντιγόνου Δημήτριος ἐπολιόρκησε τὴν ἐλευθέραν καὶ ἀκμαιοτάτην ἐμπορικῶς νῆσον Ρόδον, οἱ Ρόδιοι ἠδυνήθησαν νὰ ἀμυνθοῦν κρατερώτατα, χάρις εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου καὶ τοῦ Λυσιμάχου βοήθειαν πρὸς αὐτούς. Ὁ δεύτερος ἔστειλεν εἰς ἐνίσχυσιν τῶν Ροδίων πλοῖα μὲ σῖτον ἐκ Θράκης. Εὐγνωμονοῦντες οἱ Ρόδιοι, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν των, ἀνήγειραν ἀνδριάντα τοῦ Λυσιμάχου, ὡς εὐεργέτου καὶ σωτῆρος τῆς νήσου των.

ΚΕΦ. 92.—ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΤΟΥ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ Μ. ΑΣΙΑΣ.

Ἐπειδὴ, ὁ Ἀντίγονος μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Δημητρίου, ἀπέβλεπον εἰς τὴν ἐπιβολὴν τῆς κυριαρχίας των ἐφ' ὅλων τῶν χωρῶν τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ κράτους καὶ ἐσκόπευον νὰ διαπεραιωθοῦν ἐξ Ἀσίας εἰς Εὐρώπην, πρὸς κατάκτησιν τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας, ὁ Λυσίμαχος καὶ ὁ Κάσσανδρος συνεμάχησαν ἐναντίον αὐτῶν. Τὸ 302, ὁ Λυσίμαχος μὲ ἰσχυρὸν στρατόν, σπεύδων διέβη τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἠνώθη μὲ τὰς δυνάμεις τοῦ Κασσάνδρου, τὰς ὁποίας εἶχε στείλει οὗτος ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Προπέλαον εἰς Μικρὰν Ἀσίαν. Βοηθούμενος ὁ Λυσίμαχος ὑπὸ τοῦ Προπελάου κατέλαβε τότε τὸ Πάριον, τὴν Λάμψακον, τὴν Μικρὰν Φρυγίαν καὶ μέρος τῆς Μεγάλης Φρυγίας. Ἐπίσης ἔγινε κύριος ὅλων τῶν παραλίων Αἰολικῶν καὶ Ἰωνικῶν πόλεων καὶ ὠχυρώθη εἰς τὰ Σύναδα καὶ τὸ Δορύλαιον τῆς Μεγάλης Φρυγίας. Ἐνῶ δὲ ὁ Ἀντίγονος ἐπῆρχετο κατὰ τοῦ Λυσιμάχου καὶ Προπελάου, ἐκήρυξαν πόλεμον κατ' αὐτοῦ ὁ Σέλευκος καὶ ὁ Πτολεμαῖος, ὁ δὲ Σέλευκος εἰσέβαλεν ἐκ νότου εἰς τὴν Κιλικίαν. Τότε, ὁ Ἀντίγονος, ἐστράφη κατὰ τοῦ Σελεύκου, διὰ νὰ ἀποκρούσῃ αὐτὸν καὶ ἐμποδίσῃ τὴν συνένωσίν του μὲ τὸν Λυσίμαχον. Ὁ Λυσίμαχος, εὐθύς ὡς ἀπηλλάγη ἀπὸ τὸν Ἀντίγονον, κατέλαβε καὶ τὴν Ἡράκλειαν τοῦ Πόντου. Ταύτην ἐκυβέρνησεν ἢ ἄλλοτε σύζυγος τοῦ Κρατέρου Ἀμαστρις, ἀνεψιὰ Δαρσίου τοῦ Κοδομανοῦ, τὴν ὁποίαν τώρα ὁ Λυσίμαχος ἔλαβεν αὐτὸς ὡς σύζυγον. Ἀκολουθῶν, μαθὼν τὴν εἰσβολὴν τοῦ Σελεύκου εἰς τὰς χώρας τοῦ Ἀντιγόνου, ἔσπευσε πρὸς αὐτὸν καὶ συνηνώθη μετ' αὐτοῦ παρὰ τὸν Ἄλυν ποταμόν. Ἔτσι, οἱ ἠνωμένοι τρεῖς στρατοί, Λυσιμάχου, Κασσάνδρου καὶ Σελεύκου, ἔχοντες καὶ ὀλίγην δύναμιν τοῦ Πτολεμαίου, συνηντήθησαν μὲ τοὺς ἀντιπάλους Ἀντίγονον καὶ Δημήτριον εἰς τὴν Ἰψὸν τῆς Μεγάλης Φρυγίας, τὸ 301 π.Χ. Αἱ στρατιωτικαὶ δυνάμεις των ἦσαν περίπου ἴσαι εἰς πεζικὸν καὶ ἵππικόν. Ὑπερεῖχον ὁμως οἱ σύμμαχοι εἰς ἀριθμὸν ἐλεφάντων. Καὶ ὁ μὲν Δημήτριος, διὰ παραβόλου δομῆς τοῦ ἵππικοῦ του, ἔτρεψεν εἰς φυγὴν τὸ ἵππικὸν τῶν συμμάχων. Καταδιώ-

κων ὅμως τοῦτο, εἶχεν ἀπομακρυνθῆ πολὺ ἀπὸ τὴν βᾶσιν τοῦ λοιποῦ στρατοῦ του, ὅπου ἐμάχετο ὁ πατήρ του Ἀντίγονος. Τότε, παρεμβὰς ὁ Σέλευκος μὲ τοὺς 400 ἐλέφαντάς του, κατέλαβε τὸ κενὸν μεταξὺ πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἐκύκλωσε τὸν Ἀντίγονον πανταχόθεν, ὅστις καὶ ἔπεσε μαχόμενος, προτοῦ προφθάσῃ ὁ υἱὸς του νὰ ἐπιστρέψῃ ἐκ τῆς καταδιώξεως. Ὁ Δημήτριος, βλέπων ὅτι ἔχασε τὴν μάχην καὶ τὸν πατέρα του, ἐτράπη εἰς φυγὴν πρὸς τὰ παράλια, διὰ νὰ ἐνωθῆ μὲ τὸν στόλον του. Αἱ χῶραι του ὅμως διενεμήθησαν μεταξὺ τῶν νικητῶν. Τὸ μέγιστον μέρος ἔλαβον οἱ δύο: Σέλευκος καὶ Λυσίμαχος, ὅστις, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, εἰς τὸ κράτος τῆς Θράκης, ἐπέτυχε νὰ προσθέσῃ καὶ μέγα μέρος τῆς Μ. Ἀσίας μαζί μὲ τὰς παραλίους Αἰολικὰς καὶ Ἰωνικὰς πόλεις. Οὕτως, ὁ Λυσίμαχος, ἤρχεν ὅλης τῆς Θράκης μέχρι τοῦ Δουνάβεως καὶ τοῦ ἡμίσεος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τῆς κειμένης ἀπέναντι τῆς Λυσιμαχείας.

ΚΕΦ. 93.— ΝΕΑ ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ, ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΣΕΛΕΥΚΟΥ.

Λόγω τοῦ ὅτι ὁ Σέλευκος, ὅστις ἤρχεν ἀπὸ τῆς Βαβυλῶνος μέχρι τῶν Ἰνδιῶν, εἶχε προσθέσει εἰς τὸ κράτος του καὶ τὴν Συρίαν καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς Μ. Ἀσίας καὶ κατέστη ἐπιφοβώτατος δι' ὅλους τοὺς ἄλλους, συνεμάχησαν οἱ τρεῖς οὗτοι ἐναντίον του. Διὰ νὰ λάβῃ δὲ ἡ νέα αὕτη συμμαχία περισσότερον κῦρος, ὁ Λυσίμαχος ἔλαβε καὶ νέαν σύζυγον, τὴν θυγατέρα τοῦ Πτολεμαίου Ἀρσινόην, τὴν δὲ ἰδικήν του θυγατέρα Εὐρουδίκην ἔδωκεν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Κασσάνδρου Ἀντίπατρον. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Κασσάνδρος μετ' ὀλίγον ἀπέθανε, τὴν βασιλείαν τῆς Μακεδονίας ἔλαβεν ὁ Ἀντίπατρος, ὁ γαμβρὸς τοῦ Λυσιμάχου, 297—296 π.Χ.

Ὁ δὲ Σέλευκος, διὰ νὰ ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τοῦ νέου τούτου συνδυασμοῦ τῶν τριῶν βασιλέων, συνεμάχησε μὲ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀντιγόνου Δημήτριον τὸν Πολιορκητὴν, ὅστις εἶχεν ἀξιόλογον στόλον καὶ ὅστις ἔδωκεν εἰς αὐτὸν σύζυγον τὴν θυγατέρα του Στρατονίκην. Ὁ Δημήτριος τότε, ἐπιτεθεὶς ἐν Μ. Ἀσίᾳ, ἀφήρεσε χώρας τινὰς τοῦ Λυσιμάχου, ὅστις κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν (245 π.Χ.), ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐπολέμει κατὰ τῶν Γετῶν, οἱ ὁποῖοι ἔβλαπτον τὰ πρὸς τὸν Δούναβιν τμήματα τῆς Θράκης, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἠτοίμαζετο νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Μακεδονίαν, διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ εἰς τὸν θρόνον τὸν γαμβρὸν του Ἀντίπατρον. Διότι, ἐν τῷ μεταξύ, οὗτος εἶχεν ἐκδιωχθῆ ἐκ τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος κατέλαβε τὸν θρόνον μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ βασιλέως τῶν Ἡπειρωτῶν Πύρρου. Ὁ δὲ Ἀντίπατρος ἠναγκάσθη μὲ τὴν σύζυγόν του νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ πενθεροῦ του Λυσιμάχου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ ἐζήτηι ὑποστήριξιν διὰ νὰ ἀνακτήσῃ τὸν ἀπωλεσθέντα θρόνον του. Ἄλλ' ὁ Λυσίμαχος, ἐπειδὴ ἦτο περι-

πεπλεγμένος με τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Γετῶν, ἀφῆκε κατὰ μέρος τὴν ὑπόθεσιν τοῦ γαμβροῦ του δι' εὐθετότερον χρόνον.

ΚΕΦ. 94. — ΠΟΛΕΜΙΚΑΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΙ ΤΟΥ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ, ΤΟ 281 π.Χ.

Μόλις ὁ Λυσίμαχος ἐσταθεροποίησε τὰ βόρεια σύνορα τῆς Θράκης, ἐξασφαλίσας αὐτὰ ἀπὸ τοὺς Γέτας, ἔστειλε δυνάμεις εἰς Μακεδονίαν κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀδελφοῦ τοῦ γαμβροῦ του Ἀντιπάτρου, διὰ νὰ ἐγκαθιδρῦση τὸν δεύτερον εἰς τὸν πατρικόν του θρόνον, ἐκ τοῦ ὁποίου εἶχε ἐκδιωχθῆ. Ὁ Ἀλέξανδρος, καίτοι εἶχε καὶ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Πύρρου, βασιλέως τῶν Ἡπειρωτῶν, ἐκάλεσεν εἰς Λάρισσαν τὸν εἰς νότιον Ἑλλάδα εὐρισκόμενον Δημήτριον τὸν Πολιορκητὴν, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ διαπραγματευθῆ μετ' αὐτοῦ συμμαχίαν. Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ Μακεδόνες δὲν εἶχον καὶ πολὺ, εἰς ὑπόληψιν τοὺς ἀπογόνους τοῦ Κασσάνδρου Ἀντίπατρον καὶ Ἀλέξανδρον, ἐξεδήλωσαν θαυμασμόν καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὸν διαπρεπέστατον τότε στρατηγὸν Δημήτριον τὸν Πολιορκητὴν, τοῦ ὁποίου ἡ φήμη ἦτο διάχυτος ἀνὰ τὸν τότε κόσμον, ἰδίως διὰ τὰ καταπληκτικὰ πολιορκητικὰ μηχανήματά του, τὰ ὁποῖα αὐτὸς ἐπενόει. Ὁ Ἀλέξανδρος, βλέπων ὅτι διατρέχει κίνδυνον ὁ θρόνος ἐκ τοῦ Δημητρίου, προσεπάθησε νὰ τὸν δηλητηριάσῃ. Ἀλλ' ὁ Δημήτριος, ἀποκαλύψας τὴν πλεκτάνην, προέλαβε καὶ ἐφόνευσεν τὸν Ἀλέξανδρον. Κατόπιν τοῦ γεγονότος αὐτοῦ, οἱ Μακεδόνες ἀνεκήρυξαν τοῦτον ὡς βασιλέα των, ὅστις καὶ ἐβασίλευσεν ἐπ' αὐτῶν ἀπὸ τὸ 293—287 π.Χ.

Καθ' ὃν δὲ χρόνον συνέβαινον ταῦτα εἰς τὴν Μακεδονίαν, ὁ Λυσίμαχος ἦτο πάλιν περιπεπλεγμένος εἰς πόλεμον κατὰ τῶν Γετῶν, Σκυθῶν καὶ τῆς Θρακικῆς Πενταπόλεως. Ὡς ἐκ τούτου, εἶχεν ἀναγκασθῆ νὰ ἀναγνωρίσῃ ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ θρόνου τὸν Δημήτριον καὶ νὰ ἀποσύρῃ τὰ στρατεύματά του, τὰ ὁποῖα ὑπεστήριζον τὸν γαμβρόν του Ἀντίπατρον. Ἐξηκολούθησε δὲ τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Δρομυχαίτου βασιλέως τῶν Σκυθῶν, ὁ ὁποῖος ὑπεκίνει καὶ τοὺς Γέτας καὶ τὴν Πεντάπολιν κατ' αὐτοῦ. Παραπλανηθεὶς ὅμως μέσα εἰς τὴν στεππῶδη χώραν τοῦ Δρομυχαίτου, ἔπεσεν αἰχμάλωτος εἰς χεῖρας τοῦ Σκύθου, ὅστις, παρ' ὄλην τὴν βαρβαρότητα του, ἔκρινε φρόνιμον, ἐκ πολιτικῶν λόγων, νὰ ἀφήσῃ ἐλεύθερον τὸν Λυσίμαχον· διότι διείδεν ὅτι, ἐὰν λείψῃ ὁ Λυσίμαχος, τὸ βασίλειον τῆς Θράκης θὰ περιέλθῃ εἰς τὸν Δημήτριον, βασιλέα τῆς Μακεδονίας, τοῦ ὁποίου τὴν στρατηγικὴν ἱκανότητα καὶ δύναμιν θὰ ἔπρεπε νὰ φοβῆται.

Ἀλλ' ὁ Λυσίμαχος, ἀπαλλαγὴς τῆς αἰχμαλωσίας, δὲν ἠδύνατο νὰ μείνῃ ἡσυχος, ἐνόσφ εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας εὐρίσκετο ὁ Δημήτριος, ἀνῆρ ρέκτης, ἐφευρετικὸς, ἐν πολλοῖς δὲ καὶ τυχοδιώκτης, τοῦ ὁποίου ἡ γειννίασις ἀπέβαιεν ἐπικίνδυνος διὰ τὴν βασιλείαν του. Ὄθεν, τὸ 288, συνῆψε συμμαχίαν μετὰ τὸν Πῦρρον, βασιλέα τῶν Ἡπειρωτῶν, ἐπίσης μεγαλεπήβο-

λον και πολεμικόν και με τόν Πτολεμαῖον τῆς Αἰγύπτου κατά τοῦ Δημητρίου. Στόλος Αἰγυπτιακός τοῦ Πτολεμαίου ἔπλευσεν εἰς Ἑλλάδα και ἐκάλει τοὺς Ἕλληνας νὰ ἐξεγερθοῦν και ἐκδιώξουν τὰς Μακεδονικὰς φρουρὰς τοῦ Δημητρίου. Συνάμα, ὁ μὲν Πῦρρος εἰσέβαλεν εἰς τὴν Μακεδονίαν ἐκ δυσμῶν, ὁ δὲ Λυσίμαχος ἐξ ἀνατολῶν. Ὅτε δὲ ὁ Πῦρρος ἐφθασε μέχρι Βεργοῖας και κατέλαβεν αὐτήν, ὁ Δημήτριος ἐπῆλθε μὲν κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἐγκαταλειφθεὶς ὑπὸ τοῦ στρατοῦ του, ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐκ Μακεδονίας, τὸ 287 π.Χ., εἰς νότιον Ἑλλάδα. Τὴν δὲ Μακεδονίαν ἐμοιράσθησαν ὁ Πῦρρος μετὸν Λυσίμαχον. Ἄλλ' εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ Λυσιμάχου εὐρίσκειτο τότε ὁ γαμβρός του Ἀντίπατρος, υἱὸς τοῦ Κασσάνδρου, ὁ ὁποῖος παρεπενέθη πρὸς τὸν πενθερόν του, ὅτι ἀδικεῖται και ὑπ' αὐτοῦ. Διότι, ἀντὶ νὰ παραχωρήσῃ εἰς αὐτόν, ὡς ὄφειλε, τὴν χώραν τῆς Μακεδονίας, τὴν προσήρτησεν εἰς τὸ κράτος του. Τὴν δυσαρέσκειαν τοῦ Ἀντιπάτρου ὁ Λυσίμαχος ἐχαρακτήρισεν ὡς ἐχθρικήν, και ὡς καχύποπτος πού ἦτο, διέταξε νὰ συλληφθῇ ὁ γαμβρός του. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τὸν ἐφυλάκισεν, ἔπειτα τὸν ἐθανάτωσε, τὴν δὲ Εὐριδίκην τὴν περιώρισεν εἰς φυλακὴν. Τὸ ἴδιον δὲ ἔτος ἐπετέθη και ἐξεδίωξε τὸν Πῦρρον ἐκ τῆς Μακεδονίας και προσέθεσε και τὸ τμήμα ἐκεῖνο εἰς τὸ βασιλείον του. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Πῦρρος τώρα ὑπεστήριζε διὰ τὸν ἀπωλεσθέντα θρόνον τῆς Μακεδονίας τὸν υἱὸν Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ Ἀντίγονον τὸν Γονατᾶν, τὸν εὐρισκόμενον ἐν Θεσσαλίᾳ, ὁ Λυσίμαχος ἐξεστράτευσε κατ' αὐτῶν, τοὺς ἐνίκησε και προσέθεσεν εἰς τὸ κράτος του και τὸ πλεῖστον τῆς Θεσσαλίας. Ἔτσι, ὁ Λυσίμαχος, ἀπέβη κύριος ἐκτεταμένων και πλουσίων χωρῶν, ἀπὸ τοῦ Δουνάβεως μέχρι τοῦ Πηνειοῦ, και συνεσώρευσεν ἄπειρον πλοῦτον.

Ἡ δὲ Ἀμαστρις, μετὰ τὸν γάμον τοῦ Λυσιμάχου μετὸν Ἀρσινόην, ἐγκατέλειψε τὴν Λυσιμάχειαν και ἐγκατεστάθη εἰς τὴν πατρίδα της τὴν Ποντοηράκλειαν. Ἐκεῖ ὁμως, οἱ δύο υἱοὶ της, ἐκ τοῦ Κρατέρου, Κλέαρχος και Ὁξάθρης, ἐφόνευσαν αὐτήν, ἐσφετερίσθησαν τὴν μεγάλην περιουσίαν της και κατετυράννησαν τοὺς κατοίκους διαρπάζοντες τὰς περιουσίας των. Ὁ Λυσίμαχος τότε, ὠθούμενος μᾶλλον ἐκ πλεονεξίας, ἐπῆλθε κατὰ τῆς Ποντοηρακλείας, ἔγινε κύριος αὐτῆς, συνέλαβε τοὺς φονεῖς τῆς Ἀμάστριδος και θανατώσας αὐτοὺς ἐσφετερίσθη τὰ πλούτη των. Κατόπιν παρέδωκε τὴν Ἡράκλειαν, ὡς κτῆμα, εἰς τὴν σύζυγόν του Ἀρσινόην, θυγατέρα Πτολεμαίου τοῦ Α' τοῦ Σωτήρος, και ἀδελφὴν Πτολεμαίου τοῦ Κεραυνοῦ, ἣτις ὁμως ἐνεπιστεύθη τὴν διοίκησιν τῆς πόλεως ταύτης εἰς τινὰ Κυμαῖον Ἡρακλείδην, ἄνδρα ἄρπαγα και δεσποτικόν, ὁ ὁποῖος κατετυράννει τοὺς κατοίκους.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτήν, περὶ τὸ 285 π.Χ., εἰς τὴν Λυσιμάχειαν εἶχε καταφύγει ἐξ Αἰγύπτου και ὁ ἀδελφὸς τῆς Ἀρσινόης Πτολεμαῖος ὁ Κεραυνός, υἱὸς τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Α', τοῦ Σωτήρος. Οὗτος δυσηρεστήθη πρὸς

τὸν πατέρα του, διότι ὡς διαδόχον διὰ τὸν θρόνον τῆς Αἰγύπτου εἶχεν ὀρίσει οὐχὶ αὐτόν, ἀλλὰ τὸν ἐκ τῆς τετάρτης συζύγου του υἱὸν Πτολεμαῖον τὸν ἐπικληθέντα μετὰ ταῦτα Φιλάδελφον.

ΚΕΦ. 95.— ΑΝΟΣΙΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΥΛΗΝ ΤΗΣ ΛΥΣΙΜΑΧΕΙΑΣ.

Εἰς τὴν Λυσιμάχειαν ἔζων ἀμφοτέροι οἱ υἱοὶ τοῦ Λυσιμάχου, ὁ ἐκ τῆς πρώτης συζύγου του Ἀγαθοκλῆς, ὁ ὁποῖος ἐθεωρεῖτο ὡς νόμιμος διάδοχος τοῦ βασιλείου τῆς Θρακίας καὶ ὁ Ἀλέξανδρος. Ὁ Ἀγαθοκλῆς, ὅστις ἐκυβέρνησα τὰς ἐν Μ. Ἀσίᾳ χώρας τοῦ βασιλείου τῆς Θρακίας, ἀναφέρεται ὡς ἀνὴρ εὐγενέστατος, γενναϊότατος καὶ πολὺ ἀγαπητὸς εἰς τὸν λαὸν καὶ τὸν στρατόν. Εἶχε σύζυγον τὴν Λυσάνδραν, ἄλλην θυγατέρα τοῦ Πτολεμαίου καὶ ἀδελφὴν ἑτερομήτριον τῆς βασιλίσσης Ἀρσινόης. Ἡ Ἀρσινόη, βλέπουσα μὲ κακὸν ὄμμα ὅτι τὸν θρόνον τῆς Λυσιμαχείας θὰ τὸν κατελάμβανεν ὁ Ἀγαθοκλῆς, ὄχι μόνον διότι ἦτο ὁ μεγαλείτερος υἱὸς τοῦ Λυσιμάχου, ἀλλὰ καὶ διότι ἦτο ἀγαπητὸς εἰς τὸν στρατόν καὶ τὸν λαὸν διὰ τὰς ἀρετὰς του, διενεόηθη τὸν ἀφανισμόν αὐτοῦ μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ μείνῃ ὁ θρόνος εἰς τὰ ἰδικὰ της τέκνα. Συννεοήθη λοιπὸν μὲ τὸν ἀδελφόν της, τὸν ἑτερομήτριον Πτολεμαῖον τὸν Κεραυνόν, πού εὐρίσκετο εἰς τὴν Λυσιμάχειαν, ὡς εἶδομεν, καὶ ἐξύφαναυ συκοφαντίαν πρὸς τὸν Λυσιμάχον κατὰ τοῦ Ἀγαθοκλέους, ὅτι δῆθεν οὗτος ἐπιβουλεύεται τὴν ζωὴν τοῦ πατρὸς του διὰ νὰ καταλάβῃ τὴν βασιλείαν. Ὁ Λυσιμάχος, πού ἦτο πάντοτε καχύποπτος, πείθεται καὶ ρίπτει εἰς τὴν φυλακὴν τὸν Ἀγαθοκλέα καὶ ἔπειτα διατάσσει τὸν θάνατόν του. Τὸ στυγερὸν τοῦτο ἔγκλημα τοῦ πατρὸς κατὰ τοῦ υἱοῦ κατέστησε τὸν Λυσιμάχον μισητὸν εἰς πάντας. Κατόπιν τούτου καὶ ὁ ἕτερος υἱὸς του Ἀλέξανδρος, φοβηθεὶς τὰς συκοφαντίας τῆς Ἀρσινόης καὶ τοῦ ἀδελφοῦ της Κεραυνοῦ, ἐγκατέλειψε τὴν Λυσιμάχειαν καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Σελεύκου εἰς τὴν Συρίαν, φέρων μαζί του καὶ τὴν Λυσάνδραν. Ἀλλ' ὁ Λυσιμάχος, μετ' ὀλίγον χρόνον, ἀνεκάλυψε τὴν σκευωρίαν τῆς συζύγου του Ἀρσινόης, ἣ ὁποία ἐπέρριπεν ὅλην τὴν ἐνοχὴν διὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀγαθοκλέους εἰς τὸν Κεραυνόν. Ὁ Λυσιμάχος ἐξεμάνη τότε κατὰ τοῦ γυναικαδέλφου του, ὅστις ὅμως ἐδραπέτευσεν ἐκ Λυσιμαχείας καὶ κατέφυγε καὶ οὗτος πρὸς τὸν Σέλευκον, ἱκετεύων νὰ συνδράμῃ αὐτὸν πρὸς κατάληψιν τοῦ θρόνου τοῦ πατρὸς του Πτολεμαίου τοῦ Σωτήρος. Ὁ Σέλευκος τῷ ὑπεσχέθη ὅτι, ἅμα ὡς ἀποθάνῃ ὁ Πτολεμαῖος ὁ Σωτῆρ, θὰ τὸν βοηθήσῃ πρὸς κατάληψιν τῆς βασιλείας τῆς Αἰγύπτου. Ὁ δὲ Λυσιμάχος, ὁ ὁποῖος εἶχεν, ὡς φαίνεται, κυριευθῆ ἐν τῷ μεταξύ ἀπὸ τὸ πάθος τῆς χρηματολογίας, εἰσέβαλεν εἰς τὴν Παιονίαν καὶ ἐληλάτησεν αὐτήν, ἀρπάζας πολλοὺς θησαυρούς. Ὁ φίλος ὅμως τοῦ θανατωθέντος Ἀγαθοκλέους στρατηγὸς Φιλέταιρος, ὅστις ἐφύλαττεν εἰς τὴν Πέργαμον 9.000 τάλαντα

τοῦ Λυσιμάχου, ἐκδικούμενος τὸν Λυσίμαχον, συνεννοήθη μὲ ἄλλους στρατηγούς καὶ μὲ τὸν Σέλευκον καὶ ἐκίνησαν πόλεμον κατὰ τοῦ Λυσιμάχου, μὲ σκοπὸν νὰ ἀφαιρέσουν τὰς ἐν Μ. Ἀσίᾳ χώρας του. Ἀλλὰ, κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, ἀπέθανε καὶ ὁ Πτολεμαῖος ὁ Σωτὴρ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ τὴν βασιλείαν του ἔλαβεν ὁ ἐκ τῆς τετάρτης συζύγου του υἱὸς Πτολεμαῖος ὁ Β΄, ὁ ἐπανομασθεὶς κατ' εὐφημισμὸν Φιλάδελφος, ὅστις διὰ νὰ ἐξασφαλισθῆ ἐπὶ τοῦ θρόνου του ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἑτερομητροῖους ἀδελφούς του, εἶχε φρονεῦσει πάντας (!), πλὴν τοῦ Κεραυνοῦ, ὁ ὁποῖος κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εὐρίσκειτο εἰς τὴν αὐλὴν Σελεύκου τοῦ Νικάτωρος. Ὁ δὲ Λυσίμαχος, βλέπων, ὅτι κινδυνεύουν αἱ Ἀσιατικαὶ χώραι του ἀπὸ τὸν Φιλέταιρον, μὲ τὸν ὁποῖον εἶχε συνταχθῆ καὶ ὁ υἱὸς του Ἀλέξανδρος, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν Λυσάνδραν εὐρίσκειτο εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Σελεύκου, διεπεραιώθη εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ συνεκρούσθη μετὰ τῶν ἐπαναστατῶν εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Κόρου. Ἀλλ' ἐκεῖ, ὁ στρατός του, ἔδειξε μεγάλην ἀπροθυμίαν διὰ τοῦτο ἠττήθη καὶ ἐφρονεῦθη τὸ 281 π.Χ., εἰς ἡλικίαν 80 ἐτῶν. Τότε, ὁ υἱὸς του Ἀλέξανδρος, καίτοι ἀντίπαλος, ἔλαβε τὸ πτώμα τοῦ βασιλέως πατρός του, τὸ ἐκόμισεν εἰς Λυσιμάχειαν καὶ τὸ ἔθαψε μὲ μεγάλας τιμάς. Οὕτως, ἐξέλιπεν ἀπὸ τὴν πολιτικὴν κονίστραν ὁ Λυσίμαχος, ὁ ὁποῖος συνεδύαζε πολλὰ στρατηγικὰ προσόντα μὲ πολλὰ συνάμα ἑλαττώματα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐπίσης κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοὺς εἶχεν ἐκλείψει καὶ ὁ Δημήτριος ὁ Πολιορκητής, ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν ἐκδίωξίν του ἐκ τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τοῦ Λυσιμάχου καὶ Πύρρου, εἶχε καταφύγει εἰς τὴν νότιον Ἑλλάδα τὸ 288 π.Χ. Ἀπὸ δὲ τὴν Ἑλλάδα εἶχε διαπεραιωθῆ εἰς Μ. Ἀσίαν καὶ προσεπάθησε νὰ γίνῃ κύριος τῶν Σάρδεων διὰ νὰ ἰδρῦσῃ ἰδικόν του κράτος, ἀλλὰ συνεκρούσθη πρὸς τὸν Ἀγαθοκλέα τὸν Λυσιμάχου, ἠττήθη καὶ κατέφυγε πρὸς τὸν Σέλευκον, ὅστις, ὑποπευόμενος τὰς δολοπλοκίας του, τὸν ἐνέκλεισεν εἰς τὸ φρούριον τῆς Ἀπαμείας τοῦ Πόντου, ὅπου καὶ ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν. Ὁ δὲ Σέλευκος ὁ Α΄, ὁ ἐπικληθεὶς καὶ Νικάνωρ ἢ Νικάτωρ, βαρυνθεὶς τὴν ἐξουσίαν καὶ νοσταλγῆσας τὴν πατρίδα του Μακεδονίαν, ὡς γνήσιος Μακεδῶν, παρήτησε τὸν θρόνον τῆς Συρίας εἰς τὸν υἱόν του Ἀντίοχον τὸν Α΄ καὶ παρημέλησε τὴν ὑπόσχεσίν του πρὸς τὸν Κεραυνόν, πρὸς ὃν εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ τὸν ὑποστηρίξῃ εἰς τὸν θρόνον τῆς Αἰγύπτου. Ἀπελθὼν λοιπὸν ἐκ Συρίας, ἦλθεν εἰς τὴν Λυσιμάχειαν ἵνα ἐξασφαλίσῃ τὸ βασίλειον τῆς Θράκης εἰς τὰ τέκνα τοῦ Ἀγαθοκλέους, μὲ ἴδιον σκοπὸν νὰ λάβῃ αὐτὸς τὰς Μακεδονικὰς χώρας τοῦ Λυσιμάχου, διὰ νὰ ἀποθάνῃ ὡς βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας. Μετὰ τοῦ Σελεύκου ὅμως εἰς τὴν Θράκην εἶχεν ἔλθει καὶ ὁ Πτολεμαῖος ὁ Κεραυνός, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχε πλέον οὐδένα φόβον, ἀφοῦ εἶχεν ἀποθάνει ὁ Λυσίμαχος,

1. Ὁ Ἀθήναιος ἀναφέρει (ΙΑ΄ 620), ὅτι ἐθανάτωσε καὶ τὸν ἐκ Θράκης ποιητὴν Σωτάλην ὡς σατιρῶσαντα τὸν μετὰ τῆς ἀδελφῆς γάμον τοῦ Πτολεμαίου.

αὐτὸς δὲ ἐφιλοξενεῖτο, ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς του Ἀρσινόης, τῆς συνενόχου του εἰς τὸν θάνατον τοῦ Ἀγαθοκλέους. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Σέλευκος, διατρίβων εἰς Λυσιμάχειαν, ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῶν τέκνων τοῦ Ἀγαθοκλέους, ὁ Κεραυνός, ἐν συνεννοήσει μὲ τὴν Ἀρσινόην, ἀπεφάσισαν τὴν ἐξόντωσιν καὶ τοῦ Σελεύκου. Ἐνῶ δὲ μίαν ἡμέραν περιειργάζοντο οἱ δύο, ὁ Σέλευκος καὶ ὁ Κεραυνός, ἕνα ναὸν παρὰ τὴν Καρδίαν, αἰφνιδίως ὁ Κεραυνός ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ γέροντος Σελεύκου, ἐμπήγει τὸ ξίφος του εἰς τὸν Σέλευκον καὶ τὸν ἀφίνει ἄπνουν. Ἔττα λαμβάνει τὴν ἀδελφήν του Ἀρσινόην ὡς σύζυγον καὶ ἀνακηρύσσεται ὑπ' αὐτῆς βασιλεὺς εἰς τὸν θρόνον τοῦ Λυσιμάχου. Μὲ τὸν θάνατον δὲ τοῦ Σελεύκου τοῦ Νικάτωρος κλείει καὶ ὁ κατάλογος ὄλων τῶν συστρατῆγων Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, διότι πάντες οἱ μετὰ τὸ 280 π.Χ. καὶ ἐξῆς βασιλεύσαντες ὡς διάδοχοι, ἦσαν τέκνα ἢ ἀπόγονοι τῶν πρώτων ἰδρυτῶν.

ΚΕΦ. 96.— ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΑΔΟΧΩΝ ΕΝ ΓΕΝΕΙ.

α') Ἐκ τῶν προεκτεθέντων, ἐν σχέσει πρὸς τὰ πρὸ τοῦ θανάτου Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου καὶ τὰ μετὰ ταῦτα γεγονότα, βλέπομεν ὅτι οἱ Μακεδόνες ἄρχοντες, ὡς καὶ οἱ Θρᾶκες ἦσαν πολύγαμοι. Ὁ Φίλιππος, ὁ πατὴρ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, εἶχεν 11 γυναῖκας, ὁ Ἀλέξανδρος 3: τὴν Ρωξάνην, τὴν Βαρσίνην καὶ τὴν Στάτειραν, ὁμοίως ὁ Πτολεμαῖος, ὁ Σέλευκος, ὁ Λυσίμαχος⁽¹⁾ συχνὰ ἐλάμβανον καὶ νέας συζύγους. Κατὰ τοῦτο ἡμποροῦμεν νὰ τοὺς παρομοιάσωμεν μὲ τοὺς μεγαστᾶνας τῶν Μουσουλμάνων καὶ δὴ τῶν Τούρκων τῶν νεωτέρων χρόνων. Ἀλλά, μὲ μίαν διαφορὰν, ὅτι παρὰ μὲν τοῖς Τούρκοις αἱ γυναῖκες ἦσαν περιορισμέναι εἰς τὸν γυναικωνίτην, ἄνευ οὐδενὸς ἄλλου ὀρόλου εἰς τὴν πολιτικὴν, ἐνῶ αἱ γυναῖκες τῶν Μακεδόνων ἀρχόντων, ἀνεμιγγύοντο πολλάκις εἰς τὴν διακυβέρνησιν τοῦ Κράτους καὶ διὰ τῶν ποικίλων δολοπλοκιῶν των ἐγίνοντο δημιουργοὶ φοβερῶν οἰκογενειακῶν δραμάτων μέσα εἰς τὰς βασιλικὰς αὐλάς. Ἐπειδὴ δὲ πρόκειται περὶ τῆς Θράκης, καὶ ἐδῶ βλέπομεν ὅτι ἡ Ἀρσινόη διὰ τῶν σκευωριῶν της, ἐξ ἀντιζηλίας πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ Λυσιμάχου ἐκ τῆς πρώτης συζύγου του, παρέσυρεν αὐτὸν εἰς τὸ νὰ διαπράξῃ τὸ εἰδεχθὲς ἔγκλημα τῆς θανατώσεως τοῦ ἀξιολόγου ἐκείνου υἱοῦ τοῦ Ἀγαθοκλέους. Ὅμοίως, αὐτὴ ἢ ἰδίᾳ ἐγένετο ὁ μοχλός, ὁ κινήσας καὶ τὸν Κεραυνὸν εἰς τὸ νὰ δολοφονήσῃ Σέλευκον τὸν Νικάτωρα.

Ἡ τοιαύτη δὲ ἐπίδρασις τῶν γυναικῶν, ἐπὶ τῆς πολιτικῆς τῶν διαφό-

1. Τὸ 321 π.Χ., ἔλαβε σύζυγον τὴν χήραν τοῦ φίλου του Περδίκκου Νίκαιαν. Τὸ 302 π.Χ., τὴν χήραν τοῦ ἡγεμόνος τῆς Ποντοθηρακείας Ἀμαστριν. Διαζευχθεὶς ταύτην ἐνυμφεύθη βραδύτερον τὴν θυγατέρα τοῦ Πτολεμαίου Ἀρσινόην.

ρων τότε βασιλέων, είχε σπουδαία πολλάκις αποτελέσματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁμως ἐπιβλαβῆ, διὰ τὰ συμφέροντα τῶν κρατῶν. Λιότι, ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὸ Θρακικὸν κράτος τοῦ Λυσιμάχου, ἄλλη θὰ ἦτο ἡ πορεία καὶ ἡ τύχη του, ἂν δὲν ἐμεσολάβει ὁ θάνατος τοῦ Ἀγαθοκλέους ἐξ αἰτίας τῆς Ἀρσινόης. Τὸν Λυσιμάχον, τὸν τόσον ἱκανὸν καὶ πολεμικὸν ἄνδρα, θὰ διεδέχετο εἰς τὸν θρόνον ὁ τόσον ἀγαπητὸς εἰς τὸν στρατὸν καὶ τὸν λαὸν καὶ ὁ τόσον εὐγενὴς καὶ πολιτισμένος συνάμα καὶ ἔμπειρος εἰς τὰ στρατιωτικὰ Ἀγαθοκλῆς. Αἱ δὲ μεγάλαι στρατιωτικαὶ δυνάμεις τῆς Θράκης, ἤθελον προαχθῆ πολὺ περισσότερον καὶ ὁ λαὸς θὰ ἐξεπολιτίζετο καὶ θὰ ἐξελληνίζετο ὁμαλώτερον. Οἱ ἐξωτερικοὶ ἐχθροὶ θὰ συνεκρατοῦντο καὶ δὲν θὰ ἐτόλμων οἱ βάρβαροι Γαλάται νὰ εἰσβάλουν εἰς τὴν Θράκην, τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἑλλάδα καὶ νὰ κινδυνεύσῃ ἐξ αὐτῶν ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς. Ἴσως δὲ ἄλλη θὰ ἦτο καὶ ἡ πορεία τῶν γεγονότων διὰ τοὺς λαοὺς τοῦ Θρακικοῦ κράτους, ὅπως ἐξ ἴσου θὰ ἦτο καὶ ἂν δὲν ἐπῆρχετο ὁ πρόωρος θάνατος τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, πὺ ὑπῆρξε μέγα δυστύχημα δι' ὅλον τὸν τότε γνωστὸν κόσμον. Τοῦτ' αὐτὸ καὶ τώρα, ὁ βίαιος θάνατος τοῦ Ἀγαθοκλέους, μέγα ὑπῆρξε δυστύχημα διὰ τοὺς λαοὺς τοῦ Θρακικοῦ κράτους τοῦ Λυσιμάχου. Ὁ Λυσιμάχος εἶχεν ἀποταμιεύσει ἀμύθητον πλοῦτον καὶ ἐκ πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ διότι αἱ γῶραι του καὶ αἱ Εὐρωπαϊκαὶ καὶ αἱ Ἀσιατικαὶ ἦσαν εὐφορώταται καὶ πλουσιώταται εἷς τε τὰ σιτηρά, τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὰ πολύτιμα μέταλλα. Πάντως δὲ τὴν ταραχώδη βασιλείαν τοῦ Λυσιμάχου, ὡς ἐκ τῶν ἀκαταπαύστων πολέμων ἐπὶ 40 ἔτη (ἦτοι ἀπὸ 322—281 π.Χ.), θὰ διεδέχετο ἡ εἰρηνικὴ περίοδος τῆς βασιλείας τοῦ Ἀγαθοκλέους, ἐφόσον οὐδεὶς θὰ ἐτόλμα νὰ προσβάλῃ τὸ πανίσχυρον τότε κράτος τῆς Θράκης, τὸ ὁποῖον, διὰ τοῦ ἀποταμιευμένου τότε θησαυροῦ, θὰ ἐστρέφετο πρὸς ἔργα πολιτισμοῦ καὶ ὕλικῆς εὐημερίας τῶν κατοίκων αὐτοῦ. Ἐφ' ὅσον καὶ ζῶντος ἀκόμη τοῦ Λυσιμάχου, τὸν ὁποῖον ἐχαρκτήριζεν ἡ φιλαργυρία καὶ ἡ πλεονεξία πρὸς ἀποθησαύριση, οὐκ ὀλίγα ἔργα ἔγιναν. Ὁ Λυσιμάχος, ὄχι μόνον στρατηγὸς ἀνεδείχθη ἀριστος καὶ βασιλεὺς ἱκανώτατος, ἀλλὰ μιμούμενος τὸν Μ. Ἀλεξάνδρον⁽¹⁾ καὶ πόλεις διαφόρους ἔκτισε καὶ ἄλλας ἀνεκαίνισεν. Οὕτω, πλὴν τῆς Λυσιμαχείας, ἐν μὲν τῇ Ἀσίᾳ ἀνεκαίνισε τὴν Ἀντιγόνειαν τῆς Βιθυνίας, ὀνομάσας αὐτὴν Νίκαιαν. Ἐπίσης τὴν Ἐφεσον, τὴν ὁποῖαν μετωνόμασεν εἰς

1. Ἦτο ἀφωσιωμένος εἰς τὴν μνήμην τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τοῦ ὁποίου διετέλεσε καὶ σωματοφύλαξ, διακρινόμενος διὰ τὴν μεγάλην σωματικὴν του εὐρωμήν (λέγεται ὅτι κατέβαλε καὶ λέοντα). Δεῖγμα δὲ τῆς τοιαύτης ἀφοσιώσεώς του ὑπῆρξε καὶ ἡ κοπὴ πλήθους χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν νομισμάτων ὑπ' αὐτοῦ φερόντων, ἐπὶ τῆς μιᾶς ὄψεως, τὴν κεφαλὴν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ὡς Διὸς Ἄμμωνος. Πολλὰ ἐκ τῶν νομισμάτων αὐτῶν εὐρίσκει τις σήμερον εἰς τὰ διάφορα μουσεῖα καὶ τὰς ἰδιωτικὰς συλλογὰς.

Ἄρσινόην. Ἐπὶ δὲ τῆς ἀρχαίας Τροίας, τὴν Ἀλεξάνδρειαν εἰς Τρωάδα. Καὶ εἰς τὴν Αἰτωλίαν δέ, χάριν τῶν Αἰτωλῶν, πού τοὺς εἶχε συμμάχους, ἔκτισεν ἐκεῖ ἄλλην Ἄρσινόην καὶ ἄλλην Λυσιμάχειαν. Τὰ τοιαῦτα λοιπὸν ἔργα τοῦ πατρός του καὶ ἄλλα πολλὰ θὰ ἐσυνέχισεν ἀναντιρρήτως καὶ ὁ λαμπρὸς ἐκεῖνος Ἀγαθοκλῆς, ὁ ὁποῖος ἦτο πολὺ περισσότερον παρεσκευασμένος πρὸς τοῦτο. Ἄλλ' ἢ Μοῖρα ἄλλως τὰ ἐπέκλωσεν.

ΚΕΦ. 97.— ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΤΟΥ ΚΕΡΑΥΝΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ 281 π.Χ.

Μὲ αἱματοβαμμένας τὰς χεῖρας, ὁ Πτολεμαῖος ὁ Κεραυνός, κατέλαβε τὸ βασίλειον τῆς Θράκης καὶ ἀπὸ τῆς Λυσιμαχείας ἐκυβέρνησα καὶ τὰς λοιπὰς χώρας. Ἄλλ' ἐπὶ τῆς Μακεδονίας ἤγειρεν ἀξιώσεις ὁ υἱὸς Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ Ἀντίγονος ὁ Γονατᾶς, ὅστις ἦτο διοικητὴς τοῦ τμήματος τῆς Θεσσαλίας, τὸ ὁποῖον εἶχε μείνει ἔξω ἀπὸ τὸ ἄλλο τμήμα, πού εἶχεν ὑποταγῆ εἰς τὸν Λυσιμαχόν. Εἶχε δὲ συνάψει ὁ Γονατᾶς συμμαχίαν μὲ τὸν βασιλέα τῶν Ἰλλυριῶν Μονούνιον κατὰ τοῦ Κεραυνοῦ. Ὁ Κεραυνὸς ἐξεστράτευσε κατ' αὐτῶν, ἐνίκησεν αὐτούς, ἀλλ' ἔνεκα πολιτικῶν λόγων συνεβιβάσθη μὲ τὸν Γονατᾶν, τὸν ὁποῖον ἱκανοποίησεν, ἀφήσας εἰς αὐτὸν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Μακεδονίας. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Λυσιμαχείαν, ἀπέβλεψε νὰ ἐξασφαλισθῆ ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτῆς, ἐξαλείφων καὶ ἐξοντώνων ὅλους τοὺς ἀπογόνους τοῦ Λυσιμάχου καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἀδελφὴν καὶ σύζυγόν του Ἄρσινόην, τὰ τέκνα τῆς ὁποίας καὶ περιώρισεν ἐπὶ τῆς νήσου Σαμοθράκης. Ἐπειτα, συνῆψε σχέσεις συμμαχικὰς πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Ἠπειρωτῶν Πύρρον καὶ πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Συρίας Ἀντίοχον τὸν Α', τοιουτοτρόπως δὲ ἐνόμισεν, ὅτι εἶχεν ἐξασφαλίσει τὰ ἐν Εὐρώπῃ ὅρια τοῦ κράτους τοῦ ἀπὸ τὸν Πύρρον καὶ τὰ ἐν Ἀσίᾳ ἀπὸ τὸν Ἀντίοχον. Καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν ἰσχυροποίησιν τοῦ Θρακικοῦ κράτους καὶ τὸν ἐξελληνισμόν αὐτοῦ, δείξας οὕτως ὅτι ἦτο ἐπιτήδειος κυβερνήτης. Ἄλλ' ἢ βασιλεία του ὑπῆρξε λίαν βραχύβιος, συνεπέα τῆς ἐκ βορρᾶ ἐπελθούσης θυέλλης διὰ τῆς εἰσβολῆς τῶν Γαλατῶν εἰς Θράκην καὶ Μακεδονίαν.

Παρατήρησις. Ὁ Πτολεμαῖος ὁ Κεραυνός, μετὰ τὸν φόνον τοῦ Σελεύκου, διὰ νὰ γίνῃ βασιλεὺς τῆς Θράκης, ἔλαβε σύζυγον τὴν ἀδελφὴν του Ἄρσινόην, πρῶην σύζυγον τοῦ Λυσιμάχου. Ἐκ τούτου εἶνε φανερὸν ὅτι, οἱ Μακεδόνες διάδοχοι τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὄχι μόνον ἦσαν πολὺγάμοι, ἀλλὰ καὶ αἰμομίχται, καὶ πρὸ πάντων ὁ οἶκος τῶν Πτολεμαίων, ὅπου συχνὰ παρατηρεῖται τὸ φαινόμενον ἀδελφὸς νὰ λαμβάνῃ σύζυγον τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ.

ΚΕΦ. 98.— ΚΕΛΤΟΙ, ἢ ΓΑΛΑΤΑΙ.

Οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί μας Ἕλληνες, μέχρις Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, ὡς Γαλάτας ἐγνώριζον μόνον τοὺς κατοίκους τῆς ἐκεῖθεν τῶν Ἄλπεων χώ-

ρας, τὴν ὁποῖαν καὶ ὠνόμαζον Γαλατίαν (σημερινὴν Γαλλίαν), εἰς τὰ νότια παράλια τῆς ὁποίας εἶχον ἰδρύσει καὶ ἀποικίας, ἢ σπουδαιότερα τῶν ὁποίων ὑπῆρξεν ἡ Μασσαλία, ἢ κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Φωκαέων. Ἄλλ' ἐπὶ Ἀλεξάνδρου, βλέπομεν Γαλάτας νὰ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν μὲ δῶρα, ὅτε εὐρίσκειτο εἰς τὰς παραδουναβείους χώρας, μετὰ τὴν νίκην του κατὰ τῶν Γετῶν καὶ Τριβαλλῶν καὶ τὴν ὑποταγὴν αὐτῶν. Οἱ Γαλάται οὗτοι προήρχοντο ἐκ τῶν πέραν τοῦ Δουνάβεως ὀρεινῶν χωρῶν, τοῦ σημερινοῦ Τυρόλου, ἴσως δὲ καὶ τῶν Τρανσυλβανικῶν Ἀλπεων. Ἦσαν ἐνδεδυμένοι μὲ δέρματα ἀγρίων ζώων, μεγάλωσμοι καὶ στιβαροί. Ἴσως ἢ ἀνωτέρω περιπτώσεις νὰ ἦτο καὶ ἡ πρώτη ἐπαφὴ τῶν Γαλατῶν τούτων πρὸς τοὺς Ἕλληνας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Προπεμφθέντες δὲ μὲ πολλὴν εὐγένειαν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, εἶχον ἀπέλθει κατευχαριστημένοι ἀπὸ ὅσα εἶδον ἐκ τῆς ζωῆς τῶν Ἑλλήνων. Ἐκόμισαν δὲ τὰς τοιαύτας ἐντυπώσεις των καὶ τὰς μετέδωσαν εἰς τοὺς ὁμοφύλους των. Ἐκτοτε, ἤρχισαν συχνὴν ἐπικοινωνίαν μὲ τὰς παραδουναβείους χώρας τῆς Θράκης καὶ τῆς Παιονίας καὶ ἀντήλλασαν τὰ δέρματα τῶν θηρευομένων ὑπ' αὐτῶν ζώων μὲ διάφορα χρήσιμα δι' αὐτοὺς προϊόντα. Ἐπὶ ἡμῖσιν ἤδη αἰῶνα, εὐρισκόμενοι εἰς ἐπαφὴν μὲ τοὺς κατοίκους τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας, ἤρχισαν καὶ αὐτοί, ὡς ἦτο ἐπόμενον, νὰ ὑφίστανται τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ νὰ ἀντιλαμβάνονται τὴν ἀξίαν τῶν χρημάτων. Καὶ ἐνόσω μὲν εἰς τὴν Μακεδονίαν ἐβασίλευεν ὁ Κάσσανδρος, εἰς δὲ τὴν Θράκην ὁ Λυσιμάχος, δύο ἰσχυροὶ βασιλεῖς, οἱ Γαλάται δὲν ἐτόλμων νὰ εἰσβάλλουν εἰς ταύτας τὰς χώρας, καίτοι εἶχον μεγάλην διάθεσιν πρὸς διαρπαγὴν καὶ λεηλασίαν τῶν ἀγαθῶν τοῦ πολιτισμοῦ, τὸν ὁποῖον εἶχον ἤδη γνωρίσει. Ὅταν ὁμως ἀπέθανεν ὁ Κάσσανδρος, τὸ 297 π.Χ., καὶ ἐπικολούθησεν ἡ μεγάλη ἐκείνη ἀνωμαλία εἰς τὸ Μακεδονικὸν κράτος, καθ' ἣν πότε διηρεῖτο ἡ Μακεδονία, πότε ἠνοῦτο, ἐφάνη ἡ μεγάλη παρακμὴ καὶ ἡ ἀδυναμία εἰς τὴν στρατιωτικὴν διάρθρωσιν αὐτῆς. Ὅτε δέ, τὸ 281 π.Χ., ἔπεσε καὶ ὁ γηραιὸς Λυσιμάχος, εἰς τὸν ἐν Μ. Ἀσίᾳ ἀγῶνα κατὰ τοῦ Φιλιπταίρου, ἡ ἰδία ἀνωμαλία καὶ ἀδυναμία παρουσιάσθησαν καὶ εἰς τὴν Θράκην. Συνέπεια τῆς ἐκρῦθμον καταστάσεως ταύτης, ἦτο ἡ εἰσβολὴ τῶν Γαλατῶν, ὡς θὰ ἴδωμεν περαιτέρω.

ΚΕΦ. 99.— ΕΙΣΒΟΛΗ ΤΩΝ ΓΑΛΑΤΩΝ ΕΙΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΝ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΝ.

Ὁ ἀρχηγὸς τῶν Γαλατῶν Βόλγιος, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λυσιμάχου, ἔκρινε κατάλληλον τὴν περίστασιν νὰ εἰσβάλλῃ καὶ νὰ διαρπάσῃ τὰ πλούτη τῶν χωρῶν τούτου. Διὰ νὰ παρασύρῃ δὲ τὰ στίφη τῶν συμπατριωτῶν του, κατέφυγεν εἰς τὸ ἐξῆς τέχνασμα, τὸ ὁποῖον καὶ ἐξῆψε τὸν ζῆλον των πρὸς διαρπαγὴν :

Ἔκαμε μίαν ληστρικὴν ἐπιδρομὴν εἰς τὰ βορειότατα τοῦ Μακεδονικοῦ

κράτους και ἤρπασε μερικούς αἰχμαλώτους. Ἐξέλεξε δὲ μεταξύ αὐτῶν τοὺς γεροντοτέρους καὶ τοὺς πλέον βραχεῖς κατὰ τὸ ἀνάστημα. Ἔπειτα, διέταξε νὰ ξυρίσουν τὴν κόμην των, τὰ γένεια καὶ τὸν μύστακά των καταστήσας αὐτοὺς οὕτω γελοιοδεστάτους κατὰ τὴν ἐμφάνισιν. Τότε, ἐκάλεσε τοὺς διαφόρους ἀρχηγοὺς τῶν Γαλατῶν καὶ πολλοὺς ἄλλους ἄνδρας τοῦ στρατοῦ του καὶ παρουσιάσας ἐνώπιον τοῦ πλήθους αὐτοῦ τοὺς ξυρισθέντας, εἶπε: «Βλέπετε αὐτὰ τὰ γελοῖα ὑποκείμενα; Ἄν καὶ εἶνε τόσον οὐτιδανοὶ καὶ ἀξιόθρηνητοι ἄνθρωποι, ἔχουν ὅμως εἰς τὰς χώρας των ὅλα τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου, ὡς καὶ ἄφθονον χρυσὸν καὶ ἄργυρον. Ἐνῶ ἡμεῖς, πὸν εἴμεθα τόσον μεγαλόσωμοι καὶ ἄνδραιοι, στερούμεθα ὅλων τῶν πραγμάτων, πὸν μᾶς χρειάζονται. Δὲν ἔχομεν λοιπὸν νὰ κάμωμεν ἄλλο, παρὰ νὰ εἰσορμήσωμεν εἰς τὴν χώραν των καὶ νὰ λάβωμεν ἐκεῖθεν ὅσα ἀγαθὰ μᾶς χρειάζονται». Ὀλίγον καιρὸν, λοιπὸν, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λυσιμάχου, ἐνῶ ἐβασίλευεν ἐπὶ τῆς Θράκης καὶ τοῦ πλείστου τῆς Μακεδονίας Πτολεμαῖος ὁ Κερραυνός, κατὰ τὸ 280 π.Χ., στίφη Γαλατῶν, ἀπὸ τὰ βόρεια τῆς Ἰλλυρίας καὶ Παιονίας, ἐξεχύθησαν εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην, χωρὶς νὰ εὕρουν καμμίαν ἀντίστασιν ἀπὸ τοὺς Ἰλλυριοὺς οὔτε ἀπὸ τοὺς Θράκας καὶ ἐξετρόπησαν εἰς δεινὴν σφαγὴν καὶ λεηλασίαν τῶν κατοίκων. Ὁ Πτολεμαῖος ὁ Κερραυνός, ἐκ Λυσιμαχείας, ἐξεστράτευσε διὰ νὰ ἐκδιώξῃ αὐτοὺς καὶ ἀπαλλάξῃ τὴν χώραν, ἀλλὰ, πρὸς μεγάλην του δυστυχίαν, ἠττήθη καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ στρατοῦ του ἠχμαλωτίσθη, ὁ ἴδιος δὲ ἔπεσεν εἰς χεῖρας τῶν φοβερῶν ἐκείνων βαρβάρων. Οἱ αἰχμάλωτοι, πάντες ἐσφάγησαν ἀνηλεῶς, τοῦ δὲ Κερραυνοῦ ἡ κεφαλὴ ἐκόπη καὶ ἐπὶ λόγχῃς ὑψώθη ὡς αἵματηρὸν τρόπαιον τῶν βαρβάρων, οἱ ὅποιοι πλέον εἶχον ἀφηνιάσει κατὰ τῶν κατοίκων.

Τότε, εὐγενὴς τις Μακεδὼν, ὁ Σωσθένης, ἀνὴρ φιλόπατρις καὶ τολμηρός, βλέπων τὸν μέγαν κίνδυνον τῶν κατοίκων, κατώρθωσε νὰ συγκεντρώσῃ τοὺς ἀξιομάχους Μακεδόνας πέριξ αὐτοῦ καὶ διὰ διαφορῶν στρατηγημάτων καὶ ἐπιθέσεων, μὲ πολὺν καὶ ἀκατάπαυστον κόπον, κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους νὰ τοὺς ἀπωθήσῃ ἔξω ἀπὸ τὰ ὄρια τῆς Μακεδονίας. Κατόπιν τούτου, ὁ λαὸς τῆς Μακεδονίας, ἐξ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Σωσθένην, τοῦ προσέφερε τὸν θρόνον τῆς χώρας του. Οὗτος ὅμως ἀπεποιήθη τὴν προσφορὰν καὶ ἠρκέσθη εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ στρατηγοῦ μόνον. Μετ' οὗ πολὺ, τὸ 278 π.Χ., ἐνῶ οἱ Γαλάται ἀπεχώρουν ἀκόμη ἐκ τῆς Μακεδονίας, συνηντήθησαν μὲ ἄλλα πολυπληθῆ στίφη ὁμοφύλων των, ἐρχόμενα πρὸς νότον, ὑπὸ ἄλλον ἀρχηγόν, τὸν Βρέννον, διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν καὶ συνηνώθησαν μετ' αὐτῶν. Ἀποτελέσαντες οὕτως ἓν μέγα σύνολον ἐκ 200.000 μαχητῶν καὶ κατελθόντες ὁμοῦ διὰ Παιονίας καὶ Θράκης, τὰς ὁποίας καὶ δεινῶς ἐληλάτησαν, εἰσέβαλον ἐκ νέου εἰς τὴν Μακεδονίαν ἀπὸ βορρᾶ. Καὶ ἀπεκρούσθησαν μὲν πάλιν ὑπὸ τοῦ Σωσθένου, ἀλλ' ἀντὶ νὰ ὑποχωρήσουν πρὸς βορρᾶν, διὰ πλαγίας κινήσεως, διηυθύνθησαν πρὸς τὴν Θεσσαλίαν, τὴν ὁποίαν ἐπίσης

ἐλεηλάτησαν καὶ προωθήθησαν πρὸς νότον, μὲ τελικὸν σκοπὸν νὰ λεηλατήσουν τοὺς θησαυροὺς τοῦ Μαντείου τῶν Δελφῶν. Οἱ δὲ νότιοι Ἕλληνες, καὶ πρὸ παντὸς οἱ Φωκεῖς, οἱ Λοκροί, οἱ Αἰτωλοὶ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀθηναίου Καλλίππου, συνεκεντρώθησαν εἰς τὰς Θερμοπύλας. Οἱ Θεσσαλοὶ ὁμως, διὰ νὰ ἀπαλλάξουν τὴν χώραν τῶν ἀπὸ τὴν ἐνοχλητικὴν παρουσίαν τῶν Γαλατῶν, ὑπέδειξαν εἰς αὐτοὺς τὴν στενωπὸν, διὰ τῆς ὁποίας ἄλλοτε ὠδηγήθη ὁ Ὑδάρνης ὑπὸ τοῦ Ἐφιάλτου. Πρὸς ἀποφυγὴν κυκλώσεώς των, οἱ ἐν Θερμοπύλαις Ἕλληνες, ἐγκατέλειψαν τότε τὴν θέσιν τῶν Θερμοπυλῶν καὶ κατέλαβον ὅλας τὰς διαβάσεις τῶν ὄρειων τμημάτων, αἱ ὁποῖαι ἔφερον πρὸς τοὺς Δελφούς. Οἱ δὲ Γαλαῖται τοῦ Βρέννου, ἀποῦ ἔγιναν κύριοι τῶν Θερμοπυλῶν ἀμαχητί, ἐξεχύθησαν εἰς τοὺς ὄρεινους ἐκείνους τόπους, μὲ κατεῦθυνσιν τοὺς Δελφούς. Ἄλλ' οἱ ὄρειοὶ Φωκεῖς, Λοκροὶ καὶ Αἰτωλοὶ, δι' ἐπιτηδεῖων κινήσεών των, περιέπλεξαν αὐτοὺς μέσα εἰς τὰς στενωποὺς καὶ χαράδρας, καὶ ἐπιπίπτοντες νύκτωρ κατ' αὐτῶν, ἔφθειρον αὐτούς. Ἐπειδὴ δὲ συγχρόνως καὶ σεισμοὶ ἔτυχε νὰ συμβοῦν καὶ βράχοι ἀπεσπῶντο ἐκ τῶν ὄρεων καὶ ἐπιπτον ἐντὸς τῶν χαράδρων, ὅπου συνήθως ἐστρατονίζοντο οἱ Γαλαῖται, καιώρθωσαν οἱ κάτοικοι, μὲ ἐπιτηδεῖας εἰσηγήσεις πρὸς αὐτούς, νὰ ἐμβάλουν εἰς τὸν νοῦν των, ὅτι δῆθεν ὁ θεὸς Ἀπόλλων ἦτο ὀργισμένος ἐναντίον των, διότι ἐπορεύοντο νὰ λεηλατήσουν τοὺς θησαυροὺς τοῦ ναοῦ του. Ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης προπαγάνδας ἦτο νὰ ἐμπέσουν οἱ Γαλαῖται εἰς δεινὸν πανικὸν καὶ νὰ τραποῦν πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἄλλ' οἱ Ἕλληνες, καταλαμβάνοντες τὰς διόδους τῶν ὄρεων, κατέκοπτον αὐτοὺς ἀνηλεῶς. Καὶ ὁ μὲν Βρέννος, ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του, ἠτύοκτόνησεν, οἱ δὲ λοιποὶ Γαλαῖται ὑπεχώρουν, ἀποδεκατιζόμενοι, καὶ μόλις χιλιάδες τινὲς κατώρθωσαν νὰ διασωθοῦν φεύγοντες. Καὶ μία μὲν μοῖρα ἐπροχώρησε διὰ Μακεδονίας καὶ Θράκης καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Θρακικὴν Χερσονήσον εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς, ὅπου (ὡς ἀναφέρει ὁ ἱστορικὸς Δρύζεν) ἐπὶ 10 ἔτη ἐλεηλάτει τὰς Ἑλλησποντιακὰς πόλεις, πολλάκις δὲ καὶ τὴν ἐνδοχώραν τῆς τε Θράκης καὶ Μ. Ἀσίας. Ἐπεδίδeto αὕτη, κατὰ σύστημα, εἰς διασπαγὰς καὶ αἰχμαλωσίας κατοίκων πρὸς ἀργυρολογίαν διὰ τῆς ἔξαγορᾶς ὑπὸ συγγενῶν των. Καὶ περὶ μὲν τῶν Γαλατῶν τούτων θὰ ἴδωμεν κατωτέρω. Σημειοῦμεν δὲ ἐδῶ, ὅτι ἄνωθεν τῶν Αἰγὸς ποταμῶν, καὶ κάτω ἀπὸ ἓνα ὑψηλὸν λόφον, ὅπου σώζονται ἄδρᾶ ἴχνη φρουρίου, ὑπῆρχε μέχρι τοῦ 1922 τὸ χωρίον, τὸ ὀνομαζόμενον Γαλατάρια ἢ Γαλατᾶς· διότι ἐκεῖ εἶχον στήσει τὰς πρώτας κατοικίας των οἱ Γαλαῖται. Τὸ χωρίον τοῦτο ἀπέχει 2 ὥρας πορείας περίπου ἀπὸ τῆς Καλλιπόλεως. Ἡ δὲ ἑτέρα μοῖρα, ἡ φεύγουσα πρὸς βορρᾶν, συνήνητησεν ἄλλην, διευθυνομένην πρὸς τὴν Θράκην καὶ συνηνώθη μὲ αὐτήν. Ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν δὲ τοῦ Κοντορίου εἰσβάλλουν ὁμοῦ, λεηλατοῦν καὶ καταλαμβάνουν ἅπασαν τὴν Θράκην, ὅπου καὶ ἰδρῶν τὸ 273 π.Χ. κράτος Γαλατικόν, τὸ καλούμενον κράτος τῆς Τύλεως, ἀπὸ τὴν πρωτεύουσαν Τύλιν ἢ Θύλην, τῆς ὁποίας ἡ τοποθεσία μένει ἄγνωστος μέχρι σήμερον. Πάντως

ἡ Τύλις εὑρίσκετο εἰς τὰς νοτίους κλιτύας τοῦ Αἴμου, ἐντὸς τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας ἢ βορείου σημερινῆς Θρακῆς. Στέφανος ὁ Βυζάντιος τοποθετεῖ ταύτην εἰς τὸν Αἴμον. Ὁ Πολύβιος τὴν ὀνομάζει «Βασίλειον», διότι οἱ βασιλεῖς τῶν Γαλατῶν ἤδρευον ἐν αὐτῇ. Ἄλλοι, τὴν τοποθετοῦν ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Εὐξείνου. Τὸ κράτος τοῦτο τῶν Γαλατῶν ἐπὶ τῆς Θρακῆς ὑπήγαγεν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν του καὶ τὰς παραλίους Ἑλληνικὰς πόλεις, ὡς καὶ αὐτὸ τὸ ὄχυρόν Βυζάντιον. Ἀπειρα δὲ δεινὰ ὑπέστη ὁ Θρακικὸς λαὸς ἐπὶ 60 ἔτη, κατὰ τὰ ὁποῖα εἶχε διαρκέσει ἡ κατοχὴ τῶν Γαλατῶν. Ἡ περιουσία τῶν Θρακῶν, τὰ προϊόντα των, τὰ ποιμνία των, τὰ πάντα περιήρχοντο εἰς τοὺς Γαλάτας, οἱ ὁποῖοι κατεδυνάστευον ποικιλοτρόπως τοὺς ἐντοπίους. Ἀλλά, σὺν τῷ χρόνῳ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ εὐμάρεια ἐπέφερον τὸ ἀποτέλεσμά των. Οἱ ἄμεσοι ἀπόγονοι αὐτῶν, ἀνατρεφόμενοι ἐν χλιδῇ, πολυφαγία καὶ πολυποσία, διεφθάρσαν καὶ ἐξεθληθύνθησαν εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κρατήσουν τὴν κυριαρχίαν των ἐπὶ πολὺν χρόνον.

ΚΕΦ. 100.— ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΔΡΟΜΗΣ ΤΩΝ ΓΑΛΑΤΩΝ.

α') Τὰ στυγερά ἐγκλήματα, τὰ διαπραχθέντα εἰς τὰς αὐλὰς τῆς τε Θρακῆς καὶ Μακεδονίας ὑπὸ τοῦ Λυσιμάχου, ὡς ἡ δολοφονία τοῦ υἱοῦ του Ἀγαθοκλέους καὶ μετὰ ταῦτα τὰ ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ Κεραυνοῦ, ὡς καὶ τὰ ὑπὸ Κασσάνδρου (θανάτωσις τῆς Ὀλυμπιάδος τῆς Ρωξάνης καὶ τοῦ υἱοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου), εἶχον προκαλέσει μεγάλην ἀπογοήτευσιν παρὰ τῷ λαῷ. Ἐπίσης, ἡ ἐπακολοθησασα ἀναρχία ἐν Μακεδονίᾳ, καὶ ἡ συχνὴ ἀλλαγὴ βασιλέων, συνεπέα ἀλλεπαλλήλων εἰσβολῶν τοῦ Λυσιμάχου, τοῦ Πύρρου τοῦ Δημητρίου κ.ἄ, εἶχον ἐπιτείνει τὰς δυσαρεσκείας καὶ ἐπέφερον σύγχυσιν εἰς τὰ πνεύματα τῶν κατοίκων, οἵτινες καὶ ἠδιαφόρουν, κατὰ τὸ πλεῖστον, διὰ τὰ κοινά.

Διότι, πῶς ἐξηγεῖται τὸ φαινόμενον: κράτη ὡς ἡ τότε Θρακὴ καὶ ἡ Μακεδονία, μὲ κατάρτισιν πολεμικὴν, μὲ πείραν καὶ μὲ στρατιωτικὰς παραδόσεις, νὰ ὑποκύπτουν τόσο ἐύκολα εἰς τὰς ἀγρίας ὀρδὰς τῶν Γαλατῶν, οἱ ὁποῖοι οὐδεμίαν ἀντίστασιν συνήντησαν οὔτε ὑπὸ τῶν Ἰλλυριῶν, οὔτε ὑπὸ τῶν Μακεδόνων, ἀλλ' οὔτε καὶ ὑπὸ τῶν Θρακῶν. Τί εἶχεν ἀπογίνει ἡ τρομερὰ ἐκείνη Μακεδονικὴ φάλαγξ; Μήπως δὲν ὑφίστατο πλέον τὸ ἀκαταμάχητον τοῦτο ὄπλον; Τί εἶχον ἀπογίνει τὰ ἱππικὰ τάγματα τῶν Θρακῶν καὶ Μακεδόνων; Οἱ εὐκίνητοι ἐκείνοι πελτασταὶ τῶν Θρακῶν τῶν προγενεστέρων χρόνων; Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι οἱ Γαλάται, ὡς λαὸς πρωτόγονος, εἶχον μεγάλην σωματικὴν ρώμην, ἀλλὰ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εἶχον τὴν στρατιωτικὴν κατάρτισιν χωρῶν κατὰ πολὺ ἀνωτέρων κατὰ τὸν πολιτισμόν, οὔτε τὴν στρατιωτικὴν ὀργάνωσιν τῆς Μακεδονίας καὶ Θρακῆς. Καὶ ὅμως, ὑπ' αὐτῶν, ἠττήθη ὁ Πτολεμαῖος ὁ Κεραυνὸς καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ στρατοῦ του

ήχμαλωτίσθη. Προφανώς, υπήρχεν αντίδρασις κατὰ τοῦ βασιλέως τούτου, μέσα εἰς τὸν στρατόν του. Τὸ ὅτι υπήρχε μεγάλη δυσαρέσκεια κατὰ τῶν βασιλέων τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας, ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῶν ἱστορουμένων μετὰ ταῦτα συμβάντων. Ὁ Σωσθένης, ἀνὴρ Μακεδῶν, εὐγενῆς καὶ φιλόπατρις, βλέπων τὸν διχασμὸν καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν τοῦ λαοῦ τῆς Μακεδονίας, ἠνάγκασε τὸν βασιλέα Ἀντίπατρον νὰ παραιτηθῆ, αὐτὸς δὲ ὁ Σωσθένης ἀνέλαβε τὴν ἀρχήν, ὡς στρατηγός, συνεκέντρωσε τοὺς Μακεδόνας πέριξ του καὶ ἐξεδίωξε τοὺς Γαλάτας ἐκ τῆς Μακεδονίας. Τοῦτο σημαίνει ὅτι δὲν ἦτο ἀδύνατος ἡ ἀπόκρουσις τῶν βαρβάρων τούτων, ὅσον ἀνδρεῖοι καὶ ἂν ἦσαν. Ἀλλ' ἡ ἐμφωλεύουσα δυσαρέσκεια κατὰ τῶν ἀρχόντων εἶχεν ἐπιφέρει τὴν καταστροφὴν, ὡς τοῦτο συμβαίνει πάντοτε εἰς τὰ ἔθνη.

β') Ὄταν οἱ ἀρχοντες τῶν ἐθνῶν δὲν ἔχουν συνείδησιν τῶν καθηκόντων ἔναντι τοῦ λαοῦ των, ἀλλὰ νομίζουν ὅτι μόνον δικαίωματα ἔχουν, μόνη δὲ φροντίς των εἶνε ἡ ἀργυρολογία καὶ ὁ πλουτισμὸς αὐτῶν τῶν ἰδίων, ὅταν ἀδιαφοροῦν διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς καὶ τὴν προαγωγὴν τῆς εὐημερίας τῶν πολιτῶν, ἀποβλέποντες εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἐγωϊστικῶν μόνον πόθων των δι' ἐκνόμων μέσων, ἔρχεται ὥρα κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ λαὸς ἐκδικεῖται σκληρῶς, ἀδιαφορῶν ἂν ἡ τοιαύτη συμπεριφορὰ του, ἐν ὥρᾳ κινδύνου, πρόκειται νὰ καταποντίσῃ καὶ ἀρχοντας, ἀλλὰ καὶ ἀρχομένους. Τὸ ἔμβλημα τῶν ἀρχόντων πρέπει νὰ εἶνε «ἡ ἰσχὺς μου ἢ ἀγάπη τοῦ λαοῦ» καὶ ὄχι «ἡ ἰσχὺς μου τὸ μῖσος καὶ ἡ ἐκδίκησις κατὰ τοῦ λαοῦ». Οἱ ἡγεμόνες κερδίζουν διὰ τῆς ἐλευθεριότητος, τῆς δικαιοσύνης, τῆς γενναιοφροσύνης, τῆς συγκαταβάσεως καὶ τοῦ ἀλτρουισμοῦ, καὶ ὄχι διὰ τῆς βιαιότητος, τῆς ἐκδικήσεως καὶ τῶν σκληρῶν μέτρων.

γ') Ἄν ἡ εἰσβολὴ τῶν Ἰταλῶν καὶ Γερμανῶν, κατὰ τοὺς ὀλίγους χρόνους τῆς κατοχῆς των ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους, ἀπὸ τὸ 1941—1944 μ.Χ. μετ' ὄλον τὸν πολιτισμὸν, ποὺ ἐκαυχῶντο ὅτι εἶχον οὗτοι, ἐπέφερε τόσας καταστροφὰς καὶ ἐρημώσεις, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν εὐκόλως ὅποιον ὄλεθρον ὑπέστησαν αἱ χῶραι τῆς Μακεδονίας καὶ πρὸ πάντων τῆς Θράκης, ὅπου ἡ κατοχὴ τῶν Γαλατῶν διήρκεσεν ἐπὶ 60 ἔτη, ἀπὸ 273—213 π.Χ.

δ') Ἄλλη δὲ πληγὴ ἀθεράπευτος, ἡ ὁποία ἐμάστιζε τὰς ἐν Εὐρώπῃ Ἑλληνικὰς καὶ ἑξελληνισμένας χώρας κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἦτο ἡ ἀθρόα καὶ ἰδίως ἡ τοῦ ἄρρενος πληθυσμοῦ ἀποδημία εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ Αἴγυπτον. Διότι ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου ἰδρυσις τόσων πόλεων ὡς καὶ ἡ, ὑπὸ τῶν διαδόχων του Πτολεμαίων, Σελευκιδῶν, Ἀτταλιδῶν καὶ ἄλλων ἡγεμόνων, θεμελίωσις νέων τοιούτων, ἀνὰ τὰς ἀχανεῖς χώρας ἀπὸ Αἰγύπτου μέχρι τῶν Ἰνδιῶν, ἀπήτουν ὄλον ἐν καὶ περισσοτέρους ἀποίκους ἐκ τῆς Εὐρώπης. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι αἱ τοιαῦται πολυπληθεῖς ἀποικίαι εἶχον συντελέσει κατὰ πολὺν εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τὸν ἑξελληνισμὸν τῶν Ἀσιατικῶν ἐθνῶν καὶ τῆς Αἰγύπτου, ἀλλὰ αἱ κυρίως ἐστίαί του

Ἑλληνισμοῦ ὁσημέραι ἀπεγυμνοῦντο ἀπὸ τὸν ἄρρενα αὐτῶν πληθυσμόν. Τὰ ἀποτελέσματα δὲ τῆς τοιαύτης καὶ τοσαύτης ἀποδημίας ἀπέβησαν σὺν τῷ χρόνῳ θλιβερώτατα διὰ τὸν ἐν γένει Ἑλληνισμόν.

ε') Καθ' ὃν χρόνον κατήρχοντο οἱ Γαλάται εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην, ἐν Μ. Ἀσίᾳ ὑπῆρχον ἰσχυραί, πλούσιαι καὶ πολυάνθρωποι ἡγεμονίαι, ὡς τῆς Βιθυνίας καὶ τῆς Περγάμου, αἱ ὁποῖαι, ἐὰν ἔδιδον χεῖρα βοηθείας εἰς τὰς προσβληθείσας χώρας, δὲν θὰ ὑφίστατο ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος τὴν φρικτὴν καταστροφὴν. Ἀλλὰ, δυστυχῶς, εἶχε λείψει καὶ τότε ἡ ἀλληλεγγύη μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ἡγεμόνων. Καὶ ὁ καθεὶς προσεπάθει νὰ ὠφελῆθῃ ἐκ τῆς καταστροφῆς τοῦ ὁμοεινοῦς του. Ἦτο πολὺ εὐκόλον, οἱ μὲν Βιθυνοὶ νὰ διαπλεύσουν τὸν Βόσπορον, οἱ δὲ Περγαμηνοὶ τὸν Ἑλλήσποντον, νὰ διαπεραιωθοῦν εἰς τὴν Θράκην καὶ νὰ βοηθήσουν ταύτην καὶ τὴν Μακεδονίαν. Ἀλλ' ἠδιαφόρησαν δι' αὐτὸ καὶ αὐτοὶ μὲ τὴν σειρὰν τῶν ἐδοκίμασαν βραδύτερον τὰς δεινὰς λεηλασίας τῶν Γαλατῶν, ποὺ δὲν παρέλειψαν νὰ εἰσβάλουν καὶ εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν (βλ. καὶ σ. 192).

ΚΕΦ. 101.— ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΝ Μ. ΑΣΙΑ ΝΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΡΑΤΩΝ.

Ἐὰν ἀφήσωμεν τοὺς Γαλάτας εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Θράκης, καὶ ἂς ἔλθωμεν εἰς τὰ ἐν Μ. Ἀσίᾳ γεγονότα, μὲ τὰ ὁποῖα συνδέεται ἡ κυριαρχία αὕτη.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λυσιμάχου καὶ ἔπειτα τοῦ Σελεύκου τοῦ Νικατωροῦ ἐν Λυσιμαχείᾳ, ἡ μὲν κυριαρχία τῆς Μ. Ἀσίας διεξειδικήθη ὑπὸ τοῦ διαδόχου του Ἀντιόχου τοῦ Σελευκίδου, βασιλέως ἀπασῶν τῶν ἐν Ἀσίᾳ χωρῶν τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ κράτους. Ἀλλ' οἱ διάδοχοι τοῦ Σελεύκου Σελευκίδαὶ ὀνομαζόμενοι ἐν τῇ Ἱστορίᾳ, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ συγκρατήσουν ἐξ ὀλοκλήρου τὸ μέγα ἐκεῖνο κράτος, τὸ ὁποῖον ἐξηπλοῦτο ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου καὶ Μεσογείου θαλάσσης μέχρι τοῦ Ὑφάσιος καὶ ἀπὸ τοῦ Σουῆς μέχρι Ἰαξάρτου ποταμοῦ. Τοῦτο διότι, οἱ διάφοροι διοικηταὶ τῶν χωρῶν τούτων, εἶχον ἐξασκήσει, διὰ λογαριασμόν τῶν φυσικῶν, τοὺς βαρβάρους μὲν, ἀλλ' ἐξελληνιζομένους ἐκείνους Ἀσιατικοὺς λαοὺς, εἰς τὸ νὰ μάχωνται κατὰ τὸν Ἑλληνικὸν τρόπον, ὥστε σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἀποβοῦν οὗτοι στρατιωτικῶς ἐνάμιλλοι τῶν Ἑλλήνων κυρίων των. Πολλοὶ δὲ στρατηγοί, ἐκ τῶν ἄλλοτε τούτων βαρβάρων, ἐξετόπιζον βαθμηδὸν τοὺς Ἑλληνας σατραπᾶς καὶ ἐκυβέρων αὐτοί. Ὅσακις δὲ οἱ Σελευκίδαὶ ἦσαν περιπεπλεγμένοι εἰς διαφόρους πολέμους, ἔνιοι ἐκ τῶν ἡγεμόνων αὐτῶν, πότε ὁ εἰς πότε ὁ ἄλλος, εἰς κατάλληλον εὐκαιρίαν, ἐκήρυσσον τὴν ἀνεξαρτησίαν των ἀπὸ τὸ κράτος τῶν Σελευκιδῶν καὶ ἐσχημάτιζον κράτη ἀνεξάρτητα Ἑλληνιστικὰ μὲν, ἀλλ' ὑπὸ ἐγγχωρίου βασιλεῖς. Ἔτσι, μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, εἰς τὰς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Εὐφράτου χώρας, εἶχον σχηματισθῆ τὰ Ἑλληνιστικὰ κράτη τῆς

Ἀρμενίας, τῆς Ἀτροπατηνῆς Μηδίας (Ἀτζαρχαίτζάν), τῆς Παρθυαίας, τῆς Βακτριανῆς καὶ ἄλλα. Ἔνεκα δὲ τῶν ἀδιαλείπτων πολέμων τῶν Σελευκιδῶν βασιλέων πρὸς τοὺς κατὰ καιροὺς Πτολεμαίους τῆς Αἰγύπτου, οἱ ὅποιοι διεξεδίκουν τὴν Κύπρον, τὴν Φοινίκην καὶ τὴν νότιον Συρίαν, διὰ τὰ θαλασσοκρατήσουν εἰς τὴν ἀνατολικὴν Μεσόγειον, εἶχον περιέλθει ἀμφοτέρωθεν εἰς ἀδυναμίαν, ὥστε δὲν ἔσχον τὸν καιρὸν νὰ ἐπιβάλουν τὸν τέλειον ἐξελληνισμὸν εἰς τοὺς λαοὺς τῶν χωρῶν των. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι, ἡ Ἀλεξάνδρεια τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀντιόχου ἰδρυθεῖσα Ἀντιόχεια τῆς Συρίας, ὑπῆρξαν σπουδαιότατα κέντρα Ἑλληνικῆς παιδείας καὶ μορφώσεως, ἀλλ' οἱ ἰθαγενεῖς τῶν χωρῶν τούτων διεφύλαξαν καὶ τὴν μητρικὴν των γλῶσσαν, ὅπως ἀντιθέτως πρὸς ὅτι εἶχε συμβῆ μὲ τοὺς λαοὺς τῆς Μ. Ἀσίας, οἵτινες εἶχον ἀποβάλλει ἐντελῶς τὰ τυπικὰ αὐτῶν ἰδιώματα. Οἱ κάτοικοι ταύτης Κίλικες, Λύκιοι, Κᾶρες, Λυδοί, Φρύγες, Μυσοί, Καππαδόκες, Βιθυνοί, Παφλαγόνες καὶ Πόντιοι, εἴτε ὑπὸ Ἑλλήνας ἡγεμόνας, εἴτε ὑπὸ ἔγχωριους τοιούτους εὐρεθέντες, εἶχον ἐξελληνισθῆ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε τοῦ λοιποῦ, εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις των, οὐδόπως νὰ διαφέρουν ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἑλλήνας, τοῦτ' αὐτὸ ὅπως ἐν προκειμένῳ εἶχε συμβῆ καὶ μὲ τοὺς Θράκας. Αἷτια δὲ τῆς τοιαύτης ἐξελίξεως τῶν πραγμάτων ὑπῆρξαν τὰ ἑξῆς:

α') Τὰ γλωσσικὰ ἰδιώματα τῶν ἐθνῶν τούτων ἦσαν συγγενῆ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὡς καταγόμενα ἐκ τῆς παναρχαίας Πελασγικῆς. Τοῦτο διαφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἐπὶ Τρωικοῦ πολέμου ἡ γλῶσσα τῶν Μικρασιατικῶν ἐθνῶν ἦτο ἡ ἴδια μὲ τὴν τῶν Ἀχαιῶν καὶ τῶν Θρακῶν.

β') Τὰ Μικρασιατικὰ ἔθνη ἤρχισαν ἐξοικειούμενα πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν διὰ τῶν πολλῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν, πὸν εἶχον ἰδρυθῆ ἐνωρίτερον εἰς τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας. Καὶ οἱ μὲν Ἑλληνες ἀποικοὶ εἰσεχώρουσαν χάριν ἐμπορίου εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς χώρας καὶ συνῆπτον σχέσεις μὲ τοὺς αὐτόχθονας, οὗτοι πάλιν ἔστελλον τὰ τέκνα των, οἱ εὐποροὶ ἔννοεῖται, εἰς τὰ παράλια καὶ εἰς τὰς πλησίον νήσους πρὸς ἐκπαίδευσιν καὶ μόρφωσιν.

γ') Ἡ θρησκεία τῶν Μικρασιατικῶν λαῶν ἦτο ἡ ἴδια μὲ τὴν Ἑλληνικὴν, ἐλάτρευον τοὺς ἰδίους θεοὺς, καὶ ἡ μυθολογία ἦτο ἡ αὐτὴ μὲ τὴν Ἑλληνικὴν.

δ') Ἡ ἰδρυσις πολλῶν νέων Ἑλληνικῶν πόλεων, μετὰ τὴν κατάκτησιν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου.

ε') Ἡ ἰδρυσις τῆς βιβλιοθήκης τῆς Περγᾶμου ὑπὸ τῶν Ἀτταλιδῶν βασιλέων, ἡ ὁποία ἐπροκίσθη μὲ ἀπειρίαν Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων, χάρις εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ Περγαμηνοῦ χάρτου.

στ') Ἡ συχνοτάτη ἐπικοινωνία, μεταξὺ τοῦ ἐν Εὐρώπῃ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ οἰκούντων.

ζ') Ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος, ὡς ἐμπορικὸς καὶ ναυτικὸς, εἶχε περιβάλλει

δι' ἀποικιῶν Ἑλληνικῶν τὰς τρεῖς πλευρὰς τῆς Μ. Ἀσίας, τὰς βορροχόμενας ἀπὸ τὴν Μεσόγειον, τὸ Αἰγαῖον, τὴν Προποντίδα καὶ τὴν Μαύρην θάλασσαν, πολὺ πρὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν δόκημῃ χρόνων.

Κατόπιν ὄλων αὐτῶν, ἦτο πολὺ φυσικόν, ὅτε μετὰ τὴν κατάκτησιν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, εἰσέβαλεν ἀθρόως ὁ Ἑλληνισμός, νὰ εὗρη τὰ ἔδαφος λίαν πρόσφορον διὰ τὸν ἑλλητισμόν. Διὰ τοῦτο, ἐντὸς ὀλίγων σχετικῶς ἐτῶν, ἐσαρώθησαν ὅλα τὰ γλωσσικὰ ἰδιώματα τῆς Μ. Ἀσίας, οἱ δὲ λαοὶ τῆς ἀπέκτησαν πλήρη Ἑλληνικὴν συνείδησιν.

Ἄλλ' εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σελεύκου, ἔγιναν καὶ πολιτικαὶ μεταβολαὶ σπουδαῖαι. Ὁ Φιλέταιρος, ὁ ἡγεμὸν τῆς Περγάμου, ὁ νικῆσας τὸν Λυσίμαχον ἐν Κόρω, ὅπου καὶ ἐφρονεύθη ὁ Λυσίμαχος, ἔμεινεν ἀνεξάρτητος, μὴ ὑπακούσας εἰς τὸν διαδεχθέντα τὸν τελευταῖον αὐτὸν Πτολεμαῖον τὸν Κεραυνόν. Ἀφοῦ δὲ ἀπέθανεν ὁ Σέλευκος ὁ Νικάτωρ καὶ διεξεδίκησε τὴν κυριαρχίαν ἐπὶ τῶν χωρῶν τοῦ Λυσιμάχου ἐν Μ. Ἀσίᾳ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ διάδοχός του Ἀντίοχος ὁ Α', οἱ ἡγεμόνες τῆς Περγάμου καὶ Βιθυνίας Εὐμένης (263—238 π.Χ.), υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Φιλεταίρου, καὶ Νικομήδης ὁ Α' (278—250 π.Χ.) δὲν ὑπήκουσαν πάλιν. Καὶ ἐκήρυξε μὲν κατ' αὐτῶν πόλεμον ὁ Ἀντίοχος τῆς Συρίας, ἀλλ' ἠττήθη καὶ τότε τὸ Περγαμηνὸν κράτος ὄχι μόνον ἔμεινεν ἀνεξάρτητον, ἀλλὰ προσήρτησε καὶ ὅλον τὸ δυτικὸν τμήμα τῆς Μ. Ἀσίας, ἀπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου μέχρι τῆς Καρίας. Ἐπίσης καὶ τὸ Κράτος τῆς Βιθυνίας παρέμεινεν ἀνεξάρτητον. Ὁλίγον δὲ βραδύτερον, ὁ διαδεχθεὶς τὸν Εὐμένην εἰς τὴν Πέργαμον Ἄτταλος ὁ Α' (238—179 π.Χ.), ὡς καὶ ὁ Νικομήδης ἀνεκήρυξαν ἑαυτοὺς βασιλεῖς. Τὸ ἴδιον, μετὰ τινα ἔτη, ἔγινεν ἐν Καππαδοκίᾳ καὶ Πόντῳ. Καὶ τοιοῦτοτρόπως ἡ Μ. Ἀσία διηρέθη εἰς τέσσαρα Ἑλληνικὰ κράτη, ἀνεξάρτητα, τῆς Περγάμου, τῆς Βιθυνίας, τῆς Καππαδοκίας καὶ τοῦ Πόντου, τὰ ὁποῖα καὶ διειρηθήσαν μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Ρωμαίων κατακτῆσεως.

Σημ.— Ἄλλὰ τὰ καθέκαστα τούτων ἀνήκουν εἰς τὴν καθόλου Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν. Ἡμεῖς τὰ ἀναφέρομεν ἐδῶ παροδικῶς καὶ ἐν συντομίᾳ, καθότι σχετίζονται μὲ τὴν κατοχὴν τῆς Θράκης ὑπὸ τῶν Γαλατῶν, ὡς θὰ ἴδωμεν.

ΚΕΦ. 102.— ΕΚΔΙΩΞΙΣ ΤΩΝ ΓΑΛΑΤΩΝ ΕΚ ΤΗΣ ΘΡΑΚΙΚΗΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ ΥΠΟ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ ΤΟΥ ΓΟΝΑΤΑ (277—239 π.Χ.).

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ στρατηγοῦ Σωσθένους ἐν Μακεδονίᾳ, τὸ 278 π.Χ., βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας ἐγένετο ὁ Ἀντίγονος ὁ Γονατᾶς, υἱὸς Δημοκρίτου τοῦ Πολιορκητοῦ καὶ τῆς Φίλας, θυγατρὸς τοῦ Ἀντιπάτρου καὶ ἀδελφῆς τοῦ Κασσάνδρου. Ἀπεκλήθη Γονατᾶς, διότι εἶχε γεννηθῆ εἰς τοὺς Γόνους τῆς Θεσσαλίας. Ἐβασίλευσεν ἐν Μακεδονίᾳ ἀπὸ τοῦ 277—239 π.Χ.

Οὗτος ὑπῆρξεν εἰς ἡγεμῶν μὲ πολλὰ προσόντα. Ὅτε κατέλαβε τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας, ἡ χώρα του εὐρίσκετο εἰς οἰκτρὰν κατάστασιν, συνεπεία τῆς καταστροφῆς, πού εἶχεν ὑποστῆ ἐκ τῶν ἐπανειλημμένων ἐπιδρομῶν τῶν Γαλατῶν. Ὁ πληθυσμὸς εἶχεν ἀραιωθῆ ἀπὸ τὰς σφαγὰς τῶν βαρβάρων καὶ ἐκ τῆς ἀποδημίας εἰς τὰς Ἀσιατικὰς χώρας καὶ τὴν Αἴγυπτον. Καὶ ἐπεδόθη μὲν μετὰ συνέσεως καὶ ὑπομονῆς εἰς τὴν διοργάνωσιν τῆς κατεστραμμένης χώρας του, ἀλλὰ, καθ' ὅλα τὰ ἔτη τῆς βασιλείας του, δὲν εἶχε μείνει ἡσυχος, διὰ τὰ ἐδραιώσῃ τὴν κυριαρχίαν του, λόγῳ τῶν συχνῶν ἐπαναστάσεων καὶ ἀντιδράσεων, τὰς ὁποίας συνήνητησεν ἐκ μέρους τῶν νοτιωτέρων Ἑλληνικῶν πολιτειῶν, Θηβαίων, Ἀθηναίων, Σπαρτιατῶν, Αἰτωλῶν, Ἀχαιῶν κλπ. Προσέτι καὶ ἐν Μακεδονίᾳ εἶχεν ἀνταπαιτητὰς τοῦ θρόνου, τὸν Ἀντίπατρον, ἀνεψιὸν τοῦ Κασσάνδρου, καὶ τὸν Πτολεμαῖον, υἱὸν τοῦ Λυσιμάχου. Μολονότι δὲ ἐφαίνετο γενναϊόφρων ὁ Γονατᾶς πρὸς ὄλους τοὺς ἐχθρούς του, οὗτοι δὲν ἔπαυον ἀπὸ τοῦ νὰ ὑποσκάπτουν τὸν θρόνον του. Δι' ἐπιτηδείας δὲ πολιτικῆς κατώρθωσε νὰ συνάψῃ σχέσεις φιλίας καὶ νὰ ἀναγνωρισθῆ ἡ βασιλεία του ὑπὸ τοῦ Ἀντιόχου βασιλέως τῆς Συρίας, τοῦ ὁποίου τὴν θυγατέρα Φίλαν ἔλαβεν ὡς σύζυγον. Λιὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ δὲ τὴν Μακεδονίαν ἀπὸ νέαν ἐπιδρομὴν τῶν Γαλατῶν, ἔθεσε κατὰ νοῦν νὰ ἐκδιώξῃ αὐτοὺς καὶ ἀπὸ τὴν Θράκην. Καὶ ἐπειδὴ οἱ Γαλάται, πού εἶχον καταλάβει τὴν ὄχυρὰν Λυσιμάχειαν καὶ τοὺς Αἰγὸς ποταμούς, ἐλήστευον τὰ πλοῖα, τὰ διερχόμενα τὸν Ἑλλήσποντον καὶ παρημπόδιζον τὸ ἐμπόριον (ὡς ἀναφέρει ὁ Δρόυζεν), ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ, ἀφοῦ ὅμως εἶχον παραμείνει ἐκεῖ ἐπὶ ὀλόκληρον δεκαετίαν. Κατὰ τὸ ἔτος 276 π.Χ., ἐνῶ οὗτοι ἀμέριμοι ἔβροσκον τοὺς ἵππους καὶ τὰ ἄλλα ζῶα των ἐπὶ τῆς Χερσονήσου, ὁ Γονατᾶς μὲ στράτευμα Μακεδονικόν, μεταφερθὲν διὰ θαλάσσης, ἀπεβιβάσθη εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Χερσονήσου καὶ ἐπῆλθε κατ' αὐτῶν ἐξαπίνης. Κατέλαβε τὴν Λυσιμάχειαν καὶ ἐπέφερε δεινὴν σφαγὴν τῶν Γαλατῶν τῆς Χερσονήσου. Ἡ τοιαύτη συμφορὰ κατεπτόησε τοσοῦτον καὶ τοὺς λοιποὺς Γαλάτας τῆς ὑπαίθρου Θράκης, ὥστε δὲν ἐτόλμησαν πλέον νὰ εἰσβάλουν εἰς τὴν Χερσονήσον, ἵνα μὴ ἐμπέσουν ἐκεῖ εἰς νέαν παγίδα. Ὅσοι δὲ ἐκ τῶν ἐν Χερσονήσῳ διέφυγον ἔξω τοῦ τείχους τοῦ Μιλιιάδου, ἐνωθέντες μετ' ἄλλων ὁμοφύλων των ἐκ τῶν ἄνω τῆς Χερσονήσου λεηλατούντων, ἐπορεύθησαν πρὸς τὸ Βυζάντιον.

ΚΕΦ. 103.— ΔΙΑΠΕΡΑΙΩΣΙΣ ΓΑΛΑΤΩΝ ΕΙΣ Μ. ΑΣΙΑΝ.

Καὶ ὁ μὲν Γύλλιος⁽¹⁾, Γάλλος ἱστορικὸς τοῦ 16ου αἰῶνος, ὅστις εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὴν Κων]πολιν καὶ ἔγραψε περὶ Γαλατῶν ἐν Θράκῃ, λέγει, ὅτι

1. Πέτρος Γύλλιος, φυσιοδίφης καὶ περιηγητῆς (1490 — 1555), ἔγραψε 4 βιβλία «Περὶ Κων]πόλεως» καὶ 3 «Περὶ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου».

οἱ περὶ τὴν Κων]πολιν ἐγκατασταθέντες Γαλᾶται, εἶχον προέλθει κατ' εὐ-
 θεϊαν ἀπὸ τὴν νότιον Ἑλλάδα, μετὰ τὴν καταστροφὴν των περὶ τοὺς Δελ-
 φούς «*Διαφυγόντες τὸν περὶ Δελφούς κίνδυνον καὶ παραγενόμενοι
 τὸ Βυζάντιον, εἰς μὲν Ἀσίαν οὐκ ἐπεραιώθησαν, ἀλλὰ αὐτοῦ κατέ-
 μειναν διὰ τὸ φιλοχωρῆσαι τῆς περὶ Βυζάντιον τόποις*». Ἄλλ' ὁ Δρόυ-
 ζεν, Ἑλβετός ἱστορικός, ποὺ ἔγραψε τὴν ἱστορίαν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου
 καὶ τῶν ἐπιγόνων του (διαδόχων), ἀναφέρει ὅτι μοῖρα τις, περὶ τὰς 10.000,
 εἶχε χωρισθῆ καὶ διὰ Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας ἐγκατεστάθη ἐπὶ 10 ἔτη
 εἰς τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον καὶ ἐπὶ 10 ἔτη ἐλήϊζετο (ἐλήστευε) τὸν Ἑλλή-
 σποντον. Ἐκεῖθεν δέ, ἐκδιωχθέντες ὑπὸ Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ, ἐπορεύθη-
 σαν καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τοὺς περὶ τὸ Βυζάντιον τόπους. Ἄλλ' ὁ ἴδιος
 ὁ Γονατᾶς, μετὰ ταῦτα, ἔλαβεν ὡς μισθοφόρους ἄλλους Γαλάτας, μὲ τοὺς
 ὁποίους, ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν Βιδόριον, κατενίκησε τοὺς ἀνταπαιτητὰς τοῦ θρό-
 νου του, Ἀντίπατρον, ἀνεψιὸν τοῦ Κασσάνδρου καὶ Πτολεμαῖον, υἱὸν τοῦ
 Λυσιμάχου. Οἱ Γαλᾶται δὲ ἐθεώρουν τὸν Γονατᾶν ὡς τὸν φροβερώτερον ὄλων
 τῶν συγχρόνων των βασιλέων, διὰ τὴν καταστροφὴν, ποὺ εἶχεν ἐπιφέρει εἰς
 τοὺς ὁμοφύλους των ἐν Λυσιμαχείᾳ. Ἐκ τῶν Γαλατῶν δὲ τούτων, τῶν περίεξ
 τοῦ Βυζαντίου, ἔμειναν αἱ ὀνομασίαι Γαλατᾶς (κατ' ἄλλους ἐκ τοῦ «*galetas*»,
 ὑπὸ τῶν Φράγκων, ποὺ σημαίνει ὑπερῶον) καὶ Γαλαταριά (χωρίον ἔξωθεν τοῦ
 Βυζαντίου). Τοὺς Γαλάτας τούτους, τοὺς περὶ τὸ Βυζάντιον, ἐκάλεσεν ὡς μι-
 σθοφόρους ὁ ἡγεμὼν τῆς Βιθυνίας Νικομήδης ὁ Α', ποὺ ἐπολέμει κατὰ τοῦ
 ἀδελφοῦ του Ζιβαίου, διὰ τὴν ἔξουσίαν καὶ τοὺς ἐγκατέστησεν εἰς τὴν λεκά-
 νην τοῦ Σαγγαρίου ποταμοῦ καὶ παρεχώρησεν εἰς αὐτοὺς γαίαις πρὸς καλλιέρ-
 γειαν. Ἄλλ' οὗτοι, ἐνόσω μὲν ἐπολέμουν καὶ ἐμισθοδοτοῦντο δὲν ἔβλαπτον,
 ὅτε ὅμως ἔπαυσεν ἡ μισθοδοσία καὶ ἔπρεπε νὰ καλλιεργήσουν τὰς γαίαις
 διὰ νὰ συντηρηθοῦν, τότε ἐφάνη ἡ ἀνικανότης των πρὸς εἰρηνικὴν διαβίω-
 σιν. Διότι, οὗτοι ἦσαν συνηθισμένοι νὰ πολεμοῦν καὶ νὰ ληστεύουν καὶ ὄχι
 νὰ καλλιεργοῦν τὴν γῆν.

Τότε ἐγκατέλειψαν τὴν χώραν του Νικομήδους καὶ εἰσέβαλον εἰς τὴν
 χώραν τῆς Περγαμηνῆς ἡγεμονίας, ὅπου ὁ διάδοχος τοῦ Φιλεταίρου Εὐμέ-
 νης δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀποκρούσῃ αὐτούς. Καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐληλάτουν
 τὴν δυτικὴν Μ. Ἀσίαν ἀπὸ Τρωάδος μέχρι τῆς Καρίας, ὅπουθεν ἐξεδίωξεν
 αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς τῆς Συρίας Ἀντίοχος (267 π.Χ.). Ἐκεῖθεν ὅμως, ἐστρά-
 φησαν πρὸς ἀνατολὰς καὶ ἐληλάτουν τὴν Μεγάλην Φρυγίαν. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ
 τῆς Θράκης, ὅπου ἦσαν κύριοι οἱ Γαλᾶται τοῦ βασιλείου τοῦ Τήλεως, διε-
 πέρουν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ ἠνοῦντο μὲ αὐτούς, ἐκινδύνευεν ἅπασα ἡ
 χώρα τῆς Μ. Ἀσίας. Τότε, ὁ διαδεχθεὶς τὸν Εὐμένην εἰς τὴν Πέργαμον
 Ἄτταλος ὁ Α', συνεμάχησε μὲ τὸν Νικομήδην τῆς Βιθυνίας καὶ μὲ τοὺς
 ἡγεμόνας τῆς Καππαδοκίας καὶ τοῦ Πόντου καὶ τοὺς προσέβαλον πανταχό-
 θεν. Κατόπιν τούτου, ἠναγκάσθησαν οὗτοι νὰ περιορισθῶσιν εἰς τὰ βόρεια

τῆς Μεγάλης Φρυγίας καὶ νὰ κατοικήσουν μονίμως τὴν ὑπ' αὐτῶν ὀνομασθεῖσαν Γαλατίαν, μὲ πρωτεύουσάν των τὴν ὑπ' αὐτῶν κτισθεῖσαν Ἄγκυραν. Τὸ δὲ ὄνομα Ἄγκυρα ἐδόθη, κατὰ τὸν Δρούζην, ὅταν οἱ Γαλάται κατὰ μίαν ἐπιδρομὴν των πρὸς τὸν Πόντον ἔφθασαν εἰς τὰ παράλια τῆς Μαύρης θαλάσσης, ὅπου ἔξωθεν τῆς Σινώπης εὔρον πολλὰ πλοῖα τραβηγμένα εἰς τὴν ξηρὰν (!) καὶ ἐπῆραν τὰς ἀγκύρας καὶ τὰς ἔφεραν εἰς τὴν χώραν των, ὅπου μὲ αὐτὰς ἔστησαν τρόπαιον καὶ ἐπειδὴ εἰς ἐκεῖνο τὸ σημεῖον ἐκτίσθη ἡ πόλις των, ὀνομάσθη αὕτη Ἄγκυρα. Κατ' ἄλλους ὅμως ἡ Ἄγκυρα προὔπηρχε, καὶ ὅτι ἄλλη εἶνε ἡ προσέλευσις τῆς λέξεως. Ἀφοῦ ἀπαξ ἐγκατεστάθησαν ὀριστικῶς οἱ Γαλάται ἐκεῖ, ἀπετέλεσαν καὶ ἰδικὴν των κυβέρνησιν ἀριστοκρατικὴν καὶ στρατιωτικὴν. Σὺν τῷ χρόνῳ δέ, ἐπειδὴ ἀνεμίγησαν μὲ τοὺς αὐτόχθονας ἑλληνισμένους κατοίκους, παρήχθη νέον γένος, οἱ Γαλλογραῖκοι λεγόμενοι. Καὶ ἡ Γαλατία ὀνομάσθη καὶ Γαλλογραϊκία. Ἔτσι, βαθμηδὸν ἑλληνίσθησαν, μετὰ δὲ τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἑξεχριστιανίσθησαν οἱ ἀπόγονοὶ των. Καὶ αὐτοὶ εἶνε οἱ Γαλάται ἐκεῖνοι, πρὸς τοὺς ὁποίους ἐστάλη ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἡ πρὸς Γαλάτας.

Οἱ δὲ Γαλάται τοῦ ἐν Θράκῃ βασιλείου τῆς Τήλεως, φαίνεται ὅτι εἶχον ἀδυνατήσει, διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν εἶχε παύσει ἡ προσέλευσις νέων σιτιφῶν ὀμοφύλων των ἐκ βορρᾶ, ἀφ' ἐτέρου δὲ οἱ ὑπάρχοντες προσήρχοντο ὡς μισθοφόροι εἰς τοὺς Ἕλληνας βασιλεῖς· ἐφ' ὅσον καὶ ὁ Πύρρος βασιλεὺς τῶν Ἑπειρωτῶν εἶχε Γαλάτας μισθοφόρους, καὶ ὁ Γονατᾶς τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Συρίας ὁ Ἀντίοχος καὶ τῆς Μ. Ἀσίας οἱ ἡγεμόνες. Ἔτσι, αἱ δυνάμεις των ἐν Θράκῃ παρήκμασαν. Ἐπὶ βασιλείᾳ δὲ Κανάρου, οἱ κάτοικοι τῆς Θράκης ἐπανεστάτησαν καὶ κατέλυσαν τὴν Γαλατικὴν κυριαρχίαν, ἀποκτήσαντες τὴν ἐλευθερίαν των, ὑπὸ διαφόρους ἡγεμόνας, τὸ 213 π.Χ., ἐπὶ βασιλείᾳ Φιλίππου τοῦ Ε' ἐν Μακεδονίᾳ.

ΚΕΦ. 104.— ΑΛΛΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΔΡΟΜΗΣ ΤΩΝ ΓΑΛΑΤΩΝ (*).

Ἡ ἐπιδρομὴ τῶν Γαλατικῶν σιτιφῶν εἶχεν ἀρχίσει ἀπὸ τοῦ 280 καὶ διήρκεσε μέχρι τοῦ 213 π.Χ. Διήρκεσε, δηλαδὴ ἐπὶ 67 ἔτη, κατὰ τὰ ὁποῖα ἐκινδύνευεν ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος καὶ εἰς τὰς Ἑλληνικὰς χώρας καὶ εἰς τὰς Ἑλληνιστικάς, τῆς τε Θράκης καὶ τῆς Μ. Ἀσίας. Ὑπῆρξεν ἡ ἐπιδρομὴ αὕτη τὸ προανάκρουσμα τῶν μετὰ τὸν αἰῶνα ἀρξαμένων ἐπιδρομῶν τῶν ἀπὸ βορρᾶ βαρβάρων εἰς τὰς Ἑλληνικὰς χώρας. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι ἡ

1. Ὁ Ἀπολλώνιος, ὁ συγγραφεὺς τῶν «Καρικῶν», λέγει ὅτι ἐκυρίευσαν τὰς ἀγκύρας τῶν πλοίων, τῶν ἀπὸ θαλάσσης ἐπελθόντων κατ' αὐτῶν στρατευμάτων τοῦ Πτολεμαίου.

2. Βλ. καὶ Κεφ. 100, σ. 185.

ἐπελθοῦσα Ρωμαϊκὴ κατὰκτησις εἶχε σταματήσει τὴν κίνησιν τῶν ἀπὸ βορρᾶ βαρβάρων ἐπὶ 500 περίπου ἔτη, ἀλλ' εὐθύς μὲ τὴν ἀρξαμένην παρακμὴν τοῦ Ρωμαϊσμοῦ, ἤρχισε καὶ πάλιν ἡ πρὸς νότον κάθοδος τῶν βαρβάρων λαῶν ὑπὸ διάφορα ὀνόματα, ὡς θὰ ἐξιστορίσωμεν, ὅταν φθάσωμεν ἐκεῖ.

Αἷτια δὲ τοῦ ἐπικινδύνου τούτου παθήματος τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Γαλατῶν, δὲν ἦσαν οὔτε ἡ ὑπερέχουσα ἀνδρεία τῶν ἀγρίων βαρβάρων, οὔτε ὁ ὀπλισμὸς αὐτῶν, οὔτε ἡ πολεμικὴ τῶν τέχνη, ἀλλ' οὔτε καὶ ἡ ἀνανδρία τοῦ τότε Ἑλληνικοῦ καὶ Ἑλληνιστικοῦ κόσμου, διότι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ὁ κόσμος αὐτὸς δὲν ἐστερεῖτο θάρρους καὶ πολεμικῶν ἀρετῶν. Ἐπιπροσθέτως δὲ καὶ ὀπλισμὸν ἀνώτερον εἶχε καὶ σύστημα στρατηγικῆς τέχνης διέθετε τέλειον. Ἀλλά, ἡ αἰτία ἦτο ἡ διαίρεσις τοῦ κόσμου ἐκείνου, ἡ αἰωνία φαγέδαινα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἀφοῦ ἐνίκησαν καὶ ἐθανάτωσαν Πτολεμαῖον τὸν Κεραυνὸν οἱ Γαλᾶται, τὸ ἐπόμενον ἔτος ἠττήθησαν καὶ ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ τοῦ Σωσθένους, ὁ ὁποῖος μὲ πολὺ ὀλιγωτέρας δυνάμεις εἶχεν ἐπέλθει κατ' αὐτῶν.

Ἡ δὲ ἑτέρα πολυπληθὴς στρατιὰ τοῦ Βρέννου, ἐκ 200.000 μαχητῶν, ἠττήθη καὶ κατεστράφη ὑπὸ τῶν συνενωθέντων Φωκῶν, Λοκρῶν καὶ Αἰτωλῶν. Ἦρκεσε δηλαδὴ μία σύμπραξις ὀλίγων Ἑλλήνων διὰ νὰ σώσουν τότε τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ ὀλοσχερῆ καταστροφῆν. Ἄρα οἱ Ἕλληνες, ὁσάκις ὀμονοοῦν καὶ συνέπραττον, ἦσαν ἀκατανίκητοι. Καὶ οἱ ἐν Θράκῃ ἄρχοντες κατὰ τόπους, ἐὰν συνέπραττον, θὰ ἀπέφευγον τὴν ὑποδούλωσιν τῆς χώρας τῶν εἰς τοὺς βαρβάρους τούτους. Τὸ ἴδιον καὶ ἐν Μ. Ἀσίᾳ. Ἦρκεσε μία σύμπραξις τῶν Ἑλλήνων ἡγεμόνων διὰ νὰ τοὺς ἀναγκάσῃ νὰ περιορισθοῦν εἰς ὄρισμένον τμήμα καὶ νὰ ἐξημερωθοῦν.

Ἐπομένως τὸ ἀξιῶμα: «Οἱ Ἕλληνες, ἐὰν ὀμονοοῦν, θὰ ἦσαν ἀήττητοι», ἀληθεύει πάντοτε καὶ καθ' ὅλας τὰς περιόδους τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας. Ἔτερον συμπέρασμα εἶνε ὅτι ὁ Ἑλληνισμὸς οὐδέποτε ἔπρεπε νὰ ὑποχωρήσῃ πρὸς νότον τοῦ Δουνάβεως ἢ τοῦ Αἴμου καὶ τοῦ Σκάρδου, ὡς τοῦτο θὰ ἐννοηθῆ πληρέστερον, ὅταν φθάσωμεν εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους. Διότι ἡ σημερινὴ κακοδαιμονία τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἶνε ἀποτέλεσμα, κατὰ μέγα μέρος, τοῦ γεγονότος, ὅτι ἔχομεν ἀφήσει τὰ εὐφορώτερα μέρη τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας εἰς τὰ Σλαβικὰ ἔθνη, ἂν καὶ ὑπῆρξαν εὐνοϊκαὶ περιστάσεις εἰς ἡμᾶς, κατὰ τὴν μακροαίωνα ζωὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου, νὰ τοὺς περιορίσωμεν ἐκεῖθεν τοῦ Αἴμου καὶ τοῦ Σκάρδου, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐπράξαμεν δι' ἀνθρωπιστικούς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λόγους (1). Τὸν τότε ὁμως

1. Ὑπῆρξαν καὶ ἄλλοι λόγοι, ὡς π.χ. ἡ προέχουσα θεοκρατικὴ ὑπόστασις τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, ὅπου αἱ περὶ Ἑλληνισμοῦ (ἐθνισμοῦ) ἰδέαι ἦσαν μᾶλλον συγκεχυμένααι.

ἐπιδειχθέντα ἀνθρωπισμόν, τὸν πληρώνομεν πολὺ ἀκριβὰ ἡμεῖς οἱ ἀπόγονοι σήμερον.

ΚΕΦ. 105.— Η ΘΡΑΚΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΛΥΣΙΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ ΤΩΝ ΓΑΛΑΤΩΝ.

*Απὸ τοῦ 273—213 π.Χ., ἐπὶ 60 ἔτη δηλαδή, ἡ Θράκη ὑπῆρξεν ἔρμαιον εἰς χεῖρας τῶν Γαλατῶν τοῦ βασιλείου τῆς Τήλεως. Ἄλλ' ὁ ἡμίγχιος οὗτος λαός, ἀφοῦ κατεβασάνισεν αὐτὴν καθ' ὅλον τὸ διάστημα αὐτό, ἐξησθένησε, διεφθάρη καὶ ἐπὶ τέλους ὑπέκυψεν εἰς τοὺς ἐπαναστατήσαντας Θραῶκας. Ὑπὸ ποίους ὅμως ἀρχηγούς ὁ Θρακικὸς λαὸς εἶχεν ἐπαναστατήσει κατὰ τῶν τυράννων του καὶ ὁποῖον πολιτικὸν ἢ κοινωνικὸν καθεστῶς ἐπεκράτησεν ἐν Θράκῃ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν της, δὲν εἶνε εὐκρινές. Τὸ βασιλεῖον τῶν Ὀδρουσῶν ἰδρῦθη ἐκ νέου, ἀλλ' ὑπὸ ποῖον βασιλέα εἶνε ἄγνωστον. Ἐπίσης, ἄγνωστοι παραμένουν καὶ ἄλλοι κατὰ τόπους ἀρχόντες, καθὼς καὶ τὸ κατὰ πόσον ὑπήκοον οὗτοι εἰς τὸν βασιλέα τῶν Ὀδρουσῶν, ἢ ἔξων ὅλως ἀνεξάρτητοι ἀπὸ αὐτόν.

Φαίνεται δέ, ὅτι μερικαὶ φυλαὶ Θρακικαὶ ἐπανεῦρον τὰς ἀρπακτικὰς τῶν τάσεις καὶ ἐπεδίδοντο πάλιν εἰς ληστείας καὶ ἀρπαγὰς εἰς βάρος τῶν γειτόνων των. Οὕτως, ἀναφέρεται ὅτι, 5 ἔτη μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν των, οἱ Μαῖδοι Θραῶκες, πὺν κατώκουν εἰς τοὺς βορείους πλοκάμους τοῦ Στρουμόνος, εἰσέβαλον, τὸ 208 π.Χ., εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἐπὶ τοῦ βασιλέως Φιλίππου τοῦ Ε'. Ὁ Φίλιππος ἐπῆλθε κατ' αὐτῶν, τοὺς ἐνίκησεν, ἐκυρίευσεν τὴν πρωτεύουσαν αὐτῶν Ἰαμφορίαν καὶ τὰς πόλεις τῶν Πέτρων (σημερινὸν Πετρίτσι) καὶ τὴν Δασούδαβαν καὶ ὑπήγαγε τούτους ὑπὸ τὴν Μακεδονικὴν κυριαρχίαν. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 197 π.Χ., βλέπομεν τὸν Φίλιππον τὸν Ε' νὰ καταλαμβάνῃ τὰς Θρακικὰς πόλεις Αἴνον καὶ Μαρώνειαν καὶ νὰ ἐγκαθιστᾷ ἐκεῖ Μακεδονικὰς φρουράς. Τοῦτο σημαίνει ὅτι εἶχε περιέλθει εἰς ἐχθροπραξίας πρὸς Θραῶκας ἡγεμόνας. Διότι οἱ Θραῶκες ἡγεμόνες, κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ἐνόμιζον ὅτι συμφέρον των ἦτο νὰ συμπράττωσι μετὰ τῶν Ρωμαίων, πρὸς διαφύλαξιν τῆς ἐξουσίας των ἀπὸ τὰς βλέψεις Φιλίππου τοῦ Ε' τῆς Μακεδονίας. Διὰ τοῦτο οἱ Ρωμαῖοι, νικήσαντες τὸν Φίλιππον, ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ ἐκκενώσῃ τὰς πόλεις τῆς Θράκης, τὸ 196 π.Χ. Ἄλλὰ μετ' ὀλίγον ὁ Σευλευκίδης Ἀντίοχος ὁ Γ', βασιλεὺς τῆς Συρίας, ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ρωμαίων καὶ διεπεραιώθη εἰς τὴν Ἑλλάδα, διερχόμενος δὲ τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἀποβιβασθεὶς εἰς τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον, κατέλαβε καὶ τὰς Θρακικὰς πόλεις, πὺν εἶχεν ἐγκαταλείψει ὁ Φίλιππος τῆς Μακεδονίας. Οἱ Ρωμαῖοι τότε, ἀφοῦ πρῶτον ἐνίκησαν τὸν Ἀντίοχον καὶ ἐξεδίωξαν αὐτὸν ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀσίαν, παρεχώρησαν ἀκολούθως τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον καὶ τὰς πλησίον αὐτῶν πόλεις εἰς τὸν Ἀτταλίδην Εὐμένην τὸν Β', βασιλέα τῆς Περγάμου, τὸν φίλον καὶ σύμμαχόν των.

“Οτε ὁμως, βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν, ἐγένετο Κότυς ὁ Β΄, περὶ τὸ 180 π.Χ., διείδεν οὗτος, ὅτι ἐνόσω ἡ Μακεδονία παραμένει ἐλευθέρη, δύναται καὶ ἡ Θράκη νὰ διαφυλάττῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν της, ἐφ’ ᾧ καὶ συνήψε συμμαχίαν πρὸς τὸν διάδοχον τοῦ Φιλίππου τοῦ Ε΄, τὸν Περσέα.

“Οτε δὲ οἱ Ρωμαῖοι ἐκήρυξαν τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Περσέως (168 π.Χ.), Κότυς ὁ Β΄ ἔστειλε Θρακικὰς δυνάμεις διὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ εἰς Πύδναν. Πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ ἐν ὄψει τοῦ κινδύνου, ποὺ διέτρεχεν καὶ ἡ χώρα των ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους, προσῆλθον συνάμα καὶ 10.000 Ἴλλυριοί. Ἄλλ’ ἡ φιλαργυρία τοῦ Περσέως ἐματαίωσε τὴν τόσον πολῦτιμον δι’ αὐτὸν προσπερθεῖσαν σύμπραξιν Θρακῶν καὶ Ἴλλυριῶν. Μολονότι δὲ ἡ πρώτη ὁρμὴ τῆς Μακεδονικῆς φάλαγγος εἶχεν ἐπιφέρει μεγάλην σύγχυσιν εἰς τὰς Ρωμαϊκὰς λεγεῶνας, ὁ Περσεύς, ἔνεκα λανθασμένης ἐκτιμῆσεως τῆς πορείας τῆς μάχης, ἐνῶ ἐνίκα, ἐνόμισεν ὅτι ἠττᾶται, ἐγκαταλείψας δέ, κατόπιν τούτου, τὸν στρατὸν του μαχόμενον, ἐμβῆκεν εἰς πλοῖον μετὰ τὴν οἰκογένειάν του καὶ τοὺς θησαυροὺς του καὶ ἔφυγεν εἰς Σαμοθράκην. Ἡ τοιαύτη διαγωγή του, γνωσθεῖσα μεταξὺ τῶν μαχητῶν, ἐπέφερε τὴν διάλυσιν αὐτῶν. Ὁ δὲ στρατηγὸς τῶν Ρωμαίων Αἰμίλιος Παῦλος ἔστειλε πλοῖα καὶ συνέλαβε τὸν Περσέα, τὸν ὁποῖον καὶ ὠδήγησεν εἰς Ρώμην διὰ νὰ κοσμήσῃ τὸν θρίαμβόν του. Καὶ εἰς μὲν τὴν Μακεδονίαν, ἥτις ὑπετάγη εἰς τοὺς Ρωμαίους, ἐρρύθμισαν οὗτοι τὴν διοίκησιν αὐτῆς κατὰ τὸ συμφέρον των, εἰς δὲ τὸν Κότυν δὲν ἐπέβαλον μὲν βαρεῖς ὄρους, ἀλλ’ ἠορκέσθησαν εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς Ρωμαϊκῆς ἐπικυριαρχίας ὑπ’ αὐτοῦ. Ἐκτοτε, δηλ. ἀπὸ τοῦ 168 ἕως τὸ 46 μ.Χ., ἦτοι ἐπὶ 214 ἔτη, ὑπῆρχον μὲν βασιλεῖς τῶν Θρακῶν, ἀλλ’ ἐξυπηρετοῦν οὗτοι μᾶλλον Ρωμαϊκὰ συμφέροντα, ὡς θὰ ἴδωμεν.

ΚΕΦ. 106.— ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΤΩΝ ΘΡΑΚΩΝ ΥΠΟΤΕΛΕΙΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

Μετὰ τὴν ἤταν τοῦ Περσέως εἰς Πύδναν καὶ τὴν κατάργησιν τοῦ Μακεδονικοῦ κράτους καὶ ἡ Θράκη ἔχασε τὴν ἀνεξαρτησίαν της. Διότι, Κότυς ὁ Β΄, βασιλεὺς τοῦ Θρακικοῦ κράτους τῶν Ὀδρουσῶν, ὅστις διετέλεσε καὶ σύμμαχος τοῦ Περσέως, ἠναγκάσθη νὰ συνάψῃ συνθήκην πρὸς τοὺς Ρωμαίους, κατὰ τὴν ὁποίαν, παρέμεινε μὲν οὗτος εἰς τὴν θέσιν του, ἀλλὰ εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ἦτο φόρου ὑποτελὴς εἰς αὐτούς. Οἱ Ρωμαῖοι, ἀκολουθοῦντες συνετὴν πολιτικὴν, δὲν ἤθελον μὲ τὰ πρῶτα ἐπιτυχῆ κτυπήματα νὰ ὑποτάξουν ἀπεράντους χώρας καὶ δὴ Ἑλληνικὰς. Διὰ διαφόρων λοιπῶν μέσων προσεπάθουν νὰ παραλύσουν πρῶτον τὰς ἠθικὰς δυνάμεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ, μὲ τὴν βεβαιότητα, ὅτι βραδύτερον θὰ ἔπιπτεν οὗτος ὡς καρπὸς πλέον ὤριμος εἰς τὰς χεῖρας των. Δι’ αὐτὸ, ὑπέθαλπον τὰ πάθη καὶ τὰ μίση, ἀνάμεσα εἰς τοὺς βασιλεῖς καὶ ἡγήτορας τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Ἑλληνιστικῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐπικρατειῶν. Παρεχώρουν δέ, ὁσάκις τὸ συμφέρον τὸ ἐπέβαλε

καὶ ἐλευθερίας εἰς διάφορα μέρη, διὰ τὰ ἔχουν πιστὰ εἰς αὐτοὺς ὄργανα, πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ των.

Σκοπίμως λοιπὸν καὶ τὴν Θράκην δὲν τὴν ὑπέταξαν ἀμέσως, διότι ἔπρεπε πρῶτον νὰ ἐξραιωθοῦν στερεῶς ἐπὶ τῆς Μακεδονίας, διὰ νὰ ἀπομωνωθῆ ἡ Θράκη καὶ ἔπειτα νὰ τὴν συγχωνεύσουν εἰς τὸ κράτος των. Ἐμεινε λοιπὸν Κότυς ὁ Β' ὡς βασιλεὺς μὲν, ἀλλ' ὡς ὄργανον τῶν Ρωμαίων. Ἐως πότε ὁμοῦς ἐβασίλευσε Κότυς ὁ Β', ἄγνωστον. Φαίνεται δὲ ὅτι τοῦτον διεδέχθη ὁ ἕγγονός του Κότυς ὁ Γ'. Ἐπομένως, Κότυς ὁ Β', ἀπέθανεν ὑπέρογνος, ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ καὶ πατὴρ Κότυος τοῦ Γ' προφανῶς ἀπεβίωσε προῶτως, προτοῦ διαδεχθῆ τὸν πατέρα του εἰς τὸν θρόνον. Κότυς ὁ Γ' ἐβασίλευσεν ἀπὸ τὸ 57—48 π.Χ. Ἀναφέρεται ὅτι ἦτο φίλος τοῦ Πομπηίου. Κατὰ τὸν ἐμφύλιον δὲ πόλεμον Πομπηίου καὶ Ἰουλίου Καίσαρος, Κότυς ὁ Γ', εἶχε στείλει βοήθειαν πρὸς τὸν Ρωμαῖον Πομπήιον, ὅτε εἶχε διαπεραιωθῆ οὗτος ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς τὸ Δυρράχιον τῆς Ἰλλυρίας καὶ ἔδωκε τὴν πρώτην μάχην πρὸς τὸν Καίσαρα, κατὰ τὴν ὁποίαν καὶ εἶχε νικήσει (49 π.Χ.). Φαίνεται δὲ ὅτι, κατὰ τὸ ἔτος αὐτό, εἶχεν ἀποθάνει ὁ Κότυς. Διότι, εἰς τὴν μάχην τῶν Φαρσάλων τῆς Θεσσαλίας, ἡ ὁποία ἔλαβε χώραν τὸ 48 π.Χ., μεταξὺ Πομπηίου καὶ Καίσαρος, ὡς βασιλεῖς τῶν Θρακῶν ἀναφέρονται ὁ Ραισκούπορις ὁ Α' καὶ ὁ ἀδελφός του Ράσκος, οἵτινες συνεβασίλευον εἰς τὴν Θράκην καὶ ἦσαν πιθανῶς υἱοὶ Κότυος τοῦ Γ'. Τὸ δὲ ὑποτελὲς εἰς τοὺς Ρωμαίους κράτος τῆς Θράκης ἐπὶ τῶν δύο τούτων ἀδελφῶν, ἐκτὸς τῆς μεταξὺ Νέστον καὶ Μαύρης θαλάσσης χώρας, περιελάμβανε καὶ τὴν πρὸς δυσμὰς χώραν μέχρι τῶν Φιλίππων. Τὸ τμήμα τοῦτο, εἰς τὸ ὁποῖον περιείχετο καὶ ἡ χρυσοφόρος χώρα τοῦ Παγγαίου, εἶχε δοθῆ εἰς τοὺς Θρακὰς ἡγεμόνας ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, μὲ σκοπὸν τὴν ἐξασθένησιν τῆς Μακεδονίας, τὴν ὁποίαν καὶ εἶχον διαιρέσει εἰς τρεῖς τοπαρχίας, ὑπὸ διοικητὰς Μακεδόνας μὲν, ἀλλὰ φίλους των.

Μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος ἐν Ρώμῃ, συνέβη δεύτερος ἐμφύλιος πόλεμος τῶν δημοκρατικῶν φονέων τοῦ Καίσαρος Βρούτου, Κασσίου καὶ Κάσκα ἀφ' ἑνός, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Καίσαρος Ἀντωνίου, Λεπίδου καὶ Ὀκταβίου, ἀνεψιοῦ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος. Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον, οἱ δύο συμβασιλεῖς ἀδελφοὶ Ραισκούπορις καὶ Ράσκος, πρὸς σωτηρίαν τῆς χώρας των καὶ τῆς βασιλείας των, ἐκ συμφώνου, ὁ μὲν Ραισκούπορις ἐτάχθη μὲ τὴν μερίδα τοῦ Ἀντωνίου, Ὀκταβίου καὶ Λεπίδου, ὁ δὲ Ράσκος μὲ τὴν μερίδα Βρούτου, Κασσίου καὶ Κάσκα. Ἐπὶ Θρακικοῦ δὲ ἐδάφους, ἀνήκοντος εἰς τὸν Ράσκον, εἰς τὴν πεδιάδα τῶν Φιλίππων, διεξήχθη ἡ μεγάλη μάχη τὸ 42 π.Χ., κατὰ τὴν ὁποίαν καὶ ἠττήθησαν οἱ δημοκρατικοί. Καὶ ὁ μὲν Κάσσιος καὶ Κάσκας ἐφονεύθησαν, ὁ δὲ Βρούτος ἔφυγε μὲ ὀλίγους φίλους του ἰππεῖς, καταδιωκόμενος ὑπὸ ἰππέων Θρακῶν καὶ ὀρθεῖς ἐπὶ τοῦ ξίφους του, τὸ ὁποῖον ἐκράτει ἠτύχτην.

τόπιν τούτου, οἱ νικηταί, χάριν τοῦ Ραισκουπόριδος, ἀφῆκαν τὴν Θράκην εἰς τὴν προτέραν τῆς κατάστασιν, ἄνευ μεταβολῆς τινός.

Συμπέρασμα.— Ἐκ τῶν ὄσων ἐλέχθησαν προηγουμένως, συνάγεται, ὅτι ὁ μὲν Ραισκούπορις ἡγεμόνευε τῆς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἐβρου Θράκης, μέχρι τοῦ Βοσπόρου καὶ τῆς Μαύρης θαλάσσης, ὁ δὲ Ράσκος τῆς πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἐβρου, μέχρι τῶν Φιλίππων καὶ ἐνόσφῃ ἢ χώρα τοῦ Ράσκου ἔμενεν ἀπρόσβλητος, κατ' ἀνάγκην ἐσώζετο καὶ ἡ χώρα τοῦ Ραισκουπόριδος.

ΚΕΦ. 107.— ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΗΣ Α΄. ΚΑΙ ΡΑΙΣΚΟΥΠΟΡΙΣ Β΄.—
ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΒΕΣΣΩΝ.

Οἱ Θράκες, καίτοι κατ' ἐπιφάνειαν ἐκυβερνῶντο ὑπὸ ἰδικῶν των βασιλέων, ἀλλ' ἐπειδὴ ἔβλεπον, ὅτι οἱ ἡγεμόνες των οὗτοι διετέλουν ὑπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν καὶ κατεπίεζον τοὺς λαοὺς των καὶ τοὺς ἐφορολόγουν ἀλύπητα, χάριν τῶν κυρίων των καὶ τῶν ἰδιωτικῶν των συμφερόντων, ἀφῆκαν τοὺς πολιτικούς των τούτους ἄρχοντας καὶ ἐστράφησαν πρὸς τοὺς θρησκευτικούς των ἄρχηγούς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους καὶ ἐξήρτησαν τὴν ἀπαλλαγὴν των ἀπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς δουλείας. Μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ Ραισκουπόριδος τοῦ Α΄, τὸ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἐβρου τμήμα τῆς Θράκης τὸ ἔλαβε Ροιμητάλης ὁ Α΄, ἀδελφὸς τοῦ Ραισκουπόριδος καὶ Ράσκου, δηλαδὴ τρίτος υἱὸς Κότυος τοῦ Γ΄. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον καὶ τοῦ Ράσκου, τὴν ἀρχὴν, εἰς τὸ δυτικὸν τμήμα, ἔλαβεν ὁ Ραισκούπορις ὁ Β΄, υἱὸς τοῦ Ράσκου. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τούτων τῶν δύο βασιλέων, θείου καὶ ἀνεψιοῦ, ἔγινεν ἡ ἐπανάστασις τῶν Θρακῶν Βέσσων καὶ ἄλλων, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Βογολέζου. Ὁ Βογολέζος ἦτο πρωτιερεὺς τοῦ Ναοῦ εἰς τὸ μαντεῖον τοῦ θεοῦ Διονύσου, τοῦ κατ' ἐξοχίαν τούτου θεοῦ τῶν Θρακῶν. Οἱ ἐπαναστάται κατ' ἀρχὰς εἰσέβαλον καὶ ἐληλάτησαν τὰς πρὸς βορρᾶν τῆς Μακεδονίας χώρας, αἵτινες εὐρίσκοντο κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ρωμαίων. Ἀλλά, οἱ δύο βασιλεῖς τῶν Θρακῶν Ροιμητάλης ὁ Α΄ καὶ Ραισκούπορις ὁ Β΄, ἀντὶ νὰ συνενωθῶσι μὲ τοὺς ἐπαναστάτας ὑπηκόους των κατὰ τῶν Ρωμαίων, ὅλως ἀντιθέτως, συνετάγησαν μὲ τοὺς Ρωμαίους καὶ ἐπολέμησαν κατὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν ὑπηκόων, ἠττήθησαν ὅμως καὶ ὁ μὲν Ραισκούπορις ἐφονεύθη, ὁ δὲ Ροιμητάλης, τραχεῖς εἰς φυγὴν, κατῴρθωσε νὰ σωθῆ εἰς τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον, τὸ 13 π.Χ., ἐπὶ τῆς βασιλείας Αὐγούστου Καίσαρος. Οὐχ' ἦττον, οἱ Ρωμαῖοι, κατόπιν τούτου ἐβοήθησαν τὸν Ροιμητάλην τὸν Α΄, ὅστις μετὰ πολυτεεῖς ἀγῶνας κατέβαλε τελικῶς τοὺς ἐπαναστάτας καὶ ὡς ἀνταμοιβὴν ἔλαβε, παρὰ τῶν Ρωμαίων, τὴν βασιλείαν ἐπὶ ὀλοκλήρου τῆς Θράκης, τὸ 7 π.Χ. Ἐπὶ τῆς βασιλείας δὲ τούτου ἔγινε καὶ μεγάλη ἐπιδρομὴ τῶν κατοίκων τῆς Πανονίας, Δαλματίας καὶ Ἰλλυρίας, πρὸς λεηλασίαν τῆς Μακεδονίας, ἡ ὁποία δὲν διέθετεν ἰδίας δυνάμεις πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν εἰσβολῶν. Τοῦτο ἔπραξεν ὁ Ροιμητάλης, ὅστις προσδραμῶν μὲ ἀξιολόγους Θρακικὰς ἐνισχύσεις, ἐβοήθησε τοὺς Ρωμαίους καὶ ἀπώ-

θησαν τούτους πρὸς τὰς χώρας των. Χάρις, λοιπὸν εἰς τοὺς Θράκας, αὐτὴν τὴν φορὰν, ἐσώθη ἡ Μακεδονία ἀπὸ δεινὴν καταστροφὴν. Ἀπέθανε δὲ ὁ Ροιμητάλκης, τὸ 12 μ.Χ., ζῶντος ἔτι τοῦ Αὐγούστου.

ΚΕΦ. 108—ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΟΤΥΟΣ ΤΟΥ Δ', ΤΟΥ ΕΠΩΝΟΜΑΖΟΜΕΝΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ.

Ροιμητάκην τὸν Α' διεδέχθη Κότυς ὁ Δ', ὁ ἐπικληθεὶς καὶ Μέγας. Ὑπῆρξε φίλος καὶ σύμμαχος τοῦ Αὐγούστου Καίσαρος, Αὐτοκράτορος τῆς ἀπερράντου Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Ἐβασίλευσε δὲ ἀπὸ τὸ 12—19 μ.Χ. Ὑπῆρξε φίλος καὶ ὑποστηρικτὴς τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του προωθήθη τὰ μέγιστα ὁ ἑξελληνισμὸς τῶν Θρακῶν. Εἰς τὴν αὐτὴν του εἶχον κληθῆ ῥήτορες, λογοτέχναι, ποιηταί, ζωγράφοι, μουσικοί, καὶ ἡμείβοντο γενναίως ὑπ' αὐτοῦ. Πρωτεύουσά του ἦτο ἡ Βιζύη. Κατὰ τὰ ἔτη τῆς βασιλείας του, ὁ Ρωμαῖος ποιητὴς Ὀβίδιος, διετέλει ἐξόριστος ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου εἰς τὴν στεππώδη χώραν τῶν Τόμων (σημερινὴ Κωνσταντιζα τῆς Ρουμανίας), εἰς τὸ βορειοανατολικὸν ἄκρον τῆς τότε Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Ἀπὸ τὸν τόπον τῆς ἐξορίας του, ὅπου ἐστενοχωρεῖτο ὁ Ὀβίδιος, ὡς ζῶν μεταξὺ βαρβάρων, ἀπηύθυνεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Κότυν. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ἐγκωμιάζει τὰς μεγάλας ἀρετὰς τοῦ Κότυος, διὰ τὴν ὑποστήριξιν καὶ τὴν ἐξάπλωσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ εἰς τὸ τέλος παρακαλεῖ τὸν βασιλέα Κότυν νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτὸν νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ ζήσῃ, ὑπὸ τὴν προστασίαν του, ἐν Βιζύῃ. Ἀλλ' ἐὰν ἐδόθη τοιαύτη ἄδεια ἢ ὄχι, οὐδὲν ἀναφέρεται. Ἐπιγραφαὶ ἐσώζοντο ἐν Βιζύῃ «Κότυς βασιλεὺς Θρακῶν». Ἡ βασιλεία του ὑπῆρξεν ὀλιγοχρόνιος μὲν, ἀλλὰ πολὺ δραστηρία διὰ τὸν ἑξελληνισμὸν τῆς Θρακίας. Εἶχον τεθῆ τόσον ἰσχυρὰ θεμέλια ὥστε καὶ μετὰ τὸν Κότυν τὸν Δ' ἐξηκολούθησεν ὁ ἑξελληνισμὸς τῆς χώρας ραγδαίως, ὅτε δὲ μετὰ τινα ἔτη ἡ Θράκη εἶχεν ἀποβῆ Ρωμαϊκὴ ἐπαρχία⁽¹⁾, εὐρέθη αὕτη τελείως ἑξελληνισμένη. Τὰ Θρακικὰ γένη, ἀφῆκαν τὰς τοπικὰς τῶν ὀνομασίας καὶ συνεχωνεύθησαν ὅλα εἰς ἓν ὁμοιογενὲς ἔθνος, τὸ Ἑλληνικόν. Τὰ δὲ ὀνόματα Θρακῶν καὶ Θράκη διετηρήθησαν ἕκτοτε ὡς ὀνομασία κατοίκων καὶ τοπωνύμιον μιᾶς ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν, ἀκριβῶς ὅπως συνηθίζομεν νὰ λέγωμεν μέχρι σήμερον Μακεδόνες, Ἡπειρῶται, Θεσσαλοί, Πελοπονῆσιοι, Στεροελλαδίται, Μακεδονία, Ἡπειρος κ.λ.π.

ΚΕΦ. 109—Ἡ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΚΟΤΥΝ Δ' ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΑΙΣΚΟΥΠΟΡΙΑΟΣ Γ' ΚΑΙ ΚΟΤΥΟΣ Ε'.

Θανόντος Κότυος τοῦ Δ', ὁ διαδεχθεὶς τὸν Αὐγούστου εἰς τὴν Ρώμην

1. «Provincia Thracia». Ὁ Εὐσέβιος ἐν τῷ «Χρονικῷ» αὐτοῦ λέγει, ὅτι τοῦτο ἐγένετο τὸ 46 μ.Χ. (ἐν ἔτει ἀπὸ Ἀβραάμ 2062 ...).

Τιβέριος, διένειμε τὸ κράτος τῆς Θράκης μεταξύ δύο ἡγεμόνων Θρακῶν, Ραισκούποριδος τοῦ Γ' καὶ Κότυος τοῦ Ε'. Διότι ὁ μὲν Ραισκούπορις Γ' ἦτο ἀδελφὸς Ροιμητάλκου τοῦ Α', ὁ δὲ Κότυς Ε' ἦτο υἱὸς Κότυος τοῦ Δ'. Ἐπειδὴ δέ, οἱ Ροιμητάλκης Α' καὶ Κότυς Δ', ἦσαν φίλοι καὶ σύμμαχοι τῶν Ρωμαίων, ἀντήμειψαν τοὺς δύο γόνους αὐτῶν. Καὶ εἰς μὲν τὸν Ραισκούποριν τὸν Γ' ἐπέστρεψαν τὰ πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἐβρου, εἰς δὲ τὸν Κότυν τὰ πρὸς ἀνατολὰς αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα ὁμοῦς ἐθεωροῦντο καὶ τὰ καταλληλότερα διὰ τὴν καλλιέργειαν καὶ κτηνοτροφίαν. Ἄλλ' ὁ Ραισκούπορις Γ' ἐφθόνησε τὸν Κότυν, καὶ θέλων νὰ ἄρχῃ μόνος του ἐπὶ τῆς ὅλης Θράκης, συνέλαβε διὰ δόλου τὸν Κότυν Ε' καὶ τὸν ἐθανάτωσεν, ἀκολούθως δὲ κατέλαβε τὴν ἐπικράτειαν αὐτοῦ. Ὁ Αὐτοκράτωρ Τιβέριος, πληροφορηθεὶς τοῦτο, ἔστειλε διαταγὴν τότε πρὸς τὸν πρῶτον νὰ ἔλθῃ εἰς Ρώμην, διὰ νὰ ἀπολογηθῆ διὰ τὴν κακίην του αὐτὴν πράξιν. Οὗτος ὁμοῦς, θέλων νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἀπολογία πρὸς τὸν Τιβέριον, ἐφόσον δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ δικαιολογηθῆ, ἐκήρυξε πόλεμον κατὰ τῶν Βασταρῶν. Ἦσαν δέ, οἱ Βαστάρται, λαὸς προελθὼν ἐκ τῆς ἀναμίξεως τῶν Γετῶν Θρακῶν μὲ στοιχεῖα Σκυθικὰ καὶ Γερμανικὰ καὶ κατώκουν πέραν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δουνάβεως. Προφασισθεὶς λοιπὸν, ὅτι εἶχε νὰ διεξαγάγῃ τὸν πόλεμον τοῦτον, δὲν προσῆλθε. Τότε ἐστάλη κατ' αὐτοῦ ὁ Ρωμαῖος στρατηγὸς Πομπώνιος Φλάκος, ὅστις τὸν συνέλαβε καὶ τὸν ἔστειλεν εἰς τὴν Ρώμην μὲ Ρωμαϊκὴν συνοδείαν. Ὁ Τιβέριος κατεδίκασεν αὐτὸν εἰς ἔκπτωσιν ἀπὸ τὸν θρόνον τῆς Θράκης καὶ τὸν ἐξώρισεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν τῆς Αἰγύπτου, ὅπου καὶ ἀπέθανε τὸ 28 μ.Χ.

ΚΕΦ. 110— ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΗΣ Β'.

Μετὰ τὴν παῦσιν Ραισκούποριδος τοῦ Γ', τὸ βασίλειον τῆς Θράκης διηρέθη ὑπὸ τῶν Ρωμαίων· καὶ ἐν μέρος μὲν ἔδωκαν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Ραισκούποριδος τοῦ Γ' Ροιμητάλκην τὸν Β', τὸ δὲ ὑπόλοιπον εἰς τοὺς υἱοὺς Κότυος τοῦ Ε'. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον παρέλκον τὴν ἰσχὴν τῶν Θρακῶν βασιλέων, οἱ ὁποῖοι διετέλουν εἰς ἐχθρικὰς σχέσεις μεταξύ των. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ροιμητάλκης Β' ἐφέρετο σκληρὰ πρὸς τοὺς ὑπηκόους του καὶ ἐφορολόγει δεινῶς αὐτούς, ἐπανεστάτησαν κατ' αὐτοῦ οἱ Θρακῆς καὶ τὸν ἐπολιόρκησαν εἰς τὴν Φιλιππούπολιν. Ἄλλ' οἱ Ρωμαῖοι, πού ἤθελαν πάντοτε καὶ ἐπεδίωκον τὴν διαίρεσιν μεταξύ τοῦ Θρακικοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἀρχόντων του, ἔστειλαν στρατόν, ὁ ὁποῖος ἀπώθησε τοὺς ἐπαναστάτας, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν καὶ ἠλευθέρωσε τὸν Ροιμητάλκην, ὁ ὁποῖος σημειωτέον καὶ πρότερον μὲν ἦτο φίλος ἀφωσιωμένος εἰς τοὺς Ρωμαίους, ἀλλὰ καὶ τώρα πολὺν περισσότερο, ἐφ' ὅσον, διὰ τῶν Ρωμαϊκῶν λογγῶν, ἀπεκατεστάθη εἰς τὸν θρόνον του. Φαίνεται δέ, ὅτι αὐτὸς ὡς ἔδραν του εἶχε τὴν Φιλιππούπολιν. Ἀπέθανε δὲ τὸ 37 μ.Χ.

ΚΕΦ. 111—Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΗΣ Ο Γ'.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Τιβερίου, αὐτοκράτωρ τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, εἶχεν ἀναγορευθῆ ὁ Γάιος Καλιγούλας. Φίλος δὲ καὶ σύντροφος αὐτοῦ εἶχε γίνει ὁ Θραξ ἡγεμονόπαις Ροιμητάλκης, ἕγγονος Ροιμητάλκου τοῦ Α', ὁ ὁποῖος διέτριβεν ἐν Ρώμῃ ἐπὶ πολὺν χρόνον κατασωτεύων καὶ σπαταλῶν μὲ τούτους εὐγενεῖς Ρωμαίους. Ἐπειδὴ δὲ εἶχεν ἀποθάνει Ροιμητάλκης ὁ Β', ὁ αὐτοκράτωρ Καλιγούλας ἔδωκε τὸν θρόνον τῆς Θράκης εἰς τὸν φίλον του τοῦτον Ροιμητάλκην τὸν Γ', τὸ 38 μ.Χ. Ἐβασίλευσε δὲ οὗτος μέχρι τοῦ 46, ὅτε ἐφονεύθη ὑπὸ τῆς συζύγου του ἕνεκα παραφόρου ἔρωτος πρὸς τὴν ἀνεψιάν του. Οἱ δὲ Ρωμαῖοι, βλέποντες ὅτι οὐδεμία πλέον ἀντίστασις ἦτο δυνατὸν νὰ προβληθῆ κατὰ τῆς κυριαρχίας των ὑπὸ τοῦ Θρακικοῦ λαοῦ, δὲν ἀνηγόρευσαν ἐν αὐτῇ ἄλλον βασιλέα, ἀλλ' ἐκήρυξαν τὴν Θράκην Ρωμαϊκὴν ἐπαρχίαν. Καὶ οὕτω κατελύθη διὰ παντὸς τὸ Θρακικὸν κράτος, τὸ 46 μ.Χ. Ὁ δὲ Θρακικὸς λαὸς ἦτο μὲν τελείως ἐξελληνισμένος, ἀλλὰ καὶ ὑπόδουλος ταυτοχρόνως εἰς τοὺς Ρωμαίους, ὅπως ἄλλωστε ἦτο, τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καὶ ἅπας ὁ λοιπὸς Ἑλληνικὸς καὶ ὁ Ἑλληνιστικὸς κόσμος.

ΚΕΦ. 112—ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

α) Ὡς ἀνεφέρθη εἰς τὸ 105ον Κεφάλαιον, Κότυς ὁ Β' εἶχε λάβει τὴν βασιλείαν τῶν Ὀδρουσῶν κατὰ τὸ 180 π.Χ. Ὡς διάδοχος δὲ αὐτοῦ ἀναφέρεται, εἰς τὸ Κεφ. 106, ὁ ἕγγονός του Κότυς ὁ Γ', ὅστις ἔλαβε τὴν βασιλείαν τὸ 57 π.Χ. Ἀλλὰ, μεταξὺ τῶν δύο χρονολογιῶν 180 καὶ 57 π.Χ., ὑπάρχει διαφορὰ 123 ἐτῶν. Νὰ δεχθῶμεν λοιπὸν ὅτι, Κότυς ὁ Β', ἐβασίλευσεν 123 ἔτη; Εἶνε πολὺ τολμηρόν. Διότι τότε, κατ' ἀνάγκην, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ὁ Κότυς ὁ Β' ἔζησε περὶ τὰ 140 ἔτη. Τοῦτο, ἂν καὶ εἶνε σπάνιον φαινόμενον, δὲν εἶνε ὁμοῦ καὶ ἀπίθανον, διότι ὑπῆρξαν καὶ ἄνθρωποι, ὀλίγιστοι βεβαίως, ποὺ ἔζησαν τόσα χρόνια. Ἀλλ' ὅτι ἐξήσκει τὴν βασιλείαν ἐπὶ 123 ἔτη, τοῦτο φαίνεται ὑπερβολικόν. Κατ' ἀνάγκην λοιπόν, ἐν ὅσῳ δὲν ἔχομεν ἄλλα δεδομένα, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι, ἀφοῦ ἐγήρασεν ὁ Κότυς ὁ Β', ἐξήσκει τὴν ἐξουσίαν ἴσως ὁ υἱός του, πατήρ Κότυος τοῦ Γ', ἀλλὰ τὴν ἐξήσκει ἐν ὀνόματι τοῦ ζῶντος πατρὸς του Κότυος τοῦ Β', καὶ ὅτι ὁ υἱὸς αὐτὸς ἀπέθανεν ὀλίγον καιρὸν πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ ὑπεργήρου πατρὸς του, ὅτε διεδέχθη τὸν θρόνον τοῦ πάππου του Κότυος ὁ Γ'.

β) Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐπιβολῆς τῶν Ρωμαίων ἐπὶ τῶν βασιλείων τῆς Θράκης, βλέπομεν δύο ἐξεγέρσεις τοῦ Θρακικοῦ λαοῦ κατὰ τῶν κυριάρχων του. Ἡ πρώτη ἦτο ἡ ἐπανάστασις τῶν Βέσσων, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Βογολέζου πρωθιερέως, ἐναντίον τῶν τε Ρωμαίων καὶ τῶν Θρακῶν βασιλέων Ροιμητάλκου Α' καὶ Ραισκουπόριδος Β', κατὰ τὰ ἔτη 13—7 π.Χ. Ἡ δὲ δευτέρα ἐπανάστασις ἔλαβε χώραν κατὰ Ροιμητάλκου τοῦ Β', περὶ τὸ

30 μ.Χ. Αἱ ἐξεγέρσεις αὐταὶ τοῦ Θρακικοῦ λαοῦ προῆλθον ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ὁ Θρακικὸς λαὸς διὰ τοῦ ἑλλητισμοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, τὸν ὁποῖον ἐδέχθη, εἶχεν ἀποκτήσει πλήρη συνείδησιν τῆς ὀντότητός του καὶ τοῦ δικαιώματος νὰ ζῆ ἐλεύθερος καὶ ἀνεξάρτητος εἰς τὴν χώραν του καὶ ὄχι νὰ θεωρῆται ὑπόδουλος καὶ ὑπόφορος τῶν ἰδίων του ἀρχόντων, ἢ καὶ ξένων κυριάρχων.

γ') Ὅτι, οἱ Ῥωμαῖοι, διὰ νὰ ὑποτάξουν τὸν Θρακικὸν λαὸν εἰς τὴν ἐξουσίαν των, κατώρθωσαν νὰ ἐμβάλουν ἔχθραν μεταξὺ λαοῦ καὶ τοπικῶν ἀρχόντων, ὥστε νὰ ἀναγκάζωνται οἱ τοπικοὶ ἀρχοντες νὰ στηρίζουν τὴν ἐξουσίαν των ἐπὶ τοῦ λαοῦ των εἰς τὰς Ῥωμαϊκὰς λόγχας μᾶλλον καὶ ὄχι εἰς τὴν ἀφοσίωσιν καὶ ἀγάτην τοῦ λαοῦ των. Μὲ ὀλίγα λόγια, οἱ βασιλεῖς τῶν Θρακῶν, ὑπὸ Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν, δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τοὺς σημερινούς Μαχαραγαδιάδες τῶν Ἰνδιῶν, ὅτε διετέλουν οὗτοι ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ἀγγλων.

δ') Ὅτι, ὁ ἑλλητισμὸς τῶν ἀρχαίων Θρακῶν, ἔρριψε τόσον βαθεῖας ρίζας, ὥστε ἐπὶ Ῥωμαιοκρατίας καὶ κατόπιν, διὰ τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ τῶν Θρακῶν, νὰ παρουσιάζη τούτους, ὡς ἀναπόσπαστον μῆμα τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς ὁμόγλωσσον, ὁμόθρησκον καὶ κατὰ πάντα ὁμοιογενές. Διότι, ὁ ἑλλητισμὸς τῆς Θράκης, εἶχεν ἀρχίσει ἀπὸ τοὺς ἡρωϊκοὺς ἔτι χρόνους καὶ πρὸ πάντων, ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῶν πρώτων Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν εἰς τὰ παράλια αὐτῆς. Ἐνῶ δέ, ὁ ἀποικισμὸς οὗτος τῶν Ἑλλήνων, εἶχεν ἀρχίσει κατὰ τὸν 7ον π.Χ. αἰῶνα, ὁ ἑλλητισμὸς ἐξηκολούθει νὰ συντελῆται ἀκόμη καὶ μέχρι τῆς Ῥωμαϊκῆς κατακτήσεως τῆς Θράκης, τὸν 1ον μ.Χ. αἰῶνα.

Καὶ κατὰ μὲν τοὺς Μυθικοὺς χρόνους, οἱ Θρακῆες κατήρχοντο πρὸς τὰς νοτίους χώρας καὶ παρεῖχον ἱκανὰ σπέρματα τοῦ ἀρχεγόνου πολιτισμοῦ των περὶ θρησκείας, ποιήσεως, μουσικῆς, γεωργίας, ἀμπελοουργίας κ.λ.π., ὡς ἀναφέρουσιν οἱ μύθοι περὶ Εὐμόλπου καὶ Εὐμολπιδῶν, περὶ Ὀρφέως, Θαμύριδος, Μουσαίου, Λίνου καὶ Τηρέως, ὁ ὁποῖος κατήλθεν εἰς τὴν Ἀττικὴν, πρὸς βοήθειαν τοῦ Πανδίωνος βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τοῦ Λαβδάκου τῶν Θηβῶν. Ὑπὸ τῶν Θρακῶν δὲ τοῦ Τηρέως, ἐδιδάχθησαν οἱ κάτοικοι τῆς Ἀττικῆς τὴν γεωργίαν, ἀμπελοουργίαν καὶ οἰνοποιίαν, μολονότι οἱ Ἀθηναῖοι, ἔνεκα φυλετικῆς ὑπερηφανεῖας, ἔπλασαν ἐν προκειμένῳ ἴδιον μῦθον, ὅτι δῆθεν ἡ θεὰ Δήμητρα καὶ ὁ Βάκχος εἶχον ἐπισκεφθῆ τότε ἀκριβῶς τὴν Ἀττικὴν καὶ ἐδίδαξαν εἰς αὐτοὺς ταῦτα. Ἐπίσης, ὁ μῦθος περὶ τῶν φοβερῶν Ἀβάντων, οἱ ὁποῖοι ἐκ Θράκης εἶχον κατέλθει τὴν Εὐβοίαν κ.ἄ.

Κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς; ὁμοῦ χρόνους συνέβαινε τὸ ἀντίθετον. Ἐκ τῆς νοτίου χώρας διηυθύνοντο πρὸς τὴν Θράκην, ὅπως δηλοῖ ὁ μῦθος περὶ Ἡρακλέους, ἐπελθόντος κατὰ τοῦ βασιλέως τῶν Θρακῶν Διομήδους, ὁ μῦθος περὶ Ἀργοναυτῶν καὶ Φινέως, βασιλέως τῆς Θρακικῆς Σαλμυδησοῦ, ὁ μῦθος περὶ Ὀρέστου κ.ἄ.

Κατὰ δὲ τοὺς ἱστορικούς, διὰ τῆς ἰδρύσεως τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων εἰς τὰ παράλια τῆς Θράκης, ἤρχισεν ὁ ἐξελληνισμός, μὲ βραδέα μὲν βήματα κατ' ἀρχάς, μὲ τὴν πάροδον ὅμως τῶν αἰώνων, ὁ ρυθμὸς τοῦ ἐξελληνισμοῦ ἠΰξανε διὰ τῶν συχνοτάτων ἐμπορικῶν συναλλαγῶν, διὰ τῶν ἐπιγαμιῶν, διὰ τῆς εἰσχωρήσεως Ἑλλήνων εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας, διὰ τῆς διαδόσεως τῆς Ἑλληνικῆς γραφῆς καὶ ἀναγνώσεως, διὰ τῶν συχνῶν συμμαχιῶν τῶν Θρακῶν πρὸς Ἑλληνικὰς ἐπικρατείας καὶ τελευταῖον διὰ τῆς Μακεδονικῆς κατοκλήσεως. Διότι ὁ Λυσίμαχος, βασιλεύσας ἐπὶ ὀλόκληρον τεσσαρακονταετίαν, συνετέλεσε τὰ μέγιστα καὶ αὐτὸς εἰς τὸν ἐξελληνισμὸν τῶν Θρακῶν. Ὅτε δὲ εἶχεν ἀρχίσει ἡ ἀνάμιξις τῶν Ρωμαίων εἰς τὴν Θράκην, ὁ ἐξελληνισμὸς τῶν Θρακῶν εἶχεν ἤδη συμπληρωθῆ ἕξ ὀλοκλήρου. Μὲ τὴν Ρωμαϊκὴν δὲ κατάκτησιν ἐπὶ τῆς Θράκης, ἤρχισεν καὶ ὁ ἐκχριστιανισμὸς αὐτῆς διὰ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, ὅστις, ἐκ Μ. Ἀσίας, διεπεραιώθη εἰς τὴν ἀκμάζουσαν τότε Ἡράκλειαν (Πέρινθον) καὶ συνέστησε τὴν πρώτην Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν, ὠργάνωσε αὐτήν⁽¹⁾ καὶ ἔπειτα ἀνεχώρησεν. Ἀπέθανε δὲ εἰς τὰς Πάτρας λιθοβοληθεὶς⁽²⁾. Ὁ ἐκχριστιανισμὸς τῆς Θράκης, συνετέλεσε καὶ ἐν αὐτῇ κατὰ πολὺ εἰς τὴν διάδοσιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, διότι, ὡς γνωστόν, τὰ ἱερὰ Εὐαγγέλια, αἱ Πράξεις καὶ αἱ Ἐπιστολαὶ τῶν Ἀποστόλων, τὰ συγγράμματα τῶν πρώτων Πατέρων, αἱ προσευχαί, οἱ ὕμνοι πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τὴν Θεοτόκον, πρὸς τοὺς ἁγίους καὶ μάρτυρας τοῦ Χριστιανισμοῦ, αἱ ἱερὰ λειτουργίαι καὶ ἅπασαι αἱ τελεταί, τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν εἶχον γραφῆ καὶ διὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἀπηγγέλλοντο. Ἐπομένως καὶ ὁ Χριστιανισμὸς ὑπῆρξεν ἐν ἀπὸ τὰ μέσα τῆς ριζοβολήσεως τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὅπως καὶ ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ὑπῆρξε τὸ ὄργανον τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας κατὰ τοὺς πρώτους μετὰ Χριστὸν αἰῶνας.

ΚΕΦ. 113.— ΟΛΙΓΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΡΩΜΑΙΩΝ.

Ἐπειδὴ, τὸ Ρωμαϊκὸν ἔθνος, ἔπαιξε σπουδαιότατον ρόλον εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ἐπομένως καὶ τῆς Θράκης, θεωρῶ ὑποχρέωσιν νὰ ἀναφέρω ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὰ περὶ αὐτῶν, διὰ νὰ ἐνημερωθῆ ὁ ἀναγνώστης περὶ τῆς ἐξελίξεως τούτων.

Ἡ κτίσις τῆς Ρώμης.

Κατὰ τὴν παράδοσιν, εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἰταλίαν, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ

1. Ὅπου, κατὰ ἐν Ἰβηρικῷ κώδικι ἐγκάμιον τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου, τὸ πρῶτον ἐχειροτόνησεν οὗτος Ἐπίσκοπον τὸν Ἀπελλῆν (βλ. «Θρακικά», Τόμος 28ος, σελ. 17—18, ὑπὸ Σ. Κορυτσᾶς Εὐλογίου Κουρίλα, Καθηγητοῦ).

2. Καθηλώθη ἐπὶ σταυροῦ, σχήματος Χ, ἀροῦ πρότερον, κατὰ τὴν παράδοσιν, ἠσπασθῆ τοῦτον. Ἐκ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ, ὁ τοιοῦτου σχήματος σταυρὸς ὠνομάσθη «Σταυρὸς τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου».

ποταμοῦ Τιβέρεως, ιδρύθη περὶ τὸ 754 π.Χ. ἡ πόλις Ρώμη, ὑπὸ δύο ἀδελφῶν διδύμων, Ρωμύλου καὶ Ρώμου, ἀπογόνων τοῦ ἐκ Τροίας φυγόντος Αἰνείου, υἱοῦ τοῦ Ἀγγίσου, ὅστις εἶχεν ἐγκατασταθῆ μετὰ πολυχρονίους περιπλανήσεις εἰς τὸ Λάτιον, ἢ Λατινικὴν χώραν, τῆς Μέσης Ἰταλίας ('). Εἶχον δὲ ἀποτελεσθῆ οἱ Ρωμαῖοι ἐκ τῆς ἐνώσεως διαφόρων ἐθνῶν τῆς Μέσης Ἰταλίας, δηλ. Λατίνων, Σαβίνων, Ἐτρούσκων, Οὐόλσκων καὶ ἄλλων. Ἀπὸ τοῦ 754 ἕως τὸ 509 π.Χ. ἐκυβερνήθησαν ὑπὸ 7 βασιλέων. Κατὰ τοὺς χρόνους δέ, ποῦ ἦσαν ἄρχοντες τῶν Ἀθηναίων οἱ Πεισιστρατίδαι, εἰς δὲ τὴν Θράκην εἶχε συμπληθῆ τὸ ἰσχυρὸν κράτος τῶν Ὀδρουσῶν Θρακῶν, ὑπὸ τοῦ βασιλέως Τήρου, οἱ Ρωμαῖοι ἐξεδίωξαν τὸν τελευταῖον βασιλέα των καὶ ἐκήρυξαν δημοκρατίαν, ἢ μᾶλλον Ἀριστοκρατίαν κατ' ἀρχάς, ἀλλὰ μὲ τὸν καιρὸν, ὁ λαὸς τῆς Ρώμης, μὲ πολλοὺς ἀγῶνας κατὰ τῆς ἀριστοκρατίας, κατώρθωσε νὰ ἀποκτήσῃ πλήρη ἰσότητά δικαιωμάτων.

Οἱ Ρωμαῖοι καὶ ἐπὶ βασιλέων ἀκόμη, διὰ συνεχῶν πολέμων, εἶχον κατορθώσει νὰ ὑποτάξουν πολλὰς Ἰταλικὰς φυλάς καὶ νὰ μεγαλώσουν τὴν ἐπικρατείαν των.

Μέχρι τοῦ 228 π.Χ., καθ' ὃν χρόνον ἐν Θράκῃ ἐβασίλευεν ὁ Λυσίμαχος, οἱ Ρωμαῖοι εἶχον ὑποτάξει ὅλην τὴν Κεντρικὴν Ἰταλίαν καὶ ἤρχισαν νὰ ῥίπτουν κατακτητικὰ βλέμματα καὶ ἐπὶ τῆς Μεγάλῃς Ἑλλάδος (νοτίου Ἰταλίας καὶ Σικελίας, ὅπου εὕρισκοντο πολλὰ Ἑλληνικὰ ἀποικίαι). Μάτην ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑπειρωτῶν Πύρρος, κληθεὶς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῆς νοτίου Ἰταλίας, προσεπάθησε νὰ θέσῃ φραγμὸν εἰς τὰ κατακτητικὰ σχέδια τῶν Ρωμαίων. Μετὰ πολλὰς μάχας, κατὰ Ρωμαίων ἐν Ἰταλίᾳ καὶ κατὰ Καρχηδονίων ἐν Σικελίᾳ, ἀπώλεσε τὰς δυνάμεις του καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Ἑλλάδα. Οἱ δὲ Ρωμαῖοι, κατὰ τὸ 272 π.Χ., ὑπέταξαν ὅλας τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις τῆς νοτίου Ἰταλίας. Μὲ πολυτεῖς δὲ πολέμους πρὸς τε τοὺς Καρχηδονίους καὶ πρὸς τοὺς Ἑλληνας τῆς Σικελίας ὑπέταξαν καὶ τὴν Σικελίαν, ἀφοῦ, κατὰ πρῶτον, ἔγιναν κύριοι τῶν Συρακουσῶν, τὰς ὁποίας ὑπερῆσπιζεν ὁ μέγας τῆς ἀρχαιότητος μαθηματικὸς Ἀρχιμήδης, ὁ θέσας τὰς βάσεις τῆς μηχανικῆς ἐπιστήμης. Ἐφορευθὴ δὲ οὗτος κατὰ τὴν ἀλωσιν τῶν Συρακουσῶν, τὸ 212 π.Χ., καθ' ὃν χρόνον οἱ Θραῖκες ἐξεδίωκαν τοὺς Γαλάτας καὶ κατέλυσαν τὸ κράτος τῆς Τήλεως.¹

Οἱ Ρωμαῖοι, ἀφοῦ ὑπέταξαν τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν, ἐκήρυξαν τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Τεύτος, βασιλίσσης τῶν Ἰλλυριῶν καὶ νικήσαντες αὐτὴν

1. Τὰ περὶ κτίσεως Ρώμης, παρ' ὅλας τὰς μέχρι τοῦδε ἐρεῖνας, παραμένον σκοτεινὰ καὶ ἀνεξερευνήτα. Κατὰ τὰς Ἑλληνικὰς παραδόσεις, Πελασγοὶ ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι ἰδρυταὶ αὐτῆς. Ἐξ ἄλλου, τὰ περὶ Ἰανοῦ θρυλούμενα, φέρουν τοῖτον ὡς καταγόμενον ἐξ Ἀττικῆς, ἢ κατὰ Πλούταρχον, ἐκ Περραιβίας, μεταβάντα εἰς Ἰταλίαν, βασιλεύσαντα καὶ λατρευθέντα ἐκεῖ 150 ἔτη πρὸ τοῦ Αἰνείου.

κατέλαβον βάσεις ἐπὶ τῆς Ἰλλυρίας, θέσαντες οὕτω πόδα καὶ ἐπὶ τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου. Ἀπὸ τὴν Ἰλλυρίαν ὀρμώμενοι καὶ ἐπωφελοῦμενοι ἀπὸ τὰς διενέξεις τῶν Ἑλληνικῶν ἐπικρατειῶν καὶ τῶν Ἑλληνιστικῶν κρατῶν, ἔγιναν βαθμηδὸν κύριοι ἀπάσης τῆς Χερσονήσου καὶ μετὰ ταῦτα ἄλλων τῶν κρατῶν τῆς τε Μ. Ἀσίας, τῆς Συρίας καὶ τῆς Αἰγύπτου. Καὶ τοιοῦτοτρόπως συνέπηξαν τὸ παγκόσμιον κράτος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Κατὰ δὲ τὸν τρίτον ἐμφύλιον πόλεμον, μεταξὺ τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου, ἄρχοντας τῆς Ἀνατολῆς ἀφ' ἑνὸς καὶ Ὀκταβίου, ἄρχοντας τῆς Δύσεως ἀφ' ἑτέρου, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐνίκησεν εἰς τὴν ἐν Ἀκτίῳ ναυμαχίαν ὁ Ὀκτάβιος, τὸ 31 π.Χ., ὁ δὲ Ἀντώνιος ἠττοχειριάσθη ἐν Αἰγύπτῳ, ὧς καὶ ἡ τελευταία Ἑλληνὶς βασίλισσα Κλεοπάτρα, ἡ διάδοχος τῶν Πτολεμαίων, ὑπετάγη καὶ δλόκληρος ἡ Ἀνατολὴ εἰς τὸν Ὀκτάβιον. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Ὀκτάβιος, ἐλθὼν εἰς Ρώμην, κατέλυσε τοὺς τύπους τῆς Δημοκρατίας καὶ ἀνεκήρυξεν ἑαυτὸν Ἀυτοκράτορα μὲ τὸν τίτλον: Αὐγούστος (Σεβαστός). Ἐκτοτε δὲ ἤρχισεν εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν Ἱστορίαν ἡ περίοδος τῆς Ἀυτοκρατορίας, τὸ 31 π.Χ. Ἰδιαίτερον χαρακτηριστικὸν τῆς βασιλείας τοῦ Αὐγούστου Καίσαρος (Ὀκταβίου) ὑπῆρξεν ἡ ἐπικρατήσασα εἰρήνη καθ' ἅπαν τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος (Pax Romana), ὅτε διετάχθη καὶ ἡ καταγραφὴ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἀπεράντου Ρωμαϊκῆς Ἀυτοκρατορίας. Γεγονὸς ὑψίστης σπουδαιότητος ὑπῆρξε καὶ ἡ κατὰ τὴν καταγραφὴν αὐτὴν Γέννησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ σπήλαιον τῆς Βηθλεὲμ, ὅπως ἀναφέρουν οἱ Εὐαγγελισταὶ Ἀπόστολοι. Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν Παλαιστίνην, ἐπὶ τρία ἔτη, ἐγένετο ἐπὶ τοῦ Ἀυτοκράτορος Τιβερίου, διαδόχου τοῦ Αὐγούστου. Ἐπηκολούθησεν (τὸ 33 μ.Χ.) ἡ καταδικὴ Αὐτοῦ, τὰ πάθη, ἡ Σταύρωσις, ἡ ταφὴ καὶ ἡ Ἀνάστασις. Τὴν δὲ τεσσαρακοστὴν ἡμέραν, ἀπὸ τῆς Ἀναστάσεως, ἔγινεν ἡ Ἀνάληψις τοῦ Ἰησοῦ καὶ μετὰ 10 ἡμέρας ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπὶ τοὺς Ἀποστόλους. Μετὰ τὴν ἐπιφοίτησιν δὲ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἤρχισε τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, μὲ ἀκαταγώνιστον δραστηριότητα, ἐν μέσῳ διωγμῶν, βασάνων καὶ κακώσεων ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Φαρισαῖοι, βλέποντες τὴν πρόοδον τῆς νέας θρησκείας, ἐκίνησαν διωγμὸν κατὰ τῶν Ἀποστόλων καὶ ἐθανάτωσαν τὸν Διάκονον Στέφανον, οἱ Ἀπόστολοι ἐγκατέλειψαν τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ διεσπάρησαν ἀνά τὰς χώρας τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, κηρύσσοντες παντοῦ τὴν Χριστιανικὴν Πίστιν. Ἐκ τούτων δέ, ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας, μετὰ πολυετεῖς περιπετείας, ἦλθεν εἰς τὴν Ἡράκλειαν τῆς Θράκης καὶ συνέστησε τὴν πρώτην Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν. Ἐντεῦθεν, διὰ διαφόρων κηρύκων, βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, ἐξεχριστιανίσθη ἅπασα ἡ Θράκη, τῆς ὁποίας ὡς ἀνωτάτη Ἀρχιεπισκοπὴ ἐθεωρεῖτο ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἡρακλείας¹⁾, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπήγοντο ὄλαι αἱ ἄλλαι ἐπι-

1. Ἡ «Μητρόπολις τῆς Εὐρώπης» ἢ ἄλλως «Ἐπαρχία Εὐρώπης» λεγομένη,

σκοπαί ὡς καὶ αὐτοῦ τοῦ Βυζαντίου, μέχρι τῆς ἀνικηρῦξέως του ὡς Πρωτεύουσης μὲ τὸν τίτλον Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης, ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ὡς παρακατιόντες θὰ ἴδωμεν.

ΚΕΦ. 114.— ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΤΩΝ ΘΡΑΚΩΝ, ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΟΛΟΣΧΕΡΟΥΣ ΥΠΟΤΑΓΗΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ (2.000 π.Χ. — 40 μ.Χ.).

Ἐπειδὴ ὁ ἀναγνώστης περιέρχεται πολλάκις εἰς σύγχυσιν, ὅσον ἀφορᾷ τὰ πρόσωπα τῶν βασιλέων τῆς Θράκης, ἕνεκα τῆς ὁμωνυμίας καὶ τῆς συγχρόνου ὑπάρξεως δύο ἢ καὶ τριῶν ἐξ αὐτῶν εἰς διαφόρους τόπους, ἐθεωρήθη χρήσιμος ἡ παράθεσις τοῦ κατωτέρω πίνακος, χάριν κατατοπισμοῦ, ὥστε ὁ Ἕλλην ἀναγνώστης, ὁ γνωρίζων τὴν Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν, ἔστω καὶ ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, νὰ δύναται νὰ ἐννοῇ εὐκρινέστερον τὸν χρόνον τῶν ἐν Θράκῃ γεγονότων, ἀντιπαραβάλλων ταῦτα πρὸς τὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας.

Ὡς εἶδομεν δὲ ἡ ἄλλυσις τῶν βασιλέων δὲν εἶνε συνεχῆς, ἀλλ' ὑπάρχον χάσματα, τὰ ὅποια εἰς ἕμὲ τοῦλάχιστον φαίνονται δυσαναπλήρωτα· διότι εἰς ὅσας πηγὰς καὶ ἂν ἀνέτρεξα, δὲν ἠδυνήθην νὰ εὔρω τοὺς ἐλλείποντας κρίκους τῆς ἀλύσεως. Διότι, ἐκτὸς τῶν ἄλλων πολλῶν πηγῶν καὶ τὸ τοῦ Γεωγράφου Στράβωνος βιβλίον Ζ' «Περὶ Θράκης», δὲν παρέχει ἐπαρκεῖς πληροφορίας.

Εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Θράκης ἡ Μυθικὴ ἐποχὴ καὶ οἱ ἡρωϊκοὶ χρόνοι συγχέονται πολλάκις· διότι πολλὰ γεγονότα τῆς ἡρωϊκῆς ἐποχῆς δὲν εἶναι ἀπηλλαγμένα τοῦ μυθώδους πέπλου, ὃ ὅποιος τὰ καλύπτει. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον μέχρι τῶν ἱστορικῶν χρόνων καὶ μεταγενέστερον ἀκόμη, πολλὰ ἐρωτηματικὰ μένουσιν ἀναπάντητα καὶ πολλὰ χάσματα συναντῶνται. Διότι καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἱστορικοὶ, ὡς ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Θουκυδίδης καὶ ὁ Ξενοφῶν, ποὺ ἔγραψαν περὶ Θράκης καὶ Θρακῶν, ἀναφέρονται εἰς τὰ σύγχρονά των γεγονότα καὶ δὲν μᾶς λέγουσιν τίποτε σχεδὸν περὶ τῶν προγενεστέρων των· ἐφ' ὅσον, πλὴν τοῦ Ἡροδότου, ὃ ὅποιος κατὰ τι ἐπεκτείνεται, ὄχι ὅμως καὶ εἰς πολὺ βάθος εἰς τὸ παρελθόν, οἱ ἄλλοι δύο ἀναφέρουσι συμβάντα τῆς ἐποχῆς των, εἰς τὰ ὅποια ὑπῆρξαν αὐτόπται οἱ ἴδιοι, ἢ καὶ τὰ ἀντελήφθησαν ἀπλῶς χωρὶς νὰ τὰ συνδέουν μὲ τὰ προγενέστερα· διότι τοῦ μὲν Θουκυδίδου σκο-

ὡς ὁρίζει ἀκριβῶς ὁ κη' κανὼν τῆς Δ' Οἴκουμ. Συνόδου, ἐπεξέτεινε τὰ ὄρια τῆς καθ' ὅλην τὴν λεγομένην Ἰλλυρικὴν (Βαλκανικὴν) Χερσόνησον: «Τῷ γὰρ ὀνόματι τῆς Θράκης, περιέχονται αἱ μέγροι καὶ αὐτοῦ τοῦ Δυρραχίου». Βλ. «Θρακικὰ» Τ. 28ος, ὑπὸ Σεβαριωτάτου Μητροπολίτου Κορυτσᾶς Εὐλογίου Κουρίλα, Καθηγητοῦ.

πὸς ἧτο ἡ ἐξιστόρησις τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ ὡς παρέκβασις, τρόπον τινά, ἀναφέρει τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Σιτάλκου κατὰ τῆς Μακεδονίας, καθόσον συνεδέετο αὕτη μὲ τὴν συμμαχίαν τῶν Ἀθηναίων. Τοῦ δὲ Ξενοφῶντος σκοπὸς ἦτο νὰ ἐξιστορήσῃ τὰς περιπετείας τῶν Μυρῶν. Καὶ ἐξιστορεῖ τὰ συμβάντα μεταξὺ τοῦ Σεύθου τοῦ Β' καὶ τοῦ στρατοῦ, πὺν ὠδήγει οὗτος, ἀλλὰ παρεμπιπτόντως, ἀφοῦ ἐπέρασαν τὰ ὑπολείμματα τῶν Μυρῶν ἐκ Μ. Ἀσίας εἰς Θράκην.

Βασιλεῖς ἀναφερόμενοι ὡς ἀνήκοντες εἰς τὴν Μυθικὴν καὶ Ἡρωϊκὴν ἐποχὴν, ὡς καὶ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἐν Θράκῃ.

Κατὰ τοὺς παναρχαίους τούτους χρόνους, εἰς τὴν Θράκην, ὑπῆρξαν πάμπολλοι βασιλεῖς. Ἐκάστη Θρακικὴ φυλὴ εἶχε τὸν βασιλέα της. Ἀλλὰ, πλὴν ὀλιγίστων, οἱ περισσότεροι μένουσιν ἐντελῶς ἄγνωστοι εἰς ἡμᾶς· διότι οὔτε τὰ ὀνόματά των γνωρίζομεν, οὔτε τοὺς τόπους εἰς τοὺς ὁποίους ἐβασίλευσαν κατὰ τὴν μακροαῖωνα ἐποχὴν, ὅπως τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ διὰ τοὺς ἄρχοντας τῶν πολυπληθῶν τότε κρατιδίων τῆς κυρίως Ἑλλάδος, τῶν ὁποίων οἱ πλεῖστοι εἶνε ἄγνωστοι. Γνωρίζομεν δὲ ὀλίγα περὶ ὀλιγίστων, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἀναφέρονται εἰς μύθους, εἰς τὰς παραδόσεις ἢ καὶ ὑπὸ ποιητῶν :

1ος) **Ὁ Τεγύριος**, Βασιλεὺς τῶν Θρακῶν, πενθερὸς τοῦ Ἰσμαροῦ, υἱοῦ τοῦ Εὐμόλπου· ἀλλὰ ποῦ; ἄγνωστον. Ἴσως εἰς τὴν Πιερίαν, ἢ ὁποία τότε ἐθεωρεῖτο τμῆμα τῆς Θρόκης. Ὁ Ἰσμαρος ἔκτισε τὴν πόλιν Ἰσμαρον, ἣν ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος.

2ος) **Ὁ Εὐμόλπος**, ὁ ὁποῖος κατήλθε μὲ τὰς Ἀμαζόνας κατὰ τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ Θησέως. Καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Ἀμαζόνων ἔμεινεν εἰς τὴν Ἐλευσίνα καὶ ἴδρυσεν τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια.

3ος) **Ὁ Οἶαγρος**, Μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Θράκης. Πατὴρ τοῦ Ὁρφέως καὶ τοῦ Λίνου ἐκ τῆς Μούσης Καλλιόπης. Ἐξ οὗ αἱ Μοῦσαι ἐκαλοῦντο Οἶαγρίδες.

4ος) **Ὁ ποιητὴς Ὁρφεύς**, σύγχρονος τῶν Ἀργοναυτῶν, μὲ τοὺς ὁποίους ἔλαβε μέρος καὶ εἰς τὴν Ἀργοναυτικὴν ἐκστρατείαν. Πιθανῶς καὶ οἱ δύο αὐτοὶ ἐβασίλευσαν εἰς τὴν Πιερίαν (Οἶαγρος καὶ Ὁρφεύς).

5ος) **Ὁ Διομήδης**, κατὰ τοῦ ὁποίου εἶχεν ἐκστρατεύσει ὁ Ἡρακλῆς, Τύραννος σκληρότατος. Πιθανῶς εἰς τὴν σημερινὴν Δυτικὴν Θράκην, ὅπου ἡ σημερινὴ Ξάνθη καὶ τὰ ἀρχαῖα Ἄβδηρα.

6ος) **Ὁ Φινεύς**, βασιλεὺς καὶ μάντις τῆς Σαλμυδησοῦ, εἰς τὰ Θρακικὰ παράλια τοῦ Πόντου, ὁ συμβουλεύσας τοὺς Ἀργοναύτας πῶς νὰ διαβοῦν τὰς Συμπληγάδας Πέτρας.

7ος) **Ὁ Τηρεὺς**, ὁ ἐλθὼν εἰς βοήθειαν τοῦ Πανδίωνος, βασιλέως τῶν

Ἰσθμίων κατὰ Λαβδάκου βασιλέως τῶν Θηβῶν. Ὡς φαίνεται, ἐβασίλευεν εἰς Ἐργίσκη, περὶ τὴν σημερινὴν Βιζύην. Σύζυγος τῆς Πρόκνης.

8ος) Ὁ *Ρήσος*, σύμμαχος τῶν Τρώων, φονευθεὶς ὑπὸ Ὀδυσσεώς καὶ Διομήδους, κατόπιν προδοσίας τοῦ Δόλωνος. Φερόμενος ὡς υἱὸς τοῦ Στρυμόνος καὶ τῆς Τερψιχόρης, ἐβασίλευσεν ἐν Θράκη.

Βασιλεῖς κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους.

1ος) *Ζάμολξις* ἢ μάλλον *Ζάλοξις*. Ἐζησε κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Πυθαγόρου, τοῦ ὁποίου ὑπῆρξε καὶ μαθητῆς. Μετὰ θάνατον ἐθεοποιήθη ὑπὸ τῶν Γετῶν καὶ συνεχέτο μὲ τὸν Γεβελείζιν, θεὸν τοῦ Παραδείσου τῶν Γετῶν.

Σημειώσεις.—Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν ἱστορικῶν χρόνων 800 π.Χ. μέχρι τοῦ 515 ὑπάρχει μέγα χάσμα· διότι οὐδενὸς βασιλέως ἐπὶ Θρακικοῦ ἐδάφους ἀναφαίνεται τὸ ὄνομα. Πάντως, θὰ ὑπῆρξαν πολλοί, κατὰ τὰ μεσολαβήσαντα 300 χρόνια, βασιλεῖς τῶν διαφόρων Θρακικῶν φυλῶν, ἀλλὰ δὲν ἀναφέρονται. Τὰ σχετικὰ συγγράμματα τῶν ἀρχαίων, ποὺ τυχὸν θὰ ἐχρησίμευον ὡς πηγαί, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἀπώλεσθησαν. Ἡ δὲ ἐξάπλωσις τῆς Ἑλλην. γλώσσης ἐσάρωσε καὶ τὰς εἰς τὴν Θρακικὴν γλῶσσαν παραδόσεις, ὡς καὶ τοὺς μύθους τῶν Θρακῶν.

2ος) *Τήρης*, 515—455 π.Χ., βασιλεὺς τῶν Ὀδρουσῶν, ὁ συμπήξας τὸ ὄπασσιν ἀξιόλογον Θρακικὸν κράτος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Πεισιστρατιδῶν. Ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῶν Μηδικῶν πολέμων καὶ τοῦ Κίμωνος.

3ος) *Σιτάλης* ὁ Α', 455—424 π.Χ. Ἰσχυρὸς βασιλεὺς, ὁ ὑποτάξας ἅπαντα τὰ Θρακικὰ γένη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους καὶ τῶν πρώτων ἐτῶν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων.

4ος) *Σεύθης* ὁ Α', 424—411 π.Χ., ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶχε τὴν μεγαλειτέραν του ἀκμὴν εἰς δύναμιν, πλοῦτον καὶ πληθυσμὸν τὸ Θρακικὸν κράτος, ἐπὶ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.

5ος) Ἄμαδοκος, Ἐβρίζελμις καὶ Μαισάδης, συμβασιλεύοντες εἰς τὴν Θράκην, διαιρεθεῖσαν μετὰ τὸν θάνατον Σεύθου τοῦ Α' 411—397 π.Χ., κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ τῆς ἡγεμονίας τῆς Σπάρτης.

6ος) *Σεύθης* ὁ Β', διάδοχος τοῦ Μαισάδου καὶ στρατηγὸς τοῦ Ἄμαδοκου, τὸ 397—383 π.Χ., ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας τῆς Σπάρτης καὶ τῆς διαβάσεως τῶν Μυρῶν τοῦ Ξενοφῶντος ἐκ τῆς Θράκης.

7ος) *Κότυς* ὁ Α', 383—360 π.Χ. Ὁ ἐνώσας ἐκ νέου τὴν διαιρεθεῖσαν Θράκην, βοηθηθεὶς πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων Ἰφικράτους, καθ' ὃν χρόνον οἱ Ἀθηναῖοι ἤρχισαν νὰ ἀναλαμβάνουν ἐκ νέου τὴν ἡγεμονίαν διαφόρων νόλεων.

8ος) *Κερσοβλέπτης*, 360—340 π.Χ., ἐπὶ Φιλίππου τοῦ Β' βασιλέως τῆς Μακεδονίας.

9ος) *Σιτάλης ὁ Β'*, ὁ συνεκστρατεύσας μὲ τὸν Ἀλέξανδρον εἰς Ἀσίαν, καθ' ὃν χρόνον ἡ Θράκη ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ Μακεδόνα στρατηγοῦ.

10ος) *Σεύθης ὁ Γ'*, 322—315 π.Χ., μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου.

11ος) *Δυσίμαχος* ὁ Μακεδὼν, 321—281 π.Χ., ὁ ἀναλαβὼν τὴν διοίκησιν τῆς Θράκης μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ὀργανώσας ἰσχυρὸν κράτος ἐν Θράκῃ.

12ος) *Πτολεμαῖος* ὁ Κεραννός, 281—279 π.Χ., ὁ πεσὼν μαχόμενος κατὰ τῶν Γαλατῶν.

Ἀναρχία ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Γαλατῶν, 279—273 π.Χ.

Γαλάται βασιλεῖς: Ὁ *Κομοντόριος* καὶ τελευταῖος ὁ *Καύαρος* 273—213 π.Χ., βασιλεῖς τοῦ Γαλατικοῦ κράτους τῆς Τύλεως.

Σημειώσεις. Ἀπὸ τῆς καταλύσεως τοῦ κράτους τῆς Τύλεως, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 213—180 π.Χ., ὑπάρχει χάσμα διότι δὲν ἀναφέρεται τὸ ὄνομα οὐδενὸς ἐκ τῶν ἡγεμόνων τῆς Θράκης κατὰ τὰ 33 ταῦτα ἔτη.

Θρᾶκες βασιλεῖς ὑπὸ Ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν.

1ος) *Κότυς ὁ Β'*, ἐπὶ Φιλίππου τοῦ Ε' καὶ Περσέως, βασιλέων τῆς Μακεδονίας, καθὼς καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ὑποταγῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς Ρωμαίους 180—57 π.Χ.

Σημειώσεις. Ἡ μακρὰ βασιλεία αὐτοῦ ἐξηγεῖται εἰς τὸ 112 Κεφάλαιον τῆς Ἱστορίας.

2ος) *Κότυς ὁ Γ'*, 57—48 π.Χ., ἐπὶ Πομπηίου, Καίσαρος καὶ Κράσσου.

3ος) *Ραισκούπορις Α'*, 48—40 π.Χ. καὶ *Ράσκος* 48—30 π.Χ., συμβασιλεῖς.

4ος) *Ροιμητάλης Α'*, 30—12 π.Χ. καὶ *Ραισκούπορις Β'*, συμβασιλεῖς.

5ος) *Σαδάλας* 12 π.Χ.—12 μ.Χ.

6ος) *Κότυς ὁ Δ'* ὁ Μέγας, ἐπὶ Αὐγούστου 12—19 μ.Χ.

7ος) *Ραισκούπορις ὁ Γ'*, 19—28 μ.Χ. καὶ *Κότυς ὁ Ε'*, συμβασιλεῖς.

8ος) *Ροιμητάλης ὁ Β'* καὶ υἱὸς *Κότυς* τοῦ Ε', 28—37 μ.Χ., ἐπὶ Τιβερίου.

9ος) *Ροιμητάλης ὁ Γ'*, 37—46 μ.Χ., ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Θράκης.

ΚΕΦ. 115.— ΠΟΛΕΙΣ ΘΡΑΚΙΚΑΙ ΜΕ ΟΝΟΜΑΣΙΑΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΘΡΑΚΙΚΗΝ.

Ἐπειδὴ ἐπὶ Ρωμαιοκρατίας ἡ Θράκη ὑπῆρξε τελείως ἐξελληνισμένη, μετὰ δὲ ταῦτα, διὰ τῆς ἐξαπλώσεως τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, ἐπῆλθε καὶ

ριζική μεταβολή εἰς τὸν Θρακικὸν κόσμον, διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως ὑπ' αὐτοῦ τῆς ἀρχαίας λατρείας καὶ τῶν πάσης φύσεως ἐκδηλώσεων αὐτῆς, ταυτοχρόνως μὲ τὰ εἰδωλολατρικὰ ἤθη καὶ ἔθιμα ἤρχισαν νὰ μεταβάλλωνται καὶ αἱ διάφοροι τοπωνυμῖαι καὶ ὀνομασίαι τῶν πόλεων, καθὼς καὶ αὐτὰ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν κατοίκων ἐπὶ τὸ Ἑλληνικώτερον καὶ Χριστιανικώτερον. Ὡς ἐκ τούτου, ἐθεωρήθη καλὸν νὰ παρατεθῇ πίναξ τῶν καθαρῶς ἀρχαίων Θρακικῶν πόλεων, μὲ ὀλίγας σημειώσεις δι' ἐκάστην, ἐπὶ τῷ σκοπῷ καλλιτέρας ἐνημερώσεως τοῦ ἀναγνώστου ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Θράκης καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἐξελίξεων μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς Ρωμαιοκρατίας. Θρακικαὶ πόλεις ὑπῆρχον ὄχι μόνον εἰς τὰ μεσόγεια, ἀλλὰ καὶ εἰς τινὰ παραλία, εἰς τὰς ὁποίας ὅμως διὰ τοῦ ἀποικισμοῦ τῶν Ἑλλήνων ὑπερίσχυσε σὺν τῷ χρόνῳ τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον, καὶ ἄλλαι μὲν εἶχον διατηρήσει τὴν Θρακικῆς προελεύσεως ὀνομασίαν των, ἄλλαι ὅμως μετωνομάσθησαν λαβοῦσαι Ἑλληνικὰς ὀνομασίας. Κατὰ τοὺς Ρωμαϊκοὺς δὲ χρόνους καὶ ἐν συνεχείᾳ τοὺς Βυζαντινοὺς τοιοῦτους ἰδρῦθησαν καὶ νέαι πόλεις, εἰς καταλλήλους τοποθεσίας διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὅπως ἄλλως τε τοῦτο εἶχε συμβῆῖ βραδύτερον καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας, καθ' οὓς, πολλαὶ ἐξ αὐτῶν, μετωνομάσθησαν Τουρκιστί. Σημειωτέον ὅτι, ἐκ τῶν ἀρχαίων Θρακικῶν πόλεων, πολλαὶ εἶχον χάσει τὴν σημασίαν των εἰς τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους καὶ ἐξέπεσαν ἢ κατεστράφησαν ὑπὸ ἐπιδρομῶν. Καὶ ἐπειδὴ αἱ οἰκίαι των ἦσαν κατεσκευασμέναι μὲ ὄμους πλίνθους καὶ ξύλα, κατὰ τὰς ἐπιδρομάς, τὰ μὲν ξύλα ἐκαίοντο, αἱ δὲ πλίνθοι μετεβάλλοντο εἰς χῶμα, διὰ τοῦτο καὶ ἐλάχιστα ἑρείπια Θρακικῶν ἀρχαίων πόλεων διεσώθησαν. Γεγονὸς πάντως εἶνε ὅτι ἡ Θράκη, εἰς ὀλίγα μόνον μέρη, ἔχει πέτρας. Διεσώθησαν λοιπὸν ἑρείπια ἐκεῖ μόνον, ὅπου ὑπῆρχον πέτραι, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ἀνήκουν εἰς μεταγενεστέρους μᾶλλον χρόνους Ρωμαϊκοὺς, Βυζαντινοὺς, Φραγκοκρατίας κ.λ.π. καὶ ὄχι τῆς ἐποχῆς τῶν ἀρχαίων Θρακῶν, δεδομένου ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Θράκες δὲν ἐγνώριζον οὔτε τὴν κεραμοποιίαν, οὔτε τοὺς ὀπτοὺς πλίνθους (τοῦβλα).

Θρακικαὶ πόλεις πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἑβρου πρὸ τῆς Ρωμαϊκῆς κατακτήσεως.

Οὐσκιοῦδάμα. Κτίσμα τῶν Βεσσῶν Θρακῶν, παρὰ τὴν συμβολὴν τῶν τριῶν ποταμῶν Ἄρδα (Ἄρτισκου), Ἑβρου καὶ Τούντζα (Τόνζου). Ὑπὸ Ὀρέστου υἱοῦ τοῦ Ἀγαμέμνονος οἰκισθεῖσα καὶ ὑπὸ τῶν προελλήνων Ἀχαιῶν ἐπωνομασθεῖσα Ὀρεστιάς. Κατὰ τοὺς Μακεδονικοὺς χρόνους ὑπῆρξεν ἔδρα διαφόρων βασιλέων τῶν Ὀδρυσῶν Θρακῶν. Ἐπὶ δὲ τοῦ Ρωμαίου Αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ ὀχυρωθεῖσα ἀπεκλήθη Ἀδριανούπολις (1) (Ἐδιρνε

1. Περὶ Ἀδριανουπόλεως ἀναφέρονται πολλὰ καὶ εἰς διαφόρους προγενεστέρους ἐκδόσεις τῶν «Θρακικῶν».

ὑπὸ τῶν Τούρκων). Ἐκτοτε εἶχεν ὀρισθῆ ὡς ἔδρα τῶν Ρωμαίων διοικητῶν τῆς Θρακίης, ὡς τοιαύτη δὲ ἔμεινε καὶ παρὰ Βυζαντινοῖς καὶ τοῖς Τούρκοις. Ἀπὸ τῆς Ρωμαιοκρατίας καὶ μετέπειτα σπουδαῖον κέντρον συγκοινωνιῶν καὶ ἔμπορίου.

Βεργούλη. Κατὰ τὸν γεωγράφον Πτολεμαῖον ἦτο αὕτη μεγάλη πόλις τῆς Θρακίης. Ὑπὸ τοῦ Ἀρκαδίου, αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου, ὠχυρώθη καὶ μετωνομάσθη Ἀρκαδιούπολις. Ὑπὸ δὲ τῶν Τούρκων Λουλέμπουργάζ, διότι εἶχε βιομηχανίαν λουλάδων διὰ τὰ τσιμπούκια, ἀπὸ εἰδικὸν χῶμα, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει ἐκεῖ.

Ἄπρος. Ἀρχαία Θρακικὴ καὶ μεσαιωνικὴ μετέπειτα πόλις, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ μεταξὺ Ραιδεστοῦ καὶ Μαλγάρων, παρὰ τὸ σημερινὸν Ἰνετζίκ. Ἐπὶ τῆς θέσεώς της εὐρίσκεται τὸ Τουρκικὸν χωρίον Κιρμέν. Σώζονται πολλὰ ἔρειπια.

Αἴνος. Εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἐβρου. Οἰκισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Θρακὸς Πόλντος, ὠνομάζετο *Πολινομβρία*. Ὑπὸ δὲ τοῦ Αἰνείου, φυγόντος ἐκ Τροίας, ὠνομάσθη Αἴνος, διότι ἐκεῖ ἐστάθμευσε κατὰ πρῶτον. Ὁ Πόλντος, ὁ πρῶτος οἰκιστής, ἀναφέρεται ὡς φιλοξενήσας τὸν Ἡρακλέα κατὰ τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τοῦ Διομήδους. Εὐλίμενος κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Διὰ τῆς Αἴνου εἰσήρχοντο τὰ πλοῖα τῶν ἀρχαίων καὶ διέπλεον τὸν Ἐβρον μέχρι τῆς Ὀρεσιάδος. Ἡ ὀνομασία της ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Αἰνείου, ὅστις εἶχε προορμισθῆ ἐκεῖ.

Βιζύη. Ἀρχαιοτάτη Θρακικὴ πόλις. Κατὰ τὸν Στράβωνα ἦτο πρωτεύουσα τῶν Ἀστῶν Θρακῶν, εἰς τὰς πηγὰς τοῦ Ἐργίνου. Κατὰ τὸν γεωγράφον Πτολεμαῖον ἦτο πρωτεύουσα τοῦ Μυθικοῦ βασιλέως Τηρέως, ὅστις εἶχε κατέλθει εἰς τὴν Ἀττικὴν πρὸς βοήθειαν τοῦ βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν Πανδίωνος κατὰ τοῦ Λαβδάκου. Ἀφ' ἧς ὁμως, Σιτάκης ὁ Α' τῶν Ὀδρουσῶν, κατέλυσε τὴν βασιλείαν τῶν Ἀστῶν καὶ ἤνωσε τὴν χώραν ταύτην μὲ τὸ ἰσχυρὸν βασίλειον τῶν Ὀδρουσῶν, ὑπῆρξε πρωτεύουσα διαφόρων βασιλέων τοῦ Ὀδρουσικοῦ κράτους καὶ μάλιστα τῶν τελευταίων ὡς Κότντος τοῦ Δ', τοῦ Μεγάλου, τοῦ Σαδάλα καὶ τοῦ τελευταίου Ροιμητάκου. Οἱ βασιλεῖς οὗτοι ἦσαν τελείως ἐξελληνισμένοι κατὰ τὴν γλῶσσαν, τὰ ἥθη καὶ τὸ θρήσκευμα. Κεῖται εἰς τὰς νοτίους κλιτύας τοῦ λεγομένου Μικροῦ Αἴμου ἐπὶ ὑψηλοῦ λόφου. Ἦτο σπουδαῖον προπύργιον τῆς Θρακίης κατὰ τῶν ἀπὸ βορρᾶ βαρβάρων καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας. Περιβάλλεται ἀπὸ ὄχυρὸν τεῖχος μὲ πολλοὺς πύργους. Διακρίνονται καὶ σήμερον ἀκόμη ἴχνη τοιχωμάτων τῶν Ἑλληνοθρακῶν, Μακεδόνων, Ρωμαίων, Βυζαντινῶν, Φράγκων καὶ Τούρκων.

Βησαπάρα. Πόλις τῶν Βέσσων Θρακῶν. Πρότερον ἐλέγετο Εὐμολπία, ΒΔ τῆς Φιλιππουπόλεως. Ἡ Βησαπάρα μὲ τὴν Οὐσκιουδάμα ἦσαν αἱ κυριώτεραι πόλεις τῶν Βέσσων. Ἐκειτο ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἐβρου,

παρὰ τὸ σημερινὸν χωρίον τῆς Βορείου Θράκης Σεμίτοβον, πλησίον τοῦ κωνικοῦ τύμβου. Ἡ κατάληξις *πάρρα* εἶνε Θρακική, σημαίνει στενὸν πέραςμα· κατ' ἄλλους σημαίνει τὴν φυλὴν, τὸ γένος, τὸν συνοικισμόν· ὡς Βηλαιδηπάρρα, νουτζιπάρρα, τρανουπάρρα, δρουζιπάρρα. Εὐρίσκετο ἐπὶ τῆς Βεσσικῆς ὁδοῦ, ἣτις συνέδεε τὴν παραλίαν μὲ τὴν ἄνω κοιλάδα τοῦ Ἑβρου, διέσχισε τὴν Ροδόπην καὶ κατέληγεν εἰς τὴν χώραν τῶν Σατρῶν. «*Πάρρα*», ἀπὸ αὐτὴν διεσώθη ἡ λέξις *φάρρα* = φατρία, οἰκογένεια, σόι.

Βίζων ἢ **Βιζώνη**. Θρακική πόλις εἰς τὰ παράλια τοῦ Πόντου. Ἔκειτο μεταξὺ Καλλάτιδος (Μαγγάλια) καὶ Ἀπολλωνίας (Σωζόπολις). Μετὰ ταῦτα (657 π.Χ.), κατώκησαν καὶ Ἑλληνες ἀποικοὶ ἐκ Μιλήτου τῆς Μ. Ἀσίας. Σήμερον λέγεται Καβάρα.

Βουργούδιζος. Θρακική ἀρχαία πόλις μεταξὺ Οὐσκιουδάμας καὶ Βεργούλης. Ὑπέστη πολλὰ ὑπὸ τῶν Γαλατῶν. Ἐπὶ Βυζαντινῶν ὠνομάσθη Βουλγαρόφυγον καὶ ὑπὸ τῶν Τούρκων Μπαμπὰ ἔσκι.

Δρουζιπάρρα. Ἔκειτο 22 χιλίωμ. ΒΔ τῆς Περίνθου, ὄχι μακρὰν τοῦ ποταμοῦ Ἑργίνου. Σταθμὸς μεταξὺ Βεργούλης καὶ Τυρολόης. Ἐνταῦθα ἐμαρτύρησεν ὁ Ἅγιος Ἀλέξανδρος. Ἐπὶ Μαυρικίου αὐτοκράτορος ἐλεηλατήθη καὶ κατεστράφη ὑπὸ τοῦ Χαγάνου τῶν Ἀβάρων, ὡς θὰ ἴδωμεν. Πλησίον κεῖται τὸ χωρίον Μεσσηνή. Ἐπὶ τῆς θέσεώς της χωρίον Τουρκικὸν Καραστεράν.

Ἐργίσκη. Θρακική πολίχνη. ὠνομάσθη ἀπὸ τὸν Ἑργίσκον, υἱὸν τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς νύμφης Ἄβας. Ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους, ὅτε κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Φιλίππου μὲ τὸ Σέρρειον καὶ ἱερὸν Τεῖχος. Τοποθετεῖται ὑπὸ πολλῶν εἰς τὸ Σερέντζειον, δηλ. τὴν σημερινὴν Στραντζαν (1). Ἐκ τῆς Ἐργίσκης εἶχον ὀρηθῆ ὀί φοβεροὶ Ἄβαντες, οἱ κατελθόντες εἰς τὴν Εὐβοίαν. Πάντως ἐκεῖ πλησίον πρέπει νὰ εὐρίσκετο καὶ ἡ Ἄβα.

Οὔστούδιζος. Σπουδαῖον φρούριον Θρακικόν. Κατὰ τὸν Girecek ἔκειτο ἐκεῖ, ὅπου σήμερον εἶνε τὸ Πύθιον (Κούλελι μπουργάζ), εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου συνδέεται ὁ Ἑλληνικὸς μὲ τὸν Τουρκικὸν σιδηρόδρομον. Κατὰ δὲ τὸν μακαρίτην Λαμπουσιάδην Γεώργιον ἔκειτο ἐκεῖ, ὅπου ἡ σημερινὴ Χάφσα, εἰς τὸ μέσον τῆς λεωφόρου Ἀδριανουπόλεως καὶ Μπαμπὰ ἔσκι. Σταθμὸς διὰ τὰ караβάνια τῶν παρελθόντων αἰώνων. Σώζεται σπουδαῖος καταυλισμὸς (Κιβὰν χάν).

Ταρπόδιζος. Ἔκειτο βορειονατολικῶς τῆς Ἀδριανουπόλεως, εἰς τὴν ἀνατολ. ὄχθην τοῦ Τούντζα, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ μεταξὺ Ἀδριανουπόλεως καὶ Ἀγχιάλου. Σήμερον ἐκεῖ ὑπάρχει τὸ χωρίον Μπουγιούκ Δερεβέν, ἐν Βουλγαρίᾳ.

1. Κατὰ τὸν Α. Πολυζωΐδην, λόγιον καὶ ὑπουργὸν τῆς Παιδείας ἐπὶ Ὄθωνος, ἦτο εἰς τὴν θέσιν τῆς σημερινῆς Τσατάλτζας.

Τυροδίζος (Τυροδίζα). Θρακική πόλις ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Αἰγαίου, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον ἔναντι τῆς Σαμοθράκης, ἀνήκουσα εἰς τὴν Πέρινθον. Ὑπῆρχε καὶ ἑτέρα Τυροδίζος εἰς τὴν Ἀνατολ. Θράκην. Ἡ πρώτη κατελήφθη τὸ 480 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Ξέρξου.

Σημείωσις. Ἐδῶ ὑπάρχει κάποια σύγχυσις. Διότι Τυροδίζος εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Αἰγαίου καὶ νὰ ἀνήκη εἰς τὴν Πέρινθον εἶνε πολὺ παράδοξον, ἐφ' ὅσον ἡ Πέρινθος κεῖται εἰς τὸ μέσον Ραιδεστοῦ καὶ Κων]πόλεως. Ὡς φαίνεται λοιπὸν ἡ Τυροδίζος, ποὺ ἀνήκε τότε εἰς τὴν Πέρινθον, ἦτο ἡ Τυρολόη (Τσόρλου), ὡς ἀπέχουσα ἀπὸ αὐτὴν μόλις 1 ὥραν καὶ τὴν ὁποίαν συγγέουν μὲ τὴν Τυροδίζον τῆς πρὸς Δ. τοῦ Ἐβρου Θράκης.

Τυρολόη. Παρὰ τὴν Προποντίδα, ἐπὶ τῆς ἀρχαίας πόλεως Συροάτιον, δυτικῶς τῆς Περίνθου Σήμερον σιδηροδρ. σταθμὸς ἀπὸ Λουλέμπουργάζ πρὸς τὴν Κων]πολιν. Σῶζονται ἀρχαίου φρουρίου λείψανα. Μεταγενεστέρως ὠνομάσθη **Σύρολον**, ὑπὸ δὲ τῶν Βυζαντινῶν Τοροουλὸς ἢ Τζοροουλὸς καὶ ὑπὸ τῶν Τούρκων **Τσόρλου**.

Σημ. Αἱ λέξεις Τυροδίζος καὶ Τυρολόη ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν Ἑλληνικὴν **Τύρις** καὶ τὴν λατινικὴν *turris* = πύργος, φρούριον, κάστρο (').

Πόλεις Θρακικαὶ πρὸς Δ τοῦ Ἐβρου μέχρι τῆς Ρωμαϊκῆς κατακτῆσεως.

Ἄβδηρα. Εἰς τὴν ἀνατολικὴν ὄχθην τοῦ Νέστου. Κατὰ τὴν μυθολογίαν εἶχε κτισθῆ ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους πρὸς τιμὴν τοῦ φίλου καὶ συντρόφου του Ἄβδηρου, τὸν ὁποῖον εἶχον θανατώσει οἱ πυρίπνοοι ἵπποι τοῦ Διομήδους, τοὺς ὁποίους ἐφύλαττεν, ἐνῶ ὁ Ἡρακλῆς ἐπολέμει τὸν Διομήδην. Κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους, περὶ τὸ 650 π.Χ., ὁ Κλαζομένιος Τιμήσιος, ἔφερεν ἀποίκους ἀπὸ τὴν πατρίδα του Ἀλλά, μετὰ ταῦτα, ἡ πόλις κατεστράφη ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων Θρακῶν. Βραδύτερον, περὶ τὰ 550 π.Χ., ὅτε ἡ Μ. Ἀσία ὑπετάγη εἰς τὸν Μέγαν Κύρον, οἱ κάτοικοι τῆς Τέω φεύγοντες τὴν δουλείαν τῶν Περσῶν, ἦλθον καὶ ἀνεκαίνισαν τὰ Ἄβδηρα. Ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηναίων εἶχεν ἀκμάσει μεγάλως. Οἱ ἀτομικοὶ φιλόσοφοι Δεύκιππος, Δημόκριτος, Ἀνάξαρχος καὶ ὁ σοφιστῆς Πρωταγόρας, ὁ ποιητῆς Νικαίνετος, ὁ κριτικὸς Ἐκαταῖος καὶ ἄλλοι ἦσαν Ἀβδηρίται.

Ἀλλὰ τὸ 376 π.Χ. κατεστράφη ἐκ νέου ὑπὸ τῶν Τριβαλλῶν Θρακῶν, οἱ ὁποῖοι ὅμως ἔξειδιώχθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου στρατηγοῦ Ἴφικράτους, γαμβροῦ Κότυος τοῦ Α'. Μετωνομάσθη Πολύστηλον καὶ ὑπὸ τῶν Τούρκων Μπολούστρα. Οἱ Ἀβδηρίται ἐξακρηρίζοντο ὡς ἀγενεῖς καὶ μισόκαλοι «Ἀβδηριτισμός». Μολαταῦτα, εἶναι ὀρθὸν νὰ λεχθῆ ἐν προκειμένῳ, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι, μὴ ἀνεχόμενοι ἀνταγωνιστὰς εἰς τὸ ἐκπολιτιστικὸν αὐτῶν ἔργον, τοὺς παρεμέριζον διὰ τῆς δυσφημίσεως καὶ δὴ τῆς γελοιοποιήσεως, δσάκις

1. Κατ' ἄλλους μὲ τὴν λέξιν τυρός.

συνέβαινε να εμφανισθούν τοιοῦτοι. Οὕτω, διεσύρθησαν οἱ Βοιωτοί, ὡς ἄξεστοι, ἀμαθεῖς καὶ στερούμενοι καλοῦ γούστου. Ὁ κύριος στόχος των ὅμως ὑπῆρξαν τὰ Ἄβδηρα, τὰ ὁποῖα παρουσίασαν διανοίας πρώτου μεγέθους, ὅπερ καὶ τοὺς ἠνόχλει ἰδιαιτέρως. Ἐχαρακτίζον τοὺς Ἄβδηρίτας ὡς ἀναιδεῖς καὶ ἀνισορρόπους, διότι ἐτόλμησαν οὗτοι ν' ἀποτυπώσουν ἐπὶ τῶν νομισμάτων των τὴν κεφαλὴν τοῦ φωτοδότου Ἀπόλλωνος καὶ τὸν συμβολικὸν γρῦλα, τὸν φύλακα τῶν θησαυρῶν. Ἐσατίριζον αὐτοὺς διὰ τὴν ὑπεροψίαν, ἣν ἐπεδείκνυον οὗτοι ὁσάκις ἐπεσκέπτοντο τὰς Ἀθήνας, μεταχειριζόμενοι εἰς βάρος των σκώματα ὡς τὰ: «ἄβδηριτισμὸν ὄφλισκάινειν», πὺ εἶναι παρεμφερές τοῦ σημερινοῦ «χρῶστᾶ τῆς Μιχαλοῦς», τοῦ «περὶ ὄνου σκιᾶς», πὺ ἀναφέρεται εἰς μῦθον, ἔχοντα σχέσιν μὲ τὸν πολιτικὸν διχασμὸν καὶ τὰς διενέξεις τῶν Ἀβδηριτῶν, περίξ ἐνὸς ἐπουσιώδους ζητήματος κ.λ.π., διανθίζοντες ὅλα ταῦτα μὲ ἀφηγήσεις κωμικῶν ἀνεκδότων καὶ ἐπεισοδίων, εἰς τρόπον ὥστε, ἡ προσωνομία «Ἀβδηρίτης», νὰ καταστῆ, σὺν τῷ χρόνῳ, ταυτόσημος μὲ τὴν τοῦ μωροῦ, ἀνοήτου ἢ καὶ ματαιοδόξου ἀκόμη.

Ἐκτοτε καὶ μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων ἀκόμη, πολλὰ ἐλέχθησαν καὶ ἐγράφησαν περὶ Ἀβδηριτῶν καὶ Ἀβδηριτισμοῦ⁽¹⁾. Ποῖος ὅμως θὰ ἐφαντάζετο εἰς τὴν ἀρχαιότητα ὅτι, 25 ὄλοκλήρους αἰῶνας βραδύτερον, τὰ Ἄβδηρα θὰ ἀνεγνωρίζοντο ὑπὸ πάντων, ὡς ἡ πατρίς τῆς σπουδαιότερας τῶν ἐπιστημῶν, τῆς ἀτομοφυσικῆς, πὺ συγκλονίζει τὴν σύγχρονον ἐποχὴν μας; Ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι ἡμέραν τινὰ ἢ σκαπάνη τοῦ ἀρχαιολόγου θὰ ἀποκαλύψῃ καὶ τοὺς χαμένους, ὑπὸ τὴν ἰλὺν τοῦ Νέστου, θησαυροὺς τῆς ἀφανισθείσης πόλεως.

Φερραί. Ὡς φαίνεται, εἶχε κτισθῆ ὑπὸ Μακεδόνων καὶ ἐκαλεῖτο Βέρροια, ὑπὸ δὲ τῶν Θρακῶν Φηρρά. Κεῖται ὄχι μακρὰν τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἐβρου. Λέγεται εἰς οὐδέτερον πληθυντικὸν «τὰ Φέρρα».

Ἰσμαρος. Πόλις ἀρχαιότατη Θρακικὴ εἰς τὴν χώραν τῶν Κικόων Θρακῶν δυτικῶς τῆς Μαρωνείας, παρὰ τὴν λίμνην Ἰσμαρίδα. Ὑπῆρχε κατὰ τὴν ἡρωϊκὴν ἐποχὴν. Κατὰ τὸν Ὅμηρον, εἰς ταύτην προσωρμίσθη ὁ Ὀδυσσεὺς μὲ τὰ πλοῖα του, ἐπιστρέφων ἐκ Τροίας καὶ ἔλαβε πολλὰ ζῶα διὰ τὴν συντήρησιν τῶν συντρόφων του. Ἄλλ' οἱ κάτοικοι τῆς Ἰσμάρου, οἱ ἄγριοι Κίκονες, ἐφόνευσαν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν⁽²⁾. Βραδύτερον περιήλθεν εἰς παρακμὴν, διότι ὄχι πολὺ μακρὰν αὐτῆς ἀνεδείχθη ἡ πόλις Μαρώνεια.

1. Βλ. Συλλογὴν ἀστεϊσμῶν, ὑπὸ τὸν τίτλον «Φιλόγελως», ἀποδιδομένην εἰς τοὺς Ἱεροκλέα καὶ Φιλάγγιον, ἔκδοσις Μπουασσονᾶ. Ὡσαύτως Μῦθον τοῦ Λαφονταῖν: «Δημόκριτος καὶ Ἀβδηρίται», καθὼς καὶ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Βίλανδ: «Ἡ τῶν Ἀβδηριτῶν ἱστορία», μετάφρασις Κ. Κούμα (ἔκδοσις Βιέννης 1827).

2. Οἱ μετ'γενέστεροι τοποθετοῦν αὐτὴν παρὰ τὴν Βιστωνίδα λίμνην. Παρῆγεν ἐξαίρετον οἶνον «ισμαρίτην». Παρὰ τὴν Μαρώνειαν ὑπάρχει σήμερον ὄρος καλούμενον «Ἰσμαρο».

Μαρώνεια. Παρὰ τὴν ἀνατολικὴν ὄχθην τῆς λίμνης Ἰσμαρίδος ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ ἱερέως τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνος. Ὁ ἱερεὺς Μάρων ἐφιλοξένησε τὸν Ὀδυσσεά καὶ τοῦ ἔδωκεν ἄσκοδους οἴνου Θρακικοῦ, τόσον γλυκέως, ὥστε μιγνυόμενος οὗτος καὶ μὲ εἰκοσαπλάσιον ἀκόμη ὕδωρ διετήρει καὶ πάλιν τὴν γλυκύτητα καὶ τὴν εὐωδίαν του. Ὁ Μάρων εἶχε διδάξει εἰς τοὺς Θρακὰς τὴν ἀμπελοργίαν καὶ τὴν οἴνοποιίαν. Ἡ πόλις εἶχε λάβει διάφορα ὀνόματα, ὡς Ἰσμαρος, Ὀρθογόρεια, Ἰπαρχία, Κυνόσημα, Κλαζομένη. Φαίνεται δὲ ὅτι αἱ ὀνομασίαι αὐταὶ ἀντεπροσώπουν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς διάφορα πολιόμενα εἰς τὴν χώραν τῶν Κικόνων, τὰ ὁποῖα, σὺν τῷ χρόνῳ, εἶχον παρακμάσει καὶ ἐξάλειφθῆ. Ἡ δὲ τελευταία ὀνομασία «Κλαζομένη» φανερώνει ὅτι Κλαζομένιοι ὑπὸ τὸν Τιμήσιον, τὸ 650 π.Χ., πὺν κατώκησαν εἰς τὰ Ἄβδηρα, εἶχον κατοικήσει καὶ ἐδῶ, ἀπὸ αὐτοὺς δὲ ἐδόθη καὶ τὸ ὄνομα. Ἐδέχθη καὶ Χίους ἀποίκους, ἀλλ' ἄγνωστον πότε. Σώζονται πάμπολλαι ἀρχαιότητες καὶ ἐπιγραφαί. Εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, κατὰ τὴν ἐκστρατείαν του εἰς τὴν Θράκην, πρὸ τῆς εἰς Ἀσίαν τοιαύτης. Ἀκολούθως, κατὰ τὴν διανομὴν τοῦ κράτους του, περιελήφθη εἰς τὴν σατραπείαν τοῦ Λυσιμάχου. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Λυσιμάχου, εἶχε περιέλθει εἰς Πτολεμαῖον τὸν Κεραυνὸν καὶ μετ' αὐτὸν εἰς τοὺς Γαλάτας. Μετὰ, τὴν κατάλυσιν τῆς ἐξουσίας τῶν Γαλατῶν, εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Θρακῶν βασιλέων. Ἐν συνεχείᾳ, κατελήφθη ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Ε', βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ἀλλ' ἐπειδὴ ἠττήθη οὗτος ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, ἠναγκάσθη νὰ ἀποσύρῃ ἐκεῖθεν τὰς Μακεδονικὰς φρουράς. Ὅτε δέ, ὁ Ἀντίοχος ὁ Γ', εἶχε διαπεραιωθῆ εἰς Εὐρώπην, βαδίζων κατὰ τῶν Ρωμαίων, κατέλαβε τὴν Μαρώνειαν, ἀλλ' ἠττηθεὶς ἐγκατέλειψε ταύτην καὶ ἔφυγεν εἰς Μ. Ἀσίαν, ὅπου καὶ ἐκ νέου ἠττήθη παρὰ τὴν Μαγνησίαν. Οἱ δὲ Ρωμαῖοι, ἐδώρησαν ταύτην εἰς τὸν σύμμαχόν των βασιλέα τῆς Περγάμου Εὐμένην τὸν Β', ἀλλ' ἔπειτα, ὅτε κατέλυσαν τὰ κράτη τῆς τε Θράκης καὶ Περγάμου, κατέλαβον ταύτην ὀριστικῶς.

Διδυμότητες. Ὀνομάσθη ἐκ τοῦ διδύμου τείχους, τὸ ὁποῖον ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως του καὶ τὸ ὁποῖον κατεστράφη κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. Ἀρχαία Ἑλληνοθρακικὴ πόλις. Ἀναφέρεται καὶ αὕτη ὡς μία ἀπὸ τὰς ὑπαχθείσας εἰς τὸν Θράκιον φόρον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. Κατὰ τὴν Ρωμαϊκὴν ἐποχὴν, εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν σημερινὴν πόλιν, ἤκμαζεν ἡ *Πλωτινούπολις*, τῆς ὁποίας τὰ εἰρηπια σῶζονται παρὰ τὸ χωρίον Κορνοφωληά. Ἐπαιξε σπουδαῖον ρόλον καὶ ἐπὶ Βυζαντινῶν, ὅτε καὶ ἐρησίμευσεν ὡς τόπος ἐξορίας, ὡς θέλομεν ἴδῃ.

Ἄλλαι πόλεις τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης μέχρι τῆς Ρωμαϊκῆς κατακτησεως.

Κύψελα (1) (Ἰψαλα). Κεῖται παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Ἐργίνου

1. Ἐκτίσθη ὑπὸ Κυψέλου, υἱοῦ τοῦ Ἰζώνος καὶ ἐγγονοῦ τοῦ Φλεγύου, βασιλέως τῶν Λαπιθῶν.

(Ἄγριάνου) ποταμοῦ καὶ τοῦ Ἐβρου, πρὸς Δ. τῆς Κεσσάνης. Ὑπῆρξε πρωτεύουσα τοῦ Ἐβριζέλου (386 π.Χ.) καὶ πολλῶν ἄλλων Θρακῶν βασιλείων. Ἦτο μία τῶν κυριωτέρων πόλεων τῶν Ὀδρουσῶν. Ἐδῶ ἐκόπτοντο συνήθως τὰ νομίσματα τῶν Θρακῶν βασιλείων. Κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Γαλατῶν, οἱ κάτοικοι εἶχον καταφύγει εἰς τὰ ἐν Ἀσίᾳ βασίλεια τῆς Περγᾶμου, Συρίας καὶ Αἰγύπτου. Τὸ ἔτος 262 π.Χ., ἐκυριεύθη ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Ε΄ τῆς Μακεδονίας, ἀλλὰ οἱ Ρωμαῖοι ἠνάγκασαν τοῦτον νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ. Τὸ δὲ 261 π.Χ., κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Ἀντιόχου τῆς Συρίας, μετὰ τὴν βοήθειαν πολλῶν Θρακῶν, εὐρισκομένων εἰς τὸν στρατόν του. Μετὰ τὴν ἦτταν του ὅμως ὑπὸ τῶν Ρωμαίων παρεχωρήθη ὑπ' αὐτῶν εἰς τὸν σύμμαχόν των βασιλέα τῆς Περγᾶμου Εὐμένην τὸν Β΄. Περὶ τὸ 200 π.Χ., ἐπειδὴ οἱ κάτοικοί της διήρπασαν τὰ λάφυρα τοῦ Ρωμαίου στρατηγοῦ Γναίου Μανλίου Βούλσου, οἱ Ρωμαῖοι κατέλαβον αὐτὴν πάλιν καὶ τὴν ἐκράτησαν. Ὑπάρχουν πολλὰ νομίσματα καὶ ἀγγεῖα εἰς τὰ διάφορα Μουσεῖα.

Ἀφροδισιάς (Ἔφρες Καδήκιοῦ). Πόλις Ἑλληνική. Κεῖται εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Μέλανος κόλπου (κόλπος ξηροῦ), ὀλίγον πέραν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μέλανος ποταμοῦ. Ἀπέχει τῆς σημερινῆς Καλλιπόλεως περὶ τὰ 30 χιλμ.

Ἀγορά. Ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, μεταξὺ Καρδίας καὶ Λυσιμαχείας, ὀλίγον νοτιώτερον τοῦ τάφου τῆς Ἑλλης (τὸ σημερινὸν Πλαγιαίρι, τουρκιστὶ Μπουλαίρ), ὅπερ εἶνε παραφθορὰ τοῦ Βολερός, ὅπως ὀνομάζετο ἐπὶ Βυζαντινῶν.

Γάνος. Εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ Ἱεροῦ ὄρους (Τεκφοῦρ δάγ), ἐπὶ λόφου εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς Προποντίδος. Ὑπῆρξε φάρος, διὰ τοὺς ναυτιλλομένους, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Μεγαρεῖς ἄποικοι, πλείοντες πρὸς βορρᾶν τὴν νύκτα, εἶδον τὴν λάμπιν καὶ προσεγγίσαντες ἴδρυσαν τὴν ἀποικίαν, ὀνομάσαντες αὐτὴν Γάνον, ἐκ τοῦ γάννυμι, ρίζα γανο, ἐξ οὗ γανώνω, τὸ ἰδικόν μας, ποὺ σημαίνει λαμπρύνω, γυαλίζω, στιλβώνω. Ἡ περίεξ χώρα ὀνομάσθη *Γανίς*, ὅπως λέγομεν σήμερον *Γανόχωρα*. Ὁ Ξενοφὼν ἀναφέρει ὅτι εἶδεν ἐπιγραφὴν ἐν Γάνφ: «*Ἀπολλώνιος Σεύθου θεῶ Γανίᾳ εὐχὴν*».

Γάρελλα. Μεσογειακὴ πόλις τῆς Ἀνατ. Θράκης. Ἦκεῖτο ἀριστερὰ τῆς ὁδοῦ ἀπὸ τῆς σημερινῆς Κεσσάνης πρὸς Οὐζούνιον κιοπρὸν (Μακρὰ Γέφυρα). Ὑπάρχει φρούριον ἐπὶ πετρῶδους λόφου. Ὑπὸ τῶν Τούρκων ὀνομάσθη Χαραλλὰ Κιονί. Ἦτο πόλις Ἑλληνοθρακική.

Θέσκος ἢ Θῆσκος. Ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, μεταξὺ Καρδίας καὶ τείχους τοῦ Μιλτιάδου. Οὐδὲν ἴχνος σώζεται. Ἴσως νὰ εὐρίσκητο εἰς τὴν θέσιν τοῦ Κουροῦ τσιφλίκ. Κατεστράφη ὑπὸ τοῦ Ζαβεργάν τῶν Κουρτηγούρων Οὐννων τὸ 533 μ.Χ., ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ.

Σηλύβρεια. (1) Ἑλληνοθρακική. Ἐκτίσθη τὸ 675 π.Χ., ὑπὸ Σήλυος

1. Βλ. καὶ πραγματείαν ὑπὸ Ἑλλ. Σταμούλη-Σαραντῆ, ἔκδ. 1958.

μὲ κατάληξιν Θρακικὴν (βρια=πόλις). Μεγαρέων ἀποικία. Πατὴρ τοῦ Ἡροδίου ἰατροῦ, διδασκάλου τοῦ Ἴπποκράτους. Ὁ Ἡρόδικος εἰσήγαγε τὴν γυμναστικὴν εἰς τὴν θεραπείαν διαφόρων ἀσθενειῶν. Τὸ 410 π.Χ., κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου. Τὸ 351 π.Χ., κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, πατρὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου, διότι διετέλει εἰς συμμαχίαν μὲ τοὺς Ἀθηναίους. Ἔπειτα περιῆλθεν εἰς τὸν Λυσίμαχον καὶ κατόπιν εἰς τοὺς Ῥωμαίους.

Σαλμυδησσός (Μήδεια). Ἀρχαιοτάτη Θρακικὴ πόλις εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν, ὅπως δὲ εἶδομεν, οἱ κάτοικοι ταύτης, Θυνοὶ Θραῖκες, ἔζων ἀπὸ τὰ ναυάγια. «*Ἐχθρόξενον ναύτησιν*», ἐχθρική πρὸς τοὺς ξένους ναύτας ἀποκαλεῖται.

Τύλις ἢ **Τήλις** ἢ **Θύλις**. Ἦτο ἡ πρωτεύουσα τῶν Γαλατῶν κατὰ τὸ ἐξηκονταετὲς διάστημα τῆς κυριαρχίας των. Οὐδὲν ἶχνος ὑπάρχει καὶ ἀγνοεῖται καὶ ἡ θέσις αὐτῆς. Πάντως ἐν Βορείῳ Θράκῃ.

Κύπασις. Πλησίον τοῦ μυχοῦ τοῦ Μέλανος κόλπου, ὀλίγον κατωτέρω τῆς Ἀφροδισιάδος. Ἴσως εἶνε ἡ ἰδίᾳ μὲ τὴν ὀνομαζομένην **Κύβηριν**.

Αἱ πόλεις ποὺ ἐσώζοντο ἐπὶ Ῥωμαιοκρατίας ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου.

Ἐλαιούς. Εἰς τὸ νότιον ἄκρον τῆς Χερσονήσου, εἰς τὰ ἀριστερὰ τῷ εἰσερχομένῳ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ἐκ τοῦ Αἰγαίου, ὅπου ὑπῆρχε καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Πρωτεσίλαου. Σήμερον εἶνε φρούριον Τουρκικόν.

Μάδοντος. Ἀρχαία, γνωστὴ καὶ μὲ μακρὰν ἱστορίαν. Ἐσώζετο μέχρι τῆς ἐξώσεως τῶν Θρακῶν τὸ 1922. Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους παρέσχε πολλοὺς χρησίμους ἄνδρας εἰς τὸ ἔθνος.

Σηστός (Γιάλοβα). Γνωστοτάτη ὡς ναυτικὸν κέντρον τῶν Ἀθηναίων.

Καλλιούπολις. Ἐπαίξε σπουδαῖον ρόλον κατὰ τὸν Μεσαιῶνα, ὡς θὰ ἴδωμεν.

Πόλεις ἐπὶ τῆς Θρακικῆς παραλίας τῆς Προποντίδος.

Τηρίστασις ἢ **Περίστασις**, **Ἡράκλεια**, ἢ Ἡρακλεῖτσα, **Μυριόφυτον** καὶ **Γάνος**. Ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐσώζοντο μὲ τὰς ἰδίας ὀνομασίας, μὲ ἀμυγῆ Ἑλληνικὸν πληθυσμὸν μέχρι τοῦ ἐκποτισμοῦ τοῦ 1922.

Βισάνθη (1) (Ραιδεστός), **Νέον Τεῖχος**. Αἱ δύο αὗται πόλιναι ἐπὶ Σεύθου τοῦ Β', μὲ τὴν Γάνον, ἀναφέρονται ὡς ὑπόσχεσις νὰ δοθῶσιν εἰς τὸν Ξενοφῶντα διὰ τὰς ὑπηρεσίας του πρὸς αὐτόν. Ἐκ τῶν τριῶν τούτων ἀγνωστον εἶνε τὸ Νέον Τεῖχος. Ἐκ τῆς θέσεως δέ, ποὺ κατέχει εἰς τὴν

1. Περὶ Βισάνθης (Ραιδεστοῦ), βλ. περιοπούδαστον πραγματεῖαν ὑπὸ Φιλίππου Μανουηλίδου, τ. Ὑπουργοῦ καὶ νῦν Προέδρου τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου («Θρακικά», Τ. 24ος).

φρασίαν τοῦ κειμένου τοῦ Ξενοφῶντος, μεταξύ τῆς Βισάνθης καὶ Γάνου, εἰκάζεται ὅτι καὶ ἡ τοποθεσία του θὰ ἦτο εἰς τὸ μέσον. Μεταξὺ δὲ Ραιδεστοῦ καὶ Γάνου τόποι κατάλληλοι διὰ συνοικισμόν εἶνε τὸ Πάνιον (Πάνιδον), τὸ Κούμβαον καὶ οὐδὲν ἄλλο, διότι ἀπὸ τὸ Κούμβαον μέχρι τῆς Γάνου ὑψοῦνται ἄνωθεν τῆς θαλάσσης οἱ ἀπορροῶνες βράχοι τῆς ἀνατολ. πλευρᾶς τοῦ Ἱεροῦ ὄρους. Πάντως, ἐκ τῆς ὀνομασίας του «Νέον Τεῖχος», φαίνεται ὅτι ἦτο παραλιακὸν φρούριον τῶν Θρακῶν. Ἀλλά, τὸ μὲν Πάνιον, τὸ ὁποῖον ἔπαιξε σπουδαῖον ρόλον κατὰ τοὺς μετὰ τὴν Ρωμαϊκὴν κατάκτησιν χρόνους, φαίνεται ὅτι ἐπὶ Σεύθου δὲν ὑπῆρχεν, ἰδρῦθη δὲ ἐπὶ Ρωμαιοκρατίας, μὲ τὸ εἰδωλολατρικὸν ὄνομά του ἐκ τοῦ θεοῦ Πανός, θεοῦ τῶν ποιμένων. Τὸ δὲ Κούμβαον, μᾶλλον φαίνεται ὅτι εἶνε ὀνομασία Τουρκικὴ ἐξελληνισθεῖσα. Οἱ Τοῦρκοι τὸ ὀνόμαζον Κούμπαγι = ἀμμάμπελος, ἦτοι ἄμπελος ἀμμώδης. Ἄλλη τοποθεσία μεταξύ Κουμβάου καὶ Γάνου εἶνε ἡ θέσις τοῦ Νεοχωρίου. Ἄλλ' ἡ θέσις αὕτη, καίτοι πρόσφορος διὰ φρούριον, εὐρίσκειται εἰς ὕψος 500 περίπου μέτρων ἀπὸ τῆς παραλίας. Ἡ δὲ ἀνάστος, μέχρι τῆς θαλάσσης, εἶνε ἀτραπὸς (μονοπάτι) δύσβατος καὶ κατέρχεται εἰς τὴν θέσιν, πού ἦτο τὸ μοναστήριον τῆς Ἁγίας Ἄννης, ὅπου ἡ παραλία εἶνε στενωτάτη. Νὰ παραδεχθῶμεν τότε ὅτι τὸ φρούριον, πρὸ ὑπεσχέθη ὁ Σεύθης εἰς τὸν Ξενοφῶντα ἦτο πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ἀπὸ Βισάνθης πρὸς τὴν Πέρινθον; Ὑπῆρχε μὲν ἐκεῖ φρούριον, ὅπου σήμερον εἶνε τὸ Σουλτὰν Τσιφλίκ, ἀλλὰ τοῦτο ὀνομάζετο εἰς τοὺς χρόνους ἐκείνους «Ἡραῖον Τεῖχος», ὡς ἀφιερωμένον εἰς τὴν θεὰν Ἡραν, σύζυγον τοῦ Διός. Ἐπομένως, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ προσδιορίσωμεν ποῦ ἀκριβῶς ἔκειτο τὸ Νέον Τεῖχος. Συνεπῶς, τείνει τις νὰ παραδεχθῆ ὅτι τοῦτο ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ Πανίου, τὸ ὁποῖον, κατὰ τοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους, ἰδρῦθη ὡς σπουδαῖος συνοικισμὸς καὶ ἠλλάξεν ὄνομα. Σῶζονται δὲ ἀδρὰ ἴχνη ἀρχαίων τειχῶν, καὶ λιμενίσκος ὑπῆρχεν, ὁ ὁποῖος ὅμως σήμερον δὲν εἶνε ὁρατός, διότι κατεχώσθη ὑπὸ τῆς Ἰλύος, τὴν ὁποίαν ἔφερε ποταμίσκος χυνόμενος ἐκεῖ. Παρατηροῦντο ὅμως στῆλαι πέτρινοι, ὅπου ἐδέοντο τότε τὰ πλοῖα, εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς σημερινῆς παραλίας.

Πέρινθος. Ἀρχαιοτάτη Θρακικὴ, ὡς δεικνύει ἡ ὀνομασία της. Ὑπῆρχεν ὄχυρὰ καὶ πολυάνθρωπος. Κατὰ τὴν ὑποταγὴν τῆς Θράκης εἰς τὸν Δαρεῖον ἦτο μόνη πόλις πού δὲν εἶχε παραδοθῆ εἰς τοὺς Πέρσας. Ἐπαιξε σπουδαῖον ρόλον καθ' ὅλην τὴν ἀρχαιότητα. Ἦτο ἡ σπουδαιότερα πόλις τῆς Θράκης καὶ ἡ ἐμπορικωτέρα. Ἐν αὐτῇ κατώκησαν καὶ πολλοὶ Ἕλληνες (Σάμιοι), κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ ἀποικισμοῦ (559 π.Χ.), ὀνομάσθη δὲ καὶ Ἡράκλεια βραδύτερον. Φαίνεται ὅμως, ὅτι Πέρινθος ὀνομάζετο ἡ ἐντὸς τοῦ φρουρίου (ἐπὶ Βυζαντινῶν κυρίως) πόλις τῶν Θρακῶν. Ἡράκλεια δὲ ἡ ἔξω τοῦ φρουρίου, ἡ κατακτηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλά, βραδύτερον, ἠνώθησαν αἱ δύο, διότι καὶ οἱ Θρακὲς εἶχον ἐξελληνισθῆ. Ἐσῶζοντο σπου-

δαιότατα εὐρήματα, περὶ τῶν ὁποίων θὰ ἴδωμεν. Ἐκ τῶν πρώτων Χριστιανικῶν χρόνων συνεστήθη αὐτόθι ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου ἐπισκοπή.

Βυζάντιον. Πολυθρύλητος ἀποικία τῶν Μεγαρέων. Ἐπαιξε σπουδαιότατον ρόλον καὶ εἰς τὴν ἀρχαιότητα καὶ εἰς τὴν Ρωμαιοκρατίαν, κυρίως ὅμως εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους, ὡς πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ κράτους (330—1453 μ.Χ.), ὑπὸ τὸ ὄνομα Κωνσταντινούπολις καὶ ἔπειτα ὡς πρωτεύουσα τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους (1453—1922 μ.Χ.). Οὐδεμίαν ἄλλην πόλιν τοῦ Ἑλληνορωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ ἔχει ἀποκτήσει τόσους ἱστορικοὺς τίτλους μέχρι σήμερον, ὅσους ἡ Κων/πολις. Εἰς οὐδεμίαν ἄλλην ἐξετυλίχθησαν τόσα ἱστορικὰ γεγονότα, ὅσα εἰς αὐτήν. Διότι, ἐπὶ 16 αἰῶνας, ἤδρευον ἐν αὐτῇ Αὐτοκράτορες. Ἡ δὲ χώρα τῆς Θράκης ἦτο ἡ αὐλή, οὕτως εἰπεῖν, τῆς μεγίστης αὐτῆς καὶ σπουδαιωτάτης πόλεως. Καὶ μόνη ἡ ἱστορία τῆς πόλεως ταύτης δύναται νὰ πληρώσῃ βιβλιοθήκην ὀλόκληρον. Ἐκ τῆς Ρωμαιοκρατίας καὶ ἔξῃς, ἡ ἱστορία τῆς Κων/πόλεως, εἶνε καὶ ἱστορία τῆς Θράκης. Αἱ περιπέτειαι τῆς Θράκης ἀπὸ τοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους καὶ μετέπειτα ὀφείλονται εἰς τὸ ὅτι ἔχει ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς τὴν πόλιν ταύτην. Πᾶν εὐτυχὲς ἢ ἀτυχὲς γεγονός διὰ τὴν κατ' ἔξοχὴν Πόλιν εἶνε εὐτυχὲς ἢ ἀτυχὲς καὶ διὰ τὴν Θράκην. Ἡ Πόλις εἶνε βασίλισσα ὡραιότητι, πλουσιωτάτη, ἐνδοξοτάτη, ἡ δὲ Θράκη τὸ συγγενολόγι τῆς βασιλίσσης. Πᾶσα χαρὰ τῆς βασιλίσσης, γεμίζει μὲ χαρὰν καὶ τὴν Θράκην. Πᾶσα πικρία καὶ θλίψις τῆς βασιλίσσης γεμίζει μὲ πικρίαν καὶ θλίψιν καὶ τὸ συγγενολόγι τῆς, δηλ. τὴν Θράκην. Ὁ Κων/νος ὁ Μέγας τὴν ἀνεκήρυξεν ἔδραν τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, ἡ ὁποία ἐπεκάθητο ἐπὶ τῶν τριῶν ἡπείρων : Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς. Ὁ Πορθητὴς Μωάμεθ τὴν ὠνόμασεν ἀδάμαντα κεκολλημένον μεταξὺ δύο σμαράγδων καὶ δύο σαπφείρων, δηλ. μεταξὺ δύο ἡπείρων καὶ δύο θαλασσῶν. Ὁ δὲ Ναπολέων ὁ Α' ἔλεγεν ὅτι, ἡ Κων/πολις δύναται νὰ ἀποβῆ πρωτεύουσα παγκοσμίου κράτους.

Πόλεις Ἑλληνοθρακικαὶ ἐν Μαύρῃ θαλάσῃ.

Εἰς τὰ Θρακικὰ παράλια τῆς Μαύρης θαλάσσης, ἀπὸ τοῦ στομίου τοῦ Βοσπόρου καὶ τὰς Συμπληγάδας Πέτρας, μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰστρου (Δουνάβεως), εἶχεν ἰδρυθῆ, κατὰ τοὺς πρώτους ἱστορικοὺς χρόνους, πλήθος Ἑλληνικῶν πόλεων δι' ἀποίκων ἐλθόντων ἐκ τῶν νοτίων Ἑλληνικῶν χωρῶν, Μεγαρέων, Κορινθίων, Εὐβοέων Μιησίων καὶ ἄλλων. Οἱ ἀποικοὶ οὗτοι συνετέλεσαν τὰ μέγιστα εἰς τὸν ἐξελληνισμόν τῶν Θρακῶν τῆς παραλιακῆς ἐκείνης περιοχῆς. Ἡ κάθε μία δὲ ἔχει καὶ τὴν ἐπὶ μέρος ἱστορίαν τῆς, ἐν συσχετισμῷ πρὸς τὴν ἱστορίαν τοῦ καθόλου Ἑλληνισμοῦ.

Αὗται δὲ ἦσαν : ἡ *Σαλμυδησσός*, κατ' ἀρχὰς Θρακική, ἔπειτα Ἑλληνοθρακική, ἡ *Ἀπολλωνία*, ἡ *Ἀγχιάλος*, ἡ *Ὀδυσσός*, οἱ *Κρουνοί*, ἡ *Κάλλαις*, οἱ *Τόμοι*, ἡ *Διονυσόπολις*, καὶ τελευταία ὁ *Ἰστρος*.

Ἐκ τούτων αἱ πέντε: Ὀδησός, Κάλλατις, Τόμοι, Διονυσόπολις καὶ Ἴστρος ἀπετέλεσαν, κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Λυσιμάχου, μίαν ὁμοσπονδίαν, ὑπὸ τὸ ὄνομα *Θρακικὴ Πεντάπολις*. Ἐπολέμησαν δὲ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας των κατὰ τοῦ Λυσιμάχου. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, εἰς τὴν ἀπομεμακρυσμένην αὐτὴν Πεντάπολιν, ἀφῆκαν σκιάν τινα ἐλευθερίας, ὥς ἐσυνήθιζον νὰ πράττουν, προκειμένου περὶ ἀπομεμακρυσμένων τόπων. Αἱ πόλεις αὗται, πλὴν τῆς Ἀγχιάλου καὶ Μεσημβρίας, μεταγενεστέρως ἠλλάξαν ὀνόματα. Τοῦτ' αὐτὸ συνέβη καὶ μετὰ τὸ Ἀδρικὸν Τεῖχος καὶ τὴν Μεσημβρίαν.

Αἱ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τοῦ Β' ἰδρυθεῖσαι πόλεις.

Ὁ Φίλιππος ὁ Β', διὰ νὰ συγκρατῇ τοὺς Θρακᾶς εἰς ὑποταγὴν, ἔκτισεν εἰς τὴν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Νέστου Θράκην τρεῖς πόλεις: τὴν *Φιλιππούπολιν*, εἰς τὴν σημερινὴν βόρειον Θράκην, παρὰ τὸν ποταμὸν Ἐβρον, τὰς *Βίνας* καὶ τὴν *Καλύβην*, Μακεδονικὰς. Ἀλλά, τῶν δύο τελευταίων ἀγνοεῖται ἡ τοποθεσία. Ἡ Καλύβη πιθανὸν νὰ εἶνε τὰ Καλύβια, μετὰξὺ Μαλγάρων καὶ Χαριουπόλεως, ὅτε αὗται αἱ δύο πόλεις Μάλγαρα καὶ Χαριούπολις δὲν ὑπῆρχον εἰσέτι.

Ἐσώζετο μέχρι τῆς ἐξώσεως τῶν Θρακῶν, τὸ 1922, μέγας ναὸς καὶ μοναστήριον τῆς ἀποδόσεως τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ὅπου ἐγίνετο προσκύνημα τῶν Χριστιανῶν τῆς Θράκης, καθὼς καὶ μεγάλη ἐμποροπανήγυρις (Καλύβια παναγυρί), τὴν 22—25 Αὐγούστου ἐκάστου ἔτους.

ΚΕΦ. 116.— ΑΙ ΘΡΑΚΙΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ ΜΕ ΤΑΣ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΑΣ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΤΩΝ.

- Οὐσκιουδάμα = Ὀρεστιάς = Ἀδριανούπολις = Ἐδίρνε.
 Βουρτουδίζος = Βουλγαρόφυγον = Μπαμπὰ ἐσκή.
 Βησαπάρα = Σεμίτοβον Βορείου Θράκης.
 Βιζύη = Βύζα = Βυζού.
 Δρουζιπάρα = Μεσσηνὴ = Καριστεράν.
 Ἐργίση = Σερέντζιον = Σιτράντζα (πιθανῶς Μέτραι—Τσατάλτζα).
 Οὐστουδίζος = Πύθιον = Κούλελη Μπουργάζ ἢ τὸ Χάφσα.
 Ταρπόδιζος = Μπουγιούκ ντερβέν, Βόρ. Θράκης.
 Βεργούλη = Ἀρχαδιούπολις = Λουλὲ Μπουργάζ.
 Τυρολόη ἢ Τυροδίζος ἢ Συράττον = Σύρολον = Τσόρουλος ἢ Τόρουλος = Τσόρλου.
 Κύψελα = Κύμψαλα = Ἴψαλα.
 Αἴνος· ἔμεινεν ἀμετάβλητος ἢ ὀνομασία τῆς.
 Ἄπρος = Ἰνετζικ ἢ Κιρμέν.
 Τυροδίζα, εἰς Δυτ. Θράκην ἔναντι Σαμοθράκης. Δὲν σώζεται.
 Γάνος· παρέμεινε μετὰ τὴν ἰδίαν ὀνομασίαν.

- Βισάνθη = Ραιδεστός = Τεκφούρ δάγ ἢ Τεκίρ ντάγ.
 Πέρινθος = Ἡράκλεια = Ἐρέγλι.
 Βυζάντιον = Κωνσταντινούπολις = Ἴσταμπούλ.
 Ἄβδηρα Δυτ. Θράκης = Πολύστηλον = Μπουλούστρα.
 Στρούμη (παρὰ τὴν Μαρώνεια), δὲν σώζεται.
 Σέρρειον = Μάκρη.
 Ξάνθεια = Ξάνθη. Τουρκιστὶ Ἐσκὶ Τζαδὲ ἢ Ἰσκέτσε.
 Φέρραι ἢ τὰ Φέρρα = Φερετζίκ.
 Ἴσμαρος. Ὀμηρικὴ τῶν Κικόνων. Δὲν ὑπάρχει.
 Μαρώνεια (ἢ Ὀρθογόρεια), ἴσως προήλθεν ἐκ τοῦ Ἴσμαρος, διότι ἐκεῖ εὕρισκετο.
 Διδυμότειχον—Διμότειχο. Τουρκιστὶ Ντιμότικα.
 Ἀφροδισιάς. Τουρκ. Ἐφρες ἢ Ἐβρες ἢ Ἰβρατζὶ Καδήκιοι.
 Κύπαισις ἢ Κύβηρις, δυτικῶς τῆς Ἀφροδισιάδος· δὲν ὑπάρχει.
 Ἐλαιοῦς ἐπὶ τῆς Θρακ. Χερσονήσου, σήμερον φρούριον Ἐλλησπόντου
 Μάδυτος » » » » Μάϊτος
 Σηστός » » » » Γιάλοβα
 Καλλιούπολις ἢ Καλλίπολις » Γκελλιμπὸλ
 Περίστασις, Τηρίστασις. Τουρκ. Σάρκιοι.
 Γάρελλα = Χάραλλα Γκιουνί.
 Ἄγορὰ ἐπὶ τῆς Χερσονήσου. Βολερός, Βουλαῖρ ἢ Μπουλαῖρ. Πλαγιάρι.
 Σηλύβρια, Εὐδοξιούπολις = Σηλυβριγιά, Σηλύβρι.
 Θέσκος ἢ Θῆσκος ἐπὶ τῆς Χερσονήσου· δὲν ὑπάρχει.
 Τύλις ἢ Θῆλις, πρωτεύουσα Γαλατῶν ἐν Βορείῳ Θράκῃ ἄγνωστον ποῦ.
 Βίζων = Καβάρνα εἰς Μαύρην θάλασσαν.
 Ὀδησσός = Βάρνα » » »
 Κροννοὶ = Διονυσόπολις (μεταξὺ τῶν δύο προηγουμένων)· δὲν σώζεται.
 Κάλλατις = Μαγγάλια (εἰς τὰ παράλια τῆς Ρουμανίας).
 Διονυσόπολις· δὲν σώζεται (ἢ πρότερον *Κροννοὶ* (!) καὶ μετέπειτα *Κρανέα*).
Οἶστρος ἢ Ἰστρος παρὰ τὸν Δούναβιν· δὲν σώζεται (Πιθανῶς παρὰ τὸ σημερινὸν χωρίον *Καρανασοῦφ*, ὅπου ὑπάρχουν ἐρείπια).
 Ἀγκίαλος = Ἀχέλοι εἰς Μαύρην θάλασσαν.
 Ἀπολλωνιάς = σημερινὴ Σωζόπολις.
 Ἀγαθόπολις = ἀρχαῖον Αὐλικὸν τεῖχος.
 Μεσημβρία = Μεσέμβρια.

1. «Ἀπὸ τῆς τῶν ὑδάτων καταρροῆς... Διονυσιακοῦ δὲ προσπεσόντος ὕστερον ἐκ τῆς θαλάσσης τοὺς τόπους ἀγάματος, οὕτως ἐκλήθη». (Κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον).

Σαλμυδησός, Ἄλμυδησός, Μήδεια.

Καρπούδαιμον (κατὰ Πτολεμαῖον). Πιθανῶς αἱ *Σαράντα Ἐκκλησίαι* (1).

Ἄθύρας = Μπουγιούκ Τσεκμετζέ (παρὰ τὴν Κων/πολιν) ἐπὶ τοῦ δω-
νύμου κόλπου).

ΚΕΦ. 117. — Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΘΡΑΚΩΝ ΠΡΟ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ.

Ἐπειδὴ ἐπὶ Ρωμαιοκρατίας, ἅφ' ἑνὸς μὲν εἶχεν ἀποβῆ πλήρης ὁ ἐξελ-
ληνισμὸς τῶν Θρακῶν, ἅφ' ἑτέρου δὲ μὲ τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ
εἰς τοὺς Θραῖκας εἶχον ἀλλάξει τὰ πάντα καὶ θρησκεία καὶ νοοτροπία καὶ
πολιτικὴ καὶ πνευματικὴ κατάστασις καὶ ἦθη καὶ ἔθιμα, κρίνομεν καλόν,
νὰ παραθέσωμεν ἐν συντομίᾳ, τὸ πῶς ἔζων ἐν γένει οἱ Θραῖκες καὶ κατὰ τὴν
προχριστιανικὴν ἐποχὴν θρησκευτικῶς, πολιτικῶς, κοινωνικῶς κλπ.

Θρησκεία τῶν ἀρχαίων Θρακῶν.

Ἡ θρησκεία τῶν ἀρχαίων Θρακῶν, οὐδόλως διέφερεν ἀπὸ τὴν τῶν ἄλ-
λων Ἑλλήνων. Κατὰ τὸν πατέρα τῆς Ἱστορίας Ἡρόδοτον, οἱ Θραῖκες ἐτί-
μων τὰ μέγιστα τὸν θεὸν τοῦ πολέμου Ἄρην, τὸν θεὸν τοῦ οἴνου Διόνυ-
σον (Βάκχον), τὴν θεὰν τοῦ κυνηγίου Ἄρτεμιν καὶ τὸν θεὸν τοῦ ἐμπορίου
καὶ τῆς κλοπῆς Ἐρμῆν. Ἐξ οὗ καὶ ἠγάπων τὸν πόλεμον, τὸν οἶνον, τὸ κυ-
νήγιον, τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ἀρπαγὴν. Ἡ μᾶλλον δὲ διαδεδομένη λατρεία
ἦτο ἡ τοῦ Διονύσου, τοῦ ὁποῖου ὑπῆρχον πολλὰ ἱερά. Εἰς τὸν Αἶμον ὑπῆρ-
χεν ἱερὸν μέγα, ὅπου αἱ Θραῖσαι γυναῖκες ἐτέλουν καὶ ὄργια. Εἰς τὴν Ρο-
δόπην τὸ ἱερὸν Μαντεῖον τῶν Βεσσῶν, ὅπου ἐχρησιμοδότει καὶ Πυθία,
ὅμοιον πρὸς τὸ Δελφικὸν τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τὰ Ἄβδηρα, ὅπου ἐτελοῦντο
καὶ ἀγῶνες, ὅπως εἰς τὰ Πύθια τῶν Δελφῶν. Ὁ Διόνυσος ἀπεικονίζετο εἰς
πολλὰ νομίσματα τῶν Θρακῶν βασιλέων. Οἱ Θραῖκες ἦσαν πολὺ φίλοι τοῦ
οἴνου, τὸν ὁποῖον ἔπινον ἄκρατον (ἀμιγῆ, σκέτον) καὶ ἐχαρακτηρίζοντο ὡς
ἀκρατοπόται, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες ἔπινον αὐτὸν κεκρασμένον (μὲ νερὸ ἀνακα-
τεμένον μέσα εἰς τοὺς κρατῆρας). Τὸ ρῆμα κεράννυμι σημαίνει ἀνακατεῦω
ὔδωρ μὲ οἶνον μέσα εἰς τὸ κέρας καὶ τὸν προσφέρω (κερνάω).

Ἐκτὸς τῶν μαντείων τούτων ὑπῆρχον καὶ νεκρομαντεῖα, ὅπου προσέ-
φερον θυσίας πρὸς τοὺς νεκρούς, ἐν ἐπικοινωνίᾳ πρὸς τοὺς ὁποίους οἱ μάν-
τεις διεγίνωνσκον τὸ μέλλον, ὡς συνέβαινεν εἰς Πέρινθον καὶ ἄλλαχοῦ. Ἄ-
παραίτητον στοιχεῖον κατὰ τὴν μάντευσιν ἦτο καὶ ὁ οἶνος.

Ὁ δὲ Ἄρης ἦτο ὁ κατ' ἐξοχὴν θεὸς τῶν Ὀδρουσῶν Θρακῶν, «Ὁδρού-

1. Ἡ σημερινὴ πόλις ἐκτίσθη μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατάκτησιν τῆς
Θράκης, ἐκεῖ δὲ πλησίον εὐρίσκετο ἐξωκλήσιόν τι. τουρκιστὶ Κιρ - Κλισέ, ὅπου
βραδύτερον ἐκ παραφθορᾶς ἢ καὶ σκοπίμως, μετεβλήθη εἰς Κιρκ - Κλισέ, ὅπερ ση-
μαίνει Σαράντα Ἐκκλησίαι.

σιος» ἐκαλεῖτο. Διότι οὗτοι ἐφημίζοντο ὡς οἱ πολεμικώτεροι. Ὡς ἐκ τῆς ἰδιότητός των δὲ αὐτῆς, οἱ βασιλεῖς των εἶχον ἐπιβάλλει τὴν ἐξουσίαν των καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν Θρακῶν. Οὗτοι ἐχόρευον καὶ τὸν Πυρρήχειον ἢ Πυρρήχην (ὄρχησις ἐνόπλων), ὡς οἱ Κρητες, οἱ Μακεδόνες, καὶ ἄλλα Δωρικὰ γένη τῆς ἀρχαιότητος. Λείψανα δὲ τῶν ἐορτῶν τοῦ Βάκχου εἶχον διατηρηθῆ μέχρως ἐσχάτων εἰς τινα χωρία τῆς Θράκης, εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Βιζύης. Ὡς τοιαῦτα δύνανται νὰ θεωρηθοῦν καὶ τὰ Ἐναστενάγια, καθὼς καὶ οἱ φωτιές, ποὺ ἀνάβουν κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, ὅτε δηλαδὴ ἀρχίζει τὸ δευτέρον ἡμισυ τοῦ χειμῶνος πρὸς τὴν ἀνοιξιν, μὲ τὴν πρόληψιν ὅτι ἡ ζέστη τῆς γῆς, ποὺ ἔφυγεν εἰς τὸ βάθος κατὰ τὸν χειμῶνα, ἀρχίζει νὰ ἐπανέροχεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν. Παρόμοιον ἔθιμον ἦτο καὶ ἡ λεγομένη Τζαμάλα, ποὺ συμβολίζει τὸ ταξείδιον τοῦ Βάκχου ἀνὰ τὴν γῆν μὲ ἀκολούθους τοὺς Σιλλανούς, τοὺς Σατύρους, τοὺς Φαύνους κ.λ.π. Ἐτελεῖτο δὲ κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ τραγετοῦ τῶν σταφυλῶν, τὴν νύκτα, μὲ δαιμονιώδη θόρυβον, μὲ τύμπανα καὶ ἄλλα ὄργανα καὶ φωνάς, ποὺ ἐπροξένουν τρομόν. Ἡ λατρεία τοῦ Ἀπόλλωνος, τοῦ Διός, τῆς Ἥρας, ὑπὸ τὸ ὄνομα Ρησκινθίς (1) καὶ τῆς Ἀθηνᾶς εἶχεν εἰσαχθῆ διὰ τῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν εἰς δὲ τοὺς Τόμους (Κωνσταντζαν), ἡ λατρεία τῶν Διοσκούρων, Κάστωρος καὶ Πολυδέουκος.

Πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ κατάστασις τῶν Θρακῶν.

Εἰς μὲν τὰ Θρακικὰ γένη, ποὺ ἐθεωροῦντο βάρβαρα, ἐπεκράτει ὁ θεσμός τῆς βασιλείας. Οἱ κατὰ τόπους ἄρχοντες ἦσαν ἀπόλυτοι δεσπότες ἐπὶ τῶν ὑπηκόων των, ὡς καταγόμενοι ἀπὸ τοῦ θεοῦ Ἐρμοῦ· διότι καὶ ἐδέχοντο μόνον δῶρα, σπανιώτατα δὲ ἐδίδον τοιαῦτα.

Αἱ δὲ Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι τῆς Θράκης εἶχον ἐκάστη τὸ πολίτευμα τῆς Μητροπόλεως, ἐκ τῆς ὁποίας προήρχοντο. Συνάγεται δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ ὅτι εἰς ἀνευρεθείσας ἐπιγραφάς, εἰς ἄλλας μὲν πόλεις ἀναφαίνεται Δῆμος, Βουλὴ ἢ Γερουσία, εἰς ἄλλας ἀναφέρονται Νομοφύλακες, ὡς εἰς τὰ Ἀβδηρα, εἰς ἄλλας Ἀγορανόμοι καὶ Ἱερομνήμονες, ὡς εἰς τὸ Βυζάντιον· εἰς ἄλλας ἀναφέρονται Πολιτάρχαι, Ὁρφανισταί, Ταμίαι, ἐπιμεληταὶ καὶ εἰς ἄλλας οἰκονόμοι, στρατηγαί, εἰς Ὀδησὸν (Βάρνα) Ἱεροποιοί. Ἀλλά, πολλάκις, ἀπετέλουν καὶ ὁμοσπονδίας μεταξὺ των αἱ διάφοραι Ἑλληνικαὶ πόλεις τῆς Θράκης, «Κοινὰ» λεγόμενα, ὡς ἦτο τὸ Κοινὸν τῶν πόλεων τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, τὸ Κοινὸν τῆς Θρακικῆς Πενταπόλεως, ὡς εἶδομεν ἥδη.

Ἀγῶνες τῶν Θρακῶν.

Ὅτε οἱ Θρακῆς ἐξελληνίσθησαν, συνεδέοντο μὲ τοὺς ἀποίκους, ὅχι μόνον διὰ τῆς λατρείας τῶν ἰδίων θεῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ὑπάρξεως κοινῶν

1. Εἰς τὴν Βύρ. Θράκην, ἀπὸ τὸ Ρήσκινθον ὄρος, ὅπου ὑπῆρχε καὶ ἱερὸν τῆς θεᾶς αὐτῆς.

ιερωῶν καὶ τῆς τελέσεως ἀγώνων, ὡς τῶν Πυθίων τῆς Θράκης, πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, ποὺ ἐτελοῦντο εἰς τὴν Φιλιππούπολιν, τῶν Διονυσίων εἰς Ἀβδηρα, τῶν Βοσπορίων παρὰ τὸν Βόσπορον. Τὰ Βενδίδια, πρὸς τιμὴν τῆς θεᾶς Ἀρτέμιδος, εἶχον εἰσαχθῆ καὶ εἰς τὸν Πειραιᾶ. Τὰ Κοτύτεια, πρὸς τιμὴν τῆς Θρακικῆς θεᾶς Κοτυτοῦς (ἢ Κοτυτῶ παραβάλλεται πρὸς τὴν Κυβέλην τῶν Φρυγῶν). Τὰ Κοτύτεια εἶχον εἰσαχθῆ εἰς τὰς Ἀθήνας, εἰς τὴν Ρώμην καὶ εἰς τὴν Χίον. Κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην οἱ ἄνδρες ἐχόρευον μὲ γυναικεῖα ἐνδύματα. Τὰ δὲ μυστήρια τῆς Κοτυτοῦς ἐτελοῦντο μόνον ὑπὸ γυναικῶν καὶ μὲ ἄκραν μυστικότητα, ὡς ἐκ τούτου δὲ αἱ τελετουργίαι τῶν παραμένον ἐντελῶς ἄγνωστοι. Οἱ δὲ ἱερεῖς τῶν ἐλέγοντο «Βάπται». Διότι κατὰ τὴν μύθην ἐγίνοντο καθαρισμοί, κατὰ τοὺς ὁποίους, οἱ μυσούμενοι, ἐβυθίζοντο εἰς τὸ ὕδωρ, ἐντελῶς γυμνοί. Ἀλλὰ, εἰς τὰς Ἀθήνας ταχέως εἰσεχώρησεν ἡ διαφθορὰ καὶ ἡ ἀνηθικότης, συνεπεία καὶ τῶν ὁπίων, μετὰ τὴν καταδίκην τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐπὶ ἀσεβείᾳ, ἔπαυσαν τελούμενα, κατ' ἀπαίτησιν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ λαοῦ.

Κατοικίαι καὶ ἐνδυμασίαι τῶν Θρακῶν.

Αἱ κατοικίαι τῶν Θρακῶν ἦσαν ξυλόπλεκτοι καλύβαι ἢ κατεσκευασμέναι μὲ ὤμους πλίνθους καὶ ξύλα τῶν δασῶν. Αἱ δὲ ἐνδυμασίαι τῶν ἦσαν ἀνάλογοι πρὸς τὴν δριμύτητα τοῦ χειμῶνος καὶ τῆς θερμοτήτος τοῦ θέρους. Εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν ἔφερον δέρματα ἄλωπέκων, ποὺ ἐσκέπαζαν τὰ ὦτα καὶ τὴν ριναν. Εἰς τὸ λοιπὸν σῶμα ἔφερον χιτῶνα ποδήρη καὶ ζειράς (ἐπανωφόρια) ἐκ δερμάτων, ἢ χονδροῦ μαλλίνου ὑφάσματος. Εἰς τοὺς πόδας, χονδρὰ περιπόδια (ποδόπανα) ἐκ μαλλίου μὲ δερμάτινα πέδιλα (τσαρούχια). Τὸ δὲ θέρος ἔφερον μόνον χιτῶνα καὶ εἶδος περισκελίδος.

Ἀσχολίαι τῶν Θρακῶν.

Αἱ κυριώτεραι ἀσχολίαι τῶν Θρακῶν ἦσαν ἡ καλλιέργεια τῶν εὐφόρων ἀγρῶν τῶν διὰ βοῶν ἀροτριώντων καὶ ἡ περιποίησις τῶν πολυπληθῶν κτηνῶν τῶν, ἵππων, βοῶν, ὄνων καὶ πρὸ πάντων προβάτων. Τῶν δὲ γυναικῶν ἔργα, αἵτινες πολλάκις ἐβοήθουν καὶ εἰς τὰς ἀγροτικὰς ἀσχολίας τοὺς συζύγους τῶν, ἦσαν τὰ οἰκιακά, ἐν οἷς καὶ τὸ κλώσιμον καὶ ἡ ὕφανσις τοῦ ἐρίου, διὰ τὰς ἐνδυμασίας τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας. Οἱ ἄνδρες κατεγίνοντο καὶ εἰς τὴν κατεργασίαν τῶν μετάλλων, χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ὡς καὶ τοῦ σιδήρου, ἐκ τοῦ ὁποίου κατεσκεύαζον τὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα καὶ τὰ ὄπλα τῶν.

Τροφαὶ τῶν Θρακῶν.

Αἱ κυριώτεραι τροφαὶ ἦσαν: ἄρτος ἐκ σίτου, κρέατα, γάλα ἀναμεμιγμένον μὲ ἵππειον αἷμα, τυρός, βούτυρον (ἐξακαρατηρίζοντο ὡς βουτυροφά-

γοι)· διότι μέχρι τῆς μεταναστεύσεως τῶν Θρακῶν (1922) βάσις διατροφῆς των ἦσαν τὰ ζωϊκὰ λίπη (βούτυρον), ἀλλὰ καὶ τὸ σησαμέλαιον. Ἐλαῖον ἐλαίας, τὰ μεσόγεια τῆς Θράκης, σπανίως μετεχειρίζοντο, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ παρὰ τὴν κατηνάλισκον καὶ βούτυρον, ἀλλὰ καὶ ἔλαιον.

ἽΟπλισμὸς καὶ πολεμικὴ τέχνη.

Οἱ ἀρχαῖοι Θραῖκες ἐφημίζοντο ὡς ἀριστοὶ πολεμισταί, φέροντες ὠραῖα ὄπλα. Ὁ Ὀμηρος ἐπαινεῖ τὰ ξίφη των. Ὁ Ἰφικράτης, στρατηγὸς Ἀθηναῖος, εἰσήγαγε τὴν Θρακικὴν πέλτην εἰς τὸν στρατὸν τῶν Ἀθηναίων, ἀντὶ τῆς βαρείας ἀσπίδος. Ἐφερον προσέτι ἀκόντια, πέλτην καὶ ἐγχειρίδιον.

Ἐφημίζοντο ὡς ἀριστοὶ ἵππεῖς μὲ ἀρίστους ἵππους. Ὡς μισθοφόροι, οἱ ἀρχαῖοι Θραῖκες, ὑπηρετοῦν καὶ εἰς τὰς Ἑλληνικὰς πολιτείας, βραδύτερον δέ, κατὰ τοὺς πολέμους τῶν Ἐπιγόνων τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν μετεχειρίζοντο μισθοφορικὰ στρατεύματα ἐκ Θρακῶν, ἀποτελούμενα κατὰ τὸ πλεῖστον.

Ἔθιμα καὶ ιδιότητες ἀρχαίων Θρακῶν.

Οἱ Θραῖκες ἠγάπων τὴν μουσικὴν καὶ τὸν χορὸν. Πολλάκις δὲ ἐχόρευον ἔνοπλοι. Κατηγοροῦντο ὅτι ἦσαν ἐπίορκοι· διότι συχνάκις παρέβαινον τὰς συμφωνίας, (ὄρκια οὐκ ἐπίστανται), ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι. (Ὅρα καὶ συμφωνίας Σεύθου πρὸς Ξενοφῶντα).

Ἄλλ' ἢ κατηγορία αὕτη ἀδίκως προσάπτεται μόνον εἰς τοὺς Θραῖκας τῆς ἀρχαιότητος, δοθέντος ὅτι οἱ πόλεμοι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ὡς καὶ τοῖς νεωτέροις γίνονται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, διὰ παράβασιν τῶν συνθηκῶν. Ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος, πρὸ ἐπανελήφθη μετὰ τὴν Νικίειον εἰρήνην, ἐξηκολούθησεν ἔνεκα παραβιάσεως τῶν συμφωνηθέντων μετὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν. Μήπως οἱ Ἀθηναῖοι δὲν εἶχον ἀθετήσῃ τὴν συμφωνίαν μὲ τὸν Σιτάλκην τὸν Α', κατὰ τὴν ἐκστρατείαν Σιτάλκου τοῦ Α' κατὰ τοῦ Περδίκκου τῆς Μακεδονίας; Ἄν οἱ πόλεμοι, μετὰ τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν ὡς καὶ μετὰ τῶν νεωτέρων, διακονίζονται καὶ εἶνε μία διηνεκῆς πάλη καὶ ἀκατάπαυστος ἀγὼν τοῦ ἑνὸς κατὰ τοῦ ἄλλου, δὲν συμβαίνει μήπως τοῦτο διότι παραβιάζονται αἱ συνθήκαι ὑπὸ τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἑτέρου; Ἄλλως τε ποία συμφωνία μετὰ τῶν ἐθνῶν διετηρήθη ἐπὶ πολὺν χρόνον; Ἐν προκειμένῳ, πάντα τὰ ἔθνη καὶ τὰ κράτη, καθ' ὅλους τοὺς χρόνους, ἔχουν τὰς μελανὰς κηλίδας τῆς ἱστορίας των. Ἀπὸ τὰς τοιαύτας δὲ παραβάσεις γέμει ἢ ἱστορία. Κατηγοροῦντο ἐπίσης οἱ Θραῖκες, ὅτι ἐπώλουν τοὺς αἰχμαλώτους. Καὶ τοῦτο ἀδίκως ἀποδίδεται μόνον εἰς τοὺς ἀρχαίους Θραῖκας. Ὅλοι τότε ἐπώλουν τοὺς αἰχμαλώτους. Καὶ τί ἦτο ὁ ἑξανδραποδισμὸς πόλεων ὀλοκλήρων ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ; Μήπως οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ Σπαρτιαταὶ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀλέξανδρος δὲν προέβησαν εἰς ἑξανδραποδισμούς; Μήπως οἱ Μήλιοι δὲν

ἔξηνδραποδίσθησαν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων; Μήπως οἱ Ἀθηναῖοι αἰχμάλωτοι τοῦ Σικελικοῦ πολέμου δὲν ἔξηνδραποδίσθησαν ὑπὸ τῶν Συρακουσίων συμμάχων τῆς Σπάρτης; Ἀφοῦ καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ Πλάτων ὑπῆρξεν ἀνδράποδον. Μήπως οἱ Θηβαῖοι δὲν ἔξηνδραποδίσθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου; Ἐὰν θελήσωμεν λοιπὸν νὰ ἀναφέρωμεν τοὺς ἔξανδραποδισμοὺς λεπτομερῶς, ποὺ ἔχουν γίνεαι ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους, θὰ φθάσωμεν πολὺ μακρὰν. Καὶ ταῦτα σημειώνομεν, ὡς γενόμενα ὑπὸ πεπολιτισμένων Ἑλλήνων πρὸς πεπολιτισμένους Ἕλληνας, ποὺ ἦσαν ἡμόφυλοι καὶ ἡμόθησκοι. Τί δὲ νὰ εἴπωμεν διὰ τοὺς ἀπείρους ἔξανδραποδισμοὺς, ποὺ ἔκαμαν οἱ βάρβαροι λαοὶ πρὸς βαρβάρους ἢ καὶ πρὸς πεπολιτισμένους; Καὶ μάλιστα κατὰ τοὺς νεωτάτους ἔτι χρόνους; Καὶ τί νὰ εἴπωμεν περὶ τῶν δουλεμπόρων τῶν δρώντων μὲ τὴν ἀνοχὴν τῶν σημερινῶν κυβερνήσεων;

Κατηγοροῦνται ὅτι ἔσφαζον πολλάκις τοὺς συγγενεῖς των, ἵνα μὴ πέσωσιν οὗτοι εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν. Ἀλλὰ τοιαῦτα παραδείγματα ἔχομεν ἄπειρα μεταξὺ ὄλων τῶν ἐθνῶν. Ἐπρωτίμων, ἀπλούστατα, νὰ τοὺς θυσιάσουν, παρὰ νὰ τοὺς παραδώσουν εἰς τὴν ἀτίμωσιν. Ὅταν οἱ πολιορκούμενοι μαχηταὶ μᾶς πόλεως προτιμοῦν νὰ γίνουσι ὀλοκαύτωμα μαζὶ μὲ ὄλον τὸν πληθυσμὸν τῶν γυναικῶν καὶ παίδων, ἀντὶ νὰ παραδοθοῦν εἰς τὸν ἐχθρὸν, δὲν εἶναι τὸ ἴδιον; Ποῖος κατηγοροῦσε ποτὲ τοὺς κατοίκους τῆς Ἑλληνικῆς ἀποικίας Σαγούνδου ἢ Ζακάνθου ἐπὶ τῆς Ἰσπανίας, ποὺ ἐκάησαν ἀντὶ νὰ παραδοθῶσιν εἰς τοὺς Καρχηδονίους; Ποῖος κατηγοροῦσε ποτὲ τοὺς εὐρεθέντας μέσα εἰς τὸ Ἀρχαδίον τῆς Κρήτης πολεμιστάς, ποὺ ἀπεφάσισαν νὰ συνταφοῦν μὲ τὰ γυναικόπαιδα, ὑπὸ τὰ εἱρεῖπια τοῦ ἀνατιναχθέντος Μοναστηρίου; Καὶ πόσα ἄλλα; Μήπως ἠρωτῶντο ποτὲ τὰ γυναικόπαιδα, ἂν ἤθελαν, ἢ ὄχι, νὰ θυσιασθῆ ἢ ζωῆ των;

Κατηγοροῦνται, ἔξ ἄλλου, ὅτι ἔστιζον τὰ σώματά των μὲ ἀνεξίτηλα ποικίλαμα. Ἐθιμον βάρβαρον βέβαια, τὸ ὁποῖον ὅμως, διατηρεῖται καὶ μέχρι σήμερον, εἰς πολλοὺς λαοὺς.

Παρεῖχον ἑλευθερίαν εἰς τὰς ἀγάμους κόρας, ἀπῆτουν ὅμως πίστιν ἀπὸ τὰς ἐγγάμους συζύγους των. Μήπως καὶ σήμερον ἀκόμη, μὲ ὄλον τὸν πολιτισμὸν μας, μέγα μέρος τῶν γονέων δὲν κατήντησε νὰ ἀνέχεται τὴν τοιαύτην συμπεριφορὰν τῶν θυγατέρων των; Καὶ δὲν ἠκούσθησαν τάχα καὶ φωναὶ κορῶν τῆς ἐποχῆς μας: «κάτω ἢ παρθενία»;

Πολλοὶ Θράκες ἐθροῖνον, κατὰ τὴν γέννησιν τῶν τέκνων των, καὶ ἐπανηγύριζαν κατὰ τὸν θάνατον συγγενοῦς ἢ φίλου μὲ γεύματα, μὲ οἰνοποσίαν καὶ ἱπποδρομίας, ὡς οἱ Γέται καὶ οἱ Τραυσοί. Ταῦτα βέβαια φαίνονται παράδοξα εἰς τὰ ἔθιμα τῶν ἐθνῶν τῆς ἀρχαιότητος, ὡς καὶ εἰς τὰ σημερινά. Ἀλλὰ δὲν στερεῖται καὶ φιλοσοφικοῦ ἐνδιαφέροντος τὸ τοιοῦτον, ἀπὸ ἀπόψεως νοοτροπίας τῶν κοινωνικῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων. Διότι, ἢ ζωὴ τῶν λαῶν τῆς Θράκης, ἐπειδὴ ἔστεροῦντο τῆς ἑλευθερίας καὶ ἐξηρτῶντο

ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ τοπικοῦ των ἄρχοντος ἐξ ὀλοκλήρου, τοὺς ἔπεισε, τὴν μὲν γέννησιν, δηλαδὴ τὸν ἐρχομὸν τοῦ ἀνθρώπου, νὰ θεωροῦν ὡς τὴν εἴσοδον εἰς τὸν κόσμον τῶν βασάνων καὶ ἐπομένως, ὡς λυπηρὸν γεγονός διὰ πάντα ἐρχόμενον εἰς τὴν ζωὴν, τὸν δὲ θάνατον, ὡς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὰ βασάνα καὶ εἴσοδον εἰς ἄλλον καλλίτερον κόσμον. Τοιαύτη ἄλλως τε, ἦτο καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Ζάλμοξη, μαθητοῦ τοῦ Πυθαγόρου, ὡς εἶδομεν.

Πολλάκις, κατὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου, ἐθιάπτετο μαζί του καὶ ἡ προσφιλεστέρα σύζυγος. Τὸ ἔθιμον τοῦτο ὑπῆρχεν εἰς πολλοὺς βαρβάρους λαοὺς τῆς ἀρχαιότητος καὶ πρὸ πάντων μεταξὺ τῶν βαρβάρων ἀρχόντων. ὑπάρχει δὲ καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς τινὰς ἡμιαγρίους λαοὺς τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῶν νήσων τοῦ Εἰθιοπικοῦ. Ἐθεωρεῖτο τοῦτο, ὡς ἔνδειξις ἀνωτερότητος τῶν ἀνδρῶν ἐναντι τῶν γυναικῶν, αἱ ὁποῖα ἦσαν ὑποχρεωμέναι νὰ ὑπηρετοῦν τοὺς συζύγους των καὶ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν ἀκόμη. Εἰς τοῦτο δὲ διαφαίνεται, ὅτι ὑπῆρχεν ἡ ἰδέα τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς.

Σὺν τοῖς ἄλλοις, οἱ Θραῖκες ἐπεδίδοντο, εἰς μεγάλην κλίμακα, καὶ εἰς τὴν ἐμπορίαν τῶν δούλων, ὡς οἱ Κᾶρες τῆς Μ. Ἀσίας. Εἰς τὰς Ἀθήνας ἰδίως εὗρισκοντο πλήθη δούλων Θρακῶν. Τοῦτο, διότι οἱ Θραῖκες ἐξετιμῶντο ὡς καλοὶ καὶ πιστοὶ ἐργάται ἀγρῶν καὶ ἀμπέλων, αἱ δὲ γυναῖκες των ἦσαν εὐσωμοὶ καὶ καλλίγραμμοὶ δι' ὃ καὶ ἐχρησίμευον διὰ τοὺς ζωγράφους καὶ γλύπτας ὡς ὑποδείγματα (μοντέλλα).

Μὲ σημερινὰ κριτήρια, τοῦτο δεικνύει συνάμα καὶ τὴν ἀστοργίαν πολλῶν γονέων, οἱ ὁποῖοι ἐπώλουν τὰ τέκνα των, θεωροῦντες ταῦτα ὡς περιουσίαν των (resfamiliaris), τὰ ὁποῖα εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ τὰ διαθέτουν κατὰ βούλησιν καὶ κατὰ τὰς ἀνάγκας των. Ἀπέκτων δὲ πολλὰ τέκνα, διότι ἦσαν πολύγαμοι, ὅπως ἄλλωστε καὶ οἱ πλεῖστοι προχριστιανικοὶ λαοί.

Νομίσματα τῆς ἀρχαίας Θράκης.

Ἡ νομισματολογία τῆς ἀρχαίας Θράκης εἶνε πολυποίκιλος, διότι ὑπάρχουν νομίσματα διαφόρων Θρακικῶν γενῶν καὶ φυλῶν. Νομίσματα Θρακῶν βασιλέων, καθὼς καὶ νομίσματα τῶν πόλεων τῶν Ἑλληνικῶν παραλίω τῆς Θράκης. Ἡ ἀφθονία δὲ τῶν νομισμάτων αὐτῶν ὠφείλετο εἰς τὰ πλούσια τότε μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, τὰ εὗρισκόμενα εἰς τὰς Θρακικὰς χώρας. Ἦδη ἀπὸ τοῦ βου π.Χ. αἰῶνος, τὰ περὶ τὸ Παγγαῖον, ἄξεστα καὶ ἀγροῖκα ἔκεινα Θρακικὰ γένη, εἶχον κόψει σωρείαν νομισμάτων, κατὰ τὰ Μιλησιακὰ καὶ Εὐβοϊκὰ πρότυπα. Διὰ τῆς χώρας δὲ τῶν Ἠδωνῶν, τῶν Βισαλτῶν καὶ Ὀδομάντων καὶ διὰ τῶν ποταμῶν Στρυμόνος, Νέστου καὶ Ἐβρου, διωχετεύοντο ταῦτα εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Θράκης. Σήμερον στολίζουσι τὰ διάφορα μουσεῖα τοῦ κόσμου. Πολλὰ ἐξ αὐτῶν εἶνε νομίσματα τῶν παραλιακῶν πόλεων ὡς τῶν Ἀβδήρων καὶ τῆς Μαρωνείας, ἄλλα τῶν Κυψέλων καὶ τῶν πόλεων τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, τῆς Λυσιμαχείας, τῆς Βισάνθης,

τοῦ Περίνθου, τῆς Σηλυβρίας, τοῦ Βυζαντίου, τῆς Ἀπολλωνίας, τῆς Μεσημβρίας κλπ. Ἐπίσης τῶν διαφόρων Θρακῶν βασιλέων : Σπαραδόκου ἀδελφοῦ τοῦ Σιτάκου (τὰ ἀρχαιότερα), τοῦ Σεύθου, τοῦ Ἀμαδόκου, τοῦ Τήρου τοῦ Β' καὶ τῶν βασιλέων ἐν Βιζύη Κότυος τοῦ Δ' καὶ τῶν λοιπῶν. Τὰ τῶν Θρακῶν βασιλέων, συνήθως ἐκόπτοντο πότε εἰς τὰ Κύψελα καὶ πότε εἰς τὴν Βιζύην. Ἀφ' ἑτέρου, ἀνευρίσκονται πολλὰ τοῦ Λυσιμάχου, καθ' ἅπασαν τὴν Θράκην καὶ μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δουνάβεως. Ἐκ τῶν εἰκόνων δὲ καὶ τῶν ἐπιγραφῶν, τὰς ὁποίας φέρουν, οἱ νομισματολόγοι ἀποφαινόμεθα περὶ τῆς προελεύσεως ἐνὸς ἐκάστου, ὡς καὶ τοῦ τόπου καὶ χρόνου, εἰς τοὺς ὁποίους ἔλαβε χώραν ἢ κατασκευὴ των (1).

ΚΕΦ. 118.— ἈΝΔΡΕΣ ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ, ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ.

1ος) *Πρωταγώρας*, γεννηθεὶς εἰς τὰ Ἀβδηρα, τὸ 480 π.Χ., καθ' ὃ ἐγένετο ἢ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία. Ὑπῆρξεν ὁ ἀρχαιότατος καὶ ἐπιφανέστατος τῶν σοφιστῶν. Διέτριβεν εἰς Ἀθήνας, ὅπου εἶχε πολλοὺς θυμαστας, ὡς τὸν Περικλέα καὶ τὸν Εὐριπίδην. Παρεδέχετο τὴν γνώμην τοῦ Ἡρακλείτου, ὅτι δηλαδὴ τὰ πάντα ἐν τῷ κόσμῳ διατελοῦσιν εἰς συνεχῆ μεταβολὴν καὶ ροὴν (τὰ πάντα ρεῖ) καὶ ὅτι ἡ μόνη πηγὴ τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως εἶνε ἡ κατ' αἴσθησιν ἀντίληψις (αἰσθησιοκρατία), ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ μὴ καταγίνεται μὲ ἀκάρπους θεωρίας περὶ τῆς φύσεως, ἀλλὰ νὰ στραφῇ εἰς τὴν ἔρευναν τῶν πρακτικῶν ζητημάτων τῆς ζωῆς, διὰ νὰ συνηθίσῃ νὰ προβλέπῃ καὶ νὰ ὑπολογίσῃ τὰς συνεπειὰς τῶν πράξεών του καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ ἀσκῇ κυριαρχίαν ἐπὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀψύχου ὕλης, καὶ νὰ συντελῇ εἰς τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν καλλιτέραν διαρρυθμίσειν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων τοῦ τόπου του, πρὸς βελτίωσιν τῆς ζωῆς ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Ἐν σχέσει πρὸς τοὺς θεοὺς, ἐδίδασκεν ὅτι δὲν δύναται νὰ γνωρίζῃ, ἂν ὑπάρχουν ἢ δὲν ὑπάρχουν, διότι πολλὰ ἐμποδίζουσιν εἰς τὴν γνώσιν ταύτην καὶ ἰδίως ἡ ἀσάφεια τῶν πρεσβευομένων περὶ θεῶν καὶ ἡ βροχύτης τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, πού δὲν ἀρκεῖ εἰς τὴν ἔρευναν. Ἡ θαρραλέα ὅμως αὕτη ὁμολογία του ἐν μέσῳ θρησκολήπτου κόσμου τῶν τότε Ἀθηναίων, ὑπῆρξε τὸ αἴτιον τῆς καταδίκης του ἐπὶ ἀθείᾳ καὶ ἀσεβείᾳ, τὸ 410 π.Χ. Καὶ τὰ μὲν συγγράμματά του ἐκάησαν εἰς τὴν Ἀθηναϊκὴν ἀγορὰν, αὐτὸς δὲ κατώρθωσε μὲν νὰ φύγῃ ἐξ Ἀθηνῶν, ἀλλ' ἐμβὰς εἰς πλοῖον διὰ νὰ ἀπέλθῃ εἰς Σικελίαν, ἐπνί-

1. Κατὰ κανόνα, τὰ Θρακοελληνικὰ νομίσματα, ἐχαράσσοντο καὶ ἐκόπτοντο, κατὰ τὰ Ἑλληνικὰ πρότυπα, διότι, οἱ Θράκες ἡγεμόνες, ἐχρησιμοποιοῦν, κατὰ τὸ πλεῖστον, Ἑλληνας τεχνίτας. Καὶ αὐτὸς εἶνε ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον οὐδὲν τὸ βαρβαρικὸν παρουσιάζουν.

γη κατὰ τὸν πλοῦν, διότι τὸ πλοῖον ἐνανάγησε καὶ ἀπωλέσθη αὐτανδρον.

Περὶ δὲ τῆς σητορικῆς ἐφρόνει ὅτι αὕτη δύναιται νὰ μεταβάλῃ τὸ ψεύδος εἰς ἀλήθειαν καὶ τὰνάπαλιν.

2ος) *Βεϋγος*, ἀκμάσας ἀπὸ τὸ 480—430 π.Χ. εἰς Ἀθήνας. Ἀπὸ τὸ ὄνομά του φαίνεται ὅτι κατήγετο ἀπὸ τοὺς Βεϋγας τῆς Θράκης. Ἡ τέχνη του ὅμως ἀντιπροσωπεύει τὸ γνήσιον Ἀττικὸν πνεῦμα. Ὑπῆρξε διάσημος ἀγγειοπλάστης καὶ ἀγγειογράφος. Πολλὰ τῶν ἐξόχων ἔργων, ποὺ στολιζοῦν τὰ κυριώτερα Μουσεῖα τῆς Εὐρώπης, φέρουν τὸ ὄνομά του. Αἱ παραστάσεις, ποὺ εἰκονίζονται ἐπὶ τῶν ἀγγείων του, παρμένεις ἀπὸ σκηνὰς τῆς μυθολογίας, κινοῦν τὸν θαυμασμὸν τῶν ἐιδικῶν περὶ τὰ τοιαῦτα.

3ος) *Ἡρόδικος* ὁ Σηλυβριώτης (1), ἔξοχος ἰατρός τῆς ἀρχαιότητος καὶ διδάσκαλος τοῦ Ἰπποκράτους, πατρὸς τῆς Ἰατρικῆς. Ἐπρόσβευεν ὅτι ὅλαι αἱ ἀσθένειαι προέρχονται ἀπὸ τὴν κακὴν διατροφήν τῶν ἀνθρώπων, ποὺ δὲν γνωρίζουν οὔτε τὸ ποσόν, ἀλλ' οὔτε καὶ τί ἐπιβάλλεται νὰ τρώγῃ ἕκαστος. Διὰ τοῦτο, προσδιώριζε τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν τῶν τροφῶν, ἀναλόγως τοῦ ἐπαγγέλματος ἕκαστου. Εἶνε ὁ πρῶτος ποὺ εἰσήγαγε τὴν γυμναστικὴν εἰς τὴν θεραπευτικὴν τῶν νόσων. Συνίστα ἀσκήσεις γυμναστικὰς, περιπάτους, παραμονὴν εἰς τὸ ὑπαιθρον, φῶς, ἀέρα καθαρὸν, θερμὰ λουτρά καὶ ἐντριβάς.

4ος) *Λεύκιππος*, ἀτομικὸς φιλόσοφος τοῦ 5ου π.Χ. αἰῶνος. Θεωρεῖται ὡς ὁ ἰδρυτὴς τῆς Σχολῆς. Ἡ θεωρία του περιλαμβάνεται εἰς τὸ σύγγραμμα «Μέγας Διάκοσμος», τοῦ ὁποῦ ὅμως ἡ πατρότης ἀποδίδεται καὶ εἰς ἄλλους. Ὑπῆρξε διδάσκαλος τοῦ Δημοκρίτου, ὅστις καὶ τὸν ἐπεσκίασε. Κατ' ἄλλους μὲν ἦτο Ἀβδηρίτης τὴν καταγωγὴν, κατ' ἄλλους δὲ Μιλήσιος.

5ος) *Δημόκριτος* (2) ὁ Ἀβδηρίτης, ὁ καὶ Γελασίνοσ ἐπικληθεῖς, διότι πάντοτε ἦτο χαριεῖς. Μέγας φιλόσοφος καὶ φυσιοδίφης, υἱὸς τοῦ Πηγιστράτου, ἐγεννήθη τὸ 470 π.Χ. Περιηγήθη τὰς χώρας τῆς Ἀσίας τὰς Ἰνδίας, τὴν Αἴγυπτον, τὴν Αἰθιοπίαν καὶ τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα, ὡς καὶ τὰς Ἀθήνας. Ἐπιστρέψας εἰς Ἀβδηρα, ἔζη βίον ἡρεμον, ὅπου τὸν ἐπεσκέφθη καὶ ὁ Ἰπποκράτης. Συνέγραψε πολλὰ συγγράμματα. Κατὰ Διογένην τὸν Λαέρτιον, ὁ Θράσυλλος κατέταξε τὰ ἔργα αὐτοῦ εἰς τετραλογίας, ὅπως ἔπραξεν οὗτος καὶ διὰ τὰ ἔργα τοῦ Πλάτωνος. Διακρίνονται ταῦτα εἰς: *Ἡθικά*, *Φυσικά*, *Ἀσύντακτα*, (τὰ ἀναφερόμενα κατὰ τοὺς ἐιδικοὺς εἰς τὴν οὐράνιον μηχανικὴν, ἀεροστατικὴν, στατικὴν, θερμότητα καὶ θερμοδυναμικὴν, ἀκουστικὴν, βιολογίαν, ζωολογίαν καὶ ὄρυκτολογίαν), εἰς *μαθη-*

1. Λόγω μακρᾶς διαμονῆς του εἰς Σηλυμβριαν ἀπεκλήθη Σηλυμβριώτης. Κατήγετο ἐκ Μεγάρων.

2. Διδάσκαλος αὐτοῦ ὑπῆρξεν ὁ Λεύκιππος, μαθητὴς του δὲ ὁ Ἀνάξαρχος ἀμφότεροι Ἀβδηρίται.

ματικά, μουσικά (περὶ ρυθμῶν καὶ γραμμάτων), Τεχνικά καὶ πλείστα ἄλλα ὅσα, τὰ ὁποῖα ἀποδίδονται μὲν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ δὲν εἶνε πάντοτε τοῦ Δημοκρίτου.

Ἐπρέσβευεν ὅτι, ἀπαραίτητα στοιχεῖα διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου καὶ τὴν γένεσιν πάντων τῶν ὄντων, εἶνε «τὸ ὄν καὶ τὸ μὴ ὄν». Καὶ ὄν μὲν εἶνε ἡ ὕλη, ποῦ γεμίζει τὸν χῶρον· μὴ ὄν δὲν εἶνε τὸ κενόν, ποῦ εἶνε ἄπειρον. Ἡ δὲ ὕλη ἀποτελεῖται ἀπὸ ἄπειρα μικρὰ σώματα, τόσον μικρὰ, ὥστε νὰ μὴ ὑποπίπτουν εἰς τὴν ὄρασίν μας. Τὰ σωματίδια ταῦτα χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ κενοῦ χώρου, ποῦ ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν. Εἶνε ἀδιαίρετα καὶ δι' αὐτὸ τὰ ἀπεκάλεσεν *ἄτομα*. Τὰ ἄτομα εἶνε, αἰώνια, ἀφθαρτα, ἀδιαίρετα καὶ ἀναλλοιώτα. Ἐκ τῆς ἐνώσεως δὲ τῶν ἀπειρων τούτων ἀτόμων, ποικίλων κατὰ τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος, παρήχθησαν πάντα τὰ ὄντα τῆς φύσεως, γῆ, σελήνη, ἥλιος, ἀστέρες καὶ πάντα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ἔμψυχα καὶ ἄψυχα. Καὶ τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ὕλικά, συγκείμενα ἀπὸ ἄτομα λεπτότατα. Τὰ ἄτομα τῆς ψυχῆς εἶνε πολὺ τιμιώτερα καὶ εὐγενέστερα ἀπὸ τὰ σωματικά. Διὰ τοῦτο ἡ ψυχὴ εἶνε τὸ εὐγενέστατον καὶ θεϊότατον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Τὰ ἄτομα τῆς ψυχῆς, ἐξαπλούμενα, καθ' ὅλον τὸ σῶμα, ζωογονοῦν καὶ κινοῦν αὐτό. Ταῦτα δὲ προξενοῦν ὄχι μόνον τὴν ζωὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν νόησιν.

Ἡθικὴ τοῦ Δημοκρίτου. Ἐπρέσβευεν ὅτι ὁ πνευματικὸς βίος τοῦ ἀνθρώπου εἶνε πολὺ ἀνώτερος τοῦ βίου, ποῦ προέρχεται ἐκ τῶν αἰσθήσεων. Ὡς ὕψιστον σκοπὸν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ἔτασεν τὴν σύμμετρον εὐθυμίαν καὶ φαιδρότητα τῆς ψυχῆς καὶ ὄχι τὴν εὐθυμίαν, ποῦ προέρχεται ἀπὸ τὰς ἡδονὰς τῶν αἰσθήσεων. Ἐθεώρει ὡς εὐτυχίαν τὴν εὐθυμίαν ἐκείνην, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ψυχὴ διάγει εὐσταθῶς καὶ γαληνῶς, χωρὶς νὰ ταράττεται ὑπὸ οὐδενὸς φόβου ἢ δεισιδαιμονίας, ἢ ἄλλου τινὸς πάθους, ὡς ὀργῆς, ἐκδικήσεως, ἔρωτος, πλουτομανίας κ.λ.π. Κατὰ τὸν Αἰλιανὸν ὁ Δημόκριτος ἠρέσκετο νὰ ζῆ ὡς ἄγνωστος.

6ος) *Ἀνάξαρχος*, ὁ καὶ εὐδαιμονικὸς ἀποκαλούμενος. Ἦτο ὁπαδὸς τῆς φιλοσοφίας τοῦ Δημοκρίτου. Ἐθεώρει τὴν εὐδαιμονίαν, ἐκδηλουμένην διὰ τῆς ἀπαθείας, ὡς σκοπὸν τῆς ζωῆς. Συνεδέετο διὰ φιλίας μὲ τὸν Μ. Ἀλέξανδρον, τὸν ὁποῖον καὶ ἠκολούθησεν εἰς τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείαν του. Μετὰ τὸν θάνατον τούτου, ἐπιβαίνων πλοίου παραπλέοντος τὴν Κύπρον, συνελήφθη ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῆς νήσου αὐτῆς Νικοκρέοντος, ὅστις καὶ τὸν ἐθανάτωσε κατὰ τρόπον μαρτυρικόν. Ὑπέστη τὸ μαρτύριον ἡρωϊκώτατα, χλευάζων τοὺς δημίους του. (Διογ. Λαέρτιος Θ' 60). Τὰ ἔργα του δὲν διεσώθησαν.

7ος) *Διονύσιος* ὁ Θραξ. Ἦτο υἱὸς Τήρου τοῦ Θρακός, ἐγεννήθη ὁμοῦς εἰς Ἀλεξάνδρειαν (περὶ τὰ μέσα τῆς 2ας π.Χ. ἐκ.). Μαθητὴς τοῦ μεγάλου γραμματικοῦ Ἀριστάρχου τοῦ Σαμόθρακος. Συνέγραψε γραμματικὴν τῆς

Ἑλλην. γλώσσης, ἢ ὁποῖα μέχρι τοῦ 1000 μ.Χ. ἦτο τὸ μόνον διδακτικὸν ἐγχειρίδιον τῆς Ἑλλην. γραμματικῆς. Πᾶντες δὲ οἱ νεώτεροι συγγραφεῖς Γραμματικῆς ἀκολουθοῦν μέχρι σήμερον τὴν διαίρεσιν αὐτῆς, κατὰ τὴν σειράν, ποῦ καθιέρωσεν ὁ Διονύσιος.

8ος) *Εὐμένης* ὁ Καρδιανός. Υἱὸς Ἰερωνύμου. Ἐγεννήθη ἐν Καρδίᾳ τῆς Θρακ. Χερσονήσου. Ὁ Φίλιππος, ἐκτιμήσας τὴν εὐφυΐαν του, τὸν παρέλαβε, τὸ 342 π.Χ., ὡς γραμματεῖα εἰς τὴν αὐλήν του. Μετὰ τὸν Ἀλέξανδρον ἀνεδείχθη ἕνας ἀπὸ τοὺς πιστοτέρους, γενναιοτέρους καὶ ἐνδοξοτέρους στρατηγούς του. Ἡ θέσις του ἦτο ἀνωτάτη πασῶν τῶν ἄλλων, διότι ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του συνετάσσοντο αἱ βασιλικαὶ ἐφημερίδες, ἦτοι τὸ πολεμικὸν ἡμερολόγιον τοῦ βασιλικοῦ ἀρχηγείου. Ὑπεβλέπετο ὅμως ὑπὸ τῶν Μακεδόνων στρατηγῶν, ὡς μὴ ὦν Μακεδῶν, οἵτινες καὶ τὸν ἔσκωπτον, λέγοντες ὅτι ὑπηρετεῖ μὲ γραφίδες καὶ πινακίδια, ἀντὶ λόγῃς καὶ ἀσπίδος. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὡς στρατηγός, ἦτο ὁ μόνος ποῦ ἠγωνίσθη μέχρι τοῦ θανάτου του, 320 π.Χ., διὰ τὴν ἐνότητα τῆς Παγκοσμίου Μακεδονικῆς Αὐτοκρατορίας. Ἐνόσῳ δὲ ὁ Εὐμένης ἐμάχετο διὰ τὴν μὴ διάσπασιν, οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ τιλοφορήσῃ τὸν ἑαυτὸν του βασιλέα. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Εὐμένους συνετάφη καὶ ἡ ἰδέα τῆς ἐνότητος τῆς Αὐτοκρατορίας. Ὁ Εὐμένης ὑπῆρξεν εἰς ἕκ τῶν μεγαλειτέρων Πανελληνιστῶν τῆς ἀρχαιότητος.

9ος) *Ἐκαταῖος* ὁ Ἀβδηρίτης. Ἦτο σύγχρονος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ἠκμασεν ὅμως ἐπὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ. Κατὰ Σουΐδαν, ὁ φιλόσοφος οὗτος, ἐπωνομάσθη «κριτικός» καὶ «γραμματικός». Κατὰ τὸν Ἰώσηπον, συνέγραψεν ἱστορίαν «περὶ Ἰουδαίων». Ὁ Αἰλιανὸς καὶ Στέφανος ὁ Βυζάντιος, ἀναφέρουν ὅτι οὗτος συνέγραψε καὶ βιβλίον «περὶ Ὑπερβορρείων».

10ος) *Ἀριστοφάνης* ὁ Βυζάντιος, 262—185 π.Χ., δεινὸς γραμματικὸς καὶ κριτικός, ἔδρασεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου. Ὑπῆρξεν ἐγκρατέστατος τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ πολυμαθέστατος. Ἐφεύρε τὰ σημεῖα τῆς στίξεως, τοὺς τόνους καὶ τὰ πνεύματα, διὰ τὴν ὀρθὴν ἀνάγνωσιν τῶν Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων, ὑπὸ τῶν ξενογλώσσων. Ἐξέδωκε τὰ συγγράμματα τοῦ Ἡσιόδου, τοῦ Ἀλκαίου, τοῦ Ἀνακρέοντος, τοῦ Πινδάρου, τοῦ Σοφοκλέους, τοῦ Εὐριπίδου, τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ τοῦ Μενάνδρου. Διερρῦθιμισε τοὺς Διαλόγους τοῦ Πλάτωνος. Διωρίσθη ἐπιμελητῆς τῆς Ἀλεξανδρινῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ Μουσείου. Ὑπῆρξεν ἀκαταπόνητος καλλιεργητῆς τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας. Βαθνουύστατος ἐρμηνευτῆς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. Μέχρι τῆς ἐποχῆς του, αἱ λέξεις ἐγράφοντο ἀχώριστοι καὶ ἄτονοι καὶ ὁ ἀναγνώστης ἐδυσκολεύετο νὰ ἐννοήσῃ πόθεν ἀρχίζει καὶ ποῦ τελειώνει κάθε λέξις καὶ κάθε πρότασις. Οὗτος, διὰ τῶν σημείων τῆς στίξεως, τὰς κατέστησε πλέον ἀντιληπτάς. Ἰδρυσεν σχολὴν τῆς διδασκαλίας τῆς γραμματικῆς, ὅπου ἐμαθήτευσεν ὁ μετὰ ταῦτα γραμματικός, Ἀρίσταρχος ὁ Σαμόθραξ.

ἄλλοι, διάσημοι Ἕλληνες τῆς ἀρχαιότητος, καταγόμενοι ἐκ Θράκης, ἢ καὶ ἔχοντες συγγενικοὺς δεσμοὺς μετ' αὐτῆς εἶνε :

Ὁ διάσημος γλύπτης *Παιώνιος*, καταγόμενος ἐκ Μένδης τῆς Θράκης (Πανσανίας V, 10, 8). Κατ' ἄλλους ἐκ Μένδης τῆς Χαλκιδικῆς. Ἐμίλευσε τὸ περίφημον ἄγαλμα τῆς Νίκης, τὸ εὐρισκόμενον νῦν εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Ὀλυμπίας. Ὁ φιλόσοφος καὶ ρήτωρ *Ἀντισθένης*, ὁ ἰδρυτῆς τῆς σχολῆς τῶν κυνικῶν. Ἐγεννήθη ἐκ μητρὸς Θράσσης. Ὁ διάσημος Ἀθηναῖος στρατηγὸς *Ἴφικράτης* εἶχε Θραῶσαν μητέρα καὶ σύζυγον, ἣτις ἦτο θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῶν Θρακῶν Κότυος. Ὁ *Χαρίδημος*, ἐπίσης στρατηγὸς Ἀθηναῖος, ἡ μήτηρ τοῦ ὁποίου ἦτο Θραῶσα, καθὼς καὶ ἡ σύζυγος, ὡς θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῶν Θρακῶν Κερσοβλέπτου.

Ὁ μέγας ἱστορικὸς *Θουκυδίδης*, φέρεται ὑπὸ τινων ὡς υἱὸς Θρακός, τοῦ Ὀλόρου, ἂν καὶ ὁ ἴδιος σεμνύνεται διὰ τὴν γνησίαν ἐξ Ἀθηνῶν καταγωγὴν του. Ὁ ἔνδοξος στρατηγὸς *Μιλτιάδης* καὶ ὁ Σαλαμινομάχος *Θεμιστοκλῆς*, συνεδέοντο ἀμφοτέρω μετὰ τὴν Θράκην διὰ συγγενικῶν δεσμῶν. Ὁ μὲν πρῶτος, συνεζεύχθη τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῶν Θρακῶν Ὀλόρου. Ὁ ἕτερος, εἶχε μητέρα Θραῶσαν: «*Ἀβρότονον Θρηῖσσα γυνὴ γένος, ἀλλὰ τεκέσθαι τὸν μέγαν Ἕλληνα φημι Θεμιστοκλέα*». Τὸ ἴδιον καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Κόνωνος, στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, Τιμόθεος καὶ ἄλλοι τινές. Ἀλλά, περὶ πολλῶν ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ἐγένετο ἤδη μνεῖα εἰς προηγούμενα κεφάλαια.

Δ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΡΩΜΑΙΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΚΕΦ. 119.—Η ΘΡΑΚΗ ΩΣ ΕΠΑΡΧΙΑ ΡΩΜΑΪΚΗ, 46-330 μ.Χ., ΗΤΟΙ
ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΑΝΑΚΗΡΥΞΕΩΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ ΩΣ ΠΡΩ-
ΤΕΥΟΥΣΗΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ.

Οἱ Ρωμαῖοι, κατακτήσαντες τὴν Θράκην ἄνευ σχεδὸν σπουδαίας πολε-
μικῆς προσπαθείας, ἀλλὰ διὰ τῆς πολιτικῆς τῶν ἰκανότητος, μὲ τὴν γνώρι-
μον τακτικὴν τῶν τοῦ «διαίρει καὶ βασιλεύει», τὴν ὁποίαν καὶ ἐφήρμοσαν
διὰ τὴν κατάκτησιν ἀπάντων τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Ἑλληνιστικῶν κρατῶν
τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, περιώρισαν ταύτην, ὡς ὄρον γεωγραφικόν, εἰς τὴν
ἑκτασιν μεταξὺ Αἴμου πρὸς βορρᾶν, Αἰγαίου καὶ Προποντίδος πρὸς νότον,
Μαύρης θαλάσσης πρὸς ἀνατολὰς καὶ ποταμοῦ Νέστου πρὸς δυσμᾶς. Τὸ
τμήμα τῆς Θράκης, τὸ μεταξὺ Αἴμου καὶ Δουνάβεως, τὸ ὠνόμασαν Κάτω
Μοισίαν καὶ τὸ ἔθηκαν ὑπὸ ἄλλην διοίκησιν, διὰ νὰ μὴ δύναιται νὰ συμ-
πράξῃ ἐναντίον τῶν μὲ τὴν λοιπὴν Θράκην. Τὴν δὲ χώραν τῶν Παιόνων
καὶ Δαρδάνων (τὴν καθ' αὐτὸ Σερβίαν τῆς σήμερον) τὴν ὠνόμασαν Ἄνω
Μοισίαν καὶ αὐτὴν ὑπὸ ἄλλην διοίκησιν. Ἄπασαν δὲ τὴν Χερσόνησον τῶν
Βαλκανίων τὴν ἔθεσαν ὑπὸ τὴν γενικὴν δικαιοδοσίαν ἐνὸς ἀνθυπάτου Ρω-
μαίου, ὀνομάσαντες ταύτην Ἰλλυρικόν⁽¹⁾. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, διε-
νοήθησαν νὰ ἐξαλείψουν καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ ὄνομα Ἑλλάς, ἐφ' ὅσον καὶ
τὴν Ἑλλάδα, μετὰ τὴν κατάκτησίν της, τὴν ὠνόμασαν Ἀχαιᾶν, ἐπειδὴ οἱ
τελευταῖοι ἐκ τῶν Ἑλλήνων τῆς νοτίου Ἑλλάδος, πού ἐπολέμησαν διὰ τὴν
ἐλευθερίαν αὐτῆς, ἦσαν οἱ Ἀχαιοί. Μὲ τὴν γενικὴν δὲ ὀνομασίαν «Ἰλλυ-
ρικὸν τμήμα», ἐσβέννυτο τὰ ὀνόματα Ἑλλάς, Ἡπειρος, Μακεδονία καὶ
Θράκη. Ἐπίστευσαν, ὅτι οὕτω θὰ ἐξηλείφοντο καὶ ἀπὸ τὴν μνήμην τοῦ
Ἑλληνικοῦ κόσμου αἱ ἱστορικαὶ ἀναμνήσεις καὶ οἱ παραδόσεις αἱ Ἑλληνι-
καὶ περὶ φιλοπατρίας, ἐλευθερίας, ἐθνισμοῦ κ.λ.π. Ἄλλ' οἱ ἄτεγκτοι νόμοι
τῆς φύσεως δὲν μεταβάλλονται. Ἄντι νὰ ἐκρωμαίσθῃ, ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος
τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, κατώρθωσε νὰ ἐξελληνίσῃ καὶ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς τρα-
χεῖς Ρωμαίους· διότι ἦτο κατὰ πολὺ ἀνώτερος κατὰ τὸν πολιτισμὸν ἀπὸ
αὐτούς. Διότι περιελάμβανε φιλοσόφους, κατεῖχεν ἄπειρα συγγράμματα καὶ
βιβλιοθήκας, ἐγνώριζεν ἀρχιτεκτονικὴν, γλυπτικὴν, μουσικὴν, ζωγραφικὴν,

1. Ἐπὶ Διοκλητιανοῦ ἐγένετο διοικήσεις, τῆς ὁποίας ἐπαρχίαι ἦσαν : ἡ Εὐρώ-
πη, ἡ Θράκη, ἡ Ροδόπη, ὁ Αἰμίμοντος, ἡ Μοισία καὶ ἡ Σκυθία,

κοσμηματογραφίαν, ἔτελει ἀγῶνας, εἶχε θέατρα, συγγραφεῖς, ποιητὰς καὶ πολλὰ ἄλλα, τῶν ὁποίων ἑστεροῦντο οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τὰ παρέλαβον ἀπὸ τοῦς Ἑλλήνας. Διὰ τοῦτο ἓνας Ῥωμαῖος ποιητῆς (ὁ Ὀράτιος) εἶπεν : «Ἡ Ἑλλὰς κατακτηθεῖσα, τὸν νικητὴν κατέκτησε» διὰ τοῦ Ἑλλην. πολιτισμοῦ καὶ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμῶν (*Graecia capta ferum victorem cepit...*)

Ὁ δὲ Θρακικὸς λαὸς ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν, ἀπήλαυσε σχετικὴν ἡσυχίαν, συνεπλήρωσε τὸν ἐξελληνισμόν του, ἀπληλλάγη τῶν τοπικῶν τυράννων καὶ ἐστράφη πρὸς τὰ εἰρηνικά του ἔργα, διὰ τῶν ὁποίων καὶ ἐπέτυχε νὰ προαγάγῃ, ἔτι περαιτέρω, τὸ ὕλικόν καὶ πνευματικόν του ἐπίπεδον. Ἐπλήρωνεν ὁμως ποικίλους καὶ ἐπαχθεῖς φόρους πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, ἔδιδεν ἄνδρας διὰ τὰς Ῥωμαϊκὰς λεγεῶνας, δούλους πολλοὺς (1) καὶ ἐν γένει ἠκολούθησε τὴν τύχην τῶν πολλῶν λαῶν, πού ἦσαν ὑπὸ Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν. Γεγονὸς πάντως εἶνε, ὅτι εἶχεν ἀποβάλει τὰ τραχέα ἐκεῖνα Θρακικὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τοῦ παρελθόντος καὶ ἀπέβη λαὸς γεωργικὸς, κτηνοτροφικὸς, λίαν νομοταγῆς, φιλόνομος καὶ εἰρηνικὸς. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ Ῥωμαϊκὴ κυριαρχία ἦτο μία διηνεκὴς σχεδὸν ἀπομύζησις τοῦ πλούτου τῶν χωρῶν, ἀλλ' οἱ λαοὶ δὲν ἐπανεστάτου, διότι κατὰ τὰ ἄλλα ἦσαν ἡσυχιοί. Ὀδικὰ δίκτυα κατεσκευάζοντο παντοῦ, τὸ δὲ ἐμπόριον καὶ αἱ συγκοινωνίαι ἐπροστατεύοντο ὑπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐξουσίας ἀποτελεσματικῶς. Ἡ ληστεία καὶ ἡ πειρατεία ἐδιώκοντο συστηματικῶς, ὥστε ἡ μετακόμισις τῶν ἐμπορευμάτων, εἴτε διὰ ξηρᾶς διὰ μεγάλων ἢ μικρῶν συνοδειῶν (καραβανίων), εἴτε διὰ θαλάσσης, διὰ πλοίων, νὰ διενεργῆται μὲ ἀπόλυτον ἀσφάλειαν. Ἄλλως τε, τοῦτο ἦτο ἀπαραίτητον, ἐφ' ὅσον οἱ πληθυσμοὶ τῆς τότε Ἰταλίας ἐτρέφοντο, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀπὸ τὰς ἔξωθεν αὐτῆς ὑποτελεῖς χώρας.

Ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου μέχρι Δυρραχίου τῆς σημερινῆς Ἀλβανίας, εἶχε κατασκευασθῆ μεγάλη ὀδικὴ ἀρτηρία, ἡ Ἐγνατία ὁδός, ἡ ὁποία διὰ Θράκης καὶ Μακεδονίας ἐφθάνεν εἰς Θεσ|νίκην. Ἐκεῖθεν, διὰ Μακεδονίας καὶ Ἰλλυρίας, ἀπέληγεν εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν Ἐπίδαμνον (Δυρράχιον). Καὶ ἐξ Ἐπιδάμνου, διὰ πλοίων, μετέφερον τὰ ἐμπορεύματα εἰς τοὺς λιμένας τῆς Ἰταλίας. Ἡ μεγάλη αὐτὴ ἀρτηρία (Ἐγνατία), εἶχε πολλὰς διακλαδώσεις, πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις καὶ συνεδέετο μὲ ὅλας τὰς πόλεις τῶν χωρῶν, διὰ μέσου τῶν ὁποίων διήρχετο, εἴτε μεσογειακῶν, εἴτε παραλιακῶν. Ἡ Ἐδεσσα τῆς Μακεδονίας, ἡ Πέλλα, ἡ Θεσσαλονίκη, ἡ Σίρις (Σέρραι), ἦσαν μεγάλοι σταθμοὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης. Ἐν δὲ τῇ Θράκῃ: τὰ Κύψελα, ἡ Ἄπρος, ἡ Τυρολόη, ἡ Πέρινθος. Τὸ δὲ Βυζάντιον, ἦτο τὸ τέρμα τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ. Εἰς τὸ Βυζάντιον ἐκομίζοντο, διὰ Χαλκηδόνας καὶ Χρυσουπόλεως, ὅλα τὰ ἐμπορεύματα ἀπὸ τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ ἀπὸ τὰ βάρθη τῆς λοιπῆς Ἀσίας, τὰ προοριζόμενα διὰ τὰς Εὐρωπαϊκὰς χώρας καὶ τὰνά-

1. Ὁ Σάρτακος, ὁ ἀρχηγὸς τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως τῶν δούλων κατὰ τῆς Ῥώμης (73—71 π.Χ.), ἦτο καὶ ὁ ἴδιος δούλος ἐκ Θράκης, νομιδικῆς καταγωγῆς.

παλιν. Ἐτσι, ἡ Θράκη εἶχε ἀποβῆ τὸ διαμετακομιστικὸν κέντρον, μετὰξὺ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ Ρωμαϊκῆς κυριαρχίας καὶ ἰδίως ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀδριανοῦ (130 μ.Χ.) καὶ ἐντεῦθεν, ἀπέκτησαν ἰδιάζουσαν σημασίαν ἡ Ἀδριανούπολις, εἶχε κατασκευασθῆ ἐν Θράκῃ καὶ σπουδαῖον ὀδικὸν δίκτυον. Καὶ μία μὲν ὁδός, ἐξ Ἀδριανουπόλεως, ἀπέληγεν εἰς τὸ Βυζάντιον, ἄλλη διευθυνομένη πρὸς νότον, διὰ Διδυμοτείχου, ἀπέληγεν εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, παραλλήλως τοῦ Ἐβρου καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην, διὰ τῆς Ἐγνατίας. Ἐπίσης, ἑτέρα ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν, διὰ Φιλιππουπόλεως, πρὸς τὴν Σαρδικὴν (σημερινὴν Σόφιαν) καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην. Διὰ τοῦτο ἡ Θράκη, ὑπὸ τοὺς Ρωμαίους, ἀνεπτύχθη, ἐπλούτισε καὶ ἐξεπολιτίσθη εἰς μέγαν βαθμὸν. Ἀλλὰ συγχρόνως, ἐπὶ Ρωμαϊκῆς κυριαρχίας, ἐδέχθη καὶ ξένα στοιχεῖα, μὴ Ἑλληνικά, τὰ ὁποῖα καὶ ἐν πολλοῖς ἐπέδρασαν δυσμενῶς ἐπὶ τῆς χώρας αὐτῆς (').

ΚΕΦ. 120.— ΕΚΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ.

Κατὰ τοὺς χρόνους, ποὺ ἐγκαθιδρύετο ἡ Ρωμαϊκὴ ἐξουσία ἐν Θράκῃ, 45 μ.Χ., ἰδρύετο καὶ ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία, ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, εἰς τὴν Ἡρακλείαν (Πέρινθον) τῆς Θράκης. Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας, προερχόμενος ἐκ Μ. Ἀσίας, συνέστησεν ἐν Ἡρακλείᾳ τὴν πρώτην Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν (Μητρόπολιν τῆς Εὐρώπης) καὶ ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος Ἐπίσκοπος αὐτῆς (²).

Ἐκ τῆς Ἡρακλείας, σὺν τῷ χρόνῳ, ὁ Χριστιανισμὸς, διὰ διαφόρων ἱεροποστόλων, ἐξηπλώθη βαθμηδὸν εἰς ἅπασαν τὴν λοιπὴν Θράκην, ὅπου καὶ συνεστήθησαν διάφοροι Ἐπισκοπαὶ εἰς τὰς τότε πόλεις αὐτῆς. Ἄπαντες δὲ οἱ Ἐπίσκοποι τῶν Θρακικῶν πόλεων ἀνεγνώριζον ὡς Ἀρχιεπίσκοπον τὸν Ἡρακλείας, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπήγετο καὶ ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Βυζαντίου, ὡς καὶ αὐτῆς τῆς Μακεδονίας οἱ Ἐπισκοπαί. Διὰ τοῦτο, μέχρι σήμερον, ἡ φήμη τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἡρακλείας ἦτο «Ἐπίσκοπος καὶ Ἐξαρχος πάσης Θράκης καὶ Μακεδονίας».

Ὡς θὰ ἴδωμεν βραδύτερον, ὅτε τὸ Βυζάντιον ἐγένετο πρωτεύουσα τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, ὑπὸ τὸ ὄνομα Κωνσταντινούπολις, τὸ 130 μ.Χ., ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Βυζαντίου ἀνεκηρύχθη ὡς ἰσότιμος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ρώμης καὶ τῶν Ἀρχιεπισκόπων Ἀντιοχείας καὶ Ἀλεξανδρείας. Οὗτοι δὲ οἱ τέσσαρες ὁ Κων]πόλεως, ὁ Ρώμης, ὁ Ἀντιοχείας καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας ἐτιλοφορήθησαν Πατριάρχαι. Βραδύτερον δέ, ὁ τίτλος τοῦ Πατριάρχου, ἐδόθη καὶ εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἱεροσολύμων. Κατ' ἀνάγκην λοιπὸν τότε καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἡρακλείας ὑπήχθη εἰς τὸ κλίμα τοῦ Πατριαρχείου Κων]πόλεως. Διὰ τὸ διατηρῆται ὁμοίως ἡ ἀνάμνησις, ὅτι πάλαι ποτὲ, ὁ Βυζαν-

1. Ὁ Διοκλητιανὸς ἐγκατέστησεν ἐν αὐτῇ Πέρσας αἰχμαλώτους.

2. Ὡς πρῶτος Ἐπίσκοπος, χειροτονηθεὶς ἐν Πέρινθῳ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, ἀναφέρεται ὁ Ἀπελλῆς. Βλ. «Θρακικά», Γ. 28ος.

τίου εξηρτάτο ἀπὸ τοῦ Ἡρακλείας, ἐπεκράτησε τὸ ἔθιμον, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἡρακλείας νὰ προσφέρῃ τὴν Ποιμαντορικὴν Ράβδον, εἰς κάθε Πατριάρχην, ποὺ ἀνέρχεται εἰς τὸν Ἐκκλησιαστικὸν θρόνον τῆς Κων]πόλεως.

Κατὰ τοὺς χρόνους δὲ τῶν μεγάλων διωγμῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ, τοὺς ὁποίους ἐκίνουν οἱ Ρωμαῖοι Αὐτοκράτορες ἀπὸ τοῦ Νέρωνος, 64 μ.Χ., καὶ τοῦ τελευταίου, ποὺ ἐκίνησεν ὁ Διοκλητιανὸς καὶ ἐσυνέχισεν ὁ Γαλέριος καὶ ὁ Λικίνιος (228 μ.Χ.), ὑφίστατο καὶ ὁ Χριστιανισμὸς τῆς Θράκης, ὅσα δεινὰ ὑφίσταντο καὶ οἱ Χριστιανοὶ ὄλων τῶν χωρῶν, ποὺ ἦσαν ὑπὸ Ρωμαϊκὴν ἐξουσίαν. Ἄπειροι Θραῖκες Χριστιανοὶ ἐμαρτύρησαν, κατὰ τοὺς 10 μεγάλους διωγμούς, ὡς καὶ κατὰ τοὺς διαφόρους τοπικούς, ποὺ διέτασσαν πολλακίς διάφοροι σκληροὶ Ρωμοῖοι ἄρχοντες. Καὶ ὁ τελευταῖος δέ, ἐναγώνιος θρησκευτικὸς πόλεμος, μεταξὺ Χριστιανισμοῦ καὶ εἰδωλολατρείας, μετὰξὺ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου καὶ τοῦ Λικινίου, εἰς τὰ ἐδάφη τῆς Θράκης εἶχε διεξαχθῆ, καθ' ὃν ὁ Χριστιανισμὸς ὑπερίσχυσε τῆς εἰδωλολατρείας, τὴν ὁποίαν καὶ κατεδίκασε πλέον εἰς βαθμιαίαν ἐξαφάνισιν. Ἡ πεδιάς τῆς Ὁρεστιάδος (Ἀδριανουπόλεως), ὑπῆρξε τὸ φέρετρον τῆς εἰδωλολατρείας, ἣ δὲ ἀπέναντι τοῦ Βυζαντίου, ἐξώθεν τῆς Χρυσουπόλεως γῆ, ὑπῆρξεν ὁ τάφος αὐτῆς.

ΚΕΦ. 121.— Η ΘΡΑΚΗ ΕΠΙ ΡΩΜΑΙΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΑΣ ΤΩΝ ΕΠΙΔΡΟΜΩΝ.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Ρωμαίων Αὐτοκρατόρων καὶ ἰδίως κατὰ τὸν Γ' αἰῶνα, εἶχον ἀρχίσει τὰ προανακρούσματα τῆς μετὰ ταῦτα μεγάλης τῶν ἐθνῶν μεταναστεύσεως. Ὅπως τὰ κύματα εἰς τὸν Ὀκεανὸν ἐκσποῦν τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου ἐπάνω εἰς τὰς ἀκτὰς τῶν Ἠπείρων, οὕτω καὶ τότε βάρβαρα ἔθνη ἤρχισαν, ὡς κύματα, νὰ εἰσβάλουν εἰς τὰς Ρωμαϊκὰς χώρας τοῦ τότε κόσμου. Ἡ πρώτη ὄθησις εἶχε δοθῆ, ὡς εἰκάζεται, ἐκ τῆς Ἀπω Ἀσίας, ὅπου κατόκουν, ἄγνωστα διὰ τὸν τότε πολιτισμένον κόσμον, ἔθνη. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κατεῦθυνσις τῶν ἤτο ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, διὰ μέσου τῶν στεππῶν τῆς ἀγνώστου τότε Σιβηρίας καὶ ἔπειτα τῆς Σκυθικῆς χώρας, ἐντεῦθεν τῶν Οὐραλίων, διαδοχικῶς, ἡ ὄθησις ἔφθασεν εἰς τὰς ὑπὸ Γερμανῶν κατοικουμένας χώρας. Ἄλλ' οἱ Γερμανικοὶ λαοί, οἱ ὠθοῦμενοι ἀπὸ τοὺς Σκύθας ἢ Σαρμάτας, οἱ ὁποῖοι πάλιν ὠθοῦντο ἀπὸ τοὺς Οὐννοὺς τῆς Ἀσίας, ἠναγκάζοντο καὶ αὐτοὶ νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος. Συνέπεια τῆς τοιαύτης κινήσεως ὑπῆρξε καὶ ἡ εἰσβολὴ εἰς τὴν Θράκην Γερμανικῶν λαῶν ἀπὸ τοῦ βορρᾶ, τοὺς ὁποίους κατόπιν ἠκολούθησαν ἄλλοι καὶ ἄλλοι, ὁρμαθὸς ὀλόκληρος ἀνὰ τοὺς αἰῶνας, ὡς ἀναφέρει ἡ ἱστορία.

Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν, ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ρώμης Φιλίππου τοῦ Ἀραβος (244—249 μ.Χ.), ἐπέδραμον οἱ Γότθοι (Βισιγότθοι, λαὸς Γερμανικός, καὶ ἐπέφερον μεγάλας καταστροφὰς εἰς τὴν Ἄνω καὶ Κάτω Μοι-

σίαν (τὴν κυρίως Σερβίαν καὶ τὴν κυρίως Βουλγαρίαν, σημερινάς), ἀποδεκτικάντες τὸν πληθυσμὸν καὶ τὰς περιουσίας αὐτοῦ. Οἱ Ῥωμαῖοι, τὰς δύο ταύτας χώρας, τὴν ἀρχαίαν Γετίαν, μεταξὺ Αἴμου καὶ Δουνάβεως καὶ τὴν πρὸς δυσμὰς αὐτῆς ὄρεινὴν περιοχὴν, τὰς μετωνόμασαν Μοισίας. Διότι, πρὸ τῶν Γετῶν καὶ Παιόνων κατώκουν, οἱ Μοισοὶ Θραῖκες, οἱ ὅποιοι ἔπειτα μετηνάστευσαν εἰς Μικρὰν Ἀσίαν, εἰς τὴν ὑπ' αὐτῶν ὀνομασθεῖσαν Μυσίαν, πρὸς δυσμὰς τοῦ Μικρασιατικοῦ Ὀλύμπου. Καὶ οὕτω περιώρισαν τὴν Θράκην, μεταξὺ Αἴμου, Προποντίδος καὶ Αἰγαίου. Διότι οἱ Γότθοι ἦσαν τότε τελείως ἀπολίτιστοι καὶ βαρβαρότατοι καὶ ὄχι μόνον κατελήστευσαν τοὺς κατοίκους, ἀλλὰ καὶ μέγα μέρος ἐξηφάνισαν, διὰ πολλῶν σφαγῶν καὶ ἐμπρησμῶν, τῶν ἀνοχυρῶτων πόλεων καὶ χωριῶν.

Καὶ ἐξεδιώχθησαν μὲν ὑπὸ τῶν Ῥωμαϊκῶν λεγεῶνων. Ἀλλά, μόλις εἶχον παρέλθει τρία ἔτη, ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Δεκίου, ἐπανελήφθη ἡ ἐπιδρομὴ τῶν Γότθων, οἱ ὅποιοι, διαβάντες τὸν Αἴμον, ἐξεχύθησαν ἐπὶ τῆς πρὸς νότον αὐτοῦ Θράκης, κατέλαβον τὴν Φιλιππούπολιν καὶ ἀφοῦ ἠρήμωσαν τὴν χώραν διὰ σφαγῶν καὶ δηώσεων, πλήρεις λαφύρων καὶ αἰχμαλώτῳ, ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ὄρη τῆς βασιλείας Βαλεριανοῦ καὶ Γαληνοῦ Αὐτοκρατόρων, ἔγινε νέα εἰσβολή, περὶ τὸ 260. Κατὰ ταύτην, οἱ βάρβαροι εἶχον διαιρεθῆ εἰς δύο μοίρας. Ἡ μία εἰσηλθεν εἰς Μακεδονίαν καὶ μετὰ πολλὰς σφαγὰς καὶ ἐμπρησμοὺς ἔφθασε μέχρι Θεσσαλονίκης, τὴν ὁποίαν καὶ ἐπολιόρησε μὲν, ἀλλ' ἀπεκρούσθη. Ἡ δὲ ἑτέρα διηυθύνθη πρὸς τὴν πέραν τοῦ Ἐβρου Θράκην, τὴν ὁποίαν καὶ ἐληλάτησε μέχρι τῶν ἁκτῶν τοῦ Βοσπόρου, μόνον δὲ αἱ ὀχυρωμένα πόλεις καὶ τὰ φρούρια ἀπέφυγαν τὴν καταστροφὴν καὶ τὴν λεηλασίαν.

Ἐπὶ δὲ τοῦ Αὐτοκράτορος Κλαυδίου Αὐρηλίου τοῦ Γοτθικοῦ (268—260 μ.Χ.), ἐγένετο νέα ἐπιδρομὴ αὐτῶν, ἀλλ' εὐτυχῶς ἠττήθησαν οὗτοι παρὰ τὴν Ναϊσσὸν (Νύσσαν τῆς Δαρδανίας) καὶ ἀπωθήθησαν εἰς τὰς χαράδρας τοῦ Αἴμου, συνεπεῖα τοῦ ὁποίου ὁ Κλαύδιος Αὐρηλῖος καὶ ἀπεκλήθη τιμητικῶς «Γοτθικός».

Ὁ διαδεχθεὶς τοῦτον, Αὐρηλιανὸς Δομήτιος, κατώρθωσε νὰ ἀπωθήσῃ τούτους πέραν τοῦ Δουνάβεως.

Μετ' οὗ πολὺ, ἐπὶ Αὐτοκράτορος Μάρκου Αὐρηλίου Πρόβου, νέα σίφη Γότθων, Ἀλλαμανῶν, Βουργουνδιῶν, Βανδάλων καὶ Σαρματῶν ἐπέδραμον ταυτοχρόνως καὶ εἰς τὰς δυτικὰς χώρας Γαλατίαν καὶ Πανονίαν καὶ εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰλλυρίαν καὶ Θράκην καὶ ἐξεδιώχθησαν μὲν, ἀλλ' ἐπέφερον καὶ οὗτοι πολλὰς καταστροφὰς εἰς τὴν ὑπαιθρον χώραν. Ὁ δὲ Πρόβος (περὶ τὸ 270 μ.Χ.), εἰργάσθη μεγάλως πρὸς ἐγκατάστασιν νέων κατοίκων εἰς τὰ ἐρημωθέντα τμήματα τοῦ κράτους. Καί, εἰς μὲν τὴν Θράκην ἐγκατέστησεν ὀμάδας Γότθων, εἰς δὲ τὴν Ἰλλυρίαν Φράγκους. Οἱ Γότθοι, διὰ τῆς μεταδόσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἤρχισαν νὰ ἐξημερώνωνται κάπως, ἀλλ' οἱ

Φράγγοι ἀπέβησαν δεινοὶ ληστοπειραταί. Οὗτοι, ἀφοῦ πρῶτον προέβησαν εἰς πολλὰς λεηλασίας, ἀπεχώρησαν καὶ διὰ τῆς Μεσογείου καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἐπέστρεψαν εἰς τὰς παρὰ τὸν Ρῆνον χώρας των.

Μέγα δὲ δυστύχημα, διὰ τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὑπῆρξαν αἱ εἰσβολαὶ καὶ αἱ ἐρημώσεις τῶν βαρβάρων τούτων, διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν, ἔνεκα τῶν πολλῶν σφαγῶν, ἠραιώθησαν οἱ πληθυσμοί, ἀφ' ἑτέρου δέ, ἔνεκα τῆς συγχωανέυσεως τῶν ἐξηλληνισθέντων τούτων ἐπὶ λυδῶν μὲ τοὺς ἐντοπίους, ἤρχισε νὰ μεταβάλληται καὶ ὁ ἔθνολογικὸς χαρακτὴρ τῶν χωρῶν καὶ νὰ νοθεύωνται ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ὁ Ρωμαϊσμός. Τὸ μόνον καλὸν ποῦ προέκυψε ἦτο ὅτι, διὰ τοῦ ὁσημέραι διαδιδομένου Χριστιανισμοῦ, εἰς τοὺς βαρβάρους τούτους, ἐπῆλθε κάποιος κατευνασμός τῶν ἀγρίων ἐνστικτων αὐτῶν καὶ ἐξημέρωσις τῶν ἠθῶν των. Καὶ ταῦτα μὲν συνέβησαν μέχρι τῆς ἀνόδου εἰς τὸν Αὐτοκρατορικὸν θρόνον τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους τοῦ Διοκλητιανοῦ, ὅτε μετεβλήθη ἡ πολιτικὴ σύνθεσις, ἐγένοντο μεταρρυθμίσεις καὶ νέα διοικητικὴ διαίρεσις τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους.

ΚΕΦ. 122.—ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΟΥΔΑΛΕΡΙΟΥ ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΥ (284-306 μ.Χ.)

Ὁ Οὐδάλεριος Διοκλητιανὸς ἦτο Ἰλλυριὸς τὴν καταγωγὴν, ἐκ Δαλματίας. Υπῆρξεν εἰς ἕκ τῶν ἱκανωτέρων στρατηγῶν τοῦ τότε Ρωμαϊκοῦ κράτους. Ἀνεδείχθη καὶ πολιτικὸς δραστήριος. Ἐπέφερε πολλὰς μεταρρυθμίσεις εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ ἀπεράντου κράτους, τὸ ὁποῖον περιέκλειεν ὅλα σχεδὸν τὰ ἔθνη τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου, τὰ κατοικοῦντα εἰς τὰς τρεῖς γνωστὰς τότε ἡπείρους Εὐρώπην, Ἀσίαν καὶ Ἀφρικὴν, ποῦ ἀπετέλειον τὴν λεγομένην *Οἰκουμένην*. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔργον τοῦ Διοκλητιανοῦ ἐπέδρασε σπουδαίως ἐπὶ τῆς μετὰ ταῦτα τύχης τῆς Θράκης καὶ τοῦ Χριστιανικοῦ καὶ εἰδωλατρικοῦ κόσμου, κρίνεται ἀταραΐτητον νὰ γίνῃ μία σύντομος ἀνασκόπησις τῶν γεγονότων τῆς ἐποχῆς ταύτης, διὰ νὰ δυνηθῇ, ὁ ἀναγνώστης τοῦ παρόντος βιβλίου, νὰ εἰσέλθῃ καλλίτερον εἰς τὸ νόημα τῆς μετὰ ταῦτα ἐπελθούσης μεταβολῆς εἰς τε τὸν πολιτικόν, θρησκευτικόν καὶ κοινωνικόν τομέα, ἧτις ἄρδην ἀνέτρεψε τὴν παλαιὰν κατάστασιν καὶ παρέσχεν εἰς τὸν κόσμον νέον προσανατολισμόν.

ΚΕΦ. 123.—ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΕΝ ΡΩΜῃ.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, 31 π.Χ., τῆς μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ ναυμαχίας, καθ' ἣν ὁ Ὀκτάβιος ἐνίκησε τὸν Ἀντώνιον καὶ τὴν Κλεοπάτρα καὶ κατέλυσε τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα, ἀπομείνας αὐτὸς κύριος τῶν πάντων καὶ ἀνακηρύξας ἑαυτὸν Αὐτοκράτορα Ἰσόβιον μὲ τὸν τίτλον *Αὔγουστος* (Σεβαστός), ὡς ἀνώτατος ἀρχὼν πάντων τῶν διοικούντων, στρατιωτικῶν, πολιτικῶν, θρησκευτικῶν καὶ ἐν γένει δημοσίων ἀρχόντων καὶ τιτλούχων, ἐθεωρεῖτο ὁ

καθήμενος ἐπὶ τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ θρόνου τῆς κοσμοκρατείας Ρώμης. Ἐκ τούτου ἐπρεπε νὰ ἐκπορεύονται αἱ διαταγαὶ τῆς Ρώμης αἱ διαβιβαζόμεναι μέχρι τῶν ἀπωτάτων ὁρίων τοῦ Παγκοσμίου κράτους. Καὶ ὑπῆρχε μὲν ἡ Σύγκλητος, ἡ ἐπὶ Δημοκρατίας συσταθεῖσα (ὡς τὰ σημερινὰ Κοινοβούλια), ἀλλὰ μόνον κατὰ τύπους· διότι ἦτο ὑποχρεωμένη αὕτη νὰ ἐπικυρώνη καὶ νὰ υἱοθετῇ ἀσυζητητῆ πᾶσαν θέλησιν τοῦ Αὐτοκράτορος, ὁ ὁποῖος πολλακίς καὶ ἐθεοποιεῖτο καὶ ἠγείροντο καὶ βωμοὶ καὶ προσεφέροντο καὶ θυσίαι δι' αὐτόν, ἐὰν ἦτο ἐγαῖστῆς καὶ ἀπαιτητικός. Τὰ δὲ πλήθη τῶν λαῶν τῆς Αὐτοκρατορίας ἐθεωροῦντο ὑπόδουλα καὶ ὑπόφορα, ἄνευ βουλήσεως καὶ πρωτοβουλίας. Μόνον οἱ φέροντες τὸν τίτλον τοῦ Ρωμαίου πολίτου εἶχον κάποια δικαιώματα, ὥστε νὰ δύνανται νὰ προσφεύγουν εἰς τὸν Αὐτοκράτορα διὰ τυχὸν σπουδαίας ὑποθέσεις. Καὶ τοιοῦτοι ἦσαν οἱ ἐλεύθεροι κάτοικοι τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ρώμης ἰδιαιτέρως, πλὴν φυσικὰ τῶν πολυπληθῶν δούλων. Ἐκ δὲ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, τῶν ἐξω τῆς Ἰταλίας εὐρισκομένων, ἀπέκτων τὴν ἰδιότητα τοῦ Ρωμαίου πολίτου ὀλίγιστοι, κατόπιν πολλῶν θυσιῶν καὶ εδωγεσιῶν πρὸς τὸν κατὰ καιροὺς Αὐτοκράτορα καὶ τὸν Ρωμαϊκὸν λαόν.

Ὡς ἐκ τῆς προνομίουχου λοιπὸν θέσεώς του ταύτης, ὁ λαὸς τῆς Ρώμης καὶ τῆς Ἰταλίας ἔπαυσε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ νὰ στρατεύεται ἀκόμη, ἰδίᾳ μετὰ τὴν κατάκτησιν τοῦ κόσμου καὶ ἐπεδίδετο εἰς διασκεδάσεις συνισταμένας εἰς διάφορα θεάματα μέσα εἰς τὰ ἀμφιθέατρα (arena), ὅπου διεξήγοντο, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἄγριαι μονομαχίαι μεταξὺ δούλων, καταδικασμένων εἰς θάνατον ὑπὸ τῶν σκληρῶν κυρίων των, θηριομαχίαι καὶ ταυρομαχίαι· δηλαδή μέχρι θανάτου θηρίων ἢ ταύρων πρὸς ἀνθρώπους. Οἱ δὲ κατὰ καιροὺς Αὐτοκράτορες, ἐτροφοδοτοῦν τὸν ἀχαλίνωτον τοῦτον ὄχλον, διὰ νὰ ἀποσπάσουν χειροκροτήματα καὶ ζητωκραυγὰς ὑπὲρ ἑαυτῶν.

Ἄλλ' οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, κατὰ τοὺς πρώτους μ.Χ. αἰῶνας, ἐπεκράτησεν, ὡς ἦτο φυσικόν, ὀκνηρία, δουλοπρέπεια καὶ τελεία διαφθορὰ ἐν Ρώμῃ, εἰς τρόπον ὥστε, ὁ λαὸς πολλακίς, νὰ κραυγάζῃ ζητῶν «*ἄ ρ τ ο ν κ α λ ἰ θ ε ἄ μ α τ α*», (panem et circenses).

Τὰ δὲ Ρωμαϊκὰ δεῖπνα, τὰ ὁποῖα ἔδιδαν διάφοροι Ρωμαῖοι στρατηγοὶ ἢ ἄλλοι ἀξιωματοῦχοι, οὔτινες ἐπλούτου ἐκ δηώσεων καὶ ἀρπαγῶν εἰς τὰς ἐξω τῆς Ἰταλίας χώρας, ὅταν ἐπέστρεφον εἰς Ρώμην, κατέστησαν παροιμιώδη, διὰ τὴν μεγάλην σπατάλην ἀφθόνου χρημάτων. Διὰ νὰ στοιχίσουν δὲ πολὺ, ἀνέλυον τοὺς πολυτιμωτάτους τότε μαργαρίτας καὶ τοὺς περιέχεον ἐπὶ ὠρισμένων φαγητῶν, δίκην καρνεύματος. Ἐπειτα, ἠκολούθουν τυχερὰ παίγνια, ὅπου ἐσπαταλοῦτο ἀφθονος χρυσός.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω, εὐκόλως δύναται νὰ ἐννοήσῃ τις, τὸ διατὶ ἐσημειώθη ἡ μεταβολή, περὶ ἧς ὁ λόγος εἰς τὸ Κεφ. 121.

ΚΕΦ. 124.— ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΑΠΟ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥ-
ΣΤΟΥ ΜΕΧΡΙ ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΥ, 31 π.Χ—284 μ.Χ.

Τὰ Ρωμαϊκὰ στρατεύματα, κατὰ τοὺς τρεῖς τούτους αἰῶνας, ἀπετε-
λοῦντο ἐξ ὅλων τῶν ἐθνῶν, ποὺ ἦσαν ὑπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν ἐξουσίαν. Μόνον
δὲ οἱ ἀνώτατοι στρατιωτικοὶ ἄρχοντες ἦσαν Ρωμαῖοι. Ἀλλά, πολλάκις καί
τινες ἐκ τῶν ξένων ἐθνῶν, ἕνεκα μεγάλων στρατιωτικῶν προτερημάτων, ἀ-
νήρχοντο εἰς ἀνωτάτας βαθμίδας τῆς στρατιωτικῆς ἡγεσίας ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς
τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον. Ἰβηρες, Ἰλλυριοί, Σύροι καὶ ἄλλοι ἀνῆλθον
κατ' ἐπανάληψιν εἰς αὐτόν. Καὶ εἰς μὲν τὴν Ρώμην, ὑπῆρχε τὸ σῶμα τῶν
Πραιτωριανῶν, ἡ φρουρὰ δηλ. τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ τῆς Ρώμης. Οὗτοι πολ-
λάκις, διὰ τῆς τάσεως, ποὺ ἐλάμβανον ἔναντι τοῦ θρόνου, συνετέλουν εἰς τὴν
ἀνάρρησιν ἢ καθάρεισιν αὐτοκρατόρων, καὶ ἐκεῖνος ὅστις τοὺς ὑπέσχετο ἢ τοὺς
παρεῖχε τὴν περισσοτέραν ἀμοιβήν, ἀνήρχετο εἰς τὸν Αὐτοκρατορικὸν θρόνον,
ὅταν οὗτος συνέβαινε νὰ γηρεύσῃ. Ἡ, ὅσάκις εἶχον ἀφορμὰς δυσαρσεκείας κα-
τὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, κατεβίβαζαν αὐτόν, συνήθως τὸν ἐφόνευον
καὶ ἀνεβίβαζον ἄλλον τῆς ἀρσεκείας των. Εἶχον καταντήσει, ὅπως κατὰ τοὺς
νεωτέρους χρόνους, τὰ τάγματα τῶν Στέρλιτς ἐν Ρωσσίᾳ, πρὸ τοῦ Μ Πέ-
τρου καὶ τὰ Γιανιτσαρικὰ τάγματα τῶν Σουλτάνων τῆς Τουρκίας, μέχρι
Μαχμουτ τοῦ Γ'. Ἀλλὰ καὶ αἱ Ρωμαϊκαὶ λεγεῶνες, ποὺ ἤδρευον εἰς διαφό-
ρους χώρας τοῦ κράτους, πολλάκις ἀνηγόρευον τοὺς ἀρχηγούς των Αὐ-
τοκράτορας καὶ ἐπήρχοντο κατὰ τῆς Ρώμης διὰ νὰ τοὺς ἐγκαθιδρύσουν ἐπὶ
τοῦ θρόνου. Οὕτω συνέβαινε πολλάκις νὰ ἀναγορευθοῦν Αὐτοκράτορες, εἰς
διάφορα μέρη, ὑπὸ τῶν λεγεῶνων, καὶ νὰ κατευθύνωνται πρὸς τὴν Ἰταλίαν,
ταυτοχρόνως νὰ ἔρχωνται δὲ εἰς σύγκρουσιν τὰ στρατεύματα τοῦ ἐνὸς πρὸς τὰ
στρατεύματα τοῦ ἄλλου. Κατελάμβανε δὲ τὸν θρόνον ἐκεῖνος, ὅστις ἤθελεν
ὑπερισχύσει τῶν ἀνειπάλων του. Σχεδὸν πάντοτε οἱ Πραιτωριανοὶ προσεχώ-
ρουν εἰς τὸν πλειοδοτοῦντα. Ἔτσι, προέκλυσε μία ἀφόρητος στρατοκρατία, ἡ
ὁποία οὐδέποτε ἔφερε καλὸν ὁποτεδῆποτε καὶ ὁπουδῆποτε ἐφηρημόσθη, ἀλλὰ
συνετέλεσεν εἰς τὴν διαφθοράν, τὴν συναλλαγὴν καὶ τὴν παρακμὴν κράτους
καὶ λαοῦ. Ἡ κατάστασις αὕτη ἐγένετο αἰτία νὰ ἀφίνωνται πολλάκις τὰ σύ-
νορα τοῦ κράτους ἀφύλακτα. Οἱ δὲ ἔξωθεν βάρβαροι, εἰσερχόμενοι ἀνεμπο-
δίστως, ἐλεηλάτουν τὰς χώρας, προέβαινον εἰς αἰχμαλωσίαν κατοίκων, εἰς
σφαγὰς καὶ ἐρημώσεις χωρίων καὶ πόλεων.

ΚΕΦ. 125.— ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ,
ΑΠΟ 31 π.Χ.—284 μ.Χ.

Μὲ τὴν διάδοσιν τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὑπὸ τῶν Ἀπο-
στόλων καὶ τῶν διαδόχων αὐτῶν, κατὰ τὸ πλεῖστον Ἑλλήνων ἢ ἐλληνίζον-
των ἱεραποστόλων, μέσα εἰς τοὺς κόλπους ὅλων τῶν τότε ἐθνῶν τοῦ Ρω-

μαϊκοῦ κράτους, διεμορφώθησαν σὺν τῷ χρόνῳ δύο παρατάξεις, δύο θρησκευτικαὶ πεποιθήσεις καὶ δύο ἰδεολογίαι θρησκευτικαὶ καὶ κοινωνικαί. Καὶ ἡ μὲν μία, ἦτο ἡ τῶν εἰδωλολατρῶν ἢ πολυθεϊστῶν, ἡ δὲ ἄλλη, ἡ τῶν Χριστιανῶν ἢ μονοθεϊστῶν. Ἐκάστη ἐκ τῶν δύο, ἦτο ὅλως ἀντίθετος τῆς ἄλλης. Καὶ ἡ μὲν πρώτη, περιελάμβανε τοὺς ἐμμένοντας εἰς τὰς θρησκευτικὰς δοξασίας τοῦ πολυθεϊσμοῦ, τοῦ ἀπορρέοντος ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Ρωμαϊκῆς μυθολογίας, ἡ δὲ ἑτέρα τοὺς πιστεύοντας εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἐκ Γαλιλαίας διδασκάλου, ὃν ἐπρέσβευον ὡς υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τοῦ Δημιουργοῦ τοῦ σύμπαντος κόσμου. Ἡ πρώτη ἔλαβε θέσιν ἐπιθετικὴν, ὡς ἔχουσα τὴν ἐνεργὸν ὑποστήριξιν τῆς ἑξουσίας, μὲ ἐπικούρους τοὺς νόμους τοῦ κράτους καὶ τὰ διατάγματα τῶν Αὐτοκρατόρων. Ἡ ἄλλη, ἀμυντικὴν διότι τὰ πάντα ἦσαν ἐναντίον της, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐβασίζετο ἐπὶ τῆς ἀληθείας, ἐκέρδιζεν ἔδαφος, μὲ τὴν πάροδον δὲ τοῦ χρόνου, ἡ πρώτη, ὡς θεμελιωμένη ἐπὶ τῆς πλάνης τῶν ὠραίων μὲν, ἀλλὰ παραλόγων μύθων, ἔφθινε συνεχῶς.

Κοινωνικῶς ἐπίσης συνέβαινε τὸ αὐτό. Οἱ ὁπαδοὶ τῆς εἰδωλολατρίας εἶχον ὅλα τὰ ἑλαττώματα τῶν πολλῶν θεῶν, τοὺς ὁποίους ἐλάτρευον, δι' ὃ καὶ ἠθικῶς ἦσαν οἱ πλεῖστοι ἐξηχραιωμένοι. Ἀλληλεγγύη μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων οὐδεμία ὑπῆρχεν, ἕκαστος ἐφρόντιζε διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Ἀνισότης, ἀδικίαι, πολυγαμία, πορνεία, ληστεία, ἀρπαγὴ ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν, λαγνεία, μέθη, κραπάλη, ἀσωτεία, δουλεία, κατωτερότης τῆς γυναικὸς ἀπέναντι τοῦ ἀνδρός, σκληρότης, ἀπανθρωπία, φιληδονία καὶ ὅλαι ἐν γένει αἱ κακίαι ἐπετρέποντο διότι οὐδεὶς θρησκευτικὸς χαλινὸς ὑπῆρχεν, οἱ δὲ νόμοι τοῦ κράτους καὶ τῆς ἐν γένει κοινωνίας κατεστρατηγοῦντο ἢ παρεβιάζοντο ἀνενδοιάστως ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν καὶ ἄνευ συνεπειῶν δι' αὐτοὺς. Καὶ ἐν γένει, τσσαύτη καὶ τοιαύτη ἐκλυσις ἡθῶν καὶ διαφθορὰ χαρακτήρων ἐπεκράτησεν, τόσαι κακίαι καὶ ἑλαττώματα κοινωνικά, ἠθικά καὶ πολιτικά διεφαίνοντο εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῶν ἀνθρώπων, ὥστε ὁ Ρωμαῖος φιλόσοφος Σενέκας, κατὰ τὸν πρῶτον μετὰ Χριστὸν αἰῶνα, ὁ διδάσκαλος τοῦ Νέρωνος, ὁ καὶ θανατωθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, νὰ λέγῃ: «ἡ ἀρετὴ κατήνησεν οὐχὶ σπανία, ἀλλ' ἐντελῶς ἄφαντος» (1). «O tempora! O mores!» «ὦ καιροὶ! ὦ ἦθη!» ἔλεγεν ὁ Κικέρων.

Ἡ δὲ παρατάξις, τῶν λεγομένων Χριστιανῶν ἢ Ναζωραίων, εὐρίσκειτο εἰς τοὺς ἀντίποδας τῆς πρώτης. Διότι ἠθικῶς ἦσαν ἀνεπίληπτοι. Τίμοι, δίκαιοι, ἐγκρατεῖς καὶ μεμετρημένοι εἰς ὅλα, εὐπειθεῖς εἰς τοὺς νόμους τοῦ κράτους, ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δὲν ἀντέβαινον εἰς τὰς θρησκευτικὰς δοξασίας των, ἀλληλέγγυοι, οὐχὶ μόνον ἀναμεταξύ των, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλοδό-

1. Κάτω ὁ Πρεσβύτερος ἀπέδιδε τὴν κοινωνικὴν ἐκλυσιν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν ἐν Ρώμῃ τῶν Ἑλληνικῶν ἠθῶν! Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν κατέκρινεν οὗτος πᾶν τὸ Ἑλληνικόν. Ὅλως τὸ ἀντίθετον ἐφρόνει ὁ Κικέρων: «Nihil graecia humanius nihil sanctius». (Οὐδὲν τῆς Ἑλλάδος ἀνθρωπινότερον, οὐδὲν ἱερώτερον).

ξους, εὔπλαγχοι, ἐλεήμονες, ἀγαθοεργοί, οἰκτίρμονες πρὸς τοὺς πάσχοντας, συγκαταβατικοὶ πρὸς τοὺς σφάλοντας καὶ γενναίφρονες. Εἰς περιστάσεις θανατηφόρων ἀσθενειῶν περιεποιῶντο ὄχι μόνον τοὺς ὁμοδόξους των, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλοδόξους καὶ τοὺς διώκτας των ἀκόμη. Ἐν γένει, εἶχον ὅλας τὰς ἀρετάς, τὰς ὁποίας ἀπῆτει ὁ ἀνθρωπισμός. Διὰ τοῦτο, παρ' ὅλους τοὺς φοβεροὺς διωγμοὺς, ποὺ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐξέσπων ἐναντίον των ἐκ μέρους τῆς πολιτείας καὶ τοῦ εἰδωλολατρικοῦ ὄχλου καὶ παρ' ὅλας τὰς ἐκατόμβας τῶν ἀπείρων μαρτύρων, ἀντὶ νὰ ὀλιγοστεύουν, ἐπληθύνοντο, διότι καθημερινῶς καὶ ἀεννάως ὁ κόσμος ἐξεχριστιανίζετο καὶ προσετίθετο εἰς τὴν Χριστιανικὴν χορείαν· ἐνῶ, οἱ εἰδωλολάτραι, ὀλιγόστευαν εἰς τρόπον, ὥστε, κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Διοκλητιανοῦ, νὰ ὑπάρξῃ ἰσορροπία σχεδόν, ὡς πρὸς τὰ πλήθη τῶν δύο παρατάξεων. Καὶ εἰς μὲν τὴν Ἀνατολήν, εἰς τὰς Ἑλληνικὰς καὶ ἐξελληνισθείσας χώρας, ἡ πλάστιγξ ἀριθμητικῶς ἐκλινεν ὑπὲρ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐφ' ὅσον, οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων, εἶχον προσέλθει εἰς τὴν νέαν πίστιν. Εἰς δὲ τὰς δυτικὰς, οἱ Χριστιανοί, ἐμειονέκτου, διότι τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων ἦσαν ἀκόμη εἰδωλολάτραι.

Ὅσακις δὲ εἰδωλολάτρης ἠσπάζετο τὸν Χριστιανισμόν, μετεβάλλετο οὐτως οὐσιωδῶς, ὡς διὰ μαγείας. Ἀπέβαλεν ὅλας τὰς κακίας, τὰ ἐλαττώματα καὶ τὰς ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας καὶ ἐνεφάνιζεν ὅλας τὰς θείας ἀρετὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀπέβαλε τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον καὶ ἐνεδύετο τὸν νέον.

ΚΕΦ. 126.— ΕΧΘΡΟΙ ΤΟΥ ΡΩΜΑΪΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΕΠΙ ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΥ.

Τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἦτο ἀχανές. Εἰς μὲν τὴν Εὐρώπῃν περιελάμβανε ὅλα τὰ ἐδάφη, ἀπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης μέχρι τοῦ Ρήνου ποταμοῦ καὶ τῶν Τρανσυλβανικῶν ἄλπεων. Εἰς τὴν Ἀσίαν κατεῖχε τὰς δυτικὰς χώρας αὐτῆς μέχρι τοῦ Τίγρητος, τοῦ Καυκάσου καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, εἰς δὲ τὴν Ἀφρικὴν, ὅλας τὰς πρὸς τὴν Μεσόγειον χώρας. Ἐξῴθεν ὅμως τῶν ἐκτεταμένων τούτων συνόρων, ἐκαραδόκουν, κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ἔθνη βάρβαρα, τὰ ὁποῖα, εἰς πᾶσαν κατάλληλον εὐκαιρίαν, ἔσπευδον νὰ ἐπιπέσουν κατὰ τῶν Ρωμαϊκῶν χωρῶν, μὲ σκοπὸν νὰ διαρπάσσουν ἢ καὶ νὰ ἐγκατασταθοῦν εἰς τὰς καλλιεργημένας γαίας, ἐν μέσφ τῶν ὀργανωμένων κοινωνιῶν. Οὕτω, εἰς τὴν Βρετανικὴν νῆσον, τῆς ὁποίας τὸ ἥμισυ πρὸς νότον τμήμα εἶχε κατακτηθῆ ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, εὗρισκοντο βορειότερον οἱ Πίκτοι καὶ οἱ Σκῶτοι, οἱ ὅποιοι συχνάκις ἐπεχείρουν ἐπιδρομὰς μὲ ληστρικὰς διαθέσεις ἐναντίον τῆς Ρωμαϊκῆς ἐκείνης ἐπαρχίας. Πρὸς ἀνατολὰς τῆς Γαλατίας, ἐκαραδόκουν οἱ Βάνδαλοι, Σουέβοι, Βουργούνδιοι, Φράγγοι καὶ ἄλλοι Γερμανικοὶ λαοί, ἔτοιμοι νὰ ἐπιπέσουν καὶ νὰ λεηλατήσουν ἢ καὶ νὰ καταλάβουν τὴν χώραν ταύτην. Πρὸς βορρᾶν τοῦ Δουνά-

βεως καὶ τῶν Τρανσυλβανικῶν Ἄλπεων ἦσαν οἱ Βισιγόθοι, οἱ Ἀλαμαννοί, οἱ Σαρμαῖται καὶ ἄλλοι, οἱ ὅποιοι ἐξώθουν τὰς ληστρικὰς ἐπιδρομὰς τῶν μέχρι τοῦ Αἰγαίου καὶ τοῦ Βοσπόρου, μόλις εὑρισκον εὐθετον περίστασιν. Οἱ Ἑλληνοθρακικοὶ πληθυσμοὶ εἶχον ὑποστῆ φρικτὰς καταστροφάς, σφαγὰς καὶ λεηλασίας ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν αὐτῶν. Ἀλλὰ, πάντα ταῦτα τὰ ἔθνη, ἦσαν βάρβαρα καὶ ἀπολίτιστα καὶ εἶχον μὲν ῥώμην σωματικὴν καὶ πολεμικὸν μένος, ἀλλ' οὔτε τὸν ὀλισμὸν, οὔτε τὴν πολεμικὴν τέχνην τῶν Ρωμαϊκῶν λεγεῶνων διέθετον· διὰ τοῦτο, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἠττώοντο καὶ ἐξεδιώκοντο ὀπίσω εἰς τὰς χώρας τῶν Πέρων ὅμως, τῶν Ἀσιατικῶν συνόρων, εὐρίσκετο, κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Διοκλητιανοῦ, νέος ἐχθρὸς μὲ πολιτισμὸν ἀλλὰ καὶ κατάρτισιν πολεμικὴν, ὅχι κατωτέραν τῆς τῶν Ρωμαίων. Οὗτοι ἦσαν οἱ Νέοι Πέρων, οἱ πέραν τοῦ Τίγρητος καὶ Εὐφράτου, οἱ κυβερνώμενοι ἀπὸ τὴν δυναστείαν τῶν Σασσανιδῶν βασιλέων. Καταλύσαντες τὸ πρῶην ἰσχυρὸν κράτος τῶν Πάρθων (οἱ Πάρθοι ἦσαν μίγμα καὶ κρᾶμμα τῶν ἀρχαίων Μήδων καὶ Σκυθῶν), ἀνέλαβον τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς Περσίας καὶ ἠγωνίζοντο, ὅπως ἀνακτήσουν τὰς πρὸς δυσμὰς αὐτῶν κειμένας χώρας Μεσοποταμίαν, Μ. Ἀσίαν, Συρίαν καὶ Αἴγυπτον, μὲ σκοπὸν τὴν ἀναβίωσιν τοῦ ἀρχαίου Περσικοῦ κράτους, τοῦ Μεγάλου Κύρου καὶ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου. Δι' ὃ καὶ ἤρχισαν ἐπιδρομὰς κατὰ τῆς Μεσοποταμίας καὶ τῆς Συρίας.

Εἰς τοιαύτην λοιπὸν κατάστασιν εὐρίσκετο ἡ Ρωμαϊκὴ ἐπικράτεια, ἔσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς, ὅτε ἀνῆλθεν εἰς τὸν Αὐτοκρατορικὸν θρόνον τῆς Ρώμης ὁ Οὐαλέριος Διοκλητιανός, μὲ τὴν ἀγαθὴν πρόθεσιν νὰ ἀναστήλωσιν τὸ ἔκπεσὸν γόητρον αὐτῆς, νὰ τὴν ἐδραιώσιν καὶ νὰ ἐπιτρέψῃ οὕτως εἰς τοὺς λαοὺς αὐτῆς νὰ ἐπιδοθοῦν ἀπερίσπαστοι εἰς τὰ εἰρηνικὰ τῶν ἔργα.

ΚΕΦ. 127.— ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΙΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΥΠΟ ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΥ.

Ὁ Διοκλητιανός, ἀναβὰς εἰς τὸν θρόνον, τὸ 284 μ.Χ., διεΐδεν ὅτι ἡ ἀπεραντωσύνη τοῦ κράτους του, ἦτο ἡ μία αἰτία τῆς πλημμελοῦς διοικήσεως τῶν χωρῶν, ὑπὸ τῶν διαφόρων στρατιωτικῶν ἢ πολιτικῶν ἀρχόντων. Διότι ὁ ἔλεγχος, ὑπὸ ἐνὸς ἀνδρός, διαμένοντος εἰς τὴν Ρώμην, ἦτο ἀδύνατος, λόγω τῶν μακρῶν ἀποστάσεων, ποὺ ἐχώριζον πολλὰς ἐκ τῶν χωρῶν ἀπὸ τῆς ἔδρας τῆς Αὐτοκρατορίας. Μολονότι δέ, ὑπῆρχον ὀδίκαι δίκτυα ὁπωσοῦν ἄρτια, τὰ ὅποια ὄλα ἀπέληγον εἰς τὴν Ἰταλίαν, αἱ ἀποστάσεις ὅμως ἦσαν μεγάλαι καὶ τὰ συγκοινωνιακὰ μέσα τῆς ἐποχῆς βραδέα. Τοῦτο διότι, αἱ μὲν κατὰ ξηρὰν συγκοινωνία διεξήγοντο τότε δι' ἵππων, ἡμιόνων, ἀμαξῶν, συρομένων ὑπὸ βοῶν ἢ ἵππων, αἱ δὲ διὰ θαλάσσης, ἐγίνοντο μὲ πλοῖα ἱστιοφόρα ἢ κωπήλατα. Ἐχρειάζοντο λ.χ. ἑβδομάδες καὶ μῆνες ὀλόκληροι, πολλάκις, διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Ρώμην μία ἀναφορὰ, τινὸς ἀρχοντος, ἐκ τῶν χω-

ρῶν τοῦ Καυκάσου ἢ τῆς Μεσοποταμίας, ἢ ἀπὸ τὰς χώρας τῆς Δακίας (σημερινῆς Ρουμανίας), ἢ τῆς Αἰγύπτου. Ἐπίσης δὲν ἠδύνατο ἡ Ρώμη νὰ ἐνημερωθῇ ἐγκαίρως περὶ μιᾶς αἰφνιδίας ἐχθρικής εἰσβολῆς, γενομένης τυχόν, εἰς τὰς ἀπομεμακρυσμένας αὐτὰς χώρας τοῦ κράτους.

Διὰ τοῦτο, ὁ Διοκλητιανὸς ἀπεφάσισε νὰ διαιρέσῃ τὸ ὅλον κράτος του εἰς δύο (τὸ 286 μ.Χ.), μὲ συνάρχοντα τὸν Μαξιμιανόν. Καὶ ὁ μὲν Διοκλητιανὸς ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν, μὲ ἔδραν τὴν Νικομήδειαν τῆς Μοισίας, τὴν ὁποίαν καὶ ἐξωράτισε ποικιλοτρόπως. Ἀπέβλεψε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ εὐρίσκειται πλησιέστερον πρὸς τὰ Περσικὰ σύνορα, ὁπόθεν ἐλάμβανον χώραν αἱ εἰσβολαὶ τῶν Σασσανιδῶν. Ὡς ἀνατολικὸν δὲ τμήμα ἐθεωρήθησαν αἱ Ἀσιατικαὶ χῶραι ὁμοῦ μὲ τὴν Θράκην ἐπὶ τῆς Εὐρώπης, ὡς καὶ ἄπασαν τὴν Βαλκανικὴν Χερσόνησον καὶ μὲ τὴν Αἴγυπτον ἐπὶ τῆς Ἀφρικῆς. Ὡς δυτικὸν δέ, ἐθεωρήθησαν ὅλαι αἱ λοιπαὶ χῶραι τῆς Εὐρώπης μετὰ τῆς λοιπῆς βορείου Ἀφρικῆς καὶ τῆς Βρετανίας, μὲ ἔδραν τὴν Ρώμην, ἢ τὰ Μεδιόλανα τῆς Ἰταλίας. Ἐκτοτε δὲ χρονολογεῖται ὁ καὶ σήμερον ἐν χρήσει γεωγραφικὸς αὐτὸς ὄρος Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Οὕτως ἐγένοντο δύο Αὐγουστοὶ ἢ Αὐτοκράτορες καὶ δύο Αὐτοκρατορίαι, Ἀνατολικὴ καὶ Δυτικὴ. Καὶ ἡ μὲν Ἀνατολικὴ Αὐτοκρατορία, περιελάμβανεν ὅλας τὰς Ἑλληνικὰς καὶ ἐξελληνισθείσας χώρας, ἡ δὲ Δυτικὴ τὰς λοιπὰς, εἰς τὰς ὁποίας ὑπερίσχυεν ὁ λατινισμὸς. Αἱ τελευταῖαι, μὲ τὴν Ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν, ὡς οὖσαι βαρβαρικαί, προσεδέχοντο τὸν ἐκλατινισμόν. Ὁ Μαξιμιανὸς ἐν τῇ δύσει, κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς βασιλείας του, εἶχε μὲν νικήσει τοὺς Βαγαύδους, Ἀλαμαννοὺς καὶ Βουργονδιῶν, οἵτινες εἶχον εἰσβάλλει εἰς τὴν Γαλατίαν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ καταβάλῃ, ἐν Βρετανίᾳ, καὶ τὸν ἐπαναστάτην Μεναπιανὸν Καραῦσον. Μετὰ τινὰ ὁμοῦς ἔτη, τὸ 293 μ.Χ., ὁ Διοκλητιανὸς εἶδεν, ὅτι οἱ κίνδυνοι τοῦ κράτους αὐξάνουν εἰς ἀμφοτέρα τὰ μέρη καὶ ὅτι ἡ διοίκησις τῶν ἐπαρχιῶν ἐβελτιώθη μὲν κατὰ τι, δὲν ἦτο ὁμοῦς ἐκείνη, ἡ ὁποία ἔπρεπε νὰ εἶνε. Διὰ τοῦτο, ἀπεφάσισε νὰ προσλάβῃ ἀνὰ ἕνα βοηθὸν εἰς ἕκαστον μῆμα, ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦ Καίσαρος. Καὶ εἰς μὲν τὴν Ἀνατολικὴν Αὐτοκρατορίαν προσέλαβε τὸν Γαλέριον, εἰς τὸν ὁποῖον παρεχώρησε τὸ Ἰλλυρικὸν μῆμα, πλὴν τῆς Θράκης, τὴν ὁποίαν ἐκράτησεν ὁ ἴδιος, εἰς δὲ τὴν Δύσιν ὡς Καίσαρα προσέλαβε τὸν Κωνσταντινὸν τὸν Χλωρόν, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Μαξιμιανὸς παρεχώρησε τὴν διοίκησιν τῆς Γαλατίας, Ἰβηρίας, Βρετανίας καὶ τῆς Μαυριτανίας (Μαρόκον), ἐπὶ τῆς Ἀφρικῆς. Καὶ ὁ μὲν Γαλέριος ὥρισεν ὡς ἔδραν του τὸ Σίρμιον τῆς νοτίου Πανονίας, παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Σαῦου, ὁ δὲ *Κωνσταντιὸς ὁ Χλωρὸς*, τὰς Τρεβήρους τῆς Γαλατίας. Ὑπεχρεώθη δὲ ὁ *Κωνσταντιὸς ὁ Χλωρὸς* νὰ ἀπομακρύνῃ τὴν Χριστιανὴν σύζυγόν του Ἑλένην καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς υἱὸν του Κωνσταντῖνον καὶ νὰ συζευχθῇ τὴν Θεοδώραν, θυγατέρα τῆς συζύγου τοῦ Μαξιμιανοῦ. Ὁ Κων-

σταντίνος ἐστάλη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Διοκλητιανοῦ εἰς Νικομήδειαν, ὑπὸ τὸ πρόσχημα μὲν νὰ ἐκπαιδευθῆ, ἀλλὰ κυρίως νὰ παραιείνη ἐκεῖ ὡς ὄμηρος, διότι ἦτο υἱὸς Χριστιανῆς μητρός. Οὕτως ἐγένοντο δύο Αὐγουστοὶ καὶ δύο Καίσαρες. Ἀνώτατος δὲ πάντων ἐθεωρεῖτο ὁ Διοκλητιανός.

Ὁ Κωνσταντῖος ὁ Χλωρός, εἰς τὴν Βρεττανίαν, κατέστειλε τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Καραύσου, εἰς δὲ τὴν Γαλατίαν κατέβαλε τοὺς Φράγγους καὶ Ἀλλαμανούς, τὸ 301 μ.Χ.

Ἄλλ' ἐπειδὴ, ἕκαστος τῶν τεσσάρων μεγάλων τούτων ἀρχόντων, ὡργάνωσε βασιλικὴν αὐλὴν πολυτελεστάτην, μὲ ποικίλον προσωπικὸν καὶ μὲ πολυπληθῆ φρονιρὰν, ἐφιλοτιμεῖτο δὲ συνάμα νὰ ἔχη πολυάριθμα καὶ πιστὰ εἰς ἑαυτὸν στρατεύματα, διὰ νὰ ἀντεπεξέρχεται τόσον κατὰ τῶν ἔξωθεν ἐπιδρομῶν, ὅσον καὶ κατὰ τῶν ἐσωτερικῶν ἀνωμαλιῶν καὶ ἐπαναστάσεων, ἠυξήθησαν τεραστῶς τὰ δημόσια ἔξοδα ἑκάστου τμήματος, ἐφ' ὅσον ἕκαστος ἀφειδῶς ἐξώδευε πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν. Πρὸς ἀντιμετώπισιν λοιπὸν τῆς οὕτω δημιουργηθείσης καταστάσεως, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπιβάλουν βαρεῖαν ἕκαστος φορολογίαν ἐπὶ τοῦ λαοῦ του. Τοῦτο ἠρέθησε τὰ πνεύματα, εἰς σημείον ὥστε, νὰ ἐπαναστατήσουν τὰ ἔθνη τῆς βορείου Ἀφρικῆς. Καὶ ὁ μὲν Διοκλητιανός, ἔχων μαζί του καὶ τὸν Κωνσταντῖνον, υἱὸν τοῦ Κωνσταντίου τοῦ Χλωροῦ, ὡς σωματοφύλακά του, ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Αἰγύπτου, διὰ νὰ ἐπαναφέρῃ ταύτην εἰς ὑποταγὴν. Ὁ δὲ Μαξιμιανός, ἐκ τῆς Ἰταλίας, πρὸς τὴν λοιπὴν βόρειον Ἀφρικὴν. Τελικὸν ἀποτέλεσμα τῶν ἐπαναστάσεων αὐτῶν ἦτο νὰ καταπνιγοῦν ὅλοι εἰς τὸ αἷμα· διότι οἱ Ρωμαῖοι ἦσαν σκληρότατοι τιμωροὶ τῶν χωρῶν, πού ἐξηγείροντο ἐναντίον των. Κατόπιν τούτου, οἱ λοιποὶ λαοί, καταπτοηθέντες, ἠναγκάσθησαν ἀγογγύστως πλέον νὰ ὑπομένουν τὴν ἀπομύζησιν τοῦ ἰδρωτός των, ἀπὸ ἓν καθεστὼς στρατοκρατικόν, οἷον ἦτο τὸ Ρωμαϊκόν.

ΚΕΦ. 128.—ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΙ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΔΙΩΓΜΟΙ.

Ὁ Διοκλητιανός, ἀφοῦ ἐνόμισεν ὅτι ἡ ἡσυχία καὶ ἡ εἰρήνη ἦσαν ἤδη ἐξησφαλισμένα ἐξωτερικῶς καὶ ἐσωτερικῶς, χάρις, ἀφ' ἑνὸς εἰς τὴν διοικητικὴν μεταρρύθμισιν καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὰς νίκας αὐτοῦ κατὰ τῶν ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν καὶ ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἀσίᾳ, ἀπεφάσισε νὰ θέσῃ τέρμα καὶ εἰς τὴν παρατηρουμένην βαθμιαίαν κατάπτωσιν τοῦ Ρωμαϊκοῦ κόσμου, διὰ τῆς παρεμβολῆς φραγμῶν εἰς τὸν περαιτέρω ἐκπεσμόν καὶ τὴν ἠθικὴν ἔκλυσιν τῆς Ρωμαϊκῆς κοινωνίας. Εἰς ἀναζήτησιν δὲ τῶν αἰτίων τῆς τοιαύτης καταπτώσεως, παρεπίσθη ὑπὸ τοῦ Γαλερίου, ὅτι ἐν προκειμένῳ, ὁ κακὸς δαίμων τῆς Αὐτοκρατορίας, ἦτο ἡ ἐξάπλωσις τῆς νέας πίστεως τῶν λεγομένων Χριστιανῶν, ἡ ὁποία ἐγέννησεν ἀμφιβολίας, ὡς πρὸς τὴν ὀρθότητα τῆς πολυθείας καὶ ἐπομένως ἀδιαφορίαν τοῦ λαοῦ πρὸς αὐτήν. Ἄπαξ δὲ ἐξέλιπεν ἡ πίστις πρὸς τοὺς θεούς, ἐξέλιπε καὶ ἡ ἀρετή. Ἐπομένως, διὰ

νά επανέλθη ἢ προηγουμένη αἴγλη τῆς πολυθεϊστικῆς θρησκείας, ἦτο ἐπάναγκες νά επανέλθη ὅλος ὁ κόσμος εἰς τὴν πάτριον λατρείαν τῶν θεῶν του. Κατὰ ταῦτα, οἱ πολυπληθεῖς Χριστιανοί, θὰ ἔπρεπε νά ἀφήσουν τὴν λατρείαν τοῦ ἐκ Παλαιστίνης Ναζωραίου καὶ νά θύωσιν εἰς τὰ εἰδῶλα, εἰ δὲ μὴ νά θανατώνωνται. Ὁ Διοκλητιανὸς ὁμοως, καίτοι τραχὺς στρατιωτικός, δὲν φαίνεται νά ἦτο καὶ ἄμοιρος ἀνθρωπιστικῶν αἰσθημάτων. Διείδεν ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ σχεδίου τοῦ Γαλερίου θὰ προεκάλει μεγάλην αἱματοχυσίαν καὶ μάλιστα εἰς τὰς χῶρας, ποὺ ἦσαν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του· διότι αἱ Ἀνατολικαὶ χῶραι ἦσαν ἐκεῖναι ποὺ εἶχον, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἐκχριστιανισθῆ. Ὡς ἐκ τούτου, ἐθέσπισε ἥλια σχετικῶς μέτρα, ὥστε ἡ θρησκεία τοῦ Ναζωραίου νά ἐγκαταλειφθῆ βαθμηδὸν καὶ νά επανέλθη ἐξ ὀλοκλήρου καὶ πάλιν ἡ πολυθεΐα.

Ὑπ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα, τὸ πρῶτον διάταγμα πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ ἄρχοντας τοῦ κράτους, τὸ 304, ἦτο ὅτι ἔπρεπε νά ριφθοῦν εἰς τὴν πυρὰν ὅλα τὰ βιβλία τῆς Χριστιανικῆς πίστεως καὶ νά καταστραφοῦν αἱ βιβλιοθήκαι αὐτῶν, ὥστε νά ἐκλείψῃ πᾶν ἱερὸν σύγγραμμα, τὸ ὁποῖον νά δύνανται οἱ Χριστιανοὶ νά ἀναγινώσκουν εἰς τὸ ἐξῆς.

Καὶ πράγματι, παρεδόθησαν εἰς τὴν ἀπώλειαν ἅπειρα συγγράμματα Χριστιανῶν συγγραφέων καὶ πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄλλ' ἐπειδὴ, ἐπὶ ὀλόκληρον ἔτος, τὰ μέτρα ταῦτα ἐφαρμοσθέντα, δὲν ἐπέφερον καμμίαν μεταστροφὴν τῶν Χριστιανῶν πρὸς τὴν εἰδωλολατρείαν, ἠναγκάσθη, τὸ 305 μ.Χ., ὁ Διοκλητιανός, νά ἐκδώσῃ δευτέρον διάταγμα, κατὰ τὸ ὁποῖον νά καταδικάζωνται εἰς θάνατον ὅλοι οἱ θρησκευτικοὶ ἀρχηγοὶ τῶν Χριστιανῶν, εἴτε ἱερεῖς ἦσαν οὗτοι, εἴτε ἱεροκήρυκες, ἐφόσον αὐτοί, μὲ τὴν διδασκαλίαν των εἰς τοὺς ναοὺς, συνεκράτουν τὸν Χριστιανικὸν κόσμον εἰς τὴν νέαν θρησκείαν. Κατόπιν αὐτοῦ, μυριάδες κληρικοὶ ὠδηγήθησαν εἰς τὰ βασανιστήρια καὶ ἐπειδὴ ἐνέμενον εἰς τὴν πίστιν των ἐμαρτύρησαν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἐνομίσθη πρὸς στιγμήν, ὅτι μένοντες ἀκέφαλοι οἱ Χριστιανοὶ καὶ ἀδίδακτοι, θὰ καμφθοῦν καὶ θὰ επανέλθουν εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν, δοθέντος ὅτι, οἱ εὐκτήριοι οἴκοι αὐτῶν ἄλλοι μὲν ἐκάησαν, ἄλλοι δὲ μετεβλήθησαν εἰς εἰδωλολατρικὸς βωμοὺς καὶ ἄλλοι παντοιοτρόπως ἐβεβηλώθησαν. Ἄλλὰ καὶ τὸ δευτέρον τοῦτο μέτρον ἐναυάγησε πρὸ τῆς ἐμμονῆς τῶν θυσιαζομένων καὶ τῆς περιφρονήσεως, τὴν ὁποίαν ἐδείκνυον πρὸς τὸν θάνατον, οἱ ἅγιοι ἐκεῖνοι ποιμένες τῶν Χριστιανῶν.

Τέλος, τὸ ἴδιον ἔτος, ἐξεδόθη τρίτον διάταγμα ἐκ Νικομηδείας, τὸ καὶ τρομερώτερον. Κατ' αὐτὸ, ἔπρεπε, πάντες οἱ κατὰ τόπους ἄρχοντες τοῦ κράτους, νά προβοῦν εἰς τὴν συγκρότησιν δικαστηρίου, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου νά καλῆται πᾶς Χριστιανός, ἵνα θυσιάσῃ εἰς τοὺς θεοὺς καὶ ἀπαρνηθῆ τὸν Χριστόν, εἰς περίπτωσιν δὲ μὴ συμμορφώσεως νά βασανίζεται καὶ νά θανατώνεται. Ὁ τρόπος δὲ ἐφαρμογῆς τοῦ τρίτου μέτρου, ἀφέθη εἰς τὴν προ-

αίρεσιν τῶν ἀρχόντων ἐκάστου τόπου. Ποταμηδὸν τότε ἔρρευσε τὸ αἷμα τῶν ἀτυχῶν Χριστιανῶν. Ὅχι πλέον χιλιάδες, ἀλλὰ μυριάδες καὶ ἑκατομμύρια ὄλα, ἐθυσιάσθησαν. Οἱ δῆμιοι ἀπέκαμον φονεύοντες καὶ τὰ δξέα ὄργανά των ἠμβλύθησαν ἐκ τῆς καθημερινῆς χρήσεως. Τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ αὐταπάρνησις ἀνδρῶν, γυναικῶν, νέων καὶ νεανίδων, ὥστε νὰ θεωροῦν τὸν θάνατον ὡς ἀπαλλαγὴν καὶ μετάβασιν εἰς καλλιτέραν ζωὴν τῆς ἐπιγείου τοιαύτης. Εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν, Συρίαν καὶ Αἴγυπτον, πόλεις καὶ χωριά δλοκλήρων περιοχῶν ἔμειναν ἄνευ κατοίκων. Ἡ Καππαδοκία ἰδίως εἶχε σχεδὸν ἐρημωθῆ.

Ἐξ ὄλων δὲ τῶν ἀρχόντων, μόνος ὁ Κωνσταντῖος ὁ Χλωρός, εἰς τὰς χώρας του, ἐφήρμοσε τὰ μέτρα, ἐπιεικέστερον τῶν ἄλλων σκληρῶν καὶ ἀπανθρώπων συνεξουσιαστῶν του. Διὰ τοῦτο, ἐνόσφ διήρουν οἱ διωγμοί, πλεῖστοι Χριστιανοὶ τῶν Ἀνατολικῶν χωρῶν, μαθόντες τὴν ἐπιεικῆ συμπεριφορὰν τοῦ Χλωροῦ, ἀπεδήμουν εἰς τὰς δυτικωτάτας ἐκεῖνας χώρας, ὅπου καὶ εὔρισκον κάποιαν ἀνοχὴν καὶ συγκατάβασιν. Ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Χλωροῦ, Κωνσταντῖνος, διαμένων εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Διοκλητιανοῦ, ἐθλίβετο μὲν διὰ τὴν ἀπώλειαν τόσου Χριστιανικοῦ κόσμου, τὸν ὁποῖον συνεπάθει, ἀλλὰ ταυτοχρόνως καὶ ἐπιμελῶς ἀπέκρυπτε τὰ συναισθήματά του αὐτά, κατορθώσας τελικῶς νὰ μὴ καταστῆ ὑποπτος εἰς τὸν Διοκλητιανόν, ὅστις τὸν ἐξετίμα πολὺ διὰ τὸ ἀθλητικόν του παράστημα, τὴν νεανικὴν του ἀλκὴν, τὴν τόλμην του καὶ τὴν πολιτικὴν του περίνοιαν.

ΚΕΦ. 129.— ΠΑΡΑΙΤΗΣΙΣ ΤΟΥ ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΤΑ ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΑ ΑΥΤΗΣ.

Ἐξηκολούθει ἀκόμη τὸ «Μαρτυρικὸν Ἔτος», ὅπως ὠνόμασαν οἱ Χριστιανοὶ τὸν διωγμὸν αὐτόν, κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ γῆ εἶχε βαφῆ μὲ τὸ τίμιον αἷμα τῶν ἀθῶων αὐτῶν, ὅτε, ὁ Διοκλητιανός, βλέπων τὸ μάταιον τῆς θυσίας τοσοῦτων ἀνθρώπων, ἐγκαταλείπει αἰφνιδίως τὴν ἐξουσίαν καὶ ἀποσύρεται εἰς Σάλωνα τῆς πατρίδος του Δαλματίας, ὅπου ἐκ τῶν προτέρων εἶχεν ἀνεγείρει μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα καὶ εὐθιναεστάτους κήπους, διὰ νὰ διέλθῃ ἐκεῖ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς του, κατατρυχόμενος ἴσως ἀπὸ τύψεις τῆς συνειδήσεώς του. Τὴν παραίτησιν δὲ αὐτοῦ, ἠκολούθησε καὶ ἡ παραίτησις τοῦ Μαξιμιανοῦ ἐν Ἰταλίᾳ, τὸ 306 μ.Χ. Ὁ Γαλέριος ἀνεκήρυξεν ἑαυτὸν Αὐγουστον τῆς Ἀνατολῆς, παραλαβὼν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του καὶ τὴν Ἰταλίαν. Προσέλαβε δὲ ὡς βοηθούς του, διὰ μὲν τὴν Ἀνατολὴν τὸν Λικίνιον, διὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν τὸν Σεβήρον. Ἀλλὰ, τοῦτον τὸν Σεβήρον, ἐξετόπισεν ἐξ Ἰταλίας ὁ Μαξέντιος, ὁ ὁποῖος, νικήσας αὐτόν, ἀνηγορεύθη ὁ ἴδιος Αὐγουστος ἐν Ρώμῃ, τὸ 307 μ.Χ. Ἐλαβε δὲ ὁ Γαλέριος, ὑπὸ τὴν προστασίαν του δῆθεν, καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Χλωροῦ Κωνσταντῖνον, τὸν ὁποῖον ἔστειλε κατὰ τῶν Νέων Περωσῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον, κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, εἰσβά-

λει εις την Μεσοποταμίαν και την Ἀρμενίαν. Ἐπειδὴ δὲ ἐπιμόνως ὁ Χλωρός ἔγραφε πρὸς τὸν Γαλέριον καὶ ἐζήτηε νὰ ἀποστείλῃ τὸν υἱὸν τοῦ Κωνσταντῖνου πρὸς αὐτόν, ὁ Γαλέριος, ὑπὸ διαφόρους προφάσεις, ἀπέφευγε νὰ δώσῃ τὴν ἄδειαν εἰς τὸν Κων]νον, διότι διέβλεπεν, ὅτι οὗτος θὰ ἀπέβαινε συντόμως δεινὸς ἀντίπαλός του. Ἐπὶ τέλους ὁμως, φοβηθεὶς μήπως ἐξεγείρῃ καὶ τὸν Κωνσταντῖνον Χλωρὸν ἐναντίον του, ἠναγκάσθη νὰ παραχωρήσῃ τὴν ἄδειαν εἰς τὸν Κων]νον ἵνα ἀπέλθῃ οὗτος πρὸς τὸν πατέρα του.

Ἄλλ' ὁ Κωνσταντῖνος, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἐμβαθύνει καλῶς εἰς τὰς σκέψεις τοῦ Γαλερίου, παρεσκεύαζεν, ἐν τῷ μεταξί, μυστικὰ τὴν φυγὴν του, μὲ ὀλίγους φίλους τοῦ ἀφωσιωμένους εἰς αὐτόν. Μόλις δὲ τῷ ἀνεκοινώθη ἡ ἄδεια πρὸς ἀναχώρησιν, οὐδὲ ἐπὶ στιγμὴν ἀνέβαλε ταύτην. Ἴππευσεν ἐπὶ ταχέως κέλῃτος καὶ ἀνεχώρησεν ἄνευ προειδοποιήσεως, διότι ἐγνώριζεν, ὅτι ὁ Γαλέριος δὲν θὰ ἐβράδυνε νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν ἄδειαν, καὶ νὰ τὸν κρατήσῃ πλησίον του, ὅχι βέβαια διὰ νὰ τὸν εὐεργετήσῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν καταστρέψῃ. Πράγματι, τὴν ἄλλην ἡμέραν, ὁ Γαλέριος ἀνεκάλεσε τὴν πρὸς τὸν Κων]νον ἄδειαν, ἀλλ' ἐπληροφορήθη τότε ὅτι οὗτος εἶχε φύγει ἔσπευσμένως τὴν προηγουμένην ἡμέραν. Λύσσα κατέλαβε τότε τὸν Γαλέριον καὶ διέταξε πάραυτα νὰ καταδιωχθῇ καὶ νὰ συλληφθῇ ὁ φυγὰς. Ἄλλ' οἱ ἵπποι τοῦ ἱπποστασίου του εὐρέθησαν ἀκατάλληλοι διὰ σύντονον καταδίωξιν, διότι ὁ φεύγων, προτοῦ ἀναχωρήσῃ, τοὺς εἶχε καταστήσει ἀνικάνους διὰ πληγῶν, τὰς ὁποίας ἐπροξένησε κρυφίως εἰς αὐτούς. Οὕτως, ὁ Κων]νος, μετὰ πολλὰς περιπετείας, κατῴρθωσε νὰ συναντηθῇ, εἰς τὴν Βονωνίαν τῆς Γαλατίας, μὲ τὸν πατέρα του Χλωρόν.

Ἐκεῖθεν, πατὴρ καὶ υἱός, διέβησαν τὴν θάλασσαν τῆς Μάγης, ἀφοῦ ἀπεβίβασθησαν εἰς τὴν Βρεττανίαν, ὅπου συνεπολέμησαν τοὺς ἐπιδραμόντας Πίκτους καὶ Καληδονίους. Ὁ δὲ Γαλέριος εἰς τὴν Ἀνατολήν, ἀφοῦ μάτην ἐθυσίασε τὰς μυριάδας τῶν Χριστιανῶν εἰς τὸν Μολὸχ τῆς εἰδωλολατρείας, προσεβλήθη ἀπὸ ἀνίατον ἀσθένειαν, τὴν λώβαν (λέπρα), παρητήθη καὶ παρεκάλει τοὺς Χριστιανούς νὰ δέωνται τοῦ θεοῦ των πρὸς θεραπείαν του, διορίσας ὡς βοηθὸν τοῦ Λικινίου εἰς τὸ Ἰλλυρικὸν τὸν Μαξιμῖνον. Ἀλλὰ, τὴν ἰδίαν ἐποχὴν εἶχεν ἀποθάνει εἰς τὸ Ἐβόρακον τῆς Βρεττανίας καὶ ὁ Χλωρός. Ἔτσι, ἔμειναν εἰς μὲν τὴν Ἀνατολήν, ὡς Αὔγουστος, ὁ Λικίνιος καὶ ὡς Καῖσαρ ὁ Μαξιμῖνος, εἰς δὲ τὴν Δύσιν ὁ Μαξέντιος, ὡς Αὔγουστος ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ὁ Κωνσταντῖνος, υἱὸς τοῦ Χλωροῦ, ἐν Βρεττανίᾳ, ὡς Καῖσαρ.

ΚΕΦ. 130.— ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΙ ΜΑΞΕΝΤΙΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΥΣΙΝ.

Ὁ υἱὸς τοῦ Χλωροῦ Κωνσταντῖνος εἶχε γεννηθῆ εἰς Ναῖσσον (Νύσσαν) τῆς Ἰλλυρίας, τὸ 274 μ.Χ., ἐκ μητρὸς Χριστιανῆς, τῆς Βιθυνῆς Ἑλένης. Ὅτε ὁμως ὁ Χλωρός εἶχε ἀναγορευθῆ ὑπὸ τοῦ Διοκλητιανοῦ ὡς Καῖσαρ εἰς

τὰς Δυτικὰς χώρας, τὸ 294 καὶ ἠναγκάσθη ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου Μαξιμιανοῦ νὰ διαζευχθῆ τὴν Ἑλένην, τὸν δὲ υἱὸν τοῦ Κωνσταντίνου νὰ τὸν ἀφήσῃ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Διοκλητιανοῦ, διὰ νὰ ἐκπαιδευθῆ δῆθεν, ἀλλὰ κυρίως ὡς ὄμηρον, διότι ὁ ἴδιος ἦτο ἄπῳς ὑποπτος πρὸς τοὺς δύο Αὐγούστους, Διοκλητιανὸν καὶ Μαξιμιανόν, ἔνεκα τῶν συμπαθειῶν του, πρὸς τοὺς ὁμοδόξους τῆς Ἑλένης, Χριστιανούς καὶ συνεζεύχθη κατόπιν μὲ τὴν Θεοδώραν, θυγατέρα τῆς συζύγου τοῦ Μαξιμιανοῦ, ὁ Κωνσταντῖνος ἦτο τότε 19 ἐτῶν, εἶχεν οὗτος ἀνάστημα ὑψηλόν, σῶμα Ἡρόκλειον, χεῖρας στιβαράς, τόλμην καὶ ἀφοβίαν ἀφθαστον. Ἦτο εὐπειθέστατος καὶ λίαν προσηνὴς εἰς τοὺς τρόπους. Γενναῖος καὶ συγκραταβητικὸς πρὸς τοὺς κατωτέρους του. Νοῦς ὑγιὴς μὲ δξύνειαν καὶ ἀγγίνοϊαν, εἶχε θέλησιν ἰσχυροτάτην καὶ δραστηριότητα σπανίαν. Ἐν γένει δὲ εἶχε τὰ σωματικὰ καὶ τὰ ψυχικὰ προσόντα, ποῦ ἀναδεικνύουν τὸν ἄνθρωπον ὑπέρτερον. Καὶ ὁ μὲν Διοκλητιανός, ἐν τῇ διορατικότητί του, ἐξετίμησε δεόντως τὰς ἀρετὰς ταύτας καὶ τὸν ἀνέδειξεν ὑπασιστήν του, δι' ὃ καὶ τὸν προσέλαβεν ὡς ἀκόλουθόν του εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅτε μετέβη ἐκεῖ διὰ νὰ κατευνάσῃ ἐκραγεῖσαν ἐπανάστασιν. Εἰς τοὺς λόγους του καὶ εἰς τὰς πράξεις του ἦτο λίαν ἐπιφυλακτικὸς, ὥστε νὰ μὴ κινή τὴν ὑποψίαν τῶν προϊσταμένων του, κατὰ τοὺς διωγμοὺς τῶν Χριστιανῶν, τοὺς ὁποίους συνεπάθει καὶ ἠὺσπλαγχνίζετο. Μετὰ τὴν παραίτησιν ὅμως τοῦ Διοκλητιανοῦ, ἡ θέσις του κατέστη αἰφνιδίως δύσκολος καὶ ἐπικίνδυνος· διότι ὁ Γαλέριος, ὁ ἀναγορευθεὶς Αὐγούστος τῆς Ἀνατολῆς, ἦτο τύραννος, σκληρός, καχύποπτος καὶ τὸν ὑπέβαλεν εἰς μεγάλας δοκιμασίας, διὰ νὰ προκαλέσῃ ἴσως τὴν καταστροφὴν του. Κάποτε, εἰς ἓν ἀμφιθέατρον, διέταξεν αὐτὸν νὰ ἀντεπεξέλθῃ κατὰ λέοντος. Ἄλλ' ὁ Κωνσταντῖνος κατώρθωσε νὰ φονεύσῃ τὸ θηρίον. Τοῦτο ἐκίνησεν ἔτι περισσότερον τὴν ἐχθροπάθειαν τοῦ Γαλερίου. Ἄλλοτε πάλιν, τὸν διέταξε νὰ μονομαχήσῃ πρὸς βάρβαρόν τινα πελωρίων διαστάσεων καὶ ρωμαλεώτατον. Ὁ Κωνσταντῖνος κατώρθωσε καὶ τοῦτον νὰ καταλάβῃ, νὰ κόψῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ βαρβάρου καὶ νὰ τὴν φέρῃ ἐνώπιον τοῦ Γαλερίου, ὁ ὁποῖος ὑπεκρίθη μὲν, ὅτι ἐχάρη διὰ τὴν ἀνδρείαν του, ἀλλὰ, κατὰ βάθος, ἤρχισε νὰ διαβλέπῃ εἰς τὸν Κωνσταντῖνον τὸν μέλλοντα ἄσπονδον ἐχθρόν του. Ὅτε δὲ εἰσέβαλον οἱ Πέρσαι εἰς τὰς Ἀνατολικὰς χώρας, τοῦτον ἐπεμψε κατ' αὐτῶν, μὲ ὀλίγας δυνάμεις, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ προκαλέσῃ τὴν καταστροφὴν του. Ἄλλ' ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ἐκεῖθεν ἐπέστρεψε νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος. Εἶδομεν δὲ προηγουμένως μὲ ποῖον τρόπον καὶ πόσῃ εὐφυίᾳ ἐξησφάλισε τὴν φυγὴν τοῦ ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν πρὸς τὴν Δύσιν, πρὸς συνάντησιν τοῦ πατρὸς του. Σημειωτέον δὲ ὅτι, ὅτε ἔφυγεν ἐξ Ἀνατολῆς, ἦτο ἔγγαμος. Εἶχε σύζυγον Μινερβίνην τινα καλουμένην καὶ υἱὸν τὸν Κρίσπον, ὅστις ἐγεννήθη τὸ 299 μ.Χ.

Ὁ Μαξέντιος, ἐξ ἄλλου, ἦτο υἱὸς τοῦ Αὐγούστου Μαξιμιανοῦ καὶ τῆς Συρίας Εὐτροπίας καὶ γαμβρὸς τοῦ Γαλερίου. Εἶχε νικήσει δι' ἐπαναστά-

σεως τὸν Σεβήρον καὶ ἀνεκηρύχθη Αὐγουστος τῆς Δύσεως, τὸ 306 μ.Χ., ἐν Ρώμῃ. Ἦτο σκληρότατος, ὡς ἀπεδείχθη ἐκ τῶν σφαγῶν, τὰς ἠποίας εἶχε κάμει εἰς τὴν βόρειον Ἀφρικὴν, ὅτε εἶχε συνεκστρατεύσει μὲ τὸν πατέρα του Μαξιμιανὸν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν βορειοαφρικανῶν. Ἀμείλικτος διώκτης τοῦ Χριστιανισμοῦ. Λι' ὃ καὶ πολλοὶ Χριστιανοί, ἐκ τῆς Ἰταλίας, εἶχον καταφύγει εἰς Γαλατίαν καὶ Βρεττανίαν, ὅπου ἦλθεν ὁ Κωνσταντῖνος, ὁ ὁποῖος οὐδὲν διάταγμα κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἐξετέλει πλέον. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ καταφεύγοντες πρὸς αὐτὸν Χριστιανοὶ ἐξ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, προθύμως ἐτάσσοντο ὑπὸ τὰς σημαίας του, μὴ διστάσαντες νὰ ἀνακηρύξουν αὐτὸν καὶ Αὐτοκράτορα. Πλὴν ὁμως, ὁ Κωνσταντῖνος, δὲν ἐδέχθη τὸν τίτλον τοῦτον καὶ παρέμεινεν ὡς Καῖσαρ· διότι προετίμα νὰ λάβῃ τὸν τίτλον τοῦ Αἰγούστου ὑπὸ τῆς Συγκλήτου καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Ρώμης.

Ἐκ πολιτικῶν δὲ λόγων ὠθούμενος, ἔλαβεν ἐν τῇ Δύσει σύζυγον τὴν Φαύσταν, θυγατέρα τοῦ Μαξιμιανοῦ καὶ ἀδελφὴν τοῦ Μαξεντίου.

Εἰς τὴν δύσιν, ὁ Κωνῖνος, ὄχι μόνον ἠνέχθη, ἀλλὰ καὶ ἐπροστάτευσεν τοὺς Χριστιανούς, πρὸς τὴν ἐπιβίωσιν εἰς τὰς χώρας του, ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ κράτους, ὅπου ἐξηκολούθουν οἱ διωγμοί. Ἀφ' ἐτέρου, ὑπερήσπισεν ἀποτελεσματικῶς τὴν Γαλατίαν ἀπὸ τοὺς Φράγγους καὶ Ἀλλανούς, νικήσας τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν Ἀσκάριχον καὶ Ραγαίσιον. Διέβη τὸν Ρῆνον καὶ κατεπόλεμησε τοὺς ἐχθροὺς εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. Κατεσκεύασε γέφυραν ἐπὶ τοῦ Ρῆνου παρὰ τὴν Κολωνίαν καὶ κατέστησε τὸ ὄνομά του φοβερὸν εἰς τοὺς Γερμανούς. Ἀφοῦ δὲ ἐξησφάλισε τὰ ὄρια τοῦ κράτους εἰς τὰς ὡς ἄνω χώρας, ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Μαξεντίου, διὰ νὰ ἀναγκάσῃ καὶ αὐτὸν νὰ καταπάσῃ τοὺς διωγμοὺς κατὰ τῶν Χριστιανῶν, τὸ 312 μ.Χ. Μὲ στρατεύματα, ἐκ Χριστιανῶν ἀποτελούμενα, διαβαίνει τὰς Ἄλπεις καὶ εἰσβάλλει εἰς τὴν Ἄνω Ἰταλίαν. Νικᾷ καὶ διασκορπίζει τὰς στρατιάς τοῦ Μαξεντίου καὶ καταλαμβάνει τὰ Μεδιόλανα, τὴν Βερώναν καὶ τὸ Τουρίνον. Ἐκ Μεδιολάνων ἐκδίδει διαταγὴν νὰ παύσῃ πᾶς διωγμὸς κατὰ τῶν Χριστιανῶν καὶ ταυτοχρόνως ἀρχίζει νὰ ἐτοιμάζηται, διὰ νὰ ἐπέλθῃ κατὰ τῆς Ρώμης, ἔδρας τοῦ Μαξεντίου. Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξύ, ὡς φαίνεται, κατελήφθη ὑπὸ ἀμφιβολιῶν, περὶ τῆς μελλούσης νίκης του, λόγῳ τοῦ ὅτι ὁ Χριστιανικὸς στρατὸς ἦτο μὲν ἀφωσιωμένος ψυχῇ τε καὶ σώματι πρὸς αὐτὸν καὶ ἔτοιμος νὰ ἀπεκδυθῇ εἰς ὑπεράνθρωπον ἀγῶνα χάριν τῆς νέας πίστεως, ἀλλ' ἦτο ὀλίγος, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς δυνάμεις, πρὸς ἐπρόκειτο ν' ἀντιμετωπίσῃ. Τότε εἶδεν, ἐν πλήρῃ ἡμέρᾳ⁽¹⁾ (ὡς λέγουσιν οἱ ἱστορικοί), τὸ σημεῖον (σύμβολον) ἐν τῷ Οὐρανῷ: σταυρὸν μὲ τὰ γράμματα ΧΡ, ἐντὸς στεφάνου, ἄνωθεν καὶ τὴν ἐπιγραφὴν: «Ἐν τούτῳ νίκα» (τούτῳ νίκα). Τὴν δὲ ἐπομένην νύκτα εἶδε

1. «Ἀμφὶ τῆς μεσημβρινῆς τοῦ ἡλίου ὥρας. ἤδη τῆς ἡμέρας ἀποκλινούσης», κατ' Εὐσέβιον, Ἐπίσκοπον, ἐπὶ Μ. Κωνσταντίνου, τῆς ἐν Παλαιστίνῃ Καισαρείας.

καθ' ἕπνον Αὐτὸν Τοῦτον τὸν Χριστόν, ὃ ὁποῖος καὶ τῷ εἶπε, μὲ τὸ σύμβολον αὐτὸ νὰ κατασκευάσῃ σημαίας καὶ νὰ ἐπέλθῃ κατὰ τοῦ Μαξεντίου. Καὶ τότε κατεσκευάσθησαν τὰ λεγόμενα λάβαρα¹⁾. Πολλοὶ δὲ ἱερεῖς καὶ ἐπίσκοποι τῶν Χριστιανῶν ἠκολούθησαν τὰς πρώτας ταύτας ἱεράς των σημαίας. Ἐξωθεν δὲ τῆς Ρώμης, πέραν τοῦ Τιβέρεως, παρὰ τὴν Μουλβίαν γέφυραν, παρέταξεν ὁ Μαξέντιος, διπλάσια εἰς ἀριθμὸν στρατεύματα, ἐξ εἰδωλολατρῶν. Δὲν ἦτο πλέον ἀγὼν μεταξὺ δύο ἡγεμόνων, περὶ τοῦ ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο θὰ βασιλεύσῃ εἰς τὴν δύσιν, ἀλλ' ἀγὼν μεταξὺ δύο θρησκευμάτων, τοῦ νεάζοντος Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ γεγηρακότος εἰδωλολατρισμοῦ. Προπορευομένων λοιπὸν τῶν λαβάρων, οἱ ὀλίγοι σχετικῶς Χριστιανοί, ὡς θύελλα, ἐπέπεσαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν των, μὲ τοιαύτην ὀρμὴν καὶ τοιοῦτον ἐνθουσιασμόν, ὥστε ἀνέτρεψαν τὴν στρατιὰν τοῦ Μαξεντίου καὶ τὴν διεσκόρπισαν. Αὐτὸς οὗτος δὲ ὁ Μαξέντιος, ὀπισθοχωρῶν μὲ τὸν ἵππον του, διὰ τῆς Μουλβίας γέφυρας, καταρροῦσης ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐκ τοῦ συνωστιθέντος ἐπ' αὐτῆς πλήθους, ἐκρημνίσθη ἐντὸς τοῦ Τιβέρεως, ὅπου καὶ ἐπνίγη μὲ τὸν ἵππον του ἐντὸς τῶν ὑδάτων τοῦ παταμοῦ, τὴν 28ην Ὀκτωβρίου τοῦ 312 μ.Χ. Ἐντρομοὶ οἱ ὄπαδοὶ τῆς παλαιᾶς θρησκείας, ἐκ τῆς νικηφόρου ταύτης λαίλαπος τῶν Χριστιανῶν, ἀνέμενον σκληρὰ μέτρα ἐναντίον των, ἀντὶ ὅσων ἔπραξαν κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Ἄλλ' ὁ Κωνῆνος, ἀφοῦ ἐξέλιπεν οἰκτρῶς ὁ Μαξέντιος καὶ μόλις εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ρώμην νικητῆς καὶ τροπαιοῦχος, ἐπευφημούμενος ὡς Αὐγουστος ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν καὶ αὐτῆς τῆς Συγκλήτου καὶ μόλις ἀπεκατεστάθη ἡ τάξις ἐντὸς τῆς τετραγαμῆνης πόλεως, ἐξέδωκε διάταγμα Αὐτοκρατορικόν, κατὰ τὸ ὁποῖον, ἀμφοτέρα τὰ θρησκευόμενα, ἐκηρύσσοντο ἐλεύθερα καὶ ἀνεκτὰ μέσα εἰς τὸ κράτος. Οὐδεὶς πλέον θὰ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ ἀλλοθρήσκου διὰ τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις του. Ἐδειξε δὲ μεγάλην ἐπιείκειαν καὶ συγκατάβασιν πρὸς τοὺς εἰδωλολάτρας. Καὶ ἐπεστήριξε μὲν τὸν Χριστιανισμόν, ἐφ' ὅσον τὸν ἀπήλλαξεν ἀπὸ διωγμοῦ πλέον, ἀλλὰ δὲν κατεδίωξε καὶ τὴν εἰδωλολατρείαν, ἀλλ' ἀφῆκεν αὐτὴν νὰ καταρροῦσῃ μόνη της, καθ' ὅσον, ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος, ἔβαιναν αὕτη εἰς παρακμὴν καὶ ἀφανισμόν, ἀθροοὶ δὲ πλέον προσήρχοντο οἱ πολῖται εἰς τὴν Νέαν Πίστιν. Πρὸς τὸν πτωχὸν ἰδίῳ λαὸν τῆς Ρώμης, ἀδιακρίτως θρησκευτικῶν πεποιθήσεων, ἐφάνη πολὺ εὐεργετικὸς. Διένειμε συχνὰ τροφίμα, ἐνύμφευε καὶ ἐπροίκιζε πτωχὰς κόρας καὶ ἐν γένει ἐφήρμοζεν ὅλας τὰς ἀρχὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ, περὶ ἐλεημοσύνης καὶ ἀγαθοεργίας. Παρεχώρησε προνόμια εἰς τὸν Χριστιανικὸν κλῆρον. Ἐκτίσε πολλὰς Ἐκκλησίας. Διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ δὲ καὶ τοὺς Χριστιανούς τῶν Ἀνατολικῶν χωρῶν ἀπὸ τοὺς διωγμούς, συνῆψε συμμαχίαν μὲ τὸν ἄρχοντα τῶν

1. Ἡ σημαία Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, ἐνηρημένη ἀπὸ τῆς κορυφῆς καὶ κατὰ μῆκος κοντοῦ.

Ἀνατολικῶν χωρῶν, τὸν Λικίνιον, πρὸς τὸν ὁποῖον καὶ ἔδωκε σύζυγον τὴν ἀδελφὴν τοῦ Κωνσταντίαν. Καὶ ἔτσι ἐπεκράτησεν εἰρήνη μεταξὺ τῶν δύο ἀρχόντων ἐπὶ τινα ἔτη. Ἔφερε καὶ ἐγκατέστησε εἰς τὴν Ρώμην τὴν δευτέραν αὐτοῦ σύζυγον Φαύσταν, μὲ τοὺς τρεῖς υἱοὺς τοῦ Κωνσταντίου, Κωνσταντα καὶ Κωνσταντῖνον, τοὺς ὁποίους καὶ παρέδωκεν εἰς διδασκάλους πρὸς ἐκπαίδευσιν. Μετεκάλεσεν ἀκολούθως ἕξ Ἀνατολῆς τὴν βασιλομήτορα Ἑλένην, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπένειμε τὸν τίτλον τῆς Βασιλίσσης, καθὼς καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Κρῖσπον, δεκατετραετῆ, τοῦ ὁποῖου καὶ ἐπεμελήθη τὴν στρατιωτικὴν, πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν αὐτοῦ ἀγωγὴν, καθ' ὅσον ἡ Μινερβίνη, ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἶχε διαζευχθῆ διὰ πολιτικούς λόγους, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ συνδεθῆ μὲ τὸν Μαξιμιανὸν καὶ Μαξέντιον, εἶχεν ἀποθάνει ἐν τῷ μεταξυ. Ὁ δὲ Κρῖσπος, δι' ἐπιμελημένης ἀνατροφῆς, εἶχε καταστῆ, σὺν τῷ χρόνῳ, ὁ δεξιὸς βραχίον τοῦ πατρὸς του, πρὸς τὸν ὁποῖον ὁμοιάζεν εἰς πολλὰ, ὡς πρὸς τὰ προσόντα, ὥστε νὰ κινή τὸν μυστικὸν φθόνον τῆς Φαύστας, ἐπειδὴ διέβλεπεν αἴτη, ὅτι θὰ παρηγκωνίζοντο τὰ ἰδικὰ της τέκνα ἀπὸ αὐτόν, ἐφ' ὅσον ἦσαν κατώτερα τούτου, ἀπὸ πάσης ἀπόψεως. Ὁ Κρῖσπος εἶχε διάπλασιν ρωμαλέαν, νοῦν ὑγιᾶ καὶ γόνιμον.

ΚΕΦ. 131. - Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΛΙΚΙΝΙΟΣ, 313—323 μ.Χ.

Ὁ Λικίνιος, βασιλεύων εἰς τὰς Ἀνατολικὰς χώρας, εἶχε καταστῆ πολὺ μισητός, ἕνεκα τῶν ἀπανθρωπῶν πράξεών του καὶ τῆς κακῆς συμπεριφορᾶς του, ἔναντι τῶν κατωτέρων τοῦ ἀρχόντων, οὓς ὑπαυπεύετο, ὡς ἀνήκοντας εἰς τὴν παρτάξιν τοῦ Κωνσταντίου, ἰδίως ὅμως ἔναντι τῶν Χριστιανῶν. Ὡς ἕξ αὐτοῦ, ἡ ρῆξις δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπέλθῃ καὶ μάλιστα, ὅταν ἀπεκαλύφθη ὅτι ἐξύφανε μυστικὴν συνωμοσίαν κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ Κων]νου μὲ ὄργανον τὸν γυναικάδελφον αὐτοῦ Βασσιανόν. Ὁ Λικίνιος, διὰ νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἐχθροπάθειάν του πρὸς τὸν Κων]τῖνον, εἶχε διατάξει νὰ κρημνισθῆ ὁ ἀνδριάς τοῦ Κων]τῖνου εἰς τὴν Αἰμόνην. Τοῦτο δὲ ἐσήμαινε κήρυξιν πολέμου ἐκ μέρους τοῦ Λικινίου. Εὐθὺς ἀμέσως τότε ὁ Κωνσταντῖνος, ἐκ τῆς Ἰταλίας, ὀδεύει πρὸς τὴν Πανονίαν, νικᾷ τὰς στρατιάς τοῦ Λικινίου εἰς Κίβαλιν καὶ Μάρδην, εἰς τὰς βορείους ὄχθας τοῦ Σαίου ποταμοῦ καὶ ἀναγκάζει τὸν Λικίνιον νὰ ζητήσῃ ἀναχωρῆν καὶ εἰρήνην. Κατόπιν τούτου, ὁ Κων]τῖνος διὰ νέας συνθήκης, παρεχώρησε μὲν τὴν εἰρήνην εἰς τὸν Λικίνιον, ἀλλ' ἀφῆρεσεν ἀπὸ αὐτόν τὰς πρὸς βορρᾶν χώρας: Δακίαν (σημερινὴν Ρουμανίαν), Πανονίαν (βόρειον Γιουγκοσλαβίαν), Δαλματίαν, Ἑλλάδα καὶ Μακεδονίαν, μέχρι τῶν συνόρων τῆς Θράκης, τὸ 314 μ.Χ. Ἐκτοτε, ἐπεκράτησεν εἰρήνη μεταξὺ τῶν δύο τούτων Ἀυγούστων, ἐπὶ 10 περίπου ἔτη.

Ὁ Κων]τῖνος ἐν τῇ Δύσει, εἶχεν ἀναγορεύσει δύο Καίσαρας, τοὺς υἱοὺς τοῦ Κρῖσπον ἐκ τῆς Μινερβίνης καὶ Κωνσταντῖνον ἐκ τῆς Φαύστας. Ὁ δὲ Λικίνιος, εἰς τὴν Ἀνατολήν, τὸν ἀνήλικον υἱὸν τοῦ Λικινιανόν. Ἄλλ' αἰ

πράξεις αὐται, ἔτι μᾶλλον ἐπηύξησαν τὴν πιθανότητα μέλλοντος πολέμου μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Κατὰ τὴν εἰρηνικὴν ὄμως ταύτην περίοδον, ποὺ ἐπεκράτησεν ἐνδιαμέσως, ὁ Κων]νος, ὅτε εὗρίσκετο ἀκόμη εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἶχεν ἐκδώσει πολλὰ διατάγματα εὐεργετικά διὰ τοὺς λαοὺς καὶ προπαρασκευαστικά διὰ τὴν προσέλευσιν τῶν εἰδωλολατρῶν εἰς τὸν Χριστιανισμόν :

α') Ἀπηγόρευσε τὴν κακὴν συνήθειαν νὰ στιγματίζουσιν ἐπὶ τοῦ μετώπου, ὅσους κατεδικάζοντο νὰ ἐργάζωνται εἰς τὰ μεταλλεῖα.

β') Κατήργησε τὸ βασανιστήριον τῆς σταυρώσεως, ἣτις τότε ἦτο συνήθης τιμωρία διὰ τοὺς καταδικαζομένους εἰς θάνατον.

γ') Διέταξε τοὺς διαφόρους ἄρχοντας νὰ ἐξοδεύουσιν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου, πρὸς συντήρησιν καὶ προστασίαν τῶν ἀπόρων παιδῶν, ποὺ ἐγκατελείποντο ἀπὸ τοὺς γονεῖς των.

δ') Ἀπηγόρευσε τὴν πώλησιν τῶν τέκνων ὑπὸ τῶν κακῶν γονέων των.

ε') Ἀπηγόρευσε τὴν σύλληψιν ἀνθρώπων διὰ χρέη καὶ τὴν καταδικὴν αὐτῶν εἰς δουλείαν.

στ') Ἀπηγόρευσε καὶ ἐτιμῶρει τὴν ἀρπαγὴν γυναικῶν ἐκ τοῦ οἴκου των.

ζ') Ἀπηγόρευσε τὰ βασανιστήρια, ποὺ ἐπεβάλλοντο εἰς τοὺς χρεωφειλέτας τοῦ δημοσίου.

η') Αἰχλάξε τοὺς ἀγάμους ἀπὸ χρηματικὰς ποινάς, ποὺ ὑπεβάλλοντο εἰς αὐτοὺς λόγῳ τῆς ἀγαμίας.

θ') Ἐδωκε δικαστικὰ τινὰ δικαιώματα εἰς τοὺς Ἐπισκόπους καὶ ἱερεῖς τῶν Χριστιανῶν καὶ κατέστησε τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν ἀνεκκλήτους, διὰ νὰ μὴ εἰσχωρῶσι στρεφοδικαίαι καὶ καταχρήσεις κατὰ τὴν ἐκδίκασιν τῶν ὑποθέσεων. Ταῦτα δὲ τὰ δικαιώματα εἶχον πρότερον οἱ Πραίτορες τοῦ κράτους. Ἐν γένει δέ, συνεπλήρωσε τὸ Ρωμαϊκὸν Δίκαιον, ἐπὶ τὸ ἀνθρωπιστικώτερον, σύμφωνα μὲ τὰς ἀρχὰς τῆς νέας θρησκείας.

ι') Ἐπέβαλεν αὐστηρὰς ποινὰς εἰς τοὺς κηδεμόνας, ποὺ κατεχρόντο συνήθως τὰς περιουσίας τῶν κηδεμονομένων των.

ια') Ἐθῆκε προστατευτικούς νόμους διὰ τὰ νόθα τέκνα, διὰ νὰ μὴ θανατώνωνται ταῦτα ὑπὸ τῶν ἀσυνειδήτων γεννητόρων των.

ιβ') Ὄρισε τὴν Κυριακὴν ὡς ἡμέραν ἀργίας, ὑποχρεωτικὴν, ἐξήρεσεν ὅμως τῆς ὑποχρεώσεως τοὺς ἀγρότας (*).

Πάντα δὲ τὰ ἀνωτέρω ἀποδεικνύουσιν τὴν ἀνωτερότητα τοῦ Κωνσταντίνου, ὡς ἀνθρώπου. Ἐνῶ δὲ ταῦτα ἐγίνοντο ὑπὸ τούτου, εἰς τὰς χώρας τοῦ

1. Τὸ νομοθετικὸν ἔργον τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου ὑπῆρξεν ἀξιολογώτατον, ὡς τοῦτο μαρτυρεῖ καὶ ὁ «Θεοδοσιανὸς κώδιξ», ὁ ὅποτος ἤρχισε συντασσόμενος ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του, συμπληρωθεὶς ἀργότερον. Προέβη καὶ εἰς νομισματικὴν μεταρρυθμίσιν εἰσαγαγὼν τὸ χρυσοῦν σολδίδιον, ἀλλὰ συνάμα, διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ οἰκοδομικὸν καὶ διοικητικὸν του ἔργον, ἐπέβαλε καὶ νέους φόρους, ἐν οἷς ἡ ἐνδικτιῶν (κτηματικὸς) καὶ τὸ χρυσάργυρον (ἐπαγγελματικὸς).

Λικινίου ἐξηκολούθουν νὰ εὐρίσκωνται ἐν ἰσχύϊ ὅλοι οἱ ἀπάνθρωποι θεσμοὶ τῆς Ρωμαϊκῆς εἰδωλολατρείας, μὲ τὴν δουλεμπορίαν καὶ μὲ τὴν σκληρότητα τῶν Ρωμαίων ἀρχόντων, ἐν τῇ δόξῃ των. Δι' ὅ, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ βραδύνη ἐπὶ πολὺ ἢ ρῆξις μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν ἀνδρῶν, ἔνεκα καὶ τῶν κατωτέρω ψυχολογικῶν ἀντιθέσεων μεταξὺ των.

Ἀντιθέσεις μεταξὺ Κωνσταντίνου καὶ Λικινίου.

Ὁ μὲν Κωνσταντῖνος ἦτο γεννημένος ἐκ Χριστιανῆς μητρος, τῆς Ἑλένης, Ἑλληνίδος ἐκ Μυσοπόλεως τῆς Βιθυνίας ἢ κατ' ἄλλους Συμνοναίας⁽¹⁾, ἐκ πατρὸς δέ, τοῦ Κωνσταντίου τοῦ Χλωροῦ ἐκ Δαοδανίας, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι, ἀπὸ τοὺς Μακεδονικοὺς ἤδη χρόνους, ἦσαν ἐξελληνισμένοι. Ἐμορφώθη καὶ ἀνεπτύχθη ἐν τῇ Ἀνατολῇ, εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ μὲ χριστιανικὴν ἀνατροφὴν, ὥστε νὰ θεωρῇ τὸν ἑαυτὸν του μᾶλλον Ἕλληνα καὶ ὄχι Λατῖνον. Συνεπάθει τὸν Χριστιανισμόν ἐξ ἀνατροφῆς του. Προετίμα νὰ ζῆ μᾶλλον μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου, τὸν ὁποῖον ἐθεώρει ὡς πεπολιτισμένον καὶ ἀπηλλαγμένον ἀπὸ πολλὰ βάρβαρα ἔθιμα τῶν Ρωμαίων.

Ἡ φορὰ ὅμως τῶν πραγμάτων ἔφερεν, ὥστε αἱ χῶραι τῆς Δύσεως, πὺρ ἐκυβέρνα, νὰ εἶνε Λατινικαί, ἢ ἐκλατινισμέναι κατὰ τι καὶ βάρβαροι, καὶ ὅπου τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων νὰ εἶνε ἀκόμη εἰδωλολάτραι, ἔχοντες ἦθη καὶ ἔθιμα τραχέα καὶ βάρβαρα.

Ὅπως τὸ ἀντίθετον ἦτο ὁ Λικίνιος, καθ' ὃ ἀφωσιωμένος εἰς τὸν Ρωμαϊσμόν ψυχῇ τε καὶ σώματι, ὡς γαλουχηθεὶς καὶ ἀνατραφεὶς μὲ τὰ τραχέα καὶ σκληρὰ ἦθη τῶν Ρωμαίων. Ἦτο ἀτεγκτος καὶ ἀπάνθρωπος, ὅπως ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον οἱ Ρωμαῖοι ἀρχόντες τῶν κατακτηθέντων λαῶν. Ἐτρέφεν ἄσπονδον μῖσος κατὰ τῆς νέας θρησκείας καὶ ἐπεδίωκε, μὲ πᾶν μέσον, τὴν διαιώνισιν τῆς πολυθείας. Ἄλλ' ἢ ἐξέλιξις τῶν πραγμάτων ἐτοποθέτησεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ τραχήλου λαοῦ Ἑλληνικοῦ, ἐξευγενισμένου καὶ ἐκχριστιανισθέντος τὸ πλεῖστον, μὲ ἦθη καὶ ἔθιμα ἡμερα καὶ φιλάνθρωπα. Ἐπειδὴ δὲ ἐνόμισεν ἑαυτὸν ἰσχυρόν, ἤρχισε, παρὰ τὰ συμφωνηθέντα, νὰ ἐφαρμόζη καὶ πάλιν αὐστηρὰ μέτρα κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Ὡς ἐκ τούτου, ἠναγκάσθη ὁ Κων|νος, νὰ κηρύξῃ θρησκευτικὸν πλεόν πόλεμον κατὰ τοῦ Λικινίου. Δι' ὅ, ὁ μὲν Λικίνιος ἐκάλει ὑπὸ τὰς σημαίας του πάντας τοὺς ὀπαδοὺς τῆς πολυθείας, ὁ δὲ Κων|τῖνος, ὑπὸ τὰ λάβαρα, πάντας τοὺς ὀπαδοὺς τῆς νέας πίστεως. Ἀγὼν ἀμείλικτος ἐπηκολούθησε μεταξὺ τῶν δύο θρησκευμάτων. Ἡ νίκη τοῦ ἑνὸς θὰ ἐσήμαινε τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ ἑτέρου. Ἡ νίκη θὰ ἔστρεφεν ἢ τὰ λάβαρα ἢ τοὺς Ρωμαϊκοὺς αἰετοίς. Ἡ ὁ Χριστὸς θὰ ἐθριάμβευεν, ἢ τὸ Δωδεκάθεον, μὲ τὸ πλῆθος τῶν λοιπῶν θεοτήτων τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου κόσμου, Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, θὰ ἐλεκράτει ὀριστικῶς; Τὸ Εὐαγγέλιον, ἢ

1. Κατ' ἄλλους κόρης βαρβάρου βασιλέως, τὸ πιθανότερον ὅμως κόρης καπῆλου.

ἡ θεογονία τῶν μύθων; Ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ του, ὁ Λικίνιος συνεβουλευέθη τὸ Μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅπερ ἀπήντησεν: «Δὲν σοῦ ἀρμόζει, γέρον, νὰ πολεμᾷς πρὸς νέους μαχητάς· αἱ δυνάμεις σου εἶνε ἐξηντλημένα. Ἡ μεγάλη ἡλικία σου σὲ καταβάλλει».

ΚΕΦ. 132.— ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΙ ΕΚΑΣΤΟΥ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΔΥΟ ΑΝΤΙΠΑΛΩΝ.

Ὁ Κωνσταντῖνος, ἀφ' ἑνός, συνεκέντρωνε, τὰς μὲν κατὰ ξηρὰν δυνάμεις του, εἰς τὴν Θεσπλίαν, ὅπου προσήρχοντο καθ' ὁμάδας οἱ Χριστιανοί, τὸν δὲ στόλον του, εἰς τὸν Πειραιᾶ, ὅπου ὁ υἱὸς του Κρίσπος, νέος 24 ἐτῶν, ἐστρατολόγει πληρώματα ἀπὸ Χριστιανῶν τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου.

Ὁ δὲ Λικίνιος ἀφ' ἑτέρου, τὸν μὲν κατὰ ξηρὰν στρατόν του, συνεκέντρωνεν εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Θράκης, νοτίως καὶ ἀνατολικῶς τῆς Ἀδριανουπόλεως, παρὰ τὴν σημερινὴν Χάφσαν, τὸν δὲ στόλον του, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀβαντίου, εἰς τὰ στενὰ τοῦ Ἑλλησπόντου, πρὸς παρεμπόδισιν τῶν ἀντιπάλων νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν Προποντίδα, ὁπόθεν θὰ ἠδύναντο νὰ ἀπειλήσουν τὰ νῶτα τοῦ κατὰ ξηρὰν στρατοῦ του.

Ὁ πρῶτος, ἀφοῦ συνεπληρώθησαν αἱ παρασκευαί του, παρέλαβε τὸν στρατόν του καὶ ἐκ Θεσσαλονίκης, ὁδεύων διὰ τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης, διέβη τὸν Ἐβρον καὶ συνήντησε τὸν Λικίνιον ἐστρατοπεδευμένον ἔξωθεν τῆς Ἀδριανουπόλεως, ὅπου καὶ ἔλαβε χώραν ἡ σύγκρουσις. Ἀμφότεραι αἱ παρατάξεις περιελάμβανον ἄνδρας ἐξ ὅλων τῶν ἐθνῶν, ποὺ ἦσαν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ρωμαίων. Ἐπὶ κεφαλῆς δὲ ἐκάστης παρατάξεως ἴστατο ὁ ἀνώτατος ἀρχων αὐτῆς. Ἡ σύρραξις ὑπῆρξε φοβερὰ καὶ πεισματωδεστάτη. Ἀγὼν ζωῆς καὶ θανάτου. Τῶν μὲν Χριστιανῶν προηγούντο τὰ λάβαρα, τῶν δὲ εἰδωλολάτρων οἱ Ρωμαῖκοὶ αἰετοί. Ἄλλ' ἡ ὁρμὴ τῶν Χριστιανῶν ὑπῆρξε τόσον θυελλώδης καὶ ἐπίμονος, ὥστε, μετὰ ἀπὸ πολύωρον καὶ φονικώτατον ἀγῶνα, νὰ κατορθώσουν νὰ ἀνοίξουν ρήγματα εἰς τὰς γραμμὰς τοῦ Λικίνιου καὶ νὰ ἀναγκάσουν τοὺς εἰδωλολάτρας νὰ ζητήσουν τὴν σωτηρίαν των εἰς τὴν φυγὴν καὶ τὴν διάλυσιν, πρὸ τῆς ἀκατασχέτου προελάσεως τῶν Χριστιανῶν. Ἡ νίκη ὑπῆρξε πλήρης. Ὁ δὲ Λικίνιος, φεύγων προτροπάδην, διηυθύνθη μὲ ἐλάχιστα λείψανα τοῦ στρατοῦ του, πρὸς τὸ Βυζάντιον, ὅπου ἐνόμισεν ὅτι θὰ συγκρατεῖτο, ἐφοδιαζόμενος ἀπὸ τὰς ἀπέναντι Ἀσιατικὰς χώρας του. Ἄλλ' ὁ Κωνσταντῖνος, τοῦτον μὲν ἠκολούθησε κατὰ πόδας, ἔστειλε δὲ συγχρόνως καὶ διαταγὴν πρὸς τὸν Κρίσπον νὰ παραλάβῃ τὸν στόλον καὶ νὰ πλεύσῃ πρὸς τὸ Βυζάντιον. Ὁ Κρίσπος, πλέων ἐξ Αἰγαίου πρὸς τὸν Ἑλλησπόντον, εὔρε τοῦτον φρασσόμενον ἀπὸ τὸν στόλον τοῦ Λικίνιου, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στολάρχου του Ἀβαντίου. Συνήφθη τότε ἐκεῖ πεισματωδεστάτη ναυμαχία. Καὶ οἱ μὲν Χριστιανοὶ προσεπάθουν νὰ διανοίξουν δίοδον, διὰ νὰ πλεύσουν πρὸς τὸ Βυζάντιον, οἱ

δὲ εἰδωλολάτραι νὰ τοὺς παρεμποδίσουν, ἔξαναγκάζοντες αὐτοὺς εἰς ὑποχώρησιν πρὸς τὸ Αἰγαῖον. Μετὰ πολύωρον δὲ ἀγῶνα, κατὰ τὸν ὁποῖον ἄλλα μὲν πλοῖα τῶν εἰδωλολατρῶν ἐβυθίσθησαν, ἄλλα δὲ συνελήφθησαν, ὑπερίσχυσεν ὁ Κρῖσπος, ὅστις καὶ ἔπλευσε πρὸς τὸ Βυζάντιον καὶ ἀπέκλεισεν αὐτὸ ἀπὸ θαλάσσης, ὁ δὲ Κων]τῖνος, ἀφιχθεὶς καὶ αὐτὸς ἐκεῖ ἐπολιόρκησε τοῦτο ἀπὸ ξηρᾶς. Ἄλλ' ὁ Λικίνιος, προβλέψας ὅτι θὰ πολιορκηθῆ καὶ ἀπὸ ξηρᾶς καὶ ἀπὸ θαλάσσης, εἶχε προλάβει καὶ διεπεραιώθη εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν, ὅπου καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὴν πρωτεύουσάν του Νικομήδειαν. Ἐκεῖ συνήθροισεν ὅσας δυνάμεις ἀκόμη διέθετεν. Ὁ Κωνσταντῖνος τότε, μόλις ἀφίχθη ὁ στόλος του, διεπεραιώθη καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Ἀσίαν μὲ τὸν στρατὸν του. Ὁ δὲ Λικίνιος, ἀφίσας τὴν Νικομήδειαν, ἦλθε πρὸς ἀπόκρουσιν, ἵνα καταστρέψῃ τοὺς ἐχθροὺς εἰς τὴν παραλίαν, προτοῦ προλάβουν καὶ εἰσχωρήσουν οὗτοι εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας, ὅπου θὰ εὕρισκον ὑποστήριξιν ἀπὸ τοὺς ἐγχωρίους πληθυσμούς, ποὺ εἶχον ἐκχριστιανισθῆ. Ἄλλ' ἡ τύχη καὶ πάλιν ὑπῆρξε δυσμενῆς πρὸς τὸν Λικίνιον, διότι ἠττήθη καὶ συνελήφθη αἰχμάλωτος. Καὶ ἔτσι ἐξεπληρώθη ὁ χρησμός τοῦ Ἀπόλλωνος. Ὁ νεάζων Χριστιανισμός, κατέβαλε τὸν γεγηρακότα πλέον εἰδωλολατρισμόν. Κατόπιν τούτου, ὁ μὲν Κων]τῖνος ἐκηρύχθη Μονοκράτωρ σύμπαντος τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, ἡ δὲ Χριστιανικὴ θρησκεία, ἀπαλλαγείσα τελείως παντὸς διωγμοῦ, κατέλαβε τὴν θέσιν τῆς εἰδωλολατρείας καὶ κατέστη ἡ Ἐπίσημος θρησκεία τοῦ κράτους. Εἰς τὸ ἐξῆς, πᾶς ὁ ἐπιθυμῶν νὰ προσληφθῆ εἰς τὰς κρατικὰς ὑπηρεσίας ἢ νὰ καταταχθῆ εἰς τὸν στρατὸν, ἔπρεπε νὰ εἶνε Χριστιανός. Ὁ δὲ Λικίνιος, μὲ τὴν μεσολάβησιν τῆς συζύγου του Κωνσταντίας, ἀδελφῆς τοῦ Κωνσταντίνου, ἀπέφυγε μὲν τὴν καταδίκην εἰς θάνατον, μετεφέρθη ὅμως εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου καὶ ἐτέθη ὑπὸ φρουρῆσιν, τὸ 323 μ.Χ. Τοιοῦτοτρόπως, ἡ μὲν μάχη τῆς Ἀδριανουπόλεως ὑπῆρξε τὸ φέρετρον, ἡ δὲ πεδιάς τῆς Μυσοπόλεως, παρὰ τὴν Χρυσούπολιν καὶ Χαλκηδόνα, ὁ τάφος τῆς εἰδωλολατρείας. Μὲ τὸ γεγονός δὲ αὐτό, ἔληξε καὶ ἡ στρατιωτικὴ σταδιοδρομία τοῦ Κωνσταντίνου, ἐφ' ὅσον ἔκτοτε ἐπεκράτησε, καθ' ἅπασαν τὴν ἐπικράτειαν, διαρκῆς εἰρήνη, διότι οἱ βάρβαροι δὲν ἐτόλμων πλέον νὰ εἰσέλθουν εἰς αὐτήν, τρέμοντες πρὸ τῆς δυνάμεως τοῦ Κωνσταντίνου.

Ἡ πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐν Νικαίᾳ, τὸ 325 μ.Χ.

Μετὰ τὴν κατάπαυσιν τῶν θρησκευτικῶν πολέμων, μεταξὺ Χριστιανισμοῦ καὶ εἰδωλολατρείας, ὁ Μονοκράτωρ Κων]νος, ἀφοῦ ἐξέδωκε διάφορα διατάγματα κατοχυρωτικά διὰ τὸν Χριστιανισμὸν, ἠσύχασε πρὸς στιγμὴν καὶ ἔχαιρε διὰ τὴν πρόοδον τῆς νέας πίστεως. Οἱ εἰδωλολάτραι, ἔλευθέρως πλέον καὶ ἀφόβως, ἠσπάζοντο τὸν Χριστιανισμὸν, ἡ δὲ εἰδωλολατρεία ἀλματωδῶς ἔφθινεν. Ὡστόσοσον, δὲν ἤργησε νὰ ἀντιληφθῆ ὅτι, αἱ συνειδήσεις πολ-

λῶν Χριστιανῶν, ἐταράσσοντο ἀπὸ διαφόρους διδασκαλίας θεολόγων τινῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὰ δόγματα περὶ τῆς θεότητος, τοῦ ἰδρυτοῦ Αὐτῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ, λόγῳ παρερμηνείας καὶ στρεβλώσεως ὑπ' αὐτῶν ῥησεῶν τινων καὶ χωρίων τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων. Μία δὲ τοιαύτη διαστρεβλωμένη ἐρμηνεία ἦτο τότε ἡ τοῦ Ἀρείου, ἡ ὁποία εἶχε πλείστους ὁπαδούς, ἰδίως εἰς τὰς Ἀνατολικὰς χώρας. Διὰ τοῦτο, ὁ Κων]νος, ἀπεφάσισε νὰ καλέσῃ ὅλους τοὺς σημαίνοντας Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα οὗτοι, κατόπιν ἐξονυχύσεως τοῦ ζητήματος, θεσπίσωσι κανόνας ἀπαραβάτους, θέτοντες τέρμα εἰς τὴν διένεξιν. Συνήχθησαν οὕτω 318 διάσημοι ἄνδρες περὶ τὰ θεολογικὰ ζητήματα, ἐν οἷς καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Ἀρειος, διὰ νὰ ἀποδείξῃ τὴν ὀρθότητα τῆς διδασκαλίας του. Ἐπρέσβευεν οὗτος ὅτι, ὁ Υἱὸς ἦτο κτίσμα τοῦ Πατρὸς, ἐπομένως ὡς κτίσμα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εἶνε καὶ Θεός, ὅτι δὲν ἦτο ἄναρχος, διότι ὡς κτίσμα δὲν συνυπῆρξε μετὰ τοῦ Πατρὸς. Τῆς συνόδου ταύτης προήδρευεν αὐτὸς οὗτος ὁ Αὐτοκράτωρ. Κατὰ τὰς συζητήσεις, ποὺ διεξήγοντο μετὰ τῶν Πατέρων, ὁ Ἀρειος, παρ' ὅλην τὴν εὐγλωττίαν του, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῶν σοφῶν καὶ ὀρθῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ Ἀθανασίου, Κυρίλλου, Σπυρίδωνος καὶ ἄλλων, οἱ ὁποῖοι ἀπέδειξαν ὅτι, ὁ Υἱὸς, εἶνε ὁμοούσιος πρὸς τὸν Πατέρα, ὅτι ἐγεννήθη καὶ δὲν ἐποιήθη, ὅτι εἶνε συνάναρχος πρὸς τὸν Πατέρα κ λ.π. Ἔτσι, ἡ διδασκαλία τοῦ Ἀρείου κατεδικάσθη ὡς αἰρετική. Τότε συνετάχθησαν τὰ 8 πρῶτα ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως, τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν Θεότητα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ⁽¹⁾. Οἱ δὲ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ἀφοῦ ἐθέσπισαν τὰ σπουδαιότερα δόγματα καὶ τοὺς κανόνας, τοὺς διέποντας τὴν Ἐκκλησίαν, ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς τὴν ἐπιτοχίαν του, μὲ πολλὰ δῶρα, προσφερθέντα γενναιοφρόνως ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος, εἰς ἕνα ἕκαστον ἐξ αὐτῶν. Αἱ ἀποφάσεις δὲ αὗται ἐπεκυρώθησαν καὶ ἐβεβλήθησαν δι' Αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος, κοινοποιηθέντος πρὸς ἀπάσας τὰς κατὰ τόπους Ἐκκλησίας τοῦ Κράτους.

Ὁ δὲ Κων]νος ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ρώμην, ὅπου, τὸ 326 μ.Χ., ἐώρτισε τὴν εἰκοσαετηρίδα τῆς πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς του σταδιοδρομίας, μὲ ἀσυνήθην μεγαλοπρέπειαν.

ΚΕΦ. 133.— ΤΡΑΓΙΚΑ ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΝ ΡΩΜῃ ΟΙΚΟΝ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ.

Μεταξὺ τῶν ἐτῶν 327 καὶ 330 μ.Χ., θλιβερὰ γεγονότα, ἐπισυμβάντα ἐν τῷ οἴκῳ του, ἐτάραξαν τὴν γαλήνην τοῦ Κων]τινίου. Αἰτία δὲ ὑπῆρξεν ἡ σύ-

1. Τὰ ἀνωτέρω ἐξετάζει λεπτομερῶς ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία. Ἀνεφέρθησαν ἐδῶ ἐν ὀλίγοις, διὰ νὰ καταδειχθῇ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου διὰ τὴν εἰρήνευσιν τῆς Ἐκκλησίας.

ζυγός του Φαύστα, ἡ ὁποία εἶχεν ἐκ κληρονομικότητος ὅλας τὰς κακίας τῆς Ρωμαϊκῆς ἀριστοκρατίας, τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Αὕτη ἐφθόνηι θανασίμως τὸν Κρίσπον, ὁ ὁποῖος ὑπερέβαλλε τοὺς υἱοὺς της κατὰ τὰς ἀρετὰς καὶ πρὸς τὸν ὁποῖον ὁ σύζυγός της ἀπέβλεπε μὲ πολλὴν εὐμένειαν καὶ στοργήν, ἐκτιμῶν ἰδιαίτερος τὰ μεγάλα προσόντα τοῦ υἱοῦ του αὐτοῦ, τὸν ὁποῖον καὶ προώριζεν ὡς ἀντάξιον διάδοχόν του εἰς τὸν Αὐτοκρατορικὸν θρόνον. Ἀναλογιζομένη ἡ Φαύστα ὅτι τὰ τέκνα της θὰ παρηγκωνίζοντο μοιραίως μίαν ἡμέραν ἀπὸ τὸν ἑτερομήτριον Κρίσπον, ἐξύφανε σατανικωτάτην σκευωρίαν κατ' αὐτοῦ. Μετεχειρίσθη δὲ πρὸς τοῦτο πολλοὺς πιστοὺς εἰς αὐτὴν αὐλικούς : ὅτι δῆθεν ὁ Κρίσπος προσεπάθησε νὰ τὴν παραπλανήσῃ καὶ νὰ τὴν καταστήσῃ ἐρωμένην του. Πρὸς τοῦτο δὲ προσεκόμισε καὶ πειστήρια ἀποδεικνύοντα τὴν ἐνοχίην του.

Παραπεισθεὶς ὁ πατὴρ καὶ περιελθὼν εἰς τρομερὰν ἔξαψιν, διέταξε τὴν σύλληψίν του, τὴν ἀπαγωγήν του εἰς τὴν Πόλιν τῆς Ἱστορίας καὶ ἐν συνεχείᾳ τὴν καρατόμησιν αὐτοῦ Ἄλλ' ἡ μήτηρ τοῦ Κωνσταντίνου Ἐλένη κατῶρθωσε νὰ ἀποκαλύψῃ τὴν πλεκτάνην τῆς Φαύστας καὶ νὰ ἀποδείξῃ εἰς αὐτὸν ὅλην τὴν ἀπεχθὴ σκευωρίαν, τῆς ὁποίας ἔπεσε θῦμα καὶ ὅτι ματαίως ἐθυσίασε τὸν γενναῖον Κρίσπον, ὁ ὁποῖος ἐπαξίως ἐθεωρεῖτο τὸ σέμνωμα τῆς Αὐτοκρατορίας. Ὁ Κωνσταντίνος, μὲ τὴν ἀποκάλυψιν αὐτὴν, ἔγινεν ἔξω φρενῶν καὶ διέταξε παρευθὺς τὸν πνιγμὸν τῆς Φαύστας ἐντὸς λουτρῶνος καὶ τὴν θανάτωσιν πολλῶν αὐλικῶν, οἱ ὁποῖοι ὑπῆρξαν ὄργανα τῆς ἀδυστάχτου συζύγου του.

Τὰ στυγερὰ ταῦτα ἐγκλήματα, ποὺ συνέβησαν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Κωνσταντίνου, διέθεσαν πολλὴν δυσμενῶς πρὸς αὐτὸν τὴν τε Σύγκλητον καὶ τὸν λαὸν τῆς Ρώμης, ὅπου ὑπερεπλέοναζεν εἰσέτι ἡ πολυθειᾶ. Ὅλη δὲ ἡ χολὴ τοῦ εἰδωλολατρισμοῦ ἐξεχύθη κατὰ τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρός, ὅστις, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὰς θλιβερὰς ἀναμνήσεις τῶν οἰκτρῶν ἐκείνων πράξεων, εἰς τὰς ὁποίας εἶχε παρασυρθῆ, ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ρώμην διὰ παντός, νὰ μὴ ἐπιστρέψῃ πλέον εἰς αὐτὴν καὶ νὰ ἰδρῦσῃ νέαν πρωτεύουσαν εἰς τὰς χώρας τῆς Ἀνατολῆς, ἐφόσον ἡ Ρώμη ἐθεώρει τοῦτον ὄχι πλέον ὡς νικητὴν τοῦ Μαξεντίου καὶ τοῦ Λικινίου, ἀλλ' ὡς προστάτην τοῦ Χριστιανισμοῦ. Διότι μεταξὺ τῶν πολλῶν, ποὺ ἐθανατώθησαν κατὰ τὰς ἀπαισίας ἐκείνας ἡμέρας, ἦτο καὶ ὁ ἀνήλικος ἔτι υἱὸς τοῦ Λικινίου Λικινιανός, ὁ ὁποῖος ἀπῆλαυε τῆς ἀγάπης τῶν πολυθειστῶν, οἵτινες καὶ ἐστήριζαν εἰς αὐτὸν τὰς ἐλπίδας των, μετὰ τὴν ἔκλειψιν τοῦ ἱκανωτάτου ἐκείνου Κρίσπου.

ΚΕΦ. 134.— ΕΚΛΟΓΗ ΝΕΑΣ ΠΡΩΤΕΟΥΣΗΣ ΤΟΥ ΡΩΜΑΪΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.

Ὁ Κωνσταντίνος, μὴ θέλων πλέον νὰ ζῆ εἰς τὴν Ρώμην, ἀπεφάσισεν, ὡς ἐλέχθη, νὰ μεταφέρῃ τὴν ἔδραν του κάπου εἰς τὰς Ἀνατολικὰς ἐπαρχίας. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐσκέφθη νὰ εὔρῃ τὴν καταλληλοτέραν θέσιν. Διότι

ἡ νέα πρωτεύουσα ἔπρεπε νὰ συνδυάζῃ πολλὰ προσόντα, ἀνάλογα πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ κράτους.

Ὡς τοιαύτη μὲν ἐφαίνετο κατὰ πρῶτον ἡ Σαρδική (σημερινὴ Σόφια) τῆς Θράκης, ὁπόθεν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀπειλῇ τοὺς ἀπὸ βορρᾶ ἐχθροὺς Γότθους, Σαρμάτας καὶ ἄλλους. Ἄλλ' εἶχε τὸ μειονέκτημα, ὅτι εὐρίσκετο μακρὰν τῆς θαλάσσης. Ἐπειτα, ἐσκέφθη, ὡς κατάλληλον τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Τροίας, ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς ἀκτῆς, εἰς τὴν πρὸς τὸ Αἰγαῖον ἔξοδον τοῦ Ἑλλησπόντου, καὶ ἤρχισε μάλιστα καὶ προκαταρκτικὰς ἐργασίας ἐκεῖ. Ἀλλὰ, νηφαλιώτεροι σκέψεις, ἔκλιναν τὴν πλάστιγγα ὑπὲρ τῆς θέσεως τοῦ Βυζαντίου ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἀκτῆς τοῦ Βοσπόρου. Διότι τὸ ἀρχαῖον Βυζάντιον εἶχεν ὄντως μοναδικὴν θέσιν διὰ τὸ κράτος, τὸ ὁποῖον ἐπεκάθητο ἐπὶ τῶν τριῶν ἡπείρων τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου. Ἐκεῖτο ἐπὶ εὐρείας Χερσονήσου, περιβαλλομένης ἀπὸ τὰς τρεῖς πλευρὰς αὐτῆς ὑπὸ τῆς Προποντίδος, τοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ Κερατίου κόλπου. Εἶχεν εὐρύτατον καὶ ἀσφαλέστατον λιμένα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου στόλοι δλόκληροι ἠδύναντο, ὄχι μόνον νὰ ναυλοχοῦν ἀλλὰ καὶ νὰ ἐλίσσωται εὐχερῶς. Ἀπὸ ξηρᾶς θὰ ἠδύνατο νὰ ἀσφαλισθῇ δι' ὄχυροῦ τείχους, διήκοντος ἀπὸ τῆς Προποντίδος μέχρι τοῦ Κερατίου κόλπου, ἔξωθεν καὶ κατὰ μῆκος τοῦ ὁποίου, ἡ ἀνόρουξις βαθείας τάφρου, θὰ μετέβαλλε τὸν χῶρον εἰς πραγματικὴν νῆσον, ἀπροσπέλαστον ἀπὸ τῆς Θρακικῆς πλευρᾶς.

Καὶ διὰ μὲν τὴν ἄμυναν ἀπὸ ξηρᾶς, θὰ ἐχρησίμευεν ἡ τάφρος καὶ τὸ χερσαῖον τεῖχος, μὲ τοὺς πολλοὺς καὶ ὑψηλοὺς πύργους του, διὰ δὲ τὴν ἀπὸ θαλάσσης, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ Εὐξείνου Πόντου, θὰ ἐχρησίμευε τὸ στενὸν τοῦ Βοσπόρου, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ στόλος τοῦ κράτους, πού θὰ κατεῖχε τοῦτο, θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποκροῦν πᾶσαν ἐχθρικὴν εἰσβολήν, προερχομένην ἀπὸ τὴν Μαύρην θάλασσαν, ἀλλὰ καὶ νὰ παρεμποδίξῃ τυχὸν ἀπόβασιν εἴτε ἐπὶ τῆς Θρακικῆς, εἴτε ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς παραλίας. Διὰ τὴν ἄμυναν δὲ ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους ἦτο τὸ στενὸν τοῦ Ἑλλησπόντου, εἰς τὸ ὁποῖον στόλος τοῦ Κράτους θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποκροῦν πᾶσαν κίνησιν ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου πρὸς τὴν πρωτεύουσαν, ἀλλὰ καὶ νὰ παρεμποδίξῃ τυχὸν ἀπόβασιν ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου ἢ ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς ἀκτῆς τοῦ Ἑλλησπόντου. Ἐν ἐσχάτῃ δὲ ἀνάγκῃ, ἐὰν οἱ στόλοι τοῦ κράτους ἐμειονέκτου, ἔναντι τοῦ ἐχθρικοῦ, θὰ εἶχον τὴν δυνατότητα νὰ καταφύγουν εἰς τὸν Κεράτιον κόλπον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου δὲν θὰ ἠμποροῦσαν νὰ εἰσχωρήσουν τὰ ἐχθρικά πλοῖα, ἐφ' ὅσον ἡ εἴσοδος τοῦ κόλπου θὰ ἐφράσσειτο ὑπὸ ἀλύσεως ταννομένης ἀπὸ τοῦ Χρυσοῦ Κέρατος μέχρι τῆς Περαίας, εἰς τρόπον ὥστε, ἡ ἄμυνα κατὰ ἐχθρικῆς ἐπιθέσεως, νὰ εἶνε ἀπὸ παντοῦ ἐξησφαλισμένη. Ἀλλὰ καὶ ὡς ὀρμητήριον δι' ἐπιχειρήσεις κατὰ τῶν ἐχθρῶν, παρουσίαζε σπουδαῖα πλεονεκτήματα. Ἐκεῖθεν θὰ ἠδύνατο εὐχερῶς νὰ γίνῃ ἐκστρατεία πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς Θράκης καὶ τῆς Ἀσίας, πρὸς ἐκδίωξιν τῶν εἰσβολέων. Ἀπὸ

θαλάσσης ἔξ ἄλλου, διὰ τῶν δύο στενῶν τοῦ Βοσπόρου καὶ Ἑλλησπόντου, εἶχε τὸν ἔλεγχον ἐπὶ τῆς Μαύρης Θαλάσσης καὶ τῆς Μεσογείου. Ἄν δὲ τὸ Βυζαντινὸν κράτος κατάρθωσε νὰ διατηρηθῆ ἐπὶ 1.323 ἔτη, τοῦτο ὠφείλετο κατὰ μέγα μέρος καὶ εἰς τὴν θέσιν τῆς πρωτεύουσας του, τὴν ὁποίαν ἡ περὶνοια τοῦ Κων|τίνου ἐξέλεξε. Πράγματι δέ, μολοντί ἡ Θράκη ἢ ἡ Μικρὰ Ἀσία, εἶχον πολλὰς καταληφθῆ ὑπὸ ἐχθρῶν, ἡ Πρωτεύουσα ἀντέσχεν ἐπιτυχῶς κατὰ τὰς διαφόρους κατὰ καιροὺς πολιορκίας, χάρις εἰς τὸ ὅποιον καὶ κατωρθῶντο τελικῶς νὰ ἀπωθηθοῦν οἱ ἐχθροὶ καὶ νὰ σωθοῦν αἱ χώραι τοῦ κράτους.

Ἄπαξ δὲ ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις διὰ τὴν μεταφορὰν τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ θρόνου ἐκ Ρώμης εἰς τὸ Βυζάντιον, κατεβλήθη μεγάλη προσπάθεια ἐκ μέρους τοῦ Κων|τίνου καὶ τῶν ἐντολοδόχων αὐτοῦ, ὅπως ἡ νέα πρωτεύουσα καταστῆ περιλάμπρος, ὡς ἤρμοζε τότε εἰς τὴν μεγάλην αἴγλην τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους. Καὶ κατὰ πρῶτον ἠδυνήθη μεγάλως ὁ χώρος, πὺν θὰ κατελάμβανεν ἡ πόλις· διότι τὸ χερσαῖον τεῖχος θὰ ἤρχιζεν ἀπὸ τὴν Προπαντίδα (ὄπου σήμερον σώζεται τὸ Ἑπταπύργιον «Γεδὶ Κουλέ») καὶ θὰ ἀπέληγεν εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Κερατίου κόλπου. Πέριξ, λοιπόν, τοῦ εὐρέος τούτου χώρου, τοῦ περιλαμβάνοντος ἑπτὰ λόφους, ὡς ἐν Ρώμῃ (Ἑπτάλοφος), κατεσκευάσθη τὸ χερσαῖον τεῖχος μὲ τοὺς πολλοὺς πύργους του, ἀνωρύχθη ἔπειτα ἡ ἔξωθεν αὐτοῦ βαθεῖα τάφος, ἔγιναν ἡ ρυμοτομία, οἱ ὑπόνομοι, τὰ ὑδραγωγεῖα, αἱ μεγάλαι ὑπόγειοι ὕδατοδεξαμεναί, ὁ μέγας ἱππόδρομος, τὰ μέγαρα, οἱ στρατῶνες καὶ τὰ ἀμφιθέατρα. Ἐπίσης δημόσια κτίρια διὰ τὴν στέγασιν τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν, νέα συνοικίαι, Ναοὶ χριστιανικοί, ἐν οἷς τὸ πρῶτον, καὶ ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας (1). Ὁ Κων|τίνος, εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ ἀποκτήσῃ ἡ νέα του πρωτεύουσα ἕνα ναὸν ἀνάλογον πρὸς τὸν Παρθενῶνα τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀφιερωμένος εἰς τὴν Ἀθηνᾶν, τὴν θεὰν τῆς Σοφίας. Αὐτὸς δὲ εἶνε ὁ λόγος διὰ τὸν ὅποιον καὶ ὁ ἐν Βυζαντίῳ ἀνεγερθεὶς ναὸς ἀφιερῶθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν Σοφίαν τοῦ Δημιουργοῦ καὶ οὐχὶ εἰς γυναῖκα τινὰ Σοφίαν. Ἔτσι, συνεβιβάζετο ἡ περὶ σοφίας ἰδέα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, μὲ τὴν τοῦ Δημιουργοῦ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας Συγχρόνως εἶχε θεσπίσει καὶ ἀσυδοσίας δι' ἐκείνους, πὺν ἐπήγαιναν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν νὰ ἐγκατασταθῶσιν εἰς τὴν νέαν πρωτεύουσαν, ὅπερ καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν ταχεῖαν αὐξησιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς· διότι ἐκ τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν καὶ πρὸ πάντων ἐκ τῶν ἀνατολικῶν, εἰσέρορυσαν ἐκεῖ ἔμποροι, ἐπαγγελματίαι, τεχνῖται, κηπουροί, ποικίλοι ἐργάται, οἰκοδόμοι, καλλιτέχνη πάσης κατηγορίας, ὡς μουσικοί, ἡθοποιοί, κοσμηματογράφοι, χρυσοχόοι καὶ παντὸς ἄλλου εἶδους ἐργοδιῶχται. Τὸ δὲ 330

1. Ὁ σωζόμενος μέγας ναὸς ἀνηγέρθη, ὡς γνωστόν, ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀπ' ἀρχῆς μὲν ἀλλ' εἰς τὸν ἴδιον χώρον μὲ τὸν τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου.

μ.Χ. ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τῆς νέας πρωτευούσης. Ἐπάλησαν ἀγιασμοί, ἔγιναν ὀλονύκτιαι ἀγρυπνίαι, λειτουργίαι εἰς τοὺς ναοὺς καὶ δεήσεις. Ἐπηκολούθησαν εὐχαίαι. Ἐστήθησαν τράπεζαι κοιναὶ διὰ τὸν λαόν, εἰς τὸν ὅποιον προσεφέρθησαν διάφορα φαγητὰ καὶ οἶνος, ἐπάλησαν ἄσματα καὶ ἐχορεύθησαν χοροί· διάφοροι γελωτοποιοὶ παρέστησαν πολλὰς ἀστείας σκηνὰς ἐκ τοῦ προχείρου, ὅτε καὶ ἐδόθη τὸ σύνθημα τῆς λήξεως τῶν ἐορτῶν. Μολοντί δὲ ἐκ Ρώμης μετεφέρθη ἡ Σύγκλητος καὶ παρὰ τὸ γεγονός διτι καὶ πολλοὶ ἐπίσημοι οἰκογένειαι κατώκησαν μονίμως ἐκεῖ, ὃ χαρακτὴρ τῆς πόλεως, ἰδρυθείσης εἰς τὸ ἐπίκεντρον τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν, παρέμεινεν Ἑλληνικός, ἐκ τε τῶν κατοίκων τοῦ Ἑλληνικοῦ Βυζαντίου καὶ ἐκ τῶν συρρευσάντων νέων ἀποίκων ἐκ τῶν ἕξ ἴσου ἑλληνικῶν πλησιοχώρων.

Καὶ ὁ μὲν Κωνσταντῖνος ὠνόμασεν αὐτὴν *Νέαν Ρώμην*, ὃ λαὸς ὁμως, πρὸς τιμὴν του, τὴν ἐπωνόμασε *Κωνσταντινούπολιν*, ὄνομα τὸ ὅποιον καὶ φέρει ἕκτοτε ἡ μεγάλη αὕτη Πόλις. Οὐδεμία δὲ ἄλλη πόλις τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔχει τόσους τίτλους τιμῆς, ὅσους ἡ Κων]πολις. Οὐδεμιᾶς ἄλλης πόλεως τὸ ὄνομα ἠλεκτρίζει τὸ Χριστεπώνυμον κοινὸν τόσον, ὅσον τὸ τῆς κατ' ἐξοχὴν ταύτης πόλεως (τῆς Πόλης). Διὰ τοῦτο καὶ μὲ τὸ λαϊκόν της αὐτὸ ἐπωνύμιον, «ἡ Πόλη» κατέλαβε μίαν ὄλως ἰδιάζουσαν θέσιν εἰς τὴν συνείδησιν τῶν Ἑλλήνων. Ἦτο καὶ εἶνε ὡσὰν νὰ μὴν ὑπῆρχεν ἀνὰ τὸν κόσμον, τρόπον τινά, ἄλλη πόλις, παρὰ μόνον αὐτή. Ἡ λέξις ἔγινε θρόλος. Πᾶς Ἑλληνα, ὅπουδῆποτε τῆς γῆς καὶ ἂν εὐρίσκειται οὗτος, ὅταν λέγῃ: «Θὰ πάω στὴν Πόλη», ἐννοεῖ τὴν κατ' ἐξοχὴν ταύτην πόλην, δηλαδὴ τὴν Κωνσταντινούπολιν, διὰ τὴν ὁποίαν τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Ἑλληνισμοῦ δὲν πρόκειται νὰ ἐκλείψουν εἰς αἰῶνα τὸν ἄπαντα. Ἐχοντες τοῦτο ὑπ' ὄψει των οἱ Τοῦρκοι, προσεπάθησαν νὰ ἀφελῆνίσουν τὸ ὄνομα, μεταβαλόντες αὐτὸ εἰς «Ἰσταμποῦλ» ἢ «Ἰσταμπόλ». Δὲν τὸ κατώρθωσαν ὁμως, ἐφ' ὅσον τὸ Ἰσταμπόλ εἶνε ταυτόσημον μὲ τὸ «στὴν Πόλη», ποῦ εἶνε Ἑλληνικώτατον.

ΚΕΦ. 135. — ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΤΗ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ.

Ἀφοῦ ὁ Κων]νος ἐγκατεστάθη εἰς τὴν νέαν πρωτεύουσάν του, πρώτιστον μέλημά του ὑπῆρξεν ἡ ἐξασφάλισις τῶν συνόρων τοῦ κράτους, ἰδιαιτέρως δὲ ἡ προστασία τῶν παραδουναβίων χωρῶν ἀπὸ τοὺς Γότθους. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν, ἀνήγειρε διάφορα φρούρια εἰς ἐπίκαιρα σημεῖα καὶ ἐπήδρωσεν αὐτὰ μὲ μονίμους φρουράς. Ἐκ παραλλήλου, ἐφρόντισε νὰ ἀποστείλῃ ἱεροκήρυκας πρὸς τοὺς Γότθους, τοὺς ὁποίους καὶ προσηλύτισε δι' αὐτῶν εἰς τὸν Χριστιανισμόν, μὲ ὅλα τὰ πλησίον τῶν συνόρων ἄλλα βάρβαρα ἔθνη, πράγμα ποῦ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐξημέρωσιν τῶν βαρβάρων ἠθῶν των.

Ἐπεμψε τὴν βασιλομήτορα Ἑλένην εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, μὲ πολλὰ χρήματα, ἡ ὁποία δι' αὐτῶν ἀνήγειρε τὸν Ναὸν τῆς Ἀναστάσεως, ἐπὶ τοῦ Τά-

φου τοῦ Ἰησοῦ. Αὕτη, κατὰ τὴν παράδοσιν, κατόπιν ἀνασκαφῶν εἰς τὰ πέριξ τοῦ Γολγοθᾶ, κατώρθωσε νὰ ἀνακαλύψῃ τὸν Σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος, τὸν ὁποῖον ἔθηκεν εἰς ἀργυρᾶν θήκην καὶ ἐναπέθεσεν ἐντὸς τοῦ Ναοῦ, ἀφοῦ πρότερον ἔλαβεν ἕξ αὐτοῦ ἓν τεμάχιον, τὸ ὁποῖον καὶ ἐκόμισεν εἰς τὴν Κων]πολιν. Τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του ἀφιέρωσεν εἰς διάφορα ἔργα φιλανθρωπικά, ἀποσκοποῦντα εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς ζωῆς τῶν ἀπορωτέρων τάξεων. Ἐκτίσεν νοσοκομεῖα, γηροκομεῖα, πτωχοκομεῖα καὶ Ναοὺς, ἐπροίκισε πτωχὰς κόρας καὶ ἐφήρμοσε τρόπον ἐλεημοσύνης, κατὰ τὰς παραγγελίας τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐπειδὴ δὲ εἶχεν ἀποθάνει ἐν τῷ μεταξῦ ἡ μήτηρ του Ἐλένη, κατεσκευάσεν τὸν Τάφον Αὐτῆς εἰς τὸν Ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ὡς καὶ τὸν ἰδικὸν του, πρὸ τοῦ θανάτου του. Εἰς ἀνάμνησιν δὲ τῆς μητρὸς του, ἐξωράισε τὴν γενέθλιον πατρίδα αὐτῆς, τὸ Δρέπανον τῆς Βιθυνίας, τὸ ὁποῖον καὶ μετωνόμασεν Ἐλενούπολιν, ὅπου ὑπῆρχον καὶ ἱαματικά λουτρά. Ἄλλ' ἐνῶ, καθ' ἅπαν τὸ κράτος, ἐπεκράτει εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια καὶ ὁ κόσμος, ἐπιδοθεὶς ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη εἰς τὰ εἰρηνικά του ἔργα, εἶχε προσοδεύσει καὶ εὐημερήσει, ὁ δὲ Χριστιανισμὸς ἀνενόχλητος πλέον ἔξυπλοῦτο ἀφόβως εἰς ὅλας τὰς τάξεις καὶ εἰς ὅλα τὰ κοινωνικὰ στρώματα, εἰς βᾶρος τῆς πολυθείας, ἥτις ἐφθίνεν ὀλονέν, χωρὶς νὰ καταδιώκηται, ἐφθασαν πληροφοροίαι ἀπὸ τὰς χώρας τοῦ Τίγρητος καὶ τοῦ Εὐφράτου, ὅτι ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Σασσανίδης Σαπῶρ εἰσέβαλεν εἰς τὰς χώρας ταύτας, τὰς ὁποίας εἶχον ἀφαιρέσει ἀπὸ τὸν προκάτοχόν του Ναρσῆν, ὁ Γαλέριος καὶ ὁ Κων]τινος πρὸ 30 ἔτων. Διότι ὁ Σαπῶρ, τὴν τοιαύτην ἡσυχίαν εἰς τὸ κράτος τοῦ Κων]τινου, ἐξέλαβεν ὡς σημεῖον ἀδυναμίας καὶ ἔδοκίμασε νὰ ἐπωφεληθῆ. Ἄλλ' ὁ Αὐτοκράτωρ, καίτοι ἐξηκοντούτης, διέταξε νὰ συγκεντρωθοῦν στρατεύματα καὶ ἐνῶ ἠτοιμάζετο νὰ ἐκκινήσῃ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν, ἐδέχθη πρέσβεις τοῦ ἀντιπάλου, ὅστις ἀντιληφθεὶς τὸν ἐπερχόμενον ὄλεθρόν του ἐζήτηε εἰρήνην. Ὁ Κωνσταντῖνος, ὁ ὁποῖος εἶχεν ὡς ἀρχὴν νὰ πολεμᾷ μόνον, ἐν ὑστάτῃ ἀνάγκῃ καὶ ἐφ' ὅσον τὸ ἀπῆται τὸ κοινὸν συμφέρον, ἐδέχθη μὲ μεγάλην γενναιοφροσύνην τοὺς πρέσβεις τῶν Περσῶν καὶ ἤρchiσε τὰς διαπραγματεύσεις πρὸς διευθέτησιν τῆς διαφορᾶς, ἡ ὁποία ἐνεῖχε καὶ θρησκευτικὸν χαρακτήρα, καθότι ὁ Σαπῶρ εἶχε κινήσει διωγμὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν, οἵτινες εὐρίσκοντο εἰς τὸ κράτος του.

Περὶ τὸ τέλος τῶν διαπραγματεύσεων, πού διεξήγοντο ἐπὶ Μικρασιατικοῦ ἐδάφους, ὁ Αὐτοκράτωρ ἠσθάνθη ἀδιαθεσίαν. Οἱ οἰκῆοι του ἱατροί, τοῦ συνέστησαν τότε νὰ μεταφερθῆ εἰς τὰ ἱαματικά λουτρά τῆς Ἐλενουπόλεως. Ἄλλ' ἐκεῖ ἡ κατάστασις του ἐχειροτέρευσε, προαισθανθεὶς δὲ ὅτι ἐγγίζει τὸ τέλος του, διέταξεν καὶ τὸν μετέφερον εἰς τὴν Νικομήδειαν, ὅπου προσεκάλεσε παρ' αὐτῷ τὸν Ἐπίσκοπον Εὐσέβιον. Ἐκεῖ δέ, ἐνώπιον τοῦ Εὐσέβιου ἐξωμολογήθη, εἰς ἐπήκοον πάντων τῶν παρισταμένων, ἐβαπτίσθη καὶ μετέλαβε τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ὡς Χριστιανὸς πλέον Ὁρθόδοξος.

Προσεκλήθη ὁ Εὐσέβιος, διότι οὗτος εἶχεν ὑπογράψει τὴν καταδίκην τῆς αἰρέσεως τοῦ Ἀρείου εἰς τὴν ἐν Νικαίᾳ σύνοδον. Ἦτο ἡ 21η Μαΐου τοῦ 337 μ.Χ. ὅτε ἐξέπνευσεν, ὁ Μ. Κωνσταντῖνος, ἀφοῦ ἐχειρίσθη τὴν ἔξουσίαν ἐπὶ 30 ἔτη καὶ 9 μῆνας. Ὁ νεκρὸς του μετεφέρθη εἰς Κων]πολιν καὶ ἐτάφη εἰς τὸν Ναὸν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, παρὰ τὸν τάφον τῆς μητρὸς του Ἑλένης, ὅπου καὶ ἐθάπτοντο εἰς τὸ ἐξῆς ὅλοι οἱ Αὐτοκράτορες τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

ΚΕΦ. 136.— ΚΡΙΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΩΝ]ΝΟΥ ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΑΥΤΟΥ.

Ἡ Ἱστορία ἀνεκέρυξε τὸν Κων]νον ὡς μέγαν ἄνδρα. Καὶ τοῦτο δικαίως, ἐφ' ὅσον καὶ ὡς στρατηγὸς καὶ ὡς πολιτικός, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄνθρωπος ὑπῆρξεν οὗτος ἀντάξιός τοῦ ἀπονεμηθέντος αὐτοῦ τίτλου. Διότι, τόσον εἰς τοὺς πολυετεῖς πολέμους, κατὰ τῶν βαρβάρων ἐχθρῶν τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, ὅσον καὶ εἰς ἐκείνους, τοὺς ὁποίους διεξήγαγε κατὰ τῶν εἰδωλολατρῶν συναρχόντων του, ὑπῆρξε μέχρι τέλους νικητῆς, μολοντί τὰ στρατεύματά του ἦσαν πάντοτε ὀλιγώτερα τῶν ἀντιπάλων. Εἰς τὸν ἀγῶνα, κατὰ τοῦ Μαξεντίου, ἔξωθεν τῆς Ρώμης, ἐπολέμησε μὲ 30.000 ἄνδρας, ἔναντι διπλασίων τοῦ Μαξεντίου. Εἰς τὴν μάχην τῆς Ἀδριανουπόλεως, κατὰ τοῦ Λικινίου, εἶχεν 120.000 πεζοὺς καὶ 10.000 ἵππεῖς, ἐνῶ ὁ Λικίνιος παρέταξεν 150.000 πεζοὺς καὶ 15.000 ἵππεῖς. Εἰς τὴν ναυμαχίαν τοῦ Ἑλλησπόντου, ὁ υἱὸς του Κρίσπος εἶχε 200 πολεμικὰ πλοῖα, ἔναντι 350 τοῦ Ἀβαντίου.

Ὡς πολιτικὸς δέ, ὑπῆρξεν ὁ διορατικώτερος ὅλων τῶν συγχρόνων του ἀρχόντων τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους. Διότι ἦτο ὁ μόνος, πὸν διείδεν ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς ἡ δύναμις τοῦ Ρωμαϊσμοῦ θὰ ἔπρεπε νὰ στηριχθῇ ὄχι ἐπὶ τῆς διεφθαρμένης καὶ σαπρᾶς εἰδωλολατρικῆς κοινωνίας, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀνανεωθείσης Χριστιανικῆς τοιαύτης. Ἐφ' ὅσον, τὸ μὲν πολυθειστικὸν καθεστῶς, ἔφερεν ὅλα τὰ στίγματα τῆς παρακμῆς, τῆς διαφθορᾶς, τῆς ἀκολασίας, τῆς ἀσωτείας καὶ ὅλων τῶν συμπαρομαρτούντων ἐλαττωμάτων, τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν, ὅπως ἀντιθέτως, ὁ ἐκχριστιανιζόμενος κόσμος, χάρις εἰς τὰ διδάγματα τοῦ Εὐαγγελίου, τὰ ὁποῖα καὶ ἐνεστερνίζετο ἀσμένως, ἐλόμβανε συνεχῶς τὴν ἀνιοῦσαν. Ἰσως, ὅπως λέγουν πολλοί, ἡ κλίσις του καὶ ἡ συμπάθειά του πρὸς τὸν Χριστιανισμόν, νὰ προήρχοντο ἀπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς μητρὸς του Ἑλένης, ἡ ὁποία ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων, εἶχεν ἀναθρέψει αὐτὸν μὲ τὰς ἀρχὰς τῆς Χριστιανικῆς πίστεως. Ἀλλ' ὅτε, ἐνήλικος ἤδη, εὐρέθη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Διοκλητιανοῦ ἐν Νικομηδείᾳ καὶ εἶδε τοὺς φοβεροὺς κατὰ τῶν Χριστιανῶν διωγμούς, ἐσκέφθη πλέον καὶ ἔκρινεν ὁ ἴδιος, ὅτι ματαίως θυσιάζονται τὰ ἠθικώτερα καὶ ἠναρετώτερα στοιχεῖα τῆς συγχρόνου του κοινωνίας, ἐνῶ προστατεύονται τὰ ἀνήθικα καὶ τὰ πλήρη ἐλαττωμάτων, ὅπως ἦσαν οἱ εἰδωλολάτραι. Καὶ ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς, ὡς στηριζόμενος ἐπὶ ὑγιῶν καὶ ὀρθῶν βάσεων, ἦτο ἐπόμενον, παρ' ὅλους τοὺς κατατρεγμούς καὶ τὰ βασανι-

στήρια, να υπερισχύση, ἢ δὲ εἰδωλολατρεία, ὡς στηριζομένη, ἐπὶ τῶν ψευδῶν μύθων, να καταρρεύσῃ ἀναποφεύκτως καὶ ὅτι συνεπῶς ματαίως θυσιάζεται ὁ νεάζων Χριστιανισμὸς πρὸς σωτηρίαν τῆς γεγηρακυίας πολυθείας. Διὰ τοῦτο καὶ ἐνέκρινε πλήρως τὴν ἀνοχήν, ποὺ ἐδείκνυεν ὁ πατήρ του Κωνσταντῖος ὁ Χλωρὸς ἐναντι τῶν Χριστιανῶν. Ἄλλ' ἤξευρε καὶ να συμπεριφεροθῆ κατὰ τρόπον, ὥστε να μὴ διακινδυνεύσῃ τὴν ζωὴν του, προτοῦ ἐξασφαλισθοῦν αἱ προϋποθέσεις, αἵτινες θὰ τοῦ ἐπέτρεπον να θέσῃ εἰς ἐφαρμογὴν τὰς τοιαύτας σκέψεις του. Καὶ μόνον δι' αὐτό, δικαίως λογίζεται ὡς ὁ ἀνώτερος ἄνθρωπος πάντων τῶν συγχρόνων του, ἐκ τῶν διαχειρισθέντων τὰ κοινά.

Ὁ Κων/νος υπερείχεν ἄλλων ἀρχόντων τῆς ἐποχῆς του καὶ κατὰ τὸ ὅτι ἐκεῖνοι μὲν υπερήσπιζον τὴν πολυθεΐαν, χωρὶς να καταδιώκεται αὕτη, κατεδίωκον ὅμως τὴν νέαν πίστιν μὲ σκληρότητα καὶ ἀπανθρωπῖαν. Αὐτὸς ἀντιθέτως, υπεστήριξε μὲν καὶ ἐξησφάλιζε τὴν νέαν πίστιν ἀπὸ τοὺς διωγμούς, δὲν κατεδίωκεν ὅμως καὶ τὴν πολυθεΐαν, οὔτε κατέφυγεν εἰς ἀντίποινα κατ' αὐτῆς, ἀλλ' ἠνέχθη αὐτὴν καὶ μάλιστα, ὅταν ἔγινε Μονοκράτωρ. Ἐφήρμοσεν ἰσότητα καὶ ἐλευθερίαν διὰ τὰ δύο θρησκεύματα, οὔτε ἀπηγόρευσε τὰς ἐπιδεικτικὰς θρησκευτικὰς τελετὰς τῶν Ἑθνικῶν, οὔτε τὰ μαντεῖα, οὔτε τοὺς ἀγῶνας, ἀλλ' οὔτε καὶ τὰ ἄλλα ἔθιμα αὐτῶν, ἐφ' ὅσον ταῦτα δὲν ἔθιγον τὸν Χριστιανισμὸν. Ἐπειτα, αἱ πολλαπλαῖ ἀγαθοεργίαι του, πρὸς ὅλας τὰς κοινωνικὰς τάξεις, ἀδιακρίτως θρησκευτικῶν πεποιθήσεων, ἢ κατάργησις τῆς δουλείας, λόγῳ ἀνεξοφλήτου χρέους πρὸς τοκογλύφους καὶ ἐν γένει τὰ διατάγματά του, χάρις εἰς τὰ ὅποια ἐρουθιμίζετο ἡ Ρωμαϊκὴ νομοθεσία ἐπὶ τὸ φιλανθρωπότερον, πρὸς ὄφελος τῶν ἀπορωτέρων τάξεων, τοῦ προσεκόμεσαν ἐπαξίως τὸν φωτιστέφανον τοῦ Μεγάλου ἀνδρός, οἷος καὶ ἦτο πραγματικῶς ὁ Κωνσταντῖνος.

Ἄφ' ἐτέρου, ὁ χαρακτηρισμὸς «Ἰ σ α π ὀ σ τ ο λ ο ς», ὅστις ἀπενεμήθη εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, εἶνε ἐξ ἴσου δικαιολογημένος. Διότι, ὄντως μεγάλη ὑπῆρξεν ἡ τόλμη καὶ τὸ θάρρος του, ὅτε μόνος αὐτός, ἐξ ὄλων τῶν συναρχόντων του, ἀνέλαβε να ὑποστηρίξῃ τό, ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας ἤδη ἐν διωγμῷ διατελοῦν, Χριστιανικὸν θρήσκευμα. Καὶ δὲν ἦτο μόνον ἡ σπεῖρα τῶν συναρχόντων του, ποὺ κατεδίωκε, μὲ ὅλα τὰ εἰς τὴν διάθεσίν της μέσα, τοὺς Χριστιανούς, ἀλλὰ καὶ πολλαὶ τάξεις, ἐν τῇ τότε κοινωνίᾳ, ἔπραττον τὸ ἴδιον. Ἡ τάξις τῶν τότε φιλοσόφων, φέρ' εἰπεῖν, ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλοι μὲν, διότι ἐθαμβοῦντο ἀπὸ τὰ ἔργα, ποὺ εἶχε δημιουργήσῃ ὁ πολυθεϊστικὸς κόσμος τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, εἴτε διανοητικά, εἴτε καλλιτεχνικά, ἄλλοι δὲ ἐξ ἐγωῖσμοῦ, διότι δὲν κατεδέχοντο να ἀσπισθῶσι τὴν διδασκαλίαν ἐνὸς ξένου φιλοσόφου καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ περιφρονημένου τότε ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, καὶ τέλος ἄλλοι, διότι διέβλεπον, ὅτι ἐξ αὐτοῦ ἐθίγοντο τὰ συμφέροντά των. Προσέτι, ἡ ἐπαγγελματικὴ τάξις τῶν ἀγαματοποιῶν, ἔβλεπε τὴν πελα-

τείαν της νά ὀλιγοστεύη, ἕνεκα τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ νέου θρησκευματος. Οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ θύται τῶν μαντείων καὶ τῶν ναῶν τῶν ἐθνικῶν, διὰ τὸν ἴδιον λόγον ἦσαν καὶ αὐτοὶ πολέμιοι τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐφ' ὅσον σὺν τῷ χρόνῳ, διὰ τῆς ἀποσκιρτήσεως τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν νέαν διδασκαλίαν, ἐγκατελείποντο ὑπ' αὐτοῦ. Ἐπίσης οἱ μάντις, οἱ θανατοποιοὶ καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀγῦρται, ποῦ ἐξεμεταλλεύοντο τὰς προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίας τοῦ πλήθους.

Ἐκτὸς δὲ τοῦ τολμήματος τούτου τοῦ Κων|τίνου, δηλαδὴ τοῦ παραμερισμοῦ ὅλων τῶν προαναφερθέντων ἐμποδίων, ἔτερον σπουδαῖον ἐπίτευγμά του ἦτο καὶ ἡ ἐξάπλωσις τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔξω τῶν ὁρίων τοῦ κράτους, πρὸς τοὺς Γότθους καὶ ἄλλους πρὸς βορρᾶν λαοὺς καὶ πρὸς ἀνατολὰς πρὸς τοὺς Πέρσας Πυρολάτρας.

Ἁ Ἄγιος Κωνσταντῖνος ὡς Ἁγιος.

Ἐπιπροσθέτως, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἔχει ἀναρρήσει τὸν Κωνσταντῖνον εἰς Ἁγιον, ὠρίσασα τὴν 21ην Μαΐου, ἡμέραν τοῦ θανάτου του, ὡς ἑορτήν.

Τινὲς καὶ μάλιστα οἱ Καθολικοί, δὲν παραδέχονται τοῦτον ὡς Ἁγιον διότι ὡς λέγουν, δὲν ὑπῆρξεν ἐντελῶς ἀναμάρτητος. Στηρίζουν δὲ ταῦτο εἰς τὸ γεγονός ὅτι εἶχε διατάξει τὴν θανάτωσιν τοῦ ἐναρέτου ἐκείνου υἱοῦ του, τοῦ Κρίσπου, καθὼς καὶ τῆς δευτέρας αὐτοῦ συζύγου τῆς Φαύστας καὶ τῶν ἄλλων συνεργασθέντων μετ' αὐτῆς εἰς τὴν σκευωρίαν κατὰ τοῦ Κρίσπου, ἐν οἷς καὶ τὸν θάνατον τοῦ ἀνηλικίου Λικινιανοῦ.

Ταῦτα πάντα βεβαίως εἶναι ἀληθῆ καὶ δὲν ἐπιδέχονται ἀντιρρήσεως. Ἀλλά, πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι ὁ Κων|νος δὲν ὑπῆρξεν ἀπλοῦν ἄτομον, ὡς ἦσαν αἱ χιλιάδες τῶν μαρτύρων καὶ ὁμολογητῶν τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως. Ὑπῆρξεν οὗτος πρόσωπον πολιτικόν, στρατιωτικόν καὶ κοινωνικόν, ἐν ἀπὸ τὰ μεγαλείτερα, ποῦ ἀναφέρει ἡ Ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος καὶ μάλιστα τὸ ἀνώτατον τῆς ἐποχῆς του. Ὑπῆρξε μέγας μεταρρυθμιστὴς τῆς ζωῆς τῶν λαῶν τῆς ἐποχῆς του. Ἐπομένως, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του, ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ ἐξουδετερώσῃ, ἔστω καὶ διὰ τῆς βίας, πᾶσαν ἀντίδρασιν εἰς τὸ ἔργον του, διὰ νὰ ἐδραιώσῃ τὴν νέαν κατάστασιν τῶν τότε πραγμάτων. Τίς δύναται νὰ ἀρνηθῆ, ὅτι ἡ ὑπ' αὐτοῦ καταδίκη τοῦ Μαξιμιανοῦ, πατρὸς τῆς Φαύστας, ὑπῆρξεν ἄδικος; Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ υἱοῦ του Κρίσπου ἐτιμώρησε τὴν ἀχαριστίαν καὶ τὴν αἱμομιξίαν, ὡς ἀνώτατος δικαστής, κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ διαδικασία ἀπέδειξε, δι' ἀκαταμαχητῶν μαρτυριῶν, τὴν πραγματικὴν ἐνοχὴν τοῦ Κρίσπου. Ἀλλὰ μὲ τὸν καιρόν, ἀφοῦ ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ὑστέρων, ὅτι ὅλοι ἐκεῖνοι αἱ μαρτυρίαι ἀπετέλουν σκευωρίαν καὶ δολοπλοκίαν ἐπιτηδεῖως συνυφασθείσας πρὸς παραπλάνησίν του, ἐτιμώρησεν, ἐν τῷ προσώπῳ τῆς συζύγου του Φαύστας, τὴν ἀκατονόμαστον μοχθηρίαν αὐτῆς καὶ τῶν συνενόχων της αὐλικῶν. Διότι διείδεν

ὅτι ἐκινδύνευε νὰ καταρρακωθῆ ὅλον τὸ ἀναμορφωτικόν του ἔργον, ποῦ εἶχεν ἀναλάβει πρὸς τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος Ἡ κατάργησις ὑπ' αὐτοῦ τῶν Πραιτωριανῶν τῆς Ρώμης, οἱ ὅποιοι διὰ τῶν αὐθαιρεσιῶν των, εἶχον ἀποβῆ ἢ μάλιστα τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἀρχόντων συνάμα, δεικνύει ὅτι ἤθελε νὰ ἐπικρατήσῃ παντοῦ ἡ δικαιοσύνη καὶ νὰ ἐκλείψῃ ἡ τρομοκρατία. Καὶ μόναν αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα δύνανται νὰ δικαιολογήσουν τὴν προᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία τὸν κατέταξε μεταξὺ τῶν Ἀγίων ἀνδρῶν αὐτῆς, ὡς ἓνα τῶν μεγαλειτέρων εὐεργετῶν καὶ ἀναμορφωτῶν τῆς τότε ἀνθρωπότητος.

Διὰ τὸν Ἑλληνοχριστιανικὸν κόσμον, οὐδὲν ὄνομα μέχρι σήμερον κατέστη τόσον προσφιλές, ὅσον τὸ ὄνομα Κωνσταντῖνος (ἂν καὶ εἶνε τοῦτο Λατινικόν, ἀντίστοιχον τοῦ Ἑλληνικοῦ Εὐστάθιος) καὶ οὐδὲν ὄνομα ἀνακυκλώνει εἰς τὸν νοῦν ἐκάστου Ἑλληνοχριστιανικοῦ τόσας ἀναμνήσεις καὶ τόσας ἐλπίδας, ὅσον τὸ ὄνομα τοῦτο. Διὰ τοὺς Θρακᾶς, ἰδίως, τὸ ὄνομα Κωνσταντῖνος εἶνε τὸ προσφιλέστερον πάντων, καθὼς διὰ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντῖνου ἡ Θράκη περιέλαβε εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς τὴν πάγκαλον καὶ τιμαλφεστάτην τῆς οἰκουμένης Πόλιν, τὸν ἀδάμαντα τοῦτον, τὸν κεκολλημένον μεταξὺ δύο σμαράγδων καὶ δύο σαπφείρων, τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων τοῦ παλαιοῦ κόσμου. Διὰ ταύτην ἐδοξάσθη, ἄλλα καὶ διὰ ταύτην ὑπέφερεν.

Τὰ κυριώτερα τῶν ἔργων ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντῖνου τοῦ Μεγάλου, εἶνε τὰ ἑξῆς: 1) Τὰ ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν διατάγματα. 2) Αἱ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν χορηγηθεῖσαι προνομίαι. 3) Ἡ διαίρεσις τοῦ κράτους εἰς τέσσαρα τμήματα, Ἰταλίαν, Γαλατίαν, Ἰλλυρίαν καὶ Ἀνατολήν. 4) Ἡ κτίσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὡς πρωτεύουσος. 5) Ἡ συγκρότησις τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. 6) Ἡ ἀνάδειξις τῆς Ἐπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς Ἀρχιεπισκοπὴν ἰσοτίμον μὲ τὴν Ρώμην, Ἀλεξάνδρειαν καὶ Ἀντιόχειαν. 7) Ἡ ἀνεύρεσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. 8) Ἡ κτίσις τῆς Ἑλενουπόλεως. 9) Αἱ νίκαι κατὰ τῶν ἐχθρῶν. 10) Ἡ διάδοσις τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τοὺς Γότθους καὶ τοὺς τότε Πέρσας.

Κατηγορίαι κατὰ τοῦ Κωνσταντῖνου διὰ πολιτικὴν παλιμβουλίαν.

Πολλοὶ ἱστορικοὶ, κατηγοροῦν τὸν Κωνσταντῖνον τὸν Μέγαν, διὰ πολιτικὴν παλιμβουλίαν· διότι τὴν ἐνότητα τοῦ κράτους, ποῦ εἶχεν ἐπιτύχῃ κατόπιν τόσων ἀγώνων καὶ θυσιῶν, εἰς τὸ τέλος, αὐτὸς ὁ ἴδιος, τὴν διέσπασεν, ἐνῶ ἐκ πείρας ἐγνώριζε, πόσον ὀλεθρία ἦτο ἡ πολυαρχία. Οἱ λόγοι εἶνε ὅτι πρὸ τοῦ θανάτου του ὥρισεν εἰς τοὺς υἱοὺς του τὰς χώρας, ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ ἐβασίλευεν ἕκαστος μετ' αὐτόν. Καὶ εἰς μὲν τὸν πρῶτον ἐκ τῶν τριῶν, τὸν Κωνσταντῖνον, παρεχώρησε τὴν Γαλατίαν, Ἰβηρίαν καὶ Βρεττανίαν, εἰς τὸν τρίτον, τὸν Κωνσταντῖνον, τὴν Ἰταλίαν μὲ τὴν βόρειον Ἀφρικὴν καὶ τὴν Ἰλλυρίαν, εἰς τὸν δεύτερον, τὸν Κωνσταντῖνον, τὴν Ἀνατολήν, εἰς τὸν ἀνεψιὸν του Δαλμάτιον, τὴν Θράκην, Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν (Ἑλλάδα) καὶ τὸν

ἕτερον ἀνεψιόν του, τὸν Ἀννιβαλιανόν, τὴν Ἀρμενίαν καὶ τὸν Πόντον.

Ἄλλ' ἄρα γε, εἶχε διαφύγει τὴν προσοχὴν τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρός, τὸ ὅτι ἡ ταιαύτη διανομὴ τοῦ κράτους, μεταξύ τῶν τριῶν υἱῶν καὶ τῶν δύο ἀνεψιῶν του, θὰ ἀπέβαινε τελικῶς καταστρεπτικὴ διὰ τὸ μέλλον τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τὸ ὅτι θὰ ἐδημιούργει μοιραίως πολλὰς ἀνωμαλίας καὶ διαμάχας :

Ἦχι. Ὁ Κων]στίνος διέβλεπεν, ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν υἱῶν του, οὔτε ἐκ τῶν ἀνεψιῶν του συνεκέντρωνεν εἰς ἑαυτὸν τὰ πλεονεκτήματα ἐκεῖνα, τὰ διανοητικὰ καὶ ἠθικά, ποὺ ἀπλητοῦντο, διὰ νὰ συγκρατηθῇ τὸ ὅλον οἰκοδόμημα εἰς χεῖρας ἑνός. Διότι, ἐὰν τὸ ἄφινεν εἰς τὸν Κωνσταντίον, τὸν κάπως ἱκανότερον τῶν ἄλλων ἀδελφῶν καὶ ἐξαδέλφων, οἱ ἄλλοι θὰ ἤγειραν ἀπαιτήσεις, θὰ ἐπληκλούθει δὲ ἀλληλοσπαραγμὸς μεταξύ των, μὲ ἀποτελεσματὰ νὰ ἐπωφεληθοῦν ἄλλοι φιλόδοξοι στρατηγοί, ποὺ τυχόν θὰ ἐπανεστάτουν. Καὶ ἐσωτερικῶς μὲν τὸ κράτος θὰ συνεκλονίζετο ὑπὸ ἐμφυλίων πολέμων, ἐξωτερικῶς δὲ θὰ προσεβάλλετο πανταχόθεν ὑπὸ τῶν βαρβάρων, θὰ κατέρρεεν ἐντελῶς καὶ θὰ διελύετο, ἄγνωστον δὲ τί ἤμπορούσε νὰ ἐπακολουθήσῃ. Ἐν ὅψει τῆς ζοφερᾶς ταύτης εἰκόνας, τὴν ὁποίαν ἐσχημάτισε κατὰ νοῦν, ἐπροτίμησε τὸ ὀλιγότερον κακόν. Διότι ναὶ μὲν ἐμοιράσθησαν αἱ χῶραι, ἀλλ' ἀνώτατος πάντων, ὡς Αὐγούστος, ὤρισθη ὁ ἄρχων τῆς Ἀνατολῆς Κωνσταντίος, οἱ δὲ ἄλλοι ἦσαν Καίσαρες καὶ ὤφειλαν ὑπακοὴν εἰς τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἔτσι, ἐπίστευεν, θὰ διετηρεῖτο ἡ ἐνότης τοῦ κράτους καὶ ὁ κόσμος δὲν θὰ εὐρίσκετο ἀναποτρέπτως πρὸ μιᾶς χαώδους καταστάσεως.

ΚΕΦ. 137. — ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΑ ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΟΚΡΑΤΙΑΣ ΕΝ ΘΡΑΚΙῃ.

Ὡς ἀνεφέρθη καὶ εἰς προηγούμενα κεφάλαια τοῦ παρόντος βιβλίου, ἡ Ρωμαϊκὴ κατάκτησις, δὲν εἶχε μόνον δυσμενεῖς συνεπεῖας διὰ τὴν Θράκην, ἀλλὰ καὶ εὐεργετικὰς τοιαύτας. Ἐκτὸς τῆς παγιώσεως, τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως καὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς χώρας, ἀπὸ τοὺς ἐκτὸς τῶν συνόρων καρδοκοῦντας εἰσβολεῖς, συνετέλεσε καὶ αὐτή, μὲ τὴν σειρὰν τῆς, ἐμμέσως ἔστω, εἰς τὴν ὀλοκλήρωσιν τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον πρὸ αὐτῶν ἤρχισαν οἱ Ἕλληνες, ἐσυνέχισαν οἱ Μακεδόνες καὶ συνεπλήρωσεν ὁ Χριστιανισμός, ἦτοι τοῦ ἐξελληνισμοῦ τῶν Θρακῶν. Ἰδρυσαν ἐν Θράκῃ νέας πόλεις, ἡ καὶ παρεχώρησαν δικαίωμα πόλεως εἰς παλαιότερον ὑπαρχούσας τοιαύτας, αἱ πλείσται τῶν ὁποίων ἦσαν Ἑλληνικαί, ἐφ' ὃ καὶ ἐξηκολούθησαν αὐταὶ νὰ κόπτουν νομίσματα μὲ Ἑλληνικὰς ἐπιγραφὰς καὶ νὰ διέπωνται ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς αὐτῶν θεσμούς. Τινὲς μόνον, ἐξ αὐτῶν, ἀπέκτησαν σύστημα διοικήσεως Ρωμαϊκῆς ἐμπνεύσεως, χρησιμοποίησασαι τὴν Λατινικὴν ἀντὶ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὰς ἐπιγραφὰς των. Βλέπομεν οὕτω, τὸν Τραϊανόν, νὰ ἰδρῦῃ τὴν *Αὐγούσταν*, τὴν *Τραϊανούπολιν*, τὰς δύο *Νικοπόλεις* — τὴν πρὸς

Ἱστορον καὶ τὴν πρὸς Νέστον τοιαύτην — τὴν *Σαρδικὴν* (Σόφριαν), τὴν *Πλωτινόπολιν*, τὴν *Τόπυρον*, τὸν Ἀδριανόν, τὴν *Ἀδριανούπολιν* (εἰς τὴν θέσιν τῆς Θρακικῆς Οὐσκιουδάμας ἢ Ὁρεστιάδος) καὶ ἄλλας.

Κατὰ τὸν διάσημον Γερμανὸν Ἱστορικόν, τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, Θ. Μόμσεν (1), αἱ προαναφερθεῖσαι πόλεις, ὑπῆρξαν ὕλαι κέντρα ἀκτινοβολίας τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ διαδόσεως αὐτοῦ. Βλέπομεν τὸν Σεπτίμιον Σεβῆρον, νὰ ἀπονέμῃ τὸν τίτλον τῆς Μητροπόλεως εἰς τὴν *Φιλιππούπολιν*, ἣτις, ἀπὸ τοῦ 2ου ἡδὴ μ.Χ. αἰῶνος, εἶχε καταστῆ ἡ ἔδρα τοῦ κοινοῦ τῶν Θρακῶν, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς ἄρχοντα, καλούμενον Θρακάρχην. Οὕτω, μετὰ τὴν Πέρινθον, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἤδρευεν ὁ Ρωμαῖος ἀνθύπατος διὰ τὴν Θράκην, ἡ Φιλιππούπολις ἀπέκτα τὴν προεξάρχουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν ἄλλων Θρακικῶν πόλεων. Τὸ σπουδαιότερον ὅμως εἶνε ὅτι, οἱ Ρωμαῖοι Αὐτοκράτορες, ἀντιληφθέντες τὴν μετατόπισιν τοῦ ἐπικέντρου τῆς Αὐτοκρατορίας, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀμυννὰ αὐτῆς, πρὸς ἀνατολάς, ἐν τῇ ἐπιδιώξει των, ὅπως ἀποκρούουν ἀποτελεσματικώτερον τοὺς βαρβάρους ἐπιδρομεῖς, ἐσκέφθησαν νὰ μεταφέρουν τὴν πρωτεύουσαν τοῦ κράτους εἰς τι ἐπικαιρὸν σημεῖον τῶν Ἀνατολικῶν χωρῶν. Ὡς τόπον κατάλληλον πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν, ἐξέλεξαν τὸ Βυζάντιον, δημιουργήσαντες οὕτω, λόγῳ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων, τὰς προϋποθέσεις, διὰ τὴν μελλοντικὴν ἴδρυσιν τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ κράτους τῆς Κων]πόλεως. Κατὰ τὸν Ἐρνέστον Στάϊν (2), ἡ διαδικασία αὕτη ἤρξατο ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Διοκλητιανοῦ, «πρωίμως», ὁπότε, κατ' οὐσίαν, ἀρχίζει καὶ ἡ ἱστορία τοῦ Βυζαντίου, δηλαδὴ ἀπὸ τοῦ 284 μ.Χ., οὐχὶ δὲ ἀπὸ τοῦ 305, ἔτους πού συμπίπτει μὲ τὰ ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἐγκαίνια τῆς Κων]πόλεως, ὡς πρωτεύουσης τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους. Σαφῆς ἐνδείξεις τῆς νέας τροπῆς τῶν πραγμάτων, ὑπῆρξε καὶ τὸ ἐνδιαφέρον, πού ἔδειξαν διὰ τὴν Θράκην, οἱ τελευταῖοι πρὸ τοῦ Διοκλητιανοῦ Αὐτοκράτορες, ἐν οἷς ὁ Τραϊανός, ὅστις, ὀδεύων πρὸς βορρᾶν, διὰ μέσου τῆς χώρας ταύτης, δις ἐξεστράτευσεν κατὰ τῶν Δακῶν, κατανικήσας αὐτοὺς καὶ ἐκλατινίσας τὴν χώραν των. Ὁ Ἀδριανός, βραδύτερον, κατ' ἐπανάληψιν, ἐπεσκέφθη τὴν Θράκην, ὅπου καὶ ἴδρυσεν τὴν Ἀδριανούπολιν. Βλέπομεν κατόπιν τὸν Δέκιον, ἐπερχόμενον κατὰ τῶν εἰσβαλόντων ἐκεῖ Γότθων, (250 μ.Χ.) καὶ ἠττώμενον ὑπ' αὐτῶν, παρὰ τὴν Θρακικὴν πόλιν *Βερόην* (Ἀγούσταν Τραϊανήν, σημερινὴν Στάρα Ζαγορά), μὲ ἀποτέλεσμα τὴν κατάληψιν καὶ λεηλασίαν τῆς Φιλιππουπόλεως ὑπὸ τῶν ἐπιδρομέων. Βλέπομεν ἀκολούθως τὸν Αὐρηλιανὸν νὰ ἀποκρούῃ τοὺς εἰσβαλόντας Γότθους, Ἀλανοὺς, Σαρμάτας καὶ Ρωξελάνους, τέλος δὲ τὸν Διοκλητιανὸν νὰ ἐγκαθιστᾷ ἐν Θράκῃ, ὡς ἀποίκους, αἰχμαλώτους ἐξ Ἀσίας, συλληφθέντας κατὰ τοὺς πολέμους τῆς

1. Th. Mommsen: Römische Geschichte (1856).

2. Ern. Stein: Frühbyzantinische Epoche.

Ρώμης ἐναντίον τῶν Περσῶν, μὲ σκοπὸν ἀφ' ἑνός, νὰ πυκνώσῃ τοὺς ἀποδευκατισθέντας ἐκ τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν πληθυσμοὺς ἐν αὐτῇ, ἀφ' ἑτέρου δέ, νὰ ἀλλοιώσῃ προφανῶς καὶ τὴν σύνθεσιν αὐτῶν εἰς βάρους τοῦ ἐπικρατοῦντος ἐκεῖ Ἑλληνοθρακικοῦ στοιχείου. Σημειωτέον ὅτι, ἡ Θράκη, ὑπέστη λίαν αἰσθητῶς καὶ τὸν ἀντίκτυπον ἐκ τῆς ἐμφυλίου διαμάχης τῶν Ρωμαίων ἀρχόντων πρὸς ἐπικράτησιν. Περὶ τῆς συγκρούσεως τοῦ Μ. Κωνσταντίνου μὲ τὸν Λικίνιον, παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν (τὸ 324 μ.Χ.), ἐγένετο ἤδη λόγος, ἐν ἐκτάσει, εἰς προηγούμενον κεφάλαιον, ὥστε νὰ θεωρηταί περιττὴ ἢ ἐκ νέου ἀφήγησις τοῦ γεγονότος αὐτοῦ, ἂν καὶ αἱ συνέπειαι τοῦ ὑπῆρξαν ἀποφασιστικῆς σημασίας διὰ τὴν Θράκην. Τὰ ἀνωτέρω, ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς τοὺς διωγμοὺς κατὰ τῶν Χριστιανῶν, οἱ ἅποιοι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν ἐπὶ τεσσαρακονταετίαν σχεδὸν διαρκεσασῶν ἐπιδρομῶν, ἐσυνεχίζοντο ἀνελλιπῶς, ἐδημιούργησαν τὸ κατάλληλον κλίμα, διὰ τὴν ἀλλαγὴν, τὴν ἐγκαινισθεῖσαν, ὑπὸ τοῦ Διοκλητιανοῦ μὲν, ὑπὸ μορφῆν διοικητικῶν μεταρρυθμίσεων, ὑπὸ δὲ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου ἐπισφραγισθεῖσαν διὰ τῆς μεταφορᾶς τῆς πρωτεύουσας τῆς Αὐτοκρατορίας εἰς τὸ Βυζάντιον.

Ἡ Θράκη, ἥτις εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς περιελάμβανε τὴν νέαν πρωτεύουσαν, ἦτο φυσικόν, ἔκτοτε, νὰ παίξῃ, ὡς χώρα εὐρισκομένη εἰς τὸ κέντρον τῆς Αὐτοκρατορίας, προεξέχοντα ρόλον διὰ τὰς τύχας τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ τότε ἐκχριστιανιζομένου λοιποῦ κόσμου.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΝΔΕΙΞΕΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΑΤΙΘΕΜΕΝΟΥ ΧΑΡΤΟΥ

1. Χάρτης τῆς προϊστορικῆς καὶ ἀρχαίας Θράκης, ἀπὸ τοῦ 1600 π.Χ. μέχρι τῆς ἐμφανίσεως τῶν Μακεδῶν ἢ Μακεδόνων, ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς τοῦ τότε κόσμου (800 π.Χ.) καὶ ἀκολούθως μέχρι τῆς κατακτήσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, τὸ 46 μ.Χ.

2. Ἡ *προϊστορικὴ Θράκη*, ἐξετείνεται, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Ἰστρου (Δουνάβεως), πρὸς βορρᾶν μέχρι τῆς Προποντίδος, τοῦ Ἑλλησπόντου, τοῦ Θρακικοῦ Πελάγους καὶ τοῦ Ὀλύμπου πρὸς νότον. Καὶ ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, πρὸς ἀνατολάς, μέχρι τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς τότε Ἰλλυρίας, πρὸς δυσμάς. Ἐπομένως, πᾶσα ἢ μετὰ ταῦτα ἀποκληθεῖσα «Μακεδονία», κατῳκεῖτο, κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους, ὑπὸ Θρακικῶν γενῶν.

3. Τὸ *ἔδαφος τῆς προϊστορικῆς Θράκης*, περιέκλειε τὰς σημερινὰς χώρας τῆς Ρουμανικῆς Δοβρουτζᾶς, τῆς Βουλγαρίας, τῆς καθ' αὐτὸ Σερβίας, τῆς Μακεδονίας, τῆς Τουρκικῆς καὶ Ἑλληνικῆς Θράκης καὶ τὰς νήσους τοῦ Θρακικοῦ Πελάγους Θάσον, Σαμοθράκην, Λήμνον καὶ Ἰμβρον. Κατελάμβανε δὲ τὸ ἔδαφός της ἕκτασιν περὶ τὰ 250.000 τετραγωνικὰ χιλιόμετρα, ἧτοι διπλάσιον τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος.

4. Αἱ μὲ *κεφαλαῖα γράμματα* ὀνομασίαι εἶνε τὰ ὀνόματα τῶν Θρακικῶν φυλῶν, αἵτινες κατώκουν τότε τὴν Θρακικὴν χώραν.

5. Αἱ διὰ *στρογγύλων μὲ σταυρὸν ἐσωτερικῶς σημειῶν*, σημειούμεναι πόλεις εἶνε Θρακικαὶ τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς. Παραπλεύρως φέρουν καὶ τὸν ἀριθμὸν 5.

6. Ἡ διὰ *σταυρῶν*, ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, διήκουσα γραμμὴ προσδιορίζει τὰ βόρεια σύνορα τοῦ Μακεδονικοῦ κράτους, ὅτε ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ ὁ Φίλιππος, πατὴρ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Τὰ σύνορα ταῦτα ἔφθανον τότε μέχρι τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ. Ἄλλ' ὁ Φίλιππος, βασιλεύσας ἀπὸ τοῦ 359 — 336 π.Χ., ἐπεξέτεινε τὸ κράτος του πρὸς ἀνατολάς καὶ συνεχῶνευσε μὲ τὴν Μακεδονίαν καὶ τὰ Θρακικὰ γένη μέχρι τοῦ Νέστου. Ἐν συνεχείᾳ, κατέστησε φόρου ὑποτελῆ καὶ τὸν βασιλέα τῶν Ὀδρυσῶν Θρακῶν Κερσοβλέπτην. Ὁ δὲ υἱὸς του Ἀλέξανδρος, προτοῦ ἐκστρατεύσει κατὰ τῆς Ἀσίας, διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν Μακεδονίαν, ὑπέταξεν ἅπασαν τὴν Θράκην.

7. Τὰ διὰ *διακεκομμένων γραμμῶν* ὀριζόμενα ἔδάφη, δεικνύουν, κατὰ προσέγγισιν, τὸν χώρον ἐκάστης Θρακικῆς φυλῆς τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς.

8. *Οι Μακεδνοὶ ἢ Μακεδόνες*, ὅτε, κατὰ τὸ 800 π.Χ., εἰσέβαλον ἐκ Θεσσαλίας εἰς τὴν πρὸς βορρᾶν τοῦ Ὀλύμπου Θρακικὴν χώραν, κατέλαβον, κατ' ἀρχάς, τὴν πεδιάδα τῆς Ἡμαθίας, ὅπου αἱ πόλεις Πέλλα καὶ Αἰγαί, ὑποτάξαντες καὶ συγχωνεύσαντες τὰ Θρακικὰ γένη τῶν Βοττιαίων καὶ Ἀλμωπῶν. Ὡς ἀνατολικὸν ὄριον τοῦ νεοπαγοῦς Μακεδονικοῦ κράτους ἐτέθη ὁ ποταμὸς Ἀξιός.

9. *Ἐξάπλωσις τῶν Μακεδόνων*. Κατὰ τοὺς πρώτους ἱστορικοὺς αἰῶνας (776—475 π.Χ.), οἱ κατὰ καιροὺς Μακεδόνες βασιλεῖς, κατῴρθωσαν νὰ ἐξάπλωσιν τὴν ἐξουσίαν των πρὸς νότον, βορρᾶν καὶ δυσμᾶς, ὑποτάξαντες καὶ ἀφομοιώσαντες τὰ ἐκεῖσε ἐγκατεστημένα Θρακικὰ γένη, ἦτοι Πιερίους, Ἑορδαίους, Πελαγόνας, Λυγκιστάς, Ἐλυμιώτας καὶ Ὀρέστας.

10. Κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Ξέρξου εἰς Θράκην, Μακεδονίαν καὶ Ἑλλάδα (480 π.Χ.), ἐβασίλευεν εἰς Μακεδονίαν Ἀλέξανδρος ὁ Α' (498—454 π.Χ.). Οὗτος, μολονότι ὑπετάγη εἰς τὸν Ξέρξην κατ' ἐπιφάνειαν, μυστικῶς τῷ τρόπῳ, προσέφερε πολλὰς ὑπηρεσίας πρὸς τοὺς ἀγωνιζομένους τότε διὰ τὴν ἐλευθερίαν των Ἑλλήνων, δι' ὃ καὶ ἀπεκλήθη «Φιλέλληγ» (φιλογενής, ὡς θὰ ἐχαρακτηρίζετο σήμερον). Μετὰ δὲ τὴν φυγὴν τῶν Περσῶν εἰς Ἀσίαν, ὁ βασιλεὺς οὗτος, προέβη εἰς κατάκτησιν τῆς μεταξὺ Ἀξιοῦ καὶ Στρουμόνος Θρακικῆς χώρας καὶ ἀφομοίωσε τὰ ἐν αὐτῇ οἰκοῦντα Θρακικὰ γένη τῶν Μυγδόνων, Βισαλτῶν, Μαίδων, Κρηστόνων, Συντίων καὶ μέρος τῶν Παιόνων, τὰ ὅποια ἔκτοτε καὶ ἐνεφανίζοντο ὡς Μακεδονικά.

11. Ὁ Φίλιππος, ὁ πατὴρ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, (359—336 π.Χ.), εὗρε τὴν Μακεδονίαν μέχρι τοῦ Στρουμόνος. Ἄλλ' οὗτος, χάρις εἰς τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ στρατοῦ (ἴδρυσις τῆς Μακεδονικῆς φάλαγγος) καὶ τὴν παντὶ τρόπῳ ἐνίσχυσιν τοῦ κράτους του, προώθησε τὰ σύνορα τοῦτου μέχρι τοῦ Νέστου ποταμοῦ, ὑποτάξας καὶ ἀφομοιώσας καὶ τὰ Θρακικὰ γένη, τὰ οἰκοῦντα μεταξὺ Στρουμόνος καὶ Νέστου, ἦτοι τοὺς Ἡδωνοὺς καὶ Ὀδόμαντας, καταλαβὼν συνάμα καὶ τὰ χρυσορυχεῖα τοῦ Παγγαίου. Μετὰ ταῦτα, στραφεὶς πρὸς βορρᾶν, ὑπέταξε καὶ τοὺς Παίονας, Ἀγριάνας καὶ ἄλλους. Ἐκτοτε, ὑπὸ τὸ ὄνομα Θραῖκες, παρέμειναν μόνον οἱ πέραν (πρὸς ἀνατολὰς) τοῦ Νέστου οἰκοῦντες, οἵτινες, διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῶν εἰς τὰ παραλία ἐγκατεστημένων Ἑλλήνων ἀποίκων καὶ βραδύτερον τῶν Μακεδόνων τῆς ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς, ἐξελληνίσθησαν πλήρως, εἰς τρόπον ὥστε, ὅταν ἦλθον οἱ Ρωμαῖοι (46 μ.Χ.), νὰ εὔρουν, ἐν Θράκῃ, ἓν ἔθνος, καθ' ὅλα ὅμοιον μὲς τοὺς Μακεδόνας καὶ τοὺς λοιποὺς Ἑλλήνας. Ὁ δὲ ἐν Θράκῃ μεταφτυθεὶς διὰ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, Χριστιανισμὸς, συνετέλεσε τὰ μέγιστα καὶ αὐτὸς εἰς τὸν πλήρη ἐξελληνισμόν ὄλων τῶν Θρακικῶν γενῶν, ἐφ' ὅσον ὅλαι αἱ ἱεροπραξίαι τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας ἐτελοῦντο εἰς τὴν Ἑλληνικὴν. Τοῦτο ὑπῆρξε καὶ τὸ αἷτιον τῆς παντελοῦς ἐξαλείψεως

παντός διατηρημένου τυχόν, μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὑπολείμματος ἐκ τῶν ἄλλοτε ποτὲ ὑπαρχόντων γλωσσικῶν ἰδιωμάτων.

12. Αἱ διὰ *στρογγύλων μελανῶν σημείων σημειούμεναι πόλεις* εἶνε αἱ κυριώτεραι Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι, αἱ ἰδρυθεῖσαι, κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους (776—400 π.Χ.), εἰς τὰ ἐκτεταμένα Θρακικὰ παράλια, ἀπὸ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δουνάβεως.

13. Ἡ πόλις, ἡ σημειουμένη ὑπὸ τὸ ὄνομα «*Τύλις Γαλατικὴ*», εἰς τὸ τμήμα τῶν Ὀδρουσῶν, εἶνε ἡ πρωτεύουσα τοῦ Κομοντορίου, βασιλέως τῶν Γαλατῶν, οἱ ὅποιοι, ἐπὶ 60 ἔτη (273—213 π.Χ.), ἐκυριαρχήσαν πολλῶν τμημάτων τῆς Θράκης καὶ οἱ ὅποιοι, ἐπὶ τοῦ βασιλέως των Καυάρου, ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ τῶν ἐπαναστησάντων Θρακῶν μὲ τὴν βοήθειαν τῶν Μακεδόνων.

14. Οἱ *Σκορδίσκοι*, οἱ κατοικοῦντες εἰς τὸ ΒΔ. ἄκρον τῆς Θράκης, ἦσαν μίγμα Θρακῶν, Ἰλλυριῶν καὶ Γαλατῶν, καθότι εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην συνητῶντο τὰ τρία ἔθνη τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

15. Οἱ *Γέται Θραῖκες*, οἱ κατοικοῦντες τὴν μεταξὺ Αἴμου καὶ Δουνάβεως χώραν τῆς Κάτω Μοισίας (σημερινῆς Βουλγαρίας), ἐξεδιώχθησαν ἐκεῖθεν, περὶ τὸ 360 π.Χ., ὑπὸ τῶν ληστρικῶν Τριβαλλῶν Θρακῶν, τῶν κατοικούντων τότε τὴν Ἄνω Μοισίαν (σημερινὴν Σερβίαν). Οἱ Γέται, διαπεραιωθέντες εἰς τὴν πρὸς βορρᾶν τοῦ Δουνάβεως χώραν (τὴν σημερινὴν Ρουμανίαν), ἀνεμίγησαν ἐκεῖ μὲ διάφορα Σκυθικὰ γένη καὶ ἀπετέλεσαν τοὺς μετὰ ταῦτα κληθέντας Δακούς ἢ Δᾶκας.

16. Ὁ *Μέγας Ἀλέξανδρος*, πρὸ τῆς εἰς Ἀσίαν ἐκστρατείας του, διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ ἐν Εὐρώπῃ κράτος τῶν Μακεδόνων, πού ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε περιλάβει καὶ ἄπασαν τὴν Θράκην, ἐπεχείρησε τὴν ὑποταγὴν καὶ ὄλων τῶν πρὸς βορρᾶν τοῦ κράτους του λαῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν, διέβη τὸν Λούναβιν (Ἴστρον) καὶ ἐπολέμησε τοὺς πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐγκατασταθέντας ἐκεῖ *Γέτας*. Μετὰ τέσσαρας αἰῶνας, ἀπὸ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ, ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ρώμης Τραϊανός, (περὶ τὸ 105 μ.Χ.), ἐπὶ βασιλέως Δεκεβάλου, ὑπέταξε τὴν χώραν καὶ ὠνόμασε ταύτην *Δακίαν*, τοὺς δὲ κατοίκους αὐτῆς, οὐχὶ πλέον Γέτας, ἀλλὰ Δακούς.

Θρησκεία τῶν Γετῶν. Οἱ Γέται, ὡς θεὸν των, ἐλάτρευον τὸν ὁμόφυλόν των φιλόσοφον Ζάμολξιν ἢ Ζάλμοξιν, ὅστις εἶχε διατελέσει μαθητῆς τοῦ διασήμου Ἑλληνος φιλοσόφου τῆς ἀρχαιότητος Πυθαγόρου, ἐν Σάμῳ. Ὁ Ζάμολξιν ἐδίδαξεν εἰς τοὺς Γέτας τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν μετὰ θάνατον ἀμοιβὴν τῶν ἀγαθῶν καὶ τιμωρίαν τῶν κακῶν. Ἀποθανὼν οὗτος, κατὰ μυστηριώδη τρόπον, ἐθεοποιήθη ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν του.

17. Ἡ *πόλις τῶν Φιλίππων*, ἡ ἀνεγερθεῖσα, ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τοῦ Β' τῆς Μακεδονίας, εἰς τὴν χώραν τῶν Ἰδωνῶν, πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν χερσουργείων τοῦ Παγγαίου, ἡ *Φιλιππούπολις*, ἡ κτισθεῖσα ἐπίσης ὑπὸ

τοῦ ἰδίου ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου, πρὸς συγκράτησιν τῶν πολεμικῶν Θρακῶν Ὀδρουσῶν καὶ Βέσσων καὶ ἡ *Λυσιμάχεια*, ἡ κειμένη ἐπὶ τῆς εἰσόδου τῆς Θρακιῆς Χερσονήσου, ἡ ἀνεγερθεῖσα ὑπὸ τοῦ Λυσιμάχου, στρατηγοῦ καὶ σωματοφύλακος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὑπῆρξαν αἱ τρεῖς σπουδαιότεραι Μακεδονικαὶ πόλεις ἐπὶ τῆς Θράκης.

18. Αἱ, εἰς τὸ βορειοανατολικὸν τμήμα τῆς ἀρχαίας Θράκης καὶ ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου Πόντου, πέντε πόλεις, ἦτοι: Ὀδησσὸς (Βάρνα), Μεσημβρία, Κάλλατις (ἀρχαία Θρακικὴ τῶν Κροβυζῶν, σημερινὴ Μαγγάλια), Τόμοι (Κωνσταντζα) καὶ Ἀπολλωνία, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τὴν διανομὴν τοῦ κράτους του, περιήλθον εἰς τὸν Λυσιμάχον, τὸν ἀνακηρυχθέντα βασιλέα τῆς Θράκης. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Λυσιμάχου καὶ τὴν ἐξασθένεισιν τοῦ βασιλείου τῆς Θράκης καθὼς καὶ τὴν ἐν συνεχείᾳ αὐξουσαν ἐπιρροὴν τῶν Ρωμαίων ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων τῆς Θράκης, αἱ πέντε αὗται Ἑλληνικαὶ πόλεις, συνέπηξαν ὁμοσπονδίαν, ἣτις ἀπεκλήθη *«Θρακικὴ Πεντάπολις»*, ἐπὶ τῷ σκοπῷ διαφυλάξεως τῆς ἐλευθερίας των. Ἀλλὰ, μετ' ὀλίγα ἔτη, ἔνεκα ἀντιζηλιῶν, ἡ ὁμοσπονδία αὕτη διελύθη καὶ αἱ πόλεις ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Ρωμαίους.

19. Οἱ, ἐν Μ. Ἀσίᾳ, σημειούμενοι *Βιθυννοί*, *Μυσοί* καὶ *Φρύγες*, ἦσαν Θραῖκες, μεταναστεύσαντες ἐκεῖ, ἐκ τῆς ἀπέναντι Θράκης, κατὰ τοὺς παλαιοτάτους χρόνους. Οἱ δὲ *Τρῶες* ἦσαν μίγμα Θρακῶν, Λυδῶν, Καρῶν καὶ ἄλλων λαῶν, οἱ ὅποιοι, διὰ μέσου τοῦ Ἰλίου (Τροίας), ἐπεκινῶνουν ἐμπορικῶς μὲ τὴν ἀπέναντι εὐρείαν Θρακικὴν χώραν. Ἡ Τροία, κατὰ τὴν 2αν χιλιετηρίδα π.Χ., ἀπετέλει σταθμὸν μέγαν διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου μεταξὺ τῶν ἔθνων τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης. Αὐτὸς εἶνε ὁ λόγος, διὰ τὸν ὅποιον καὶ ἀπέκτησεν αὕτη μέγαν πλοῦτον, ὅστις ἐγένετο ἀκολούθως καὶ ἡ αἰτία τῆς ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν καταστροφῆς της, τὸ 1180 π.Χ.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ἡ Διοίκησης τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου, κατὰ τὴν συνεδρίαν τοῦ Δ. Σ. τῆς 27.3.59 ἀνεκήρυξεν, ὡς ἐπίτιμον μέλος τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου, τὸν συγγραφεὴ τοῦ παρόντος 30οῦ καὶ τοῦ προηγουμένου 29ου Τόμων τῶν «Θρακικῶν» κ. Γεώργιον Γιαννακάκη, συνταξιούχον ἐκ Θράκης διδάσκαλον. Ἡ σχετικὴ ἐπιστολὴ ἔχει ὡς ἑξῆς :

ΘΡΑΚΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ

Κοραῆ 5

28η Μαρτίου 1959

Πρὸς τὸν Κύριον Γεώργιον Ι. Γιαννακάκη

Εἰς Σῦρον

Σεβαστὲ καὶ ἀγαπητὲ φίλε,

Κατὰ τὴν χθεσινὴν πρώτην, μετὰ τὰ τὰς ἐκλογάς, Συνεδρίαν τοῦ 24μελοῦς Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου, κατὰ πρότασιν τοῦ Προέδρου, ἡ ὀλομέλεια μετ' εὐαρεσκείας καὶ ἐνθουσιασμοῦ, σὰς ἀνεκήρυξεν ὡς Ἐπίτιμον Μέλος τοῦ Σωματείου μας, εἰς ἐλαχίστην ἐπιβράβευσιν τοῦ ἐξαιρετικὰ πνευματικοῦ καὶ πολυμόχθου, ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἔργου σας, πρὸς συγγραφὴν καὶ συγκέντρωσιν τῶν πνευματικῶν θησαυρῶν τῆς ἀπωλεσθείσης πατρίδος μας. Ἡ ἐργασία σας αὕτη, ἐξετιμήθη δεόντως, κατὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ 29ου Τόμου τῶν «Θρακικῶν», ἰδικῆς σας συγγραφῆς, περὶ Θράκης «Ἀπὸ τῆς ἀλώσεως μέχρι τῆς ἐκκένώσεως» καὶ αἱ ἐκδόσεις τῆς παρ' ὑμῶν ἀξιωματικῆς συγκεντρωθείσης ὕλης, μὲ περιεχόμενον πάντοτε τὴν ἀγαπητὴν μας πατρίδα, ἀπεφασίσθη ὅπως συνεχισθοῦν.

Συγχαίροντες ὑμᾶς ὀλοψύχως, ἐπὶ τῇ ὡς ἄνω τιμητικῇ διακρίσει, τόσον ἀπὸ μέρους τῶν Θρακῶν, ὅσον καὶ ἡμῶν προσωπικῶς, σὰς παρακαλοῦμεν ὅπως δεχθῆτε τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ ἰδιαίτερου πρὸς τὸ πρόσωπόν σας σεβασμοῦ καὶ τῶν πατριωτικῶν μας αἰσθημάτων μεθ' ὧν,

Διατελοῦμεν φιλικώτατα

Ὁ Πρόεδρος

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Φ. ΜΑΝΟΥΗΛΙΔΗΣ

Π. ΤΣΑΤΑΛΑΣ

Εἰς τὴν ὡς ἄνω ἐπιστολὴν ὁ κ. Γιαννακάκης ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς :

*Ἐντιμότητε Κύριε Πρόεδρε
τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου εἰς Ἀθήνας*

Ἡ λήψις καὶ ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἀπὸ 28 παρὶπλεύσαντος Μαρτίου, τιμῆς ἐπιστολῆς τῆς Ὑμετέρας Ἐντιμότητος, ἄκρως μὲ συνεκίνησεν.

Διότι, ἡ ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ Συμβουλίου τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου ἀνακήρυξις ἐμοῦ, ὡς Ἐπίτιμου Μέλους τοῦ πατριωτικωτάτου τούτου Σωματείου, παρήγαγεν ἐν τῇ ψυχῇ μου ἄκραν ἱκανοποίησιν. Διότι διὰ τοῦ τοιού-

του μέτρου ἀνεγνωρίσθησαν δεόντως αἱ ποικίλαι προσπάθειαι καὶ ἐνέργειαι μου διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Θράκης καὶ διὰ τὴν συγγραφὴν τῆς ἱστορίας αὐτῆς καὶ διὰ νὰ μὴ λησμονηθῇ ὑπὸ τῆς νεωτέρας γενεᾶς τῶν Ἑλληνοθρακῶν ἡ πατρὶς μας, ἐν ἣ ὁὶ ἀπώτατοι πρόγονοί μας ἐπὶ τρεῖς καὶ πλέον χιλιετηρίδας κατώκουν οὕτω δὲ νὰ μὴ παύσῃ ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς σήμερον καὶ αἱ μέλλουσαι γενεαὶ νὰ ἔχωσιν ἐστραμμένα τὰ βλέμματα πρὸς αὐτὴν καὶ μὴ ἀπαλεσθῇ ποτὲ ἡ ἐλπίς τῆς ἀνακτίσεως τοῦ τόσον ἀδίκως ἀπωλεσθέντος σπουδαιατάτου τούτου τμήματος τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἐπομένως, μετ' ἄκρας εὐγνωμοσύνης καὶ εὐχαριστήσεως, ἀποδέχομαι τὴν ἀνακλήρουξίν μου ὡς Ἐπιτίμου Μέλους καὶ θεωρῶ ἑμαυτὸν ὑπόχρεον νὰ βοηθήσω, ὅση ἐμοὶ δυνάμει, διὰ τὴν προαγωγὴν τοῦ ἱεροῦ καὶ πατριωτικωτάτου σκοποῦ τοῦ σωτηρίου τούτου Ἰδρυμάτος τῶν Ἑλληνοθρακῶν, οὕτινος θεῖα βουλῇ καὶ ἐπαξιώτατα προΐστασθε ὑμεῖς.

Ἐν Ἐρμουπόλει Σύρου τῇ 6ῃ Ἀπριλίου 1959

Γ. Ι. ΓΙΑΝΝΑΚΑΚΗΣ

ΤΟ ΘΡΑΚΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ

ΣΥΓΧΑΙΡΕΙ ΘΕΡΜΩΣ

Τὸν κ. Κώσταν Ἀναγνωσταρᾶν

Αἱ ἐκδόσεις τῶν «Θρακικῶν» συμπεριέλαβον ἀνέκαθεν εἰς τὰς ἐπιδιώξεις των, ἐνθαρρύνσεις καὶ ἐπαίνους διὰ πάντα συμπολίτην μας, καταβάλλοντα φιλότιμον προσπάθειαν καὶ ἀναδεικνυόμενον μεταξὺ τοῦ πνευματικοῦ κόσμου τοῦ τόπου.

Συνεπεῖς πρὸς τὴν τοιαύτην ἀρχὴν, χαιρετίζομεν μὲ ἰδιαιτέραν χαρὰν ἀξιοσημεῖωτον ἐργασίαν τοῦ συνεργάτου μας κ. Κ. Ἀναγνωσταρᾶ, ὅστις διὰ τῶν τριῶν θεατρικῶν του ἔργων: «Κληρονομιά μὲ φουῖντες», «Χωριό μου, χωριουδάκι μου» καὶ «Ὁ χαϊδεμένος» καὶ διὰ τοῦ εὐρύτατα κυκλοφορήσαντος ἐκ 270 σελίδων βιβλίου του «Ταξεῖδι — Λαχεῖο», ἀπέδειξεν ὅτι δὲν στερεῖται συγγραφικοῦ καὶ θεατρικοῦ ἀξιολόγου ταλέντου.

Ἡ Διοίκησις τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου, ἀπευθύνει πρὸς τὸν ἐκλεκτὸν συνάδελφον ἐλικρινῆ συγγραφεῖα, εὐχεται δὲ καὶ διατηρεῖ τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ τιμηθῇ καὶ εἰς τὸ μέλλον μὲ ὁμοίας ἐπιτυχίας. Δὲν πρέπει νὰ ἐηρεάζεται ἀπὸ τὰς ἐπαγγελματικὰς, παρὰ τινων, ἀνωδύνοους ἀντιδράσεις, διότι εἴθισται, κατὰ τὴν ἐκτίμησιν παρουσιαζομένων, ὑπὸ νέων συγγραφέων, ἔργων, ἡ ἀσκουμένη κριτικὴ, νὰ μὴ εἶναι πάντοτε ἀντικειμενικὴ παρ' ἐκείνων, οὔτινες θεωροῦν ὡς καταπάτησιν τῆς ἰδιοκτησίας των, τὰς νεοεμφανιζομένας ἐργασίας, κρίνουν δὲ αὐτὰς κατὰ τρόπον οὐχὶ ἀμερόληπτον.

Τὰ «Θρακικά», θὰ εἶναι εὐτυχῆ, ἐὰν παρουσιασθοῦν καὶ εἰς τὸ μέλλον νέαι εὐκαιρίαι διὰ νὰ ἐπαινέσουν καὶ παροτρύνουν Θράκας συμπολίτας μας, πρὸς συνέχισιν τῶν τοιούτων πνευματικῶν ἐπιδόσεών των.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελ.	7,	στ.	35	γλωσσικά των, ἀντί ...του
»	8,	»	37	396 ἔτη, ἀντί 36
»	19,	»	3	ἐτίμων, ἀντί ἐτίμουν
»	19,	»	10	Σιβεριτῶν, ἀντί Ἀθηναίων,
»	19,	»	18	Κηρύστου, ἀντί Κηρύστου
»	20,	»	35	Κατὰ τὰ Πάρια Μάρμαρα, ἀντί κατὰ τὸν...
»	22,	»	38	πολιορκητικά, ἀντί πολιορκηταί
»	28,	»	14	(... Νεμέας),
»	28,	»	27	θυγατρός τοῦ, ἀντί ...του
»	29,	»	11	μετὰ τὸ πέρασμα, ἀντί μετὰ πέρασμα
»	31,	»	30	Τρῶες, ἀντί Τρῶς
»	32,	»	8	Σκαμάνδρου, ἀντί Σκομάνδρου
»	38,	»	4 & 9	Αἰγηίδος, ἀντί Λυκτονίας
»	51,	»	32	Ἀττικῆς, ἀντί Ἀντικῆς
»	44,	»	27	ἄλας, ἀντί ἄλα
»	48,	»	2	Μουρίχοβον, ἀντί Μουρίχαβον
»	48, 49	κλπ.	16	Στρυμόνος, ἀντί Στρυμῶνος
»	54,	στ.	33	«Ἀβρότονον Θρήϊσσα γυνὴ γένος· ἀλλὰ τεκέσθαι τὸν μέγα Ἑλλησίν φημι Θεμιστοκλέα», ἀντί Ἀμβρότονον...
»	55,	»	12	μέγαν, ἀντί μέγα,
»	55,	»	25	διίσχυρίζονται, ἀντί διισχυρίζονται
»	57,	»	33	ΧΕΡΣΟΝΗΣΩ, ἀντί ΧΕΡΣΟΝΝΗΣΩ,
»	58	κλπ.	12	Χερσονήσω, ἀντί Χερσοννήσω
»	69,	»	5	τῆς ἐκ ταύτης πληθώρας, ἀντί τὴν ...πληθώραν
»	74,	»	19	ἀλλ', ἀντί ἀλλά,
»	74,	»	20	διαγράφεται τό: των
»	75,	»	6	τὸν..., ἀντί τό,
»	75,	»	8	διεκινδύνευσε, ἀντί ἐκινδύνευσε
»	80,	»	14	ἀλλὰ τούναντίον ἱκανόν, ἀντί ἀλλὰ καί...
»	87,	»	21	Ποτίδαια, ἀντί Ποντίδαια
»	88,	»	17	Λεωνίδα, ἀντί Λεωνίδα
»	91,	»	26	ἑδάφους, ἀντί κράτους
»	95,	»	4	διότι, ἀντί καί
»	95,	»	17	ἐπετίθετο, ἀντί ἐπετίθετο,
»	95,	»	32	Ἡρόδοτον, ἀντί Ἡρόδοτος,
»	99,	»	26	γειτονίας, ἀντί γειτονίας
»	100,	»	36	αἰχμαλωτίσει, ἀντί ἡχμαλωτίσει
»	102,	»	37	Φιλέλλην, ἀντί Φιλέλληνας
»	110,	»	18	Ἀλκέταν, ἀντί Ἀλκέτον

Σελ. 113,	στ. 29	τῶν Θρακῶν, ἀντί τῆς Μακεδονίας
» 114,	» 14	διαγράφεται : τοῦ Μακεδονικοῦ κράτους
» 117,	» 24	Σεύθης, ἀντί Σευθῆς
» 120,	» 32	ζηλῶν, ἀντί ζητῶν
» 127,	» 31	μέγαν, ἀντί μέγα
» 131,	» 10	ὁμιλήση, ἀντί μιλήση
» 139,	παραπ. 5	τάς, ἀντί τὰ
» 155,	στ. 4	Φωκέων, ἀντί Φωκαέων
» 159,	» 12	ἐξωλόθρευσεν, ἀντί ἐξωλόθρευσεν
» 153,	» 31	νίκαι του, ἀντί ...των
» 163,	» 22	διαγράφεται ἡ λέξις : καθῶς
» 165,	» 18	Ἄντιπατρος, ἀντί ὁ...
» 175,	» 8	εἶχεν, ἀντί εἶχε,
» 175,	» 27	Δρομιχαίτου, ἀντί Δρομουχαίτου
» 186,	» 14	ἀργυρολογία, ἀντί ἀργυλογία
» 187,	» 24	Σελεύκου, ἀντί Σελεύκου
» 188,	» 12	τοπικά, ἀντί τυπικά
» 191,	» 35	τῆς Τήλεως, ἀντί τοῦ...
» 214,	παραπ.	Ἰζίωνος, ἀντί Ἰζίωνος
» 226,	στ. 23	(res familiaris), ἀντί (res familiaris)
» 242,	» 39	ἄρχοντός τινος, ἀντί τινός ἄρχοντος
» 243,	» 12	ὡς καὶ ἅπασα ἡ Βαλκανικὴ Χερσόνησος, ἀντί ὡς καὶ ἅπασαν...
» 247,	» 24	καὶ ἀπεβιβάσθησαν, ἀντί ἀφοῦ
» 248,	» 28	καταβάλη, ἀντί καταλάβη
» 254,	» 32	συνεκρατεῖτο, ἀντί συγκρατεῖτο
» 256,	» 38	εἰδωλολατρεία, ἀντί εἰλωλολατρεία
» 259,	» 3	1123 ἔτη, ἀντί 1323
» 264,	» 37	συνυφανθείσας, ἀντί συνυφασθείσας
» 265,	» 6	μόνον, ἀντί μόναν
» 271,	» 1	διατηρουμένου, ἀντί διατηρημένου.

ΚΡΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΟΥ "ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΗΡΥΚΟΣ,, Ν. ΥΟΡΚΗΣ ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΩΝ "ΘΡΑΚΙΚΩΝ,,

Ο γνωστός, σοφός ιστοριοδίφης, επίτιμος Συντάκτης του «Εθνικού Κήρυκος» Ν. Υόρκης, κ. Δ. Καλλιμάχος, Μ. Διδάσκαλος του Οικουμενικού Θρόνου, εις τὸ φύλλον τῆς 23ης Μαρτίου 1958, μαζί με ἐμπειριστατωμένην πραγματείαν, διὰ τὴν πλουσίαν Ποντιακὴν λαογραφίαν καὶ βράβευσιν αὐτῆς, ἀναφέρει καὶ τὰ ἀκόλουθα αὐτολεξεὶ περὶ «Θρακικῶν» :

Εἰς τὸν «Κυριακάτικο Ἐθνικὸ Κήρυκα», τῆς προηγουμένης ἑβδομάδος ἔγραψα κριτικὴ ἀνάλυσιν τοῦ Εἰκοστοῦ Ἑκτου (1) Τόμου τῶν «Θρακικῶν», ποὺ ἐκδίδει τὸ Θρακικὸ Κέντρο τῶν Ἀθηνῶν, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἐκ Ραιδεστοῦ μεγαλοϊδεάτη κ. Φιλίππου Μανουηλίδη, πρώην ὑπουργοῦ.

Τὸ περιοδικὸ αὐτὸ σύγγραμμα, ἀσχολούμενον μετὰ τὴν ἔρευνα τῆς ἱστορικῆς ζωῆς τοῦ Θρακικοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἔχει βραβευθῆ ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία τῶν Ἀθηνῶν, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν ἐν Παρισίοις «Ἐταιρίαν πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σπουδῶν». Εἶναι δικαιολογημένη αὐτὴ ἡ ὑψίστη τιμὴ, ἀπὸ τὰ δύο ἀνωτέρω Ἀκαδημαϊκὰ Ἰδρύματα. Εἰς τοὺς δημοσιευθέντας Εἰκοσι Ἑξ ὀγκῶδεις τόμους (2) εἶναι ἀποθησαυρισμένο ἄφθονο ὕλικόν, τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται εἰς τὴν δραματικὴν ζωὴν τῆς Θράκης. Τῆς ἀρχαίας, τῆς μεσαιωνικῆς, τῆς μεταβυζαντινῆς, τῆς Τουρκοκρατίας, μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, ὁπότε ἐξερριζώθη, μετὰ τὴν θεομηνία, ὁ ἀκμάζων Ἑλληνισμὸς τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης. Καὶ εὔρε ἄσυλον εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μαρτυρικῆς Μάννας, τὴν ὁποίαν ἐξωοποίησε μετὰ τὴν δημιουργικὴν δραστηριότητά του καὶ τὸν πλοῦτον τῶν ἰδανικῶν καὶ τῶν Ἑλληνοχριστιανικῶν παραδόσεων.

Ο αὐτὸς ἀκαταπόνητος Συγγραφεὺς καὶ διακεκριμένος κριτικὸς Δόκτωρ Δ. Καλλιμάχος, εἰς τὸ φύλλον τοῦ Κυριακάτικου «Ἐθνικοῦ Κήρυκος», τῆς 1ης Μαρτίου 1959, δημοσιεύει σχετικῶς πάλιν μετὰ τὰ «Θρακικά», ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἑτησίας χοροεσπερίδος τῆς «Πανθρακικῆς Ἐνώσεως» Ἀμερικῆς, τὰ ἀκόλουθα :

"ΗΝΩΜΕΝΟΙ ΙΣΤΑΜΕΘΑ ΔΙΗΡΗΜΕΝΟΙ ΠΙΠΤΟΜΕΝ,,

ΟΙ ΘΡΑΚΕΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

*Ἀνέρχονται εἰς 30 χιλιάδες.—Σκέψεις πρὸς δημοσπονδιακὴν ὀργάνωσιν.

*Ἐπ' εὐκαιρίαν τοῦ εορτασμοῦ τῆς «Πανθρακικῆς Ἐνώσεως» ἐδημοσιεύ-

1. Ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν 27ον Τόμον τῶν «Θρακικῶν».

2. Μέχρι τοῦδε, μετὰ τοῦ παρόντος, ἐξεδόθησαν 30 Τόμοι.

θησαν εἰς τὸ πολυτελὲς Λεύκωμα σκέψεις τοῦ ἐξ Ἀνατολικῆς Θράκης κ. Δ. Καλλιμάχου. Αἱ σκέψεις ἀναφέρονται εἰς τὸ γενικοῦ ἐνδιαφέροντος ἐθνικὸ ζήτημα, ὅπως ἀποκτήσουν καὶ οἱ Θράκες μίαν ἰσχυρὰν ἔνωσην, με βάσιν ὁμοσπονδιακὴν. Μὲ συμμετοχὴν δηλονότι ὅλων τῶν Θρακικῶν Σωματείων Νέας Ὑόρκης καὶ ἄλλων πόλεων. Ὑπολογίζεται δὲ ὅτι οἱ Θράκες τοῦ Νέου Κόσμου ἀνέρχονται εἰς τριάντα χιλιάδας. Εἰς τὸ γράμμα του πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Πανθρακικῆς Ἐνώσεως κ. Δημοσθένην Χατζηγιαννάκην ὁ κ. Καλλιμάχος τονίζει τὰ ἑξῆς :

κ' Ἀγαπητέ μου καὶ τιμημένε κύριε Πρόεδρε,

Συμμορφούμενος μετὰ τὴν εὐγενικὴν Ὑμῶν ἐπιθυμίαν ὅπως γράψω σχετικὸν ἄρθρον καὶ διὰ τὸ ἐφετεινὸ ἐόρτιο Λεύκωμα τῆς Πανθρακικῆς, θὰ ἤθελα νὰ ἀσχοληθῶ μετὰ τὸ προσφιλὲς θέμα διὰ τὴν πρόοδο καὶ τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἀγαπημένης ἡμῶν Ὄργανώσεως. Γνωρίζω ὅτι τὸ θέμα τοῦτο ἀπασχολεῖ ὄχι μόνον Ὑμᾶς, τὸν ἀγαπημένον καὶ ἐμψυχωμένον Ἡγέτην μας, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς ποῦ ἀισθανόμαστε χαρὰ καὶ ὑπερηφάνειαν νὰ συνεργαζώμαστε, ὡς μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

Εἶναι πανθολογούμενον ὅτι εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια τῆς ἐμπνευστικῆς Ὑμῶν Ἡγεσίας αἱ ἐτήσια χοροεσπερίδες τῆς Πανθρακικῆς, διδόμεναι εἰς ἀριστοκρατικὸ Ξενοδοχεῖο, σημειώνουν ἕνα σπάνιον κοινωνικὸ θρίαμβον. Μαζί τους συνεορτάζουν καὶ γενικῶς οἱ ὁμογενεῖς τῆς Ἑλληνικῆς παροικίας Νέας Ὑόρκης. Ἡ κοινὴ γνώμη βαθμολογεῖ τὴν Πανθρακικὴν ὡς κατ' ἔξοχὴν Ὄργάνωσιν πολιτισμένων ἀνθρώπων.

Βεβαίως, εἶναι ἄγιος ὁ σκοπὸς ποῦ ἐξυπηρετοῦμεν ἀπὸ τὰς προσόδους τῶν ἐτησίων ἐμφανίσεων τῆς Πανθρακικῆς, πότε ἐν συνδυασμῷ μετὰ τὴν Ὄργάνωσιν τῶν ἀδελφῶν Κωνσταντινουπολιτῶν, πότε — ὡς πέρουσι καὶ ἐφέτος — μετὰ τὸν Σύλλογον τῶν ἀδελφῶν Σκοπινῶν ὁ «Ὁρφεύς».

Αἱ πρόσοδοι τῆς Πανθρακικῆς διατίθενται πρὸς ἐνίσχυσιν ἱερῶν ἰδρυμάτων ἐθνικῶν, ὄχι μόνον τῆς Θράκης, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ὁμογενείας, ὡς ἑξῆς :

1ον. Ἀποστέλλομεν βοηθήματα πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν εἰς τὴν Λυτικὴν Θράκην καὶ Μακεδονίαν λειτουργούντων Ὄρφανοτροφείων, ὅπου διατιπῶνται καὶ μορφώνονται, μετὰ τὰ ἰδανικὰ τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ ὀρφανὰ τῆς πονεμένης Θράκης, ποῦ τὴν ἐπληξε ἡ θεομηνία τῆς ἐκρίζωσεως.

2ον. Ἐνισχύομεν καὶ τὰ ἐν Ἀμερικῇ ἐθνικοθησκευτικὰ ἰδρύματα, ὅπως εἶναι τὸ Ὄρφανοτροφεῖο καὶ τὸ Σχολεῖο τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Ἁγίου Βασιλείου. Ἐπίσης βοηθοῦμεν ὠρισμένες Ἐκκλησίας καὶ Κοινότητες καὶ παντοίους ἄλλους εὐγενεῖς σκοποὺς δημοσίας ὠφελείας.

3ον. Ἐνισχύομεν, τὸ κατὰ δύναμιν, τὸ ἐν Ἀθήναις ἐκδιδόμενον πολυδάπανον καὶ σοβαρὸν, εἰς πυκνὰς ἐτησίας ἐκδόσεις, ἐπιστημονικὸν περιοδι-

κὸν τὸ ὁποῖον ἀσχολεῖται μὲ τὴν διαφώτιση τῆς ἱστορίας, ἀρχαιολογίας, ἐθνολογίας, γλωσσολογίας, καὶ λαογραφίας τῆς πολυκύμαντης ζωῆς τῆς Θράκης. Ἀνέρχονται εἰς τριάντα σχεδὸν ὀγκώδεις τόμους τὰ περίφημα αὐτὰ δημοσιεύματα, τὰ ὁποῖα τιμᾷ ὁ κατ' ἔξοχὴν ἐπιστημονικὸς κόσμος, ὁ ἑλληνικὸς καὶ ὁ ξένος ἐβραβεύθησαν δὲ παρὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ τῆς ἐν Παρισίοις Ἑταιρίας πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν. Τὸ περιοδικὸ τοῦτο εἶναι τὰ «Θρακικά», τὸ ὁποῖον ἐκδίδει τὸ «Θρακικὸ Κέντρο» μὲ πλουσίαν σταδιοδρομίαν 33 ἐτῶν, οὗτινος προεδρεύει καὶ προϊσταται, ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν, συνεχῶς ὁ πρῶν Ὑπουργὸς κ. Φίλιππος Μανουηλίδης.

Μὲ τὴν εὐκαιρία αὕτη θὰ ἔπρεπε νὰ γίνῃ εὐρύτερη ἡ σύστασις ὅπως τὰ σπίτια φιλομούσων Θρακῶν τῆς Ἀμερικῆς πλουτισθοῦν μὲ τοιαῦτα περίφημα Θρακικά δημασιεύματα, ἅτινα διαφωτίζουν καὶ διαιωνίζουν τὸ ἔνδοξο καὶ πολυκύμαντο παρελθὸν τῆς ἰδιαιτέρας ἡμῶν Πατρίδος, τῆς ἀλησμόνητης Θράκης, ἐστίας ἀθανάτου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ.

* * *

Ἄλλὰ διὰ νὰ ἡμπορέσωμεν νὰ ἐπιτελέσωμεν γενναϊότερα ἔργα, ἄξια ὄλων ἡμῶν τῶν ἀποδήμων Θρακῶν — ὑπολογιζομένων εἰς περίπου τριάντα χιλιάδες καθ' ὅλην τὴν Συμπολιτείαν — εἶναι ἀνάγκη — ἀνάγκη ἐθνικὴ — νὰ ὀργανωθῶμεν καὶ ἡμεῖς ἐπὶ εὐρείας ὁμοσπονδιακῆς βάσεως. Τὸν πυρῆνα πρέπει νὰ τὸν ἀποτελέσουν ὅσα Θρακικὰ Σωματεῖα λειτουργοῦν εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην καὶ εἰς ἄλλα κέντρα τῆς Ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας.

Μία ἰσχυρὰ Ὅμοσπονδιακὴ Ἐνωσις τῶν τριάντα χιλιάδων Θρακῶν τοῦ Νέου Κόσμου, ἀσφαλῶς θὰ ἀποβῆ εὐεργετικὴ καὶ θὰ ἐπηρετήσῃ παντοίους σκοπούς — κοινωνικοὺς, πνευματικοὺς καὶ ἐθνικοὺς, ὅχι μόνον ὑπὲρ τῶν ἀποδήμων, ἀλλὰ ὑπὲρ τῶν ὁμαιμόνων ἀδελφῶν, πὸν εἶναι ἐγκατεστημένοι εἰς τὴν πονεμένη, τὴν ἠρωϊκὴ Μάννα τοῦ ἀπανταχοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου.

Ὅλες οἱ ὁμοσπονδιακῆς Ὀργανώσεις τῶν ἐν Ἀμερικῇ ἀποδήμων ὀργανῶνουν — κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια — ἐκδρομὰς καὶ προσκνήματα εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀνανεώνονται οἱ ἱεροὶ δεσμοί. Τοῦ κανόνος αὐτοῦ, αὐτῶς, ἐξαιρούμεθα ἡμεῖς οἱ Θραῖκες, οἱ συμποσούμενοι εἰς τριάντα χιλιάδας ἀδελφοὺς εὐδοκιοῦντας. Μοιάζομεν δὲ σὰν ὄρφανοί, ἀνίκανοι νὰ ὀργανώσωμεν Πανθρακικὸ Προσκύνημα εἰς τὰ ἅγια χῶματα τῶν πατέρων ἡμῶν, διότι εἴμαστε ἀνοργάνωτοι.

Ἐφεξῆς, ἀγαπητέ μου καὶ τιμημένε κύριε Πρόεδρε, πρέπει νὰ συγκεντρώσωμε ἕλας ἡμῶν τὰς δυνάμεις πρὸς ἐπίτευξιν αὐτοῦ τοῦ μεγάλου σκοποῦ τῆς συσσωματώσεως ὄλων τῶν Θρακῶν τοῦ Νέου Κόσμου ὑπὸ μίαν σημαίαν τῆς Πανθρακικῆς Ἐνώσεως καὶ τῆς Πανθρακικῆς Ἀλληλεγγύης.

* * *

Μία ἀδαμάντινη Ἀμερικανικὴ ρήτρα τονίζει :

«Ἡνωμένοι ἰστάμεθα' διηρημένοι πίπτομεν».

Ἡ πίστις τοῦ Ἀμερικανικοῦ λαοῦ εἰς τὴν δύναμιν τῆς ἐνώσεως καὶ τῆς συνεργασίας, ἐδημιούργησε αὐτὸ τὸ ἱστορικὸ θαῦμα: Μέσα εἰς διακόσια περίπου χρόνια κατωρθώθη καὶ ἐξελίχθη ἡ Βορειοαμερικανικὴ Συμπολιτεία εἰς δύναμιν κοσμοκράτειραν.

Αὐτὸ τὸ πνεῦμα τῆς Ἐνώσεως θὰ ἀναδείξῃ, ἀσφαλῶς εἰς σημαντικὴν δύναμιν ὀργανωμένην καὶ τοὺς προοδευτικὸς συμπατριώτας μας τοῦ Νέου Κόσμου,

Μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ γίνῃ πραγματικότης αὐτὸ τὸ ὄραϊο Παν-θρακικὸ ὄραμα,

Διατελῶ,

Μὲ αἰσθήματα βαθείας ἐκτιμήσεως καὶ ἀγάπης,

† Πρωθ. Δ. ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΣ

Μ. Διδάσκαλος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου»

Εἰς τὸ ὡς ἄνω δημοσίευμα, ἀνωτέρας πνευματικῆς πνοῆς καὶ παλλομένου ἔθνικοῦ ζήλου, ὁ ἡμέτερος Πρόεδρος κ. Φ. Μανουηλίδης, ἀπήντησε διὰ τῶν κάτωθι δημοσιευομένων ἐπιστολῶν:

ΘΡΑΚΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ

Κοραῆ 5

6 Μαρτίου 1959

*Αἰδεσιμώτατον Πρωθιερέα κ.κ. Δ. Καλλιμαχον,
Μ. Διδάσκαλον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου*

Εἰς Ν. Ὑόρκην

«Σεβαστὲ καὶ Ἀγαπητὲ Φίλε καὶ Συμπατριώτα,

Βεβαιοῦμεν τὴν ὑπ' ἀριθ. 530]22. 12/1958 προηγουμένην μας καὶ σὰς ἐκφράζομεν τὰς θερμοτάτας εὐχαριστίας μας διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ τεύχους τοῦ Περιοδικοῦ «Κρίκος», ὅσον καὶ τοῦ ἄρθρου σας τοῦ Ἐθνικοῦ Κήρυκος ἀπὸ 1ης Μαρτίου 1959 «Οἱ Θραῖκες τῆς Ἀμερικῆς».

Εἶναι ἀξιοθαύμαστος ἡ ἐπιμονή σας, ὡς καὶ ἄλλοτε διεκηρύξαμεν, διότι, παρὰ τὸ προκεχωρημένον τῆς ἡλικίας, μὲ σφριγγλὸν σθένος, ἐξακολουθεῖτε τοὺς Ἐθνικοὺς ἀγῶνας σας.

Ὅλοι ἡμεῖς εἶναι ἀνάγκη νὰ παραδειγματιζώμεθα ἀπὸ τὸ ὑπέροχον διδαγμὰ σας καὶ τὴν ἀκαταπόνητον ζωτικότητά σας. Τὸ σύνθημά σας «Ἡνωμένοι ἰστάμεθα, διηρημένοι πίπτομεν», εἶναι καὶ βαρυσήμαντον καὶ ἐν τυπωσιακόν.

Ἡμεῖς, ἂν μᾶς ἐπιτρέπεται, θὰ προσθέσωμεν ὅτι, ἐὰν δὲν εἴμεθα ἡνωμένοι οὔτε ἰστάμεθα οὔτε ζῶμεν. Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν πίπτωμεν θὰ καταντήσωμεν ἀνάηροι καὶ ἄχρηστοι. Ἀπὸ τριάκοντα καὶ πλέον ἐτῶν, ὡς Πρόεδρος τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου, ἀλλὰ καὶ ὡς Βουλευτὴς καὶ κατ' ἐπανάληψιν Ὑπουργός, ὑπέδειξα τὴν ἐπείγουσαν ἀνάγκην, ὅπως οἱ Θραῖκες μὲ τὰ ἡθι-

κά, υλικά και πνευματικά εφόδια των και με την ηθικήν υπόστασιν και ανωτερότητα των πρέπει να οργανωθῶν και να ἐνωθῶν εἰς ἓνα ἐνιαῖον πατριωτικὸν σύνολον, διότι μόνον δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου εἶναι δυνατὸν ὄχι μόνον να ἐπιζήσουν ἀλλὰ και να μεγαλοουργήσουν.

Ἐφέτος, κατὰ τὴν πρόσφατον Γενικήν μας Συνέλευσιν τῆς 22ας Φεβρουαρίου 1959, εἰς τὴν ἀναγνωσθεῖσαν λογοδοσίαν, ἦς σᾶς ἀποστέλλω ἀντίγραφον, ἐτόνισα και πάλιν ὅτι κατατροχόμεθα ἀπὸ σοβαρὰν νόσον ὀνομαζομένην «ἀδιαφορία» και ὅτι ἡ ἀσθένειά μας αὐτή, ἀντὶ να θεραπευθῆ ἐπιδεινοῦται με τὴν πάροδον τοῦ χρόνου.

Ὁ σημαντικὸς ὄγκος τῶν Θρακῶν εὐρίσκεται ἐν Ἀμερικῇ και ἐκεῖ πρέπει να ἐπιδιωχθῆ ἡ ὁμοσπονδιακὴ συνένωσις του, διότι ἀνευ τῆς τοιαύτης ὁμαδικῆς και ἀρμονικῆς συνεργασίας, τίποτε τὸ γενναῖον δὲν δύναται να ἐπιτευχθῆ.

Δὲν κατακρίνομεν τὰ σποραδικὰ κρούσματα ἐνδιαφέροντος και δράσεως, ἅτινα ὅμως, ὡς ἐκ πείρας γνωρίζομεν, δὲν δύναται να καταλήξουν εἰς μεγάλους σκοποὺς και πολυσήμαντα πατριωτικὰ ἔργα, διὰ τὰ ὁποῖα εἶναι κατὰλληλοι και χρήσιμοι αἱ δεκάδες χιλιάδων τῶν ἀπανταχοῦ και ἰδίᾳ αὐτόθι διεσπαρμένων Θρακῶν.

Δὲν πρέπει να ἀποθαρρύνησθε, σεβαστὲ και ἀγαπητὲ φίλε. Εἰς τὸν ἐθνικὸν αὐτὸν ἀγῶνα σᾶς ἀκολουθοῦν πολλοὶ ἀφανεῖς στρατιῶται. Ἄς παραδειγματισθῶμεν ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐν Ἀμερικῇ ξενητευμένους. Ἡμᾶς θὰ μᾶς εὕρητε πάντοτε προθύμους να συντρέξωμεν, με τὰς ἀσθενεῖς μας δυνάμεις, δύνασθε δέ, ἐὰν ἐγκρίνητε, να χρησιμοποιοῦσθε και δημοσιεύσητε και τὴν σημερινὴν μας ἐπιστολὴν και να ἀρυσθῆτε ὅτι νομίζητε χρήσιμον ἀπὸ τὴν ἀποστελλομένην λογοδοσίαν.

Σᾶς συγχαίρω και πάλιν και χιλιάκις και διατελῶ μετὰ τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ και μετὰ πατριωτικῶν αἰσθημάτων,

Φιλίας και Ἐκτιμήσεως
(Ἰ. Π. Φ. ΜΑΝΟΥΗΛΙΔΗΣ)
Πρόεδρος τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου»

ΘΡΑΚΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ

Κοραῖ 5

28η Μαρτίου 1959

Αἰδεσιμώτατον Πρωθιερέα κ. κ. Δ. Καλλιμμάχον

Διδάσκαλον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου

Εἰς Νέαν Ὑόρκην

«Σεβαστὲ και Ἀγαπητὲ Φίλε και Συμπατριώτα,

Ἐχομεν τὴν τιμὴν να σᾶς γνωρίσωμεν παραλαβὴν τοῦ Λευκώματος τῆς Πανθρακικῆς Ἐνώσεως μετ' ἐπισκεπτηρίου σας και να σᾶς ἐκφράσωμεν τὰς θερμὰς μας εὐχαριστίας διὰ τὴν τοιαύτην ἀποστολὴν.

Παρατηρήσαμεν ὅτι τὸ πολυτελέστατον τοῦτο Λεύκωμα, μετὰ τῶν ὤ-
ραιοτάτων φωτογραφιῶν τῶν Ἀνωτάτων Ἀρχόντων καὶ Κλήρου Ἀμερι-
κῆς καὶ Ἑλλάδος ἀφορᾷ φιλοφρονήσεις ὁμογενῶν καὶ Ἀμερικανῶν πολιτῶν
τῆς Νέας Ὑόρκης, ἐπ' ἀφορμῇ τῆς δι' ἐτησίας χοροεσπερίδος ἐορτῆς τῶν
Ὄργανώσεων Πανθρακικῆς καὶ Σκοποῦ τῆς Θράκης.

Εἶναι ἀνάγκη νὰ τονίσωμεν ὅτι, πᾶσα ἐνέργεια τῆς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ «Παν-
θρακικῆς Ἐνώσεως», μᾶς εἰχαριστεῖ καὶ μᾶς ἐνδιαφέρει, συνάμα δὲ μᾶς ἐν-
θουσιάζει τὸ γεγονός ὅτι, ὁ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῆς εὐρισκόμενος Πρόεδρος κ. Δ.
Χατζηγιαννάκης τυγχάνει, ὄχι μόνον στενὸς καὶ ἀγαπητὸς μας φίλος, ἀλλὰ
διετέλεσεν ἐπὶ σειρὸν ἑτῶν Γενικὸς Γραμματεὺς καὶ Ταμίας τοῦ καθ' ἡμᾶς
Θρακικοῦ Κέντρου, ὑπὲρ τῆς προόδου τοῦ ὁποίου πάντοτε ἐπέδειξεν ἐνδια-
φέρον, ἐργασθεὶς μὲ ἐπαινετὴν τάξιν καὶ ἀπόλυτον ἐνημερότητα, μέχρι τῆς
ἕξ Ἀθηνῶν ἀναχωρήσεως καὶ ἐγκαταστάσεώς του εἰς Ἀμερικὴν.

Ἐξ αὐτῶν τῶν λόγων προκύπτει ὁ ἐνθουσιασμός μας καὶ ἡ βεβαιότης
ὅτι ὁ κ. Χατζηγιαννάκης, παρὰ τὰς πολλαπλὰς καὶ σοβαρὰς ἰδιωτικὰς του
ἐπιχειρήσεις καὶ ἀσχολίας, εἶναι ὁ ἐνδεδειγμένος, ἐὰν καταναλώσῃ μέρος τοῦ
διὰ τὰς προσωπικὰς του ὑποθέσεις χρόνου καὶ περιστοιχισθῇ καὶ ἀπὸ ἄλ-
λους καταλλήλους καὶ πατριώτας Θράκας, νὰ συγκεντρώσῃ εἰς τὴν Πανθρακι-
κὴν Ἐνωσιν τὸ πλῆθος τῶν ἐν Ἀμερικῇ ἀποδήμων Θρακῶν, ἐκ τριάκοντα
χιλιάδων περίπου συμπολιτῶν, διὰ νὰ ἀποτελεσθῇ ἕνας ἰσχυρὸς καὶ ἐπι-
αίσιος Ὄργανισμός, ὅστις δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ θαύματα καὶ νὰ βοηθήσῃ
οὐσιαστικῶς, τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην ἐνισχύσεως καὶ περιθάλψεως, ἀπαντα-
χοῦ διεσπαρμένους συμπατριώτας μας.

Ἐνα τοιοῦτον ἔργον, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἡ ἡμετέρα σεβαστὴ προσωπι-
κότης, ἔχει ἀναλώσει, ἀπὸ πολλῶν ἑτῶν, πολυμόχθους προσπάθειας καὶ ἐθني-
κὸν κήρυγμα, διὰ δημοσιευμάτων καὶ πολυτρόπου προπαγάνδας, εὐρίσκει
καὶ ἡμᾶς προσωπικῶς καὶ τὸ Θρακικὸν Κέντρον ἐνθέρμους συμπαραστάτας
καὶ εἴμεθα πρόθυμοι νὰ συντελέσωμεν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν του, συμμορφούμε-
νοι πρὸς τὰς ὁδηγίας, αἵτινες θὰ μᾶς δοθοῦν, ὡς ἄπλοϊ στρατιῶται τῆς
ἱερᾶς ταύτης ἰδέας. Σᾶς ἐγράψαμεν καὶ τὴν 6.3.1959, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ περι-
που πνεῦμα, λαβόντες ἀφορμὴν ἀπὸ τὰ ἰδικά σας δημοσιεύματα, δύνασθε δὲ
πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, νὰ χρησιμοποιήσητε καὶ τὴν παροῦσαν ἐπιστολήν μας.

Θὰ εἶναι λυπηρόν, ἐὰν ἡ μεγάλη καὶ ἰσχυρὰ αὐτὴ μᾶζα τῶν δεκάδων
χιλιάδων Θρακῶν, δὲν καταβάλλῃ προσπάθειας συσσωματώσεως καὶ προ-
γραμματισμένης κατευθύνσεώς της. Ἀπὸ τὸν ὄγκον αὐτὸν τῶν ἀποδήμων
ὁμογενῶν εἶναι ἐπιθυμητὸν ἀλλὰ καὶ δυνατὸν νὰ προέλθουν πραγματικὰ
θαύματα κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης καὶ ἐθνικῆς δράσεως.

Βαρυνόμεθα μὲ κολοσσιαίας εὐθύνας, ἐὰν δὲν λάβωμεν πρωτοβουλίας
καὶ δὲν ἐργασθῶμεν μὲ θέρημην πρὸς τὴν ὡς ἄνω ἐκτιθεμένην κατευθύνσιν.

Παρακαλῶ, Σεβαστὲ καὶ Ἀγαπητὲ Φίλε, νὰ δεχθῆτε καὶ πάλιν τὰς

θερμάς μου εὐχαριστίας, διότι ἀόκνως ἐργάζεσθε ὑπὲρ τῆς ὡς ἄνω ἐθνικῆς συγκεντρώσεως τῶν ἐν Ἀμερικῇ Θρακῶν, μαζί μὲ τὴν ἔκφρασιν τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀπεριορίστου,

Ἐκτιμῆσεώς μας
(Ἵπ. Φ. ΜΑΝΟΥΗΛΙΔΗΣ)

«Πρόεδρος τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου»

Παραθέτομεν κατωτέρω κριτικὰς καὶ σχόλια τοῦ «Κυριακάτικου Ἐθνικοῦ Κήρυκος» Νέας Ὑόρκης, 17ης Μαΐου καὶ 14ης Ἰουνίου 1959 ὑπὸ Δ. Καλλιμάχου, τῶν 27ου, 28ου καὶ 29ου Τόμων :

ἽΤΑ ΘΡΑΚΙΚΑ,,

Ποῦ τὰ ἐβράβευσε καὶ ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἀθηνῶν

«Τὸ «Θρακικὸν Κέντρον» τῶν Ἀθηνῶν—τοῦ ὁποίου ἠγεῖται κατὰ τὴν διαρρεῦσασαν τριακονταετιάν ὁ κ. Φίλιππος Μανουηλίδης, πρώην Ὑπουργὸς—συνεχίζει τὴν ὠραίαν, πολυμερῆ δρᾶσίν του. Δρᾶσιν φωτεινῆν. Φιλανθρωπικῆν. Κοινωνικῆν. Πνευματικῆν. Καὶ ἔκδοτικῆν.

Αὐτὸ τὸ κατ' ἐξοχὴν Ἐθνικὸν Κέντρο τῶν ξερριζωμένων ἀπὸ τὴν θεομηνίαν Θρακῶν, ἐκδίδει ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν καὶ τὸ ἐπιστημονικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα: «Θρακικά». Τὸ σοβαρὸ αὐτὸ δημοσίευμα ἀσχολεῖται μὲ τὴν διαφώτιση τῆς προϊστορίας, τῆς ἱστορίας, ἀρχαιολογίας, ἐθνολογίας, γλωσσολογίας καὶ λαογραφίας τῆς πολυκύμαντης ζωῆς τῆς Θράκης.

Οἱ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντες εἴκοσι ἐννέα ὀγκῶδεις τόμοι, μεγάλου σχήματος, ἀποτελοῦν ἓνα ἀνεκτίμητο πνευματικὸν θησαυρὸν.

Ἐντεῦθεν κατανοεῖται, ὅτι τὸ μνημειῶδες αὐτὸ Θρακικὸν δημοσίευμα ἐτιμῆθη μὲ Βραβεῖο τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἀθηνῶν, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν ἐν Παρισίοις Ἐταιρείαν πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σπουδῶν.

Κατὰ τὸ πρόσφατον παρελθόν, εἶχα τὴν χαρὰν νὰ δημοσιεύσω κριτικὴν ἀνάλυσιν τῶν ἀποσταλέντων μοι τόμων, εἰκοστοῦ τετάρτου, εἰκοστοῦ πέμπτου καὶ εἰκοστοῦ ἕκτου. Τὰ ὅσα δὲ ἔγραψα εἰς τὸν «Ἐθνικὸν Κήρυκα», μοι ἐγένετο ἡ τιμὴ νὰ ἀναδημοσιευθοῦν καὶ εἰς τὰ «Θρακικά», μαζί μὲ τὴν γενικοῦ ἐνδιαφέροντος ἀλληλογραφίαν μὲ τὸν Πρόεδρον τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου κ. Μανουηλίδην, τὸν ἐθνικὸν ἀγωνιστήν.

Τελευταίως, ἔλαβα μὲ χαρὰν τοὺς τρεῖς νεοεκδοθέντας τόμους τῶν «Θρακικῶν», τὸν 27ον, 28ον καὶ 29ον. Μοὶ ἐγνωρίσθη δὲ ὅτι προετοιμάζεται καὶ ὁ 30ὸς τόμος καὶ ἔπεται συνέχεια. Ἰδιαιτέρως, χάριν τῶν ἐν Ἀμερικῇ ἀποδήμων Θρακῶν, ὑπολογιζομένων εἰς τριάντα χιλιάδας, κατεσπαρμένων ἀνὰ τὴν Συμπολιτείαν, καὶ πρὸς γνῶσιν αὐτῶν, ἀρκοῦμαι σήμερα νὰ ἀναλύσω τὰ περιεχόμενα τοῦ 27ου τόμου καὶ θὰ συνεχίσω καὶ διὰ τοὺς ὑπολοίπους.

Τὰ περιεχόμενα τοῦ ἄνω τόμου, μεγάλου σχήματος, ἐκ 300 περίπου

σελίδων, στολίζονται καὶ ἀπὸ ἐνδιαφερούσας φωτογραφίας. Πνευματικὴν συμβολήν, πρὸς πλουτισμὸν τοῦ καλλιτεχνικοῦ αὐτοῦ δημοσιεύματος, προσέφεραν πολλοὶ φιλοπάτριδες Θραῖκες. Οὗτοι εἶναι ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ν. Βαφείδης, ὁ Συμβολαιογράφος Φώτιος Ἀποστολίδης, ὁ Π. Σεῖλόγλου, ὁ Ἰ. Μιχαηλίδης, ἡ Ἀθανασία Μαυροπούλου καὶ ὁ Δημοδιδάσκαλος Γεώργιος Μανάκας, οἵτινες ἡσχολήθησαν μὲ δημοσιεύματα ἐξ ἀναμνήσεων τῶν, περὶ Τυρολόης, Στραντζής, Μακρᾶς-Γεφύρας, Γάνου καὶ Χώρας, Μετρῶν κλπ. Ἡ ἐπιφορτισμένη ἐξ ἄλλου καὶ μὲ τὴν ἔκδοσιν τῶν «Θρακικῶν», Διοικήσις τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου, ἡσχολήθη μὲ τὴν μελέτην, ἀντιγραφήν ἐκ διαφόρων πηγῶν καὶ κατὰταξιν παντοίων πολυτίμων Κωδίκων, ἐγγράφων καὶ πρακτικῶν, εἰς συμπλήρωσιν, τῶν παρὰ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων καὶ ἰδίᾳ τῶν περὶ Ἀδριανουπόλεως, ἐν συνεχείᾳ τῶν ὅσων ἐγγράφησαν εἰς τὸν 25ον τόμον. Περιελήφθησαν ὡσαύτως εἰς τὸν 27ον τόμον δημοσίευμα περὶ Διδυμοτείχου καὶ Πενταλόφου Δυτ. Θράκης, κριτικαὶ καὶ σχόλια τοῦ «Ἐθνικῷ Κήρυκος» Ν. Ὑόρκης καὶ λοιπὴ ὕλη ἀναφερομένη εἰς τὴν σύγχρονον δρᾶσιν τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου.

Εἶναι περιττὸν νὰ τονισθῇ, ὅτι θὰ ἦτο πρόπον τὰ σπίτια τῶν φιλομούσων ξηνητεμένων Θρακῶν, νὰ στολίζωνται μὲ τοιαῦτες πολυτίμες ἐκδόσεις, ποὺ γεννοῦν στίς ψυχὰς μας συγκινήσεις καὶ ἱερὰς νοσταλγίας.»

ΝΕΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Μὲ Βραβεῖο καὶ τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἀθηνῶν

«Τὸ Θρακικὸ Κέντρο τῶν Ἀθηνῶν—τοῦ ὁποίου ἡγεῖται ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν ὁ δυναμικὸς συγγραφεὺς καὶ πολιτικὸς κ. Φίλιππος Μανουηλίδης, πρῶην ὑπουργὸς—συνεχίζει τὴν ἐξέχουσα πολυμερῆ δημιουργικὴν του δρᾶσιν. Κοινωνικὴ. Φιλανθρωπικὴ. Ἐθνικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ δρᾶσι. Ἀσφαλῶς, ὅμως, ἐκεῖνο ποὺ προκαλεῖ τὸν θαυμασμὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ διεθνοῦς ἐπιστημονικοῦ κόσμου, εἶναι ἡ συνεχιζομένη ὑπὸ τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου ἔκδοσις τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος τὰ «Θρακικά». Μέχρι τοῦδε, ἔχουν ἐκδοθῆ ἑικοσι ἐννέα ὀγκώδεις τόμοι. Πρόκειται περὶ πνευματικοῦ ἔργου, διὰ τοῦ ὁποίου διαφωτίζεται ἡ ὑπερτρισχιλιετὴς ζωὴ τῶν Θρακῶν ἀπὸ τὸ 1600 π. Χ ἕως σήμερον. Εἶναι, ἐπομένως, εὐλογο ὅτι τὰ «Θρακικά» ἐβραβεύθησαν ἀπὸ τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἀθηνῶν, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν ἐν Παρισίοις Ἑταιρίαν πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σπουδῶν.

Ἐχω ὑπ' ὄψιν μου τοὺς νεοεκδοθέντας τόμους 28ον καὶ 29ον, διὰ τῆς ἀποστολῆς τῶν ὁποίων ἐτιμήθη ἀπὸ τὸ Θρακικὸ Κέντρο τῶν Ἀθηνῶν.

Πρόκειται περὶ δύο ὀγκωδεστάτων συγγραμμάτων, ὑψίστης πνευματικῆς ἀξίας. Ὁ εἰκοστὸς ὀγδοὸς τόμος, μεγάλου σχήματος, ἐκ τριακοσίων σελίδων, καλύπτεται ἀπὸ τὰς ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας τοῦ Καθηγητοῦ καὶ

πρώην ΓΕΡΑΡΧΟΥ ΤΗΣ ΚΟΥΡΤΣΑΣ ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ. Ὁ δὲ 29ος τόμος, ἐκ 304 σελίδων, καλύπτεται ἀπὸ τὴν ἱστορικὴν ἔρευνα τοῦ παλαιμάχου Θρακὸς ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΓΙΑΝΝΑΚΑΚΗ.

Ἴδου ἐν συντόμῳ ἀναλύσει τὰ περιεχόμενα τῶν δύο σπουδαίων τόμων :
Ο 28ος ΤΟΜΟΣ

Εἰς τὸν 28ον τόμον ὁ χαλκέντερος, ὁ μεσαιωνοδίφης Καθηγητὴς Εὐλόγιος Κουρίλας, μετὰ σχετικὴν Εἰσαγωγὴν, δημοσιεύει ἓνα μνημειώδη «βιογραφικὸν καὶ χρονολογικὸν κατάλογον τῶν ἐν Ἑρακλείᾳ, ἀπ' ἀρχῆς ἀρχιερατευσάντων». Πρόκειται περὶ κριτικῆς μελέτης αὐστηρῶς ἐπιστημονικῆς. Ὁ κ. Καθηγητὴς ἐξαντλεῖ ὅλην τὴν μέχρι τοῦδε σχετικὴν φιλολογίαν τῶν ἐρευνητῶν. Ἀνατρέχει εἰς τὰς πηγὰς, κατασυντρίβει τοὺς ἐπιστημονικῶς πλανωμένους καὶ ἀποκαθιστᾷ τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν. Ἡ πολεμικὴ, ἡ ὁποία τὸν χαρακτηρίζει, εἶναι ἀκαταμάχητη. Ἀναφέρει ὡς πρῶτον ἐπίσκοπον Ἑρακλείας, ἢ Περίνθου, τὸν Ἀπελλῆ (ἔτος 36). Καὶ σημειώνει : «Οὗτος ἦν ἐκ τῶν 72 Ἀποστόλων τοῦ Κυρίου, περὶ οὗ ἀσφαλῆστερον δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου χειροτονηθείς, τῆς ἐν Περίνθῳ, ὑπ' ἐκείνου συσταθείσης, πρώτης Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας».

Ἐφ' ὅσον ὁ Χριστιανισμὸς εἰσήχθη ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου εἰς τὴν περιοχὴν, οὗ μακρὰν τοῦ Βυζαντίου, δικαιολογεῖται ἡ ἀποστολικότης τοῦ μετὰ ταῦτα ἐξελιχθέντος Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Δεύτερος ἐπίσκοπος τῆς περιοχῆς ὑπῆρξεν ὁ Ἀκύλας (τὸ ἔτος 67). Εἶναι οὗτος, σημειοὶ ὁ κ. Καθηγητὴς, «ὁ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Παύλου γνωστός σὺν τῇ συμβίᾳ αὐτοῦ Πρισκίλλῃ».

Μετὰ τὴν κριτικὴν ἀναγραφὴν τοῦ βιογραφικοῦ καὶ χρονολογικοῦ καταλόγου τῶν ἐν Ἑρακλείᾳ ἀπ' ἀρχῆς Ἀρχιερατευσάντων (σελ. 3 — 176), γράφει διὰ μακρῶν, μὲ τὸ αὐτὸ κριτικὸ πνεῦμα, περὶ «τῶν προνομίων τῆς Μητροπόλεως Ἑρακλείας» (σελ. 176—282).

Ἐπετα ἡ ἀναγραφὴ τῶν τιμητικῶν ἐκδηλώσεων πρὸς τὸν μεγάλτιμον ἐκ Ραιδεστοῦ ΑΘΑΝΑΣΙΟΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, Μεγάλον Εὐεργέτην τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου (σελ. 285 — 286).

Ἐπετα τὸ θέμα : «Ὁ πρωθιερεὺς Δρ. Καλλίμαχος καὶ οἱ Ἕλληνες τῆς Ἀμερικῆς» καὶ κλείει ὁ τόμος μὲ τὰ βιογραφικὰ σημειώματα : «Ἐξέχουσαι φυσιογνωμίαι τῆς Θράκης» (σελ. 287 — 300).

Ο 29ος ΤΟΜΟΣ.

Αὐτὸς ὁ τόμος, ἐκ σελίδων 304, περιέχει τὴν ἱστορικὴν ἔρευναν τοῦ Θρακὸς Ἐκπαιδευτικοῦ κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΓΙΑΝΝΑΚΑΚΗ, ὑπὸ τὸν τίτλον : «Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Θράκης κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Τουρκοκρατίας». Ὁ δόκιμος ἐρευνητὴς ἐκθέτει τὰς δραματικὰς σελίδας «τῆς ὀγδῆς περιόδου τῆς Θράκης» ἀπὸ τὸ 1453—1922.

Ὁ κ. Γιαννακάκης ἔχει ἀφιερώσει ὀλόκληρη τὴν πνευματικὴν του ζωὴν εἰς τὴν ἔρευνα τοῦ θέματος. Γράφει μὲ νηφαλιότητα. Καὶ ἀντικειμενικότητα. Ἀπὸ σεβασμὸν δὲ πρὸς τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν ἐλέγχει καὶ ἀντικρούει ἀπόψεις πλανωμένων. Ἡ ἀντιρρητικὴ του καὶ ἡ πολεμικὴ του φέρουν πάντοτε τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐπιστημονικῆς νηφαλιότητος. Μὲ γλῶσσα στρωτὴ καὶ μὲ πνευματικὴν διαίγεια, ὁ συγγραφεὺς τοῦ δράματος τῆς Τουρκοκρατίας, προκαλεῖ εἰς τὸν ἀναγνώστη βαθυτάτας συγκινήσεις, διὰ τὰ ἀνεκδιήγητα παθήματα τοῦ μαρτυρικοῦ Γένους τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ ἀναγραφὴ τοῦ ἐθνικοῦ αὐτοῦ δράματος καλύπτει τὰς σελίδας 3-268.

Ὅμως ὁ κ. Γιαννακάκης, διὰ νὰ παρουσιάσῃ πλήρη τὴν εἰκόνα τῆς Θρακικῆς χώρας, προσθέτει καὶ τὴν «Ἐπιτόμον Ἐπισκόπησιν τῶν πρὸ τῆς Ἀλώσεως Χρόνων», ἀπὸ τὸ 1600 π.Χ. ἕως τὸ 1453 μ.Χ. Ἦτοι περίοδον χιλιάδων περίπου ἐτῶν. Ἴδον τὰ ἐξεταζόμενα θέματα τῆς Ἐπιτόμου ταύτης Ἐπισκοπήσεως. «Μυθικὴ καὶ Ἡρωϊκὴ Ἐποχὴ. — Ἡ ἐμφάνισις τῶν Μακεδόνων. — Ὁ ἑξαλληνισμὸς τῶν Θρακῶν. — Ἡ Θράκη ὡς Χώρα τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους» (σελ. 270—285).

Ἀκολουθεῖ δὲ καὶ ἡ ἀναγραφὴ ἐνὸς θρύλου ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἐπιδρομὴ τοῦ Σουλεϊμᾶν Πασᾶ εἰς Θράκην (1348 μ.Χ.) καὶ ἡ οἰκογένεια τῶν Μαυρομιχαλαίων» (σελ. 286—288).

Ἀκολουθοῦν ἀλληλογραφικαὶ σχέσεις τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου (σελ. 289—294).

Ὁ τόμος κλείει μὲ τὸ πένθιμο θέμα: «Ἐξέχουσαι Θρακικαὶ φυσιογνωμίαι». «Ὁ θάνατος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Μιχαήλ». Δημοσιεύεται ἐπιστολὴ τοῦ Προέδρου τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου πρὸς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν καὶ ἀπάντησις τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἐπιτρόπου ἐπισκόπου Νύσσης κ. Γερμανοῦ, ὅστις ἀπέστειλε τὸ δημοσιευόμενον βιογραφικὸν σημεῖωμα τοῦ ἐκλιπόντος Θρακὸς Ἱεράρχου μετὰ ὀλοσελίδου φωτογραφίας (σελ. 295—300).

Τὰ ἀναλυόμενα περιεχόμενα ἐλκύουν τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου (σελ. 301—304).

Εἶναι περιττὸν νὰ τονισθῇ ὅτι τοιαῦτα, ὑψίστης σημασίας, Θρακικὰ δημοσιεύματα πρέπει νὰ στολίζουν τὰ σπίτια καὶ τῶν φιλομούσων Θρακῶν τοῦ Νέου Κόσμου, ὑπολογιζομένων εἰς τριάντα χιλιάδας.

† Πρωθ. Δ. ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΣ

Μ. Διδάσκαλος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου»

ΕΚΛΙΠΟΥΣΑΙ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ



ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΧΑΡΙΛΑΟΣ

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΧΑΡΙΛΑΟΣ

Τὰ «Θρακικά», κατὰ τὰς τελευταίας ἐκδόσεις των, ἔχουν καθιερώσει τιμητικὴν στήλην μὲ φωτογραφίας καὶ βιογραφίας διακριθέντων Θρακῶν, εἰς τὰ γράμματα, τὰς ἐπιστήμας, τὴν ἐμποροβιομηχανίαν καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν κοινῶν πραγμάτων καρποφόρον σταδιοδρομίαν των. Θὰ ἦτο συνεπῶς ἀσυγχώρητος παράλειψις, εἰάν εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῶν προσωποποιήτων τούτων, δὲν ἠσυχολούμεθα μὲ τὸν ἐκ Θράκης Ἐπαμεινώνδαν Χαρίλαον, οὗτινος ἡ ποικιλόμορφος καὶ καταπληκτικὴ δρασίς, ἐπεκράτησεν ἐπὶ δλόκληρον περίου ἐκατονταετηρίδα.

Υἱὸς τοῦ Πέτρου καὶ τῆς Πολυξένης, τὸ γένος Λαγουδάκη, ἐγεννήθη τὴν 29ην Νοεμβρίου 1874 εἰς Γαλάζιον (Γαλάτσι) τῆς Ρουμανίας καὶ ἀπέθανε τὴν 23ην Νοεμβρίου 1947 εἰς Ἀθήνας.

Ἡ παλαιὰ καὶ ἀρχοντικὴ οἰκογένειά του κατήγετο ἀπὸ τὴν ΑἼνον τῆς Θράκης. Ὁ πατήρ, του, ἀφοῦ παρέμεινεν ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα εἰς Θράκην καὶ Σμύρνην, μετηνάστευσεν εἰς Ρουμανίαν καὶ ἐκεῖ ἀνεδείχθη εἰς ἓνα ἐκ τῶν σημαντικωτέρων παραγόντων τῆς αὐτόθι Ἑλληνικῆς παροικίας καὶ κοινωσίας. Ἡ οἰκογένειά του τὸ 1879 ἐγκατεστάθη εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου μὲ τὴν ἀπότομον πτώσιν τῶν ἀξιῶν τῶν Μεταλλείων Λαυρίου, ἀπώλεσε τὴν περιουσίαν της. Ὁ Ε. Χαρίλαος εἰς νεαρὰν ἡλικίαν ἐσπούδασε Νομικά, κατὰ τὸ διάστημα δὲ τῶν σπουδῶν του, εἰσγάγετο εἰς τὴν Τράπεζαν Βιομηχανικῆς Πίστεως τῆς Ἑλλάδος. Ἐσυνέχισε κατόπιν τὰς μελέτας του εἰς τὸ ἐξωτερικόν, μετὰ δὲ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς Ἑλλάδα, μὲ πρωτοβουλίαν καὶ ἐνεργείας του, ἰδρῦθησαν αἱ ἀκόλουθα Ἐταιρεῖαι :

«Χαρίλαος καὶ Κανελλόπουλος» διὰ τὴν σαπωνοποιίαν, ἡ «Ὀινοποιητικὴ Ἐταιρεία Ε. Χαρίλαος καὶ Σία» καὶ ἡ «Ἐταιρεία Οἴνων καὶ Οἰνοπνευμάτων». Εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς ἐπιχειρήσεις, κατέστη ὁ ἰθύνων νοῦς καὶ ἡ ψυχὴ τῆς ἀναπτύξεώς των, ἦτο δὲ τόσον φωτεινὴ καὶ ἐκπληκτικὴ ἡ πολύμορφος σταδιοδρομία του, ὥστε πολὺ δικαίως, ὁ πατήρ τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς δημοσιογραφίας Βλάσης Γαβριηλίδης, τὸν ἀπεκάλει «τὸν τολμηρότερον τῶν νεωτεριστῶν».

Διετέλεσε πρῶτος Πρόεδρος, τοῦ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1919, λειτουργούντος Ἐμπορικῆς καὶ Βιομηχανικῆς Ἐπιμελητηρίου Ἀθηνῶν, ἡ δὲ δρασίς του δὲ ὑπῆρξεν ὄχι μόνον μακρὰ, ἀλλὰ κατ' ἐξοχὴν σημαντικὴ καὶ ἀποδοτικὴ. Τὸ ἐπιχειρηματικόν του, ἐν τούτοις, δαιμόνιον, δὲν εἶχεν ἱκανοποιηθῆ μὲ τὰς ἀνωτέρω πολυπλεύρους ἐπιδιώξεις του, ἀλλὰ προσέβη καὶ εἰς τὴν ἰδρυσιν τῆς Τραπεζῆς Βιομηχανίας, μὲ ἀρχικὸν κεφάλαιον δέκα πέντε ἐκατομμυρίων δραχμῶν, καθὼς καὶ τῆς «Ἀωνύμου Ἐταιρείας Σιδηροδρόμων

Μακεδονίας». Ὑπῆρξεν ὡσαύτως Πρόεδρος τοῦ Ταμείου Περιθάψεως Προσφύγων, προτοῦ ἀκόμη συσταθῆ ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀποκαταστάσεως Προσφύγων. Ἀνεσυνεκρότησε τὴν Ἐταιρίαν Οἴνων, συνέστησε τὴν «Α. Ε. Ἡνωμένοι Παραγωγοὶ Οἴνων καὶ Οἶνοπνευμάτων τῆς Ἑλλάδος (Βάκχος)» καὶ ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πρώτων, μεταξύ ἐκείνων, οἵτινες διείδον τὴν ἀνάγκην ἰδρύσεως τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης.

Ἰδρυσε τὴν «Γεωργικὴν Ἐταιρίαν Λεσίνι Α. Ε» λειτουργοῦσαν μέχρι σήμερον, μὲ Διευθύνοντα Σύμβουλον τὸν υἱὸν του Νικόλαον Χαρίλαον. Διωρίσθη τὸ 1925 Πρόεδρος τοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν καὶ ἰδρυσε τὸ 1943 τὴν Ἀνωτάτην Σχολὴν Βιομηχανικῶν Σπουδῶν.

Εἶναι δύσκολον νὰ παρακολουθήσῃ τις καὶ νὰ μνημονεύσῃ λεπτομερῶς ὅλας τὰς ὡς ἄνω ἐπιχειρήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἀνεδείχθη, ἔθεσε τὴν σφαγίδα τῆς ἰδιοφυίας του καὶ ἐσταδιοδρόμησεν, ὁ ἐκλιπὼν διακεκριμένος ἐπιχειρηματίας, ὅστις ἐπαξίως κατέλαβε τὴν πρώτην θέσιν μεταξύ τοῦ βιομηχανικοῦ καὶ δημιουργικοῦ κόσμου τῆς Χώρας. Εἶναι ἀμφίβολον ἐὰν ἄλλοι Ἕλληνες κατηνάλωσαν τὸν βίον των μὲ τοιαύτην πολύμορφον καὶ ἐπιτυχῆ δρασίαν καὶ εἶναι ἀκόμη δυσκολώτερον νὰ ἐπιχειρήσῃ τις νὰ ἀναλύσῃ ἐπαρκῶς τὴν ἀκαταπόνητον καὶ καρποφόρον ἀπόδοσιν τοῦ ἀνδρός.

Ἀλλὰ ὁ Ἐπαμεινώνδας Χαρίλαος δὲν ἦτο μόνον βιομήχανος καὶ ἐπιχειρηματίας. Ἦτο καὶ ἐξαιρετος ἄνθρωπος. Διὰ τοῦ φωτεινοῦ παραδείγματός του, ἐνεψύχωνεν, ἐδίδασκεν ἐνεθουσίαζε καὶ καθωδήγει ἐπιτυχῶς καὶ τὴν γενεὰν τῆς ἐποχῆς του, ἐχάραξε δὲ καὶ κατέλιπε πολυτιμοτάτην κληρονομίαν διὰ τοὺς ἐπερχομένους καὶ ἕνα ἐμπεριστατωμένον πρόγραμμα, περὶ τοῦ τι δύνатаι, θαυματουργῶν, νὰ ἐπιτύχῃ εἰς ἄνθρωπος, ὅταν διακαίηται ἀπὸ τὴν φλόγαν τῆς προόδου καὶ ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν ἀνωτερότητα καὶ τὸν πόθον τῆς δημιουργίας.

Οἱ γράφοντες τὰς ὀλίγας ταύτας γραμμὰς συμπολιταί του, δὲν ἐπιδιώκουν ἀπλῶς νὰ τὸν τιμήσουν, διότι ὁ μεγαλοουργήσας ὁμογενής, κατήγετο ἀπὸ τὴν κοινὴν μας πατρίδα Θράκην, (τὴν ὁποίαν πάντοτε ἠγάπα καὶ τῆς ὁποίας μὲ ὑπερηφάνειαν διεκήρυσσεν ὅτι ἦτο τέκνον), ἀλλ' ἀποβλέπουν κυρίως εἰς τὸ νὰ ἐξάρουν τὰς ἀρετὰς ἐνὸς διακεκριμένου συμπολίτου μας, ἡ διέλευσις τοῦ ὁποίου ἀφῆκεν ἐποχὴν καὶ ἀποτελεῖ σπάνιον φαινόμενον ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας καὶ ἀνησύχου, ἐπὶ τὰ πρόσσω, ἐξελίξεως τῶν σημαντικωτέρων κλάδων τῆς Ἑλληνικῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΠΑΤΤΑΡΑΣ

Ἡ Διοίκησης τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου, μεῖ ἰδιαιτέραν θλίψιν, ἐντὸς βραχέος χρονικοῦ διαστήματος, πενθεῖ καὶ δεύτερον θάνατον πολυτίμου μέλους τοῦ Διοικητικοῦ τῆς Συμβουλίου, τὴν ἀπώλειαν τοῦ Χαριλάου Πάτταρα.

Ὁ ἀείμνηστος προσφιλὴς συνάδελφος ἐγεννήθη εἰς τὰ Δαρδανέλλια τὸ 1899, ἐκ πατρὸς Βορειοηπειρώτου καὶ μητρὸς καταγομένης ἐκ Θράκης.

Μετὰ τὰς προκαταρκτικὰς του σπουδὰς, ἐφοίτησεν εἰς τὴν Ἐμπορικὴν

Σχολὴν Χάλκης, διακοπείσης δὲ τῆς λειτουργίας της κατὰ τὸν Α΄ Παγκόσμιον Πόλεμον, μετεγράφη εἰς τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνογαλλικὸν Λύκειον Χατζηχρήστου, ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ ἀπεφοίτησεν ἐν ἔτει 1916. Μετὰ ταῦτα, συνεπλήρωσε τὰς σπουδὰς του εἰς τὴν Σχολὴν Μηχανικῶν τοῦ Robert College Κων/πόλεως. Ἀκολουθήσας τὸν κλάδον τοῦ ἐμπορίου τοῦ πατρὸς του, ὅστις διέπρεψεν εἰς αὐτὸν εὐρύτατα, ἐγκατεστάθη, μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν, εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰργάσθη μετ' ἐπιτυχίας εἰς διαφόρους ξένας Τεχνικὰς Ἐταιρίας καὶ εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν Ἀ-



ποστολὴν ὡς Τεχνικὸς Σύμβουλος. Πρὸ τοῦ θανάτου του ἐξελέγη τιμητικῶς καὶ προσελήφθη εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν Τεχνικὴν Ὀργάνωσιν Μ.Κ.Ο. ὅπου ἀνέλαβε τὴν τεχνικὴν ἐπίβλεψιν σοβαρῶν ἔργων, ἐκτελουμένων παρὰ τῆς ἄνω Ὀργανώσεως εἰς τὴν Περσίαν, ὅπου εἰς τὴν πρωτεύουσάν αὐτῆς Τεχεράνην, τὸν εὐρῆκεν αἰφνιδίως, ὁ ἐκ καρδιακῆς προσβολῆς θάνατος, τὴν

1ην Φεβρουαρίου 1959 και οὕτω διεκόπη ἓνα μέλλον εὐρύτατον, ὅπερ ὑπέσχετο, λόγω ἐκτιμήσεως τῶν προϊσταμένων του, λαμπρὰν σταδιοδρομίαν. Ὁ νεκρὸς μετεφέρθη ἐκ Περσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐκηδεύθη μὲ ἐκδηλώσεις ἐξαιρετικῆς ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως, παρισταμένων τῶν συγγενῶν φίλων καὶ συναδέλφων του καὶ μελῶν τοῦ Δ/κοῦ Συμβουλίου τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου, ἐξ ὀνόματος τοῦ ὁποίου κατετέθη στέφανος καὶ ἀπεχαιρέτησε τὸν νεκρὸν ὁ κ. Κ. Ἀναγνωσταρᾶς μέλος τῆς Διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς διὰ τῶν κάτωθι :

«Ἐξ ὀνόματος τοῦ Δ. Συμβουλίου, σοῦ ἀπευθύνω τὸν ὕστατον χαιρετισμόν, ἀγαπητέ μας Χαρίλαε Πάτταρα.

Ὁ πρόωρος καὶ αἰφνίδιος θάνατός σου εἰς τὴν ξένην, μᾶς κατέθλιψε καὶ ἐβύθισεν εἰς τὸ πένθος τοὺς προσφιλεῖς σου ἀδελφοὺς καὶ συγγενεῖς, καθὼς καὶ τὸ πλῆθος τῶν φίλων σου

Πρᾶος καὶ εὐγενὴς καθ' ὅλον σου τὸν βίον, κατέκτας τὴν συμπάθειαν καὶ ἀγάπην τῶν γνωρίμων σου, οἵτινες ἀνεγνώριζον τὸν ἀδαμάντινον χαρακτῆρα, τὴν εὐθύτητα καὶ ἐντιμότητά σου, τόσον εἰς τὰς συναλλαγὰς, ὅσον καὶ εἰς τὰς κοινωνικὰς καὶ φιλικὰς σου σχέσεις.

Ἠκολούθεις πάντοτε τὸ παράδειγμα τῆς ἀρχοντικῆς καὶ διακεκριμένης οἰκογενείας σου καὶ καθ' ὅλον σου τὸν βίον ἀπέκτησες μόνον φίλους.

Οἱ συνάδελφοί σου τοῦ Θ. Κέντρου καὶ ἰδιαιτέρως ἐγώ, εἰς ὃν ἔλαχεν ὁ ἄχαρις κληρὸς νὰ σὲ προσφωνήσω, λυποῦνται εἰλικρινῶς διὰ τὴν ἀπώλειαν ἐκλεκτοῦ συμπατριώτου καὶ ἀνεκτιμήτου συνεργάτου, μοχθήσαντος πάντοτε διὰ τὴν πρόοδον τῶν συμφερόντων τῆς ἀλησμονήτου μας Θράκης.

Καταθέτοντες στέφανον τοῦ Σωματείου, σὲ προπέμπομεν μὲ συμμετοχὴν εἰς τὸ πένθος τῶν οἰκείων σου καὶ μὲ αἰσθημάτων συναδελφικῆς ἀγάπης.

Ἄς εὐχηθῶμεν νὰ εἶναι ἑλαφρὰ ἡ Ἀττικὴ γῆ, ἣτις θὰ σὲ καλύψῃ».

Ὁ τόσον πρόωρος τερματίσας τὸν βίον ἀγαπητὸς συμπολίτης, διεκρίθη διὰ τὴν δραστηριότητα καὶ ἐντιμότητα αὐτοῦ εἰς ὅλας τὰς ἐπιχειρήσεις, μὲ τὰς ὁποίας ἀπασχολήθη, ἰδιαιτέρως δὲ λόγω τῶν τεχνικῶν του γνώσεων καὶ τῆς γλωσσομαθείας του, κατέληξε, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς σταδιοδρομίας του, νὰ κατέχη μεταξὺ ξένων Ἑταιριῶν καὶ ἰδίᾳ Ἀγγλικῶν καὶ Ἀμερικανικῶν τοιούτων, ἐπίζηλον καὶ διακεκριμένην θέσιν.

Ἄλλ' ὁ Χαρίλαος Πάτταρας, διεκρίνετο ὡσαύτως διὰ τὴν ἀνωτερότητα τοῦ ἤθους καὶ τὴν εὐγένειαν τοῦ χαρακτῆρος του, διετήρει δὲ εἰς εὐρὺν κύκλον, ἀξιολόγους κοινωνικὰς σχέσεις καὶ ἦτο συμπαθὴς καὶ ἀγαπητὸς εἰς ὅλους, ὅσοι ἠτύχησαν νὰ τὸν συναναστραφοῦν καὶ νὰ συνδεθοῦν μετ' αὐτοῦ.

Εἰς ἀνάμνησιν καὶ εἰς ἀπόδειξιν τῶν αἰσθημάτων καὶ τῆς ἀγάπης του πρὸς τὴν κοινὴν μας πατρίδα Θράκην, οἱ ἀδελφοί του ὑπεσχέθησαν νὰ συνεχίσουν τὴν ὡς δωρητοῦ-μέλους καὶ μετὰ θάνατον συμπαράστασίν του.

ΔΑΝΙΗΛ ΛΥΜΠΕΡΙΔΗΣ

Ἐδημιουργήθη πανελλήνιος φήμη ὅτι, μεταξύ τῶν Προσφύγων, οἱ Θραῖκες κατέλαβον ἐξαιρετον θέσιν, ὡς ἔμποροι καὶ βιομήχανοι, μὲ ἐκπληκτικὰς, ἐπιτυχεῖς ἐπιδόσεις. Παρεμερίσθη ὡς ἐκ τούτου, ὁ κρατικὸς καὶ διοικητικὸς τομεύς, εἰς τὸν ὁποῖον, εἰς ἀξιόλογον ὠσαύτως περιοπὴν, ἀνεδείχθησαν πολλοὶ τῶν συμπολιτῶν μας Θρακῶν. Μεταξὺ αὐτῶν διεκρίθη ὁ σήμερον τιμώμενος Δανιὴλ Λυμπερίδης; ἐκ Μαδύτου τῆς Καλλιπόλεως, ὅστις εἰς



τὴν ἐξαιρετικὰ λεπτὴν ἱεραρχίαν τοῦ οἰκονομικοῦ ἀνωτάτου διοικητικοῦ παράγοντος, μὲ τὴν ἀδιάβλητον καὶ γρανιτώδη ἐντιμότητά του καὶ μὲ τὴν ἀκούραστον δραστηριότητά του, ἐξυπηρέτησεν ἐπὶ σειρὰν δεκαετιῶν, κατὰ τρῶπεν ἀξιοθαύμαστον, τὰ συμφέροντα τοῦ Δημοσίου.

Ὁ Λυμπερίδης ἐγεννήθη τὸ 1886, ἐξ ἀρχοντικῆς καὶ διακεκριμένης οἰκογενείας τῆς Θράκης καὶ ἀπέθανε τὴν 17ην Ἰουνίου 1953 ἐν Ἀθήναις. Τὰ πρῶτα γράμματα ἐδιδάχθη εἰς τὰ ἀκμάζοντα Γαϊτανάκεια Ἐκπαιδευτήρια τῆς γενετείας του, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποφοιτήσας, ἐσυνέχισε τὰς σπου-

δάς του εἰς τὸ γνωστότατον τότε Τσοτύλειον Γυμνάσιον ἐν Μακεδονίᾳ καὶ κατέληξεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, ὁπόθεν ἐξῆλθε τελειόφοιτος τῆς Νομικῆς, ἐξήσκησε δὲ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Δικηγόρου κατὰ πρῶτον εἰς Θεσπλίκην.

Ἐκτοτε ἤρχισεν ἡ καταπληκτικὴ σταδιοδρομία του καὶ ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρα ἰκανότης διὰ νὰ ἐκθέσῃ κανεὶς μὲ ἀκριβείαν, τὴν ὅλην φωτεινὴν καὶ

ἀξιοθαύμαστον, ἐπὶ 40ετίαν, προσήλωσίν του εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ προάσπισιν τοῦ γενικοῦ συμφέροντος. Κατ' ἀρχάς, τὸ 1913, ὡς λειτουργὸς τῆς Εἰρηνοδικειακῆς Δικαιοσύνης, εἰς τὴν τότε προσφάτως ἀπελευθερωθεῖσαν Β. Ἑλλάδα, ἤλπισεν ὅτι συντόμως θὰ ἔβλεπε καὶ τὴν ὑπὸ τὸν Ὀθωμανὸν ζυγὸν στενάζουσαν γενέτειράν του, νὰ ἀποτελῇ τμήμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος τὸν εὗρηκεν ὑπηρετοῦντα ἐν τῇ ὑπὸ Βουλγαρικὴν κατοχὴν πόλει τῶν Σερρών. Ἡ Ἑλληνοπρεπὴς συμπεριφορὰ του ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν διετοῦς διαρκείας ὀμηρίαν του. Μετὰ τὴν ἐπάνοδον ἐκ τῆς ὀμηρίας, παραιτεῖται ἐκ τῆς θέσεως τοῦ Εἰρηνοδίκου Ἐνωτίας καὶ διορίζεται εἰς τὸν Ἐφοριακὸν κλάδον. Εἰς τὴν νέαν ταύτην ἀνωτάτην οἰκονομικὴν θέσιν ἀναφαίνονται τὰ ἔξαιρετικά διοικητικά του προσόντα, ἡ δὲ ὑπερεκχειλιζούσα ζωτικότης του καὶ ἡ πλουσίως προικισμένη φύσις του, ἐκδηλοῦνται εἰς ὅλας τὰς μορφάς. Ἀκαταπόνητος ἐργατικότης, λελογισμένη χρῆσις, τῆς εἰς αὐτὸν παρεχομένης διακριτικῆς ἐξουσίας, ὀξύτατη ἀντίληψις, ἀκεραία καὶ ἀδέκαστος συνείδησις καὶ ὑποδειγματικὴ φιλοπονία, ὑπῆρξαν τὰ σπάνια προσόντα, ἅτινα συνετέλεσαν εἰς τὴν διακαίαν ἀναγνώρισιν καὶ ραγδαίαν ὑπηρεσιακὴν του ἐξέλιξιν. Πᾶσαν θέσιν, ἣν κατελάμβανεν ἐν τῇ ἐξέλιξει τῆς ὑπαλληλικῆς Ἱεραρχίας, ἐκόσμηε διὰ τῆς ἀξίας του καὶ εἰς ὅλας τὰς πόλεις, εἰς ἃς ὑπηρετήσεν, ἀφῆκεν ἀγαθὰς ἀναμνήσεις τῆς δ.αβάσεώς του. Ἡ διοίκησις τοῦ κλάδου του, φυσικὸν ἦτο νὰ ἐκτιμῆσθαι τὴν ἀξίαν του, νὰ τοῦ ἀναθέσθαι διαδοχικῶς καθήκοντα προϊσταμένου Οἰκονομικῶν Ἐφοριῶν καὶ νὰ τοῦ ἐμπιστευθῇ τελικῶς, τὸ 1937 τὴν διεύθυνσιν τῆς νεοσυσταθείσης τότε Ἐφορίας Ἀνωνύμων Ἐταιριῶν τῆς πρωτεύουσας. Εἰς τὴν θέσιν ταύτην, ὁ τιμώμενος νεκρὸς, ὑπερέβη τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτὸν του. Διαθέσας δὲ διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς Ἐφορίας καὶ τὴν τελευταίαν ἰκμάδα τῆς ζωτικότητός του, ἐπέτυχεν νὰ ἀνυψώσῃ αὐτὴν ἀπὸ τῆς συνήθους ἀπλῆς φοροτεχνικῆς ὑπηρεσίας, εἰς ἀληθῆ σπουδαῖον θεσμόν, ὁ δὲ σύνδεσμος μεταξὺ Δημοσίου λειτουργοῦ καὶ ὑπηρεσίας, εἰς μνείαν τῆς φράσεως «Ἐφορία Ἀνωνύμων Ἐταιριῶν», νὰ ἀνακαλῆ εἰς τὴν μνήμην τὸ ὄνομα τοῦ δημιουργοῦ τῆς.

Δὲν περιορίσθη ὅμως εἰς τὴν διοικητικὴν ὀργάνωσιν τῆς ὑπ' αὐτὸν ὑπηρεσίας, ἀλλὰ πρῶτος εἰσήγαγε τὸ σύστημα τῆς διὰ φροντιστηρίων ἐξυψώσεως τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου τῶν Ἐφοριακῶν ὑπαλλήλων, ἐκδώσας καὶ εἰδικὰ πρὸς τοῦτο βοηθήματα. Ὡς ἐπιστέγασμα τῆς ἐπιστημονικῆς του προσπαθείας, ἐξέδωκε τὸ περὶ «ἐρμηνείας καὶ φορολογίας τῶν καθαρῶν προσόδων» σύγγραμμά του, ἔργον σημαντικόν, ἀποτελοῦν πολῦτιμον ὁδηγόν, πρὸς κατατόπισιν εἰς τὰ τῆς φορολογικῆς νομοθεσίας. Τοιαύτη καταπληκτικὴ, εἰς ὄγκον καὶ ποιότητα, ὑπῆρξεν. ἐν περιλήψει, ἡ προσφορὰ τοῦ μεταστάντος καὶ τὴν προσφορὰν ταύτην εἶδε ζῶν ἀναγνωριζομένην, διότι τὸ Κράτος ἐτίμησεν αὐτὸν διὰ πλείστων ἐκφράσεων εὐαρεσκείας, τὸν κατέτα-

ξεν εἰς τὴν κορυφὴν καὶ πρυτανείαν τοῦ κλάδου καὶ ἡ ἀναγνώρισις του εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ὑπῆρξεν ἀναμφισβήτητος καὶ πάγκοινος.

Ἐὰν ὅμως περιοριζώμεθα νὰ ἐξάρωμεν τὴν ὑπηρεσιακὴν μόνον πλευρὰν τοῦ βίου του, θὰ διεπράτταμεν ἀδικίαν, διότι ὁ Λυμπερίδης δὲν ἦτο μόνον τέλειον πρότυπον δημοσίου ὑπαλλήλου, ἀλλ' ὑπῆρξε συγχρόνως καὶ ἐξαιρετικὸς ὡς ἄνθρωπος, μὲ τὴν μεγάλην καὶ ὑψηλὴν τοῦ ὕρου ἔννοιαν. Θερμὸς πατριώτης, ἀγαπήσας μὲ φανατισμὸν τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα Θράκην, δίκαιος εἰς τὰς σκέψεις καὶ τὰς πράξεις, ὀλιγόλογος καὶ ἐπιγραμματικὸς, φιλόστοργος δὲ οἰκογενειάρχης, ἀκολουθῶν τὰς παρὰδόσεις τοῦ τόπου του.

Μὲ αὐτὴν τὴν φωτοβόλον σταδιοδρομίαν, ὁ μεταστάς, ἐτιμήθη καὶ ἠγαπήθη ὅσον ὀλίγοι ἀπὸ τοὺς ὑπηρεσιακοὺς του προΐσταμένους καὶ συναδέλφους του, ἀπὸ τοὺς οἰκείους του καὶ ἀπὸ πάντας τοὺς γνωρίσαντας αὐτόν, καταστάς, ἐπὶ γενεὰν ὀλόκληρον, ὑπόδειγμα ἐντίμου ἀνδρός, προσηλωμένου εἰς τὸ καθῆκον.

Ἡ Διοίκησις τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου δὲν θὰ λησμονήσῃ τὸ ἐκλεκτὸν τέκνον τῆς πατρίδος μας Θράκης, δὲν γράφονται δὲ αἱ γραμμαὶ αὐταὶ μόνον διὰ νὰ τὸν τιμήσουν, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ τιμηθῇ τὸ Θρακικὸν ὄνομα, ὅπερ συγκατέλεγε τοιαύτην ἐξέχουσαν προσωπικότητα μεταξὺ τῶν συμπολιτῶν του. Ἡ ἀνάμνησις τοῦ Δανιὴλ Λυμπερίδη θὰ μᾶς εἶναι πάντοτε ζωηρὰ καὶ τὸ παράδειγμα του πρέπει νὰ εὔρῃ μιμητάς.

Παραθέτομεν κατωτέρω αὐτούσιον τὸ κείμενον τῆς ἀναγνωσθείσης λογοδοσίας τῆς Διοικήσεως τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου, ἐπὶ τῶν πεπραγμένων διαιτίας 1957 καὶ 1958, κατὰ τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τῶν μελῶν τῆς 22ας Φεβρουαρίου 1959.

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ

«Ἀγαπητοὶ Φίλοι καὶ Συμπατριῶται,

Διὰ τῆς σημερινῆς Γενικῆς Συνελεύσεως πρόκειται νὰ τεθοῦν ὑπ' ὄψιν τῶν μελῶν τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου, τὰ κατὰ τὸ διανυθὲν διαιτὲς χρονικὸν διάστημα ἀπὸ 27.1.1957 μέχρι σήμερον πεπραγμένα. Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς λογοδοσίας θὰ ἀντιληφθῆτε ὅτι κατὰ τρόπον πλέον ἢ ἱκανοποιητικὸν ἔχουν ἐπιτελεσθῆ οἱ πνευματικοὶ καὶ λοιποὶ σκοποί, οὓς ἔταξε πρὸς ἐκπλήρωσιν τὸ καθ' ἡμᾶς Σωματεῖον, σύμφωνα μὲ τὸ Καταστατικὸν του καὶ μὲ τὰ κατὰ τὴν μακρὰν διαδρομὴν τῆς 32ετοῦς σταδιοδρομίας του ἀναφύοντα ζητήματα.

Οὐδέποτε τὸ Θρακικὸν Κέντρον, εἰς τόσον βραχὺ χρονικὸν διάστημα, ἠσχολήθη μὲ τοιοῦτον ὄγκον, εἰς πλείστους τομεῖς, ἐργασίας καὶ ἡ σημερινὴ ἀνθισι καὶ ἀνοδός του, εὐχόμεθα νὰ μὴ ἀνακοπῆ.

Εἶναι γεγονὸς ἐξ ἄλλου ὅτι, κατὰ πάγκοινον ὁμολογίαν, διατηροῦμεν ἐξέχουσαν θέσιν σοβαρότητος καὶ περιωπῆς μεταξὺ τῶν λοιπῶν ὁμοιογενῶν Σωματείων, ὡς τοῦτο καταδεικνύεται καὶ ἐκ συγκρίσεων, αἵτινες δὲν εἶναι δύσκολον νὰ ἐλεγχθοῦν.

Ἐκθέτομεν κατὰ κεφάλαια τὰ γενόμενα:

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

Καίτοι τὸ κεφάλαιον τοῦτο δὲν ἐμφανίζει πλούσια ἀποτελέσματα, λόγῳ ἀδιαφορίας τῶν Θρακῶν ὁμιλητῶν διὰ διαλέξεις, ἃς ἐπεδιώξαμεν καὶ θὰ ἠεχόμεθα νὰ πραγματοποιηθοῦν, ἔλαβον χώραν, ἐν τούτοις, εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ Ξενοδοχείου «Ἀθηναῖον Μέλαιθρον» τὴν 26ην Φεβρουαρίου 1958, διοργανωθὲν γεῦμα, Θρακικῆς οἰκογενειακῆς μορφῆς, ἐπ' ἀφορμῇ τοῦ Νέου Ἔτους, καθ' ὃ ἀντηλλάγησαν προποσείεις καὶ εὐχαί, ἀναγραφείσαι εἰς τὸν 27ον Τόμον τῶν «Θρακικῶν».

Ἦσαύτως τὴν 27ην Σεπτεμβρίου 1958 ἀπογευματινὴ συγκέντρωσις, πρὸς τιμὴν τοῦ ἐν Ἀμερικῇ ἐφοπλιστοῦ κ. Ἀθανασίου Ἀναστασίου μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς νέας ὑπὲρ τῶν «Θρακικῶν» δωρεᾶς του, ἀνεκρηύχθη δὲ οὗτος ὑπὸ τοῦ Προέδρου καὶ κατ' ἔγκρισιν τῆς Διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς, ὡς Μέγας Εὐεργέτης. Ὁ κ. Ἀναστασίου ἀντιπροσφωνήσας ἠύχαρίστησε θερμῶς καὶ ὑπεσχέθη νὰ συνεχίσῃ, διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῶν σκοπῶν τοῦ Σωματείου μας, τὸ ὑπὲρ τῆς γενετήρας του Θράκης ἐνδιαφέρον.

Αἱ δύο αὗται συγκεντρώσεις, στεφθεῖσαι ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας, ἐνθαρρύνουν καὶ τὴν εἰς τὸ μέλλον ὀργανώσιν ὁμοίων ψυχαγωγικῶν συναθροίσεων καὶ θὰ ἔπρεπε τὰ νεότερα ἐκ τῶν Θρακῶν μελῶν μας, νὰ συμβάλλωσι πρὸς τοῦτο. Ἦδη ἔχει ληφθῆ ἀπόφασις, ἵνα κατὰ τὴν διαδρομὴν τοῦ ἀρξαμένου ἔτους, λάβῃ χώραν καὶ νέα οἰκογενειακὴ ἀπογευματινὴ συγκέντρωσις τῶν Θρακῶν.

«ΘΡΑΚΙΚΑ»

Εἴμεθα εὐτυχεῖς, διότι κατὰ τὴν διανυθείσαν διαιτίαν, ἡ παλαιὰ παράδοσις τοῦ Σωματείου μας, περὶ ἐκδόσεως τῶν «Θρακικῶν», ἐπετεύχθη διὰ

τῆς κυκλοφορίας τεσσάρων Τόμων τῶν 300, ὡς πάντοτε, ἐκάστου σελίδων, εἰς ἐπιμελημένας καὶ πολυτελεῖς ἐμφανίσεις, ἤτοι τῶν 26ου, 27ου, 28ου καὶ 29ου. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἢ ἀνεκάθεν προσπάθεια καὶ φροντίς τοῦ Σωματείου διὰ τὴν σπουδαιότεραν, ἂν μὴ καὶ κυριωτέραν, ἐπιδίωξιν αὐτοῦ, εἶχεν εὐνοϊκά, ἄνευ προηγουμένου, ἀποτελέσματα. Εἰς τὴν παρελθούσαν διετὴ περίοδον, ἐπίσης πλουσίαν εἰς ἐκδόσεις «Θρακικῶν», ἐκυκλοφόρησαν τρεῖς Τόμοι. Οὕτως, ἡ ἱστορία, λαογραφία καὶ ἐπιστημονικὴ ἐν γένει ἔρευνα τῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας πατρίδος μας Θράκης, ἐπλουτίσθη διὰ νέων 1200 σελίδων, διασώζονται δὲ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ πνευματικοὶ θησαυροὶ τῆς ἀπολεσθείσης πατρίδος μας. Διὰ τῶν ὡς ἄνω σελίδων ἐμφανίζονται ἀξιόλογοι πραγματεῖαι καὶ διάφορα δημοσιεύματα ὑπὸ Καθηγητῶν καὶ Λογίων ἢ συλλεγέντα παρὰ τῆς διοικήσεώς μας, ἀναφερόμενα:

Ἐν τῷ 26ῳ καὶ 27ῳ Τόμῳ, εἰς Εἰσαγωγὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν Θράκῃ, τοὺς Ἁγίους Μάρτυρας Ἡρακλείας, μετάφρασιν ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ τοῦ βιβλίου περὶ ἀνασκαφῶν τῆς ἀρχαίας Σαμοθράκης, εἰς τὰς ἱστορίας καὶ λαογραφίας Τυρολόης, Στράντζης, Μακρᾶς - Γεφύρας, Γανοχώρων, Μετρῶν, συμπλήρωσιν τῶν περὶ Ἀδριανουπόλεως, Διδυμοτείχου καὶ λογραφικὰ Πενταλόφου.

Ὁ 28ος ἐξ ἄλλου Τόμος, κυκλοφορήσας συγχρόνως μὲ τὸν τελευταῖον 29ον, περιλαμβάνει ἐξ ὀλοκλήρου Βιογραφικὸν Κατάλογον Μητροπολιτῶν Ἡρακλείας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς ἀρχαίας ταύτης Μητροπόλεως κατὰ τὸ 1691, μετὰ τῶν προνομίων τοῦ ἐκάστοτε Μητροπολίτου Ἡρακλείας, ὁ δὲ 29ος τὴν ἱστορίαν τῆς Θράκης ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀλώσεως, μέχρι τῆς ἐκκριζώσεως καὶ ἐκκενώσεως αὐτῆς (1453 - 1922). Εἰς τὰς τελευταίας σελίδας καὶ τῶν τεσσάρων τούτων Τόμων περιλαμβάνονται ἐπαινετικαὶ κριτικαὶ καὶ σχόλια διὰ τὰς ἐκδόσεις μας τοῦ «Ἐθνικοῦ Κήρυκος Νέας Ὑόρκης» καὶ Ἀθηναϊκῶν καὶ ἐπαρχιακῶν ἐφημερίδων, βιογραφίαι μετὰ φωτογραφιῶν ἐκλιπόντων διαπρεπῶν Θρακῶν συμπολιτῶν, καθὼς καὶ δημοσιεύματα ἀναφερόμενα εἰς δωρεάς, τὴν δρᾶσιν καὶ μελλοντικὴν προοπτικὴν τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου.

Διὰ τὴν ὡς ἄνω ἐργασίαν εἶναι ἀνάγκη νὰ τονισθῇ ὅτι διετέθησαν σημαντικὰ ποσά, ὡς ἀναφέρεται ἀναλυτικῶς εἰς τὴν κάτωθι οἰκείαν στήλην, εἶναι ἀδύνατον δὲ εἰς τοὺς μὴ ἀσχοληθέντας μὲ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐκτυπώσεως 1200 σελίδων, νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸν ποῖα κολοσσιαία φροντίς καὶ ἐπίμοχθος ἐργασία ἀπαιτεῖται, ἄνευ τῶν ὁποίων, τοιοῦτον ἔργον δὲν δύναται νὰ ἀχθῇ εἰς ἀξιόλογον ἀποτέλεσμα. Ἀναλυτικώτερα στοιχεῖα τῆς τοιαύτης ἐργασίας, παρέσχαμεν διὰ τῆς προηγουμένης λογοδοσίας μας.

Πρέπει ἀκόμη νὰ σημειωθῇ ὅτι κατεβλήθη πρόσθετος προσπάθεια συγκεντρώσεως καὶ συμπληρώσεως ὕλης, διὰ τῆς ὁποίας προβλέπεται, εἰς λίαν προσεχὲς μέλλον, νὰ ἐκτυπωθούν καὶ τεθοῦν εἰς κυκλοφορίαν δύο ἢ τρεῖς ἀκόμη νέοι Τόμοι τῶν «Θρακικῶν».

Ἐκτὸς τῶν πραγματειῶν περὶ ἀρχαίας Θράκης, διὰ τῶν δημοσιευμάτων μας, ἔχει σχεδὸν συμπληρωθῇ ἡ ἔρευνα τῶν τριῶν Νομῶν τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης πρὸ τῆς ἐκκενώσεως αὐτῆς. Εἶναι λυπηρὸν ὅμως, ὅτι, παρὰ τὰς καταβληθείσας καὶ πάλιν προσπαθείας μας, ὡς καὶ ἄλλοτε ἀναφέραμεν, καθυστερεῖ εἰσέτι ἡ συγγραφή τῆς ἱστορίας τῆς πόλεως καὶ Νομοῦ Σαρανταεκκλησιῶν, καίτοι κατ' ἐπανάληψιν ἐδόθησαν ὑποσχέσεις, οὕτω δὲ παραμένει ἕνα κενὸν πρὸς ὀλοκλήρωσιν τῆς ἱστορίας καὶ τῶν τεσσάρων Νομῶν.

Ἄτυχως, ἡ διάθεσις τῶν ἐκδιδομένων βιβλίων, δὲν ἐμφανίζει τὴν αὐτὴν ἐπιτυχίαν, ὡς πρὸς τὴν κυκλοφορίαν των. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ πώλησις τοῦ βιβλίου παρουσιάζει τὰ τελευταῖα ἔτη σοβαρὰν κάμψιν καὶ κρίσιν. Εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πρωτευούσης περιφέρονται κινητὰ βιβλιοπωλεῖα καὶ προσφέρονται εἰς ἐξευτελιστικὰς τιμὰς παλαιὰ καὶ νέα ἐκδόσεις. Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς τοιαύτης καταστάσεως, ἐκτὸς τῶν διατιθεμένων 100 - 150 ἀντιτύπων ἐξ ἐκάστης ἐκδόσεως «τιμῆς ἕνεκεν», ἐντὸς καὶ ἔξω τῆς Ἑλλάδος, εἰς μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, δωρητὰς - μέλη, μέλη διαφόρων Ἐπιτροπῶν καὶ τῶν ἀνωτάτων πνευματικῶν Ὄργανώσεων τοῦ τόπου, ἐκαινοτομήσαμεν, ἀντὶ ὕλικῆς ἀμοιβῆς, παραχωροῦντες ἀριθμὸν βιβλίων εἰς τοὺς ἐκάστοτε συγγραφεῖς, διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου οἱ κοπιᾶζοντες ἀμείβονται κατὰ ἓνα τρόπον ἠθικῶς καὶ ὕλικῶς καὶ συντελοῦν εἰς τὴν εὐρυτέραν διάδοσιν τῶν ἐκδόσεών μας.

Προσπάθειαι πάντοτε καταβάλλονται διὰ πωλήσεις παλαιῶν καὶ νέων τευχῶν, ὡς ἀναφέρεται εἰς τὸν ἰσολογισμὸν διαχειρίσεως «Θρακικῶν». Ἐπετύχαμεν διὰ πρώτην φοράν, κατόπιν προσωπικῶν ἐνεργειῶν παρὰ τῷ κ. Ὑπουργῷ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῷ Γενικῷ Γραμματεῖ, τὴν ἀποστολὴν τῆς ὑπ' ἀριθ. 81250)296 ἀπὸ 25 Σεπτεμβρίου 1958 ἐγκυκλίου τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν πρὸς τοὺς κ.κ. Νομάρχας τοῦ Κράτους, διὰ τῆς ὁποίας συνιστᾶται, κατὰ τρόπον ἐξαιρετικόν, ἡ ἀγορὰ παρὰ τῶν κατὰ τόπους Δημάρχων, διὰ τὰς βιβλιοθήκας των, ὀλοκλήρου τῆς σειρᾶς τῶν «Θρακικῶν», μὲ μειωμένον τίμημα ἐκ δραχ. 2.000. Τυχάνει χαρακτηριστικὸν ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον ἀνέτρεψε προηγουμένην ἀπαγορευτικὴν ἐγκύκλιόν του διὰ προμήθειαν βιβλίων, ἡ ἐξαίρεσις δὲ ὑπὲρ ἡμῶν δικαιολογεῖται λόγῳ τῆς σοβαρότητος τοῦ Περιοδικοῦ μας, ὅπερ, ὡς ἀναφέρεται εἰς τὴν ἄνω ἐγκύκλιον, «λόγῳ τοῦ πνευματικοῦ καὶ ἱστορικοῦ περιεχομένου του ἀποτελεῖ πολὺτιμον ἀπόκτημα διὰ τὰς Δημοτικὰς βιβλιοθήκας τῆς Χώρας». Εἶναι ἐπίσης χαρακτηριστικὸν τὸ γεγονός ὅτι τὸ σύγγραμμά μας, ἐξυμνεῖται παρ' ἀνωτάτης Δημοσίας ἀρχῆς. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης ἐνεργείας ἦτο ὅτι μέχρι τοῦδε ἑννέα Νομάρχαι ἀπετάθησαν πρὸς τοὺς Δημάρχους τῆς δικαιοδοσίας των, μὲ τὴν σύστασιν ὅπως προμηθευθῶν οὗτοι σειρᾶς τοῦ Περιοδικοῦ διὰ τὰς Βιβλιοθήκας τῶν Δήμων. Ἀπαιτεῖται ἐν τούτοις συμπληρωματικὴ ἐργασία καὶ παρὰ τοῦ Ὑπουργείου καὶ παρὰ τῆς διοικήσεως τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου πρὸς τοὺς διαφόρους Δημάρχους, ἵνα συμμορφωθῶν πρὸς τὴν ὡς ἄνω ἐγκύκλιον, ἡ τοιαύτη δὲ ἐνέργεια ἴσως καταστή ἀνάγκη νὰ ὀλοκληρωθῇ μετὰ τὸν σάλον τῶν προσεχῶν Δημοτικῶν ἐκλογῶν.

Περιορίσαμεν ὡσαύτως τὰς τοιαύτας ἐκδόσεις μας ἀντὶ χιλίων, εἰς πεντακόσια ἀντίτυπα ἐκάστου Τόμου, ἐκαινοτομήσαμεν δὲ διὰ ἐνεργείας διαγωνισμοῦ μεταξὺ διαφόρων τυπογράφων καὶ ἐπετύχαμεν εἰς τοὺς συγχρόνως διὰ δύο τυπογραφείων ἐκτυπωθέντας δύο τελευταίους τόμους 28ον καὶ 29ον καὶ καλλιτέρας τιμὰς, ἀλλὰ καὶ δι' ἐπαγγελματικῆς ἀμίλλης, ἐπιμελεστέραν καὶ ταχύτεραν ἐργασίαν.

ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ

Ὡς καὶ εἰς τὴν προηγουμένην λογοδοσίαν μας ἀνεφέραμεν, ὁ ἀείμνηστος ἐκ Θράκης ὑπέροχος Ἱεράρχης, Μητροπολίτης Θυατείρων Γερμανός, διατρανῶν τὴν πρὸς τὸ Θρακικὸν Κέντρον ἰδιαιτέραν του στοργὴν καὶ ἐκτίμησιν, ἀφῆκε διὰ διαθέκης του Κληροδοτήμα 1500 λιρῶν Ἀγγλίας εἰς μνήμην τῆς

ἀδελφῆς του, πρὸς προικοδότησιν, ἐκ τῶν τόκων τοῦ ὡς ἄνω ποσοῦ, ἐπιμελεία τοῦ Σωματείου μας, κατ' ἔτος, πτωχῆς καὶ ἠθικῆς κόρης, καταγομένης ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας του πατρίδος Δελλιώνες.

Δεδομένου ὅτι ἡ ἐκτέλεσις τῶν ὄρων τῆς διαθήκης ἔλαβε χώραν ἐν Λονδίνῳ καὶ συνεπῶς καὶ λόγω τῶν τραπεζιτικῶν περιορισμῶν καὶ τῶν συνεχῶν ἀπουσιῶν τοῦ σημερινοῦ Μητροπολίτου Θυατείρων, ἡ συνεννόησις ἐνεφάνιζε δυσχερείας, κατεβάλαμεν διαφόρους προσπαθείας καὶ προσωπικὰς συνομιλίας τόσον μετὰ τοῦ Μητροπολίτου Θυατείρων ὅσον καὶ μετὰ τοῦ ἐκτελεστοῦ τῆς διαθήκης κ. Κολόμβου, διαπρεποῦς ἐν Λονδίνῳ δικηγόρου, κατὰ τὰ εἰς Ἀθήνας, κατὰ καιροῦς, ταξίδια ἀμφοτέρων, αἱ ἐνέργειαι μας δὲ αὐταὶ κατέληξαν εἰς τὸ ἀποτέλεσμα νὰ εἰσπράξωμεν διὰ φιλικοῦ μας Ἐφοπλιστικοῦ γραφείου τοὺς ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1953 μέχρι 31ης Δεκεμβρίου 1956 τόκους ἐκ 200 χαρτίνων λιρῶν, ἧτοι δραχ. 16.700, αἵτινες κατετέθησαν εἰς τὸν παρὰ τῆ Ἴονικῆ-Λαϊκῆ Τραπεζῆς λ) σμὸν μας ὅπως.

Παραμένον ἐν τούτοις ἀναπάντητα, παρὰ τὰ προφορικὰ καὶ κατ' ἐπανάληψιν γραπτὰ ἐρωτήματά μας, τὰ ἐξῆς θέματα:

1) Διατί τὸ Κληροδότημα ἄνευ τῆς συγκαταθέσεώς μας καὶ ὡς μᾶς ἐπληροφόρησεν ἐσχάτως ὁ κ. Κολόμβος, ὄχι μόνον δὲν κατετέθη, σύμφωνα μὲ τὴν διαθήκην, εἰς τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ Sharits Commission ἀλλὰ καὶ μετετράπη εἰς ὁμολογίας κατατεθείσας εἰς τὸ Τράστ Μητροπόλεως Θυατείρων.

2) Ἐὰν ἡ τοιαύτη τοποθέτησις καλύπτῃ σήμερον τὴν ἀξίαν τῶν 1500 λιρῶν, ποῖος εἶναι ὁ μέχρι τοῦδε δεδουλευμένος τόκος καὶ ποῖον τὸ προκῦπτον ὑπόλοιπον, μετὰ τὴν εἴσπραξιν τοῦ ὡς ἄνω ποσοῦ, ἵνα μεταφέρωμεν καὶ τοῦτο ἐνταῦθα. Ἡ ἀπουσία τοῦ Μητροπολίτου Θυατείρων εἰς Νέαν Ὑόρκην μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Μιχαήλ καὶ ἡ ἀπασχόλησις τοῦ κ. Κολόμβου ἔξω τοῦ Λονδίνου, δικαιολογεῖ ἐν μέρει τὴν ἄλλειψιν διασαφηνίσεως εἰς τὰ ἀνωτέρω ἐρωτήματά μας καὶ ἠναγκάσθημεν, ἐκτὸς τῆς ἐπαναλήψεως αὐτῶν, νὰ παρακαλέσωμεν καὶ τὸ φιλικὸν ἐν Λονδίνῳ γραφεῖον νὰ ἐξετάσῃ τοὺς λόγους τῆς σιωπῆς, θὰ συνεχίσωμεν δὲ καὶ πάλιν πρὸς διαλεύκανσιν τῆς ὑποθέσεως καὶ θὰ ἐπιμείνωμεν ἵνα τὸ ποσὸν τοῦ Κληροδοτήματος μεταδιδοθῆ εἰς τὴν ἐνταῦθα Κρατικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, διὰ νὰ εὐρίσκηται πλησιέστερον ἡμῶν. Δὲν θέλομεν νὰ προβλέψωμεν ὅτι ἐκ τῶν τοιούτων καθυστερήσεων εἰς τὰ κατ' ἐπανάληψιν ἐρωτήματά μας, θὰ προκύψῃ ἐνδεχόμενον οἰωνδήποτε ἐκπλήξω.

Ἐν τῷ μεταξύ, μετὰ τὴν εἴσπραξιν τοῦ ἀντιτίμου τῶν τόκων, συνεπληρώσαμεν τὰς ἀρκετὰ περιπλόκους καὶ λόγω τῆς μὴ καταθέσεως τῆς διαθήκης, κατὰ νόμον, εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν, διατυπώσεις παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Οἰκονομικῶν καὶ ἀναθέσαμεν εἰς Τριμελῆ Ὑποεπιτροπὴν ἐν Καβάλα ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φιλίππων—Νεαπόλεως—Θάσου καὶ δύο ἐγκρίτων Θρακῶν, ὁ ἕτερος τῶν ὁποίων ἐκ Δελλιωνῶν Σηλυβρίας καὶ μετὰ τὰς σχετικὰς δημοσιεύσεις εἰς ἐφημερίδας Ἀθηνῶν, Θεσσαλονίκης, Καβάλας κλπ., ἔχομεν ὑπ' ὄψιν καταρτισθέντα πίνακα ἐκ δέκα περίπου κορασιδῶν, καταγομένων ἀπὸ τὰς Δελλιώνας, βάσει τῶν καθορισθέντων ἐπισήμων πιστοποιητικῶν καὶ στοιχείων καὶ ἐξ αὐτῶν ἤδη, καθ' ὑπόδειξιν τῆς Ὑποεπιτροπῆς καὶ ὀριστικὴν ἔγκρισιν τῆς καθ' ἡμᾶς Διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς, προέβημεν εἰς προικοδότησιν τῆς Ἀθηνᾶς Κοκκινογιάννη διὰ τὸ 1957 καὶ ἀπεστείλαμεν ἐπιταγὴν ἐκ δραχ. 5.000 ἐπ' ὀνόματι τοῦ Μητροπολίτου, ἧτις θὰ ἀνταλλαγῇ μὲ τὴν ληξιαρχικὴν πράξιν τοῦ γάμου

τῆς προικισθείσης. Ὁ γάμος ἐν τούτοις, καίτοι παρήλθεν ἐπτάμηνον, δὲν ἐτελέσθη εἰσέτι καὶ ὁ Πρόεδρος ἡμῶν, συνωμίλησε κατ' ἐπανάληψιν μετὰ τοῦ Μητροπολίτου, ἐλθόντος ἐνταῦθα ἐπ' ἀφορμῇ τοῦ Συνεδρίου τῆς Ἱεραρχίας καὶ συνεφωνήθη νὰ δοθῇ τελευταία τρίμηνος παράτασις, μετὰ τὴν ἐκπνοὴν τῆς ὁποίας τὸ ποσὸν νὰ διατεθῇ δι' ἄλλην νεάνίδα.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν δευτέραν προικοδότησιν πάλιν ἐκ δραχ. 5.000 διὰ τὸ 1958, ἀπὸ τὸν εἰς χεῖρας μας πίνακα προεκρίναμεν δύο πρόσωπα, πάντοτε ἀπὸ τὴν γενέτειραν τοῦ διαθέτου, μὲ πλήρη ὅλα τὰ ἀπαραίτητα πιστοποιητικά καὶ ἐκ περισσοῦ θύματα πολέμου μὲ τοὺς πατέρας των ἐκτελεσθέντας ὑπὸ τῶν Βουλγάρων καὶ ἀναμένομεν τὴν ὑπόδειξιν τῆς μίας ἐκ τῶν δύο παρὰ τῆς Ὑποεπιτροπῆς, ἵνα ὀριστικῶς ἀποστείλωμεν ἑτέρας δραχ. 5.000 διὰ τὸ 1958. Θὰ συνεχίσωμεν τὰς ἐνεργείας μας καὶ διὰ τρίτην προικοδότησιν διὰ τὸ 1959, ἐν τῷ μεταξύ δὲ προσπαθοῦμεν νὰ εἰσπράξωμεν καὶ ἕτερον ποσὸν ἐκ τόκων τοῦ Κληροδοτήματος, ἵνα οὕτως ἡ τελευταία θέλησις τοῦ διαπρεποῦς διαθέτου ἀπροσκόπτως καὶ εἰς τὸ μέλλον συνεχισθῇ.

Εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν τὴν ἀπήχησιν ἔχει ἡ προικοδότησις διὰ χιλιοδράχμου πλήθους πτωχῶν κορασίδων, ἡ ἐπιμελεία τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου διὰ πενταπλασίου ποσοῦ ἄμεσος προικοδότησις, ἐδημιούργησε διὰ τὸ Σωματεῖον μας εἰς τὸν στενὸν κύκλον τῆς περιοχῆς Δελλιωνῶν καὶ γενικώτερον τὴν δέουσαν εὐμενὴ ἐντύπωσιν. Ἀτυχῶς, τὸ παράδειγμα τοῦ ἀλησμονήτου Ἱεράρχου δὲν εὔρε μέχρι τοῦδε μιμητάς, ἵνα διὰ διαθηκῶν φροντίζωσι μετὰ θάνατον διὰ τὴν πατρίδα των. Ἰδιαιτεراὶ συνεννοήσεις τοῦ Προέδρου μὲ εὐπορον ὁμογενῆ, ἐν ὄψει συντάξεως τῆς διαθήκης του, ὡς ἐμπιστευτικοῦ χαρακτήρος, δὲν πρόκειται νὰ ἀνοικνωθοῦν πρὸ τῆς εὐοδώσεώς των.

ΑΝΑΚΗΡΥΞΙΣ ΩΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ ΤΟΥ κ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὸ κεφάλαιόν μας «Συγκεντρώσεις καὶ Ψυχαγωγία τῶν μελῶν», ἐν ᾧ ἀναφέρομεν διὰ τὴν ἀνακήρυξιν ὡς Μεγάλου Εὐεργέτου τοῦ κ. Ἀθανασίου Ἀναστασίου, εἶναι ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν ὅτι διὰ τῆς νέας ταύτης δωρεᾶς συνεφωνήθη, ὅπως παλαιὰ ὑπόσχασίς του περὶ ὑποτροφίας ἐνὸς ἢ δύο Θρακῶν σπουδαστῶν, ἀτονήσῃ, λόγῳ τῶν κάτωθι δυσχερειῶν, αἵτινες ἐνεφανίσθησαν καὶ νὰ μὴ συνεχισθοῦν αἱ σχετικαὶ ἐνεργεαί:

Τὸ Θρακικὸν Κέντρον, κατὰ τὴν διανυθεῖσαν διετίαν ἀπετάνθη γραπτῶς καὶ προφορικῶς εἰς τὰ δύο Πανεπιστήμια Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης καὶ πρὸς τὸ Ἐθνικὸν Μετσόβιον Πολυτεχνεῖον καὶ ἐζήτησε νὰ τοῦ ὑποδειχθοῦν τελειόφοιτοι ἀριστοῦχοι, εἰδικῶς καταγόμενοι ἐξ Ἀνατολικῆς Θράκης, σπουδασταί, διακριθέντες διὰ τὴν ἐπίδοσίν των, οἵτινες θὰ ἀπεστέλλοντο εἰς τὸ ἐξωτερικόν, δαπάναις τῆς οικογενείας Ὅθωνος Ἀναστασίου. Ἀτυχῶς, ἡ ἀπάντησις τῶν ὡς ἄνω ἀνωτέρων Ἰδρυμάτων ὑπήρξεν ἀρνητικῆ. Ἐξ ἄλλου, τὸν τελευταῖον καιρὸν ὑφίσταται πληθώρα διαγωνισμῶν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ ξένων τοιούτων, ἵνα οἱ ἐπιτυχάνοντες μεταβαίνωσι διὰ κρατικῶν δαπανῶν εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Εἰς τὴν προσπάθειαν ταύτην, καθοδηγουμένη καὶ ἐλεγχομένη ἀπὸ ἀρμοδίας κρατικὰς ὑπηρεσίας, δὲν δύνανται νὰ προσθέτουν τι μία ἢ δύο ἰδιαιτεραὶ ὑποτροφίαι καὶ ἂν ἀκόμη ἐνεφανίζοντο τὰ κατάλληλα πρόσωπα.

Ὁ κ. Ἀναστασίου εἰς τὸ παρελθὸν ἔδειξε διαθέσεις, ὡς φιλόπατρις ὁμογενῆς, ὅπως εὐρύτερον συμβάλλῃ εἰς τοὺς παρὰ τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου ἐπι-

διωκομένους σκοπούς, διὰ τῆς δημιουργίας φιλανθρωπικῆς Ἑστίας εἰς τὴν Βόρειον Ἑλλάδα πρὸς περίθαλψιν τῶν ἀπόρων συμπολιτῶν μας Θρακῶν. Τὴν δαπάνην ἑνὸς τοιοῦτου ἔργου, θὰ ἀνελάμβανε κατὰ τὸ ἥμισυ ὁ ἴδιος, ἐφ' ὅσον καὶ ἄλλοι Θράκες, περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον εὐποροὶ αὐτοῦ, θὰ συνεπλήρωνον τὸ ἕτερον ἥμισυ τοῦ ἀπαιτηθησομένου ποσοῦ, ἵνα ἐπιμελεία τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου, εὐδωθῆ ὁ τοιοῦτος κοινωνικὸς σκοπός. Δυστυχῶς ἡ πατριωτικὴ πρόθεσις τοῦ κ. Ἀναστασίου, καταλλήλως παρ' ἡμῶν προπαγανδισθεῖσα, δὲν εὔρεν ἀπήχησιν καὶ μιμητὰς μέχρι τούδε, καίτοι ἀπετάθημεν προφορικῶς καὶ διὰ τοῦ Τύπου τῆς Νέας Ὑόρκης πρὸς τοὺς ἐκ τῶν Θρακῶν ἀρμοδίους. Συντελέσεν ἴσως εἰς τοῦτο, ἡ σοβαρὰ γνωστὴ ναυτιλιακὴ κρίσις καὶ αἱ ἐπιρροασθεῖσαι ἐξ αὐτῆς καὶ ἐξ ἄλλων αἰτίων, οἰκονομικαὶ δυσχέρειαι.

Τὸν ἀγῶνα τοῦτον δὲν θὰ ἐγκαταλείψωμεν καὶ ἀποφεύγομεν νὰ προεξοφλήσωμεν τὸ ἀποτέλεσμα, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι μελλοντικῶς θὰ ἐπικρατήσουν εὐνοϊκώτερα περιστάσεις καὶ θὰ ἀφυπνισθῆ ἡ ὑπὲρ τῶν Θρακικῶν σκοπῶν πατριωτικὴ διάθεσις.

ΤΟΜΕΥΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΗΣ ΔΡΑΣΕΩΣ

Προσεπαθήσαμεν νὰ τονώσωμεν τὸν τομέα τῆς φιλανθρωπικῆς δράσεως, κατορθώσαμεν δὲ κατὰ τὴν ἐλεγχομένην διετίαν νὰ συλλεγῆ τὸ ποσὸν τῶν δραχ. 15.450 ἀπὸ δωρεὰς εἰς μὴμην τεθνεώτων Θρακῶν ἢ ἄλλων. Θὰ ἦτο δυνατὸν τὰ εἰσπραχθέντα ποσὰ νὰ ἦσαν κατὰ πολὺ ἀνώτερα, ἐὰν εἰς τοὺς ἐλαχίστους φανατικούς, τοὺς κινουντας τὸν τομέα τοῦτον, προσετίθεντο καὶ ἄλλα μέλη, εἴτε ἐξ ἰδίων εἴτε διὰ παρακινήσεως πρὸς φίλους των. Διότι παρετηρήθη ὅτι ἀντὶ τοῦτου καὶ μέλη τοῦ Δ. Σ. ἀκόμη, τοιαύτας, ἔστω σπανίας, δωρεὰς, διέθετον δι' ἄλλα Σωματεῖα. Διὰ νὰ μὴ νομισθῆ δὲ ὅτι ὁ πόρος οὗτος ἐδημιουργήθη πρὸς αὔξησιν τῶν ἐσόδων μας, ἐφέτος ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν, ἡ Διευθύνουσα Ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισεν ὅπως διανεμηθῶσι βοηθήματα εἰς ἐξακριβωμένους ἀπόρους Θράκας. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπετάθημεν πρὸς τὰ δύο Γηροκομεῖα Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, πρὸς τὸ Ἄσυλον Ἀνιάτων, τὸ Δρομοκαίτειον Θεραπευτήριον καὶ ἄλλα Ἰδρύματα, χωρὶς νὰ μᾶς ὑποδειχθῶν παρ' ὅλων τὰ ζητούμενα στοιχεῖα, πρὸς ὑποστήριξιν προσώπων ἐκ Θράκης, ἐχόντων ἀπόλυτον ἀνάγκην τοιούτων βοηθημάτων. Διετέθη πρὸς τοῦτο μέχρι τούδε τὸ ποσὸν τῶν δραχ. 8.020, ἡ τοιαύτη δὲ ἐνέργειά μας συνεχίζεται καὶ θὰ παγιωθῆ καὶ διὰ τὸ μέλλον. Μετὰ τὸν ἰσολογισμὸν διετέθησαν ἔτεραι δραχ. 2.500, ἧτοι σύνολον δραχ. 10.520.

ΗΘΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΙΣ ΘΡΑΚΩΝ ΠΡΟΣΕΡΧΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην συμπολίτας μας, τοὺς προσερχομένους συχνότατα εἰς τὸ γραφεῖον μας καὶ ζητοῦντας ποικίλας μεσολαβήσεις καὶ συστάσεις, παρὰ τοῖς Ὑπουργείοις καὶ διαφόροις Ὄργανισμοῖς, οὐδέποτε ἠρνήθημεν προσωπικὴν, τηλεφωνικὴν ἢ γραπτὴν συμπαραστάσιν. Ἀποτελέσματα τῶν τοιούτων ἐνεργειῶν μας ἀπεκόμισαν πλείστα, οἱ καταφεύγοντες εἰς ἡμᾶς. Ἰδιαιτέρως ἐπετεύχθη ἡ μέσον Ἐφοπλιστικῶν γραφείων, μεθ' ὧν διατηρούμεν ἀπὸ ἐτῶν φιλικὰς σχέσεις, εὔρεσις μονίμου ἐργασίας ἐντὸς ἀτμοπλοίων καὶ δωρεὰν μετάβασις εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ὀκτῶ μέχρι τούδε Θρακῶν, ἐχόντων ἀνάγκην τῆς τοιαύτης μεταβάσεως δι' ἀνωτέρας σπουδᾶς ἢ πρὸς ἀνεύρεσιν ἐργασίας εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν καὶ ἐστερημένων τῶν πρὸς τοῦτο μέσων.

Τὰ πρόσωπα ταῦτα εὐρισκόμενα εἰς ἀνεργίαν καὶ ἐσχάτην δυσχέριαν ἀπεκατεστάθησαν, εἰς ἐκδήλωσιν δὲ εὐγνωμοσύνης μερικοὶ αὐθορμήτως ἐνεγράφησαν μέλη τοῦ Σωματείου. Ἡ τοιαύτη δι' ἄλλου τρόπου ἄσκησις τοῦ τομῆως τῆς φιλανθρωπίας δι' ἐξευρέσεως ἐργασίας κλπ. θὰ συνεχισθῆ καὶ θὰ εἶχε μεγάλην ἀπόδοσιν, ἐὰν δὲν ἐμεσολάθει ἐν τῷ μεταξύ ἡ γνωστὴ ναυτιλιακὴ καὶ οἰκονομικὴ κρίσις.

ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Ἀπὸ ἐτῶν ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια, ἵνα τὸ Δημόσιον ἐκ τοῦ κονδυλίου τῶν Κρατικῶν Λαχείων, ἔρχεται ἀρωγὸν εἰς τὰ Σωματεία καὶ τὰς διαφόρους Ὄργανώσεις πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν πνευματικῶν καὶ ἐκδοτικῶν ἐπιδόσεων των. Κατὰ τὴν διανυθεῖσαν διετίαν εἰς τὸ Θρακικὸν Κέντρον ἐχορηγήθη τὸ ἀσημαντὸν ποσὸν τῶν δραχ. 30.000 μόνον. Ἡ τοιαύτη ἐνίσχυσις τόσον διὰ γραπτῶν, ὅσον καὶ διὰ προφορικῶν τοῦ Προέδρου διαθημάτων, ἐκρίθη ὡς πενιχρὰ καὶ ἀνεπαρκὴς ἐναντι τῆς γενομένης σημαντικῆς ἐργασίας ἐκδόσεως τῶν «Θρακικῶν» καὶ ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλους ὁμοίους Ὄργανισμούς, οἵτινες οὔτε τὸ ἡμισυ τῶν ἰδικῶν μας ἐκδόσεων ἔχουν νὰ ἀντιπαρατάξουν. Ὁ ἀρμόδιος Ὑπουργὸς καὶ αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν ἀνεγνώρισαν τὸ δίκαιον τῶν τοιούτων διαμαρτυριῶν μας, ὑπεσχέθησαν δὲ ὅτι δὲν θὰ ἐπαναληφθῆ εἰς τὸ μέλλον ἡ τοιαύτη ἀνισορροπία μεταχειρίσις. Τοῦτο, κατὰ τὴν ἀντίληψίν μας, προήλθεν ἐκ τῆς πληθώρας τῶν αἰτούντων ὁμοίαν ἐνίσχυσιν Σωματείων καὶ τῶν ἀσκηθεισῶν πιέσεων, αἵτινες μειώνουν τὰ χορηγούμενα ποσά. Ἐὰν συνεχισθῆ καὶ εἰς τὸ μέλλον ὁμοία τακτικὴ, σκεπτόμεθα, διὰ λόγους ἀξιοπρεπείας, νὰ ἀρνηθῶμεν τὴν τοιαύτην ἄδικον συμπεριφορὰν, διότι ἡ δικαιολογία τῆς ἀθηρᾶς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου, ἀντὶ νὰ ἐπαινῆται καὶ νὰ βραβεύηται, ἀντιθέτως παραγνωρίζεται.

ΤΑΚΤΙΚΑ ΜΕΛΗ

Ὡς καὶ εἰς τὴν προηγουμένην λογοδοσίαν ἀνεφέραμεν, εἰς τὸ κεφάλαιον ἐγγραφῆς νέων μελῶν δὲν δυνάμεθα νὰ εἴμεθα ἱκανοποιημένοι. Τὰ ἐνεργεῖα τακτικὰ μας μέλη, τὰ ἐκπληρώσαντα τὰς ταμειακὰς τῶν ὑποχρεώσεων, δὲν ὑπερβαίνουσιν τὰ 102. Μετὰ δυσχερείας, ἡ μείωσις τῶν μελῶν ἀπὸ θανάτους, ἐκπατρισμοῦ καὶ ἀρνήσεις συμμετοχῆς, ἀναπληροῦται δι' ἐγγραφῆς νέων τοιούτων, ὅτινα κατὰ τὸ διετὲς χρονικὸν διάστημα, ἐπιμελεῖα κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ Προέδρου, ἀνῆλθον εἰς 15.

Ἡ παλαιὰ νόσος τῆς ἀμελείας καὶ ἀδιαφορίας καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν μελῶν τοῦ Δ. Συμβουλίου πρὸς ἐγγραφὴν μελῶν, ὅχι μόνον δὲν ἐθεραπεύθη, ἀλλ' ἐπεδεινώθη. Δὲν εἶναι μεγάλη θυσία ἡ ἐκ μέρους τῶν 24 μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐγγραφή, ἔστω καὶ ἐνὸς μέλους, ὅποτε ἡ γενικὴ αὔξησις θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπερβῆ εὐκόλως τὸν ἀριθμὸν τούλάχιστον τριάκοντα ἢ καὶ τεσσαράκοντα. Δὲν ἐπαύσαμεν νὰ συνιστῶμεν καὶ νὰ προτρέπωμεν εἰς τοιαύτην ἐνέργειαν, ἣτις παρακαλοῦμεν νὰ ληφθῆ σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν καὶ ἀπὸ τοὺς συμπατριώτας, τοὺς παρισταμένους κατὰ τὴν σημερινὴν Γενικὴν Συνέλευσιν.

Ἄλλὰ καὶ τὰ ἐνεργεῖα τακτικὰ μέλη δὲν ἐκπληροῦν ὅλα ἀνελλιπῶς καὶ ἄνευ κοπιώδους φροντίδος καὶ κατ' ἐπανάληψιν μεταβάσεων τοῦ εἰσπράκτορος, τὴν καταβολὴν τοῦ ἀσημάντου ποσοῦ τῆς ἐξ 60 δραχ. συνδρομῆς των. Εὐτυχῶς, ἡ πρόβλεψίς μας πρὸς ἐγγραφὴν δωρητῶν - τακτικῶν μελῶν, ἐστέφθη ὑπὸ ἐπιτυχίας, ὡς θὰ παρατηρήσητε εἰς τὸ κάτωθι κεφάλαιον τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, αἱ τρέχουσαι δαπάναι τοῦ

Σωματείου καλύπτονται οὐχί ἐκ τοῦ ἀποθεματικοῦ τῶν παρὰ τῆ Τραπεζῆς λ)σμων τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου.

Ἐκπληροῦντες λυπηρὸν καθήκον ἀναφέρομεν τὸν θάνατον τακτικῶν καὶ δωρητῶν μελῶν μας τῶν ἀειμνήστων Θ. Διαμαντοπούλου, Γ. Χατζηγιαννάκη, Γ. Μανουηλίδη, Γ. Ματθαίου, Ι. Λάγια, Σ. Μανίδου καὶ Χ. Πάταρα. Οἱ τελευταῖοι, πολύτιμα μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, παρέσχον ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας καθ' ὅλην τὴν πολυετῆ δράσιν τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου. Συμμετέσχομεν κατὰ καθήκον εἰς τὸ πένθος τῶν οἰκείων των καὶ θλιβόμεθα διὰ τὴν ἀπώλειαν διακεκριμένων μελῶν τῆς Θρακικῆς οἰκογενείας. Πρέπει νὰ τονίσωμεν ὅτι ἐκτὸς τῆς παλαιότερας χιλιοδράχμου δωρεᾶς τῆς χήρας Ι. Λάγια καὶ αἱ χήραι τῶν ἐσχάτως ἀποδημησάντων Γ. Ματθαίου καὶ Σ. Μανίδου ἐκ Ραιδεστοῦ, διὰ γενναίων εἰσφορῶν πέντε καὶ ἑπτὰ χιλιάδων δραχμῶν, ἐνίσχυσαν τὰς ἐκδόσεις μας. Φωτογραφίας τῶν μεταστάντων μετὰ βιογραφιῶν ἐδημοσιεύσαμεν εἰς τοὺς κυκλοφορήσαντας Τόμους, τοῦτο δὲ συνεχίζεται διὰ κάθε διακεκριμένον Θράκα, καὶ παρασχόντα ὑπηρεσίας εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Σωματείου μας.

Μνεία τῶν ὡς ἄνω θανάτων ἐγένετο κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν τοῦ Δ. Σ. (πλὴν τοῦ Χ. Πάταρα) καὶ ἐτηρήθη ἐνὸς λεπτοῦ σιγῆς. Τὸ ψηφοδέλτιον τῶν ἐκλογῶν πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ ἡμίσεος τῶν μελῶν τοῦ Δ. Συμβουλίου ἀντὶ 12 θὰ περιλάβῃ ἐφέτος 14 πρόσωπα, συνεπεία τῶν ὡς ἄνω θανάτων καὶ μίας παραιτήσεως. Ὁ Θρακικὸς κόσμος ἐθλίβῃ εἰλικρινῶς ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς Κυροῦ Μιχαὴλ διακεκριμένου Θρακὸς Ἱεράρχου, μετὰ τοῦ ὁποῦ διετηρήσαμεν στενὰς φιλικὰς σχέσεις, ἐξεδηλώσαμεν δὲ διαφοροτρόπως τὴν ἐπὶ τῆ ἀπώλειᾳ τοῦ συμπατριώτου μας συμπάθειαν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ ΔΙΟΙΚ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘ. ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Κατὰ τὸ διετὲς ὑπὸ ἔλεγχον χρονικὸν διάστημα, τὸ Διοικ. Συμβούλιον συνῆλθεν εἰς δύο συνεδριάσεις, ματαιωθείσης καὶ μίας τοιαύτης ἐλλείψει ἀπαρτίας. Ὡς πρὸς τὴν Διευθύνουσαν Ἐπιτροπὴν, παρὰ τὴν ἐπιδεικνυομένην παρ' ὅλων τῶν μελῶν αὐτῆς προθυμίαν, δὲν ἐπετεύχθη, κατὰ τὸ ὀρισθὲν 15-μερον, τακτικὴ σύγκλησις συνεδριάσεων, διότι παρενεβάλαντο ἑορταί, ἀπουσίαι καὶ ἄλλα κωλύματα. Ἐπραγματοποιήθησαν, ἐν τούτοις, 19 τοιαῦται συνεδριάσεις, καθ' ἃς ἐγένετο συνεχῆς παρακολούθησις καὶ ὁμόφωνος ἔγκρισις τῶν ἐμφανιζομένων ποικίλων θεμάτων. Ἀπὸ τὴν κτηθεῖσαν πείραν, φρονοῦμεν ὅτι δὲν βλάπτει καὶ ὅταν ἀκόμη διὰ διαφόρους λόγους, δὲν τηροῦνται ἀκριβῶς αἱ κατὰ 15θήμερον συνεδριάσεις τῆς Δ. Ἐπιτροπῆς, διότι παρακωλύεται τὸ καθημερινὸν ἔργον τοῦ Σωματείου.

Ἡ ἀλληλογραφία τοῦ γραφείου καὶ ἡ παρακολούθησις ὅλων τῶν ὑποθέσεων, μὲ τὸν φόρτον τῆς ἐκδόσεως τῶν «Θρακικῶν», ἦτο συνεχῆς καὶ ἐπίπνονος, ὡς ἐκ τῆς ὅλης ἐκθέσεως τῶν πεπραγμένων συνάγεται. Κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς 27ης Νοεμβρίου 1957 ἐγένετο ἀποδεκτὴ, ἢ διὰ λόγους φόρτου ἐργασίας παραίτησις ἀπὸ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ κ. Δ. Λουΐζου, πρὸς ὃν ἐξεφράσθησαν αἱ ὁμόθυμοι εὐχαρισταίαι τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου διὰ τὰς πρὸς αὐτὸ συνεχεῖς καὶ πολυτίμους ὑπηρεσίας του, ἀντεκατεστάθη δὲ οὗτος παρὰ τοῦ κ. Π. Τσατάλα, ὅστις ἀνέλαβε τὴν Γενικὴν Γραμματεῖαν μὲ ἀναπληρωτῶν τὸν κ. Κ. Ἀναγνωσταρᾶν.

Ἀναφέρεται ὡσαύτως ὅτι ἡ ἀσθένεια τοῦ πολυτίμου συνεργάτου καὶ συναδέλφου κ. Δ. Λουΐζου βαίνει βελτιουμένη, παραμένει δὲ οὗτος ὡς μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, μὲ τὴν ὀλοθέρμον εὐχὴν τῆς πλήρους ἀποκαταστάσεως τῆς ὑγείας του.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ — ΑΡΧΑΙΟΙ ΧΡΟΝΟΙ (1500 π. Χ. — 330 μ. Χ.)

Προλεγόμενα	2
Είσαγωγή εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Θράκης	4
Διαίρεσις τῆς Ἱστορίας τῆς Θράκης	8
Πηγαὶ διὰ τὴν Συγγραφὴν τῆς Ἱστορίας τῆς Θράκης	10

Α΄ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ ΜΥΘΙΚΟΙ Η ΗΡΩΪΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΑΠΟ 1500—1800 π. Χ. ΠΡΟ-ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

ΚΕΦ.	1.— Θράκη	12
»	2.— Ὄνομασία τῆς Θράκης	14
»	3.— Καταγωγή καὶ Προέλευσις τῶν Θρακῶν	14
	Συμπεράσματα ἐκ τῶν ὅρων πρώτων κεφαλαίων ...	15
»	4.— Θεοὶ τῶν Θρακῶν	16
»	5.— Ὁ μῦθος τοῦ Ἀγήμορος καὶ Τηλεφάσης ἐν σχέσει μετὰ τὴν Θράκην καὶ τὸν Φινέα	17
»	6.— Ὁ μῦθος περὶ Βορέου	18
»	7.— Ὁ μῦθος περὶ Κραναοῦ, Ἐλευσίνου καὶ Κελεοῦ	19
»	8.— Ὁ μῦθος περὶ Εὐμόλπου καὶ Εὐμολπιδῶν	20
»	9.— Σκοπὸς τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων	20
»	10.— Μυστήρια τῶν Καβείρων	21
»	11.— Τὰ περὶ Ὀρφέως θρυλούμενα	23
	Συμπεράσματα	24
»	12.— Θάμυρις, Μουσαῖος, Λίνος. Συμπεράσματα	26
»	13.— Ὁ μῦθος περὶ Ἡρακλέους καὶ Διομήδους	27
»	14.— Ὁ μῦθος περὶ Φινέως καὶ Ἀργοναυτῶν. Περὶ Συμπληγάδων Πετρῶν	28
»	15.— Πανδίων ὁ Α΄ βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ ὁ Τηρεὺς βασιλεὺς τῆς Θράκης	29
»	16.— Ὁ Τηρεὺς, βασιλεὺς τῶν Θρακῶν	30
»	17.— Οἱ Τρώες	31
»	18.— Ρῆσσος ὁ βασιλεὺς τῶν Θρακῶν	32
»	19.— Ὁ Πολύδωρος. Συμπεράσματα	33
»	20.— Ὁ μῦθος περὶ Ὀρέστου καὶ Ὀρεστιάδος. Συμπεράσματα	34
»	21.— Οἱ Ἄθαντες	36
»	22.— Προέλληνες (2000 - 1500 π. Χ.)	37

ΚΕΦ.	23.—Πρωτοέλληνες ἢ Πρωτέλληνες - Τὰ μυθεύματα περὶ τοῦ Ἰωνος	38
»	24.—Οἱ Δωριεῖς	40
»	25.—Ὄνομασία Ἑλλήνων	42
»	26.—Τὸ δόγμα περὶ καταγωγῆς τῶν Ἑλλήνων	43

Β' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ — ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΜΦΑΝΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΜΕΧΡΙ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΤΟΥ Β' — ΑΠΟΙΚΙΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΕΝ ΘΡΑΚΗ

»	27.—Τί λέγονται Ἱστορικοὶ Χρόνοι	45
»	28.—Ἐμφάνισις τῶν Μακεδόνων ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς	46
»	29.—Ὄνομασία τῶν Παιόνων	49
»	30.—Περὶ Ἠπειρώτου καὶ Ἠπειρωτῶν - Ἀνθελληνικαὶ γνῶμαι διαφόρων	49
»	31.—Περὶ Ἰλλυρίας καὶ Ἰλλυριῶν	51
»	32.—Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι ἐπὶ τῆς Θράκης	52
»	33.—Ἡ ἐπίδρασις τῶν ἑλληνικῶν ἀποικιῶν ἐπὶ τοῦ ἑξελληνισμοῦ τῶν Θρακῶν	54
»	34.—Ζάμοξις : μεταρρυθμιστῆς τῆς θρησκείας τῶν Γετῶν, 570 - 500 π. Χ.	56
»	35.—Γεγονότα ἐν τῇ Θρακικῇ Χερσονήσῳ. Συμπεράσματα	57
»	36.—Προπαρασκευὴ εἰσβολῆς τοῦ Δαρείου Βασ. τῶν Περσῶν εἰς τὴν Θράκην	60
»	37.—Ἡροδότου Ἱστορία. Βιβλίον Μελπομένη. Σχόλια περὶ Ἀρτίσκου	61
»	39.—Προέλασις τοῦ Δαρείου πέραν τοῦ Ἰστρου καὶ ἀποτυχία αὐτοῦ	64
»	40.—Προτάσεις τῶν Σκυθῶν πρὸς τοὺς φύλακας τῆς γεφύρας	65
»	41.—Ἡ γνώμη τοῦ Ἡροδότου περὶ τῶν Θρακῶν ἐν γένει. Βιβλ. Τερψιχόρη	67
»	42.—Κρίσεις ἐπὶ τῶν γραφομένων ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου διὰ τοὺς Θράκας	68
»	43.—Ἡ Θράκη μετὰ τὴν φυγὴν τοῦ Δαρείου ἐξ αὐτῆς	70
»	44.—Ἐπανάστασις τῶν Ἰώνων τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τὸ τέλος τοῦ Ἰσθιαίου	71
»	45.—Φυγὴ τοῦ Μιλτιάδου ἀπὸ τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον	74
»	46.—Πέρασμα τοῦ Μαρδονίου ἀπὸ τὴν Θράκην	75
»	47.—Ἐκστρατεία Δάτιδος καὶ Ἀρταφέρνης καὶ Μιλτιάδης	77
»	48.—Κρίσεις καὶ συμπεράσματα ἐκ τῶν ἐν Μαραθῶνι συμβάντων	79
»	49.—Διάβασις τῆς στρατιάς τοῦ Ξέρξου διὰ μέσου τῆς Θράκης, 480 π. Χ.	80
»	50.—Ἡροδότου Ἱστοριῶν Ζ' Πολύμνια	82
»	51.—Πορεία στόλου καὶ στρατοῦ Ξέρξου	84

ΚΕΦ.	52.— Πορεία του Ξέρξου πέραν τῆς Θράκης	86
»	53.— Συντομωτάτη ἀφήγησις τῶν ἐν Ἑλλάδι συμβάντων με- ταξὺ Περσῶν καὶ Ἑλλήνων	88
»	54.— Φυγὴ τοῦ Ξέρξου ἐκ τῆς Ἀιτικῆς πρὸς τὸν Ἑλλήσπον- τον	89
»	55.— Πορεία Ξέρξου διὰ Μακεδονίας πρὸς τὴν Θράκην καὶ Ἑλλήσποντον	90
»	56.— Ἐμφάνισις τῶν Ὀδρυσῶν Θρακῶν ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς	92
»	57.— Βασιλεία τοῦ Τήρου ἐπὶ τῆς Θράκης 515 - 455 π. Χ.	93
»	58.— Γεγονότα ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην καὶ τὴν ἐν Μυκάλῃ ναυμαχίαν με- ταξὺ Ἑλλήνων καὶ Περσῶν	94
»	59.— Ἀπελευθέρωσις τῶν παραλίων Ἑλληνικῶν πόλεων τῆς Θράκης	98
»	60.— Ἡ Θράκη μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς περσικῆς κυριαρχί- ας. Συμπεράσματα	99
»	61.— Βασιλεία Σιτάλκου τοῦ Α΄ ἐπὶ τῆς Θράκης	100
»	62.— Θράκες, Μακεδόνες καὶ Ἀθηναῖοι κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, Περδικας, Σιτάλ- κης καὶ Ἀθηναῖοι	102
»	63.— Διήγησις τῆς ἐκστρατείας Σιτάλκου ὑπὸ Θουκυδίδου	104
»	64.— Κρίσεις καὶ συμπεράσματα ἀπὸ τὴν ἀφήγησιν τοῦ Θου- κυδίδου	108
»	65.— Πολιτικὴ συμπεριφορὰ Περδίκκου πρὸς Ἀθηναίους καὶ Σιτάλκην	110
»	66.— «Τὰ ἐπὶ Θράκης» ὑπὸ Θουκυδίδου, γεγονότα ἐπὶ Χαλ- κιδικῆς	111
»	67.— Ἀποστασία τῶν Τριβαλλῶν καὶ θάνατος τοῦ Σιτάλκου	113
»	68.— Βασιλεία Σεύθου τοῦ Α΄, 424 π. Χ.	113
»	69.— Ἐχθροπραξίαι μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων ἐπὶ τῆς Θράκης	115
»	70.— Θάνατος Σεύθου τοῦ Α΄ καὶ διαίρεσις τοῦ Κράτους τῶν Ὀδρυσῶν. Μήδοκος ἢ Ἀμάδοκος Α΄, 411-383 π.Χ.	117
»	71.— Ἐπιδρομὴ τῶν Λακεδαιμονίων εἰς τὰ παραβοσπόμενα	118
»	72.— Παρατηρήσεις καὶ συμπεράσματα ἐκ τῆς διαιρέσεως τοῦ Θρακικοῦ Κράτους τῶν Ὀδρυσῶν	119
»	73.— Μαισιάδης καὶ Σεύθης ὁ Β΄, Ἀλκιβιάδης καὶ Ἀμάδο- κος ὁ Α΄	120
»	74.— Ἡ τελευταία πράξις τοῦ δράματος τοῦ Πελοποννησια- κοῦ πολέμου ἐπὶ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου	121
»	75.— Ἡγεμονία τῆς Σπάρτης ἐπὶ τῶν Θρακικῶν πόλεων	123
»	76.— Πῶς περίπου διηγείται ὁ Ξενοφῶν τὸ διὰ τῆς Θράκης πέρασμα τῶν Μυρίων, 400 - 399 π. Χ.	125
»	77.— Κρίσεις καὶ συμπεράσματα ἐκ τῆς διηγήσεως τοῦ Ξενοφῶντος περὶ τῆς συνεργασίας τῶν 6 χιλ. Ἑλ- λήνων μὲ τὸν Σεύθην.	145

ΚΕΦ.	78.—Βασιλεία Κότυος τοῦ Α΄ ἐπὶ τῆς Θράκης, 383 - 360 π.Χ.	147
»	79.—Βασιλεία Κερσοβλέπτου, 360 - 340 π.Χ.	150
»	80.—Συμπλήρωσις τῆς κατακτίσεως τῆς Θράκης ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Β΄.	153

Γ΄ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ (Ἀπὸ τῆς ὑποταγῆς εἰς τοὺς
Μακεδόνας μέχρι τῆς ὑποταγῆς αὐτῆς εἰς τοὺς Ῥωμαίους,
338 π.Χ. — 46 μ.Χ.).

»	81.—Ἐκστρατεία τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν Θράκην.	157
»	82.—Ἐκστρατεία τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς Ἰλλυρίαν.	160
»	83.—Καταστροφή τῶν Θηβῶν.	161
»	84.—Συμμετοχὴ τῶν Θρακῶν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τῆς Ἀσίας.	162
»	85.—Διάβασις τοῦ Ἀλεξάνδρου διὰ τῆς Θράκης πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ διαπεραίωσις αὐτοῦ εἰς Ἀσίαν	163
»	86.—Ἀποστασία Σεύθου τοῦ Γ΄ κατὰ τῶν Μακεδόνων.	164
»	87.—Ἐπιστροφή τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀπὸ τὴν Ἰνδικὴν — Θάνατος Σιτάλκου.	166
»	88.—Ἡ Θράκη μετὰ τὸν θάνατον Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου	167
»	89.—Ὁ Λυσίμαχος σατράπης τῆς Θράκης — Πρῶτοι ἀγῶνες τοῦ ἐν Θράκῃ.	167
»	90.—Λυσιμάχεια.	170
»	91.—Ἡ Θράκη κατὰ τοὺς χρόνους τῆς πάλης τῶν Ἐπιγόνων.	172
»	92.—Κυριαρχία τοῦ Λυσιμάχου ἐπὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.	173
»	93.—Νέα συμαχίμα Λυσιμάχου, Κασσάνδρου καὶ Πτολεμαίου κατὰ Σελεύκου.	174
»	94.—Πολεμικαὶ περιπέτειαι τοῦ Λυσιμάχου μέχρι τοῦ θανάτου του.	175
»	95.—Ἀνοσιουργήματα εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Λυσιμαχείας.	177
»	96.—Κρίσεις καὶ συμπεράσματα περὶ Λυσιμάχου καὶ τῶν διαδόχων ἐν γένει.	179
»	97.—Βασιλεία Πτολεμαίου τοῦ Κεραυνοῦ ἐπὶ τῆς Θράκης, 281 π.Χ.	181
»	98.—Κελτοί, ἢ Γαλάται.	181
»	99.—Εἰσβολὴ τῶν Γαλατῶν εἰς Μακεδονίαν καὶ Θράκην.	182
»	100.—Κρίσεις καὶ συμπεράσματα ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Γαλατῶν.	185
»	101.—Σχηματισμὸς ἐν Μ. Ἀσίᾳ νέων ἑλληνικῶν κρατῶν.	187
»	102.—Ἐκδίωξις Γαλατῶν ἐκ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου ὑπὸ Ἀντιγόνου Γονατᾶ.	189
»	103.—Διαπεραίωσις Γαλατῶν εἰς Μ. Ἀσίαν.	190
»	104.—Ἄλλαι κρίσεις καὶ συμπεράσματα ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Γαλατῶν.	192

ΚΕΦ.	105.—'Η Θράκη μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς κυριαρχίας τῶν Γαλατῶν.	194
»	106.—Βασιλεῖς τῶν Θρακῶν ὑποτελεῖς εἰς τοὺς Ρωμαίους.	195
»	107.—Ροιμητάλης Α' καὶ Ραισκούπορις Β' — 'Επανάστασις τῶν Βέσσων.	197
»	108.—Βασιλεία Κότυος τοῦ Δ', τοῦ ἐπωνομαζομένου Μεγάλου.	198
»	109.—'Η μετὰ τὸν Κότυν Δ' βασιλεία Ραισκούποριδος Γ' καὶ Κότυος Ε'.	198
»	110.—Ροιμητάλης Β'.	199
»	111.—'Ο τελευταῖος Βασιλεὺς τῆς Θράκης Ροιμητάλης ὁ Γ'.	200
»	112.—Κρίσεις καὶ συμπεράσματα.	
»	113.—'Ολίγα τινὰ περὶ Ρωμαίων — 'Η κτίσις τῆς Ρώμης	202
»	114.—Βασιλεῖς τῶν Θρακῶν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι ρωμαιοκρατίας.	205
»	115.—Πόλεις Θρακικαὶ μετ' ὀνομασίαν ἀρχαίαν θρακικήν: ..	208
	Πόλεις πρὸς ἀνατολὰς τοῦ 'Εβρου πρὸ τῆς ρωμαϊκῆς κατακτῆσεως.	209
	Πόλεις πρὸς δυσμὰς τοῦ 'Εβρου μέχρι τῆς ρωμαϊκῆς κατακτῆσεως.	212
	'Αλλαι πόλεις τῆς 'Αν. Θράκης μέχρι τῆς ρωμαϊκῆς κατακτῆσεως.	214
	Πόλεις ἐπὶ Θρακ. Χερσονήσου καὶ Προποντίδος σωζόμεναι ἐπὶ ρωμαιοκρατίας.	216
	Πόλεις 'Ελληνοθρακικαὶ ἐν Μαύρῃ θαλάσῃ.	218
	Αἱ ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Β' ἰδρυθεῖσαι πόλεις.	219
»	116.—Αἱ θρακικαὶ πόλεις μετὰ τὰς μεταγενεστέρας ὀνομασίας των.	219
»	117.—'Η ζωὴ τῶν Θρακῶν πρὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ:	221
	(Θρησκεία, πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ κατάστασις, ἀγῶνες, κατοικίαι καὶ ἐνδυμασίαι, ἀσχολίαι, τροφαί, ὄπλισμὸς καὶ πολεμικὴ τέχνη, ἔθιμα καὶ ἰδιότητες, νομίσματα).	
»	118.—'Ανδρες διάσημοι τῆς Θράκης κατὰ τὴν ἀρχαιότητα	227
	Δ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΡΩΜΑΙΟΚΡΑΤΙΑΣ	
»	119.—'Η Θράκη ὡς ἐπαρχία ρωμαϊκῆ, 46 - 330 μ.Χ.	232
»	120.—'Εκχριστιανισμὸς τῆς Θράκης.	234
»	121.—'Η Θράκη ἐπὶ ρωμαιοκρατίας κατὰ τοὺς αἰῶνας τῶν ἐπιδραμῶν.	235
»	122.—Βασιλεία Οὐαλερίου Διοκλητιανοῦ, 284 - 306 μ.Χ.	237
»	123.—Πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ κατάστασις ἐν Ρώμῃ.	237
»	124.—Στρατιωτικὴ κατάστασις ἀπὸ Αὐγούστου μέχρι Διοκλητιανοῦ.	239
»	125.—Θρησκευτικὴ καὶ κοινωνικὴ κατάστασις, 31 π.Χ. — 284 μ.Χ.	239

ΚΕΦ.	126.—'Εχθροὶ τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους ἐπὶ Διοκλητιανοῦ..	241
»	127.— Διοικητικὴ μεταρρύθμισις τοῦ Κράτους τοῦ Διοκλητιανοῦ.	242
»	128.— Οἱ τελευταῖοι κατὰ τῶν Χριστιανῶν διωγμοί.	244
»	129.— Παραίτησις τοῦ Διοκλητιανοῦ καὶ ἐπακόλουθα αὐτῆς	246
»	130.— Κωνσταντῖνος καὶ Μαξέντιος εἰς τὴν Δύσιν.	247
»	131.— Ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ Λικίνιος, 313 - 323 μ.Χ.	251
»	132.— Προπαρασκευαὶ ἐκάστου καὶ συγκρούσεις μετὰξὺ τῶν δύο ἀντιπάλων.	254
»	133.— Τραγικὰ ἐπεισόδια εἰς τὸν ἐν Ρώμῃ Οἶκον τοῦ Κωνσταντῖνου	256
»	134.— Ἐκλογὴ Νέας Πρωτευούσης τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους	257
»	135.— Τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Κωνσταντῖνου.	260
»	136.— Κρίσεις περὶ Κωνσταντῖνου καὶ ἔργα αὐτοῦ.	262
»	137.— Ἐπακόλουθα τῆς ρωμαιοκρατίας ἐν Θράκῃ.	266
	ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟ-ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ.	
	'Ερμηνεῖα τῶν διαφόρων ἐνδείξεων τοῦ παρατιθεμένου Χάρτου.	269
	'Επιστολαὶ Θρακικοῦ Κέντρου — Συγγραφῆς.	273
	Παροράματα.	275
	'Αλληλογραφία Θρ. Κέντρου μετὰ Πρωθιερέα Δ. Καλλιμάχον.	277
	Κριτικαὶ καὶ Σχόλια «Ἐθνικοῦ Κήρυκος» Ν. Ὑόρκης διὰ τὰς ἐκδόσεις τῶν «Θρακικῶν».	283
	'Εκλιπούσαι φυσιογνωμίαι τῆς Θράκης.	287
	Λογοδοσίαι Θρακικοῦ Κέντρου.	295